ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼՈՑԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
1
ՄԱՅԻՍ
DIMANCHE
MAI
1938

14e Année No. 3719

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԱՅՔԱՅՈՒՄ...

Մայիս 1 է այսօր,— եւ մեքենաբար մեր միտքը կ'երթայ դէպի այն աշխարհը ուր կ'ըսեն թէ իրականացած է Մայիս Մէկը,— Տիրապետութիւն աշխատանքի, բարօրութիւն աշխատաւոր բազմութեանց, հաւասարութիւն, արդարութիւն, ազատ եւ ուրախ կեանք...

Եւ սակայն,— ահա օրուան լուրերը, մէկը միւսէն քաոտնելի: Սե՛ւ, սե՛ւ : Եւ այն ալ պակասաւոր :

— Ինչո՞ւ չէք յայտներ ձեր լուրերուն աղբիւրները...

Մենք պատասխան չունինք այս փոխոսքերուն, բարեմիտ ըլլան թէ չամբաստանեն: Պատասխանը կուտայ պատմութիւնը :

Կ'անցնի՛ն օրեր եւ ամիսներ, կ'անցնին այս օրերն ալ, երբ հալածականներու սկսրները փոշիացած կ'ըլլան, եւ կը պարզուի արիւնաղանդ բարբարոսութեան ամբողջ պատկերը :

Այս օրուան համար, մեր տարրական պարտականութիւնն է արձանագրել ինչ որ կարելի է իմանալ, զանազան միջոցներով,— երբեմն կանուխ, երբեմն շատ ուշ: Միշտ անուղղակի եւ կիսկատար :

Այո, չափազանց դժուար է վերջնապէս մաղել, ստուգել, անվիճելի դարձնել Հայաստանի մասին հաղորդուած այս տեղեկութիւնները: Ամբողջ Խ. Միութիւնը պաշարուած է երկաթեայ ցանցով մը, իսկ Հայաստան աշխարհը շատ աւելի անմատչելի է, իբրեւ ծայրագաւառ :

Եւ սակայն, ահաւասիկ լուրերը կը տեղան իբարուետեւ, անցորդներու, վախտականներու, ըսէք՝ պատահական կռունկներու միջոցաւ: Եւ կը հաղորդուին այնպիսի մանրամասնութիւններով, անուններով, փաստերով, թուականներով, որոնց հանդէպ անբուժելի ապուշներ միայն կրնային վայնասուն փրցնել :

Մենք չատ պիտի ուզէինք որ, թերահաւատներուն գոնէ բարեմիտները քանի-գործ ընէին, քիչ մըն ալ իրենք յոգնէին, սուտն ու իրաւը զանազանելու, իրականութիւնն ու չափազանցութիւնը ստուգելու համար :

Չի բաւեր չորս պատի մէջ նստիլ եւ Հայաստան երգել: Չի բաւեր գարշելի թութիւններ տարածել սրճարանէ սրճարան :

Կը ցաւի՞ ձեր սիրտը,— հրամեցէք ասպարէզ եւ դուք ալ երկտող լուր մը հաղորդեցէք, ըլլայ իսկ հերքում կամ լուսաբանութիւն :

Մենք պիտի ուզէինք ամօթով մնալ,— եթէ հասարակ մունետիկներ կարենային ճչալ գոնէ մէկ երրորդը՝ այն քամնելի լուրերուն, որոնց երկրորդ աղբիւրները (հաղորդողները) կը վայելեն մեր բացարձակ վստահութիւնը :

Հայրենիք մը տակնուվրայ՝ 1936 Յունիս 9էն ի վեր, ամբողջ սերունդ մը — երկուան տէրերն ու կուռքերը— գլխատուած, բանտարկուած կամ աքսորուած, էջմիածինը աւարի տրուած եւ զօրանոցի վերածուած, տարէց վաստակաւորներ եւ երիտասարդ գրագէտներ մահացած կամ հալածական,— մարդ ո՛րքան անբարոյացած, անբանացած ըլլալու է, որպէսզի կարենայ նորէն կուռակցական քինախնդրութեան մարզանքներ կատարել, սովորական ժամանակներու պէս, փրփուր տեղալով աջ ու ձախ: Որպէսզի կարենայ անտարբեր մնալ այս ողբերգութեան, քայքայումին, ՋԱՐԴԻՆ հանդէպ...

Մեր գրիչը կը դողայ եւ կը կսկի, թուղթն անգամ կը սարսռայ, այս պատկերին առջեւ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԵՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՁԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԹԷ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԹԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՄԱՐ

Մեծ գոհունակութիւն Ֆրանսայի մէջ

Ի՞նչպէս պիտի փրկուի Չեխոսլովաքիան

Ֆրանսայի վարչապետը եւ արտաքին նախարարը Լոնտոնէն վերադարձան մեծ գոհունակութեամբ: Կատարուած խորհրդակցութիւնները ոչ միայն ամբողջացած են անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը, այլեւ յանգած՝ կատարեալ ընկերակցութեան մը, ինչպէս բացատրած էինք երէկ: Պ. Տալատիէ պատասխանելով մամուլի ներկայացուցիչներու հարցումներուն, յայտարարեց :

— « Գիտէք որ ես լաւատես մը չեմ: Բայց պարտականութիւն կը սեպեմ ըսել թէ ես անձնապէս Լոնտոնէն կը բերեմ վերին աստիճանի կազդուրիչ տպաւորութիւն մը: Նոր բան չէ անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը, բայց երբեք այսքան իրական, ծաւալուն եւ խոր եղած չէ »:

Ինչպէս պաշտօնական զեկոյցն ալ կը հաստատէ, երկու պետութեանց համաձայնութիւնը կը պարունակէ հետեւեալ կէտերը.—

1. Փնտռել գտնել գործելու լաւագոյն եղանակները, ապահովելու համար Միջերկրականի եւ Արեւելեան Եւրոպայի խնդիրներուն խաղաղ եւ արդար լուծումը: (Զեկոյցը չի տրներ Չեխոսլովաքիոյ անունը):

2. Շարունակել երկու պետութեանց սպայակոյտներուն խորհրդակցութիւնները :

3. Շարունակել գործակցութիւնը, հաւաքաբար պաշտպանելու համար երկու երկիրներուն շահերը եւ տեսակէտները, ազգային թէ միջազգային կեանքի մէջ :

4. Գոհունակութիւն անգլեւիտալական համաձայնութեան համար, մաղթելով որ նոյն ելքին յանգին ֆրանքեւիտալական բանակցութիւնները, փութացնելու համար Սպանիոյ օտար կամաւորներուն յետս կոչումը :

Ինչ կը վերաբերի մասնաւորապէս Չեխոսլովաքիոյ, իրավեկ աղբիւրէ կը հաւատան թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա միասնաբար պիտի գործեն հետեւեալ ձեւով, կանխելու համար որ եւ է ընդհարում :

1. Նորէն եւ աւելի վճռապէս պիտի յանձնարարուի Չեխոսլովաքիոյ կառավարութեան որ կարելի զիջումները կատարէ, գոհացում տալու համար Գեր-ման պահանջներուն :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՉԵԿԱՆ ԽՈՐՏԱԿԵԼՈՎ ԿԸ ԳՐԱՒԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԱՄԲՈՂՋ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՅՈՒԶՈՒՄԷՆ ԿԸ ՄԵՌՆԻ (ԵՒ ԿԱՄ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒՄԷՆ)

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՋՕՐՔԵՐ ԿԸ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒԻՆ ՎԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

40.000 ՐՈՒԲԼԻ ՏՈՒՐՔ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋՈՒԻ ԷՋՄԻԱԾԻՆԷՆ.— ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ Կ'ՈՒԶԷ ՀԵՌԱԳՐԵԼ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ.— ՉԵԿԱՆ ԿԸ ՄԵՐԺԻ ԵՒ Ը ԳՐԱՒԷ ԲՈԼՈՐ ՍՊԱՍՆԵՐԸ, ՆՈՑԻՍԿ ՄԻՒՌՈՆԻ ԿԱԹՈԼԻԿՈՍ.— ՑԵՏՈՑ ԿԸ ԽՈՐՏԱԿԷ ԳԱՆՁԱՐԱՆԸ.— ԵՐԿՈՒ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐ ԵՒ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՄԸ ԹՈՒՆԱՒՈՐ-ՈՒԱԾ?.— ՄԻԱԲԱՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՄԱՍԸ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ ԿԱՄ ԱՓՍՈՐՈՒԱԾ ԵՆ :

(ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի)

... 20 ԱՊՐԻԼ

Հայաստանից արտասահման անցած ճամբորդները կամ պատահական անցորդները հետեւեալ տեղեկութիւնները են հաղորդում երկրում տիրող դարհուրանքի մասին :

Հայաստանի խորհրդային կառավարութիւնը ՉԵԿԱՑԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՑՑՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԽՈՐԻՆ Ա.ԻՑ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ Է 40.000 ՐՈՒԲԼԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՐԿ (նալօկ)՝ էջմիածնի տաճարի համար: Կաթողիկոսի վրայ ամէն տեսակ ճնշում գործ են դնում եւ պահանջում են, որ յիշեալ դրամարը չուտով վճարուի: Վանքը դրամ չունի: Կաթողիկոսը մտանում է անել վիճակի: Առաջարկում է Չեխային ժամանակ տալ իրեն, որպէսզի հեռագիր գրկէ, արտասահմանի հայ համայնքներին եւ ազգային հաստատութիւններին եւ խնդրէ դրամական օգնութիւն հասցնել էջմիածին: ՉԵԿԱՆ ՄԵՐԺՈՒՄ Է ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՌԱՋԱՐԿԸ ԵՒ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ Է ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՑԱՆՑ ՆԵԼ ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՏԱՃԱՐԻ ԱՐԾԱԹԵԱՑ ԵՒ ՈՍԿԵԱՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՍՊԱՍՆԵՐԸ, ՍԲԲԱԶԱՆ ԱՆՕԹՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻՆՉԵՒ ԻՍԿ ՄԻՒՌՈՆԻ ԿԱԹՈՍԱՆ: ՉԵԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ Է ՆԱԵՒ ՎԱՆՔԻ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՄԱՏԱՆԻՆԵՐԸ (ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐԻ ԵՒ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐԻ), ԼԱՆՋԱԽԱՁԵՐ, ԱԴԱՄԱՆԴԱԿՈՒԻ ԶԱՐԴԵՐ, ՇՔԱՆՇԱՆՆԵՐ եւայլն: Այս բոլորը պահուում էին տաճարի եռեւում գտնուող եկեղեցական սպասների թանգարանում, ուր գտնուում էր նաեւ Միւռոնի արծաթեայ կաթսան :

ՉԵԿԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՑ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ Է ՑԻՇԵԱԼ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐԸ: ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԿՏՐՈՒԿ ԿԵՐՊՈՎ ՄԵՐԺՈՒՄ Է ԲԱՆԱԼԻՆԵՐԸ՝ ՀԵՏԵՒԱԲԱՐ ԵՒ ԱԶԳԱՊԱՏԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉԵԿԱՑԻՆ ՑԱՆՑՆԵԼ: ԱՄԵՆԱՁՕՐ ՉԵԿԱՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԻՐ ԴՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԻ ՁԵՌՔՈՎ ՋԱՐԴԵԼ Է ՏԱԼԻՍ ՎԱՆՔԻ, ՏԱՃԱՐԻ ԵՒ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ԴՌՆԵՐԸ ԵՒ ՏԱՆՈՒՄ Է ԱԶԳԱՊԱՏԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ :

Ամենց ասելով այս թալանից յետոյ Չեկան բանտարկում է Հայոց կաթողիկոսին եւ էջմիածնի միաբաններից նրանց, որոնք հակառակել էին Չեկայի պահանջներին: Ապրիլի 10ին լուր է տարածւում թէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Խորէն Ա. Մուրատբէկեանը, էջմիածնի միաբան երկու եպիսկոպոսներ եւ մի վարդապետ բանտում մեռել են, թէ դիակները բանից դուրս են հանում եւ տանում վանքը: Եթէ հաւատանք այս աղբիւրին, Չեկան բանտում թունաւորել եւ կամ խեղդել է Հայոց կաթողիկոսին, երկու եպիսկոպոսների եւ մի վարդապետի հետ (որոնց անունները դեռ յայտնի չեն) :

Մի ուրիշ տեղեկութեան համաձայն, երբ կաթողիկոսը վանքի տաճարի եւ թանգարանի բանալիները չի յանձնում Չեկային եւ սա դռները ջարդում ու մտանում է հարստութիւնները եւ մինչեւ իսկ միւռոնի կաթսան, ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՎՇՏԻՑ ԵՒ ԿՍԿԻՉԻՑ ՁԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ Է ԼԻՆՈՒՄ՝ ՏԱՃԱՐԻ ԵՒ ԱԶԳԱՊԱՏԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԹԱԼԱՆԻՑ ԵՐԵՔ ՕՐ ՎԵՐՋ: ԱՑԺՄ ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՄԻԱԲԱՆՆԵՐԻ ՄԵԾ ՄԱՍԸ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ ԿԱՄ ԱՓՍՈՐՈՒԱԾ ԵՆ : ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ԵՒ ՎԱՆՔԻ ԱՄԲՈՂՋ ՇԷՆՔԵՐԸ ՎԵՐԱՁՈՒԱԾ ԵՆ ՋՕՐԱՆՈՑՆԵՐԻ, ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ՎԵՐՋԵՐՍ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ՌՈՒՍ ՋՕՐՔԵՐ ԵՆ ԲԵՐԵԼ ՀԱՑԱՍՏԱՆ :

Ամբողջ Խորհրդային Միութեան մէջ չատ ուժեղ կերպով յառաջ է տարուում հակակրօնական եւ անաստուածեան պայքարը: Երեւանում միայն մի եկեղեցի կայ ուր երբեմն աղօթելու են գնում ծերունիներն ու պառաւները :

Կաթողիկոսի մահուան մասին երեւանի ռատիոն յայտնեց ապրիլ 11ի երեկոյեան: Ապրիլ 12ի լուսաբացին արտասահմանի ռատիոները հաղորդեցին, որ էջմիածնում վախճանուել է ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Խորէն Ա.ը:

Նոյն օր Երեւաղէմի Հայոց պատրիարք Տէր Թորգոմ Արքեպ.ը հեռագիրներով յայտնեց Սիւիւրքի հայութեան Հայոց տարաբախտ կաթողիկոսի մահը :

Եղիչէ Չարենց մեռած, կիներ ձերբակալուած

ԱՓՍՈՐՈՒԱԾ ԵՆ.—

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐ ՄԱՆՈՒԿ ԱԲԵՂԵԱՆ, ԼԵԶՈՒԱԲԱՆ - ԳԻՏՆԱԿԱՆ ՀՐԱՋԵԱՑ ԱՃԱՌԵԱՆ, ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԵԼԻՔ-ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ :

ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ ԵՆ.—

ԵՐԿՐԱԲԱՆ ՏԻԳՐԱՆ ՋՐԲԱՇԵԱՆ, ՎԱՀԱՄ ԿՈՍՏԱՆԵԱՆ, ՀՐԱՆԴ ԳԱԼԻԿԵԱՆ, ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԶԱԽԱՆԵԱՆ (վերջին երկուքը նախկին հնչակեաններ), ԱՂԱՍԻ ԽԱՆՋԵԱՆԻ ԾԵՐՈՒՆԻ ՀԱՑՐԸ՝ ՂԵՒՈՆԴ , ԱՂՂԱՄԱԼԵԱՆ, ԲԱՆԱՄՏԵՂԾ ԱԶԱՏ ՎՇՏՈՒՆԻ ԵՒՆ.:

Հայաստանի Չեկան 8 ամիս առանձին բանտարկութեան ենթարկեց բանաստեղծ Եղիչէ Չարենցին, որին ապա տեղափոխեց բանտը: Փետրուարի սկիզբներին (1938) տաղանդաւոր բանաստեղծ Չարենցը մեռել է երեւանի բանտում: Այժմ բանտարկուած է Չարենցի կինը:

Ուսուցիչ եւ տաղանդաւոր երգիծաբան Լեո Կամսարը (Արամ Տէր Թովմասեան) Աղասի Խանջեանի սպանութիւնից յետոյ աքսորուում է Սիբիր: Մի տարի յետոյ, 1937ի ամառը Լեո Կամսարը մեռել է աքսորավայրում:

Հայաստանից ամիսներ առաջ աքսորուել են համալսարանի դասախօս - պրոֆէսօրներ՝ ՄԱՆՈՒԿ ԱԲԵՂԵԱՆ, լեզուաբան - գիտնական ՀՐԱՋԵԱՑ ԱՃԱՌԵԱՆ, ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԵԼԻՔ ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆ եւ ուրիշներ :

— Երեւանում ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ՄԱՐԴԻԿ: Ցիչենք հեռաւորականները — երգիրքան Տիգրան Ջրբաշեան, Վահամ Կոստանեան, Հրանդ Գալիկեան, Ժիրայր Միրզախանեան (վերջին երկուքը հնչակեաններ են) : Աղասի Խանջեանի հայրը Ծերունի Ղեւոնդը, իր որդու սպանութիւնից մի քանի ամիս յետոյ էլ կենսաթոշակ է ստանում ոմն կոմիսար Աղամալեանից, որ այժմ բանտարկուած է: Ամիսներից ի վեր բանտումն է բանաստեղծ Ազատ Վշտունին :

5000 ՔԻՒՐՏԵՐ ԵՒ ԵԶԻՏԻՆԵՐ ՍԻԲԵՐԻԱ ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ

Հայաստանի սահմանամերձ գաւառներից 5000 ՔԻՒՐՏԵՐ ԵՒ ԵԶԻՏԻՆԵՐ ՔՇՈՒԱԾ ԵՆ ՍԻԲԻՐ ԵՒ ԱՁՆՏԵՂ ԷԼ ՊԻՏԻ ԱՊՐԻՆ: ՀՈՒ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ՌՈՒՍԵՐ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ ԵՆ ԲԱԳՈՒ ԵՒ ԳԱՆՁԱԿԻ ՇՐՋԱՆԸ: ՄԻԱՑՆ ԲԱԳՈՒԻ ՄԷՋ ՌՈՒՍԵՐԻ ԹԻՒԸ ԱՁԻՄ ԿԱՒ ՄԻԼԻՈՆԻ Է ՀԱՄԱՐՈՒՄ: Անխնայ եւ անխիղճ, առանց ազգի եւ ցեղի խտրութեան բանտարկուում, աքսորուում եւ մահուան են դատապարտուում կառավարութեան աչքին կասկածելի եւ վտանգաւոր համարուած անձերը: Բարոյական, մտաւորական անհատական եւայլ որ եւ է արժէք ներկայացնող մի անհատ համարուում է ժողովուրդի եւ ամբոխի մէջ աղդեցութիւն բանեցնող, վտանգաւոր ղեկավար կամ հակայեղափոխական գործեր կատարող ոմն: Այսպիսիները իսկոյն բանտարկուում կամ աքսորուում են :

Հակախորհրդային պետութիւնների միութիւնը եւ հակաբոլշեւիկեան արտաքին ճակատները որքան ուժեղանում են, այնքան էլ Խորհրդային Միութեան ներսում աստիճանում է հալածանքի, աքսորի, բանտարկութեան եւ զարհուրանքի քաղաքականութիւնը: Քիչ չատ անցեալ ունեցող, ծանօթ կամ ժողովրդից սիրուած անձերը անմիջական կասկածի եւ մինչեւ իսկ կորուստի են թակայ են: Աքսորի, բանտի եւ մահուան սպառնալիքը կախուած է ոչ միայն ոչ - բոլշեւիկների այլեւ բուն, իսկական, հաւատարիմ բոլշեւիկ համարուած անձերի գլխին: Մատնութիւն, դատաճանութիւն եւ ամէն տեսակ սուտ արարքներ սովորական երեւոյթներ են խորհրդային միութեան մէջ՝ Սիբիրից սկսած մինչեւ Արաքսի ափերը :

Էջմիածնի մասին Խորհրդային Միութեան վարած քաղաքականութիւնը, չարունակութիւնն է ցարական հայահալած քաղաքականութեան: Սրանից ճիշդ 35 տարի առաջ էր (1903) որ Նիկոլայ Բ. ցարը հրովարտակով հրամայում էր դրաւել Հայոց աղգապատկան եւ եկեղեցապատկան կալուածներն ու հարստութիւնները: Արքայական հրամանի գործադրութիւնը յանձնուած էր Կովկասի փոխարքայ Գոլիցինին, որի կողմից վրացի իշխան Նակաչիձէն էջմիածին էր գնում եւ Արիմեան Հայրիկ կաթողիկոսին ներկայանալով պահանջում էջմիածնի գանձատան բանալիները: Արիմեանը չյանձնեց բանալիները: Նակաչիձէ խորտակել տուեց գանձատան դռները եւ տարաւ ազգապատկան հարստութիւնները, որոնք սակայն յետ ստացուեցան: Այժմ պատմութիւնը կրկնուում է: Ռուսաստանի ներկայ ցարն է վրացի Ստալինը, սրա փոխարքան Կովկասում վրացի Բերիան է որի հրամանով էլ խորհրդային Հայաստանի Չեկան թալանեց, կողոպտեց էջմիածնի վանքի եւ հայ ազգի հարստութիւնները:

ՇՈՎԵՑԻ

ՍՈՒՐԻԱ - ՊԱՂԵՍՏԻՆ սահմանագլուխին վրայ փշաթելեր պիտի հաստատուին, պինեալ հրոսախումբերու երթեւեկը խափանելու համար: Այսպէս պիտի կազմուի 50 մղոն երկայնութեամբ ցանց մը, երեք գուգահեռական գիծերով, իւրաքանչիւրը վեց ոտք բարձրութեամբ: Միեւնոյնատեն պիտի հաստատուին լուսարձակ կայաններ եւ էլեկտրական հոսանքի կեդրոններ: Հաշիւ եղած է որ մէկ մղոն փշաթելի չինութիւնը պիտի արժէ 2000 անգլ. ոսկի, ինչ որ սուղ չի համարուիր :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ զեկոյց մը հրատարակեց, որով կը գանգատի թէ համայնավարները կը փորձեն առանձին համաձայնիլ իր մասնաճիւղերուն հետ, երկու կուսակցութեանց միացման համար, հակառակ այդ մասին գծուած պայմաններուն :

ՆԻԿԻՒՍԸ քանի մը հազար զուխց Ֆրանք ղրկեց Աղբերու Դաշնակցութեան, իբ հաշիւ եթովպիոյ յետնեալ պարտքերուն, որ կը ներկայացնէ 166.430 ղ. Ֆրանքի դրամարկ մը (1.165.000 Ֆր. Ֆրանք), 1934 — 1937 տարիներուն համար: Ասով դահընկէց արքան կ'ուզէ կանխել այն մեղադրանքը թէ եթովպիա չէ վճարած իր պարտքերը, բայց խնդիր է թէ պիտի ընդունուի՞ այս գումարը: Եթովպիոյ կայսրուհին Երուսաղէմէն Եւրոպա կուգայ, ծախելու համար իր գոհարեղէնները :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ խորհրդարանի պինուորական յանձնաժողովին նախագահը Մոսկուա գնաց ընկերակցութեամբ բարձրաստիճան սպաներու: Պիտի մնայ երեք չաբաթ, ուսումնասիրելու համար Խ. Միութեան պինուորական կացութիւնը: Այս առթիւ զօրահանդէս մը պիտի տարբուի :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԱՐՄԻՐ ՁԱՅՆԸ

The Tunes of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Գրեց՝ ՏԵՆՆԻՍ ՈՒԵՅԹԼԻ
Trans : J. M. Թարգմ. Ժ. Մ.

Ի՞նչ էին վերաբերում այդ հարցերը։ Ի՞նչ էր նշանակում «Ազգ»։ Ինչպե՞ս կարող էր ազգ լինել մի ամբողջ ժողովուրդ, որ ենթարկված էր տարբեր ցեղերի տիրապետության

ՀՈԳԻ ՓՈՒՆԻ ԳԻՐ ԳԱՂԹԱԿԱՆ

Ա. ՆԱՀԱՆԳԱՎԱՐ

Ես ինքս ալ չեմ գիտեր թե ինչո՞ւ ստիպուեցայ գրել այս տողերը։ Ամէն անգամ որ ուզեցի գրիչ առնել ձեռքս, ինքզինքս ետ պահեցի։ Ինչո՞ւ պիտի գրեմ, ինչո՞ւ պիտի ցաւեցնեմ ուրիշներու սիրտերը, ինչո՞ւ պիտի ստիպեմ որ ուրիշներ ալ ցաւին ինծի պէս։ Ինչո՞ւ պիտի ստիպեմ որ ուրիշներ ալ լան ինծի պէս։ Ինչո՞ւ պիտի ստիպեմ որ ուրիշներ ալ ըսեն թէ ես ալ ուրիշներու պէս ինքնասպան եղայ,

2. Այդ դիմումներուն վրայ, անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները ուշադրութեամբ պիտի հետեւին Գերմանիոյ ընթացքին: Եթէ նացիները փորձեն խլրտումներ յարուցանել, Անգլիա եւ Ֆրանսա հաւասարաբար պիտի ազդարարեն Գերմանիոյ թէ Չեխոսլովաքիոյ դէմ պատերազմը կրնայ նշանակել պատերազմ Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ ուրիշ հզօր ազգերու դէմ:

Միեւնոյն ատեն, Անգլիա եւ Ֆրանսա որոշած են աւելցնել իրենց գնումները Չեխոսլովաքիայէն եւ միւս Դանուբեան երկիրներէն, որպէսզի անոնք նուազ ենթակայ ըլլան Գերմանիոյ տնտեսական տիրապետութեան եւ կարենան պահել իրենց հաղաքական անկախութիւնը :

Չեխոսլովաքիոյ հարցին քննութիւնը, որ ամէնէն վերջը ձգուած էր, տեւեց հինգ ժամ, այնպէս որ քիչ ժամանակ մնաց Զուիցերիոյ չէզոքութեան եւ Քինաստանի խնդիրներով զբաղելու համար: Միեւնոյն պատճառով Անգլիոյ ներկայացուցիչները չկրցան սեղանի վրայ դնել քառակէտ դաշինքի ծրագիրը (մէջը ըլլալով Գերմանիան), որուն կ'ընդդիմանան Ֆրանսացիները:

Չեխոսլովաքիոյ խնդիրը ծանրակչիռ էր անոր համար որ, Ֆրանսա զինակցութեամբ պարտաւորութիւններ ունի անոր հանդէպ, իսկ Անգլիա չուզեր որ եւ է նոր յանձնառութիւն ստանձնել, ինչպէս յայտարարած էր վարչապետը: Միւս կողմէ Լոնտոնի պահպանողական մամուլը ուժգնօրէն կը մերժէր որ եւ է օգնութիւն այդ երկրին: « Տէյլի Էքսփրէս » կը գրէր այս առթիւ.

— « Մենք չենք սիրեր այդ եղբայրը (Չեխ): Անկարելի է որ բրիտանական կառավարութիւնը յանձն առնէ մեզի կռուիլ տալ Չեխոսլովաքիա կոչուած խարխուլ պետութեան համար: Ո՛չ: Եթէ Ֆրանսա յանձնառութիւններ ունի Չեխերուն հանդէպ, Անգլիա պէտք է հեռու մնայ Ֆրանսայէն»:

Ուրիշ թերթ մը, «Տէյլի Մէյլ» իր հրատարակիչէն ստորագրութեամբ կը հրաւիրէ անգլիական կառավարութիւնը «աղդարարել Ֆրանսայի թէ իր դաշինքը՝ Չեխոսլովաքիոյ հետ՝ մարտահրաւէր մըն է Գերմանիոյ դէմ, ձեռնոց մը զոր այս վերջինը կրնայ վերցնել չատ չանցած»: Ինչպէս գոյացած համաձայնութիւնն ալ կը հաստատէ, Անգլիա պահելով իր դիրքը, պիտի գոհանայ միայն դիւանագիտական աջակցութեամբ :

Մտահոգութիւն Գերմանիոյ մէջ

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ անգլ-ֆրանսական համաձայնութեան ամրապնդումը եւ զինուորական դաշինքը մեծ սրտնեղութիւն պատճառեցին պաշտօնական շրջանակներու մէջ: Զինուորական գործակցութիւնը անակնկալ մը չի համարուիր, բայց Չեխոսլովաքիոյ եւ ուրիշ դանուբեան երկիրներու խոստացուած տնտեսական աջակցութիւնը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ: Եթէ այդ ծրագիրները գործադրուին, Գերմանիա զանոնք պիտի նկատէ ուղղակի մարտահրաւէր մը եւ պիտի չվարանի անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու: Այս պարագան պիտի ճղուի Հիթլէրի այցելութենէն վերջը: Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան օրկանը կը գրէ.

— « Ֆրանսացիները Չեխոսլովաքիան ինչպէս եւ կեդր. Եւրոպայի միւս պետութիւնները կը նկատեն «բնական պատուար մը» Գերմանիոյ դէմ: Հարց է թէ Անգլիա կրնա՞յ յարիլ այդ տեսակէտին: Ֆրանսա առաջարկելով որ Անգլիա աւելի շատ ապրանք գնէ Չեխոսլովաքիայէն եւ ուրիշ հարաւ. արեւելեան երկիրներէ, կը ձգտի այդ երկիրները զօրացնել ընդդէմ Գերմանիոյ»:

Ուրիշ թերթեր ալ կը չօշափեն այս խնդիրը, աւելի բաց խօսելով: Միեւնոյն ատեն կը սաստկացնեն պայքարը Չեխոսլովաքիոյ դէմ: Հիթլէրի օրկանը կը գրէ թէ չեխ սպաներ դաւ մը սարքած են Գերմաններուն դէմ: Թերթը պատկեր մըն ալ կը հրատարակէ, ապացուցանելու համար թէ Չեխոսլովաքիոյ 3.500.000 Գերմանները «անօթութեան եւ թշուառութեան հետեւանքով ոչ միայն պիտի դիմուին իրենց ազգութենէն, այլեւ մարդկային իրաւունքներէն»:

Սպասին մահուան դատապարտուած է ..

«Թայմս»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Ռիկայէն, ապրիլ 29 թուականով.—

Այս գիշեր անթելի գաղտնի կայան մը կը տեղեկացնէ.— Այր մը եւ կին մը, որոնք կը հաստատեն թէ Ռուսաստան կը դտնուին, աղդարարեցին թէ Սթալին մահուան դատապարտուած է: Անծանօթները կը խոստանան վերջ տալ կոխոզներուն եւ վարահաստատել ազատ առեւտուրը եւ սեփականութիւնը: Այս առթիւ կ'ըսեն թէ իրենց կազմակերպութեան կ'օգնէ կարմիր բանակը, թէ Թուխաչեւսկի, Պուխարին, Ռիկով եւ ուրիշներ որ սպանուեցան, դաւադիրներ չէին, թէ ժողովուրդի թշնամին Սթալինն է եւ իր շրջապատը: Կազմակերպութիւնը երեք անդամ կրկնելով այդ ազդարարութիւնը, կ'աւելցնէ թէ Սթալին պիտի սպանուի իրենց կողմէ, բայց թուական չի նշանակեր :

ՋԱՆԱՁԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ՔՍԱՆ ՌՈՒՍԵՐՈՒ արտաքսման հրամանին դէմ բողոքի բանաձեւ մը քուէարկեց հանրապետական դաշնակցութեան երեսփ. ժողովի խմբակցութիւնը, նախագահութեամբ նախկին նախարար Լուի Մառէնի: Բանաձեւը կը սկսի այսպէս.— «Նկատելով որ Ֆրանսայի ասպնջականութեան իրաւունքը չի կըրնար վերապահուած ըլլալ միայն կոմինտէրնի ուղած եւ սարքած յեղափոխութեան գործակալներուն եւ օժանդակներուն, թէ անոնց դէմ պէտք է գործադրուին կառավարութեան որոշած ոստիկանական տնօրինութիւնները եւ ոչ թէ անոնց դէմ որ յարգելով օրէնքները, ոչ հանրային բարեկարգութեան կը սպառնան, ոչ ալ երկրին ապահովութեան» եւն.:

ԻԶՄԻՐՑԻ ՀԱՑՈՒՀԻ ՄԸ, Օր. Անթուանէթ Արապաճեան, 24 տարեկան, իր քոյրը՝ Մառի Լուիզի եւ Պ. Լուի Կէկճեանի հետ պատյտ մը կատարած տանի, անոնցմէ բաժնուելով անհետացած էր: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ուրբաթ առտու աղջիկը դտնուեցաւ անառանին մէջ, Շաթօ - Կոմպէդէն երկու քիլոմեթր անդին: Իոլորովին ուժասպառ եւ անօթի, Օր. Արապաճեան, որ ո եւ է բռնութիւն չէր կրած, չէ կրցած բացատրել իր փախուստին պատճառները:

ՄԱՑԻՍ ԼԻ ԱՒԻԻ, ոչ մէկ թերթ պիտի հրատարակուի այսօր, համաձայն ակնարկի որոշման: Հանրակառքերը եւ մեթրօն պիտի բանին, իսկ ինքնաշարժները՝ փոքրաթիւ: Սինէմաներն ալ բաց են: Ըստ սովորութեան երկու թափօրներ պիտի կազմուին, Պաթթիյլէն Վէնսէն, փառաբանելու համար Ազխատանքի տօնը:

Հիթլէրի այցելութեան առթիւ, Մայիս 3ը (երեքշաբթի) ազգային տօն պիտի հռչակուի ամբողջ Իտալիոյ մէջ :

Պ. Ֆ. կարապետեան (տպագրիչ), Ազատ կարապետեան, Այրի Տիկին Զ. Տէր Սիմոնեան, Վ. Տէր Սիմոնեան, Ե. Երանոսեան, Տէր եւ Տիկին Գ. կարապետեան (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Ա. Երանոսեան (Ամերիկա), Այրի Տիկին Հ. եւ Գ. Տէր Սիմոնեաններ (Փարիզ), Գ. եւ Մ. Տէր Սիմոնեաններ (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Ս. Գրիգորեան (Ամերիկա), Տէր Մկրտիչեան ընտանիք (Ֆրանսա եւ Ճունաստան), Տէր եւ Տիկին Մ. Երանոսեան (Մուշ), Տէր եւ Տիկին Ս. Դաւիթեան, Տէր Օհանեան ընտանիք (Ճունաստան եւ Ֆրանսա), ինչպէս նաեւ ազգականները սրտի դառն կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի Տիկնոջ, մօր, աղջկան, քրոջ, հարսին, հօրեղբօր աղջկան, տաքեր աղջկան, քրոջ աղջկան, Սանամօր, կնքամօր, ազգականին՝

ՏԻԿ. ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ Կ'ԻՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

(ԾՆԵԱԼ ՏԷՐ ՍԻՄՈՆԵԱՆ)

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ 27 ապրիլ 1938, չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 11ին, իր բնակարանին մէջ, 24 տարեկան երիտասարդ հասակին:

Ճուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Շաբաթ 30 ապրիլ առաւօտեան ժամը 8ին, իր բնակարանը, 4, Place d'Aix - Marseille, ուրկէ հանդուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ «Մէն - Փիէռ»ի գերեզմանատունը :

Ընկերատավակրական քանախօսութիւն

կազմակերպուած Ալֆորվիլի Ս. Սինասեան կոմիտէին կողմէ

2 Մայիս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին հայ ակումբին մէջ, Ալֆորվիլ

կը խօսի Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Թուրքիոյ շուրջ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱՖԱԼՈՆՊԻ Հ. Ց. Դ. «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

Անիէռի քաղաքապետարանի նորակառոյց սրահին մէջ

կը ներկայացուի Ա. ԱՂԱՐՈՆԵԱՆԻ

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ

Ղեկավարութեամբ եւ մասնակցութեամբ

Ալֆորվիլի դերասանական խումբին

Մուտք 7.50, 5 եւ փոքրիկներու համար 2 ֆրանք:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 5 Մայիս, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, իր կեդրոնատեղին, 8 Բիս Պօսթէ,

կը խօսի՝ Պ. Ե. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Նիւթ՝ «La situation des Réfugiés devant la Loi Française».

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ "Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ,,Ը

8 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, **Salle Poissonnière**ի մէջ, **7, Rue du Fbg. Poissonnière, Métro Bonne Nouvelle .**

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿԻՆ ԷՒԼԻԷՆ ԲՈՒԻԶՈՆԴ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին դաշնակահարուհիներ՝ ՕՐ. ՔԻՆՏԻՐՃԵԱՆ, կ'երգէն՝ ՕՐ. Ա. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ, սիրողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի երկու գաւեշտ, «ՎԱՐԴԱԳՈՑՆ ՆԱՄԱԿԸ » եւ « 48 ՕԽԱՆՈՑ ԳԼԽՈՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ »

կը պարէ Պուլկար պարուհի ՕՐ. SOPHIE ERRIO:

Ճոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Խաչուհիներու կողմէ:

Մուտք **10** *ֆրանք*

ՆԱՆ.— Ցայտագրին ճոխութեան պատճառով, հանդէսը կը սկսի որոշեալ ժամուն :

ՅԱՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՇԱՆԴԻՒ

Փորթ տ'Իթալիէ եւ շրջանի Հայ Կ. Խաչի վարչութեան կողմէ

1 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 11.30, Պ. Յովհաննէսեանի սրահը, 13, Rue Pièrre Curie, K: Bicêtre մէթրօ՝ Փորթ տ'Իթալիէ :

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ.Մ. ՎՐՈՒՅԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին՝ երաժշտութիւն, երգ, արտասանութիւն, հայկ. եւ կովկասեան պար: Կը նուագէ Թաթուլ Թոփալեանի երեքին: Կը պարէ Վրացի յայտնի կինոն:

Եւրոպական պարերը կը վարէ՝ ժամը ճիշդ 6.30ին. դեկավարութեամբ CARIO CANTIի նուագախումբին: Ճոխ պիւֆէ ժամն դիներով: Մուտք 5 Ֆրանք

ՓԱՐԻԶ ՇՐՋԱՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅԱՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

184 Bld. St. Germain, SALLE GEOGRAPHIEի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՎԱՐՉ. ԱՏԵՆԱՊԵՏ *Մ. ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆԻ*

ԿԸ ԽՕՍԻՆ *Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, Ե. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ,*

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին

ՏԻԿ. Ե. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ **(ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻԻՆ),**

ՀՈՎՀԱՆՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ **(ԵՐԳ)**

ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ **(ՋՈՒԹԱԿ) ԵՒ *ՕՐ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ***

(ԴԱՇՆԱԿ): ՄԱՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԾՐԸ

Կազմակերպուած ԻՒՐ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ միութեան կողմէ

7 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

PALAIS DU CONGRESԻ ՄԷՋ, **(Porte de Versailles)**

ՊԱՏՈՒՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ *Պ. ԱԼ. ԽԱՏԻՄԵԱՆԻ*

Մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու :

ԿԸ ԽՕՍԻՆ *Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Ե. ՅՈՊԱՆԵԱՆ,*

Եւ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ:

Կը ներկայացուի ղեկավարութեամբ Գ. Տէրվիշեանի

ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ

Դեղարուեստական խոշոր բաժին: Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի «l'Homme Squellette» Պ. փաքալ պասմաճեանի կողմէ իր մարթնական ճկուն խաղերով, կը պարէ Օր. Huguette O Bine (Փարիզի Petit Casinoէն): Երգ՝ Օր. Թարկրիճ Նիգոմեանէ: Արտասանութիւն եւ անակնկալներ: Կէս գիշերէն վերջ ՀԱՑԿԱԿԱՆ եւ ԵԻՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ:

Հանդիսի ԵՓԵՌԱՅ նուագախումբը դեկավարութեամբ Պ. ՕՀԱՆԵԱՆի:

Թանկագին եւ Դոնկայի մեծուկ ժապաւէն ներկայութեամբ:

Ցոյսերը կը ծախսուին.— Գրատուն Հր. Սամուէլ, 51, rue Monsieur le Prince, (6). Ցառաջի խմբագրատունը 17, rue Damesme եւ Միութեան անդամներուն ձօտ: Դիները ժողովրդական, ճոխ պիւֆէ:

Հաղորդակցութիւն.— Իքնէլ Բօրթ տը Վէրսայլ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած «ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ» կողմէ

15 Մայիս կիրակի երեկոյ ժամը 8.45ին, Մօսիէթէ Սավանթի մէջ

8, Rue Danton, *Մէթրօ Օտէոն*

կր ևեւկայացուի ԱՇՈՒՂ-ՂԱՐԻՊ (օփէրէթ)

Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ, ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ: Տիկիններ՝ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Օր. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւլն.. Հարսնիքի տեսարանին կը մասնակցին Օր. ԱՑՏԱ եւ Պ. ԱՍԱԹ ՃԱՆի (վրացի կինոն): Կը նուագէ քէմանչիստ ՕՀԱՆՆԻՍ:

Գինն 6 եւ 10 ֆրանք:

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Mr. le Prince, Paris(5 եւ Ներկայացման օրը կիշեն:

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՅՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈ-ՔԹ. Լ. ԴՐԻԴՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** *(անփոփոխ)*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2-7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

44RueDunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՒ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20

Ճառատեղերը ժամադրութեամբ:

Alimentation «TRÉVISE»

Իր անմոռանալի սուրճով

Café "HAREM,,

ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՃԷՕՐԷԿՆԵՐ

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՃԵՂՔ

Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ճերմակ պատիր եւ քաշքաշավալ, սուրիական դոհրան եւ փէքմէզ:

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՓՐԱՓՈՒՆԱԿ

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՔԷՄԱՆՃԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻ ՀԱՑԿ

կր նուագեն մաէն երեկոյ մասնակցութեամբ ՔԱՆՈՒՆԻ ՕՐԻՈՐԴ ՃԷՐԻՏԱՑԻ, Franco - Oriental սրճարան-բարին մէջ, 3. RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrsի անկիւնը), Trudaine 51—80, Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle. Օթօպիւս 1, R. bis: Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ ապահովեալ:

"ՇԻՐԱԿ,,

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է անզուգական, անմրցելի, ճեխարդական առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչներով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐՈՒԱՑՔԸ

Ճաշարան **ՅԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Ումէ Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ, *մեծաքանակ քոնֆէքսիոնի համար հմուտ խոհարարուհիներ, դիմել Khan Arakélian, 7 Impasse Nethes (30 Ave. Clichy). Paris (18). Մէթրօ Clichy.*

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն անթերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք ճամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

ՐԱՓԸ Տ

Զուտ խաղողէ քաշ եւ անիսոնով պատ ուած հայկական օղի՝ ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, Զգուշ արուեստական օղիներ ձեր սեղանը կ'ներ գիշերները ջուր կը եւ կը վնասէ ձեր չուխեան: Խնդրեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ որուն բաշ, կազդուրիչ ժաքեր ըլլալը ուած է:

Dalakupeian St, Lambert et Suffres, Marseille

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԻԵԿի ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Թրքահայ եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Ամերիկա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ՄԱՅԻՍ MARDI 3 MAI 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3720 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՐԹԻԶ ԳԼԱՆԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Հայաստանի մասին ցինչեւէ հմա հրատարակուած տեղեկութիւնները կը ներկայացնեն հետեւեալ պատկերը.—

1. Ընչացում նախկին ղեկավարութեան, *բանտարկութեամբ, գնդակահարութեամբ կամ աքսորով, լաւագոյն պարագային՝ փոդոց նետելով*: Ե՛ւ կուսակցական Ե՛ւ պետական ասպարէզին մէջ :

2. Ընչացում կամ չէզոքացում այն գրական եւ մտաւորական ներուդիին, *որ ծաղկած էր խորհրդային արեւին տակ, 1920էն ի վեր, եւ կամ ընդունելով հաստատուած կարգուսարքը, իր վատակը տրամադրած էր մշակոյթի զարգացման, իբրեւ ուղեկից : Զենք ուզեր կրկին յիշել գոհերուն անունները, որ բերնէ բերան կը չրջին անցեալ ամառէն ի վեր եւ որոնց փոքր մէկ մասին ճակատագիրը դեռ նոր կը ճշդուի:* (Վերջինը՝ Եղիշէ Զարենց, *մեռած բանտին մէջ, անցեալ փետրուարին*) :

3. Ընչացում Էջմիածնի եւ Հայրապետական *իշխանութեան վերջին մնացորդներուն, կաթողիկոսին խորհրդատուր մահով, մարդոներու մեծ մասին բանտարկութեամբ կամ աքսորով եւ վանքին բռնագրաւումով* (Թալան) :

4. Ճգում Հայկական Արտասահմանի հետ եղած բոլոր կապերու :

Արդարեւ, ամխնդրէ ի վեր ոչ մէկ պատասխան կուտան երեւանէն, մինչեւ անգամ դրամներու փոխադրութեան համար: Բոլշեւիզմի օրգանը մարտ 11ին նամակ մը ուղղած է Երեւան, «վարչապետ»ին, տեղեկութիւններ ստանալու համար իր ներկայացուցչութեան մասին, — եւ դեռ պատասխանի կը սպասէ : Պայմանաւորուած գումարներ կան որոնք պէտք է ղրկուին, բայց հայկական իշխանութիւնը չի համարձակիր ստանալ, ամէն արտաքին յարաբերութիւն վերապահուած ըլլալով Մոսկուայի :

5. Ցարաճուն եւ ծրագրեալ ամբաստանագրում ռուսական տիրապետութեան, *վարչական - կուսակցական ղեկավարութենէն մին - չեւ լեզուն: Աւելի քան երբեք, խամաճիկներ են որ նստած են աթոռներու վրայ, զանազան հրամաններ գործադրելու համար : Միշտ ենթակայ՝ մէկ օրէն միւսը բանտ կամ փոդոց նետուելու : (կը բաւէ միայն « Ա. Հայաստան» թղթաւոր, իմանալու համար կատարուած խեղկատակութիւնները՝ Ամատունի - Գուլոյեան վարչութեան անկումէն իվեր) :*

Զանազան աղբիւրներէ մեզի հասած տեղեկութիւններ այլեւս կասկած չեն ձգեր թէ ռուսական տիրապետութիւնը, հեռգհեռէ տրորելու, անճանաչելի դարձնելու համար մեր հայրենիքին հայկական դիմագիծը :

Տարակոյս չկայ թէ ռուսերէն ալ պէտք է սորվին Հայաստանի մէջ, իբրեւ համապետական լեզու: Եւ կը սորվէին տարիներէ ի վեր: Թերեւս պէտք եղածէն աւելի:

Բայց , գոհ չմնաց կեդրոնը, եւ հետզհետէ նոր պահանջներ դրաւ, իր գործակալներուն եւ լրտեսներուն միջոցաւ:

Հինգ ամիս առաջ, երբ Երեւան կը ղրկէին Անաստաս Միկոյեանը, «հայազգի նախարարը» պարտականութիւն սեպեց վճռապէս յիշեցնել ռուսերէնի, «Լենին-Սթալինի լեզու»ին զարկ տալու անհրաժեշտութիւնը :

Եւ արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուեցան Երեւանի մէջ :

Անցեալ օր հաղորդեր էինք վերջին անօրինութիւնները : Կարդացէք բուն աղբիւրէն .

— « Ռուսաց լեզուի տիրապետման եւ ուսուցման գործն արժանավայել հիմերի վրայ դնելու նպատակով, հայկական ԽՍՀի Լուսժողկոմատը զգալի աշխատանք է ծաւալել: Ամէնից առաջ, թէ բաղաքի եւ թէ շրջանների հայկական դպրոցների համար սկզբած Երեւանում եւ Լենինականում մայիսի 1ից բացուելու են մէկ եւ կէս ամսից մինչեւ 4 ամիս տեւողութեամբ ռուսաց լեզուի ուսուցիչների պատրաստման եւ վերապատրաստման դասընթացքներ: Այդ դասընթացքներում սովորելու են 936 հոգի: Նոր ուսումնական տարուայ սկիզբից Երեւանում եւ Լենինականում կազմակերպելու են ռուսական մանկավարժական ուսումնարաններ, որտեղ պէտք է սովորեն 250 հոգի: Այս տարուայ սեպտեմբերի 1ից Երեւանի Պետական Համալսարանի լեզուի եւ գրականութեան ֆակիւլտէին կից բացուելու է ռուսաց լեզուի եւ գրականութեան բաժանմունք, որը կ'ունենայ նաեւ իր ասպիրանտուրան (թեկնածուներ):

Լուսժողկոմատն այժմ կազմակերպել է 4 առանձին յանձնաժողովներ, որոնք վերանայում ու վերակառուցում են հայկական միջնակարգ դպրոցների ռուսաց լեզուի դասագրքերն ու ծրագրերը: Անհրաժեշտ միջոցառումներ են ձեռնարկուած ռուսաց լեզուի նոր դասագրքերը ժամանակին հրատարակելու համար»: (Ա. Հայաստան, 12 ապրիլ) :

Ուրեմն, մօտ հազար ուսուցիչներ պիտի պատրաստուին, «ռուսաց լեզու» սորվեցնելու համար: Մանուաւոր դասընթացքներ պիտի բացուին, զարկ պիտի տրուի նաեւ դրականութեան, նոր դասագիրքեր պիտի կազմուին եւն. :

Ինքնին կը ծագի հետեւեալ հարցումը, — Արդեօք Երեւանի եւ Լէնինականի մէջ մնացա՞ծ են գոնէ հազար հայ փորձ ուսուցիչներ, որ նախ երկրին լեզուն դիտնան,— հայերէն :

Կը բաւէ աչքէ անցընել հրատարակուած դիրքերն ու թերթերը, դաղափար կազմելու համար այս մասին: Մանաւանդ որ, «մաքրագործումները» դեռ չեն դադրած, եւ մազ - մօրուք ճերմկած վատառիւղներ անգամ, որոնք ի վիճակի էին ուսուցիչներ հասցնելու, կը քշուին իրարու եաեւէ :

Շատ չանցնիր եւ կ'իմանանք ուսուցման այս մեթոտին աւերները: Տեսակ մը վերահաստատումը՝ ցարական իշխանութեան հաստատած կարգուսարքին, որուն հետեւանքով արեւելահայ մտաւորականութիւնը այնքան աղճատեց մեր լեզուն, հակառակ այնքան հարուստ դրականութեան մը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԵՐ ՀՌՈՄ ԿԸ ՀԱՍՆԻ ԱՑՍՕՐ

Խօսքեր գիւմուռական դաշինքի մը մասին

Աւոլֆ Հիթլէր երէկ՝ երկուշաբթի, ճամբայ ելաւ Պերլինէն, մասնաւոր կառախումբով, եւ Հռոմ կը հասնի այսօր : Ինչպէս դրած ենք արդէն, աննախընթաց պատրաստութիւններ տեսնուած են Իտալիոյ մէջ, Գերմանիոյ Առաջնորդին ընդունելութեան համար : Միեւնոյն ատեն ձեռք առնուած են ապահովութեան միջոցներ : Շաբաթէ մը ի վեր անցագրի խիստ քննութիւններ կը կատարուին 60 մղոն հեռաւորութեան վրայ : Հակողութիւնը սաստկացած էր մասնաւորապէս Հրեաներու եւ փախստականներու վրայ : Իտալիոյ Ապահովութեան տեսուչը չարժման մէջ դրած է հեծեալ եւ հետեւակ ոստիկաններ, գաղտնի գործակալներ եւ քաջալարժ լրտեսներ, որոնց կը գործակցին Պերլինէն ղրկուած 500 մասնաւոր գործակալներ : Բազմաթիւ Հրեաներ եւ ուրիշ կասկածելիներ հեռացած են Հռոմէն, Ֆիորէնցայէն եւ Նաբոլիէն, մինչեւ Հիթլէրի մեկնումը : Տանտէրերուն եւ պանդոկապետներուն ազդարարուած է թէ պատասխանատու պիտի բռնուին, եթէ կասկածելի մարդիկ պատսպարած ըլլան : Հրամայուած է վերցնել նոյնիսկ թաղարները՝ պատուհաններէն եւ պատշգամներէն, որպէսզի արկած չպատահի : Հռոմի ղլխաւոր հրապարակներուն մօտ բնակող քաղաքացիները մասնաւոր պատուէրներ ստացած են: Անոնց սպասաւորները պիտի չկրնան առարկաներ կամ կապոցներ փոխադրել ընդունելութեան օրը եւ նախապէս պէտք է ապահոված ըլլան իրենց ուտեստը :

Աւելորդ է ըսել թէ քաղաքական չրջանակներու մէջ անհամբերութեամբ կը սպասեն այս այցելութեան ելքին, մանաւանդ որ տեղի կ'ունենայ անդլեֆրանսական համաձայնութենէն եւ դինակցութենէն անմիջապէս վերջը : Երկու Առաջնորդները անշուշտ պիտի խորհրդակցին այդ համաձայնութեան մասին, եւ չատեր հաւանական կը դանեն որ Իտալիա եւ Գերմանիա եւս դինուորական գործակցութիւն հաստատեն : Հակառակ անգլեւթալական համաձայնութեան եւ անգլեֆրանսական բանակցութեանց, Մուսոլինի պիտի ուզէ իմանալ թէ որ աստիճան կրնայ յոյս դնել Գերմանիոյ աջակցութեան վրայ, եթէ Իտալիա որեւէ ընդհարում ունենայ Անգլիոյ կամ Ֆրանսայի հետ : Զինուորական մասնագէտներու կարծիքով, Հիթլէր կրնայ Իտալիոյ օգնել՝ սպառնալով Ֆրանսայի, իսկ Մուսոլինի կրնայ ճնշել Ֆրանսայի վրայ՝ Միջերկրականի մէջ կամ Ֆրանքեւիտալական սահմանագլուխէն : Ամէն պարագայի մէջ, օրակարգէ վրայ է դինուորական դաշինք մը, քանի որ չեխական խնդիրն ալ սուր հանգամանք ստացած է : Իրազեկներ կը կարծեն թէ Հիթլէր վճռած է գլուխ հանել Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն միացման ծրագիրը : Հէնլայն, չեխական Գերմանիոյ Առաջնորդը, նոր ճառ մը խօսելով սպառնալից լեզու գործածեց (տես վարը) : Իսկ մարտի 4 կէսօրինկի օրկանը առջի օր կ'աղդարարէր թէ Գերմանիա պիտի մերժէ չեխական խնդիրը լուծել՝ բանակցելով Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ հետ : Կը կարծուի թէ Հիթլէր ուժ պիտի տայ նաեւ Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ, որպէսզի իրենց բաժինն ստանան Չեխոսլովաքիայէն : Հիթլէր պիտի ջանայ Իտալիոյ աջակցութիւնն ապահովել, այս ծրագիրներուն իրագործման համար :

Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն առաջնորդը ուզի մեծ զիջումներ կը պահանջէ

Քոնրատ Հէնլայն, Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն Առաջնորդը, մայիս 1ին ճառ մը խօսելով Քրակայի մէջ, աղդարարեց թէ ամուր կը մնայ անցեալ չարաթ հաղորդած պայմաններուն վրայ եւ թէ անոնք նուազագոյն պահանջներ են, եւ ոչ թէ առաւելագոյն: Եւ պահանջեց հանրաքուէ մը սարքել, իմանալու համար Չեխոսլովաքիոյ Գերմանացիներուն կամքը : «Մենք չենք ուզեր չեխական հողը նուաճել զաղթականներ տեղաւորելով, բայց միեւնոյն ատեն երբեք տրամադիր չենք կորսնցնելու մեր հողը : Քարլսպատի մէջ դրած պահանջներս ընտրական ճառ մը չեն : Ես անընդունելի պահանջներ չդրի, ամէն համաձայնութիւն անկարելի դարձնելու համար : Եւ անոնք առաւելագոյն պահանջներ չեն, այլ միակ հիմքերը որոնք հաղիւ կը բաւեն լուծելու հարցը : Ոչ ոք իրաւունք ունի պատերազմի յայտարարութիւն մը համարելու իմ ճառս , բացի անոնցմէ որ պատերազմ կ'ուզեն եւ ոչ թէ խաղաղութիւն : Մեր նպատակն է իրաւունքներու կատարեալ հաւասարութիւն ապահովել պետութեան մէջ, ոչ միայն մեզի, այլ եւ պետութեան համար, եւ այս կենսական խնդիր մըն է ամբողջ Եւրոպայի համար : Ան որ խաղաղութիւն կ'ուզէ, պէտք է ուժ տայ մեր պահանջներուն : Անգամ մը եւս կը կրկնեմ ,— մենք պիտի չզոհանանք փոքրամասնութեան կացութեան եւ երբեք պիտի չհանդուրժենք Չեխերու դերակշռութեան : Մենք պատրաստ ենք չեխական սահմանադրութիւնը նկատելու մեկնակէտ մը՝ հարցին լուծման համար, բայց կը չեշտենք թէ այդ սահմանադրութիւնը կազմուած է առանց Գերմաններու մասնակցութեան : Ան որ կը խախտէ Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն ամբողջականութիւնը, մահացու թշնամի մըն է : Առաջի Աստուծոյ եւ իմ ժողովուրդիս, ես կ'ըմբռնեմ իմ պատասխանատուութեանս ծանրութիւնը : Բայց ան որ արդար դատ մը կը պաշտպանէ , պէտք չէ վախնայ պատասխանատուութիւններէ » :

**** Նոյն օրը Չեխերն ալ մեծ թափոր մը կազմեցին Քրակայի մէջ, մասնակցութեամբ 100.000 քաղաքացիներու : Քաղաքապետը ճառ մը խօսելով, յայտարարեց .— « Ամէն այր, կին եւ մանուկ վճռած է մինչեւ վերջին մարդը պաշտպանել ազգին ազատութիւնը » :*

«Ոչ մէկ պատերազմ»...

Մայիս 1ի առթիւ Հիթլէր ճառ մը խօսելով Պերլինի մէջ, յայտարարեց .

— « Ոչ մէկ պատերազմ ,— այս է իմ նշանաբանս : Եւ ասոր համար է որ կը զօրացնեմ Գերմանիան : Բայց, պէտք եղածին չափ զօրաւոր ըլլալու համար, որպէսզի որ եւ է արտաքին վտանգ չսպառնայ, անհրաժեշտ է ընդմիշտ ջնջել Ներքին պատերազմը : Իմ նշանաբանս է ,— այլեւս ոչ մէկ պատերազմ , բայց նաեւ ոչ մէկ քաղաքացիական պատերազմ , ոչ մէկ դասակարգային պատե -

(Լրջքերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. Էջ)

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՆՈՐ ԱՒԱՆՆԵՐՈՒՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐՆ ԱՒ ԿԸ ՓՈԽԵՆ.— « ԲԱՖՖԻ » ՓՈՂՈՑԸ ԿԸ ՓՈԽԵՆ « ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ».— ԶԵԿՈՅԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ ԴՐԵԹ ԲԱՑԱՌԱՊԷՍ ՌՈՒՍԵՐ.— ԶԱՊԵԼ ԵՍԱՑԵԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ.— ՈՒՐԻՇ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԱՆԶՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ծուսարեր հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ ապրիլ **9** թուակիր բղթակցութեամբ մը **(23** ապրիլ).—

Նոր կառուցուած աւանները՝ Նուպարաշէն, Նոր Ֆարբերդ, Նոր Սեբաստիա, Արարկիր, Նոր Կեսարիա, Երզնկա, Կիւրին անուանափոխութեանց ենթակայ են : Արդէն Նոր Ֆարբերդը կոչուեց Օրժոնիկիձէ (ինչպէս վեց տարուց ի վեր կոչուած է այդ անունով եւ Վլադիկաւկազ քաղաքը)...

Նուպարաշէնի ակնարեւժարանի ճակտի վերտառութեան մէջ Մարի Նուպարի Ակնաբուժարանի սկզբի երկու բառերը ջնջեցին եւ Թողին սոսկ Ակնաբուժարան, այդպիսով չքացաւ բարերարուհու անունը :

*** Ֆաշտուր Աբովեանի արձանը կանգնած է նախկին Պօղոս - Պետրոս եկեղեցւոյ դիմացը : Ռուսական եկեղեցին քանդել են եւ նրա տեղը հրապարակ են չինել, ուր բարձրանում է Շահումեանի չքեղ արձանը, նախկին պարտէզի մօտ է Լէնինի անուան հրապարակը, իսկ Լէնինի արձանը գետեղուած է առաջին հիւանդանոցի պարտիզում : Բաֆֆիի անուան փողոցը վերակոչուած է « Յովհաննէս Թումանեան» : Ստալինի չատ մեծ արձանը ցցուած է կայարանի սրահում :

*** Նալբանտեան փողոցի վերջում իչխում է Զեկայի նոր, հոյակապ, չորս յարկանի հսկայական չէնքը, որ պաշտպանուած է անթիւ ու անհամար պահակներով, Գէպէուի յատուկ զօրքի կողմից նշանակուած : Գէպէուի զօրքը բացառապէս Ռուսերից է բաղկացած, իսկ Մուղդուսու ձերբակալութիւնից եւ դնդակահարութիւնից յետոյ թէ Զեկայի պետը եւ թէ պաշտօնեաներն ու պահակները դրեթէ բացառապէս Ռուսեր են : Զեկայի չինութեան մէջ են ապրում պաշտօնեաները իրենց ընտանիքներով, իսկ Զեկայի ստորերկրեայ նկուղներում բանտարկուած են երկսեռ «յանցաւորները» : Այդ նկուղներից մէկի մէջ է, ուրիչների հետ, Զապել Եսայեանը (այժմ ցնորուած վիճակում). այդտեղ է եւ Կավոզ : Փարիզից մեկնելիս՝ նա պայմանաւորուել էր իր բարեկամների հետ, որ եթէ Հայաստանից լուսանկարն ուղարկէ կանգնած դիրքով, Թող դիտուի որ երկրում դրութիւնը աղէկ է, իսկ եթէ նստած՝ ապա Թող դիտուի, որ վիճակը դէշ է Հայաստան երկրին մէջ... Անցան չաբաթներ եւ պարոնը ՆՍՏԱԾ դիրքով լուսանկար ուղարկեց Փարիզ, որտեղից խորհրդային դեսպանատան միջոցով տեղեկացրին Մոսկուա, եւ այնտեղից հրահանգուեց Երեւանի Զեկային՝ խմբագիր հիւրը նետել նկուղներից մէկը...

*** Հայկական կարմիր զօրամասի հրամանատար Աթոյեանը նախ չնորհաւորեց եւ արձակուեց պաչտօնից, ապա եւ ձերբակալուեց Ամատունու հետ, այնուհետեւ լուր չկայ իր մասին ...

Նախկին զօրավար Արարատեանը անգործ թափառում է Երեւանում ...

*** Առանց յատուկ թոյլտուութեան (Զեկայի) արտօնուած չէ երթեւեկել Երեւանից Վաղարչապատ, Լենինական, Նոր Բայազէտ կամ Ղարաքիլիսա (Կիրովական) :

*** 1937 թուի ամրան վերջերին ձերբակալուած եւ Զեկայի նկուղն է նետուած գրագէտ - քննադատ Արսէն Տէրտէրեանը, որ պետական համալսարանի դրականութեան փրօֆէսօր էր. նրան ամբաստանում են «հակայեղափոխական թեքումով » :

*** Մի ամն բանուոր Մինաս յանձն առած էր ուժանակով պայթեցնել Նորքի Աստուածածնի մատուռը : Երբ, քսան օր յետոյ, նա կայարանից ռումբեր էր փոխադրում, կառքից ընկած մի արկղ, լի ռումբերով, պայթեց եւ բղխեց բանուորին : Նրա ընտանիքին, մի քանի ամիս օժանդակելուց յետոյ, մոռացութեան մատնեցին «բանուորական պետութեան» մէջ :

*** Երեւանի հացի գործարանի վարիչը, չկարողանալով հանդուրժել սեղի ունեցող անարդարութիւններին, ինքն իր վրայ բենզին թափելով՝ վառեց, ապա նետուեց Զանգուի կամուրջից գետի մէջ...

Քանաքեռգետի գլխաւոր ճաշարանի մի այցելու, կարդալով խորհրդային Հայաստանի մէջ, որ իրեն մեղադրում են իբրեւ մնասարար, անճնասպան եղաւ :

ԱՄԷՆ ԻՆՉ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՁԱՄԲՈՎ

Անցեալ շաբթու ընդարձակ մանրամասնութիւններ հրատարակած էինք Հայաստանի վերջին անցքերու մասին (7 – 8 գնդակահարութիւններ, Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի մահուան պարագաները, Երեւանի պաշարումը եւն.) : Փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթն ալ հրատարակելով նոյն տեղեկութիւնները, կը գրէ թէ «հաղորդողը լաւատեղեակ եւ մտաւորական հայրենակից մըն է որ համի մը տարի Երեւան մնալէ ետք վերջերս վերադարձած է Փարիզ » : Եւ կը շեշտէ (**30** ապրիլ) .

— « Այս բոլոր դէպքերուն հետեւանքը այն եղաւ որ Երեւանի կառավարութիւնը որոշեց ո եւ է հաղորդակցութիւն չպահել արտաքինի հետ, եւ ընդհանուր առմամբ խզել ամէն կապ արտաքինի հետ : Հոկը, ինչպէս ըսինք, կը նկատուի կասկածելի եւ անօգուտ կազմակերպութիւն մը եւ անոր հետ ո եւ է յարաբերութիւն տեղի կուտայ պատժական անօրինութիւններու : Հայաստանի հետ դուրսէն կատարուելիք ո եւ է գործառնութիւն պէտք է տեղի ունենայ Մոսկուայի միջոցաւ :

*** Բարեգործականի Ընդհ. Տնօրէնութիւնը մարտ 11ին նամակ մը ուղղած է Ժողկոմխորհի նախագահին, իր Երեւանի ներկայացուցչութեան մասին տեղեկութիւններ ուզելու համար, բայց մինչեւ այսօր ո եւ է պատասխան չէ ստացած » :

ԱԻՏՐԻՈՑ ՄԷՋ ԿՐԱԿԻ ՏՐՈՒԵՑԱՆ լեռնակուտակ դիրքեր, ինչպէս եղած էր, ժամանակին, Գերմանիոյ մէջ: Հրկիզուած հաստրներուն մէջ կը գտնուին Աբթիւր Շնիցլերի, Ֆրանց Վերֆելի, Եաքոպ Վասէրմանի, Հայնէի եւ ուրիշ բազմաթիւ հեղինակներու գործերը, ինչպէս եւ հակահիթլէրական կաթոլիկներու, Աստարիոյ հայրենասէրներու եւն. Հրատարակութիւնները :

ՄՈՍԿՈՒԱՑին կը հետադրեն թէ Փօլ Տիպենքօ, որ վճռական դեր կատարած էր կերենսկիի կառավարութիւնը տապալելու համար, արձակուած է Լէնինկրատի զինուորական հրամանատարի պաչտօնէն :

ԽՍԱԼ ՍԵՐՄԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՓՈՔՐ ԿԱ ՄԵՐՈՒՄ ՄԵՏՔԻ ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ

ԼՈՒՐ.— Այս նորությունն ասել, գ. Ք. Ֆոմպերան «Revue de France» 15 Նոյեմբեր թիւին մէջ հրատարակած է ընդարձակ յօդուած մը: Ան պատմելէ յետոյ թէ ինչպէս ան ինքն ալ Ֆրանսայի մէջ ստիպուեցաւ ծանօթանալ Խաղաղութեան Վարժարանի մը հետ, որ կը գտնուի Ժընեւի մօտերը, կ՚ըսէ թէ ան հոն տեսաւ ու լսեց Ազգերու Ընկերութեան ներկայացուցիչներ, որոնք կը գործեն հոն իբրեւ ուսուցիչներ: Ան կ՚ըսէ թէ հոն կը գտնուին ներկայացուցիչներ Ամերիկայի, Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Ճափոնի, Չինաստանի, Պելճիքայի, Պրազիլիոյ, Սպանիոյ, Ֆրանսայի, Հնդկաստանի, Հարաւսլաւիոյ, Հունգարիոյ, Չեխոսլովաքիոյ, Շուէտի, Նորվեգիոյ, Հոլանտայի, Լեհաստանի, Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ, Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Պարսկաստանի, Ասորիքի, Պաղեստինի, Ճաւայի, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու, Գուատեմալայի, Հայիթիի, Գուատեմալայի, Գոստա Ռիքայի, Հոնտուրասի, Նիկարակուայի, Սալվատոր

ՀՈՒՇԵ ՎԱՂՈՒ ՄԵԾ ԿՈՒՄԻՐ

— Ես ու Հասիկ միասին էինք, երբ նրան ծանոթացրեցին մեր հետ։ Ինչպես հիմա եմ տեսնում նրան, սպիտակ շրջազգեստով, կարճ հագուստով, ոտքերը բաց։ Ես ու Հասիկ նստած էինք մի նստարանի վրա, իսկ նա կանգնած էր մեր առջև։ Ես նրան ոչ մի կերպ չէի կարող ընդունել որպես ընկեր։ Ինձ թվում էր, թե նա մեզ հետ ինչ-որ ծանոթ չէ։ Ես նրան ոչ մի կերպ չէի կարող ընդունել որպես ընկեր։ Ինձ թվում էր, թե նա մեզ հետ ինչ-որ ծանոթ չէ։ Ես նրան ոչ մի կերպ չէի կարող ընդունել որպես ընկեր։ Ինձ թվում էր, թե նա մեզ հետ ինչ-որ ծանոթ չէ։

— Դո՛ւ... դո՛ւ... հա՛ր ես տա՛ր, ցրտացա՛ր ես ու ինչո՞ւ ես ինձ ծանոթացնում։

Ես ու Հասիկ միասին, սրտներս մի ուրիշ կերպ բաբախելով, ոտքի թռանք։ Ես ինչպես հիմա եմ տեսնում նրան, ոտքերը բաց, կարճ հագուստով, կանգնած էր մեր առջև։ Ես նրան ոչ մի կերպ չէի կարող ընդունել որպես ընկեր։ Ինձ թվում էր, թե նա մեզ հետ ինչ-որ ծանոթ չէ։ Ես նրան ոչ մի կերպ չէի կարող ընդունել որպես ընկեր։ Ինձ թվում էր, թե նա մեզ հետ ինչ-որ ծանոթ չէ։

Ես ու Հասիկ միասին, սրտներս մի ուրիշ կերպ բաբախելով, ոտքի թռանք։ Ես ինչպես հիմա եմ տեսնում նրան, ոտքերը բաց, կարճ հագուստով, կանգնած էր մեր առջև։ Ես նրան ոչ մի կերպ չէի կարող ընդունել որպես ընկեր։ Ինձ թվում էր, թե նա մեզ հետ ինչ-որ ծանոթ չէ։ Ես նրան ոչ մի կերպ չէի կարող ընդունել որպես ընկեր։ Ինձ թվում էր, թե նա մեզ հետ ինչ-որ ծանոթ չէ։

— Դո՛ւ... դո՛ւ... հա՛ր ես տա՛ր, ցրտացա՛ր ես ու ինչո՞ւ ես ինձ ծանոթացնում

բազմ, ոչ մէկ ներքին պայքար: Անհամար բազմութիւն մը հաւաքուած էր, լսելու համար այս ճառը:

Մարաջախտ կէօրինկ ալ ճառ մը խօսելով, ազդարարեց.

— « Երբ Գերմանացիները Գերմանացիներուն կուգան, միայն Գերմանացիներու վերաբերող հարց մըն է այս: Մենք գիտենք թէ պարտաւոր ենք շարունակել Գերմանիոյ պաշտպանութեան զօրացումը: Երբ կը տեսնենք որ ուրիշ ազգեր օդանաւեր կը գնեն օտար երկիրներէ, պէտք է հարցնենք թէ ինչո՛ւ այդպէս կ՚ընեն: Գերմանացիները իրենք պէտք է չինեն իրենց օդանաւերը»:

Տօնակատարութիւնը վերջացաւ զօրահանդէսով մը:

Խ. Միութիւնն ալ իր կարգին

Մայիս Ի առթիւ, Մոսկուայի կարմիր Հրապարակին վրայ տեղի ունեցաւ աւանդական զօրահանդէսը վիթխարի ցուցադրութեամբ: Մարաջախտ Վորոշիլով այս առթիւ կարմիր բանակին ուղղած կոչին մէջ կը չեշտէ.

— « Արեւելքի եւ արեւմուտքի մէջ, ֆաշականներու պատրաստած պատերազմը ահագին համեմատութիւններ եւ «արդիական» ձեւեր ստացած է: Ահ - խարհի քաղքենի դասը եւ անոր ֆաշական յառաջապահները կրնան հրճուիլ համաշխարհային պատերազմի պատրաստութեան այս «փորձ»ով: Բայց պատերազմներու հրձիգները պէտք չէ մոռնան թէ համաշխարհային պատերազմի մը կրակը միայն միլիոնաւոր բանուորներ եւ գիւղացիներ չի ոչնչացներ, այլ կրնայ բնաջնջել նաեւ ցարեր, թագաւորներ եւ իրենց միապետութիւնը, աւատապետները եւ քաղքենի դասը՝ իրենց իշխանութեամբ եւ դրամագլուխով: Համաշխարհային այս մեծ պատերազմին մէջ զոր դրամատէրներն ու ֆաշականները կը պատրաստեն այնքան խնամքով, պիտի այրի մրկի ամբողջ քաղքենի դասը, ինչպէս եղաւ ռուսականը: Համաշխարհային պատերազմին դրդիչները չատ լաւ գիտեն թէ Խ. Միութեան հզօր ուժը եւ իր բանուորագիւղացիական կարմիր բանակին վճռականութիւնը: Անոնք գիտեն նաեւ որ մեր հայրենիքին վատոգի դաւաճաններուն, թրոցքիական - պուխարինեան հրոսախումբերուն եւ մենշեւիկներու, սոց. յեղափոխականներու մնացուկներուն անխնայ ոչնչացումը չատ աւելի սպառնալից դարձուցած է մեր կարմիր բանակը՝ մեր թշնամիներուն համար: Եւրոպայի եւ Ասիոյ ներկայ դէպքերը մեզ կը հարկադրեն մասնաւորապէս արթուն մնալ: Մենք պէտք է աշխատինք տասնապատկուած եռանդով եւ իւրաքանչիւր ժամ օգտագործելով, կատարելագործելու համար կարմիր բանակին ռազմական կարողութիւնը, անոր քաղաքական եւ արհեստագիտական զարգացումը »:

Նոյն խմաստով կոչ մը ուղղեց նաեւ ծովային գործավարը, չեշտելով.— « Շուտով պիտի կազմենք ովկիանոսի նաւատորմիղը: Թող մեր բարեկամները գիտնան եւ ուրախանան, թող մեր թշնամիները լսեն եւ յիշեն,— խորհրդային հողը եւ խորհրդային ջուրերը նուիրական են եւ անբռնաբարելի» :

Մայիս Մեկը Ֆրանսայի մէջ եւ այլուր

Կիրակի օր օդը անձրեւոտ էր եւ ցուրտ, բայց եւ այնպէս տեղի ունեցաւ Մայիս Ի աւանդական թափորը՝ Պաթիլյէյն Վէնսէն: Որ եւ է դէպք չպատահեցաւ: Գլխաւոր ճառախօսն էր Պ. Ժուհօ, Աշխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը, որ փաստաբանելով աշխատանքի տօնը, ըսաւ.

— « Բանուորներուն ուղածն այն է որ աշխատանքը եթէ տաժանք է այսօր, վաղը դառնայ ուրախութիւն: Արհեստակցական կազմակերպութիւնը եսասիրական նպատակներ չի հետապնդեր, ան կ՚ըմբռնէ թէ իր պահանջներուն ընդլայնումը չի կրնար իրականանալ ընդհանուր բարիքի չըլլանալէն դուրս »:

Բանախօսը յետոյ փաստաբանեց ազատութեան եւ խաղաղութեան դասը, որուն նուիրուած է աշխատաւորութիւնը :

*** Գաւառի մէջ ալ մեծ խանդավառութեամբ տօնուեցաւ Մայիս Ը: Զանազան թերթերը կը գրեն թէ 100.000 հոգի կը մասնակցէին Մարսէյլի ցոյցին, 50.000 Լիոնի մէջ, 15.000 Կրընոպլ եւն.:

*** Լոնտոնի մէջ աշխատանքի օրը տօնեցին երկու հակամարտ խմբակցութիւններ ,— 50.000 կղերականներ՝ քրիստոնեայ - ընկերվարականներու հետ եւ 150.000 ձախակողմեան աշխատաւորներ: Աւանդական թափորէն վերջը, երիտասարդ ֆաշականներ եւ ընկերվարականներ դէմ դիմաց եկան խորհրդարանին առջեւ, անարգական խօսքեր փոխանակելով, բայց ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ ցրուեց :

Առաջին հրամանագիրներ՝ այսօր

Նախարարական խորհուրդը երէկ նիստ գումարելով, քննեց առաջին հրամանագիրները, որոնք այսօր լոյս կը տեսնեն պաշտօնաթերթին մէջ: Ժողովին մէջ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեցին Լոնտոնի մէջ կատարուած բանակցութեանց մասին: Առաջին հրամանագիրները կը վերաբերին էմմատական վերակազմութեան :

450 ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ ՎՏԱՐՈՒԱՆ

Ներքին նախարարը իր պաշտօնակիցներուն վաւերացման ենթարկեց օտարականներու մասին յօրինուած հրամանագիրը, որ բանտարկութեան պատիժներ կը տրամադրէ արտաքսումի վճիռներուն անսաստողներուն: Այս պատիժները պիտի սահմանէ դատարանը: Կ՚ըսուի թէ նուազագոյն պատիժը պիտի ըլլայ մէկ տարի բանտարկութիւն՝ առաջին անսաստումին համար, եւ երկու տարի՝ կրկնութեան պարագային :

Այս հրամանագրին հետ, չըլլաբերականները պիտի ուղղուին նահանգապետութեանց, որպէսզի խստօրէն գործադրուին հրամանագրին տրամադրութիւնները: Միեւնոյն առեն պիտի աւելցուի ոստիկաններու թիւը, հսկողութիւնը գօրացնելու համար: Մինչ այս մինչ այն, 450 օտարականներ արտաքսուած են արդէն: Ապահովութեան տեսչութիւնը միեւնոյն առեն կը քննէ թղթածրարները բոլոր անոնց որ արտաքսումի հրաման ունին, բայց պայմանաժամ ստացած են: Հաւանական է որ ասոնք ալ արտաքսուին այլեւս :

ՋԱՆԱԶԱՆԼՈՒԻԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՂՂՈՎ

ՊԱՊԸ Հիթլէրի ժամանումէն չորս օր առաջ հեռացաւ Հռոմէն, եւ պիտի վերադառնայ անոր մեկնումէն վերջը:

19 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ օդանաւային ահռելի արկածի մը հետեւանքով, Թիբանա Հռոմ ճամբուն վրայ, երբ կը վերադառնային Ալպանիոյ թագաւորին հարսնիքէն: Զոհերուն մէջ է Հռոմի ալպանական դեսպանը, Ճաֆիէր պէյ Վիլլա, որ բոլորովին ածխացաւ:— Մանր արկած մըն ալ Ֆրանսայի մէջ պատահեցաւ, Պար - լը - Տիւք: Մեռան հինգ հոգի, որոնց մէկը՝ բարձր պաշտօնատար մը:

ԳԱՒԱՌԻՆ հասած տեղեկագիրներ կը հաստատեն թէ երաշտը եւ ցուրտը ահագին վնաս պատճառած են հունձքերուն: 1893էն ի վեր այսքան երկար տեւած չէր երաշտը :

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ 5րդ չարքը հրապարակ հանուած է: Ինչպէս գրած էինք, այս անգամ կարգ մը փոփոխութիւններ կատարուած են եւ 3 միլիոնի մեծ պարզեւը բարձրացած է 5 միլիոնի:

ՄԵՏԱՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆՑ հաւաքական պայմանագիրը ստորագրուեցաւ, երկար բանակցութիւններէ վերջը: Ճաւելումներ սահմանուած են արհեստաւորներու՝ 0.35 (ժամական), մասնագէտներու՝ 0.30, 18էն վար պատանիներու՝ 0.20 եւն.:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ "Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ,,Ը

8 Մայիս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Salle Poissonnière ին մէջ, 7, Rue du Fbg. Poissonnière, Métro Bonne Nouvelle .

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿԻՆ **ԷՒԼԷՒՆ ՐՈՒԶՎԵԼԹ**

ԿԸ ԽՕՍԻ **Գ. ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին դաշնակահարուհիներ՝ ՕՐ. ՔՒՆՏԻՐՃԵԱՆ, կ՚երգեն՝ ՕՐ. Ա. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ, սիրողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի երկու զաւեշտ, «ՎԱՐԴԱԳՈՑՆ ՆԱՄԱԿԸ » եւ « 48 ՕԱՆՈՑ ԳԼԽՈՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ »

Կը պարէ Գուլկար պարուհի ՕՐ. SOPHIE ERRIO:

Ճոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Խաչուհիներու կողմէ:

Մուտք **10** ֆրանք

Ծան.— Ցայտագրին ճոխութեան պատճառով, հանդէսը կը սկսի որոշ - եալ ժամուն :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 5 Մայիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, իր կեդրոնատեղին, 8 Ռիւ Պօսքէ,

Կը խօսի՝ Գ. Ց. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Նիւթ՝ «La situation des Réfugiés devant la Loi Française».

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՀԱՒՈՒՄԲԻՒ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը Շորեքշաբթի, 4 Մայիս ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսքէ, կը խօսի Գ. ՎՐԱՑԵԱՆ, Նիւթ՝ «Հայ կեանքը 20րդ. դարու սկիզբը»

ՓԱՐԻԶ ԵՐՋԱՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

8 Մայիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

*184 Bld, St. Germain, SALLE GEOGRAPHIE*ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՎԱՐՋ. ԱՏԵՆԱՊԵՏ ***Մ. ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ***Ի

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Վ. ՓՇՓՇԱՋԵԱՆ, Ե. ԹՒՐԶԻՊԱՇԵԱՆ,**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին

ՏԻԿ. Ե. ՄԱՐԴԻՍԵԱՆ (ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻԻՆ),

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ԵՐԳ)

ՕՐ. ՃԱՀՃԱՃԵԱՆ (ՋՈՒՒԹԱԿ) ԵՒ **ՕՐ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ**

(ԴԱՇՆԱԿ): ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՕՐԸ

Կազմակերպուած ԻՄԻ Լէ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ մխութեան կողմէ

7 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

PALAIS DU CONGRESԻ ՄԷՋ, (**Porte de Versailles**)

ՊԱՏՈՒԻՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ **Պ. ԱԼ. ԽԱՏԻՄԵԱՆ**Ի

Մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու :

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Ե. 20ՊԱՆԵԱՆ,**

Եւ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ:

Կը ներկայացուի ղեկավարութեամբ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի

ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ

Գեղարուեստական խառնուած բաժին: Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի «l'Homme Squellette» Պ. փաքալ պասմաճեանի կոթող իր մարմնական ճիգուն խաղերով: կը պարէ Օր. Huguette O Bine (Փարիզի Petit Casino)ն): Երգ՝ Օր. Թարկրիճ Նիզամեանէ: Արտասանութիւն եւ անակնկալներ: Կէս գիշերէն վերջ ՀԱՅԿԱԿԱՆ եւ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ:

Ասնակցի ՆՓՐԱՅ նուագախումբը դեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի:

Թանկագի եւ Դանկագի մրցում մասնաւոր ժիւրիի ներկայութեամբ:

Ցոմսերը կը ծախուին.— Գրասուն Հր. Սամուէլ, 51, rue Monsieur le Prince, (6). Ցառաջի խմբագրատունը 17, rue Damesme եւ Մխութեան անդամներուն մօտ: Գիները ժողովրդական, ձոխ պիւֆէ:

Հաղորդակցութիւն.— Իշնալ Բօրթ ալը Վէրսայլ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած «ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ» կողմէ

15 Մայիս կիրակի երեկոյ ժամը 8.45ին, Մօսկէթէ Սավանթի մէջ

8, Rue Danton, *Մէթրօ Օտէոն*

Կը ներկայացուի ԱՇՈՒՂ-ՂԱՐԻՊ *(օփերա)*

Կը մասնակցին՝ Գ. Պ ԳՄԲԷԹԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ, ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ: Տիկիններ՝ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Օր. ՄՈՐԳԱՐԵԱՆ եւլն.: Հարսնիքի տեսարանին կը մասնակցին Օր. ԱՑՏԱ եւ Գ. ՍՍՍԹԵԱՆի վրացի կինոն): Կը նուագէ քէմանչիստ ՕՀԱՆՆԷՍ:

Գին 6 եւ 10 ֆրանք:

Տոմսերը կը ծախուին գրասուն Հ. Սամուէլ, 51 Mr. le P e, Paris(5) եւ ներկայացման օրը կիշէն:

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. ՍԷՆ ԼՈՒԻ «Ակնունի» *ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Աստիկ Աճեանի, իր մօր՝ Տիկին ԵՐԱՆԻԿ ԱՇճեանի մահուան առթիւ, (Պոլիս):*

×

Հ. Ց. Դ. ՍԷՆ - ԼՈՒԻ «ԱԿՆՈՒՆԻ» *ենթակոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Ընկեր Ղուկաս Փիլիկեանի իր աղջկան՝ փոքրիկն Ալիսի մահուան առթիւ:*

ԿՈՉ ԲՈԼՈՐ ԲԱԲԵՐԴՑԻՆԵՐՈՒՆ 1

Մարսէյլի Բաբերդի Հայրենակցական Միութեան Վարչութիւնը կը խնդրէ ֆրանսարնակ բոլոր Բաբերդցիներէն որ հաճին տեղեկացնել չուտով իրենց անունը, մականունը, տարիքը, ծննդավայրը, իրենց ընտանիքի անդամներուն թիւը եւ հասցէն:

Կը խնդրուի հայրենակիցներէ եթէ հնարաւոր է, կազմել մասնաճիւղ մը կապ հաստատելով միութեանս հետ:

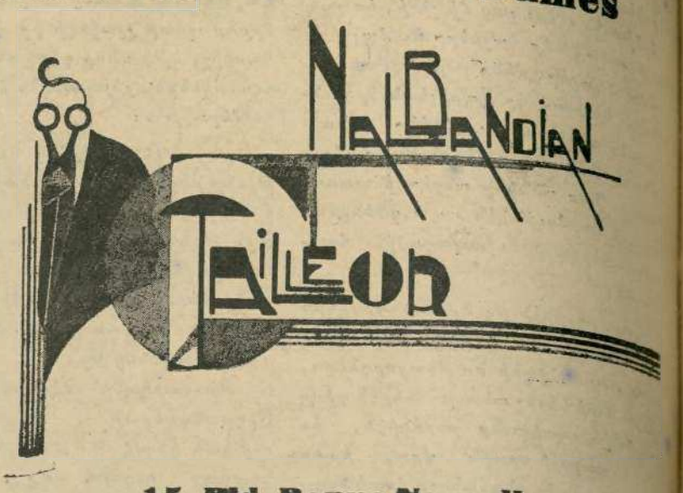
Վստահ ենք որ բոլոր հայրենակիցները ընդառաջ երթալով սոյն կոչին, կատարած պիտի ըլլան իրենց հայրենակցական պարտականութիւնը : Գրել հետեւեալ հասցէին՝ H. Der Nazasetian, 7, Bld. Mourène, Cabucelle, Marseille :

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ *կազմակերպած է խնջոյք մը, որ տեղի պիտի ունենայ Մայիս 8, կիրակի օր Ֆլորիա ճաշարանին մէջ, նիւ, 17 Rue des Ecoles, Paris (6),*

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուին Ամասիացի Սարգիս Բրուտեան եւ իր քոյրը Արուսեակ Բիւրմանեան: 1915ին իրենց Մալաթիա գտնուիլը իմացուած է: Իրենց մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել Պ. Օհաննէս Բրուտեանի, 17 Rue des Ecoles, Peris (6). France. Կը խնդրուի արտասահմանի հայ թերթերէն արտատպել:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93.70

CHEVALIÈRE *մատանիներ արուն եւ կանոն համար: Փափաքողներուն՝ իրենց անունին սկզբնատառերով:*

Plaqué or 18 *քարաթ* 10 *ֆրանք:*

Լաւագոյն տեսակը 15 *ֆրանք:*

Ղրկեցէք թուղթէ մատանիով ձեր մատին չափը:

Կը ղրկենք Contre Remboursement.

Հասցէ **Maison Bema, 50, Rue Gay Lussac. Paris (5)**

Կ՚ՈՒԶՈՒԻ *Ձայ չափահաս կին մը, տնական աշխատանքներու համար, իսկ երիտասարդ կին մը կար ու...*

մը խանութի մէջ աշխատելու համար: Երկուքն ալ պէտք է ըլլան ազատ եւ ծնան իրենց աշխատած տեղը: Գրել «Ցառաջ»ի վարչութիւն յանձնելի Չի:

Ի գիտութիւն ՍՈՒՐՃի բոլոր գնորդներուն կը ծանուցանենք թէ *LIVRAISON* ջրնելուս պատճառաւ սուրճի գիները զեղչած են ֆարիւրին 25: 5 քիլօ սուրճը կ՚արժէ 7½ ֆր. յանձնելի խանութիս մէջ: Վաճառորդ չունիմ ճրպարակի վրայ: Գնելով խանութիս կրնաք ապահով ըլլալ որ ձեր **գնած** սուրճն է՝ *ՄԱՔՈՒՐ*, անարատ եւ անխարդախ:

TOROSSIAN, 4 Rue de Metz, Métro Strasbourg St. Denis.

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մարթերք անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կիներու եւ հագուստներու համար: Ցառաջնակարգ կիներ, ներմակեղէններ եւ նպաստիկներ: Ընտրելիք գրի ներքնայ: Չափաւոր գիներ:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9e. 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, պատուերներ փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք համակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

ÜN DUZE.

MARQUE DÉPOSÉE

ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ

Ջուտ խագոդէ քաշ... եւ անիսոնով պատրաստուած ֆայկական օղին *ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ*, ջգուշացէք արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ՚այրէ գիշերները քուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք *ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ* որուն անուշ համ, կազդուրիչ եւ ախորժարեր ըլլալը ճանաչուած է:

Dalakupeian 24 Bd St. Lambert et 8 Suffres, Marseille

Tailleur de ST. BERNARD

Pour Hommes et Dammes

H. GULBOLIAN

Ձ4 rue Affre *կամ* 8 rue Cavé, Paris 18e

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle *եւ* Barbès Rochechouart

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ — կարեւոր նկատելով ձեզի հաղորդել հետեւեալ մանրամասնութիւնները:

ՄՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՅՐԱՒՑԱԿԱՆ ԵՒ ՍՏԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄՍԱՌՈՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ,

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ,— Հագուստ (երկու փորձակ) 350—450 ֆր.էն: Նուէր կը սրուի ֆանթէզիի տարբեր կամ կոփ: 450 ֆր.ի հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը ղրկենք Հայկունի Կիւլպէնկեանի արհեստանոցին մէջ պատրաստուած, գարնան յատուկ, սրբէզէ մուշտակ վիգոց մը: Ներկայանալ «ցառաջ» կտրօնով, վերոյիշեալ նուէրներէն էք օգտուելու մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդներէ եւ բիտասարդուհիները որոնք չեն ուզեր խօսիլ ծնողներէն: Չեն կրնար գրել իրենց անուններէն մայրենի լեզուով:

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

— PARIS (13e)

ԳԱՑԱՐ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱԶ — HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ — ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ — ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղուվիներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՄԱՅԻՍ MERCREDI 4 MAI 1938

Թ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3721 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՏԻՆԱՄԻԶՄ» ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԲԱՆԵՐ

Ուրբաթ օր գրութիւն մը հրատարակած էինք, «Տինամիզմ» խորագրով :

Ցոդուածագիրը, որ Զուիցերիա հաստատուած է տարիներէ ի վեր եւ միշտ նորութիւններ կ'որոճայ, իրրեւ ճարտարագէտ, չի պատկանիր որ եւ է կուսակցութեան :

Միւս կողմէ, իր բոլոր գրութիւններուն մէջ կը տիրապետէ գառնութեան չեշտ մը, մասնաւորապէս Եւրոպայի այն տարբերութիւն դէմ որոնք այս ժողովուրդին տառապանքներն ու թշուառութիւնը կը շահագործեն իրրեւ «հայասէր» կամ «քրիստոնեայ», չփոթելով մեզ մուրացողներու բազմութեան մը հետ :

Արդ, ի՞նչ կ'ըսէ իր գրութեամբ (Յառաջ, 29 ապրիլ) :

Քննելով բնութեան օրէնքները, կը գտնէ որ ինչպէս մարդը, նոյնպէս ժողովուրդները ենթակայ են զարման օրէնքին : Կը մնայ ան որ կը դիմանայ եւ կը գործէ յարաւեւօրէն : Անպէտը, կրաւորականը զառապարտուած է անհետանալու :

Այս առթիւ, իրրեւ կենդանի օրինակներ՝ կը յիշէ Փաշական Իտալիան, քէմալական Թուրքիան, հիթլէրական Գերմանիան :

Ու վերջապէս, ամփոփուելով հայկական կեանքին վրայ, կ'եզրակացնէ :

— « Ցաճախ այս սիւնակներէն կ'ըլլան կոչեր, միութեան, ինքնամփոփումի եւ վերակենդանացման : Այդ բան միա՞մտ ենք դարձած, կարծելու համար թէ այդպիսի կոչերով կը յաջողինք խոսափոխել այս ժողովուրդին կրաւորականութիւնը : Այն ինչ որ կ'ուզէ «Յառաջ» ուրիշ բան չէ բայց եթէ տինամիզմի սկզբնաւորութիւն մը :

երբ կը հանդիպինք համատարած թմրութեան մը, երբ կան մեր մէջ մարդիկ եւ կուսակցութիւններ որոնք գերազանց կրաւորականութեան մէջ կը տապլտկին, պէտք է խօսել առանց անոնց : Ինքնենէն առաջ, ազգին տինամիք ուժերը՝ պէտք է կատարեն զոհ մը եւ սկսին գործել : Թերեւս յետոյ ժողովուրդին ընացած մասը սկսի արթննալ :

Այս ժողովուրդին մէջ կայ մաս մը որ չուզեր կրաւորական մնալ, ու ոչնչանալ : Այդ մասը պէտք է զատուի մնացեալ կրաւորականներէն եւ աշխատի բոլորովին, նոր տուեալներու հիման վրայ » :

Մակերեսէն դատելով, տարբերական ճշմարտութիւն մըն է որ կը յիշեցնէ մեր աշխատակիցը : Ինչպէս բնութեան մէջ, նոյնպէս բոլոր ազգերու եւ մեր ժողովուրդին մէջ ալ տեսած եւ «քալած» է ան որ կրնար չարժիլ ու գործել :

Եւ սակայն, բոլորովին ճիշդ չէ ժողովուրդներու հանրային կեանքը չափել ճեւել բնութեան օրէնքներուն վրայ :

Ժողովուրդներու կեանքին մէջ եթէ կան տինամիք ուժեր, կան, նաեւ, թաքուն զօրութիւններ, որոնք նոյնպէս կը նպաստեն անոնց տեւականութեան եւ արժեւորման : Այլապէս, մենք չատոնց խլէ քաշած պիտի ըլլայինք հայ ժողովուրդին վրայ, 5 — 600 տարուան գերութենէն ի վեր :

Այդ ուժերը չեն երեւար, բայց կան : Երբեմն կը պոռթկան ատոնք, յետոյ կը թաւի թէ թմրած են եւ այլեւս անյոյս :

Այսպէս եղած է մեր պատմութիւնը, դարերու ընթացքին, երբ ո՛չ քաղաքական պատմութիւն ունէինք, ոչ ալ ազատագրական կամ յեղափոխական պայքար :

Ի՞նչպէս դիմացանք եւ հասանք այս օրուան, անխնայ հարատահարուելէ, տրորուելէ, հալածուելէ եւ ջարդուելէ վերջ ...

Այս ճշդումը չի նշանակեր համակերպիլ կրաւորականութեան եւ թմրութեան : Ժողովուրդներու կեանքը յաճախ կը թաւալի այնպիսի գաղտնիքներով, որոնք նոյնպէս կրնան «բնութեան օրէնք» համարուիլ : Հոգ չէ թէ «տինամիզմ» չկոչուին : (Ցմտոնանք որ բառն ալ նոր ծնաւ.) :

Բայց թողունք ակադեմական տեսութիւնները եւ անցնինք բուն հարցին :

Ցոդուածագիրը չհաւատալով ազգային միութեան եւ ուրիշ սովորական բանաձեւերու, կը յայտարարէ.

— «Ժողովուրդներու մէջ միշտ ամէնէն տինամիք հատուածը, կուսակցութիւնն է որ գործի կ'անցնի եւ իր տեսակէտները կը պարտադրէ բոլորին : Միւսները ստիպուած են հետեւիլ :

... Հայկական արտասահմանի մէջ ունինք երեք կուսակցութիւններ, թող այն որ այս երեքէն ամէնէն տինամիքն է, առաջ անցնի եւ ձեռք առնէ ժողովուրդին ղեկավարութիւնը :

Ան թող չմտածէ միւս կուսակցութիւններուն մասին, անոնք կրաւորականներ են եւ չեն կրնար հակազդել կամ խոչընդոտ յանդգնիլ իրական տինամիք կուսակցութեան գործունէութեան» :

Այստեղ արդէն իջած կ'ըլլանք իրական դետնի վրայ : Որովհետեւ, այն միւս «տինամիզմ»ը զոր օտարներէն փոխ կ'առնէ յօդուածագիրը, կրնայ իրագործուիլ ոչ թէ այսպէս ցիրուցան բազմութենից , այլ ամփոփ երկիրներու եւ պետութենից մէջ : Երբ կ'ունենաս հայրենիք մը՝ բոլոր պետական կարգուսարքով, անոր սահմաններուն մէջ ամփոփուելով ամբողջ ժողովուրդը :

Արդ, ներկայ պայմաններուն մէջ, ուր անհնարին դժուարութիւնները պաշարած են եւ կը ջլատեն մեզ, Դաշնակցութիւնը կը ներկայանայ «տինամիք» ուժ մը, — պահելով բոլոր համեմատութիւնները :

Բայց, ի՞նչ օգուտ ճառեր խօսիլ «տինամիզմ»ի մասին, երբ չես մտներ դրօշի մը տակ, երբ հեռու կը մնաս գործունէութեան համբաներէն, եւ կը գոհանաս պիտանի կամ անպէտ նորութիւններ քարոզելով :

... Քանի՛ հազարներ կան այսպէս, արդի երիտասարդութեան մէջ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԷԿ ԱՄԻՍ ՊԱՑՄԱՆԱԺԱՄ «ԱՆԿԱՆՈՆ» ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Հատուկ արտի օրենքին կամ հեռանալ երկրէն

Երէկ, երեքշաբթի, պաշտօնաթերթը հրատարակեց հրամանագիր - օրէնքներու առաջին շարքը : Հրամանագիրներէն մէկը կը վերաբերի օտարականներու կացութեան եւ կը պարունակէ շատ խիստ տնօրինութիւններ :

Ահաւասիկ ամփոփումը, սկսելով պատճառաբանութենէն.

— Ֆրանսա բնակող օտարականներու յարաճուն թիւը կը պարտադրէ կառավարութեան կարգ մը տնօրինութիւններ հրամանագրել յանուն ապահովութեան եւ բարեկարգութեան : Հարկ է նախ եւ առաջ չէչտել թէ ներկայ հրամանագիր-օրէնքի նախագիծը երբեք չի փոփոխեր Ֆրանսա մտնելու կանոնները, որ եւ է կերպով չի դպչիրվքրանսական ասպնջականութեան աւանդական օրէնքներուն, լայնամտութեան եւ մարդասիրութեան ոգիին : Ֆրանսա լայնօրէն բաց է բոլորին առջեւ, պայմանաւ որ ապօրինաբար չզործածուի քաղաքական ապաստանեալի իրաւունքը, ինչ որ պիտի ըլլար վտանգութեան ղեղծում . պայմանաւ որ եկողը ունենայ անբասիր վարք եւ բարք, բացարձակապէս ուղղամիտ ընթացք մը հանրապետութեան եւ անոր հաստատութեանց հանդէպ :

Արդ, Ֆրանսա չուզեր իր հողին վրայ ունենալ «գաղտնի» օտարականներ եւ անկանոն հիւրեր : Անոնք որ այս վիճակին մէջ կը գտնուին, պէտք է մէկ ամսուան ընթացքին լրացնեն օրէնքին պահանջները, եւ կամ եթէ կ'ուզեն՝ հեռանան երկրէն :

Կրնայ ըլլալ որ—այս պարագան աւելի յանախադէպ է քան կը կարծուի ընդհանրապէս—արտաքսման վճիռ տուացած օտարականմը չկարենայանցցպիր տուանել մեր երկրէն հեռանալու եւ ուրիշ երկիր մը երթալու համար, որով , հակառակ իր կամքին, կը գտնուի մշտական յանցանքի մէջ, ինչ որ անթոյլատրելի ի կացութիւն մըն է : Նկատի առնելով այս կացութիւնը, օրէնքին մէկ մասնաւոր տրամադրութեամբ, ներքին նախարարը պիտի կրնայ ենթակայիլ յատկացնել որոշ բնակավայր մը ուր կարելի պիտի ըլլայ իր հսկողութիւնը : Եթէ անթաղամի օտարականը չհամակերպի, պիտի կրկ այն պատիժները ինչ որ անկանոն կերպով Ֆրանսա վերադարձած արտաքսեալը, պատիժներ որոնք խստացած են այժմ :

Երեւան հանելու համար գաղտնի եւ անկանոն օտարականները, կառավարութիւնը անհրաժեշտ կը գտնէ որ բոլոր պատսպարողները, ըլլայ արհեստի բերումով թէ բարեկամաբար, յայտարարեն թէ օտարական մը կը գտնուի իրենց քով :

Օրէնքը մեւնոյն ատեն խիստ պատիժներ կը տրամադրէ այն կասկածելի հաստատութեանց եւ անհատներու դէմ որոնք կեղծ թուղթեր եւ անցագիրներ կը ճարեն անթաղամի օտարականներու (4րդ յօդուած), դառնալով մեղսակիցները անկանոն արարքներու : Ակռ գատ, խիստ պատիժ են ենթակայ են այն օտարականները որ սուտ յայտարարութիւններ կ'ընեն իրենց ինքնութեան կամ իրաւական կացութեան մասին :

Ո եւ է օտարական որ դատապարտուած չէ քրէական յանցանքի համար, բայց անհրաժեշտ կը համարուի որ արտաքսուի, նախապէս լուր պիտի ստանայ իր մասին ըլլալիք տնօրինութենէն եւ պիտի կրնայ, եթէ ուզէ, անձամբ իր գործը պաշտպանել ոստիկանութեան վերատեսուչին կողմէ նշանակուած պատուիրակի մը առջեւ : Այս ունկնդրութեան ատենադրութիւնը պիտի կցուի իր թղթածրարին եւ պիտի ներկայացուի ներքին նախարարին, որ պիտի արձակէ վերջնական վճիռը : Այս կարգադրութեամբ, խնդրոյ առարկայ օտարականը, որքան ալ համեստ ըլլայ, պիտի վայելէ երաշխաւորութիւն մը որ դիւրութիւն չունէր մինչեւ այսօր :

Հրամանագրին գործադրութիւնը կը պահանջէ խստացնել օտարականներու հսկողութիւնը, թէ Ֆրանսա մտած պահուն եւ թէ իր բնակութեան ընթացքին : Այս առթիւ մասնաւոր վարկեր տրամադրուած են ներքին նախարարութեան , որոնց չնորհիւ չուտով պիտի զօրանայ սահմանագլուխներու հսկողութիւնը : Մեւնոյն ատեն հինգ միլիոն ֆրանքի վարկ մը սահմանուած է, դէպի սահմանագլուխ առաջնորդելու համար անթաղամի եւ կարօտ օտարականները :

Այս ծախքերը գոցելու համար, յաւելում մը պիտի կատարուի օտարականներու իմքնութեան թուղթերու արժէքին վրայ :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐՆԵՐԸ

8 տո հարիր յաւելում տուրքերու

Մեւնոյն ատեն հրատարակուեցան ելմտական եւ անտեսական վարակազմութեան հրամանագիրները, որոնց չնորհիւ կառավարութիւնը կը յուսայ մեղմացնել ընդհանուր տագնապը, զարկ տալ արտադրութեան եւ հաւասարակշռել ելմտացոյցը :

o o

Այս հրամանագիր - օրէնքներուն գլխաւոր տրամադրութիւններն են.—

1. Պանք տը Ֆրանսէն ստանալ 10 միլիառ ֆրանքի յաւելուածական վարկ մը :

2. Կնքել 15 միլիառ ֆրանքի փոխառութիւն մը, երկար պայմանաժամով, ազգային պաշտպանութեան համար :

3. Վերաքննել մաքսային սակացոյցները :

4. Վերահաստատել ելմտացոյցի միութիւնը :

5. Զսպել խարդախութիւնները :— 6. Միջոցներ ձեռք առնել առեւտրական կշիռը բարւոքելու (արտածումները աւելցնելու) համար :— 7. Աւելցնել տուրքերը այն ճարտարագործութեանց որոնք մենաշնորհեալ իրաւունքներ ունին : — 8. Խստացնել պիներու հսկողութիւնը :— 9. Զեղչել տուրքերը այն հաստատութեանց որոնք իրենց չահին մէկ մասը կը գործածեն արտադրութիւնը ա - ւելցնելու եւ մեքենաները նորոգելու համար :— 10. Զեղչել տուրքերը այն յանձնառուներուն, արհեստաւորներուն եւ բանուորներուն որ կը նպաստեն արտադրութեան յաւելման :— 11. Աւելցնել տուրքերը այն հաստատութեանց որ կը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՑՍ ԱԼ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԷՆ

Նոր ատացայ ծանօթ բանասէր Մեսրովբ Սեթեանցի գիրքը, «Armenians in India» (Հայերը Հնդկաստանի մէջ) :

Հաստափոր, բուն բառով՝ ծոցտր հատոր մը (630 էջ), որ ձեւով եւ բանդրութեամբ շատ կը յիշեցնէ Լառուսը :

Վաստակաւոր բանասէրը, ուրիշ անգլիերէն հրատարակութիւններ ալ ունի, յերմապէս զննահատուած անգլիական շրջանակներու մէջ : (Դեռ վերջերս ընտրուեցաւ անդամ՝ Լոնտոնի սլատմագիտական ընկերութեան) :

Բայց, այս նոր գիրքը եզական է իր տեսակին մէջ, իրրեւ բազմակողմանի պատմութիւնը Հնդկաստանի Հայոց : Ո՛չ միայն անոնց առեւտրական, այլեւ հասարային - քաղաքական գործունէութեան :

Ինչպէս կը բացատրէր կալկաթայի մեծ օրաթերթը, «Star of India», Մեսրովբ Սեթեանց էրբած, պրպտած է մինչեւ Հնդկաստանի հայկական գրեթզմանիներու ոսկորները, երեւան հանելու մեր պատմութիւնը :

— կեցցէ՛, մեծ պատիւ է ազգին համար, պիտի ըսէք ամէնքդ ալ :

Իմացէք միւս մասն ալ :

Մեսրովբ Սեթեանց, որ միշտ գրաբար կը գրէ, իր գրքին հետ Ցառաջի խմբագրին ուղղած է նամակ մը, ուր կը կարդամ (3 ապրիլ).

— « Գոհ եմ որ այդ ծփուն երկ արժանացաւ բարձր գնահատութեան հայ եւ օտար մամլոյն թէ աստ ի Հընդկիս եւ թէ յօտար երկիրս. այլ ցաւիմ որ չատ հայրենակիցք իմ յԱնգլիա , յԱմերիկա, ի Գաղղիա եւ յԵգիպտոս, ուր գտանին բազում անգլիագէտ ազգայինք, չգնահատեցին զարժանիս երկոյն, չգնելով զայն բնաւ, թէպէտ եւ գտան ոմանք որք ձրի ստանալ կամեցան : Ի համօրէն Գաղղիա վաճառեալ եմ երկու օրինակ միայն եւ զայն եւս օտարաց ի Փարիզ, մեծի մայրաքաղաքիդ եւ մի օրինակ եւեթ յԵգիպտոս, իսկ յԱմերիկա ուր գտանին 175.000 անգլիախօս համազգիք եւ ոչ օրինակ մի անգամ, թէպէտ եւ գրտան ի միջի նոցա ոմանք որք ձրի ըստանալ բաղձային առանց չհկնելոյ եւ դեռ պարծիմք թէ յոյժ քաղաքակիրթք եւ ընթերցասէր ազգ մի եմք, նախանձախնդիր ազգային նախնի փառաց եւ պարծանաց!!! » :

Մինչեւ հիմա, այսպիսի բաներ կը լսէինք աշխարհաբար, եւ ջուրի ձայն կուգար մեզի :

Կը կարծէ՞ք թէ գրաբարը բիչ մը աւելի բախտաւոր պիտի ըլլայ, թնդալով իբրեւ տեսակ մը «Բա՛մ, փորոտաձն» :

— «Հայկեան փանդռանց ոքոտրն դռստ դռընչին բարբառ մարտագոռ » :

ՎԱՀԷ

ՀԻԹԼԷՐ ՀՌՈՄ ՀԱՍԱՒ ԶՐԱՀԱՊԱՏ ԿՅՈՒԽՈՒՄԲՈՎ ՄԸ

Անճատիրներուց խրախճանքի եւ խաղոխական ցոյցեր

Գերմանիոյ Առաջնորդը Հռոմ հասաւ երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին եւ ընդունուեցաւ դղրդային ցոյցերով : Ցաղթական կամարներ կազմուած էին ամբողջ ճամբուն վրայ : Օտար թղթակիցներ կը գրեն թէ այսքան փառաւոր ընդունելութիւն տեսնուած չէր նոյնիսկ Կեսարներու օրով :

Ինչպէս գրած էինք երէկ, հաղարաւոր կասկածելիներ, մասնաւորապէս դերման Հրեաներ հեռացուած կամ հսկողութեան տակ առնուած են գլխաւոր կեդրոններէն, ցորչափ Իտալիա կը գտնուի Հիթլէր : Մասնաւոր պահակներ կը պաշտպանէին երկաթուղին : Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ պաշտօնական եւ գաղտնի ոստիկանութիւնները լարած էին իրենց բոլոր ուժերը : Երեքշաբթին (3 մայիս) հռչակուած էր ազգային սուն՝ ամբողջ Իտալիոյ մէջ, ուր Հիթլէր պիտի մեծարուի մէկ չարաթ :

Կառավարութեան հրամանով, հազարաւոր բանուորներ գործի լծուած էին, զարդարելու համար Հռոմը, Ֆիօրէնցան եւ Նափոլին, ուր պիտի այցելէ Հիթլէր : Իրազեկներ կը հաւատան թէ 40.000.000 միլիոն լիր յատկացուած է ընդունելութեան ծախքերուն համար : Մասնաւորապէս բացառիկ են Հռոմի մէջ կատարուած պատրաստութիւնները : Գիչերը քաղաքը կը լողար էլեկտրական լոյսերու եւ դրօշներու մէջ :

Անցուդարձ այս փառաւոր ընդունելութիւնը ամէն բանէ առաջ ունի քաղաքական նշանակութիւն, չեչտելու համար Հռոմ-Պերլին առանցքին ամրապնդումը :

Այս առտու, չորեքշաբթի, Հիթլէր պիտի այցելէ Անճանօթ զինուորի դերեզմանը, իսկ կէս օրէն վերջը 52.000 ֆաչական զինեալ երիտասարդներ ցոյց մը պիտի կատարեն ի պատիւ Հիւրին : Վաղը , հինգշաբթի, Հիթլէր Նափոլի պիտի երթայ, ուր նաւահանդէս մը սարքուած է : Ուրբաթ, չարաթ եւ կիրակի զօրահանդէսներ եւ օդանաւային ցոյցեր պիտի կատարուին Հռոմի մէջ : Երկուշաբթի օր Գերմանիոյ Առաջնորդը պիտի երթայ Ֆիօրէնցա, խառնուելով Իտալիոյ գաւառացի ժողովուրդին :

Անցուդարձ երկու Առաջնորդները ճառեր ալ պիտի խօսին, փառաբանելով իրենց գործակցութիւնը : Կ'ըսուի թէ Հիթլէր պիտի ջանայ համոզել Մուսոլինին որ Գերմանիա գերակչռութիւն վայելէ Դանուբեան աւազանին մէջ, քանի որ Իտալիա կը հակի դէպի Միջերկրական :

*** Հիթլէրի այցելութեան առթիւ, Մայիս 10ին յետաձգուեցան Ֆրանքեւխտալական բանակցութիւնները, մինչդեռ կը յուսացուէր համաձայնութիւնը կնքել այդ այցելութենէն առաջ :

*** Իտալական կառավարութիւնը, որ մինչեւ հիմա ձեռնպահ կը մնար, իր հաւանութիւնը յայտնեց Մոնթրէոյի դաշնագրին (1936 յունուար 20ի, Պոլսոյ նեղուցներու մասին) : Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ հաւանութիւնը տրուած է որոշ վերապահումներով, քանի որ Իտալիա անդամ չէ Ազգերու Դաշնակցութեան :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն հաղորդուած լուրերու համաձայն, խորհրդային կառավարութիւնը 1935էն ի վեր 3 միլիառ 300 միլիոն ոսկի բուրլի ծախսած էր Կոմինտէրնի համար, յանուն համաշխարհային յեղափոխութեան :

*** «Փրաւտա» կը գրէ թէ 12 միլիոն բուրլիի զեղծում մը երեւան հանուած է Հիւսիսային նաւագնացութեան վարչութեան մէջ որուն գլուխը կը գտնուի փրոֆ. Շմիտ : Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուած են :

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻՈՑ օդանաւային նախարարութիւնը որոշեց կրկնապատկել ռազմական օդանաւերու թիւը, 1940 մայիսէն առաջ : Նախապէս որոշուած էր չհնել 1750 առաջնակարգ օդանաւ , մինչեւ 1939 մարտ :

21.642 ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ պիտի ուղղուին Սէնի երդուեալներուն, կեղծ մուրհակներու գործի մը առթիւ, որ կը կոչուի Շիփոյի գատ :

ԻՍԼԱՄ ԱՇԽԱՐՀԸ ԵՒ ՄԵԾ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

II

Հնգհաստանէն մինչեւ Մարօք, բոլոր իսլամ հասարակութիւններուն մէջ, այս երկու գլխաւոր բաժանումները իրենց կողմնակիցները ունին, առաւել կամ նուազ բազմաթիւ, առաւել կամ նուազ կատաղի իրենց վարդապետութեանց մէջ, այլ նաեւ անհամար երանգներով՝ իրենց կրօնական եւ ցեղային ըմբռնումներուն մէջ: Բայց, երկար տարիներէ ի վեր արդէն հակամարտութիւնը շատ քան կորսնցուցած է իր ուժգնութենէն: Այս պահուս ցեղին եւ կրօնքին ընդհանուր չհաները գեր ի վեր կը դասուին քաղաքական եւ աղանդական վէճերէն: Իսլամ զանազան հասարակութեանց մէջ գործակցութեան եւ համերաշխութեան սկզբունքը ընդհանրապէս ընդունուած է եւ կը գործադրուի հոն՝ ուր Թոյլատու են քաղաքական պայմանները: Այսպէս՝ 1935-ին Ժընեւի մէջ գումարուած Եւրոպայի իսլամական համագումարը որոշեց Երուսաղէմի իսլամ տիեզերական համագումարին առաջարկել որ քննէ Սիւննիներու եւ Շիիներու խնդիրը, համաձայնութիւն գոյացնելու համար երկու աղանդներուն մէջ «իսլամութեան մեծ օգտին համար»:

Դարձեալ, ի՞նչ աւելի մեծ ապացոյց համերաշխութեան այս ոգւոյն համար, քան այն բոլոր բողոքները՝ որոնք իսլամ ամէն երկիրներէ տեղացին Պաղեստինի արաբ հրէական բախումներուն առթիւ: Իրանի Մորքդարանին մէջ Շիի երեսփոխան մը չէ՞ր որ 1933ին իսկ այս ժողովի մէկ նիստին հանդիսաւորապէս կ'առաջարկէր կառավարութեան, օգնել Պաղեստինի իրենց եղբայրներուն: Անշուշտ, քաղաքական պատճառներով պատշաճ չէր պաշտօնապէս հետեւանք տալ այս առաջարկին, բայց, այն լուին եւ կրօնական երկիւղածութիւնը՝ որով Իրանի երեսփոխանները մտիկ ըրին իրենց պաշտօնակցին յայտարարութիւնը, պէտք եղածէն աւելի պերճախօսութեամբ ցոյց տուաւ թէ ի՛նչ կը մտածէր Իրանի հանրային կարծիքը այս խնդրի մասին:

Այս տեսակ ցոյցերու չարքը երկար եղած է անկէ ի վեր: Ամէնքն ալ անդամ մը եւս կ'ապացուցանեն ճշմարտութիւնը Մարաջախտ Լիօթէյ սա շատ յիշուած խօսքին «L'Islame est une énorme caisse de résonnance.»

Ասոնք բաւական են ցոյց տալու թէ՝ ինչպէ՛ս արաբ սրտերը միահաղոյն կը բաբախեն, երբ խնդիրը իրենց ցեղային եւ կրօնական ընդհանուր չահերու վրայ է:

Համերաշխութեան այս ոգին չը նուազիր եւ դարձեալ որ երկար տարիներէ ի վեր Եգիպտոսի եւ Հիճազի մի չեւ գոյութիւն ունեցող վէճերը անակնկալ կերպով վերջ գտան: Այս վէճերէն ամէնէն կարեւորներէն եւ փոթորկոտներէն մէկը Մահմալի խնդիրն էր: Մահմալը այն սրբազան ծածկոցը եւ ուրիշ այլազան ու պերճ զարդերն են որոնք ամէն տարի իսլամական մեծ ուխտագնացութեան առթիւ, Մէքքէ կը ղրկուին Քաապայի համար, այ - սինքն՝ խորանարդաձեւ այն տաճարին համար՝ ուր ամէն ճշմարիտ իսլամ, Մարգարէին յանձնարարութեան համաձայն, պարտաւոր է իր կեանքին մէջ գէթ մէկ անգամ այցելել:

Մորունկ է Եգիպտոսի մշակութային ազդեցութիւնը ամբողջ մահմետական աշխարհին վրայ: Գահիրէն իր համալսարանական հաստատութիւններով եւ ամբողջ երկիրը իր վարչական արդիական կազմակերպութեամբ, միւս իսլամ երկիրներուն համար քաղաքական ուժ մը ունին: Անցեալ տարի Օգոստոս 26ին կնքուած անգլեւեգիպտական դաշինքը, որ Եգիպտոսի անկախութիւնը կը հռչակէ քանի մը անկարեւոր սեղմումներով, աւելի եւս աւելցուց այս երկրին ազդեցութիւնը յօգուտ արաբական միութեան:

Առանց յիշելու արեւելեան Կովկասը եւ Թուրքեստանը, որոնք Մորքզային Միութեան մաս կը կազմեն, միւս իսլամ երկիրներուն գալով (Թուրքիա, Իրաք, Իրան եւ Աֆղանիստան) ասոնք սա վերջին երկու եւ րեք տարուան մէջ իրենց յարաբերութիւնները շատ սեղմած են: Ձիշդ է որ պաշտօնական Թուրքիա որ ինքզինքը աշխարհական պետութիւն հռչակած է, կրօնական ամէն ազդեցութենէ զատած է: Ան հակառակ է նոյնիսկ կրօնական ամէն ձեւտումի, ինչ աղանդի աւ պատկանին: Եւ սակայն, Թուրքերու մեծամասնութիւնը կապուած կը մնայ դեռ իսլամական կրօնքին, հետեւաբար շատ մօտէն կը հետաքրքրուի իսլամ աշխարհը շահագրգռող ամէն խնդրով: Ասկէ զատ, էնկիւրիի կառավարութիւնը անդամ, թէեւ անկեղծ է այս տեսակէտով իր երկիրին սահմաններուն մէջ, կը փաղաքշէ օտար երկիրներու իսլամ ժողովուրդներուն կրօնական զգացումները եւ այս՝ քաղաքական նկատումներով: Ան է որ դլխաւոր եւ եռանդուն չաւտղովը եղաւ Արեւելեան խմբակցութեան, կազմուած՝ Իրանի, Իրաքի, Աֆղանիստանի եւ իր միջեւ: Քանի մը տարիէ ի վեր եւ մասնաւորաբար 1934ին Շահին Թուրքիա այցելութենէն ի վեր, դիւանագիտական յարաբերութիւնները միշտ աւելի սերտ եղած են այս չորս պետութեանց մի - ջեւ, այնպէս որ անցեալ Յուլիսին այս խմբակցութիւնը նուիրագործող դաշնագիրը որ Ասիական ուխտ անունով ծանօթ է, ստորագրուեցաւ Թէհրանի մէջ (Սատատպատ):

Թուրքիոյ վերաբերմամբ՝ այս ուխտը լրացուցիչ մաս կը կազմէ Պալքանեան Համաձայնութեան, որովհետեւ երկուքն ալ կը ծառային Թուրքիոյ արտաքին ապահովութեան, առաջինը՝ Արեւելքի մէջ, իսկ երկրորդը՝ Արեւմուտքի մէջ: Ասիկա դիւանագիտական յաղողութիւն մըն է, որուն համար էնկիւրի կրնայ հպարտ ըլլալ:

Այս առթիւ ըսենք թէ՝ սխալ է բացատրել արժէք տալ այս տեսակ ուխտերու: Նմանօրինակ դաշնագիրները իրենց ամբողջ արդիւնքը պատերազմի պարագային միայն կրնան տալ: Այն ատեն է միայն որ կարելի պիտի ըլլայ տեսնել թէ՝ խաղաղութեան ժամանակ կնքուած համաձայնութիւնները ո՛ր աստիճան պիտի կրնան դիմանալ ընդհանուր պատերազմի մը հետեւանքով ստեղծուած կացութեան: Թուրքիա այս տեսակ պարագայի մը մէջ կը դտնուի: Արդարեւ, անոր արտաքին քաղաքականութիւնը, սա վերջին տարիներուն, կը ձգտի սերտ բարեկամութիւններ մշակել եր - եքեան տրամագծօրէն հակառակ ձգտումներ ունեցող խմբաւորութիւններէ կազմուած պետութեանց հետ: Պատերազմի պարագային, Թուրքիա շատ ճարտարութեան պէտք պիտի ունե - նայ, օգտագործելու համար այդ այլազան կապերը: Ձիշդ է որ այս երկրին յարաբերութիւնները արեւելեան պետութեանց հետ, նուազ վտանգ կը ներկայացնեն խանգարուելու, քան այն կարգ մը համաձայնութիւնները զորս կնքած է արեւմտեան պետութիւններու եւ պալքանեան պետութեանց հետ:

Հիճազի եւ Եմէնի մասնակցութիւնն ալ այս խմբակցութեան, անհաւանական չէ: Եթէ իրականութիւն դառնայ այս մասնակցութիւնը, այն ատեն արաբական կայսրութեան մը կազմութեան յոյսը շատ աւելի կը մեծնայ: Բայց, ցորչափ Սուրիան եւ Պաղեստինը, անկարող ըլլան միանալու կազմուելիք խումբին, արաբ ազդայնականներու ջանքերը, ինչքան ալ յամառ եւ հետեւողական ըլլան, պի - սի չկրնան չօչափելի արդիւնք տալ:

Ասիկա շատ լաւ ըմբռնած են արաբ բանիմաց շրջանակները ու կը սպասեն լուսադոյն առիթներու: Այս տեսակէտէն ուշագրաւ է Իպնը Սէուտ թագաւորին քաղաքականութիւնը: Լը - ռելեան քաջալերելով հանդերձ ծայրայեղ ազգայնականներու գործած չափազանցութիւնները ու խռովութիւնները Պաղեստինի եւ Սուրիոյ մէջ, այս մեծ վեհապետը չի դադրիր յայտնօրէն խնայելու Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի դիւրազգածութիւնը: Այս - պէս՝ մինչեւ այսօր, դրեթէ ծրագրեալ կերպով, մերժած է միջամտել սուրիական եւ պաղեստինեան խըն - դիրներուն, այնպէս որ արաբ - հրէական վերջին բախումներուն հանդէպ ցոյց տուած իր վերապահութիւնը անտարբերութեան կը մօտենայ: Բայց, այս անտարբերութիւնը երե - ւութական է միայն, անոր պատճառը իր խոհեմութիւնն ու դիւանագիտութիւնն են: Իպնը Սէուտ մարդ մըն է որ յախուռն գործերէ հեռու մնացած է միշտ. անիկա պետական մարդ մըն է որ լաւ գիտէ թէ՝ ե՛րբ պիտի գոր - ծէ: Առ այժմ, կը բաւականանայ ազդային եւ կրօնական զգացումները գրգռելով եւ բոլոր իսլամներուն մէջ արթնցնելով համերաշխութեան եւ գործակցութեան ոգին, քան մը՝ զոր ամէն տարի ուխտագնացութեան շրջանին Մէքքէ եկող տասնեակ հազա - րաւոր Իսլամներուն մէջ ընելու առիթը չի փախցներ:

Հ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԲԵԻԵՌԻ ՀԵՏԱԶՕՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մ. Ռուսիոյ Գիտական Կաճառին շարժապիտական հաստատութեան փըրոֆէսօրներէն Փարիսքի՝ Փափանինի առաքելութեան կատարած գիտական հետազօտութեանց մասին ըրած է զեկուցում մը, որուն հակիրճ ամփոփումը կուտամ ստորեւ:

Ինչպէս ծանօթ է, Փափանինի ղեկավարութեամբ անցեալները կազմակերպուեցաւ հիւսիսային բեւեռի օդանաւային արշաւը:

Հիւսիսային բեւեռի կայանին մէջ ուիկիանոսագրական, օդերեւութաբանական եւ գիտական բազմատեսակ աշխատանքներու հետ զուգընթաց, մասնաւոր յիշատակութեան արժանի են մարմիններու ձգողութեան մասին կատարուած խիստ չահեկան ուսումնասիրութիւնները:

Ի՞նչ է ձգողութիւնը:

Բնագիտական օրէնքները մեզի կը սորվեցնեն թէ՝ բոլոր կարծր ու հեղուկ մարմինները երբ որոշ բարձրութենէ մը ձգենք, գետին կ'իյնան. երբ զանոնք դնենք յենակէտի մը վրայ, այդ մարմինները յենակէտին վրայ կը ներգործեն որոշ ճնշում մը, որ ձգողութիւն կը կոչուի:

Կազերն ալ, կարծր եւ հեղուկ մարմիններու նման, կշռելի են:

Եթէ կազերուն մեծագոյն մասը, մուխը, օդապարիկը վեր կը բարձրանան եւ ամպերը մթնոլորտին մէջ կըրնան առկախ մնալ, սակայն պատճառը այն է որ, օդը ինքզինքն կշռելի է եւ այդ մարմիններուն վրայ կը ներգործէ մըղում մը վարէն դէպի վեր, որ աւելի զօրաւոր է ծանրութեան ազդեցութենէն: Այդ երկու հակընդդէմ ազդեցութեանց միջեւ գոյութիւն ունեցող տարբերութեան հետեւանքով է միայն որ անոնք օդին մէջ կը բարձրանան, որմէ կարելի է հետեւցնել թէ՝ եթէ օդը գոյութիւն չունենար, անոնք ալ, ծանր մարմիններու նման, գետին պիտի իյնային:

Ծանրութիւնը ուրեմն այն ոյժն է, որ կը ձգտի բոլոր մարմինները մղել դէպի երկրին կեդրոնը:

Ինչպէս գիտենք Նեւտոնի խողովակի փորձէն, անոր տարածութեան մէջ բոլոր մարմինները միեւնոյն արագութեամբ վար կ'իյնան, եւ չարժումը կ'արագանայ միօրինակ ձեւով, այսինքն արագութիւնները կ'ածին ժամանակներու համեմատութեամբ, իսկ տարածութիւնները՝ ժամանակներու տառակուսիներուն համեմատութեամբ:

Մարմինի մը բոլոր մասնիկները ենթակայ են ծանրութեան ազդեցութեան: Այդ բոլոր զուգահեռական ուժերուն արտադրեալը հաւասար է այդ միեւնոյն ուժերուն գումարին: Իր ուժգնութիւնը կը ներկայացնէ մարմինի մը ծանրութիւնը:

Երբ մարմին մը կ'իյնայ, երեք ուժեր կը ներգործեն անոր վրայ, առաջին՝ իր ծանրութիւնը, երկրորդ՝ օդին դիմադրութիւնը եւ երրորդ՝ երկրին ձգողական զօրութիւնը:

Ծանրութեան զօրութիւնը նոյնը չէ երկրագունդին բոլոր կէտերուն վրայ: Ընդհանրապէս ան կ'աւելնայ Հասարակածէն դէպի բեւեռները, նկատի առնելով որ երկիրը բոլորովին կլոր չէ, այլ թեթեւ մը տափակցած բեւեռներուն կողմը, կեդրոնախոյս զօրութեան հետեւանքով: Աչխարհագրական լայնութեան զանազան աստիճաններու վրայ ծանրութեան ուժը չափելով, կարելի եղած է որոշել երկրին զնդաձեւութեան ճնշումը, այսինքն՝ հաստատել երկրին տափակութեան աստիճանը բեւեռային երկիրներու մէջ:

Փափանինի առաքելութենէն առաջ, ձգողութեան օրէնքի մասին կը պակսէին ճշգրիտ սահմանումներ բեւեռներու կողմը: Այդ նպատակաւ կատարուած քննութիւնները ոչ միայն կարեւոր են որոշելու համար երկրին ձեւը իր ամբողջութեան մէջ, այլեւ հաստատելու թէ հիւսիսային երկիրներու մէջ ձգողութեան ուժը կը զանազանուի այդ երկիրներուն բնականոն ու տեսական մեծութեան համեմատութեամբ:

Ծէոտորովի ուսումնասիրութիւնները կը թոյլատրեն հաստատելու ձգողական ուժին անկանոնութիւնները, ինչ որ գիտական տեսակէտով մեծ արժէք կը ներկայացնէ:

Այդ անկանոնութիւնները արդիւնք են երկրիս կեղեւին կազմութեան մասնաւոր հանգամանքներուն: Ծանրութեան ուժին անկանոնութիւնները թանկագին առաղձ կը հայթայթեն ծանրաչափութեան, երկրաչափութեան եւ քարտիսագրութեան մասնաթեան եւ քարտիսագրութեան մասնագէտներուն, աւելի ճշդրտօրէն կարենալ որոշելու համար երկրին ձեւը, մինչեւ իսկ այն հողամասերուն վրայ, որոնք հեռու են քննութեան ենթարկուած վայրերէն:

Երկրաքաններու համար ձգողութեան ուժին անկանոնութիւնները մեծ չահեկանութիւն կը ներկայացնեն, որովհետեւ անոր շնորհիւ կարելի է գաղափար կազմել երկրիս կեղեւին ներքին խաւերուն կազմութեան եւ կեղեւի դարաւոր չարժումներու մասին, մասնաւորապէս ինչ կը վերաբերի ներքին խաւերու բարձրացման եւ կքումին:

**** Թանկանիգայի լիճը կը դանուի համանուն հողամասին մէջ, Վիքթորիա լիճին հարաւային արեւմտեան կողմը եւ մաս կը կազմէ Ափրիկէի անգլիական գաղթապետութեան: Ջետեղուած է բարձրաւանդակի մը վրայ եւ ամէն կողմէ շրջապատուած լեռներով: Երկայնութիւնը 650 քիլոմեթր է, իսկ լայնութիւնը 30 — 90 քիլոմեթր, իր խորութիւնը տեղ տեղ 1400 — 1500 մեդրի կը հասնի, որով Պայքալ լիճէն (հար. Սիպերիա) վերջը, աչխարհիս ամէնէն խորունկ լիճը կրնանք նկատել: Այդ լիճը կրած է մեծ յեղաշրջումներ երկրիս կեղեւին կազմութեան սկզբնական շրջանին: Հակառակ լեռներով շրջապատուած ըլլալուն, ենթակայ է փոթորիկներու, որոնք չափազ նաւարկութեան համար լուրջ վտանգ կը սպառնան: — Բնականոն վիճակի մէջ, Թանկանիգայի լիճին ջուրերը կը բարձրանան ապրիլ, մայիս եւ յունիս ամիսներու ընթացքին, ու յետոյ աստիճանաբար կը ցածնան, մինչեւ իրենց նախկին մակարդակին հասնիլը: Այս տարի, տակաւին անձրեւաբեր եղանակը չսկսած, լիճին ջուրերը զգալի բարձրացում մը կրեցին, սպառնալով Ալպէնվիլ քաղաքին, որ լիճին արեւմտեան եզերքին վրայ կը դտնուի, եւ պէտիական Քոնկոյին առեւտրական կարեւոր նաւահանգիստներէն մէկն է:*

Տեղական իշխանութիւնները նախատեսելով մօտալուտ ահաւոր վտանգը, վերջին ծայր մտահոգութեան մատնուած են, առանց կարենալ ձեռնարկել ու տարապայման բարձրացումին: Ոմանք այդ բարձրացումը կը նկատեն ջուրերու անդարձ նահանջ մը, եւ ուրիշներ կը վախնան չոզիացման, իսկ ուրիշներ կը վերագրեն լիճի յանկարծական բարձրացումին ներքնային կարեւոր նոր ջրահոսքերու գոյութեան:

ՀՐԱՉԵԱՑ ՏԻԳՐԱՆ

Ցրաւառւեի վրէ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿՒ ՍԱՑԻՆ

ՄՄԲ.— Ինչպէս հաղորդած էինք Ապրիլ 11ի առթիւ վարչութեան օգտակից դէսպի նախագահած էր Ցրաւառւեի վրէ, Տիկին Օտէթ Միքայէլեան, կերվարական եւ աշխատակից թերթերու: Ստորեւ իր ասկեան ջերմաշունչ :—

Նախ չնորհակալութիւն կը յայտնեմ Զ. Ո. Միութեան վարչութեան, որ նախընտրեց վարչուհին, որ պատրաստ բնելով զիս այս դիրքեր, այս հանդիսութեան, որ կազմակերպուած է ի յիշատակ զանգուածային տեղահանութեանց, որոնք կատարուեցան պատերազմի ընթացքին, Թուրքական նահանգներուն մէջ: Որքան ցաւագին, անձնապէս ես ալ կը նամակիմ ձեր ազգային սուգին: Ուրբական արտայայտութիւններ չեն ղացումներս, քանի որ ընտանեկան կապերով ալ մխացած եմ հայութեան: Ըսել կ'ուզեմ որ ես ալ կը կրեմ ան - մը ձերինին նման, եւ ասոնք պատճառ մասնակցելու ձեր մարտիրոսութեան հանդիսութեան: Ոչ չեմ տեսներ այստեղ կրկնելու, — ողբերգական պատմութիւնը անոնց որ զոհ գացին բռնաբարութեանց: Սակայն պէտք է նահատակներուն յիշատակը փարծարծել ձեր քաջութիւնը, զորութիւնը ձեր կամքը՝ ապրելու եւ յարատեւելու համար ընդմիշտ, լաւագոյն ցեղերու կարգին մէջ: Ինչպէս քաղաքական յոյսը էական պայմաններ են հանդիսութեան համար նուիրական նպատակի մը, այնպէս ալ յուսահատութիւնն ու հատութիւնը պատճառներ են ձախողութեան: Ժողովուրդ մը որ հաւատ չունի իր վրայ, ոչ ալ միարար ոգի դատապարտուած է անհետանալ. Դիտցէք գնահատել ձերնական ջանքերու նպաստութիւնները, որոնք ձեզի տրամադրել են հնդեւրոպական ցեղին որուն պատկանիք,— դուք խելացի, քրտնաջան աշխատասէր, առեւտրական եւ խնայասէր ցեղ մըն էք: Ունիք հազարամեակներու մշակութեան մէջ ունեցեր էք ինքնականներ, անուանի գրագէտներ, չնաւոր արուեստագէտներ: Ժողովուրդ մը որ, մարդկային գործունէութեան բոլոր ասպարէզներուն մէջ կ'արտադրէ գիտութեան եւ տեխնիկական գործունէութեան արժանաւոր ներկայացուցիչներ, այդպիսի ժողովուրդ չի մեռներ երբեք: Դուք պիտի ապրիք եւ պիտի տեսնէք ձեր ազգային գործունէութիւններուն ամբողջովին իրագործումը: Տարիներէ իվեր կ'ապրիք մէջ, ձեզի հետ, այնպէս որ կը ճանչնամ ձեր թերութիւնները ու առաւելութիւնները: Կը ճանչնամ ձեր ջանքերը ցաւերը հանդիսել Ցրանոյշի, որ տեսնելով մօտալուտ ահաւոր վտանգը, վերջին ծայր մտահոգութեան մատնուած են, առանց կարենալ ձեռնարկել մի ակնարկել ու տարապայման բարձրացումին: Ոմանք այդ բարձրացումը կը նկատեն ջուրերու անդարձ նահանջ մը, եւ ուրիշներ կը վախնան չոզիացման, իսկ ուրիշներ կը վերագրեն լիճի յանկարծական բարձրացումին ներքնային կարեւոր նոր ջրահոսքերու գոյութեան:

ՀՐԱՉԵԱՑ ՏԻԳՐԱՆ

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (56)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Դրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

Երբ Տայանան բաժնուեցաւ ժամադրութեան մը երթալու համար, փիթըը թաքսի մը առաւ ու կամուրջէն անցնելով հասաւ Սարայ Պուրնուի բարձրաւանդակը:

Այնտեղ, Սուլթաններու հսկայ պալատը շրջապատող դեղեցիկ պարտէզներուն մէջ, լճակներուն բոլորտիքը եւ նոճիներով եղերուած ծառուղիներուն վրայ ժուռ եկաւ ամբողջ օրը, առաւ եչեխէրներու դղեակը, պալատին ընդարձակ դահլիճները ինչպէս նաեւ կանանոցը որ այժմ պարապ էր:

Փիթըը միտքը դրած էր Այա Սոֆիայի ու Հնութեանց թանգարանին իրիկնադէմին ալ աչքէ անցընել այդ օրը, բայց բոլորովին մոռցեր էր այդ պարագան, որովհետեւ անդադար կը խորհէր դիւերուան ժամադրութեան մասին:

Պանդոկ վերադառնալով հագուստները փոխեց, վար իջաւ, ճաշեց ու երբ ըմպելիի վերջին դաւաթը կը պարպէր, սկսաւ հայհոյել ժամացոյցին որ կարծես չէր յառաջանար: Եւ ոյ ինքզինքին խնդաց իր յիմարութեան վրայ — աղջկան մը դեղեցիկ դէմքը բաւական եղած էր որ սիրային տագնապ մը ստեղծուէր իր կուրծքին տակ: Անհամասա էր այդքան դիւրաւ «բռնուիլ» բոլորովին անծանօթ աղջկան մը հետ որուն մասին դրեթէ ոչ մէկ բան գիտէր. այդ տեսակ բան պատահած չէր իր գլխուն, ամէն պարագայի մէջ, ոչ այդպէս յանկարծակի. ու տասնեակներով աղջիկներու հետ ծանօթացած էր ան: Բայց թերեւս այդ հինաւուրց սքանչելի քաղաքը յատկանշող վիպական ու դաւադիր մթնոլորտն էր որ ջերմութիւն կուտայ հիւա իր արիւնին: Ծորհեցաւ պալատին աղբիւրներով եղերուած զով բակերուն ու կամարակապ ճամբաներուն մասին, ուր պատած էր այդ օրը, խորհեցաւ քաղաքածուխ դեղեցիկ հարճերուն մասին որոնք առհնօք պար կը դառնային այդ ընդարձակ դահլիճներուն մէջ, կը սիրէին ու կը սիրուէին այնտեղ եւ յետոյ կը մահանային: Ու խորհեցաւ նաեւ այն կեռ չեղրով դաւերուն մասին որոնք կը զարդարէին սուլթաններու գինարանին պատերն ու սա հէքեաթանման արարած - ներուն, ներքինիներուն, յարկարար - ժինը: Փիթըը չափէն աւելի պիտի ապշէր, եթէ դիտնար որ ճիշդ այդ պահուն, գաղտագողի, իր չարժում - ներուն կը հետեւէր այդ ներքինիներէն մէկը, Քազտըմ Հաբի Պէքքարը որ տասը տարի առաջ Սարայ Պուրնուի պալատին բնակիչներէն եղած էր ու իր ձեռքովն իսկ սպաննած էր դեղեցիկ այլ անհնազանդ հարճերը՝ պատերուն վրայ չողացող այդ դաշոյններով: Եւ սակայն Փիթըը չէր դիտեր որ Քազտըմ անդադար իրեն կը նայէր, իր մտքին մէջ տպաւորելու համար դիմագիծերը Մեծն Բրիտանիոյ Արքայական Սուրհանդակին, որուն բերնէն Թանիան պիտի աշխատէր տեղեկութիւններ փրցնել այդ իրիկունը: Եւ որովհետեւ ներքինին գրեթէ պահուըտած էր գաւիթին սիւներէն մէկուն եռանը, Փիթըը առիթ անդամ չունեցաւ հարց տալու ինքզինքին թէ ո՛վ կրնար ըլլալ այդ արտառոց ու քաւթիփած արդուզարդով մարդը:

Մարեց գլանիկը, ոտքի ելաւ յանկարծ խորհելով որ երեխայութիւն էր եղեք ժամ նստիլ այնտեղ ու յիմարցրօքէն երազել գեղադէմ աղջկան մը մասին զոր առաջին անդամ ըլլալով տեսած էր այդ առտուն: Հաւանաբար իր երեւակայութիւնը կը խաբէր պինդը ու եթէ դարձեալ տեսնէր Թանիան, պիտի հասկնար որ աւելի գեղեցիկ չէր ան քան ուրիշ ո եւ է աղջիկ:

Փիթըը հանդարտ քայլերով մօտեցաւ բարապանին եւ հարցուց թատրոններու ժամանակացոյցը: Մարդը լրիւն յանձնարարեց Թէաթը Ֆրանսէն, Իսթիքլալ հրապարակին վրայ: Երիտասարդը հեռաձայնով տոմսակ մը ապսպրեց եւ ճիշդ ժամուն թատրոնէն ներս մտաւ:

Ներկայացումը գէշ չէր ու մօտաւորապէս կը նմանէր այն ներկայացումներուն զորս կարելի է տեսնել Լիոնի կամ Մարսէյլի մէջ: Արեւելեան թեթեւ դրոյմ մը ունէր ան, զոնէ այն չափով որ կրնար յիշեցնել Եւրոպացի ունկնդիրին թէ Ասիոյ ափերէն հազիւ հինդ մղոն հեռուն կը գտնուէր ինք:

Փիթըը յայտագիրը կէս ձգեց ու մէկնեցաւ — որովհետեւ Պոլսոյ թատրոնները՝ Փարիզի կամ Լոնտոնի թատրոններէն շատ աւելի ուշ կը վերջանան — եւ խորհելով որ դէսպանատունէն լուր մը հասած կրնար ըլլալ իրեն, պանդոկ գնաց:

Գոհունակ հառաչ մը արձակեց, երբ յայտնեցին թէ որ եւ է նամակ չունէր ու ճիշդ այն վայրկեանին երբ Տայանա վերը՝ Սուլթանին սենեակը երթալով պաղատագին կը խնդրէր այս վերջինին անմիջապէս պանդոկէն հեռանալ, փիթըը առանց րոպէ մը սպասելու փողոց ելաւ ժամադրութեան երթալու համար:

Հինդ վայրկեան վերջը «թաքսի» մը իջեցուց զինքը Կոան Փէռ կապելային առջեւ: Մարմնեղ գավաթ մը առաջնորդութեամբ, հասակեկ գորգերով ծածկուած դաւիթէն անցնելով, հասաւ այն սրահը ուր այլերու եւ նուագ մը նուագախումբ մը պատրաստ էր ղայն ընդունելու:

Շուայլօրէն զարդարուած էր սրահը, բայց հին օրէնքի չէնք մըն էր եւ նորութիւն մը իրեն համար, վիխինեայի դէպի արեւելք ճաճանչները մէկը չուտով պիտի ճանչնար ճը: Բարձր ձեղունն ու երկայն օթեակները խորհիլ տուին իրեն թատրոն մըն էր ան, բայց բեմ չկար իսկ ունկնդիրներու յատկացուած դիւնն ալ ընդարձակ պարապատ էր՝ սեղաններով եղերուած: Երբ էր՝ թերը ներս մտաւ, տասնեակ մը տամերկ աղջիկներ պար կը դուլայտեակ մը կանանչորակ տակ:

Երբ պարը վերջացաւ, փոխանակ իրենց հանդերձարանը դառնալու՝ երիտասարդներու դանները գացին ու նստան: Ելեկտրական լոյսերը բացուեցան, ձեղունն սկսաւ նուագել եւ յիտոնի չոգի պար սրահին կեդրոնը եկան համար:

(Շար.)

ՀՈՂԱՓԱԿ ՍԻՐՈՒ ՎԱՂԱՑԱԾ ԵՂԱՇ

Ես պատրաստ եմ ինձնից ամեն ինչ գրելու, միայն թե ոչ ոք չհամարձակվի ինձ հարցնել, թե ինչպես եղավ, որ ես ողջ մնացի։ Ես չեմ ուզում, որ ինձ ողորմեն։ Ես ուզում եմ, որ ինձ հասկանան։ Ես ուզում եմ, որ ինձ հավատան։ Ես ուզում եմ, որ ինձ սիրեն։ Ես ուզում եմ, որ ինձ հարգեն։ Ես ուզում եմ, որ ինձ ընդունեն։ Ես ուզում եմ, որ ինձ ներեն։ Ես ուզում եմ, որ ինձ մոռանան։ Ես ուզում եմ, որ ինձ հիշեն։ Ես ուզում եմ, որ ինձ չհիշեն։ Ես ուզում եմ, որ ինձ...

— Ես չգիտեմ... Ես չգիտեմ, թե ինչու եմ ես ողջ մնացել, երբ մյուսները... Ես չգիտեմ, թե ինչու եմ ես ողջ մնացել, երբ մյուսները... Ես չգիտեմ, թե ինչու եմ ես ողջ մնացել, երբ մյուսները...

Ես կարող եմ միայն ասել, որ ես ողջ մնացի, որովհետև ես չէի ուզում մեռնել։ Ես ուզում էի ապրել, որովհետև ես ուզում էի տեսնել, թե ինչ կլինի հետո։ Ես ուզում էի տեսնել, թե ինչ կլինի ինձ հետ։ Ես ուզում էի տեսնել, թե ինչ կլինի աշխարհի հետ։ Ես ուզում էի տեսնել, թե ինչ կլինի ամեն ինչի հետ։ Ես ուզում էի տեսնել, թե ինչ կլինի...

Ես չգիտեմ, թե ինչ կլինի ինձ հետ, երբ ես այս տողերը գրելուց հետո կվերջացնեմ դրանք կարդալը։

բանին ազգային պաշտպանութեան համար.— 12. պարտաւորիլ դարձնել ազգային պաշտպանութեան համար գործող եւ ուրիշ կարգ մը հաստատութեանց մուրհակներուն ընդունելութիւնը եւ միջոցներ տնօրինել, որպէսզի այս մուրհակները զեղչուին Պանք տը Ֆրանսի կողմէ:

Հրատարակուած հրամանագիրներուն տրամադրութեամբ, 8 առ հարիւր կ'աւելնան բոլոր պետական տուրքերը, ուղղակի թէ անուղղակի:

Օտար չրջիկներու այցելութեան (չրջագայութեան, թուրիզմ) ուժ տալու համար, հրամանագիր մը կը տրամադրէ 40 առ հարիւր զեղչել երկաթուղիներու գինը, իսկ 60 առ հարիւր՝ կազդրման գինը: Այս առթիւ մասնաւոր տոմսեր պիտի հանուին, հասը 30 ֆրանքի, բոլոր այն օտարականներուն համար որ կ'ուզեն Ֆրանսա մնալ առ նուազն վեց օր: Կը կարծուի թէ այս կարգադրութեան չնորհիւ օտար այցելուներու թիւը պիտի աւելնայ աւելի քան 300.000 հոգի, ամէն տարի:

Ուրիշ հրամանագիր մը տրամադրութիւններ կը պարունակէ աշխատանքի ժամերը օրուան պահանջներուն յարմարցնելու եւ ազգային բանուորութիւնը պաշտպանելու մասին, փոփոխելով 1926 օգոստոս 11ի եւ 1932 օգոստոս 10ի օրէնքները (10 առ հարիւրի օրէնք):

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը վաւերացուց անգլեւիտալական համաձայնութիւնը

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը երկուշաբթի օր 110ի դէմ 322 ձայնով վաւերացուց անգլեւիտալական համաձայնութիւնը: Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, Պ. Չեյմպըլէն յայտարարեց.

— « Մենք կ'ուզենք վստահութիւնը վերահաստատել ամէն տեղ, որպէսզի կարենանք ապահովել խաղաղութիւնը: Առանց այդ վստահութեան կարելի չէ բարելաւել միջազգային կացութիւնը: Բայց այդ նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ է փարատել դառնութիւնները եւ անհամաձայնութիւնները, ինչ որ մէկ օրուան գործ չէ: Համաձայնութեան ստորագրութիւնը արդէն արմատական փոփոխութիւն մը յառաջ բերած է Իտալիոյ եւ մեր յարաբերութեանց միջեւ: Փարատած են ամպերը, անվստահութիւնը եւ կասկածամտութիւնը եւ մենք այժմ կրնանք իրարու նայիլ բարեկամօրէն, փոխանակ թշնամութեան: Կոմս Չիանօ տեղեկացուցած է մեր դեսպանին թէ հրաման տուած է կրճատել Լիբիոյ իտալական զօրքը, չարաթը հազար հոգի »:

Վարչապետը մանրամասնօրէն խօսելով Սպանիոյ, Եթովպիոյ, Ֆրանքեւտալական բանակցութեանց եւ ուրիշ միջազգային հարցերու մասին, եզրակացուց.

— « Նոր չրջան մը բացուած է Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ: Անոնք երկուքը մէկ առաջին քայլն առին դէպի աւելի բանաւոր եւ առողջ դոյզովիճակ մը: Ես չեմ ընդունիր այն տեսակէտը թէ անկարելի է համաձայնութիւն գոյացնել ժողովրդապետութեանց եւ միահեծան պետութեանց միջեւ: Նոր Իտալիան, ներչնչուած՝ Պ. Մուսոլինիի անձնաւորութենէն, կը ներկայացնէ նոր կորով մը, նոր տեսիլք մը եւ նոր զօրութիւն մը »:

Աչխատաւորականները յաճախ կ'ընդմիջէին վարչապետին ճառը, եւ լուտանքներ տեղացին, երբ ան մեծարանքներ կ'ուղղէր Մուսոլինիի:

Ազգ. վիճակահանութեան պարգեւները

Ազգ. պարգեւախաղի 4րդ չարքին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ երկուշաբթի գիչեր:

Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 0,257,287 թիւը: 59 տոմսակներ ո-րոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին, չահեցան 30.000ական ֆրանք:

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.— 0.013.469, 1.095.461, 1.156.452, 0.756.660:

236 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին չահեցան 10.000ական ֆրանք:

Հետեւեալ վեց թիւերը չահեցան 500.000ական ֆրանք.— 0.595.501, 0.823.916, 1.047.521, 0.385.039, 0.865.674, 1. 121.155:

354 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին, չահեցան 5000ական ֆրանք:

29797 վերջացող թիւերը չահեցան 120.000 ֆրանք:
58.638 վերջացող թիւերը չահեցան 120.000 ֆրանք:
7281 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք:
441 վերջացող թիւերը չահեցան 10.000 ֆրանք:
700 վերջացող թիւերը չահեցան 5000 ֆրանք:
47 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք:
24 վերջացող թիւերը չահեցան 500 ֆրանք:
9 վերջացող թիւերը չահեցան 120ական ֆրանք:

ԶԱՆԱՖԱՆԼԱՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՍԸ ՏՂԱՂԻ

ԹԻՐԱՆԱ - ՀՌՈՄ օդանաւի արկածին առթիւ, 12 միլիոն ֆրանքի գոհարեղէններ կորսուած են: Այս հարստութիւնը կը պատկանի Փարիզեան գոհարավաճառի մը, որ Ալպանիոյ Թագաւորին տարած էր զայն, որպէսզի ուզածը գնէ, հարսնիքին առթիւ:

Վիէննացի արքեպիսկոպոսը չրջաբերականով մը արգիլեց պսակներ կատարել քրիստոնեաներու եւ Հրեաներուն միջեւ:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց, որով Հրեաները ամբողջովին կը քշուին տնտեսական կեանքէն: Այսպէս, այն արիականները որ առեւտրական կամ ճարտարագործական հաստատութիւն մը կը գնեն Հրեաներէն, փոխարժէքը պիտի վճարեն ոչ թէ Հրեաներուն, այլ Բայխսպանքի, որ զանձատոմսեր պիտի յանձնէ իրենց, Հրեաներուն տալու համար:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ Կը ՏՕՆԷ "Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ,,Ը

8 Մայիս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին մինչեւ կէս գիչեր, Salle Poissonnièreի մէջ, 7, Rue du Fbg. Poissonnière, Métro Bonne Nouvelle.

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ՐՈՒԶՎԵԼԹ
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ՀՐԱՉ ՋԵՐԴՈՒՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին դաչնակահարուհիներ՝ ՕՐ. ՔՆՏԻՐՃԵԱՆ, կ'երգեն՝ ՕՐ. Ա. ԱՒԱՔԵԼԵԱՆ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ, սիրողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի երկու գաւեչտ, «ՎԱՐԴԱԳՈՑՆ ՆԱՄԱԿԸ » եւ « 48 ՕՒԱՆՈՑ ԳԼԽՈՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ »
Ճոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Մաչուհիներու կողմէ:
Մուտք 10 ֆրանք

ՇՄԱՆ.— Ցայտագրին ճոխութեան պատճառով, հանդէսը կը սկսի որոշեալ ժամուն:

Հ. Յ. Դ.

Փաւիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 6 Մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավընիւ տ'Իթալի սրճարանին վերնայարկը՝
ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ԱՊՐԻԼ 11Ը ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. «Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
5 Մայիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Հայ Ազուարթին մէջ՝
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Լ. ՀՈՐՄԻՍԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի ԸՆԿ. ՍԱՒԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ իր երգեցիկ խումբով:
Մուտքը ազատ է

ՄԱՐՍԷԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հերթական դասախոսութիւնը, 6 Մայիս, ՈՒՐԲԱԹ երեկոյեան ժամը ճիչտ 9ին, 5 Ռիւ տը Լ'Եքլիփս, «Շահրիկեան» սրահը: Կը դասախօսէ Պ. ԹԱԳՈՒՀԻ ՊԱՂՏՃԻՄԱՐԵԱՆ: Նիւթ՝ «ԱՔԼԷՔԻԶՄ»:
Մուտքը ազատ է: Դաշծիքներու փոխանակութեան լայն պատեհութիւն կը տրուի:

Զ. Ո. Միութեան Վալանսի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը, 8 Մայիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.50ին սովորական հաւաքատեղին: Նիստ կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
Յաւաչիկայ դասախօսութիւնը 5 Մայիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, իր կեդրոնատեղին, 8 Րիւ Պօսիւէ,
կը խօսի՝ Պ. Ե. ՅՈՎԻԿԵԱՆ
Նիւթ՝ «La situation des Réfugiés devant la Loi Française».

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՈՒԿԱՒՄԲԻ
Յաւաչիկայ դասախօսութիւնը Շորեքշաբթի, 4 Մայիս ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, կը խօսի Պ. ՎՐԱՑԵԱՆ. Նիւթ՝ «Հայ կեանքը 20րդ. գարու սկիզբը»

ՓԱՐԻԶ ԵՐՋԱՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՑՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ
ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ
8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
184 Bld. St. Germain, SALLE GEOGRAPHIEի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՎԱՐՉ. ԱՍՏՂԱՊԵՏ Մ. ՈՍԿՐԻՉԵԱՆԻ
ԿԸ ԽՕՍԻՆ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, Ե. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ,
Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին
ՏԻԿ. Ե. ՄԱՐԳԻՍԵԱՆ (ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ),
ՀՈՎՀԱՆՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ԵՐԳ)
ՕՐ. ՇԱՀԼԵՄԻԵԱՆ (ՋՈՒՌԱԿ) ԵՒ ՕՐ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ (ԴԱՇՆԱԿ):
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

«ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը
Ս. Կ. Խաչի Մարսէյլի Մասնաճիւղը իր հինգ. Մասնաճիւղերով կը տօնէ «Կ. Խաչի Օրը 8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5 Ռիւ տը Լ'Եքլիփս:
Բացման խօսք՝ ՏԻԿ. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆԷ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Խմբերգ, արտասանութիւն, հայկական պարեր՝ հայկական տարազով: Ջուգերգ, Լուքսկ եւ մեներգ:
Մուտք՝ 5 Ֆրանք (որ իրաւունք կուտայ մասնակցելու տեղի ունենալիք վիճակախաղին):

13րդ Տարեկան Ցերեկոյթ
ՀԱՑ ԱՐՒԵՍՏԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ
ՍԿԱՈՒՑՉԵՐՈՒՀԻ ԵՒ ԳԱԼԻԿՆԵՐՈՒՀԻՆ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՔՈՐ. Կ. ԿՈՐԿՈՒՏԵՑԵԱՆԻ
Կիրակի 15 Մայիս, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
SALLE POISSONNIÈREի մէջ, 7, Rue du Fg. Poissonière. (9)
Métro: Bonne Nouvelle.
Մուտք՝ 10 եւ 5 ֆրանք:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՕՐԸ
Կազմակերպուած ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ Միութեան կողմէ
7 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ
PALAIS DU CONGRÈSի ՄԷՋ, (Porte de Versailles)
ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԵՂ. ՔՈՑԻՄԵՑԵԱՆԻ
Մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու:
ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. Վ. ՔՐԻՍՏՆԵՄԵԱՆ, Ե. ՀՕՊՑՆԵՄԵԱՆ,
եւ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ:
Կը ներկայացուի ղեկավարութեամբ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆԻ

ՋԱՒԱԼԷԴԴԻՆ
Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի «l'Homme Squellette» Պ. փաւքալ Պասմաճեանի կողմէ իր մարմնական ճկուն խաղերով: Կը պարէ Օր. Huguette O Bine (Փարիզի Petit Ci i օպէն): Երգ՝ Օր. Մարկրիթ Նիզամեանէ: Արտասանութիւն եւ անակնկալներ: Կէս գիչերէն վերջ ՀԱՑԿԱԿԱՆ եւ ԵՐՐՈՊԱԿԱՑ ՊԱՐԵՐ:
Հանդիսի ԵՓՐԱՑ նուագախումբը դեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի:
Թանկագին եւ Գանկալի մրցում մասնաւոր ժիւրիի ներկայութեամբ:
Ցոյսերը կը ծախուին.— Գրատուն Հր. Սամուէլ, 51, rue Monsieur le Prince, (6). Ցատուցի խմբագրատունը 17, rue Damesme եւ Միութեան անդամներուն մօտ: Դիները ժողովրդական, ձոխ պիւֆէ, Հագուրդակցութիւն.— Իշնալ Բարթ սը Վէրսայլ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑ ԿԵՍԱՐԻՈՑ
Գրեց՝ ԱՐՇԱԿ ԱԼՊՈՑԱՃԵԱՆ

Երկու տուփեր հատորներով Լ/Դ+2479 էջով, զեղազարդուած 687 պատկերներով եւ վիմատիպ 16 բազմագոյն պատմական քարտէսներով պատկառելի գործ մը, որ ոչ միայն կեսարիոյ եւ Շրջակայից պատմութիւնն է այլ՝ պատմութիւնը Փոքր Ասիոյ հայ գաղութներուն: Կը պարունակէ համապատասխան ծանօթութիւններ, տեղագրական, վիճակագրական, ազգագրական, մատենագրական եւ կենսագրական տեղեկութիւններ:
Նուազագոյն գինը 25 չիլին: Փարիզի մէջ կը ծախուի Պ. Սարգիս Սաղրանի քով: 13 րիւ Սէն Լազար, Փարիզ (9):

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎՃԱՆԹ սրահին մէջ, 22 Մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ բլլալով, Գալսոյ Տպամաքնէ Կերպութեան խաղացանկէն
ԲԱԲԱՆ Կ'ՈՒԶԵՄ...
(զաւեշտ 3 արար, Թարգմ. Ա. Մատաթեանց), ելեք ժամ ծիծաղ կը մասնակցին Տիկին ՓՈՒԱՐ ՄԱՐՏՈՅՈՆԱՆՑ, Տէր եւ Տիկին ԹԻՖԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՍԱՒԳ. Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՍՄԱՃԼԵԱՆ եւայլն:
Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince.

Հ. ՋԱՐՊԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՒԾԱ - ԱՁԱՄԱՆԱԲՈՒԾԱ
14 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒԹ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Աւաւօտեանները ժամադրութեամբ:

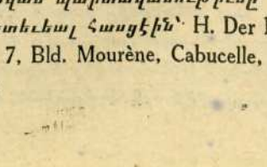
Alimentation "TRÉVISE"
Իր անմահական սուրճովը
Café "HAREM,,
ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՁ
Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ձիրաններ եւ քաշքաշավալ, սուրիական դեհնի եւ փէքմէզ:
ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓԱՆԱԿ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ
15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13-
Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:
Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան ղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի գարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքները:

ԿԱՐԵՒՈՐ
Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ներկեղ, գունաթուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք ճամակով՝
S. GRÉGOIREի, 1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.
Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով:

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ խաղողէ յատուկ եւ անիսոնով պատրաստուած ճայկական օղի՝ ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, ջգուշութեան արուեստական օղիներէն ձեր ստամքնը կ'այրէ եւ գիչերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՒԶը որուն անուշ, կազդուրիչ եւ ախորժաքեր ըլլալը ճաշակաւոր է:
Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

FOURRURES DE ST. BERNARD
ՀԱՑԿԱՒԻՒՀԻ ԿԻԼԻՊՕՂԵԱՆ
24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մետրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70
ԿԱՐԵՒՈՐ ՋԵՂՁ ՋԱՑԿԻ ԱՒԹԻԻ
Մուշտակները փայլ կուտան մեր հագուստքին եւ գէմքին, Դիմեցէք մեր վաճառատուները ուր պիտի գտնէք անհաւատալի գիներով ձեր արժանիքէ, 500 ֆրանքէն սկսեալ: Փիթուա օգտուն Մարթ գոյնը 120 ֆրանքէն սկսեալ: Գարքեր, ժաքէթներ եւն.: Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, եւափոխութիւնը, ներկելը եւ քանոժը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի: Բաց է կիրակի օրերը մինչեւ կէսօր:

ԿՈՉ ԲՈԼՈՐ ԲԱԲԵՐԴՑԻՆԵՐՈՒՆ

Մարսէյլի Բաբերդի Հայրենակցական Միութեան Վարչութիւնը կը խնդրէ Փրանսահայ բոլոր Բաբերդցիներէն որ հաճին տեղեկացնել չուտով իրենց անունը, մականունը, տարիքը, ծննդավայրը, իրենց ընտանիքի անդամներուն թիւը եւ հասցէն:
Կը խնդրուի հայրենակիցներէ եթէ հնարաւոր է, կազմել մասնաճիւղ մը կապ հաստատելով միութեանս հետ:
Վստահ ենք որ բոլոր հայրենակիցները ընդառաջ երթալով սոյն կոչին, կատարած պիտի ըլլան իրենց հայրենակցական պարտականութիւնը: Գրել հետեւեալ հասցէին՝ H. Der Nazasetian, 7, Bld. Mourène, Cabucelle, Marseille:

ՁՈՒԵՇԱՏԵՍՏ
ՀԱՑ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ
Թիւնը կազմակերպած է խնդուքի որ տեղի պիտի ունենայ Մայիս 8ի բարեկի օր Ֆլորիա ճաշարանին մէջ, 61, Mr. le Prince, Փարիզ:
ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հայ նահանջականներու եւ Մարտիկներու Միութեանը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր կիներները 6 Մայիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Մորիտան» սրահին մէջ:

ԳԱՑԻԷ ՏԵՍԻԷ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Cornélie

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme — PARIS (IXe)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁ
HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՄԱՅԻՍ JEUDI 5 MAI 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3722

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԹՈՒՆ ԵՒ ՈՒՇԱԴԻՐ

Հրատարակած ենք, արդէն, 1938 Մայիս 2ի հրամանագիրը - օրէնքին հիմնական տրամադրութիւնները՝ օտարականներու բնակութեան եւ պարտաւորութեանց մասին: Վաղը կը թարգմանենք բուն պաշտօնաթերթէն, որպէսզի թիւրիմացութիւն չծագի :

Մանրամասն վերլուծման չի կարօտիր նոր օրէնքը :

Մէկ բառով ըսենք որ աւելի կը պրկուին օղակները, թէեւ անվթար կը մնայ ասպնջականութեան աւանդական սկզբունքը:

Անշուշտ իրար անցնելու պատճառ չունին բոլոր անոնք որ սկիզբէն իսկ ուշադրութեամբ հետեւած եւ համակերպած են երկրին օրէնքներուն: Այդպիսիներուն համար հրամանագիրը - օրէնքը պարզապէս ձեւակերպութիւն մըն է որ կատարել կուտայ ,--- պայմանաժամ սահմանելով մինչեւ մայիս 31, որպէսզի փութան սրբագրել, եթէ որ եւ է զանցառութիւն կատարած են:

Այս առթիւ, կառավարութիւնը կ'ուզէ նաեւ երեւան հանել անոնք որ «գաղտնի» կը համարուին, այսինքն Ֆրանսա եկած են եւ ասոր - անոր տունը կամ հիւրանոցը կը բնակին, առանց որ եւ է արձանագրութեան: Առանց յարգած ըլլալու օրէնքին տրամադրութիւնները :

Այս դասակարգին պատկանողները կը համարուին «անկանոն», ինչպէս այն միւսները որ կա՛մ ինքնութեան թուղթ չունին, կամ ունին եւ չեն նորոգած, եւ կամ ինկած են պատժական տնօրինութեանց տակ :

Մինչեւ հիմա, եկող - գացող կառավարութիւնները կառչած էին հին օրէնքի մը, որ արտաքսումի կը դատապարտէ որ եւ է օրինազանց օտարական :

Այս օրէնքը այսօր ալ կը պահէ իր ուժը, բայց կարեւոր փոփոխութիւն մը կատարուած է: Մինչեւ հիմա, երբ ներքին նախարարը ստորագրէր արտաքսումի հրամանագիրը, ոստիկանութիւնը միշտ կը հետապնդէր անոր գործադրութիւնը, առանց հետաքրքրուելու թէ կրնա՞ս ուրիչ երկիր մը մեկնիլ:

Հետեւա՞նքը,--- բազմաթիւ տարագիրներ, մասնաւորապէս Հայեր, Ռուսեր, հակաֆաշական Իտալացիներ կամ հակահիթլերական Գերմանացիներ, Հրեաներ եւն. կը դառնային ակամայ անցաւոր, եթէ նորէն Ֆրանսա վերադառնային, բաց դուռ չգտնելով: Ոստիկանութիւնը կը հետապնդէր եւ կ'առաջնորդէր բանտ, յետոյ դատարան: Այս վերջինը, միշտ նոյն օրէնքին կառչած, «անդաղմալի»ն կը դատապարտէր բանտարկութեան, յետոյ նորէն արտաքսումի :

Եւ այսպէս տարիներ շարունակ: Հէքեաթ չէ, երբ թերթերը յաճախ կը գրեն թէ արտաքսեալներ կան որոնք տարիներով քշուած, վերադարձած, բանտարկուած եւ միշտ առկախ վիճակի մը մատնուած են:

Մայիս 2ի հրամանագիրը նկատի առնելով այս անել կացութիւնը, կը հաստատէ նորութիւն մը,--- անոնք որ արտաքսումի հրաման ստանալով հանդերձ չեն կրնար հետառնալ Ֆրանսայէն, երբալիք տեղ չեն գտներ, պիտի բնակին ներքին նախարարութեան կողմէ նշանակուած վայրի մը մէջ, ենթակայ՝ ոստիկանական հսկողութեան: Եթէ անսաստեն այս հրամանին, կը դատապարտուին 6 ամիսէն մինչեւ երեք տարի բանտարկութեան :

Այս խնդիրը տարիներով զբաղեցուցած է նախկին կառավարութիւնները: Մեր բարեկամը, Պ. Մուրէ, երբ տակաւին նախարար չէր, խորապէս ուսումնասիրած ըլլալով «անդաղմալի» կոչուած օտարականներու, մասնաւորապէս Հայերու եւ Ռուսերու խնդիրը, այսպիսի թելադրութիւն մը կ'ընէր երեսփ. ժողովին մէջ: Ցեղով ուրիշներ ալ իւրացուցին նոյն տեսակէտը, եւ շատեր ափրիկեան գաղթավայրերը կ'առաջարկէին, իբրեւ «մասնաւոր բնակավայր »:

Ուրիշ նորութիւն մը այն է որ, հրամանագիր - օրէնքը ութ օր պայմանաժամ կը սահմանէ, որպէսզի արտաքսումի դատապարտուած օտարականը կարենայ պաշտպանել իր դատը, պայմանաւ որ դատապարտութիւնը կրած չըլլայ քրէական յանցանքի մը համար, կամ հանրային բարեկարգութեան եւ ազգային ապահովութեան խնդիրներ կապուած չըլլան վճիռին հետ :

Այս հարցն ալ արծարծուած է ժամանակին, բայց բոլորովին տարբեր հիման մը վրայ,— թոյլ տալ որ արտաքսեալը ինքզինքը պաշտպանէ դատարանի մը կամ յանձնախումբի մը առջեւ: Մինչդեռ Սառոյի օրէնքը պարզապէս վարչական իշխանութեան կը յանձնէ այդ գործը, պատուիրակ մը նշանակելով:

Երրորդ նորութիւն մը, որ աւելի չատ հսկողութեան խստութիւնը կ'ապացուցանէ, քաղաքական փախստականներու վերաբերող տրամադրութիւնն է: Արդ կարգի օտարականներու բնակութիւնը կրնայ արուոնել միայն ներքին նախարարը, աչքէ անցընելով կատարուած քննութեան տեղեկագիրը :

Օրէնքը յանձնելով մեր տարագիր բազմութեանց լուրջ ուշադրութեան, կը յանձնարարենք ժամանակ չկորսնցնել կամ լեզուանի մարդոց գործիք չդառնալ, չակելու համար իրենց իրաւական կացութիւնը :

Կ'իմանանք թէ իրաւասու մարմինները հաւաքական խնդիրը մը պիտի ներկայացնեն, պարզելու համար հայ տարագիրներուն բացառիկ վիճակը :

Անշուշտ ողորմուկ ազերս մը պիտի չըլլայ այս դիմումը, այլ պատճառաբանուած յուշագիր մը, մասնաւորապէս օրէնքին խրթնութիւններէն փրկելու համար անոնք որ «անկանոն» հռչակուած են տարիներէ ի վեր, զանցառութեամբ կամ անկախ իրենց կամքէն: Եւ որքան չուտ, այնքան լաւ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՐԴԷՆ ՍԿՍԱԻ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻԼ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔԸ

ՊԱՑՄԱՆԱԺԱՄ ՏՐՈՒԱԾ Է ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՅԻՍ 31

Մասնաւոր բնակավայր անոնց համար որ երթալիք տեղ չունին

Ներքին նախարարութիւնը պաշտօնական զեկոյցով մը կը տեղեկացնէ թէ օտարականներու մասին հրատարակուած հրամանագիր օրէնքը (2 մայիս) արդէն իսկ գործադրութեան յանձնուած ըլլալով, ոստիկանական իշխանութիւնը պարտաւոր է խիստ հսկողութիւն կատարել սահմանադրելիներու վրայ եւ նահանգխառներու մէջ, նաեւ այն ճարտարարտադրական կեդրոններուն մէջ ուր ստուարթիւ օտարականներ կը գտնուին: Այս առթիւ աւելցուած է ոստիկանական տեսուչներու, քննիչներու, ոստիկան - զինուորներու եւ մաքսային դէմերու թիւը: Ասկէ զատ, Ազահովութեան Տեսչութիւնը նահանգապետութեանց, ոստիկանական տեսչութեանց եւ պահականոցներու պիտի հաղորդէ ինքնութիւնը երեւան հանելու կատարելագործեալ միջոցներ, որոնք մինչեւ հիմա վերապահուած էին միայն կեդրոնին: Ուղղակի հաղորդակցութիւն պիտի հաստատուի զանազան վարչութեանց միջեւ, տեղեկութիւններ հաղորդելու համար Ֆրանսա հասած կամ հաստատուած օտարականներու մասին (ոստիկանութիւն, ոստիկան - զօրք եւ մաքսային վարչութիւն):

Նոր հրամանագիրը այս ամսուան ընթացքին պիտի հաղորդուի ձայնասփիւռի միջոցաւ եւ շատ մը լեզուներով, որպէսզի օտարականները գիտնան իրենց պարտաւորութիւնները եւ նոր կանոններուն յարմարիլն մինչեւ մայիս **31**, հակառակ պարագային խստօրէն պիտի պատժուին :

Ահաւասիկ հրամանագիր - օրէնքին հիմնական տրամադրութիւնները.—

1.— *Այն օտարականները որ Ֆրանսա կը բնակին երկու ամիսէն աւելի, պարտաւոր են ունենալ ինքնութեան թուղթ մը կամ չրջիկի (թուրիստ) տոմս մը:* Անոստտղները պիտի դատապարտուին **100**էն մինչեւ **1000** ֆրանք տուգանքի եւ մէկ ամիսէն մինչեւ մէկ տարի բանտարկութեան :

2.— *Եթէ իշխանութիւնը մերժած է ինքնութեան թուղթ կամ չրջիկի տոմս տալ եւ կամ եւս առած է, օտարականը պարտաւոր է հետառնալ երկրէն:* Հակառակ պարագային կը կրէ նոյն պատիժները :

3.— *Ամէն օտարական պարտաւոր է իր վրան պահել ինքնութեան թուղթը, անցագիրը կամ ինչ որ անհրաժեշտ է, իր հանդամանքը ապացուցանելու համար:* Թերացողները կը դատապարտուին **5**էն **15** ֆրանք տուգանքի :

4.— *Օտարականը պարտաւոր է անմիջապէս ոստիկանութեան հաղորդել բնակարանի որ եւ է փոփոխութիւն եւ վաւերացնել (վիզա) իր ինքնութեան թուղթը,* 10.000էն աւելի բնակիչ ունեցող համայնքներու մէջ: Թերացողները կը դատապարտուին **16**էն **1000** ֆրանք տուգանքի :

ՆՈՑՆ ԽՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՐՏԱՔՍԵԱԼՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

5.— *Արտաքսումի հրաման ստացած ո եւ է օտարական պարտաւոր է անմիջապէս հետառնալ երկրէն:* Անոստտղները կը դատապարտուին 6 ամիսէն մինչեւ երեք տարի բանտարկութեան: Եթէ անկարելի ըլլայ հետառնալ (երթալիք տեղ չունենալով), պարտաւոր է բնակիլ ներքին նախարարին նշանակած վայրին մէջ: Հակառակ պարագային կը դատապարտուի **6** ամիսէն **3** տարի բանտարկութեան : Ո եւ է օտարական որ դատապարտութիւն չէ կրած, կրնայ մինչեւ ութ օր դիմում կատարել եւ բացատրութիւն տալ ոստիկանական տեսչութեան կամ նահանգապետին կողմէ նշանակուած պատուիրակի մը, իր մասին տրուած վճիռին առթիւ (արտաբսում): Բացի այն պարագայէն երբ հանրային բարեկարգութեան կամ ազգային ապահովութեան նկատումներ աճիւրա - ժեշտ դարձուցած են այդ վճիռը :

6.— *Քաղաքական փախստականները կրնան Ֆրանսա բնակելու արտօնութիւն ստանալ միայն ներքին նախարարին կողմէ, համաձայն կատարուած քննութեան:*

7.— *Անոնք որ օտարականներ կ'ընդունին իրենց տան մէջ,* պարտաւոր են ոստիկանութեան հաղորդել **24** ժամէն (պանդոկատէրեր եւ անհատներ) : Այս պայմանաժամը կրնայ **48** ժամ ըլլալ անոնց համար որ օտար հիւրեր կ'ընդունին իրենց տան մէջ: Թերացողները կը դատապարտուին 5էն 15 ֆրանք տուգանքի: Պատիժը արտաբսում պիտի ըլլայ, եթէ պատսպարողը օտարական է:

8.— *Ո եւ է անհատ որ կը դիւրացնէ անկանոն օտարականի մը Ֆրանսա մուտքը, չրջագայութիւնը կամ բնակութիւնը,* պիտի դատապարտուի **100**էն **1000** ֆրանք տուգանքի եւ մէկ ամիսէն մինչեւ մէկ տարի բանտարկութեան :

9.— *Այն օտարականները որ այժմ Ֆրանսա կը գտնուին,* պէտք է այս հրամանագրին տրամադրութիւնները լրացնեն մինչեւ **1938** մայիս **31**:

10.— *Ինքնութեան թուղթերու գինը պիտի աւելնայ* 30 առ հարիւր, բարձրանալով 260 ֆրանքի, սովորական անձնագիրներու համար :

Հետզհետէ պիտի հաղորդենք ուրիշ մանրամասնութիւններ ալ: Այժմէն մեր հայրենակիցներուն լուրջ ուշադրութեան կը յանձնենք նոր օրէնքին տրամադրութիւնները:

**** Մեքենագիր վաւերանիշ մը (ֆիչ) պիտի հաստատուի իւրաքանչիւր անկանոն օտարականի համար: Այս թուղթին վրայ պիտի նշանակուին ենթակային կացութեան վերաբերեալ բոլոր տեղեկութիւնները, լուսանկարով եւ մատնադրոշմով :*

Ուրիշ տնօրինութիւններ օտար աշխատաւորներու եւ արհեստաւորներու համար

Հրատարակուած հրամանագիր - օրէնքներէն մէկը նոր տրամադրութիւններ կը պարունակէ օտար աշխատաւորներու եւ արհեստաւորներու մասին, փոփոխելով 1926 *օգոստոս* 11ի եւ 1932 *օգոստոս* 10ի *օրէնքները:* Օտար եւ Հիւս. Ափրիկէի աշխատաւորները կրնան բանիլ միայն այն արհեստին եւ նա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՊԻԼԱՐՏՕ »

Պիլարտօ խաղացած չունիմ:

Բայց շատ կը սիրեմ *պիլարտօ* խաղալ գրականութեան մէջ: Տեսակ մը դպրոց է այդ, որ կը յիշեցնէ «ցոյցերը», բարձր գրականութեան յատուկ: Արդարեւ, ելիշդ ինչպէս ցոյցերը, որ կը խարէ աչէդ կամ ուշադրութիւնդ՝ պատկերը շրջելով կամ ցոլացնելով, դասակարգ մը գրագէտներ կեղծ պատկերներ կը ստեղծեն՝ թելադրելով բեզի որ փնտռես մայր - պատկերը,—արեւելեան արուեստ մըն է այս, որ ծագկած է մասնաւորաբար բանապետական երկիրներու մէջ: Զարդարեանի *Ցայգալոյսը* ցոլարանային գրականութիւն է, օրինակ: Հրապարակագրութեան մէջ՝ այդ դպրոցին ներանդութեամբ ստեղծուած է «սիլարտօ»ն, որ կը սորվեցնէ հարուածը հասցնել շեղակի,— Այրին կը զարնես եւ հանդարտ կը կանգնիս, մինչ հարուածդ կ'երթայ կը հանդիպի Զայինի եւ Թոյինի: Այդպէս եւ շիլերուն խորամանկութիւնը գիւղական խաղի մը մէջ, որ «տըզ - տըզ » կը կոչուի , — նայուածքիդ սպառնալիքը եւ կեանի մղուի ձայնդ, «տը՛զ», կ'ուղղես վարդանին, բայց տաք խայթոցը կը մխես Ցարութիւնին վիզին մէջ :

Վերջերս, այս ձեւով խաղ մը խաղացի, բայց իմ ընթերցողներէս երկու հոգի, միայն երկու հոգի, սխալ հասկցեր էին գիս: Մէկը մտերմօրէն կը նեղանար ինծի թէ ինչո՛ւ յարձակեր էի Պօղոս առաքեալին վրայ,— ներո - ղութի՛ւն, ե՞րբ յարձակեր եմ Պօղոս առաքեալին վրայ: Ես պարզապէս *պիլարտօ* խաղացի մէկու մը հետ որ պրպտելու էր ելեր Պօղոս առաքեալին ներքին կեանքը: Եթէ չհասկցած տակաւին, վաղը կը լսէք որ հարուածին ուժգնութենէն կը ճչայ ոչ թէ Պօղոս առաքեալի ոսկորը, այլ կեղծանի մէկը: Երբ լսէք ճիչը,— իմացէք որ ճչացո՛ղն է ժիկոլօն, որուն սահմանը տուեր էի այդ տումսակիս մէջ :

Զարուքի՛ւն պիտի վերագրէք իմ - ծդ:

Կը զարմանամ որ ոմանք չար ու կռուազան կը կարծեն զիս,— աճց - եակները Սուրիոյ մեր ընկերներէն մէկը եկած էր Փարիզ: Խմբագրատուն այցելած ատեն, ծանօթացուցին մեզ: Ցուսախաբ եղաւ, — ես ձեզ կ'երեւակայէի, ըսաւ, բիթը կախ, աւագ ուրբաթի պէս անժպիտ, քնաւորութեամբ անհանդուրժող եւ մի՛շտ կռիւի պատրաստ երիտասարդ մը :

Տէ՛ր ողորմեա :

Այդպէս կ'ըսէր նաեւ Գ. կիրակոս - եանը, կիպրոսի վարժարանին նախկին տնօրէնը, որ, երբ *Ճառաջի* այցելութեան եկաւ, ըսաւ թէ զիս կ'երեւակայէր այնման վայրենի, որ ինծի բարեւ տուողի՛ն իսկ կը հայհոյեմ եղեր: կիրակոսեան իրաւունք ունէր, թէ - բեւս, զիս այդքան խստաբարոյ կարծելու, որովհետեւ զինքը նշաւակ դարձուցած էի այնքան ուժգին յարձակումներու, (ինծ եւս կ'ընդունէր որ երբեմ շահախնդրութիւն չեմ ունեցած այդ յարձակումներուս մէջ եւ արդարութեան սէ՛րը միայն կը բանար ... բերանս): Ու կիրակոսեան եւս կը զարմանար հակադրութեան վրայ, իմ մէջս փնտռելով ու չգտնելով չարախնդիր տղան :

Անգամ մըն ալ Տէր ողորմեա :

Ես կը կարծեմ թէ սխալ տպաւորութիւնը կուգայ այն եղանակէն, զոր կը գործածեմ գրականութեան եւ հրապարակագրութեան մէջ: Չեմ հետաքրքրուիր թէ պիտի գայթակղէի՞ն մարդիկ՝ պիղծ իրականութիւնը տեսնելով,— կուտամ պատկերը այնպէս ինչպէս որ է: Եւ յետոյ ածականները եւ գոյականները կը գործածեմ իրենց տեղը, առանց խաշուելու: Օրինակ՝ էշուն էշ կ'ըսեմ: Թող խաղաբավարութիւնը ըսէ թէ էշուն «Արկադեան առակ» կ'ըսեն, ես էշուն էշ կ'ըսեմ եւ պիտի այդպէս ըսեմ միշտ: Եթէ ընթիմս շատ անպատշաճ ըլլայ, այն ատեն ... *պիլարտօ* կը խաղամ :

ԱՐԱՋ

ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մ'վ իանի տարի զինուորութիւն պիտի բնէ

Հայ զինուորցուներուն կողմէ կատարուած դիմումներուն վրայ, մեր աչխատակիցներէն մէկը զրկելով զինուորական իրաւասու իշխանութեանց, քաղեցինք հետեւեալ տեղեկութիւնները :—

Հպատակութիւն չունեցող երիտասարդներէն անոնք որ զինուորական ծառայութիւն կատարելու ընդունակ նկատուած են (Bon pour le service), *եւ արդէն ԶԻՆՔԻ ՏԱԿ ԱՌՆՈՒԱԾ են, համաձայն իրենց տարիքին հետեւեալ պայմանաժամերով պիտի կատարեն իրենց ծառայութիւնը :—*

1904 — 1908 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԾՆԱԾՆԵՐԸ՝ 18 ԱՄԻՍ :
1908 ՆՈՑԵՄԲԵՐԷՆ 1913 ՆՈՑԵՄԲԵՐԻՆ ԾՆԱԾՆԵՐԸ՝ 12 ԱՄԻՍ :
1913 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԷՆ 1914 ԱՊՐԻԼ ԾՆԱԾՆԵՐԸ՝ 18 ԱՄԻՍ :
1914 ՄԱՅԻՍԷՆ ՎԵՐՋ ԾՆԱԾՆԵՐԸ՝ 2 ՏԱՐԻ :

Անոնք որ պահեստի ծառայութեան համար արձանագրուած են, կրնան կանչուիլ յառաջիկային՝ մարզանքի չրջան մը կատարելու համար: Այդ չրջանը սովորաբար 15 *օր է , սակայն մօտ օրէն փոփոխութեան կրնայ ենթարկուիլ :*

Այդ պարագայի մէջ, մամուլի միջոցաւ կամ անհատական նամակներով տեղեկութիւն պիտի տրուի չահակիցներուն :

***** Նպիքը աւելի լուսաբանելու համար, այսօր Գ. էջին մէջ արտատպած եմ պատերազմական նախարարութեան **1937** յունիս **9**ի զեկոյցը, որուն տրամադրութիւնները ի գործու են միշտ :

30,000 անգլ. ոսկի նուէր Ս. Ղուսաղէմի Ս. Ցարութիւն տաճարին ներոգութեան համար

Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ մեծահարուստ Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեան, լսած ըլլալով որերուսաղէմի Ս.Ցարութեան Տաճարը վտանգուած է և անգլիացի ճարտարապետը 200.000 սթերլին ծախս մը նախատեսած է այդ առթիւ, անմիջապէս, անգլիական վերաշինութեան յանձնաժողովին հեռագրած է թէ՝ Պաղեստինի Ամկո - Փալէսթայն դրամատան միջոցաւ իրենց տրամադրութեան տակ կը դնէ 30.000 անգլ. ոսկիի դումարը, իբր Հայոց բաժինը: Կ'ըսուի թէ Պ. Կիւլպէնկեան տրամադիր է այս դումարը ի հարկին կրկնապատկելու, եթէ եկեղեցիին մէջ բաժին ունեցող յարանուանութիւններու տուած դումարներուն հետ համեմատելով, Հայոց անունով վճարուած դումարը անբաւական նկատուի:

Նորոգութիւնները արդէն իսկ սկսած են, եւ եկեղեցիին Հայոց բաժինին մէջ, նորոգութեանց առթիւ կատարուած պեղումներու միջոցին երեւան հանուած են զբեղմանաքար մը եւ ուրիշ հնութիւններ :

ՍՏԱՄԲԱԼԻ ԿԵՐԴԱԿՈՂԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.

Գրքե՛ր Տիգրան Հեքիմեանի
Թուրքե • Ֆ • Թ •

փաշան ինքնիշխանն էր Թուրքիոյ։ Ան կրնար ամէն մարդ սպանել, ամէն կին առնել իր հարեմը, ամէն ինչ ընել, որ կ՚ուզէր։ Ոչ ոք կրնար ձայն հանել անոր դէմ։ Ան կրնար ամէն ինչ ընել, որ կ՚ուզէր։

Ֆիքրէթ հանըմ, որ Ֆէյզիի հետ ամուսնացած էր երեք տարի, ամէն առաւօտ կ՚աղօթէր, որ Ալլահ ազատէ զինք այդ սարսափելի մարդէն։ Ան գիտէր, որ Ֆէյզի կրնար ամէն վայրկեան սպանուիլ, եթէ ան ոտնակոխ ընէր Ալլահի որեւէ պատուիրանը։ Ան գիտէր, որ Ֆէյզի կրնար ամէն վայրկեան սպանուիլ, եթէ ան ոտնակոխ ընէր Ալլահի որեւէ պատուիրանը։

Ֆիքրէթ հանըմ, որ Ֆէյզիի հետ ամուսնացած էր երեք տարի, ամէն առաւօտ կ՚աղօթէր, որ Ալլահ ազատէ զինք այդ սարսափելի մարդէն։ Ան գիտէր, որ Ֆէյզի կրնար ամէն վայրկեան սպանուիլ, եթէ ան ոտնակոխ ընէր Ալլահի որեւէ պատուիրանը։

— Ո՛չ, նուազ ուրիշ բան մը։ Ես կ՚ուզեմ, որ դուն ինծի ըսես, թէ ինչո՞ւ ես այդքան տխուր։

— Ֆէյզի, ես կը վախնամ։ Ես կը վախնամ

ՀՈԳԻ ՀԱՒԱՏԻ ԵՒ ՀԱՒԱՏՔԻ

Ինչպէս ամէն տարի, այնպէս ալ անցեալ տարի, Ս. Խաչվերացի տօնին առթիւ, Ս. Էջմիածնի մէջ հաւաքուեցան հազարաւոր ուխտաւորներ։ Ամէն կողմէ, ամէն գաւառէ, ամէն գիւղէ եկան ուխտաւորներ։ Ոմանք ոտքով, ոմանք ձիով, ոմանք ալ կառքերով։ Ամէն կողմ ուրախութեան ու խնդութեան մթնոլորտ մը կը տիրէր։ Ամէն կողմ կը լսուէր ուրախ երգ ու նուագ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր ուրախ դէմքեր

հանգիստ մէջ որ նշանակուած են իրենց թուղթին վրայ: Օտար արհեստաւոր - ներն ալ պէտք է բաւարարական թուղ ունենան, եւ կրնան աշխատիլ միայն նշանակուած գործին եւ նահանգին մէջ:

1926 *օգոստոս* 11*ի օրէնքին մէջ կատարուած բարեփոխումով մը, օրէնքին տրամադրութիւնները* կրնան մեղմանալ կարգ մը օտարականներու մասին *որոնք երկար տարի Ֆրանսա բնակած ըլլալով կամ Ֆրանսական կապեր ունենալով, կը ծառայեն երկրին տնտեսութեան:*

Բարեփոխուած է նաեւ 1932 *օգոստոս* 10*ի օրէնքը, որ* 10 *առ հարիւր կը սահմանէ օտար աշխատաւորներու համեմատութիւնը: Նոր հրամանագրին տրամադրութեամբ*, կարելի է անհատական շեղումներ կատարել որոշ տեւողութեամբ, այն առեւտրական կամ ճարտարագործական հաստատութեանց համար որոնք բանւոր պատճառով մը ի վիճակի չեն տառապէս գործադրելու **10** առ հարիւրի օրէնքը: (20*րդ յօդուած*):

4,712,500,000 ֆրանք քացառիկ վարկ ազգային պաշտպանութեան համար

Երէկ եւ առջի օր հրատարակուած հրամանագիրը - օրէնքներէն մէկը 4.712.500.000 ֆրանքի քացառիկ վարկ մը կը սահմանէ, զէնք հանելու համար ազգային պաշտպանութեան ծրագիրը: Այս գումարէն 2.267.750.000 ֆրանք պիտի յատկացուի օդանաւային ուժերու, 1.041.000.000 ֆրանք՝ նաւատորմին, 650 միլիոն ֆրանք ալ բանակին: Ակէ զատ, ծովային նախարարը արտօնուած է 5 միլիառ ֆրանքի յաւելուածական գումար մը ծախսելու հինգ տարուան ընթացքին, նաւային չինութեանց համար: Այս գումարով պիտի չինուին երկու վիթխարի զրահաւորներ, մէկ յածանաւ, երկու սրընթաց մարտանաւեր՝ պաշար փոխադրելու համար եւ հօթը սուզանաւ: Կ'ըսուի թէ երկու զրահաւորներէն իւրաքանչիւրը պիտի ունենայ 35.000 թոն տարողութիւն, եւ չմնայու համար Իտալիայէն:

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ի հարկին օդանաւեր պիտի գնուին օտար երկիրներէ եւ մասնաւորապէս Ամերիկայէն, օր առաջ դլուխ հանելու համար օդատորմիղին զօրացումը, ինչպէս ըրած է Անգլիա, մասնաւոր պատուիրակութիւն մը դրկելով Մ. Նահանգները:

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ՀԻԹԼԷՐԻ

Անձնաւորութեաց խարախմանի Հռոմի մէջ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Հիթլէր Հռոմի մէջ ընդունուեցաւ չնդալից եւ անմոռանալի արարողութիւններով, որոնք մինչեւ հիմա վերապահուած էին միայն կայսրերու եւ արքաներու: Գերմանիոյ Առաջնորդին կ'ընկերանային արտաքին նախարարը՝ Ֆոն Ռիպպէնթրոփ, քարոզութեանց նախարարը՝ Տոքթ. Կէօպէլս, մասերիմ խորհրդականը՝ Հէս եւ ուրիշ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ: Ընդունելութեան ծրագիրը գործադրուեցաւ մանրակրկիտ կանոնաւորութեամբ: Հիթլէրի մասնաւոր կառախումբը Օսթիայի նոր կայարանը հասաւ երեքշաբթի ճիշդ ժամը 8.30ին, երբ թնդանօթները կ'որոտային: Գերմանիոյ Առաջնորդը քարափին վրայ ընդունուեցաւ Իտալիոյ թագաւորին եւ Մուսոլինիի կողմէ, մինչ նռնաձիգներու վոլա մը եւ Մուսոլինիի անձնապահ դունդը բարեւի կեցած էին: Ճեռոյ երեքը մէկ առաջնորդուեցան քաղաք, անցնելով Աւոդի Հիթլէր պողոտայէն, որ կը լողար դրօշներու եւ լոյսերու մէջ: Հռոմի քաղաքապետը, Տօն Փիէրօ Քոլոննա, որ կը սպասէր քաղաքին պարիսպներուն առջեւ, բարի գալուստ մաղթեց հետեւեալ խօսքերով.

— «Ձանուն օգոստափառ Հռոմի քաղաքին սրտագին ողջոյնը կը հաղորդեմ ձեզի, Առաջնորդ գերման ազգին: Հռոմ չի կրնար մոռնալ այն բարձր հիացումը զոր Գերմանիոյ մեծ միտքերը ունեցած են իր քաղաքակրթութեան համար: Ցիչելով դաղափարական այս խոր կապերը, Հռոմի ժողովուրդը երջանիկ է որ ձեզ կ'ընդունի հինաւուրց զօրութեան յիշատակարաններուն եւ վերանորոգուած կայսրութեան ապդանշաններուն մէջ: Բարի գալուստ Հռոմի հողին վրայ»:

Ցետոյ թագաւորը անցնելով պարիսպներէն եւպատմական յիշատակարաններէն, առաջնորդուեցաւ դէպի Վիննոթիկի պալատը: Հիթլէր խորապէս յուղուած էր, մանաւանդ երբ կ'ողջունէր անհամար բազմութիւնը՝ պալատին պատչգամէն:

Կայարանէն մինչեւ պալատ, չկար չէնք մը որ գրօշազարդուած կամ ծաղկազարդուած չըլլար: Ձախակողմեան թերթերը կը գրեն թէ միեւնոյն տաճն գաղտնի ոստիկան մը կր գտնուէր ամէն տունի մէջ, թափորի ճամբուն վրայ:

Հռոմի բոլոր պանդոկները եւ հիւրանոցները այնքան խճողուած էին, որ ուչ մնացողները տեղ չգտան: Նոյնիսկ չատ մը թղթակիցներ ուչ մնացած էին, թափորին մասնակցելու համար:

Դաշինք Թուրքիոյ, Յունաստանի եւ Եգիպտոսի միջեւ

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Եգիպտոսի թագաւորը էնկիւրի պիտի երթայ յառաջիկայ յունիսին, եւ այս առթիւ համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի Թուրքիոյ, Յունաստանի եւ Եգիպտոսի միջեւ: Այս համաձանութեան վերջնը պատրաստած է Թ. Ր. Ապաս, երբ Գահիրէ կը գտնուէր վերջերս, իրրեւ միջոց մը գերմանական ազդեցութիւնը չեզոքացնելու:

Ինչպէս կ'երեւայ, Թուրքիա կը ձգտի ամէն կերպով հաստատել իր գերակչռութիւնը՝ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ, մասնաւորապէս հիմա որ Իտալիա եւ Գերմանիա կը զօրանան այդ շրջանին մէջ:

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

Աշխատանքի Դաշնակցութեան վարչական խորհուրդը նիստ գումարեց, քննելու համար հրատարակուած հրամանագիրը - օրէնքներուն տրամադրութիւնները, որոնք աւելի ճկուն ձեւի մը կը վերածեն 40 *ժամուան աշխատանքի օրէնքը եւ ուրիչ կարգ մը չեղումներ կը պարունակեն:*

*Անգլիոյ պատերազմական նախարարը կարգ մը նորութիւններ հաստատեց, նոր զինուորներ ճարելու համար, քանի որ պարտաւորիչ զինուորութիւնը ընդունուած չէ երկրին մէջ: Այսպէս, այն երիտասարդները (*18-24 *տարեկան) որ կամաւոր կը գրուին երկար ժամանակաշրջանի մը համար (*21 *տարի), ծառայութիւնը լրացնելէ վերջ չաբաթական նուազագոյն* 14 *շիլին (*112 *ֆրանք) հանգստեան թոշակ պիտի ստանան. իսկ ենթասպաները՝* 55 *շիլին (*440 *ֆր.):* Այս կամաւորները զինուորութիւնը լրացնելէ վերջ, 45 *տարեկան ըլլալով, կրնան դարձ ալ ճարել:*

Պալքանեան Միութեան մնայուն խորհուրդը ժողով գումարեց Սինայիայի մէջ (Ռումանիա): Օրակարգին վրայ կը գտնուին եթովպիոյ գրաւումին ճանաչման բանաձեւը, միջազգային կացութիւնը՝ Աւստրիոյ կացութեան վերջ, մերձեցում՝ Հունգարիոյ եւ Փոքր Համաձայնութեան միջեւ, փոքրամասնութեանց խնդիր եւն.:

Երիտասարդիմէն կը հետապրեն թէ արաբ ազգայնականները փորձեցին դործադրել մը սարքել, իրրեւ բողոք վերջին ձերբակալութեանց դէմ: Զինեալ հրոսախումբեր իր չարունակեն փրկանք պահանջել դիւղերէն եւ ահաբեկում. ներ կատարել:

Հ. Յ. Դ.

Ժողով

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 6 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ա. Լընիւս տ'Իթալի սրճարանին վերնայարկը:

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ **ԸՆԿ. Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ**

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱՔՈՒՆՊԻ «Արամ» ընթակովիտէի ընդհ. ժողովը 6 մայիս, ուրբաթ, Պուա-ֆոլոնպի կայարանին մօտիկ, ծանօթ ֆաւաքատեղին, Թիստ կարեւոր օրա՛արգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Դասախօսութիւն

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) «ընկեր կարօ» ընթակովիտէի ընդհ. ժողովը, 8 մայիս, կիրակի, ժամը 6ին, սովորական ֆաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

ԱՊՐԻԼ 11Ը ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. «Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

5 Մայիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին Հայ Ակումբին մէջ,

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Հ. ՅՈՐՄԻՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնէն կը մասնակցի Ընկ. ՍԱՒԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ իր երգեցիկ խումբով:

Տէր եւ Տիկին Պարթեւեան (Ջուխտակ — դաշնակ):

Մուտքը ազատ է

ԱՊՐԻԼ 11Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԻԹԵԱՄԲ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ՀՈՎԱՆՆԱՒՈՐՈՒԻԹԵԱՄԲ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԻԹԵԱՆ

7 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Սալօն Քօլիզէի մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՍՌԱԶՆ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ **ԶՕՕՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ**

Մասնակցութեամբ Հայ Մշակութային, Զարթօնք, Երիտասարդաց, Հայ կամաւոր. եւ Մարտիկներու, Հայ Երաժշտական, Հ. Մ. Ը. Մ., Հայ Աղիներու, եւ Հայրենակցական Միութիւններու,

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ **Պ. Մ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ** ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԻԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Գեղարուեստական խնամեալ բաժին

Մուտքերու մասնակցութիւն 2 ֆրանք:

Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ "Կ. ԽԱԶԻ ՕՐ,,Ը

8 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Salle Poissonnière ի մէջ, 7, Rue du Fbg. Poissonnière, Métro Bonne Nouvelle .

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿԻՆ **ԷԼԼԷՆ ԲՒՒԶԱՆԳ**

ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ. ՀՐԱՉ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնէն կը մասնակցին՝ դաշնակահարուհի ՕՐ. ՔԷՆՏԻՐՃԵԱՆ, կ'երգեն՝ ՕՐ. Ա. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ եւ Պ. Ց. ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ:

սիրողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի երկու զաւեշտ, «ՎԱՐԴԱՊՈՒՃՆ ՆԱՄԱԿԸ» եւ « 48 ՕԱՆՈՑ ԳԼԽՈՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ »

կը պարէ Պուլկար պարուհի ՕՐ. SOPHIE ERRIO:

Երրորդական պարեր: Ընտիր ճաշ:

Ճոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Խաչուհիներու կողմէ:

Մուտք **10** *ֆրանք*

Ծան.— Ցայտագրին հոխութեան պատճառով, հանդէսը կը սկսի որոշեալ ժամուն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հերթական դասախօսութիւնը, 6 Մայիս, ՈՒՐԲԱԹ երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս, «Շահրիկեան» սրահը: կը դասախօսէ Պ. ԹԱԳՒՈՐ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ: Նիւթ՝ «Աթլէթիզմ»:

Մուտքը ազատ է: Կարճ ֆիլմերու փոխանակութեան լայն պատեհութիւն կը տրուի:

Զ. Ո. Միութեան Վալանսի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը, 5 Մայիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶ Ի ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 5 Մայիս, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, իր կեդրոնատեղին, 8 Ռիւ Պօսիւէ:

կը խօսի՝ Պ. Ց. ՅՈՎՀԿԵԱՆ

Նիւթ՝ «La situation des Réfugiés devant la Loi Française».

ՓԱՐԻԶ ԵՐՋԱՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅԱՐԵՆԱՍԻՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

184 Bld. St. Germain, SALLE GEOGRAPHIE ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԻԹԵԱՄԲ ՎԱՐՉ. ԱՏԵՆԱՊԵՏ *Մ. ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆԻ*

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, Ա. ԹՒՐԶԻՊԱՇԵԱՆ,**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին

ՏԻԿ. Ա. ՄԱՐԳԻՍԵԱՆ (ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԻՀԻՆ),

ՀՒՑԿԱՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ԵՐԳ)

ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ (ՋՈՒՔԱԿ) ԵՒ **ՕՐ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ**

(ԴԱՇՆԱԿ): ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

«ԿԱՊՈՑ ԽԱԶԻ ՕՐ»Ը

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի Մասնաճիւղը իր հինգ Մասնաճիւղերով կը տօնէ «Կ. Խաչի Օրը 8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս:

Բացման խօսք՝ ՏԻԿ. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆԷ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Խմբերգ, արտասանութիւն, հայկական պարեր՝ հայկական տարազով: Ջուկերգ, Ջութակ եւ մեներգ:

Մուտք՝ 5 ֆրանք (որ իրաւունք կուտայ մասնակցելու տեղի ունենալիք վիճակախաղին):

Կ'ՈՒԶՈՒՄ *հայ կին մը տնական գործերու համար: Դիմել երկուշաբթի օրերը Տիկին Պետիկեանի,* 83 Ave. d'Italie Paris (13).

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով:

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԾԸՐ

Կազմակերպուած ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ մխիթեան կողմէ

7 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՒՍՍ

PALAIS DU CONGRES ի ՄԷՋ, (Porte de Versailles)

ՊԱՏՈՒՈՒՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԻԹԵԱՄԲ Պ. Ա.Լ. ԽԱՏԻՍԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու:

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Ա. ՕՊՃԵՆԵԱՆ

Եւ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ:

կը ներկայացուի ղեկավարութեամբ Գ. Տէրվիշեանի

ՋԱԼԱԼԷԴԻՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Առաջին անգամ ըլլալով կայացուի «l'Homme Squellette» Պ. փաւքալ պասմաճեանի կողմէ մարմնական ճկուն խազերով: Կը պարէ Օր. Huguette O Bine (Petit Casino էն): *Երգ՝ Օր.* մարկրիթ նիզամեանէ, *Արտասանութիւն՝ անակնկալներ: Կէս դիշերէն վերջ ՀԱՅԿԱԿԱՆ եւ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ պարեր կը մասնակցի ԵՓՐԱՏ նուագախումբը դեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՒՏԵԱՆԻ*

Թանկօյի եւ Դոնկայի մջտուլ մասնաւոր ժիւրիի ներկայութեամբ

կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Սկաուտները:

Տոմսերը կը ծախուին.— Գրատուն Հր. Սամուէլ, 51, rue Monsieur le Prince, (6). Ցաւագի խմբագրատունը 17, rue Damesme եւ մինչեւ ներկայացման ժամ: Դիները ժողովրդական: Ձրի պիւֆէ:

Հագորդակցութիւն.— Իշնայ Բօրթ տը Վէրսայ:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի սրահին մէջ, 22 Մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով, Պոլսոյ Տրամատիք Կերաբեան խաղացանկէն

ԲԱԲԱՆ Կ'ՕՒԶԷ Մ...

(զաւեշտ 3 արար, թարգմ. Ա. Մատաթեանց), երեք ժամ ծիծաղ

կը մասնակցին Տիկին ՓՆԱՐ ՄԱՔՏՕՆԱԼՏ, Տէր եւ Տիկին ԹԻՖԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՄԱՃԱՃԱՆ, Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՅԳԱԼԵԱՆ եւայլն:

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince.

CHEVALIÈRE *մատանիներ արանց եւ կանանց համար: Փափաքողներուն՝ իրենց անունին սկզբնատառերով:*

Plaqué or 18 *քարաթ* **10 ֆրանք:**

Լաւագոյն տեսակը **15 ֆրանք:**

Ղրկեցէք թուղթէ մատանիով ձեր մատին չափը:

կը ղրկենք Contre Remboursement.

Հասցէ **Maison Bema, 50, Rue Gay Lussac, Paris 5e**

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղի: Անզուգական, Անմրցելի, Ախորժակը Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակ: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մէթրը անգլիական, ֆրանսական եւ չխոլոված կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կնանց ոտաթոռ եւ հագուստներու համար: Ճոխ ընտրանքով կրնանք ձեր, ձերմակեղէններ եւ նպարեղէններ: Ունէրվէար գրի Ա. քենայ: Զափաւոր դիներ:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9e). 7 rue Amber

Tél. Opéra 67-77

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տարօն - Տուրուբերանի Նահանգային Հայր. Մխիթեան Կեդր. Վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը կը յայտնէ հայրենակից Պ. Քերովբէ Կարապետեանին իր կնոջ՝ Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀի ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի դառնադին մահուան առթիւ:

×

Տէր եւ Տիկին Մարգար եւ Ալպին Բարխեան իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն հայրենակից Պ. Քերովբէ Կարապետեանի, Տիկին Զմոյին եւ բոլոր սգակիր բարեկամներուն Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀի ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի դառնադին մահուան առթիւ: Կը մաղթենք համբերութիւն սգակիր սիրելիներուն եւ հանգիստ անփոխարինելի Արմենուհիի ոսկորներուն:

×

Թ. Աստուրեան եղբարք իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն հայրենակից Քերովբէ Կարապետեանի իր կնոջ դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Մարսէյլ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԹԻՒՆԸ կազմակերպած է ինքնաշարժ որ տեղի պիտի ունենայ Մայիս 6 *կիրակի օր Ֆլորիա ճաշարանէն* 61, Mr. le Prince, *Փարիզ:*

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի Հայ գրողներու եւ Մարտիկներու Միութեան կը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր կիներն 6 Մայիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Արմենիան» սրահին մէջ:

ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Գաղթական Հայրենակից. Մխիթեան Միութեան Կեդրոնական Վարչութիւնը կը հրաւիրէ իր անդամներն եւ ընդհանրապէս Տարոնցի հայրենակիցները 8 Մայիս, կիրակի օրը ժամը 2ին, Պար Մէնիլմոնթանի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) ։-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1673 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
6
ՄԱՅԻՍ
VENDREDI
6 MAI
1938

ԺԸ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3723

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՅՆ ՄԱՐՏԱԿՈՂԸ ԱՋԷՆ ԹԷ ՁԱԽԷՆ

Այս տարի Մայիս Մէկին անգամ դարձաւ մարտակոչ :

Անշուշտ մարտակոչ մըն է Աչխատանքի տօնը,— բայց ամէն անգամ առաջ ազդանշան՝ ընկերային արդարութեան, խաղաղութեան եւ ազատութեան :

Տարին մէկ անգամ դղրդագին ցոյցեր կազմակերպելով եւ վառ պահելով Մայիս Մէկը, աչխատաւորական կազմակերպութիւնները կը ձգտին ոչ միայն պաշտպանել ստեղծագործ Աչխատանքին դէմ, այլեւ ներգաշնակութիւն հաստատել ժողովուրդներու մէջ, սանձել բռնակալութեան եւ աչխարհակալութեան, հարստահարութեան եւ պատերազմի տենչերը :

Վերջին տարիներու ընթացքին, բայց մանաւանդ այս տարի, կը թուի թէ այս ճակատին վրայ եւս լուրջ փոփոխութիւն մը կատարուած է :

Աչխատաւորական կազմակերպութիւնները նորէն կապուած կը մնան իրենց զաւանանքին, եւ յաճախ անկարելին կը փորձեն, գոնէ անոր հիմնական կէտերը իրականացնելու համար :

Եւ սակայն, ո՛րքան փոխուած են արտայայտութեան եղանակները : Նոյնիսկ բառերն ու կանչերը :

Ահաւասիկ Մ. Միութիւնը, որուն համար կ'ըսեն թէ «սոցիալիզմ»ի հայրենիքն է,— միակը իր տեսակին մէջ :

Աչխատանքի Մայիս 1ին, հսկայական զօրահանդէս մը կը սարքէ Մ. Միութեան մէջ, ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային ուժերու ցուցադրութեամբ : Հարիւրաւոր օդանաւեր կը ճախրեն դէպի երկինք : Հրասայլեր, թնդանօթներ եւ արդի զինարուեստի բոլոր արդիական գործիքները կը թնդացնեն գետինը, հեծելազօրքը եւ հետեւակազօրքը մարզանքներ կը կատարեն,— եւ ճառե՛ր, ճառե՛ր հրաչունչ, յաճախ սպառնալից :

Այս տարի ալ, մարաջախտ Վորոչիլովն էր որ արձակեց պատգամը :

— « Արեւելքի եւ արեւմուտքի մէջ, փաչականներու պատրաստած պատերազմը ահագին համեմատութիւններ եւ «արդիական » ձեւեր ստացած է : Աչխարհի բազէենի դասը եւ ամէնօր փաչական յառաջապահները կրնան հրնուիլ համաչխարհային պատերազմի պատրաստութեան այս «փորձ»ով : Բայց պատերազմներու հրմիզները պէտք չէ մոռնան թէ համաչխարհային պատերազմի մը կրակը միայն միլիոնաւոր բանուորներ եւ գիւղացիներ չի ոչնչացներ, այլ կրնայ քանդել նաեւ գարեր, թագաւորներ եւ իրենց միասնութիւնը, ազատապետները եւ բազէենի դասը՝ իրենց իշխանութեամբ եւ դրամագլուխով : Համաչխարհային այս մեծ պատերազմին մէջ զոր դրամատէրներն ու փաչականները կը պատրաստեն այնքան խնամքով, պիտի այրի մրկի ամբողջ բազէենի դասը, ինչպէս եղաւ ռուսականը : Համաչխարհային պատերազմին դրդիչները շատ լաւ գիտեն Խ. Միութեան հզօր ուժը եւ իր բանուորագիտակցական կարմիր բանակին վճռականութիւնը :

Եւրոպայի եւ Ասիոյ ներկայ դէպքերը մեզ կը հարկադրեն մասնաւորապէս արթուն մնալ : Մենք պէտք է աչխատինք տասնապատկուած եռանդով եւ իւրաքանչիւր ժամ օգտագործել, կատարելագործելու համար կարմիր բանակին ռազմական կարողութիւնը, անոր բազմակողմանի եւ արհեստագիտական զարգացումը » :

Գակասը լրացուց Մոսկուայի ծովային գործավարը, ազդարարելով թէ «խորհրդային հողը եւ խորհրդային ջուրերը նուիրական են եւ անբռնաբարելի » :

Անդին, հիթլէրական Գերմանիոյ մէջ, « Առաջնորդ»ը եւ իր գործակիցները խաղաղութիւն կը քարոզէին մայիս 1ի առթիւ : Բայց, ի՞նչ ուղղութեամբ .

— « Մենք գիտենք թէ պարտաւոր ենք շարունակել Գերմանիոյ պաշտպանութեան զօրացումը : Երբ կը տեսնենք որ ուրիշ ազգեր օդանաւեր կը գնեն օտար երկիրներէ, պէտք է հարցնենք թէ ինչո՛ւ այդպէս կ'ընեն : Գերմանացիները իրենք պէտք է շինեն իրենց օդանաւերը » :

Եւ այսպէս բազմաթիւ օրինակներ :

Մայիս 1ի առթիւ ըլլայ թէ ուրիչ պատեհութեամբ, նոյն ազդանշանն է որ կը հնչէ ամէն կողմ :

Դեռ երէկ պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը 4,712,500,000 ֆրանքի բացառիկ վարկ մը սահմանած է, ազգային պաշտպանութեան համար (բանակ, նաւատորմիղ եւ օդատորմիղ) : Մանաւանդ ուժ պիտի տրուի օդատորմիղին, նոյնիսկ օդանաւեր գնելով արտասահմանէն, ինչպէս կ'ընէ անգլիական կառավարութիւնն ալ :

Այս վերջինը արդէն 1500 միլիոն անգլ. ոսկիի վարկ մը սահմանած է, վերազինման համար : Եւ կառավարութիւնը դեռ անդադար չարթու կ'ազդարարէր թէ այս վիթխարի գումարն իսկ պիտի չբաւէ, յառաջիկային : Այնտեղ ալ ամէն բանէ առաջ ուժ կուտայ, յառաջիկային : Այնտեղ ալ ամէն բանէ առաջ ուժ կուտայ, օդանաւային կազմակերպութեան : Նախապէս որոշուած էր 1750 նոր օդանաւեր չունենալ մինչեւ 1939 մարտ, բայց օդանաւային նախարարութիւնը որոշեց կրկնապատկել այս թիւը, 1940 մայիսէն առաջ :

Միւս կողմէ, բրիտանական կառավարութիւնը արտակարգ եւ գործնական միջոցներ ձեռք առած է, երիտասարդութիւնը հրապուրելու եւ զինուոր ճարելու համար, քանի որ պարտաւորիչ զինուորութիւն չունին :

Այսպէս, զինուորութիւնն ալ նկատելով տեսակ մը ասպարէզ, կառավարութիւնը հանգստեան թոշակ սահմանած է 18 -- 24 տարեկան երիտասարդներու համար : Անոնք որ 21 տարի կը ծառայեն, պիտի ստանան չարաթական 14 շիլին : (Ենթասպաները՝ 55 շիլին) : Ինչպէս կը տեսնէք, նորէն աչխատանքն է որ «կը վառարան-ուի », այս անգամ յանուն ազգային պաշտպանութեան :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՔԻՆ ՆՈՐ ԱՐԺԵԶՐԿՈՒՄԸ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆԸ՝ 175-180, ՏՕԼԱՐԸ՝ 35-36 ՖՐԱՆՔ

Վարչապետը ծոյնասփիւռով պարզեց եվրատական եւ տնտեսական կացութեան ծանրացումը

Նոր եւ անակնկալ տագնապ մը,— անգլիական ոսկին, որ 160ի չուրջը կը յածէր քանի մը օր առաջ, երեքչաբթի բարձրացաւ 165ի, չորեքչաբթի առտու՝ 170ի, իսկ տօլարը 33.14էն ցատկեց մինչեւ 34.35ի : Նախարարական խորհուրդը ստիպողաբար նիստ դումարեց չորեքչաբթի առտու, եւ որոշեց անգամ մը եւս կոտրել ֆրանկին գինը, որպէսզի կարելի ըլլայ դիմանալ այս ծանր տագնապին : Այդ նիստին մէջ տրուած որոշման համաձայն, վարչապետը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ իրիկուան ժամը 8ին, բացատրելով կացութեան ծանրութիւնը եւ ջերմագին կոչ մը ուղղելով հայրենասիրութեան եւ միութեան : Նախարարական խորհուրդը երկմ ալ բացառիկ ժողով մը գումարեց, որոշելու համար ֆրանքին վերջնական դիրը, անգլիականը հաչուելով 175ի եւ 180ի միջեւ, տօլարը՝ 35 — 36ի միջեւ : Այս արժեզրկումը պիտի ծանուցուի մասնաւոր հրամանագրով մը, նախապէս առնուած ըլլալով Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու համաձայնութիւնը :

Ձայնասփիւռով խօսած ատեն, Պ. Տալատիէի ձայնը կը դողար յուզումէն : Ահաւասիկ ճառը, որ աւելի չատ կոչ մըն է .

— « Այն կառավարութիւնը որուն գլուխը կը գտնուիմ երեք չաբաթէ ի վեր, իր կազմութեան առաջին օրէն իսկ կը գտնուէր մեծ դժուարութեանց առջեւ որոնք անմիջական լուծում կը պահանջէին : Նախ հարկ էր վերահաստատել ընկերային խաղաղութիւնը, խաղաղութիւն՝ Ֆրանսացիներու միջեւ : Մենք լուծեցինք ընկերային վէճերը, գործադուլները վերջացան չնորհիւ գործատէրերու եւ բանուորներու բարեկամեցողութեան եւ աչխատանքը վերսկսաւ :

Երկրորդ դժուարութիւնը արտաքին էր, հետեւանք՝ պատակտեալ Եւրոպայի մը որ անընդհատ կը սպառազինուի, փոխանակ մխանալու : Լոնտոնի խորհրդաժողովին մէջ, ապաւինելով այն վճռականութեան որով կ'ուզէք դիմագրաւել բոլոր վտանգները, կրցայ, Ժոռժ Պոնկի հետաւոս եւ յամառ գործակցութեամբ, գօրացնել Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ անկեղծ եւ ուղղամիտ համաձայնութիւնը, որ երաչխիք մըն է ազատութեան եւ խաղաղութեան :

Հաղիւ վերադարձած Լոնտոնէն, իմ առջեւս ցցուեցան նոր դժուարութիւններ, անտեսական եւ էմմական : Այսօր, ինչպէս միչտ, կ'ուզեմ երկրին ըսել ամբողջ ճչմարտութիւնը :

Ճշմարտութիւնը այն է որ մեր տնտեսական կեանքը խորապէս ազդուած է օրինաւոր շահը հետզհետէ կ'անհետանայ, մասնակի գործազրկութիւնը կ'աւելնայ ներտարագործութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ. մեր առեւտրական կշիռը կ'պղտոտացնէ մեզ. մեր արտադրութեան վիճակագրութիւնները նուաստացում մը կը կազմեն Ֆրանսացիներուն համար : Ճշմարտութիւնը այն է որ այս ուժգնապատ տնտեսութեամբ պետական ելմտացոյցը միշտ բաց կ'ունենայ, զանձին պահանջները կը սպառեն հանրային խնայողութիւնը, կը կոտրեն հանրային վարկը, կը չորցնեն անհատական վարկը եւ կը սպառնան դրամական վարկին :

Կառավարութիւնը, իրրեւ պատասխանատու երկրի ճակատագրին, չի կրնար թոյլ տալ որ երկարաձգուի այսքան ծանր կացութիւն մը : Մնդիրը ուղղափառ կամ յանդուգն, առաստաձեռն կամ անողորմ վարդապետութեանց վրայ չէ : Ամէն միջոց որ կրնայ ուղղակի նպաստել հանրային փրկութեան՝ անհրաժեչտութիւն մըն է : Ամէն միջոց որ ուղղակի կապ չունի հանրային փրկութեան յառաջիկայ փոխառութիւնը բոլոր Ֆրանսացիներուն պատեհութիւն պիտի ընծայէ կատարեալ դիտակցութեամբ եւ ազատօրէն արտայայտելու իրենց հայրենասիրութիւնը — տեսակ մը հանրաքուէ :

Մնաց որ, հրատարակուած հրամանագիր - օրէնքները պէտք չէ համարուին միայն ծանր, այլ անհրաժեչտ բեռ մը (տուրքերու յաւելում) : Անոնք կը կազմեն չարք մը տնօրինութիւններ որ պիտի նպաստեն արտադրութեան եւ առեւտուրի ծաւալման, զրամի չրջաբերութեան, հանրօգուտ չինութեանց գործադրութեան, զարկ տալով տնտեսական գործունէութեան ոչ միայն մեծ քաղաքներու, այլեւ ամէնէն հեռաւոր գիւղերուն մէջ : Մենք ձեզի կը ներկայացնենք այս ծրագիրը, որուն չնորհիւ զրամը չարունակ յարձակումներու պիտի չենթարկուի այլեւս եւ պիտի կրնանք պահել ոսկի պահեստը՝ անհրաժեչտ՝ մեր ազգային պաչտպանութեան համար : Մենք նախընտրեցինք կոչ ուղղել

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

1938 ՄԱՅԻՍ 2Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ_ՕՐԷՆՔԸ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՄԱՐ.— երէկ, հրատարակած էինք օտարականներու հսկողութեան հրամանագիր - օրէնքին տրամադրութիւնները : Ստորեւ՝ իսկական բնագիրը, թարգմանուած՝ պաշտօնաթերթէն (2 մայիս 1938).—

ՅՕԴ. 1.— Ամէն օտարական, որ կը բնակի Ֆրանսայի մէջ աւելի քան երկու ամիս, պարտաւոր է ի ձեռին ունենալ օտարականի կամ չրջիկի անձնագիր մը (passeport), զոր պէտք է պահանջէ խնդրագրով մը եւ ստանայ հաստատուած տարիքի, պայմանաժամի եւ ձեւակերպութեանց յատուկ պայմաններու, որոնք ճշդուած են օրինական եղանակով :

Երկու ամսուան պայմանաժամը կարելի է փոփոխութեան ենթարկել հրովարտակով :

Ամէն օտարական, որ կ'ուզէ Ֆրանսա մնալ, պարտաւոր է հայթայթել այն բոլոր վաւերաթուղթերը, որոնք կը պահանջուին համաձայն միջազգային համաձայնութեանց, ինչպէս նաեւ բոլոր օրինական պաշտօնաթուղթերը :

ՅՕԴ. 2.— Այն օտարականը, որ անկանոն ու դաղտնի ձեւով մտած է Ֆրանսայէն ներս, կամ չունի յիչեալ վաւերաթուղթերը, որոնք պէտք է կրեն օրինական դրոչմաթուղթերը եւ վիզաները, կը դատապարտուի 100էն մինչեւ 1000 ֆրանք տուգանքի եւ մէկ ամիսէն մինչեւ մէկ տարի բանտարկութեան :

Այսուհանդերձ, ձեռնարկելէ առաջ այն հետապնդումներուն, որոնք ճըշդուած են նախորդ յօդուածին մէջ, քաղաքական տարագիրները, որոնք պարտաւոր են, Ֆրանսա մնած պահուն, սահմանային առաջին պահականոցին մէջ, պահանջել որ իրենց տրուի այդ հանդամանքը այն ձեւակերպութեանց եւ պայմաններուն մէջ որոնք պիտի ճշդուին, պիտի կրնան ենթարկուիլ վարչական քննութեան մը, որու համաձայն ներքին նախարարը պիտի ճշդէ իրենց կացութիւնը :

Այն օտարականը, որու կը մերժուի անձնագիր տալ կամ որու անձնագիրը եա կ'առնուի եւ որ, հակառակ ատոր, կը մնայ Ֆրանսական հողի վրայ, կամ այն օտարականը, որու կացութիւնը չէ կանոնաւորուած վարչական ճամբով, պիտի դատապարտուի 100էն մինչեւ 1000 ֆրանք տուգանքի եւ մէկ ամիսէն մինչեւ մէկ տարի բանտարկութեան :

Այդ օտարականը, ասկէ զատ, իր դատապարտութեան չրջանը լրացնելէ վերջ, ներքին նախարարին միջոցով պիտի արտաքսուի Ֆրանսայէն :

ՅՕԴ. 3.— Այն օտարականը, որ առանց բանաւոր պատճառաբանութեան, օրինական պայմանաժամուն մէջ անձնագիր ստանալու դիմումը չի կատարեր, պիտի դատապարտուի 100 ֆրանքէն մինչեւ 1000 ֆրանք տուգանքի եւ մէկ ամիսէն մինչեւ մէկ տարի բանտարկութեան, անկախ հարկային տուգանքէն :

ՅՕԴ. 4.— Ամէն անհատ որ ուղղակի կամ անուղղակի կը դիւրացնէ կամ կը փորձէ դիւրացնել օտարականի մը մուտքը, ճամբորդութիւնը կամ բնակութիւնը Ֆրանսայի մէջ, պիտի ենթարկուի նախորդ յօդուածով որոչուած դատապարտութեան :

ՅՕԴ. 5.— Այն օտարականները, որոնք ի ձեռին ունին կանոնաւոր պաշտօնական թուղթեր՝ ստացուած համաձայն պատկան իչխանութեան պահանջած ձեւակերպութիւններուն, պարտաւոր են կրճել միչտ իրենց վրայ, ցոյց տալու համար ամէն քննութեան ժամանակ, ա լայէս կը դատապարտուին 5էն մինչեւ 15 ֆրանք տուգանքի :

ՅՕԴ. 6.— Ամէն անհատ, որ բնակութիւն կուտայ օտարականի մը, ինչ հանդամանքով ալ ըլլայ, հիւր կամ ոչ, նոյնիսկ ձրի, կամ անկախ սենեակներ վարձու կուտայ օտարականի մը, պարտաւոր է օտարականին ժամանումէն կամ անոր վարձու տալէն վերջ, պանդոկապետներու, վարձակալ ունեցողներու եւ ընտանեկան հիւրանոցի (փանսիոն) պատասխանատու վարիչներու համար՝ 24 ժամ չանցած, անհատներու համար՝ 48 ժամ չանցած, տեղեկացնել թաղին կամ կեդրոնին, որու իչխանութեան տակ պիտի բնակի օտարականը, կամ ոստիկան - զօրքի կայանին, եթէ այդ կայանը չկայ՝ քաղաքապետութեան :

Անոնք որ կը թ-րանան այս պարտադրութեան մէջ, պիտի դատապարտուին 5 ֆրանքէն մինչեւ 15 ֆրանք տուգանքի, անկախ այն հետապնդումներէն, որոնք պիտի կատարուին՝ գործադրելու համար ներկայ հրովարտակ - օրէնքին 4րդ յօդուածին որամադրութիւնը, ինչպէս եւ անկախ արտաքսումի հրամանէն, որուն պիտի ենթարկուին այդ օտարականին բնակութիւն տուողները՝ եթէ օտարահպատակ են, պանդոկապետ ըլլան թէ հիւրընկալ :

ՅՕԴ. 7.— Ամէն օտարական, որ արտօնուած է բնակիլ Ֆրանսայի մէջ, երբ բնակարան կամ բնակավայր կը փոխէ, մինչեւ անդամ նո՛յն դիւղախումբին սահմաններուն մէջ, որ 10.000է աւելի բնակիչ չունի, պարտաւոր է իր նոր հասցէն տեղեկացնել, անձնագիրը վիզա ընել տալով, թէ մեկնումի եւ թէ ժամանումիատեն, ոստիկանական կեդրոնին, եւ եթէ այդ կեդրոնը գոյութիւն չունի՝ քաղաքապետութեան, այլապէս կը դատապարտուի 16 ֆրանքէն մինչեւ 1000 ֆրանք տուգանքի :

Այս տրամադրութիւնները գործադրելի չեն անոնց համար որոնք չրջիկի (touriste)ի անձնագիր առաչած են, ինչպէս եւ անոնց մասին, որոնք Ֆրանսայի մէջ բնակութիւն չեն հաստատած այնքան երկար չրջանի մը համար, որ հարկադրէր օտարականի անձնագիր ունենալ :

(Մնացեալը յաջորդով)

Ասպետաբուիս Ադրբէջանի մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն մայիս 4 բուականով.— Գիւղացիական ապըստամբութիւն մը ծագեցաւ Ադրբէջանի մէջ : Հողագործները ըմբոստացան, որովհետեւ կոլխոզները ամբողջ մէկ տարի չէին վճարած իրենց ռոճիկը : Երկու հարիւր ըմբոստներ կատարեալ ճակատամարտի մը բռնուեցան կարմիր բանակի չոկատին հետ, իրանի սահմանագլուխին վրայ եւ չաղոտեցան Իրան ապաստանիլ : Ադրբէջանի կեդր. կոմիտէին քարտուղարը, Ախունդով, անձնասպան եղաւ, ամբաստանուած ըլլալով իրրեւ հակախորհրդային դաւադիր :

Այս ապստամբութեան հետեւանքով, խորհրդային իչխանութիւնը աքսորեց սահմանամերձ բնիկները, 50 քիլոմեթր տարածութեան վրայ :

*** Մոսկուայի կառավարութիւնը լուծեց Ուկրայնայի չարժանկարի միութիւնը : Բազմաթիւ պաչտօնեաներ ձերբակալուեցան, իրրեւ ազգայնական եւ խափանարար : Լուծուեցաւ նաեւ օդաղնացութեան խրախուսման համար կազմուած ընկերութիւնը : Ձերբակալուեցան նախագահը եւ երեք վարիչ անդամներ :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՃԱՔԱՐԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Թարգմ. ՏԵՐՈՆ ՂՈՒԿԱՍԻ Ի.
Trans: J. M. Թ. պրգմ. ք. Ա.

փիլիսը ի՛նչ որ ձեռք առնում էր, ամեն ինչ հաջողվում էր նրան։ Նա ամեն ինչ գիտեր, ամեն ինչ կարող էր անել։ Ամեն ինչ նրա համար հեշտ էր։

— Ներեցեք, բայց ես ձեզ չեմ հասկանում։

Եվ ինքն էլ չգիտեր, թե ինչու էր այդ ասում։ Ինչ-որ մի անորոշ վախ էր զգում։ Ինչ-որ մի բան էր սպասում։ Ինչ-որ մի սարսափելի բան էր սպասում։

Ֆիլիսը ժպտաց։ Նրա ժպիտը ինչ-որ տեղ նման էր Ֆրանսուա Վիլոնի ժպիտին։ Ֆրանսուա Վիլոնը ֆրանսիացի հանճարեղ ավազակ էր, որ ապրել է 1431թ.։ Նա ամեն ինչ գողացել է, ամեն ինչ կողոպտել է, ամեն ինչ խլել է։ Նա ամեն ինչ արել է, ինչ որ ուզել է։ Նա ամեն ինչ ունեցել է, ինչ որ ցանկացել է։ Նա ամեն ինչ տեսել է, ինչ որ ուզել է։ Նա ամեն ինչ ստացել է, ինչ որ ցանկացել է։ Նա ամեն ինչ գիտեր, ինչ որ ուզում էր։ Նա ամեն ինչ կարող էր անել, ինչ որ ցանկանում էր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ՎԱՆՔԻ ՅՈՒՇԱՐԱՆԸ

ՊՈՍՏՈՆ, 2 Մարտ (Յատուկ) — Այս առաւօտ Պոսթընի Քինկըսլէյ Քոլէճի 29 տարեկան ուսանող Լիւնի Քէյնը մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւէր Հայկական Ցեղասպանութեան 92-րդ տարելիցի առիթով Հայկական Ուսանողական Միութեան կազմակերպած հանդիսութեան։ Ան կը պատմէ. «Ես ծնած եմ Ամերիկա, բայց հայ եմ։ Ինչպէս ամէն հայ, ես ալ կը սիրեմ իմ ազգային ժառանգութիւնը, կը սիրեմ հայ ժողովուրդը։ Ես ալ կը ցանկանայի, որ մեր ցեղասպանութեան ճանաչումը գար, ինչպէս ամէն հայ կը ցանկայ։ Ես ալ կը ցանկանայի, որ Թուրքիան ընդունէր իր կատարած ոճիրը։ Ես ալ կը ցանկանայի, որ Թուրքիան վերադարձնէր հայկական հողերը։ Ես ալ կը ցանկանայի, որ Թուրքիան հատուցում տար հայերուն։ Ես ալ կը ցանկանայի, որ Թուրքիան ներողութիւն խնդրէր հայերէն։ Ես ալ կը ցանկանայի, որ Թուրքիան ճանչնար իր ոճիրը

Ֆրանսացիներու քաջութեան, փոխանակ թոյլ տալու որ հոսանքը մեզ տանի նետէ ժայռերուն վրայ: Մեր գերագոյն նպատակն է զարկ տալ Ֆրանսական աշխատանքին: Ժողովրդապետութեան օրէնքը ճիպի օրէնքն է: Այլեւս ոչ մէկ փոփոխութիւն մեր դրամին մէջ, ոչ մէկ նոր ծախք եւ տուրք եւ ներքին խաղաղութիւն, իբրեւ նախապայման արտաքին խաղաղութեան,— ահա թէ ի՛նչ կ'ուզենք: Անհրաժեշտ չէ երկար խօսիլ, որպէսզի Ֆրանսացիները հասկնան թէ հասած է ժամը միաճելու բարեկարգութեան եւ աշխատանքի մէջ »:

Ե՞րբ պիտի կրնայ նոր փոխառութիւն

Ֆրանքին նոր գինը ճշդելէ անմիջապէս վերջը, կառավարութիւնը պիտի ձեռնարկէ նոր փոխառութեան, որ մինչեւ հիմա յետաձգուած էր, Ֆրանքին եւ Էլեւէջներուն պատճառով: Կառավարութիւնը կը սպասէր որ մթնոլորտը աւելի նպաստաւոր հանգամանք ստանայ:

Կառավարութիւնը արտօնուած է մինչեւ 15 միլիառ ֆրանք փոխ առնելու, բայց իրազեկներ կը կարծեն թէ բուն դումարը պիտի չճշդուի, չըլլարերու - թեան առեն: Կառավարութիւնը կը յուսայ 8 միլիառ ֆրանք ճարել առաջին առթիւ: Միեւնոյն առեն, ֆրանքին արժեզրկումով (երրորդ անգամ), կառավարութիւնը կը յուսայ փակել իր հաշիւը՝ պանք տը Ֆրանսի հետ, որ մինչեւ 10 միլիառ ֆրանքի վարկ բացած է:

Ինչո՞ւ կ'ուռճան Հիթլեր եւ Մուսոլինի

կեդր. Եւրոպան Գերմանիոյ, Միջերկրականը՝ Իտալիոյ...

Միջազգային մամուլը արդէն սկսած է չընդալից ենթադրութիւններ կամ «գաղտնիքներ» հրատարակել, Հիթլերի եւ Մուսոլինիի տեսակցութեան առթիւ:

Անգլիական լաւատեղեակ օրաթերթ մը, «Մանչէսթըր Կարտիըն», կը գրէ թէ Հիթլեր կ'ուզէ համոզել Մուսոլինին որ ձեռք քաշէ կեդրոնական Եւրոպայէն, իր ծաւալումը յառաջ տանելով կեդրոնական եւ արեւմտեան Միջերկրականի մէջ,— դէպի Սպանիա, Քորսիքա, Հիւսիսային Ափրիկէ, մինչեւ անգամ Նիս եւ Սաւոա... Այս առթիւ պիտի բացատրէ թէ Ֆրանսան այլասերած երկիր մըն է, վարակուած՝ համաշնաւարութեամբ, իսկ Անգլիան կրնայ անչարժութեան դատապարտուիլ Գերմանիոյ կողմէ: « Հաւանական է որ Հիթլեր եւ Մուսոլինի համաձայնին ազդեցութեան չըլլանակներու բաժնել կեդրոնական եւ պալքանեան Եւրոպան: Այդ պարագային Չեխոսլովաքիա, Հունգարիա, Ռումանիա եւ Գուլկարիա պիտի դրուին գերմանական չըլլանակին մէջ, իսկ Ալպանիա եւ Յունաստան՝ իտալական չըլլանակին մէջ: Բայց այդպիսի կարգադրութիւն մը չատ ճչդրիտ եւ տեւական չի կրնար ըլլալ, որովհետեւ Գերմանիա գործօն դեր կը կատարէ Յունաստանի մէջ եւ կը ջանայ իր ազդեցութիւնը տարածել Թուրքիոյ, Մօտաւոր Արեւելքի մէջ եւ աւելի անդին»:

Անգլիերէն թերթին դիւանագիտական թղթակիցը հետեւեալ կերպով կ'եզրակացնէ իր տեսութիւնը .

— « Իտալիոյ դիրքը՝ զօրաւոր Գերմանիայի մը եւ վերազինման փարած Անգլիայի մը ու Ֆրանսայի մը միջեւ՝ մեծ ճարտարութիւն կը պահանջէ . բայց Իտալիա այդ նոյն դիրքն ունէր վերջին պատերազմէն առաջ ալ, սա տարբերութեամբ որ այսօր չատ աւելի զօրաւոր է քան 1914ին»:

Ուրիշ աղբիւրներէ ալ կը հաւաստեն թէ Հիթլեր կ'ուզէ Իտալիոյ բարեացակամ չէզոքութիւնը ապահովել, իր ուզածին պէս վարուելու համար Զեխոսլովաքիոյ հետ: Երկու Առաջնորդները լաւնօրէն խօսած են անգլեւֆրանսական վերջին համաձայնութեան մասին, եւ իրենց կարգին կը խորհին զինուորական դաշինք մը հաստատել, հակազդելու համար :

*** Նրահանգները կը չարունակուին Իտալիոյ մէջ, ի պատիւ Հիթլերի: Երկու Առաջնորդները առջի օր աչքէ անցուցին 50.000 ֆաշական երիտասարդներ, որոնք մարզանքներ կատարեցին, զինուորական կարգուսարքով :

Լրտեսութիւնը կ'ածի Ֆրանսայի վէճ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ լրտեսութիւնը այնքան աճած է Ֆրանսայի մէջ որ, կը խորհուի վերահաստատել մահապատիժը: Կառավարութիւնը խընդիրը կ'ուսումնասիրէ մեծ ուշադրութեամբ: Կը հաւաստեն թէ մանաւանդ հրամանատիր մը կը մշակուի, ծանրացնելու համար պատիժները՝ լրտեսութեան մասին: Կարգ մը պարագաներու մէջ մահապատիժ ալ պիտի գործադրուի : Այս առթիւ թերթերը կը հաստատեն թէ Գերմանիոյ մէջ գլխատման պատիժ հաստատուած ըլլալով թէ այր եւ թէ կին լրտեսներու համար, լրտեսութիւնը գրեթէ անհետացած է: Ուստի, անհրաժեշտ կը համարուի որ Ֆրանսան ալ խիստ միջոցներ ձեռք առնէ, յանուն ազգային պաշտպանութեան:

1935էն ի վեր լրտեսական բոլոր դատերը քննուած են զինուորական ատեաններու առջեւ, ուր առաւելագոյն պատիժն է քսան տարի բանտարկութիւն: 1932ին լրտեսութեան եօթը դատեր տեսնուեցան, յանդելով 13 ամբաստանեալներու դատապարտութեան: Երկու տարի վերջը լրտեսներու թիւը բարձրացաւ 70ի: Դատապարտուած 85 ամբաստանեալներէն 78ը օտարականներ էին: Թիւեր կը պակսին վերջին տարիներու մասին, բայց կը հաւաստեն թէ չատ աւելցած է լրտեսներու թիւը, նոյնիսկ տասն անգամ աւելի :

Ֆաշիստներ դատի հաշուեցան (մեկր Հայ)

Պատժական 13րդ ատեանը սկսաւ դատել վեց «Ֆաքիր»ները, որոնք դրամ կը չորթէին, չընդալից ապրեր, նոյնիսկ դիրքեր հրատարակելով եւ միամիտները խարելով: Ամբաստանեալներէն մէկը Հայ է, Սարիմ Մաքսուտեան (Ֆաքիր Պիրման), որուն համար կ'ըսեն թէ այժմ Լոնտոն կը գտնուի: (Կարգ մը թերթեր լուսանկարն ալ հրատարակած էին երէկ): Ուրիշ ամբաստանեալ մըն ալ, Ժոռժ Լաժուզան, արտասահման կը գտնուի :

Առաջին դատավարութեան ներկայ էին Տիկին Նէտելով, Շարլ Ֆոսէ կամ Պէրքէլ եւ Միշէլ Տէթայլէօր, այլ անուամբ Սէրնիա: Ներկայ թէ բացակայ , բոլորն ալ ամբաստանուած են խարդախութեամբ, ընդհ. դատախազութեան յանձնուած բողոքներուն վրայ: Ոստիկանութիւնը առաջին անգամ կոխած էր «փրոֆէսէօր Օլաֆ»ի բնակարանը, ուր դատ. երիտասարդուհի մը, Տիկին Ռէյմոնտ Նէտելով: «Փրոֆէսէօր»ը չկար: Մնաց որ, ամէն բան թղթակցութեամբ կը կատարուէր եւ մեծ յաջողութեամբ: Այս մէկ հաստատութիւնը քանի մը ամսուան ընթացքին ստացած էր աւելի քան 250.000 նամակներ: 36 մեքենագիրներ եւ պաշտօնեաներ զրաղած էին նամակները կարդալով եւ պատասխաններ գրելով: Առաջին նամակին հետ պէտք էր ղրկել երեք ֆրանք , բախտ դուշակելու համար... իրրեւ փորձ: Իսկ «մանրամասն» դուշակութեանց համար կը պահանջուէր 100 ֆրանք եւն.:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԻՒՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ՀՐԴԵՀ մը փճացուց «Լաֆայէթ» չոգենաւը, Հաւոի մէջ :

ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ դաւադրութիւն մը երեւան հանուեցաւ Յունաստանի մէջ: Ոստիկանութիւնը գրաւեց կազմակերպութեան գոյքերը եւ թուղթերը: Զեր - բակալուեցան 74 ամբաստանեալներ, որոնց վեցը կիներ: Ամբաստանեալները կէս առ կէս դատապարտուեցան մինչեւ 4ուկէս տարի տանտարկութեան: Միւսները աքսորուեցան :

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը բողոքագիր մը ուղղեց Ս. Միութեան, դանգատուելով թէ կ'օգնէ Զինուցիներուն: Կռիւները կը չարունակուին Զինասրանի մէջ: Ճափոն նոր զօրաչարժ կատարեց: Զինուցիները կարգ մը յաջողութիւններ չահեցան :

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը հեռագրէն թէ օրէնք մը հրատարակուեցաւ, որ բացարձակապէս կ'արգիլէ բոլշեւիկեան գործունէութիւնը Իրաքի մէջ: Օրէնքը ծանր պատիժներ կը սրամադրէ, տաժանակիր աշխատանքէն մինչեւ մահապատիժ :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Պրօպականտի յանձնախումբի ժողովը 9 մայիս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին ծանօթ ֆաւաքատեղին:

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէի ընդ. ժողովը 6 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավընիւ տ'Իէնայի սրճարանին վերնայարկը:

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱՔՈԼՈՆԳԻ «Ամրամ» ենթակոմիտէի ընդ. ժողովը 6 մայիս, ուրբաթ, Պուա-Քոլոնպի կայարանին մօտիկ, ծանօթ ֆաւաքատեղին, խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Գաւառ

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) «ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդ. ժողովը, 8 մայիս, կիրակի, ժամը 6ին, սովորական ֆաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՒԼՈՒԱՐ ՕՏՏՕՔ «Վ.ազաժեան» ենթակոմիտէի ընդ. ընկերական ժողովը 8 մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սովորական ֆաւաքատեղին:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

կուսէնվիլի Հ. Ց. Դ. ՅԱՒԻՐՈՍ խումբին կողմէ
6 Մայիս, Ուր. երեկոյ ժամը 9ին Մէզոն Պարիսէլի մէջ, Փլաս Միշըլէ՝
կը խօսի՝ ընկեր Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

×

Ասնուվիլի Հ. Ց. Դ. ՎԱՐԴԱՆ ենթակոմիտէի կողմէ
7 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Պ. Նիկողոսեանի սրճարանը՝
կը խօսի՝ ընկեր Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՅԱՋՈՂ կր ծախուի
42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchalի խանութը:

ԱՊՐԻԼ 11Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ՀՈՎԱՆԱՒԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
7 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Սալօն Քոլիզէի մէջ
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԱՌԱՋՆ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ ԶԳՕՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Մասնակցութեամբ Հայ Մշակութային, Զաքաօնք, Երիտասարդաց, Հայ կամաւոր. եւ Մարտիկներու, Հայ Երաժշտական, Հ. Մ. Ը. Մ., Հայ Արիներու, եւ Հայրենակցական Միութիւններու,
ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ Պ. Մ. ՓՕՓՈՒՋԵԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Գեղարուեստական խնամեալ բաժին
Մուտքերու մասնակցութիւն 2 ֆրանք:

Ֆ. Կ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՑՕՆԷ "Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ,,Ը

8 Մայիս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Salle Poissonnière մէջ, 7, Rue du Fbg. Poissonnière, Métro Bonne Nouvelle .

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻԶԱՆԴ
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ դաշնակահարուհի ՕՐ. ՔԷՆ - ՏԻՐՃԵԱՆ, կ'երգեն՝ ՕՐ. Ա. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ եւ Պ. Ց. ՏԷՕՒՄՃԵԱՆ :
սիրողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի երկու զաւեշտ ,
«ՎԱՐԴԱՊՕՁՆ ՆԱՄԱԿԸ » եւ « 48 ՕԱՆՈՑ ԳԼԽՈՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ »
կը պարէ Պուլկար պարուհի ՕՐ. SOPHIE ERRIO:

Եւրոպական պարեր: Ընտիր ճաշ:
Ձոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Խաչուհիներու կողմէ:
Մուտք **10** ֆրանք

ՇԱՆ.— Յայտագրին ճոխութեան պատճառով, հանդէսը կը սկսի որոշեալ ժամուն :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

8 Մայիս կիրակի ցերեկ, ժամը 2.30 ին Հ. Ց. Դ. սրահին մէջ
կազմակերպուած՝ ՀԱՑ ԿԱՄ. եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ Միութեան ՑԷսինի մասնաճիւղին կողմէ, ղեկավարութեամբ դերասան ԹՐԱԳՕՇի:
կը ներկայացուի՝ Բ. ԱՅՎԱԶԵԱՆի «ՍԱՄՈՒՆԸ ԱՁՐՈՒՄ Է»
կը մասնակցին տեզական կարող ուժերը.
Մուտք՝ 4 ֆրանք:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հերթական դասախօսութիւնը, 6 Մայիս, ՈՒՐԲԱԹ երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս, «Շահրիկեան» սրահը: կը դասախօսէ Պ. ԹԱԳՒՈՐ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ Նիւթ՝ «Աթլէթիզմ»:

Մուտքը ազատ է: Կարծիքներու փոխանակութեան լայն պատեհութիւն կը տրուի:

ՓԱՐԻԶ ՇՐՋԱՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅԵՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
***184 Bld. St. Germain, SALLE GEOGRAPHIE*ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ**
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՎԱՐՉ. ԱՏԵՆԱՊԵՏ Մ. ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆի
ԿԸ ԽՕՍԻՆ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, Ե. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ,
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին
ՏԻԿ. Ա. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ),
ՀՐԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ԵՐԳ.)
ՕՐ. ՇԱՀՎԱՄԵԱՆ (ՋՈՒՅԹԱԿ) ԵՒ ՕՐ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
ԴԱՇՆԱԿ: ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

«ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի Մասնաճիւղը իր հինգ Մասնաճիւղերով կը տօնէ «Կ. Խաչի Օրը 8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս:

Բացման խօսք՝ ՏԻԿ. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆԷ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: *Խմբերգ, արտասանութիւն, հայկական պարեր՝ հայկական տարազով: Զուգերգ, Չոլթակ եւ մանրեր:*

Մուտք՝ 5 ֆրանք (որ իրաւունք կուտայ մասնակցելու տեղի ունենալիք վիճակախաղին):

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *հայ կին մը տնական գործերու համար: Դիմել երկուշաբթի օրերը Տիկին Գեւորկեանի, 83 Ave. d'Italie Paris (13).*

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՕՐԸ

կազմակերպուած ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ Միութեան կողմէ

7 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ
PALAIS DU CONGRÈS ի ՍԷՋ, Porte de Versailles
ՊԱՏՈՒՀՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԱԼ. ԽՈՑՈՒԿԵԱՆի
Մասնակցութեամբ բոլոր Հայ կազմակերպութիւններու :
ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Ա. 20ՊՆԵՑԻ,
Եւ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ,
կը ներկայացուի նկարավարութեամբ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի

ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի «l'Homme Squellette» Պ. փաքալ պասմաճեանի կողմէ իր մարմնական ճկուն խաղերով: Կը պարէ Օր. Huguette O Bine (Փարիզի Petit Casino-ի): Երգ՝ Օր. Մարկրիթ Նիգամեանէ: Արտասանութիւն՝ անակնկալներ: Կէս դիշերէն վերջ ՀԱՑԿԱԿԱՆ եւ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳԱՐՆ.
կը մասնակցի ԵՓՐԱՏ նուագախումբը դեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՒՆԿԵԱՆի
Թանկօյի եւ Դանկայի մրցում ժապնաւոր ժիւրիի ներկայութեամբ
Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Արիները:

Ցասսերը կը ծախուին.— Գրասեան Հր. Սամուէլ, 51, rue Monsieur le Prince, (6). ցաւաչի խմբագրատունը 17, rue Damesme եւ Միութեան անդամներուն մօտ: Գիները ժողովրդական: Ձոխ պիւֆէ:
Հաղորդակցութիւն.— Իշնել Բօրթ տը Վէրսայլ:

Maison de la Mutualité

կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին

ԼԵՊՈՒԼԵՊԻՃԻ

ՀՕՐ ՀՕՐ ԱՂՁ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
ՏԻԳ. ՁՈՒՀԱՁԵԱՆԻ *Մինդ. հարուստ ժանկին* տոքթ.
ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ՍԼԻՄՊՃԵԱՆի

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ
14 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՑ ԿԱՅ ՏԻՒ ՆՈՍ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20ի
Ցաւատանները ժամագրութեամբ:

ՋԱՐԴԱՆԻԶ (COCARDE)

Հ. Հ. ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՔԱՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

Հայկական եւագոյնն ու Արարատը 1918 - 1938 թուերով կը ներկայացնեն մեր պատրաստած գունաւոր զարդանիշը:

Դրանակուած է խիստ մատչելի ֆետեւեալ գիներով.— Մինչեւ 250 հատ 75 սանթիմ 250 - 500, հատ՝ 65 սանթ. 500էն վեր հատ՝ 60 սանթիմ:

Կը վաճառուի ՄԱՅԻՍ 28ի տօնակատարութիւնը կազմակերպողներու միայն եւ կանխիկ: Ապսպրանքները կ'ընդունուին մինչեւ Մայիս 20: Գրել S. T. Tovmassian, 20. Rue Jouy-Rouve. Paris (20).

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ֆայկական օղին՝ ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ, Զգուշացէք արուեստական օղիներէ: Ձեր սեղանքը կ'այլայլի եւ գլխացաւ կը պատճառէ: ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը ոչ միայն համեղ է, այլ նաեւ առողջարար: Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որպէս ախորժակ բերող, կազդուրիչ եւ աղիքները մաքրող: Ժամեր ըլլայը ֆայկական է:

Dalakupeian 84 Rue St. Lambert et 6 Rue des Suffres, Marseille

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, գունաւորելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք ճամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՑԻ Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 6 Մայիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Արիմեան» սրահին մէջ:

ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Նահանգային Հայրենակց. Միութեան Մարտիկի Մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ անդամ եւ ոչ-անդամ բոլոր Հայրենակիցները 8 Մայիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պառ Միշէլ, 5 Ռիւ Ալէքսանտրի: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

«ՀԱՑ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ»

Մարսէյլի Բարեգործական հին մէջ 7 Մայիս, Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, տեղի կ'ունենայ բրիտասարդական Ընկերական կազմակերպած դասախօսութիւնը չարքէն «Հայ Երաժշտութիւնը» անուանի երաժշտ նախօսութիւնը՝ անուանի երաժշտ կան քննադատ Պ. Մէթըր կողմէ բանսերէն լեզուով: Նիւթին իր ցատրութիւն՝ պիտի երգեն Զապէլ Մորընոն եւ Տքթ. Լ. Ձումեան եւ պիտի նուագէ Օր. կիներ: Մուտքը ազատ է:

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damrémont — PARIS (18)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 7 ՄԱՅԻՍ SAMEDI 7 MAI 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3724

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՕՐԻ ԽՕՍՔ

ՈՉ ՄԷԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆ...

Բարեմիտ հայրենակից մը, խորապէս ազդուած՝ Հայաստանի վերջին աղբերգութիւններէն, որոնց մանրամասնութիւնները հաղորդեցինք յաջորդաբար, կը գրէ մայիս 4 թուակիր նամակով մը.

— « Գրած էիք թէ Հայաստանի կառավարութիւնը չուզեր որ եւ է կապ ունենալ Արտասահմանի ազգ. մարմիններուն հետ եւ թէ ամէն ինչ պիտի կատարուի Մոսկուայի ճամբով: Ձեր այդ լուրը կը հաստատուի Մալաթիոյ Կրթասիրաց ընկերութեան Նիւ Եորքի կեդր. վարչութեան վերջին շրջաբերականով » (թիւ 2):

Միջնակեալ ըսենք որ՝ Մալաթիոյ Կրթասիրացն ալ մաս կը կազմէ «Հայաստանի բարեկամ» կազմակերպութեանց: Ասոր համար ալ, չափազանց զգոյշ է: Կը խուսափի նոյնիսկ ազգային տօնական նպատակներէ, ինչ որ ճեղք մը բացած է ընկերութեան մէջ: (Իր դիմացն ունի Մալաթիոյ Հարազատ Միութիւնը):

Ի՞նչ կ'ըսէ այդ շրջաբերականը, որ ուղղուած է ընկերութեան բոլոր մասնաճիւղերուն.

— « կեդր. վարչութիւնս իր պաշտօնավարութեան առաջին օրէն իսկ (1937 սեպտեմբերէն ի վեր) իր մտահոգութեան միակ առարկան դարձուցած է *Թրիքոթաժի* (հիւսուածեղէնի) երկու մեծ ճիւղերը: Հակառակ մեր պաշտօն. դիմումներուն, հակառակ Ամերիկայի Հօգիի կեդրոնի ջանքերուն եւ պաշտօնական հետապնդումներուն, դեռ մեզի վիճակուած է մի բիչ եւս համբերող ըլլալ: Աւելի քան վեց նամակներու եւ երկու հեռագիրներու ոչ մէկ պատասխան: Փետր. 22ին Գերմանիայէն եկած հեռագիր մը կը հաղորդէ որ կապ հաստատեմ Խ. Միութեան Մոսկուայի առեւտրական (արտաքին) գրասենեակին հետ, որը անմիջապէս կատարուեցաւ: Մօտերս մեզ աւելի լայն պատեհութիւն պիտի ունենամ խնդրին մօտէն ծանօթանալու: Երբ կը ստանամ Հօկի եւ Խ. Միութեան հիւպատոսին միջոցաւ մեր կատարած աւելի ազդու դիմումին պատասխանը: Թէեւ անբաղձալի երեւոյթ է, հակառակ մեր եւ մեզի հետ գործակցող մարմիններու կամքին, սակայն երբ նկատի կ'ունենամ այն բոլոր բաղաքական անցուդարձերը, պաշտօնէից փոփոխութիւնը եւ յարափոփոխ կեանքը որ տեղի կ'ունենայ Խ. Միութեան սահմաններուն մէջ, այն ատեն անբնական ոչինչ կայ նման յապաղումներու համար »:

Այո, «անբնական ոչինչ կայ», երբ երկտող պատասխան մը անգամ չես առներ, «աւելի քան վեց նամակներու եւ երկու հեռագիրներու», երկու մեքենայ ղրկելու համար: Այն ալ՝ «պաշտօնէից փոփոխութենէն» ամիսներ վերջը:

Զենք զարմանար, որովհետեւ այս տարբերը ոչ թէ նամակագրութեան դադարումէն, այլեւ հաստատուած դնդակահարութիւններէն, գաղանային սպանութիւններէն, հարիւրաւոր ձերբակալութիւններէն, էջմիածնի թալանէն կամ Հայաստանի ծրագրեալ ռուսացումէն ալ բան չեն հասկնար :

Անոնք ապուշ - ապուշ երեսդ կը նային, երբ կը պատմես այս բաները, փաստացի մանրամասնութիւններով: Իսկ անյատակ ագէտներն ու սրիկաներն ալ կը փորձեն ոչ թէ եղածը լուսաբանել, ապուշել եւ ըմբռնել, այլ կա՛մ սուտ հանել, եւ կամ արդարացնե՛լ...

Օսմ. Սահմանադրութեան չրջանին, «Ազատամարտ»ի ուղղած հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ հարկահաւաքները եւ «զապթիէ»ները չարաչար խոշտանգած ըլլալով հայ գիւղացի մը, խեղճին յղի կինը յուզումէն վիժած է: (Մուշի կամ Վանի մէջ):

Լուրը հազիւ լոյս տեսած, Պոլսոյ Տպագրական Տեսչութիւնը հերքում մը կը հաղորդէր, ժխտելով օրը ցերեկով կատարուած դէպքը: Այդ առթիւ, կը բացատրէր թէ կինը վիժած է ոչ թէ յուզումէն, այլ... բնականէն վիժումի հակամէտ ըլլալով :

Թող չվիրաւորուին մեր «Հայաստանասէրները»:

1936 յունիս 9էն ի վեր ահուսարաւոի չրջան մը կ'անցընէ մեր հայրենիքը: Դէպքեր դէպքերու կը յաջորդեն, մէկը միւսէն քաոտնելի եւ աղիտաբեր: Հարթիչ գլանը ոչ միայն բարօրական ապրիլը կը ցանէ, այլեւ գլուխները կը ճզմէ, կ'ոչնչացնէ փիլիքապէս : Մենք եղածին մէկ մասը կ'իմանանք: «Խ. Հայաստան»ն ալ մէկ մասնիկը հազիւ կ'արձանագրէ, պատահաբար : Տողընդմէջ կամ երբեմն «խրոնիկա»: (Զորրորդ էջ, վերջին սիւնակ, մանր տառերով):

Այս պարագան գաղտնիք չէ «Հայաստանասէր»ներուն համար ալ : Բայց անոնք սուտ - խենդ կը ձեւանան, եւ կը սպասեն որ «Խ. Հայաստան »ը բարեհաճի պատմել եւ հաստատել :

Կրնան սպասել ճիշդ այնպէս, ինչպէս մենք ժամանակին կը սպասէինք որ «Իզուեստիա», «Սոցսօ» կամ «Ազչամ» գրեն հայկական խնդիրներու եւ ջարդերու մասին:

Մալաթիոյ Կրթասիրացին ողորմելի նամակը անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ՝ «Հայաստանի բարեկամները» իրենց խելքին հետ խիղճն ալ կորսնցուցած են :

Ամէնէն առաջ, անոնք պարտաւոր էին իրար անցնիլ, միջոցներ ճարել, ստուգել անցեալ տարուան ամառէն ի վեր սարքուած արձնալի դաւերը: Գոնէ վրդովում յայտնել, քանի որ Հիւսուածեղէնի մեքենաներու խնդիրը ողորմելի մանրամասնութիւն մըն է, բաղդատելով ամբողջ ողբերգութեան հետ:

Մինչդեռ, անոնք բացատրութիւննե՛ր ալ կը ճարեն, իրենց հետեւորդները հանդստացնելու, անոնց գլխուն օրօր կարդալու համար :

Ոչ կրթասիրացը, ոչ ալ ուրիշներ այսպէս չէին երէկ, երբ որ եւ է կախաղան կը բարձրանար կամ հարիւրաւորներ բանտ կ'իյնային :

Ո՞վ սրսկեց համատարած անբարոյացման եւ անբանացման այս թոյնը...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՈԱԿԻՆ ԿԵՑԱՒ 179Ի ՎՐԱՑ

Երկրին դուրս հանուած գումարները ետ կուգան

Վարչապետին ձայնասփիւռ ճառէն վերջը, զոր հրատարակեր էինք երէկ, ելմտական նախարար Պ. Մառշանտօ հետեւեալ յայտարարութիւնը ուղղեց մամուլին.

— *Հակառակ եղած ենթադրութեան, դրամի ամրացում (սթապիլիզասիօն) չէ որ որոշեցինք, այլ գործողութիւն մը որուն նպատակն է նախ փաստական ամրացումի մը յանգիլ: Կառավարութիւնը, կատարելապէս յարգելով Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն հետ կնքուած համաձայնութիւնը, որոշեց որ անգլիական ոսկիի սակը 179 ֆրանքէն անդին չանցնի: Այս հիման վրայ, ֆրանքը անշուշտ պիտի բարւոքի եւ պիտի չկուի, որովհետեւ կառավարութիւնը որոշած է այդ արդիւնքին հասնիլ աննկուն կամեցողութեամբ: Այս առտուընէ իսկ (հինգշաբթի) մեծ գումարներ վերադարձան արտասահմանէն, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ կառավարութեան որոշման արժէքը հասկցած են: Ֆրանսական դրամը, ուժ առնելով բովանդակ երկրին ճիգէն եւ պաշտպանուելով չհաղթական ձեռնարկներու դէմ՝ հաստատուն հիմ պիտի կազմէ վերկառուցման գործին »:*

Կառավարութիւնը միեւնոյն ատեն միջոցներ ձեռք առաւ, որպէսզի առեւտրականները չարաշահութիւններ չկատարեն, բարձրացնելով ապրուստի դին: Ներքին նախարարը մասնաւոր հեռագիր մը ուղղեց նահանգապետներուն, որպէսզի քննել տան ապրանքի գիները: Մեծ քաղաքներու ոստիկանութիւնը անմիջապէս գործի ձեռնարկեց, ստուգումներ կատարելու համար: Նշանակուած գիները պիտի հաղորդուին կառավարական վերստուգիչ յանձնաժողովին, քննելու համար թէ չարաչահութիւն կատարուա՞ծ է: Հեռագիրը կ'ազդարարէ թէ « կառավարութիւնը անդորձ պիտի չմնայ գիներու անարդարացնալի բարձրացումներու հանդէպ»: Դատական հետապնդումներ պիտի կատարուին այն խանութպաններուն դէմ որ ապօրէն չահեր կ'ընեն ի վնաս հանրութեան, օգտուելով ֆրանքի անկումէն :

**** Ինչպէս ելմտական նախարարն ալ կը հաստատէ, ֆրանքի նոր արժեղրկումը նպատակ ունի երկիրը վերադարձնելու մեծ գումարներ: Անոնք որ երկրէն դուրս հանած են իրենց դրամները, կը վախնան թէ այլեւս պատեհութիւն պիտի չունենան ֆրանք գնելու այսքան նպաստաւոր սակով մը, եթէ ուշ մնան: Կ'ըսուի թէ առաջին օրը աւելի քան ութ միլիառ ֆրանք ետ եկած է Մ. Նահանգներէն, Զուիցերիայէն, Անգլիայէն եւ Հոլանտայէն: Մասնագէտներ կը հաշուեն թէ չատ աւելի մեծ գումարներ ետ պիտի գան: Անոնց կարծիքով, աւելի քան 100 միլիառ ֆրանք դուրս հանուած է երկրէն : կառավարութիւնը պէտք ունի այս դրամին, չատոյ տանելու համար վերակազման ծրագիրը :*

Ֆրանքին նոր արժեղրկումով կառավարութիւնը կը յուսայ քաջալերել արտադրութիւնը, վերահաստատելով երկրին վստահութիւնը՝ ազգային դրամի ամրութեան մասին: Ակնկ դատ, արժեզրկումը պիտի նպաստէ զարկ տալու Ֆրանսայի արտահանութեան առեւտուրին, որ չափազանց ինկած է : Դարձեալ, արժեղրկումին չնորհիւ, կառավարութիւնը պիտի կրնայ մեծագումար չահ մը ապահովել: Մասնագէտներ 40 միլիառ ֆրանք (թղթադրամ) կը հաշուեն այդ չահը, որ ճիշդ համարժէքն է իր պարտքին՝ գանք տը Ֆրանսի: Վերջապէս ֆրանքը նախապատերազմեան արժէքին հետ բաղդատմամբ 8 սանթիմի իջած ըլլալով, ազդ. պարտքը կը վերածուի մօտաւորապէս 45 միլիառ ֆրանքի (նախապատերազմեան արժէք), ինչ որ աւելի ծանր բեռ մը չի համարուիր քան նախորդ 40 միլիառ ոսկի ֆրանքի պարտքը (1914ի արժէքով):

Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ այս վերջին արժեզրկումն է զոր կրնայ կատարել որ եւ է ֆրանս. կառավարութիւն: Եթէ այս գործողութիւնն ալ ձախողի, Ֆրանսա պիտի հարկադրուի ձգել դրամական ազատութեան քաղաքականութիւնը եւ դիմել փոխանակութեանց հսկողութեան ծրագրին, ինչպէս կ'ընեն դիկտատորական երկիրներու մէջ :

**** Զորրորդ անգամն է որ կը կոտրեն ֆրանքին դինը: 1928 յունիսին, փուանքաուէի կատարած գործողութեամբ, ֆրանքը իջած էր 20 սանթիմի : 1936 սեպտեմբերին իջաւ 15 սանթիմի (Վէնսան Օրիոլ): 1937 յունիսին՝ 13 սանթիմի (Ժոուհ Պոնէ): 1938 մայիսին՝ 8 սանթիմի (Մառշանտօ - Տալատիէ):*

**** Իրազեկներու կարծիքով, երբ ֆրանքը բաղդատաբար ամրանայ, կառավարութիւնը պիտի դիմէ օրինական ամրացման, անգլիականը հաշուելով 175 ֆրանք, տոլարը՝ 35:*

Արժեզրկումի առաջին օրը մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր սակարանին մէջ: (Անգլիականը՝ 178.90, տոլարը՝ 35.85): Զգալապէս բարձրացան ֆրանսական արժեթուղթերը: Բանկը բարձրացաւ 3 — 4 կէտ :

Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն մէջ գոհ են որ այլեւս պիտի չչարունակուի ֆրանքին անկումը, այլապէս Ֆրանսա կրնայ վտանգաւոր մրցում մը կատարել համաչխարհային հրապարակներուն վրայ, խախտելով երբեմն համաձայնութիւնը: Անգլիոյ ելմտական նախարարը անմիջապէս հերքեց այն զրոյցը թէ սթերլինի դինն ալ պիտի կոտրեն, հաստատակամութիւնը պահպանելու համար :

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԷՄ հաստատուած նոր խստութեանց առթիւ, ընկերվարական փաստաբաններու միութիւնը խորապէս յուզուած, բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կ'առաջարկէ ապահովել բարեմիտ օտարականները՝ կամայականութեանց դէմ եւ ընդունիլ Մուեթէի ծրագիրը :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ պաշտօնական եղած է Մայր. Արեւելքի Սպայակոյտին պետը, զօր. Լեւանդովսկի: Բազմաթիւ փոփոխութիւններ կատարուած են Սպիտակ Ռուսաստանի սպանեղուն մէջ :

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները նորէն ռմբակոծեցին Վալենսիան եւ ուրիշ քաղաքներ: Բազմաթիւ մեռելներ եւ վիրաւորներ կան: Կռիւները կը չարունակուին Մինչերկրականի ափերուն վրայ :

ԳԱՂՏՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ դասաւորելով, երեւան եկաւ որ կազմուած են 72 թղթածրարներ, 8000 գլուխներով: Ամբաստանեալներէն են 64 հոգի, որոնց 41ը բանտարկուած են, 7ը փախած, մնացեալները առժամապէս ազատ արձակուած :

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼ «ՖԱՇԻՒ»ՆԵՐԷՆ Սարիմ Մաքսուտի (Ֆաքիր Պիրման) եւ ուրիշներու դատավարութիւնը պիտի սկսի յունիս 1ին, ինչպէս կը գրէ «Փոփիւլէռ»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

1,951,000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻՆ ՄԷԿ ՀԱՑԱՍՏԱՆ ԶԱՌԲԱԾԵՐ...

« Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը» ամէն տարի ապրիլին կը հրատարակէ առնելիք տալիքի հաշիւները, ելմտական տարեշրջանին փակման առթիւ:

Այս տարուան տեղեկագրին համաձայն, դաշնակիցներու տրամադրուած պատերազմական վարկերը արդէն հասեր են գումարի մը որ խելքի պտոյտ կը պատճառէ :

Այսպէս, Ֆրանսան պարտական է, մինչեւ **1938** մարտ **31** (տարեշրջան) , **755.875.000** անգլ. ոսկի: Իտալիա՝ **252.938.000** ոսկի, Ռումանիա՝ **30.375 - 000**, Եուկոսլավիա՝ **31.750.000**, Ռուսաստան՝ **22.375.000**, Պելժիա՝ **9** միլիոն, Լեհաստան՝ **3.864.000**,Աւստրիա՝ **8,825,000** եւն. :

Ասոնք հաստատուն պարտքերն են : Տակաւին կան երերուն պարտքեր ,ինչպէս պետութեանց եւ ուրիշ երկիրներու աւանդով :

Բան մը կը հասկնա՞ք, երբ ընդհանուր գումարներն ալ յիշեմ··· վեց դաշնակից պետութիւններ կը պարտին համագումար՝ **1.115.738.000** ոսկի (պատերազմական փոխառութիւն) : Եօթը պետութիւններ՝ **29.553.000** (ընպաստ եւ վերաշինութիւն) : Ուրիշ պարտքեր՝ **3.340.000** ոսկի :

Մեծ դաշնակիցներու այս ոսկի տախտակին վրայ, հաւասարէ հաւասար փոռած է նաեւ փոքր դաշնակիցը, Հայաստան, Ռուսաստանէն անմիջապէս վերջը :

Համածայն հրատարակուած տեղեկագրին, Ռուսաստան պատերազմական փոխառութիւններէն կը պարտի **1.450.068.000** ոսկի, իսկ Հայաստանի պարտքը բաղդատելով տոկոսով հասած է **1.712.000** ոսկիի , որուն վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ **239.000** ոսկի, իբրեւ փոխառութիւն ընպաստի եւ վերաշինութեան : Համագումար՝ **1.951.000** ոսկի:

Եթէ չեմ սխալիր, նախապէս**800.000** կամ **1.000.000** ոսկի էր բուն պատերազմական փոխառութիւնը ,— Մեծ մասով փոխարժէքը այն «բաղադրեալ» հրացանիներուն, որոնց գործածութեան հայ զինուորները դեռ չվարժուած, կարսը ինկաւ:

Բայց մենք Հայերս ապերախտ չենք: Ոչ ալ անպարտասեանաչ :

Միայն թէ՝ գիտենք որ եթէ պարտքեր ունինք, առնելիքներ ալ ունինք:

Արդ, բանի որ «Նորին Վեհափառութեան կառավարութիւնը» ամէն տարի այս ատեն մեր երեսին կը զարնէ մեր պարտքը, թող թոյլ տայ որ զոնէ մէկ անգամ ալ մենք հին տետրակները բրբրենք :

Բրբրե՛նք ,— **1855 — 56**ին, Խրիմի պատերազմը դէմ դիմաց հանեց Ռուսաստանը եւ Թուրքիան: Անգլիա իր ետեւէն ֆշշալով Ֆրանսան, օգնութեան հասաւ Թուրքիոյ եւ փրկեց զայն: Եւ նորէն կացինը իջաւ մեր գլխուն: Ֆիզիբականը չենք հաշուեր, իսկ նիւթականը թող գնահատեն Լոնտոնի մէջ :

1878ին, երբ Ռուսը մինչեւ Սան Սթեֆանօ իջած էր, Մեծն Բրիտանիա պարտ սեպեց միջամտել Պերլինի դաշնագրով :

Իբրեւ *պախչիչ*, ինք ստացաւ Կիպրոսը, իսկ մեզի տրուած մուրհակի մը թիւն անգամ շրջելով, **16**ը **61**ի վերածելով , մեր մուխը մարեց մինչեւ Մեծ պատերազմը :

Գումարեցէք եւ հաշուեցէք :

1914 — 1922,— Մեծն Բրիտանիան դաշնակից հռչակեց մեզ, մեր թափած արեան փոխարէն գոյնզգոյն խարտէս մը շողացնելով մեր աչքերուն առջեւ : Բայց, ի վերջոյ Պոլիսն անգամ պարպեց, եւ իզմիրը վառել տուաւ, իր մարտանաւերուն ծուխին տակ :

Եւ տաշեղներու պէս ցիրուցան, մընացորդներս եկանք հասանք մինչեւ իր դուռներուն առջեւ :

Կ'ըսեն թէ Մեծն Բրիտանիա պատրաստ է մինչեւ դժոխք երթալու, երբ Բարիւղի հոտ առնէ եւ մեռողի ձայն լսէ: Երբ շահելիք տեսնէ եւ գանձելիք ունենայ :

« Աստուած եւ իմ իրաւունքս», — սրճանագրուած է բրիտանական զինանշանին վրայ :

Արդ, չա՞րժեր հայկական բոյն մը ստեղծել, օրինակ՝ Վասպուրականի կամ Կիլիկիոյ մէջ, գանձելու համար **1920**էն մնացած իրաւունքը,— **1.951 - 000** ոսկի :

Մենք վարժուած ենք ոչ միայն հոն դէն, այլեւ բարէն հաց հանելու :

Թող մեզի վերադարձնեն մեր հողն ու բարը, յետին փէնիին կը վճարենք, բաղդատելի տոկոսով : Քարիւղն ալ՝ վարձու :

ՎԱՀԷ

ՆՈՐ ՍԻՒԻ (ՊԷՅՐՈՒԹ)
ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ
178 ՈՐԲ ԵՒ ՁՐԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Կարպիս Ճիլվանիկեան	50
Ապրիլ 30ի գումարը	6139
Ընդհ. գումար՝	6189

×

ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ներսէս Մաչիկեան, Վիճէն	10
Ապրիլ 30ի գումարը	250
Ընդհ. գումար՝	260

Էջմիածնի Կաթողիկոսական Տեղապահը

Պաշտօնական աղբիւրէ մը կ'իմանանք թէ Էջմիածնի Գերագոյն Մօրհուրդի անդամներէն Գէորգ արք. Զէօրէքճեան Երուսաղէմի պատրիարքին հաղորդելով իր անուանումը՝ իբրեւ կաթող. տեղապահ, յայտնած է թէ հանգուցեալ կաթողիկոսըշատունց իրեն վերապահած էր այդ պաշտօնը(իբրեւ թէ1936-37ին): Ուրեմն կա՞մ ըրած է: Բայց ըստ օրինի երիցագոյն անդամը չէ՞ որ տեղապահ կը դառնայ, մեքենաբար (այս պարագային՝ Գարեգին արք. Յովսէփեան) :

Մուսոլինի իր ճատարիճ ուժը կը ցուցնէ Հիթլէրի

203 վարժանաւեր Նափոլիի առջեւ

Իտալիա իր նաւային ուժերու ցուցադրութիւնը կատարեց հինգշաբթի օր, Նափոլիի առջեւ, Հիթլէրի այցելութեան առթիւ: 1918էն ի վեր Իտալիա այսքան բազմաթիւ մարտանաւեր համախմբած չէր Մինչերկրականի մէջ: Նաւահանդէսը վերթխաբի ցոյց մըն էր ոչ միայն քանակով, այլեւ որակով,— ամենավերջին դրութեամբ մարտանաւերով: Այս առթիւ անգամ մը եւս հաստատուեցաւ թէ Իտալիա արագօրէն կը չինէ վեց նոր զրահաւորներ, 12 յածանաւեր եւ մօտ 80 սուզանաւեր, ինչ որ պիտի կրկնապատկէ իր ուժը :

Նաւահանդէսին կը մասնակցէին 203 մարտանաւեր: Ամէնէն ուշագրաւ ցոյցը կը կազմէր 95 սուզանաւերու ռազմախօրհը: Ասոնք նաւատորմին մօտենալով, ամէնը մէկ ջուրին տակ մտան տրուած ազդանչանին վրայ, 75 երկվայրկեանի մէջ: Ութ վայրկեան չանցած, բոլորը մէկ ջուրին երեսը ելած էին միաժամանակ, մինչ թնդանօթները կը դոռային: Ցոյցին ներկայ էր նաեւ Իտալիոյ թագաւորը: Թղթակից մը ուրիշ նաւեր ալ հաշուելով, կը գրէ թէ 350 նաւեր համախմբուած էին Նափոլիի ծոցին մէջ :

Նափոլիի ընդունելութիւնը այնպիսի սառիճանի մը հասաւ որ տեսնուած չէր մինչեւ հիմա, Իտալիոյ մէջ: Հիթլէրը նաւահանդէսը կը դիտէր «Քավուռ »

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԹՈՒՆԿՈՒԱԾԵՐ

1863.— Պաշարի մեջ են հիմնուել Հայաստանի մասնաւորապէս Ընկերատիրութիւնները :

1880.— Թիֆլիսի մեջ են հիմնուել Հայկական Բարեգործական Ընկերութիւնը :

1884.— Մոսկուայ հայերը կազմեցին Մեսրոպեան Ընկերութիւնը :

1886.— Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցը կը բացուի :

1887.— Զէյթունի հերոսները :

1891.— Մուսայ Ներքինի մօտ 7 հրաշալագործ վանքերը կը տօնուին : 772,000 քառակուսի վերստ մակերես ունի Կասպից ծովը : Ծովու - մէջ չկան մեծ կղզիներ : Ամենամեծ կղզին է Չեչէնը, որ 1869 թուին ունէր 7,000 բնակիչ, իսկ 1891 թուին՝ 2,000 միայն : Ծովուն մէջ կան շատ ձկներ, որոնց մէջ ամենաշատ գտնուողը թառափն է : Ձկնորսութեան համար ամէն տարի կը գնան 1,000 նաւակներ : Ձկնորսութեան ամենաշահեկան ժամանակը Մայիսն է : Ձկնորսութեան ամենաշահեկան տեղերը Կուրայի գետաբերանն է, Սալեանի մօտերը, Կրասնովոտսկ, Նովոսելսկ, Պետրովսկ, Դերբենտ, Բաքու, Լենքորան, Ասթրախան

ՀՈԳԻ ՓԱՅԹԱՑՈՂ ԳԻՐՔԵՐ

Ամեն ազգ, ամեն ժողովուրդ, ամեն ցեղ ունի իր հոգին, որ արտացոլվում է նրա գրականության մեջ։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

(1) Տե՛ս հեղինակի «Հայ ժողովրդական հոգեբանության հիմունքները» աշխատությունը։ Երևան, 1957։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

(1) Տե՛ս հեղինակի «Հայ ժողովրդական հոգեբանության հիմունքները» աշխատությունը։ Երևան, 1957։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

(1) Տե՛ս հեղինակի «Հայ ժողովրդական հոգեբանության հիմունքները» աշխատությունը։ Երևան, 1957։

ՀՈԳԻ ՓԱՅԹԱՑՈՂ ԳԻՐՔԵՐ

Ամեն ազգ, ամեն ժողովուրդ, ամեն ցեղ ունի իր հոգին, որ արտացոլվում է նրա գրականության մեջ։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

(1) Տե՛ս հեղինակի «Հայ ժողովրդական հոգեբանության հիմունքները» աշխատությունը։ Երևան, 1957։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

(1) Տե՛ս հեղինակի «Հայ ժողովրդական հոգեբանության հիմունքները» աշխատությունը։ Երևան, 1957։

ՀՈԳԻ ՓԱՅԹԱՑՈՂ ԳԻՐՔԵՐ

Ամեն ազգ, ամեն ժողովուրդ, ամեն ցեղ ունի իր հոգին, որ արտացոլվում է նրա գրականության մեջ։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։ Ազգի հոգին ամենից լավ կարելի է ճանաչել նրա գրականության միջոցով։

(1) Տե՛ս հեղինակի «Հայ ժողովրդական հոգեբանության հիմունքները» աշխատությունը։ Երևան, 1957։

1938 ՄԱՅԻՍ 2Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ_ՕՐԷՆՔԸ
ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

(Շարունակութիւն երէկուան թիւէն եւ վերջ)

ՅՕԴ. 8.— Ներքին նախարարը, երբ հանրային բարեկարգութեան պահանջով արտաքսումի վճիռ կռնայ հրամայել ամէն օտարականի, որ կը բնակի կամ կը ճամբորդէ Ֆրանսայի մէջ, որպէսզի անմիջապէս դուրս ելլէ երկրէն եւ առանձնորդուի մինչեւ սահմանազատում :

Սահմանամերձ շրջաններու մէջ, նահանգապետը եւս ունի այս իրաւասութիւնը, պայմանաւ որ անմիջապէս այդ մասին տեղեկութիւն տայ ներքին նախարարին :

ՅՕԴ. 9.— Ամէն օտարական որ արտաքսումի վճիռ ստանալէ վերջ չի հնազանդիր նախորդ յօդուածին կամ պատժական օրինագրքին 272րդ յօդուածին մէջ ցոյց արուած տրամադրութեանց կատարման, եւ կամ Ֆրանսայէն հեռանալէ վերջ դարձեալ, առանց արտօնութեան, կը վերադառնայ, կը դատապարտուի վեց ամիսէն մինչեւ երեք տարի բանտարկութեան : Դատապարտութեան չրջանը լրանալէ վերջ պիտի առաջնորդուի սահմանազատ :

ՅՕԴ. 10.— Այն օտարականը, որ կրնայ հաստատել թէ Ֆրանսա մտած է օրինաւոր պայմաններու մէջ, թէ չէ կրած որ եւ է դատապարտութիւն քրէական ոճիրի համար կամ պատժական առեւանի առջեւ, եւ որուն բնակութեան արտօնութիւն տրուած է օրինաւոր անձնագրով մը, արտաքսուելէ առաջ իրաւունք ունի, եթէ կը փափաքի, իր պարագան անձնապէս բացատրելու նահանգապետութեան պատասխանատուին :

Ենթակային բացատրութիւնները եւ արդարացումները պէտք է արձանագրուին եւ զեկոյցով մը հաղորդուին ներքին նախարարին :

Օտարականը, վարչական եղանակով իր մասին տրուած հրամանը հաղորդուելու օրէն սկսեալ, ութ օր պայմանաժամ ունի, որպէսզի օգտուի այս յօդուածով իրեն տրուած իրաւունքէն :

Այս տնօրինութիւնը գործադրելի չէ, եթէ վտարման հրամանը տրուած է իբրեւ հետեւանք հանրային բարեկարգութեան եւ ազգային պաշտպանութեան վերաբերեալ պատճառներու,— նման պարագաներու մէջ միակ դատաւորը կը մնան ներքին նախարարը կամ սահմանամերձ շրջաններու նահանգապետները :

ՅՕԴ. 11.— Այն օտարականը, որու պարագան կը հաստատէ թէ կը գըտնուի Ֆրանսայէն հեռանալու անկարելիութեան մէջ, ենթակայ չէ ներկայ հրամանադիր - օրէնքին 8րդ եւ 9րդ յօդուածներուն տրամադրութեանց : Սակայն, երբ անհրաժեշտ համարի այդ օտարականին պարտադրել որ բնակի իր նշանակած վայրերուն մէջ, ուր ենթական պարտաւոր է պարբերաբար ներկայանալ տեղական ոստիկանութեան կամ ոստիկանապօրքի հրամանատարութեան :

Այն օտարականները , որոնք այսպիսի հրաման մը ստացած են, բայց , ներքին նախարարին տուած պայմանաժամին մէջ, չեն գացած իրենց պարտադրուած բնակավայրը, կամ եթէ առանց ներքին նախարարին արտօնութեան, հեռացած են այդ բնակավայրէն, պիտի դատապարտուին վեց ամիսէն 3 տարի բանտարկութեան :

ՅՕԴ. 12.— Այն օտարականը, որ, իր բուն ինքնութիւնը ծածկելու համար, սխալ յայտարարութիւն կ'ընէ իր անձին մասին, կամ ինքնութեան ճիշդ պաշտօնաթուղթ կը գործածէ, կը դատապարտուի առաւելագոյն պատիժին, որ նախատեսուած է ներկայ հրամանադիր - օրէնքին զանազան յօդուածներուն մէջ :

ՅՕԴ. 13.— 26 Մարտ 1891ի օրէնքը նկատի չառնուիր ներկայ հրամանադիր -օրէնքով նախատեսուած դատապարտութեանց մէջ :

Պատժական օրինագրքին 463րդ յօդուածին տրամադրութիւնները դործադրելի են միայն 7րդ յօդուածով ճշդուած պարագաներու մէջ :

ՅՕԴ. 14.— Այն տրամադրութիւն որ հակառակ է ներկայ հրովարտակին, ջնջուած կը հռչակուի : Ներկայ հրովարտակը գործադրելի է նաեւ Ալժերիոյ մէջ եւ ի զօրու կը դառնայ Պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակութեան օրէն սկսեալ :

Այն օտարականները, որոնք ներկայիս կը գտնուին Ֆրանսայի մէջ, պարտաւոր են 31 մայիս 1938էն առաջ կանոնաւորել իրենց կացութիւնը,համաձայն ներկայ հրովարտակին տրամադրութեանց :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզից

ՅԵՏԱՋԳՈՒՈՂ է ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Պրօպականտի ցանձնախումբի մայիս 9ի ժողովը՝

Գ. ԱՅՎԱԶՈՂ

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) «ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 8 Մայիս, կիրակի, ժամը 6ին, սովորական ֆաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՒԼՎԱՐ ՑՏՏՕՒ «Վռամեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը 8 մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սովորական ֆաւաքատեղին:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առնուվիլի Հ. Ց. Դ. վարդան ենթակոմիտէի կողմէ

7 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Պ. Նիկողոսեանի սրճարանը՝

կը խօսի՝ ընկեր Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՑԱՌԱՋ կու ժախուի

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchalի խանութը

ԱՊՐԻԼ 11Ը ՄԱՐՍԷյԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ՀՈՎԱՆՆԱԻՕՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

7 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Սալօն Քոլիզէի մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԱՌԱՋՆ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ ԶՕՕՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Մասնակցութեամբ Հայ Մշակութային, Զարթօնք, երիտասարդաց, Հայ կամաւոր. եւ Մարտիկներու, Հայ երաժշտական, Հ. Մ. Ը. Մ., Հայ Աբիւներու, եւ Հայրենակցական Միութիւններու,

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ Պ. Մ. ՓՕՓՈՒՋԵԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Գեղարուեստական խնամեալ բաժին

Մուտքերու մասնակցութիւն 2 ֆրանք:

Ֆ. Կ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ "Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ,,Ը

8 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին միւնչեւ կէս գիշեր, Salle Poissonnière ի մէջ, 7, Rue du Fbg. Poissonnière, Métro Bonne Nouvelle .

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲՈՒԶՈՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ դաշնակահարուհի ՕՐ. ՖԻՆ - ՏԻՐՃԵԱՆ, կ'երգէն՝ ՕՐ. Ա. ԱՒԱԲԵԼԵԱՆ եւ Պ. Ց. ՏԷՕՒՄԼՃԵԱՆ :

սիրողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի երկու դաւեշտ , «ՎԱՐԴԱԳՈՑՆ ՆԱՄԱԿԸ » եւ « 48 ՕԱՆՈՑ ԳԼԽՈՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ »

Կը պարէ Գուլկար պարուհի ՕՐ. SOPHIE ERRIO:

Եւրոպական պարեր: Ընտիր ճաշ:

Ձոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Խաչուհիներու կողմէ:

Մուտք 10 ֆրանք

ՄԱՆ.— Ցայտագրին ճոխութեան պատճառով, հանդէսը կը սկսի որոշեալ ժամուն :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

8 Մայիս կիրակի ցերեկ, ժամը 2.30 ին Հ. Ց. Դ. սրահին մէջ

կազմակերպուած՝ ՀԱՑ ԿԱՄ. եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ միութեան ՑԷսինի մասնաճիւղին կողմէ, դեկավարութեամբ դերասան ԹՐԱԳՕՇի:

կը ներկայացուի՝ Բ. ԱՅԼԱԶԵԱՆի «ՍԱՄՈՒՆԸ ԱՅՐՈՒՄ Է»

Կը մասնակցին տեղական կարող ուժերը.

Մուտք՝ 4 ֆրանք

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Բարձր Հայքի Հայրենակցական Միութիւնը խորին ցաւով կը ծանուցանէ դառնաղէտ մահը իր վաստակաւոր անդամներէն հայրենակից՝ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԵՐԱՆՈՍԵԱՆի:

Այս առթիւ իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ իր ընտանեկան պարագային:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տարօն Տուրուբերանի Հայր. Միութեան Տէսինի Մասնաճիւղի Վարչութիւնը իր եւ բոլոր անդամներու կողմէ իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հայրենակից՝ Քերովբէ Կապաճեանի եւ բոլոր պարագաներուն, իր տիկնոջ՝ ԱՐՄԵՆՈՒՀիի ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ԿԸ ՓՆՏՓՈՒԻ

— Կը փնտռեմ մօրաքոյրս, Տիկին Մարգրիտ Ճակոբեան, որ 1926էն ի վեր հաստատուած էր ՎԱԼԱՆՍ: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Պ. Կարապետ Ճակոբեանի , վանի Կառկառ Հարկենց պիւղէն: 80 Rue Bernard des Bois, Marseille:

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Beaurepaire — PARIS (10)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Նահանգային Հայրենակց. Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ անդամ եւ ոչ-անդամ բոլոր հայրենակիցները 8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պառ Միչէլ, 5 Ռիւ Ալէքսանտրի: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի Մասնաճիւղին Ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 9 Մայիս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Le «Cadet» սրճարանին վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ:

«ՀԱՑ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ»

Մարսէյլի Բարեգործականի սրահին մէջ 7 Մայիս, Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, տեղի կ'ունենայ Հայ Երիտասարդական Ընկերակցութեան կազմակերպած դասախօսութիւններու շարքէն «Հայ Երաժշտութիւնը» բանախօսութիւնը՝ անուանի երաժշտական քննադատ Պ. Մէթրի կողմէ, Ֆրանսերէն լեզուով: Նիւթին իբր բացատրութիւն՝ պիտի երգեն Տիկին Ջապէլ Մորընոն եւ Տքթ. Լ. Համբարձումեան եւ պիտի նուագէ Օր. Ա. Ակինեան: Մուտքը ազատ է:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՕՐԸ

կազմակերպուած ԻՄԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ միութեան կողմէ

7 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

PALAIS DU CONGRES ի ՄԷՋ, (Porte de Versailles)

ՊԱՏՈՒՀՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԱԼ. ԽԱՏԻՍԵՆԻ

Մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու :

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. Ե. ՕՊԱՆՆԵԱՆ,

եւ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ:

Կը Ներկայացուի ղեկավարութեամբ Գ. Տէրվիշեանի

ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Առաջին անգամ բլլալով կը ներկայացուի «l'Homme Squellette» Պ. փաուքալ Պասմաճեանի կողմէ իր մարթական ճկուն խազերով: Կը պարէ Օր. Huguette O Bine (Փարիզի Petit Casinoէն): Երգ՝ Օր. Թարկրին Նիգոմեանէ: Արտասանութիւն անակնկալներ: Կէս գիշերէն վերջ ՀԱՅԿԱԿԱՆ եւ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳԱՐՆԻՎԱԼ կը մասնակցի ԵՔՐԱՅ նուագախումբը ղեկավարութեամբ Պ. ՕՒՈՐԵԱՆի Թանկօյի եւ Դանկայի մրցում մասնաւոր ժիւրիի ներկայութեամբ:

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Սրիները:

*Ցուցադրութիւն

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1673 - 63
(ԵՐԹԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 8 ՄԱՅԻՍ DIMANCHE 8 MAI 1938

Ամ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3725

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ԱՐԾԻՒԸ,— ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ
որ ազատագրական պայքարի առաջին հունտերը ցանեց Վանի մէջ։
(ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՒԹԻՒ)

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ ԵՒ "«ՕՐԵՐ„

Վասպուրականի Հայր. Մխիթիւնը այսօր հանդիսաւորապէս կը տօնէ 1915 ապրիլեան հերոսամարտը, որ յանգեցաւ մայիս 3ի յաղթանակին,— ինքնապահպանութիւն եւ ազատութիւն։

Այս առթիւ քանի մը գրութիւններ կ'երեւան այսօր, ինչպէս եւ կոչ մը՝ Ամերիկայի Համա - Վասպուրականի կեդր. Վարչութեան կողմէ։ (Ամերիկայի մէջ ալ տօնուեցաւ տարեդարձը, մեծ պատրաստութեամբ)։

Այս տօնակատարութիւնները սահմանուած են ոչ միայն կենդանի պահելու կապը երէկուան եւ այսօրուան միջեւ, այլեւ կազդուրելու մեր հոգին, արժեքնելով հայրենասիրութեան եւ ազատագրութեան խոյանքները։

Ա՛հ հասարակ նկուն եւ լալկան, մենք վարժուած ենք միշտ մեր վիշտերն ու խոցերը յիշելու, մոռացութեան տալով յաղթանակի, հպարտութեան եւ ինքնավստահութեան պատմութիւնները։

Անշուշտ շատ խոր են եւ անմոռանալի՝ մեր պարտութիւնները, վիշտերն ու վէրքերը։ Բայց, ազգերու պատմութիւնը միայն ողբերգութիւններէ չի բաղկանար։

Նոյն իսկ մեր հայածական եւ ճակատագրական ժողովուրդին տարեգրութեանց մէջ, արձանագրուած են արիւրանց գործեր, որոնք նոյնպէս պէտք է ալեկոծեն մեր հոգիները։

Հարկ է պահել հաւասարակշռութիւնը, պահպանելու եւ արժեցնելու համար բարոյական կորովը, որ անսպառ աղբիւր մը կը կազմէ գործունէութեան համար։

Այդ քաջագործութեանց մէջ, փայլուն տեղ մը կը գրաւէ Վասպուրականի հերոսամարտը,— ամէհի գոյամարտ մը՝ որ տեւեց երեսուն օր, յանգելով փայլուն յաղթանակի մը։

Վասպուրականցին կրնայ ըսել արդար հպարտութեամբ,— «Զարկինք - զարկուանք», օրհասական չքնաղի մը մէջ, անկարելին փորձելով եւ յաղթանք հիմնել խարիսխ մը՝ ազատ հայրենիքի։ Մեղաւորը մենք չենք, ոչ ալ հայ ժողովուրդի այս կամ այն հատուածը, եթէ կարճ տեւեց մեր ջախջախիչ յաղթանակը, նորէն սահմանէ սահման, երկիրէ երկիր քչելով մեզ։ Մենք պարզեցինք մայիս 3ի գրօշը՝ արիւնաթաթախ աւերակներու վրայ, բայց, բուն թշնամիէն առաջ «բարեկամներ»ն էին որ փոս փորեցին մեր ոտքերուն տակ, ինչպէս ամբողջ հայ ժողովուրդի դլխուն ...

Ամէն պարադայի մէջ, Վասպուրականի հաստատած նախընթացը բացառիկ համբայ մը, ուր այլեւս ոչ ոք իրաւունք ունի ընկրկելու, վհատելու կամ դլխուն մոխիր ցանելու։

Փոթորիկ մըն է ազգերու կեանքը։ Եւ, ինչպէս բնութեան մէջ, յաւիտենական չեն փոթորիկներն ու ալեկոծութիւնները։

Ամէնէն թանձր ամպերուն եւ սպառնալից չանթերուն ի վերջոյ կը յաջորդէ արեւը։ Եւ եթէ բնութեան օրէնքները կը գործեն մեքենաբար, ազգերու կեանքին ալ իր տրամաբանական, ծրագրուած եւ առաջադրուած ելքին կը յանգի պայքարով, յարատեւութեամբ եւ վճռակամութեամբ։

Այդ առաքինութիւններն ունեցան երէկուան ռամիկներն ու հերոսները, հակատագրական պահու մը։ Մեզի կը մնայ «անցուկ - մոռցուկ» յիշատակի մը չվերածել անոնց բոցավառ խոյանքը։

×

Բոլորովին տարբեր բաներ են Վասպուրականի հերոսամարտը եւ «Կ. Պոլսի Օր»ը, որ կը տօնուի ամէն տարի։ (Այսօր ալ՝ Փարիզի եւ Մարսէյլի մէջ)։

Բայց եւ այնպէս, պակաս չեն հոգեկան կապեր՝ երկու ճակատներուն միջեւ։

Երէկ՝ ժողովուրդ մը կռուեցաւ ազատութեան համար, երբ ահաւոր կրակ մը բոցավառած էր աշխարհը։ Այսօր նոյն աշխարհացրիւ ժողովուրդին զաւակները, այլ թէ կին, կը յուշեն, կը տքնին, կը տքին դարձեալ ինքնապաշտպանութեան համար, խաղաղութեան մէջ։ Ամրոցելու համար մնացորդներուն տառապանքը, այլ մանաւանդ զօրացնելու համար այն ճակատը որ կը կոչուի «նոր սերունդի փրկութիւն»։

Միշտ ծաւալուն եւ գործօն, մեր կապոյտ Ծովը ահա տարիներէ ի վեր կը կատարէ աշխատանք մը, որ միայն դուրգուրանքի կը կարօտի, աւելի զարգանալու համար։

Զինայենք այդ դուրգուրանքը, խանդավառութեամբ տօնելով իր «Օր»ը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԽՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԻՆԵՐՈՒ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ԴԷՄ

«Փախցուած» գումարները կը վերադառնան

Տեղական թերթերը զոհունակութեամբ կը հաստատեն թէ արտասահման փոխադրուած գումարները հետզհետէ կը վերադառնան, իրրեւ հետեւանք ֆրանքի արժեզրկման։ Ինչպէս դրած էինք երէկ, առաջին օրը ետ եկած էր աւելի քան 8 միլիառ ֆրանքի գումար մը։ Երէկ ալ մեծ գումարներ եկան։ Նկատելով որ այսքան մեծ գումարներու վերադարձը կրնայ խանգարել օտար հրապարակները, ելմտական նախարարութիւնը որոշեց թիւեր չհրատարակել։ Բայց ետ եկած գումարներուն կարեւորութիւնը կարելի է հասկնալ, երբ ըսենք թէ կառավարութիւնը 4էն 3ուկէս առ հարիւրի դեղչեց Ազգ. պաշտպանութեան պարտաթուղթերու տոկոսը։

«Փախցուած» գումարներու վերադարձին ուրիշ մէկ հետեւանքն եղաւ ֆրանքին բարւոքումը։ Առջի օր անգլիականը իջաւ 178.40ի, տոլարը՝ 35.75ի, մինչդեռ հինգշաբթի օր առաջինը 178.90էր, երկրորդը՝ 35.85։

Կառավարութիւնը ձեռնարկած է խիստ հսկողութեան, գիներու ապօրէն բարձրացումը արգիլելու համար։ Ներքին նախարարին հեռագրական հրահանգէն վերջը, Գիներու ազգ. կոմիտէն քննելով կացութիւնը, եզրակացուց թէ ֆրանքին ներկայ սակը իրաւունք չի տար անմիջապէս բարձրացնելու գիները։ Միեւնոյն առեն, կոմիտէն որոշեց հրահանգներ ուղղել Փարիզի եւ գաւառի մասնաճիւղերուն, որպէսզի խիստ հսկողութիւն կատարեն եւ իրեն հաղորդեն չարաշահութեան պարագաները, դատական հետապնդում կատարելու համար։ Կոմիտէն քննելով ֆրանքի արժեզրկումին հետեւանքները՝ ճարտարագործական արտադրութեանց գիներուն վրայ, հաստատեց թէ հում նիւթերու ներկայ միթերքը իրաւունք չի տար անմիջապէս բարձրացնելու գիները։ Մասնաւորապէս տպադրական գործերու համար (թերթ եւն.) որոշուեցաւ պահել ապրիլի գիները այս ամսուան ընթացքին։

Սակարանին մէջ միշտ կը փնտռուին ֆրանսական արժեթուղթերը, զգալի բարձրացումներով։

Նաւահանգիստի վարչ զօրաժողով Հոռմի մէջ

Գաւառական պարեր՝ 11,300 երգիչներով

Նաւթոլիի անհանդիստ նաւահանգիստին վերջը, Մուսոլինի փառաւոր զօրահանդէս մը սարքել տուաւ Հռոմի մէջ, Ցաղթանակի պալատին վրայ, իւ պատիւ Հիթլերի։ Կը մասնակցէին 30 — 50.000 զինուորներ, ամէնէն արդիականն կարդուսարքով։

Մօտ երկուքուկէս ժամ, զինուորներ, ձիեր, մեքենաշարժ վաշտեր, թնդանօթներ, հրասայլեր ռազմադաշտի վերածեր էին հրապարակը։ (2500 ձի, 600 ռազմական ինքնաշարժ՝ զօրքով եւ զէնքով, 420 հեծելանի, 400 զրահապատ կառքեր եւ հրասայլեր, 200 մեծ եւ 400 միջակ թնդանօթներ եւն.)։

Զօրահանդէսը սկսաւ ուրբաթ առտու ժամը 10ին, երբ անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր հրապարակին վրայ։ Առաջին չարքերուն վրայ կ'երեւային սպայակոյտերու անդամները, յետոյ պալիւաները,— 8 — 14 տարեկան պատանիներ՝ իրենց մարտական կազմակերպութեամբ։ Բոլոր զինուորները կ'անցնէին «սպի քալուածքով», հին հռոմէական ղրութեամբ (վասս ռոմանս)։ Մուսոլինի ինք անձամբ կուտար ազդանշանը։ Սովորական զինուորներու հետ, կ'երեւային կազարգել դիմակաւորները, բոցարձակ վաշտերը եւն.։

Զօրահանդէսէն վերջը Հռոմի քաղաքապետութիւնը ընդունելութիւն մը սարքեց Կապիտոլի վրայ, իսկ երիկունը տեղի ունեցաւ վիթխարի ցոյց մը, մասնակցութեամբ 11.500 երգիչներու, 900 նուագածուներու եւ 800 գոյներու, որոնք գաւառական պարեր պարեցին (սալթարէլլօ եւն.) եւ ուրիշ գուարճութիւններ սարքեցին։

**** Նորվրդային մամուլը այս ցոյցերուն առթիւ, ուժգնօրէն քննադատելով անգլեւփրանսական զինակցութիւնը, դիտել կուտայ թէ Անգլիա չի կրնար իրական օգնութիւն հասցնել Ֆրանսայի։ «Փրաւտա» Հիթլերի Հռոմ այցելութիւնը կը նկատէ պատրաստութիւն մը՝ Եւրոպան տակնուվրայ ընելու։*

**** Անշուշտ այս արտաքին ցոյցերէն աւելի նշանակալից են երկու Առաջնորդներուն քաղաքական խօսակցութիւնները, որոնք առ այժմ դադնի կը պահուին։ Իտալական աղբիւրէ կը հաղորդուին թէ երկու պետութիւնները մասնաւորապէս չահագրգռուած են դանուբեան եւ պալքանեան խնդիրներով, որոնց կարեւորութիւնը աւելի չեշտուած է, իբրեւ հետեւանք Աւստրիոյ կրցման։ Գալով Զեխոսլովաքիոյ հարցին, Հիթլէր կը յուսայ ապահովել Մուսոլինիի բարեացակամ լռութիւնը։*

Ալէքսանդրեթի Սանճաքի քննարկութիւնները

Թուրքերը նոր ունարկներ կը ժտածեն

Ինչպէս հաղորդած էինք, Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ նշանակուած չէզոք պատուիրակները արդէն հասած են Ալէքսանդրեթ եւ Անտիոք, հսկելու համար ընտրական գործողութեանց։ Այս առթիւ մասնաւոր կանոնագիր մը մշակուած է, որուն համաձայն իւրաքանչիւր համայնքի համար առանձին տեղամաս մը պիտի պահուի, քուէարկութեանց արձանագրութեամբ։ Իւրաքանչիւր համայնքի քուէթուղթը տարբեր գոյն պիտի ունենայ (օրինակ՝ Հայերունը կապոյտ, Թուրքերունը կարմիր եւն.)։ Համայնքները պիտի քուէարկեն զատ զատ։ Քուէարկութիւնը դաղնի է եւ պիտի կատարուի առանձնարաններու մէջ։ Քուէարկելու իրաւունք ունին անոնք որ.—1. Մանճաքի քաղաքացի են, այսինքն իրենք կամ իրենց հայրը ծնած են, Սանճաքին մէջ.—2. Ծնած են 1918 յուլիս 1էն առաջ, այսինքն 21 տարեկան են.— 3. Չրիկ մարդ են (կիները քուէարկելու իրաւունք չունին).— 4. Որ եւ է դատապարտութեամբ զրկուած չեն քաղաքացիական իրաւունքներէ։

**** Սուրիոյ թերթերը կը դրեն ընտրական պատրաստութեանց առթիւ.—*

— Թուրքերը թէեւ կը պնդեն թէ իրենք մեծամասնութիւն են, բայց շատ լաւ գիտնալով որ իրականութիւնը ճիշդ հակառակն է, չփոթութեան մատնուած են ու կ'աշխատին ամէն միջոցով որպսզի միւս տարրերը։

Արդարեւ, համաձայն թէ հոդատար իշխանութեան եւ թէ ծրնեւի առաջին յանձնաժողովին կողմէ կատարուած ճիշդ քննութեանց, Թուրքերը հազիւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽԵՑԳԵՏԻՆՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

Գիրք մը կարդացի խեցեմորթազգիներու մասին։

Ասոնք ջրային կենդանիներ են, որոնց մարքը խեցեպատ է, եւ երբ խաշէ կամ խորովէ՝ կը կարմրին բոլշեւիկեան կարմիրով մը։

Կենդանական այս ընտանիքին մէջ ծանօթ են խեցգետինը (*բօսախոս*, **écrevisse**), որ յատուկ է անուշ ջուրերու՝ գետերու, աւելի փոքրը՝ **crevette**, Թուրքերը *թէքէ* կ'անուանեն, իսկ աւելի մեծը՝ **homard**, որ մինչեւ **35** սանթիմեթրի կը հասնի Եւրոպական ջուրերու մէջ, բիչ մը աւելի ամերիկեան ջուրերու մէջ, — Արեւելքի մէջ գրեթէ անծանօթ։

Այս *հոմարը* չափազանց համեղ միս մը ունի եւ շատ յարգի է։ Իրականին մէջ խեցգետին մըն է, բայց մեծ տեսակէն եւ կ'ապրի ծովու ջուրի մէջ։ Զայն ոչսալու համար, ոզոքիէ սակառներ կը գործածեն, որովհետեւ զօրաւոր մկրատներ ունի,— առջեւի երկու թաթերով կը կտրէ դանակի պէս։

Նոր խաշէ՝ այնքան կը կարմրի, որ Ֆրանսացիները խեցգետինի կը նմանցնեն չափազանց կարմրած բան մը։ Օրինակ, կրնանք ըսել մեր բոլշեւիկներուն համար, թէ կարմիր են խեցգետինի չափ։

Բայց, երբ խեցգետինի մասին այս տեղեկութիւնները կը կարդայի, ուշադրութիւնս գրաւեց ուրիշ նմանութիւն մը խեցգետիններուն եւ մեր բոլշեւիկներուն միջեւ։

Խեցգետինը այն կենդանին է, թէ բիւս միակը, որ չի սիրեր իր ազգակիցը։ Երբ խեցգետին մը, **homard**ը, կը դնէք ուրիշ խեցգետինի մը մօտ, կը յարձակին իրարու վրայ, իրենց նաճկերը բացած կ'աշխատին խեղդել, մկրատներով վիրաւորել, կտրել, ջարդել իրար։

(Գիտէն, կը նանչնամ ուրիշ անասնիկ մըն ալ,— մենք *փէհլիվան* կ'անուանէինք, որ նոյնպէս չէր սիրեր իր նմանը, կը յարձակէր իր ազգակիցին վրայ, մինչեւ որ մէկն ու միւսը մեռնէր վիրաւոր)։

Մկրատներով իրար ապանոզ այդ **homard**ներուն չէ՞ք նմանցներ, հիմա, երեւանի մեր բոլշեւիկները, որոնք սկսան իրար սպանանել անխնայ, ճիշդ ինչպէս ժամանակ մը մեզ կը սպանէին իրենց կապարի պէս ծանր ճառերով, իբրեւ կարմիր օրերու Գլօպէրեան **Homais**ներ։ (**Homais** անունն է Գլօպէրի *Մատամ Պովարի* վէպին հերոսներէն մէկուն,—դեղագործ մը, որ կը մարմնացնէ գիտութիւն ու մտաւորականութիւն ծաղող տխմարը, շատ ուսուանի պէս անընդհատ քաո տեղալով խօսակիցին վրայ, յաճախ իր չգիտցած գիտական բացատրութիւններով խառն)։

ԱՐԱՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

«ՌՈՒՍԱՑ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԱՒԱՆԴՈՒՄԸ ԲԱՐԵԼԱՒԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»

Ինչպէս գրած էինք, մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնուած են, զարկ տալու համար ռուսերէնի դասաւանդութեան՝ Հայաստանի մէջ։

«Խ. Հայաստան»ի ապրիլ 18 թիւին մէջ, խմբագրականի մը հետ, հրատարակուած է կեդր. Գործադիր Կոմիտէին եւ կառավարութեան ապրիլ 16 թուակիր որոշումը, «Հայկական ԽՍՀ ոչ-ռուսական դպրոցներում ռուսաց լեզուի դասաւանդութիւնը բարելաւելու մասին»։ Ահաւասիկ առաջին մասը, նոյնութեամբ.—

Նշել, որ Ռուսաց լեզուի դասաւանդումը Հայկական ԽՍՀ բոլոր ուսումնական հաստատութիւններում դեռ եւս դրուած է անբաւարար, որ այդ հանդիսացել է հակայեղափոխական սրոցկիստական-Բունխարինական եւ նացիոնալիստական-դաշնակցական տարրերի քայքայիչ աշխատանքի արդիւնքը, որոնք փորձում էին բոլոր միջոցներով վիժեցնել ռուսաց լեզուի դասաւանդումը Հայկական ԽՍՀ դպրոցներում։ Հետապնդելով իրենց հակայեղափոխական նպատակները, հայ ժողովրդի թշնամիները — բուրժուական նացիոնալիստներն աշխատում էին զատել եղբայրական ու բարեկամութեան կապերով կապուած հայ եւ ռուս ժողովուրդներին, ամէն կերպ փորձում էին խոչընդոտ հանդիսանալ ռուսաց լեզուի ուսումնասիրմանը՝ սովորող երիտասարդութեան կողմից, դրանով իսկ նրան զրկելով ռուս մեծ ժողովրդի հսկայական կուլտուրական արժէքներին հաղորդակից լինելու հնարաւորութիւնից։

Նկատի ունենալով, որ նախ՝ ռուսաց լեզուն իմանալը պէտք է հանդիսանայ ԽՍՀՄ եղբայրական ժողովուրդների հետ հայ ժողովուրդի կապի ու հաղորդակից լինելու հզօր միջոց, որը նպաստում է նրա յետագայ անտեսական ու կուլտուրական աճմանը, երկրորդ՝ որ ռուսաց լեզուին տիրապետելը նպաստում է տեխնիկական ու գիտական գիտելիքների բնագաւառում ազգային կարգերի յետագայ կատարելագործմանը, եւ Հայկական ԽՍՀ ժողովրդական կրթութեան մէջ, դպրոցներում ռուսաց լեզուի ուսումնասիրման գործում կատարուած վնասարարութեան հետեւանքները լիկվիդացնելի ենթարկելու համար, Հայկական ԽՍՀ կենդրոնական Գործադիր Կոմիտէն եւ ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը որոշում են.

1.— 1938 թուի սեպտեմբերի 1ից Հայկական ԽՍՀ բոլոր ոչ-ռուսական դպրոցներում մտցնել ռուսաց լեզուի պարտադիր դասաւանդում, որպէս ուսումնասիրման առարկայ։

2.— Ռուսաց լեզուի ուսումնասիրումը բոլոր տարրական դպրոցներում սկսել 2րդ դասարանից, իսկ ոչ լրիւ միջնակարգ եւ միջնակարգ դպրոցներում՝ 3րդ դասարանից։

3.— Որոշել ռուսաց լեզուի պիտելիքների հետեւեալ ծաւալը՝ տարրական, ոչ լրիւ միջնակարգ ու միջնակարգ դպրոցների աշակերտների համար։

ա) Տարրական դպրոցը (4 դասարան) աւարտած աշակերտները պէտք է սանան ռուսերէն բառերի այնպիսի պաշար, որը նրանց հնարաւորութիւն տայ հասկանալ պարզ խօսակցութիւնը, ռուսերէն լեզուով չարադրել ընթացիկ կեանքից իրենց ծանօթ երեւոյթները, տիրապետել ռուսերէն ընթերցանութեան եւ գրելու տարրական ունակութիւններին։

բ) Ոչ լրիւ միջնակարգ դպրոցը (7 դասարան) աւարտած աշակերտները պէտք է կարողանան ազատ ու ճիշդ արտայայտել իրենց մտքերը ռուսերէն լեզուով՝ ինչպէս բանաւոր, այնպէս եւ գրաւոր, ունենան իրենց հատակին համապատասխանող գրքից ինքնուրոյն կերպով օգտուելու ունակութիւն, գիտենան ռուսական քերականութեան եւ շարահիւսութեան հիմունքները եւ մի քանի օրինակներով ծանօթութիւն ստանան ռուսաց գրականութեան մասին։

գ) Միջնակարգ դպրոցը (10 դասարան) աւարտած աշակերտները պէտք է գիտենան ռուսաց լեզուի հիմնական օրէնքներն ու կանոնները, կարողանան ազատ կարդալ, այսինքն ճիշդ հասկանալ գեղարուեստական ու գիտական գրականութիւնը, բանաւոր հաղորդել եւ գրաւոր չարադրել կարդացածի բովանդակութիւնը, ինչպէս նաեւ իրենց մտքերը ռուսերէն ճիշդ լեզուով։

(Մնացեալը յաջորդով)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱԿԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Գրեց՝ ՏԵՆՆԻՍ ՈՒԻՓԼԻ

Trans : J. M. Թարգմ. Ջ. Մ.

Լուսին դիպուածով ։ Ինչ - ինչ մեզի համար անհասկնալի, ոչ - մտածուած ձեւերով կը կատարուին մեր կեանքին մէջ ։ Ծաւալումն մը կայ մեր ներքին էութեան մէջ, որ մեզ կը դարձնէ ենթակայ այդ դէպքերուն ։ Ինչո՞ւ ես հոս եմ այսօր, ինչո՞ւ կը նստիմ այս սենեակին մէջ, ինչո՞ւ կը խօսիմ այս մարդուն հետ, որ ինծի համար բոլորովին անծանօթ է մինչեւ այսօր ։ Ինչո՞ւ ես ինծի համար ամենէն կարեւոր մարդը կը դարձնեմ այս մարդը, որ ինծի համար ոչ մէկ արժէք ունի ։ Ինչո՞ւ ես կը ստիպեմ զինքս, որ ինծի հետ ճաշէ, երբ ես ինքս ալ չեմ գիտեր, թէ ինչո՞ւ ես ճաշելու հրաւիրեցի զինքը ։ Ինչո՞ւ ես կը ստիպեմ զինքս, որ ինծի հետ ճաշէ, երբ ես ինքս ալ չեմ գիտեր, թէ ինչո՞ւ ես ճաշելու հրաւիրեցի զինքը ։

Ամէն անգամ, որ ես կը մտածեմ այդ մասին, կը զգամ, որ ինչ - որ անհասկնալի ազդեցութիւն մը կայ ներքին կեանքիս մէջ, որ ինծի կը մղէ դէպի այդ դէպքերը, որոնք ինծի համար ոչ մէկ նշանակութիւն ունին ։ Ես կը զգամ, որ ինչ - որ անհասկնալի ազդեցութիւն մը կայ ներքին կեանքիս մէջ, որ ինծի կը մղէ դէպի այդ դէպքերը, որոնք ինծի համար ոչ մէկ նշանակութիւն ունին ։

Ես

ՀՈԳՈՒ ՎԱՆԻ ՊԱՀՊԱՆԸ

— Ա՛խ, ըսի ատոր, մեր կնոջ մայրն էր, ան ալ մեզի հետ կ՚ապրէր, ան ալ մեր ընտանիքին անդամներէն մին էր։ Ամէն ինչ կը կատարուէր անոր ձեռքով։ Ան ալ մեզ կը սիրէր, ինչպէս որ մենք զինք։ Ամէն ինչ կը կատարուէր անոր ձեռքով։ Ան ալ մեզ կը սիրէր, ինչպէս որ մենք զինք։ Ամէն ինչ կը կատարուէր անոր ձեռքով։ Ան ալ մեզ կը սիրէր, ինչպէս որ մենք զինք։

Ան ալ ուրիշ ոչ ոքի պէս մեզ կը սիրէր։ Ան ալ մեզ կը սիրէր, ինչպէս որ մենք զինք

80.000 հոգի են, այսինքն ընդհանուր բնակչութեան մէկ երրորդը։ Այսպէս է որ, նուազագոյն համեմատութեան մէջ, միայն 8 երեսփոխան նշանակուած է անոնց համար, 20 կամ 22 աթոռի վրայ։

Ալէվիներն ալ 60.000 հոգի ենթադրուած են եւ պիտի ունենան նուազագոյն 6 երեսփոխան։ Հայոց համար նշանակուած նուազագոյն 2 աթոռը քիչ է, քանի որ Հայերը 30—35.000 հոգի կը հաշուեն, համաձայն պաշտօնական մարդահամարին։

Համոզուած, որ իրենք փոքրամասնութիւն են եւ այս պարագան անդամ մըն ալ պիտի հաստատուի պաշտօնապէս, Թուրքերը նախ աչխատեցան յետաձգել տալ ընտրութիւնները։

Բայց տեսնելով որ գործը կատակ չէ եւ ընտրութիւնը անպայման պիտի կատարուի, սկսած են ամէն միջոցի դիմել, մեծամասնութիւն չհաւելու համար։

Անոնց մտածածնիը՝ նոր կանոնագրին 19րդ յօդուածն է, որ կ'ըսէ թէ դիմող քաղաքացին պէտք է «հանդիսաւորապէս» ընտրական դիւանին առջեւ յայտարարէ թէ ինքը կը պատկանի այսինչ համայնքին»։

ԶԱՆԱԶԱՆԼՈՒԻՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՌԶԱԿԱՒՈՐ ՎԱՑՏՄԱՆ, որ այնքան ոճիրներ խոստովանած էր, այժմ բացարձակ լռութիւն կը պահէ։ Իր պաշտպան փաստաբանը պիտի ըլլայ Ծանօթ իրաւագէտը, Մոթօ Ժիաֆֆէռի։

ՋինԱյիներէ կարեւոր յաղթանակ մը չահեցան Փէյփինկի (Փէքին) չըրջանին մէջ։ Կ'ըսուի թէ միայն 7 մղոն հեռու են Նանքինէն։ Ճապոնցիներն ալ կարեւոր դիրք մը գրաւեցին։ Ճակատամարտը կատաղօրէն կը շարունակուի մէկ չաթաէ ի վեր։

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ խորհուրդը ժողով պիտի գումարէ վաղը, երկուշաբթի։ Անգլիոյ արտաքին նախարարը Փարիզէն անցաւ, ժողովին մասնակցելու համար։ Օրակարգին վրայ կը գտնուին բազմաթիւ փշոտ խնդիրներ։

ՎԻՆՆԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը գրաւեց աշխարհահռչակ բեմադիր Մաքս Ռայնհարտի դղեակը, որ իբրեւ նուէր սրուած էր Աւստրիոյ նախկին կառավարութեան կողմէ։ Արուեստագէտը անհետացած է եւ կը հետախուզուի իբրեւ հակահեղափոխական։ — Ջերբակալութիւնները եւ անձնասպանութիւնները կը շարունակուին Վիէննայի մէջ։ Անձնասպան եղած է նաեւ պանութիւնները կը շարունակուին Վիէննայի մէջ։ Անձնասպան եղած է նաեւ Քարլ Հիրշ, արուեստական կաշիի մեծ գործարանատէրը։ Լիճի մէջ ալիւրի վաճառական մը, Յոսէֆ Վէբնէր (Հրեայ), ինքզինքը պատուհանէն վար նետելով, պատճառ եղաւ բանուորի մը մահուան։ Ինքն ալ վիրաւորուեցաւ սրունքէն։

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ վերջին մեծ պարգեւը, 3 միլիոն ֆրանք, չահեցաւ... վիճակախաղը։ Շահող տոմսակը օրերով յուցադրուած էր Ալէսի մէջ, բայց չէր ծախուած, ուրեմն երեք միլիոնը պիտի մնայ պետական գանձը։

ՖՈՒԹՊՈԼ.— Այսօր Ֆրանսայի բաժակի վերջնախաղ մրցումը տեղի կ'ունենայ Փարք տէ Փրէնսի մարզադաշտին մէջ, հովանաւորութեամբ Հանրապետութեան նախագահին։

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ

Ճաւաջիկայ դասախօսութիւնը Ջորեքշաբթի, 11 Մայիս ժամը 9ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, կը խօսի Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ. Նիւթ՝ «Հայ մամուլի զարգացման ընթացքը»։

Ֆ. Կ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ "Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ,,Ը

8 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Salle Poissonnièreի մէջ, 7, Rue du Fbg. Poissonnière, Métro Bonne Nouvelle.

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿԻՆ **ԷԼԼԷՆ ԲԻՒՋԱՆԴ**
ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ. ՀՐԱՉ ՋԱՐԹԱՐԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ դաշնակահարուհի Օր. ՔԷՆ-ՏԻՐՃԵԱՆ, կ'երգէն՝ Օր. Ա. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ եւ Պ. Ե. ՏԷՕՓՄԼՃԵԱՆ։

սիրողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի երկու զաւեշտ, «ՎԱՐԴԱԳՈՑՆ ՆԱՄԱԿԸ» եւ «48 ՕԱՆՈՑ ԳԼԽՈՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ» կը պարէ Պուլկար պարուհի Օր. SOPHIE ERRIO։

Եւրոպական պարեր։ Ընտիր ճաշ։

Ձոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Խաչուհիներու կողմէ։

Մուտք **10** ֆրանք

ՓԱՐԻԶ ՇՐՋԱՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅԱՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

*184 Bld. St. Germain, SALLE GEOGRAPHIE*ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ **ՎԱՐՋ. ԱՏԵՆԱՊԵՏ Մ. ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆԻ**

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Վ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ, Ե. ԹԻՐԶԻՊԱՇԵԱՆ,**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին

ՏԻԿ. Ե. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ),
ՀՒՅԿԱՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ԵՐԳ)
ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ (ՋՈՒՔԱԿ) ԵՒ **ՕՐ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ**
(ԴԱՇՆԱԿ)։ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի սրահին մէջ, 22 Մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով, Գոլսոյ Տրամաթիք Ընկերութեան խաղացանկէն

ԲԱԲԱՆ Կ'ՈՒԶԵՄ...

(զաւեշտ 3 արար, թարգմ. Ա. Մատաթեանց), երեք ժամ ծիծաղ։

Կը մասնակցին՝ Տիկին ՓՆԱՐ ՄԱՔՏՕՆԱԼԱՏ. Տէր եւ Տիկին ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՍՈՆՃԱԳ, Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՍԳԱԼԵԱՆ եւայլն։

Տոմսերը կը ծախուին գրասուն Հ. Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած «ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ» կողմէ

15 Մայիս կիրակի երեկոյ ժամը 8.45ին, Սօսիէթէ Սավանթի մէջ

8, Rue Danton. *Մէթրօ Օտէոն*

կր ներկայացուի **ԱՇՈՒՂ-ՂԱՐԻՊ** *(օփերէթ)*

կը մասնակցին՝ Գ. Գ. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ, ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ։ Տիկնոջ՝ ԱԶՆԱՒՈՐԻՆ, Օր. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւլն.։ Հաբանիքի տեսարանին կը մասնակցին Օր. ԱՑՏԱ. եւ Գ. ՍՍԱԹԵԱՆԻ (վրացի կիներ)։ կը նուագէ քէմանչիստ ՕՀԱՆՆԷՍ։

Գին 6 եւ 10 ֆրանք։

Տոմսերը կը ծախուին գրասուն Հ. Սամուէլ, 51 Mr. le P e, Paris(5) եւ ներկայացման օրը կէշէն։

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը։

ՑՈՒՇԱՏԱՏՈՐ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի Մասնաճիւղին Ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 9 Մայիս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Le «Cadet» սրճարանին վերնայարկը։ Կարեւոր օրակարգ։

ԿԱՐԵՒՈՐ Է ԿԱՐԴԱԼ

ԴԻՒԱՆ Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
(Առաջին հատոր)
Գին 30 ֆրանք, փոստի ծախքով 35 դիմել «Ցուցասէր»ի

REXY CINEMA (Lyon)
6 — 12 *Մայիս*
Cours Lafayette, angle Rue Garibal.
Ամէն օր ցերեկները 2.30ին, իրիկուանները 20.30ին։
Harry Baure
dans
Sarati le Terrible
Գիներ **3, 5** եւ **7** ֆրանք
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով։

ՀԱՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Փոքրիկն Անժէլ Նիզամեանի (9 տարեկան) դաշնակի համար տպագրած երեք պարերը եւ եւ Le Coucou.

Գին 10 ֆրանք

Առանալու համար դիմել Տիկին Նիզամեանի, 6 Rue Elysées des Beaux Arts, Paris (18), Հրանտ Սամուէլ գրատուն, 51 Mr. le Prince, Paris (6) եւ Պ. Բարունակեանի, Eglise Armeniene 15 Rue Jean-Goujon, Paris։

ԵՐԿՈՒ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 14, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ
ՃԻՇՏ ԺԱՄԸ 8.45ԻՆ

ՅՈՒՆԻՍ 4, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ
ԺԱՄԸ ՃԻՇՏ 8.45ԻՆ

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ՍՐԱՀ, ՊՕՄՈՆ ՍԱԼ ՄԱՋՐՆՕ. 88 ՐԻԻ Տ'ՕՊԱՆՅԸ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Ջանքակահար Պ. Յ. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ կուտայ իր աշակերտներուն տարեկան ԱԻԱԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ (30է չափ նուագախումբ)՝ կը մասնակցի յայտնի դաշնակահարուհի Mlle Emilie GUEYRARD Լիսէ Սիւգիքալի պաշտակի ուսուցչուհիներէն։

Ձոխ յայտագիր, որուն մաս կը կազմեն՝ ԿԼՈՒԲ, ՄՈՑԱՐԴ, ՊԷԹՀՈՎԷՆ, ՇՈՒՊԵՐԹ, ՐԻՄՍԿԻ ԿՈՐՍԱԿՈՖ եւլն.։

Ցառաջացած աշակերտներէ կազմուած չարաւոր նուագախումբ մը, որուն կը մասնակցի ՈՒՍՈՒՈՒՑԻՉԸ, ներու եւ պատանիներու, որոնցմէ մի քանին օտար ժանրի երաժիշտներու գնահատանքին արժանացած են։

ՄՈՒՏՔԸ ՕԶԱՏ է.— Ի նպաստ մասնակցութեան համար յայտագրի մը գնումը պարտաւորիչ է։ կուտայ նախօրօք ստանալ ցԱՒՈՑՔ գրատունէն, բիւ Տօմինիքէն։

Մարսէյլի բոլոր կազմակերպութիւնները կը խնդրուի չհաչուեակցիլ։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՑԺ - ԱՑԱՄՆԱՒՈՑԺ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿՈՒՐ ՏԻՒ ՆՕՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։
Աւտօներէն ժամադրութեամբ։

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻԻՆ

ՏՕԿԹ. Լ. ԴՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** *(անփոփոխ)*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

"ՇԻՐԱԿ,,

Արեւելքի միակ իսկական օղի է։ Անզուգական, ընմրցելի, անհոտ։ Աւարտնակարգ զօրացուցիչ ախորժակ։ Պատրաստուած զուտ չամիչի ողիով։ Հայ աւանդական սեղանին վրայ։

Maison de la Mutualité

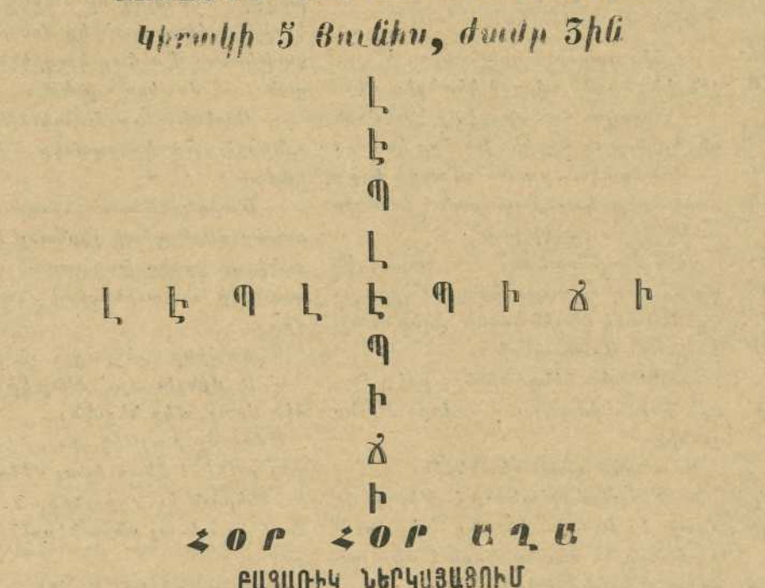
կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին

ԼԻԼԻՊՈՒՏԻԱՆ ՀՈՐ ՀՈՐ ԱՂԱ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՏԻԳ. ՉՈՒՀԱՃԵՒԱՆԻ *Ծանր. հարիւրամեակին տօրիւ*

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ **Գ. Մ. ԵԼԻՄՉԵՀԻ**

ՔԷՄԱՆՉԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻ ՀԱՅԿ

կը նուագէն ամէն երեկոյ մասնակցութեամբ ՔԱՆՈՒՆԻ ՊՕՂՈՍԻ եւ պարտուխ ՕՐԻՈՐԴ ՖԷՐԻՏԱՑԻ, Franco - Oriental սրճարան-ճաշարանին մէջ, 3. RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrsի անկիւնը). Tel. Trudaine 51—80. Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle. Օթօպիւս I. R. R. bis։ Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ ադանդերներով։

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕՒԼԵԱՆ

Մեծաքանակ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐ ներածած ենք ուղղակի, կը ծախենք գիւրամատչելի գիներով կարճ ժամանակուան համար։ Veritables Martres (սկիւռ) 100 *ֆրանքէն սկսեալ։* Veritables Renards Argentés (արժաթի աղուէս) 500 *ֆրանքէն սկսեալ։*

ՓԻԹՈՒԱ Ո ՊՕՆՕՆ, ՄԱՂԹ. եւլլն.։

Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւախոխութիւնը, ներկելը եւ թանաժը։ Մուշտակները կը մաքրենք ձրի։ *Բաց է ամ. ՐԱԿԻ օրերը միայն կէս օր։*

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ

Ջուտ խազոդ քոյ եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի է։ *ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ*ը, ջուրերուն արուեստական օդիները ձեր ստամոքսը կ'ապահովեն, գիշերները ջուր կը խմեցնեն եւ կը վնասէ ձեր յուներուն։ Խմեցէք *ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ*ը որպէս զի պատ, կազդուրիչ եւ ախորժակ։ Թարեր ընկալը ծուած է։

Dalakupeian St. Lambert et Suffres, Marseille

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ չունիսաս կին մը, տնական աշխատանքներու հատաք, իսկ երեսասարդ կին մը կամ աղջիկ մը խանութի մէջ աշխատելու համար։ երկուքն ալ պէտք է ունենան եւ միասն իրենց աշխատած տեղը։ Գրել «Ցառաջ»ի վարչութեան Չ։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ձեւերով բուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք համակով՝
S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**
Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով։

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13)
A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ՝— ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ | ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՄԱՅԻՍ MARDI 10 MAI 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3726

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Կ'ՈՒԶԷԻՆՔ ՈՐ ՍՈՒՏ ԸԼԼԱՅԻՆ...

Հակառակ որոշ վերապահութեան մը, զոնէ չափազանցուած տեսնելու մեր ընկերն, շարաշուք լուրերը երբոյս կը յաջորդեն անընդհատ, կաթողիկոսի պարագաներու մասին :

Մայիս 1ին հրատարակեր էինք ընդարձակ թղթակցութիւն մը, որ կը կրէր վերջ 20 թուականը եւ պատմելով էջմիածնի թալանը, այն տպաւորութիւնը ձգէր թէ Տարէն Ա. խեղդուած կամ թունաւորուած է :

Ահաւասիկ նոր նամակ մը նոյն աղբիւրէն, ճիշդ մէկ շաբաթ վերջը, ապ - ցոյց թէ 28 թուականով, որ աւելի հաստատուն դեմքի մը վրայ կեցած, կը տեղե - կացնէ թէ կաթողիկոսը մեռած է ՈՉ ԹԷ ԿԱԹՈՒԱԾԱՀԱՐ, ԱՅԼ ԽԵՂԴԱՄԱՀ : Կարդացէք դուք ալ, այնպէս ինչպէս գրուած է, եւ եթէ կրնաք, զատեցէք ասան ու իրաւը :

Մեր թղթակիցը կ'արձանագրէ նաեւ ուրիշ զրոյցներ, նոյն դէպքի մասին : Չենք հրատարակեր այդ մասն ալ, որպէսզի հանրային կարծիքը աչքի առնէ նախ ամբողջ պատկերը, բուն իրականութիւնը ստուգելու համար :

Մեզի համար երբեք հաճելի չէ յուզմունքէ լուրեր հրատարակել, ներ - կացնելու համար կացութիւն մը որ ոչինչ ունի բարենշան :

Այս առթիւ, մենք որ եւ է պատասխանի անարժան կը նկատենք այն զար - հուրթիւնները որ կը թխուին չորս պատի մէջ, առանց որ եւ է աղբիւրի կամ փաստի, պարզապէս միտք պղտորելու համար :

Մեր պարտականութիւնն է արձանագրել ինչ որ կը ճարուի ուղղակի կամ անուղղակի, հիմնուած՝ որոշ փաստերու եւ մեր աղբիւրներու լրջութեան վրայ :

Մեղքը մերը չէ, եթէ «հայկական» կոչուած կառավարութիւնը, աւելի հին՝ Մոսկուան ամուր փակած բոլոր դուռները, թոյլ չի տար որ մէկ անգա - մէն հրապարակ հանուին դէպքերը, բոլոր վաւերական մանրամասնութիւննե - րով :

Հայաստանէն եւ առ հասարակ Ս. Միութենէն լուր ստանալու համար, մարդիկ յաճախ հարկադրուած են անկարելին փորձել, «թռչուն փախցնել» կամ հանելուկ լուծել :

Երբ բազմաթիւ բերաններ միեւնոյն բաները կը պատմեն, միայն ման - րամասնութեանց մէջ տարբերելով, առ նուազն ապուշ պէտք է ըլլալ, պնդելու համար թէ «ոչինչ փոխուած է արեւելեան ճակատին վրայ» :

«Առանց կրակի ծուխ չըլլար», կ'ըսէ այս իմաստուն ժողովուրդը :

Բայց եւ այնպէս, մենք պիտի ուզէինք որ սուտ կամ չափազանցուած ըլ - լային այս բոլորը : Որովհետեւ, չափազանց քամնելի է պարզուած պատկերը, լրջելու համար յուսահատական ...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՍԹԱԼԻՆՆԱՄԷ»

Երկար ատենէ ի վեր «զգայացունց» յօդուածներ չէին նշմարած խորհրդային թերթերուն մէջ, «արեգակնափայլ եւ նահապետ Առաջնորդ»ի մասին :

Անշուշտ բոլոր թերթերն ալ կը յորդորեն ճոխ ձուլածոյ գովաբանութիւն - ներով : Եւ միշտ գլխագիր կը տպուի Ներկինի անունը, ինչ լեզու ալ ունենայ թերթը :

Չէ՞ որ միշտ ալ Անոր շնորհիւ կատարուած կ'ըլլան բոլոր յառաջդիմու - թիւնները ու բարի գործերը :

Օրինակ, եթէ կովերը այս տարի շատ հարք ծնին, այդ կ'ըլլայ շնորհիւ մեծ Առաջնորդին :

Կամ եթէ հայ վարժապետ մը ֆիչ մը լաց տպած ըլլայ «ռուսաց լեզուի» ուսուցման համար, դարձեալ Սթալի - նի հոգին է որ կ'առաջնորդէ :

Արդ, անցեալ օր ձեռս անցաւ երե - ւանի Գրական Թերթին մէկ թիւը, 12 յունիս 1938, որ կը պարունակէ լման երեք էջ աշուղերգութիւն՝ ի փառս «Հանճարափայլ »ին :

Միայն խորագիրները ջաղացքի պէս ալիր կը մաղեն գլխուդ ·—

— Ստալինը հայ աշուղների երգե - րում :

— Ջան Ստալին (աշուղ Գրիգոր) :

— Գուրգէղ հայրական, Ստալին (ա - շուղ Աշխոյժ, մուխամմազ) :

— Լէնինը եւ Ստալինը (աշուղ Շե - րամ) :

— Դու մեր երկրի լոյս Ստալին (ա - շուղ Աքա) :

— Ստալին (աշուղ Խայաթ) :

— Մագեցիր աշխարհին (աշուղ Խա - զալի) :

— Թանկագին անունդ (Հայկա - կեան) :

— Մեր Հայր Ստալին (աշուղ Եսայ - եան) :

— Կ'ուզեմ տեսնել արեւը հոգւոյս (աշուղ Որսորդ) :

— Ստալինին (Վարդան Խաչատր - եան) :

— Ստալին (աշուղ Պարկեշտ) :

— Գուրգէղ հայրական Ստալին (ա - շուղ Հաչիեան) :

— Ստալինի կռիւը (աշուղ Վերդի) :

— Ստալին (աշուղ Հրկէզ) :

— Տեսանք (աշուղ Բայեան) :

— Նկարող տեսայ (աշուղ Ցարու - թիւն) :

— Գովել քեզ արժան է (կարապետ Սահակեան) :

— Առաջնորդը (աշուղ Շերամ· ու - րիշ մըն ալ՝ աշուղ Խազալի) :

— Ամբողջ աշխարհում գովքով են խօսում քո մասին, խելքի ծով ես, լե - զուդ ճարտար, Ստալին (աշուղ Շա - փաղաթ) :

— Պողպատէ մարդը (աշուղ Հիւ - րի) :

— Ով ժողովուրդ (աշուղ Ցարու - թիւն) :

— Ստալին (աշուղ Ռաստի) :

— Ստալին (աշուղ Սատաֆի) :

— Առաջնորդ (աշուղ Սատաֆի) :

Այս խառնուածքի ցուցահանդէսին ունէն ամէնէն առաջ ուշադրութիւնս գլուխց պարագայ մը :

Փառաբանողներու առաջին կարգին վրայ կը գտնուին անոնք որ··· վարդ կը բուրեն իրենց տարիքով :

Ահաւասիկ մէկը ·—

Ու Ստալինը ԻՆՆՍՈՒՆԱՄԵԱՑ ողջու - նում է քեզ զուարթ
Ու քո տարած յաղթանակը, վեհ զո - րավար Ստալին :

Ուրիշ մը, աշուղ Որսորդ ·

Որսորդս ինքնուս , ԻՆՆԸՍՈՒՆԱՄ - ԵԱՑ ,
Անցեալում խաւար չատ բան եմ տե - սած ,
Կեղծ օրէնքներն վաղուց մեռած են :
Ազդար օրէնքներ կարդող Ստալին :

Երրորդ մը, աշուղ Շերամ ·—

Շերամս քեզ լաւ եմ ճանաչել,
Էշխիդ համար խաղ եմ կանչել,
Թէպէտ չորցել էի վաղուց ,
Փեզմով նորից եմ կանաչել :

Զորրորդ մը ·—

Սչուղ Ճարութիւնս եաշով ծեր եմ,
Կեանքս անց եմ կացրել, քիւլֆաթի տէր եմ ,
Ստալինի ուժով նորից ծաղկել եմ,
Մըհիվ ամէնքս չահէլ, գէնջ հասակ ունինք :

Անշուշտ ասոր համար է որ մեր «Հայաստանսպէր»ներն ալ այնքան շուտ ··· «կանաչեցին» :

ՎԱՀԷ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐԻ ԵՒ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՁԱՌԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Իտալական օդանաւերու ռազմափոխադրութիւնը

Շաբաթ օր, Մուսոլինի փառաւոր սեղան մը սարքած էր Վենետիկի պալա - տին մէջ (Հռոմ), ի պատիւ Հիթլէրի : Գերմանիոյ Առաջնորդին այցելութենէն ի վեր, առաջին անգամ էր որ հրապարակաւ պիտի արտայայտուէին երկու երկիրներուն վարիչները : Ուստի մեծ անհամբերութեամբ կը սպասուէր անոնց ճառերուն : Ինչպէս կ'երեւայ, բացառիկ բան մը չեն ներկայացներ այդ ճառե - րը, աւելի շատ ընդհանուր խօսքեր պարունակելով :

Առաջին բաժակաճառը խօսեցաւ Մուսոլինի, բարի գալուստ մաղթելով իր հիւրին : Ահաւասիկ ամփոփումը ·

— « Ձեր այցելութիւնը կը լրացնէ եւ կը նուիրագործէ մեր երկու երկիր - ներուն մէջեւ հաստատուած համաձայնութիւնը : Այդ համաձայնութիւնը, զոր գլուխ հանեցինք հաստատ կամեցողութեամբ եւ ամբարձնեցինք յամառօրէն : կը բխի ձեր եւ մեր յեղափոխութենէն : Անոր ուժը կը կայանայ մեր աշխարհա - հայեացքի նոյնութեան մէջ : Անոր պատմական առաքելութիւնը հիմնուած է մեր երկու ժողովուրդներուն տեւական չահերուն վրայ : Գերմանիա եւ Իտա - լիա հարիւր տարի պարբերեցան միեւնոյն հաւատքով եւ վճռակամութեամբ, գլուխ հանելու համար իրենց միութիւնը : Երկուքն ալ չկանացին աւելի ամուր եւ ապահով զարձնել այդ միութիւնը : Վերջին քանի մը տարիներու ընթաց - քին, մեր երկու երկիրները թօթափեցին կազմալուծիչ վարդապետութեանց ժանտախտը, հիմնելու համար այս ժողովրդական կարգուսարքը որ յատկա - նիշն է ներկայ դարուն : Մեր գործակցութեան էական պայմանները եւ նպա - տակները նուիրագործուած են Հռոմ - Պերլին առանցքով եւ միշտ հաստատ - ուած մեր կողմէ : Գերմանիա եւ Իտալիա իրենց եռին ձգեցին այն ցնորքները որոնց յանձնած էր իր ճակատագիրը Եւրոպան, կուրօրէն : Գերմանիա եւ Ի - տալիա մէկդի դրին այդ ցնորքները, իրենց միջեւ եւ ուրիշներու հետ փըն - տալիա մէկդի դրին այդ ցնորքները, իրենց միջեւ եւ ուրիշներու հետ փըն - տռելու համար միջազգային կարգուսարք մը որ պիտի կրնայ հաստատել աւելի ազդու երաշխիքներ արդարութեան, ապահովութեան եւ խաղաղութեան, բոլորին համար հաւասար հիման մը վրայ : Բայց այդ նպատակին հասնելու համար, անհրաժեշտ է ուղղամտօրէն ճանչնալ իւրաքանչիւր ժողովուրդի տար - բական իրաւունքը՝ կեանքի, աշխատանքի եւ ինքնապաշտպանութեան մէջ : Ֆիւ՛րէր (Առաջնորդ), տակաւին կը յիշեմ հրաշալի տեսարանը աշխատանքի , խաղաղութեան եւ ուժի զոր ձեր երկիրը պարզեց իմ առջեւ, անցեալ աշնան : Չեմ մոռցած եւ երբեք պիտի չմոռնամ ինծի եղած ընդունելութիւնը : Ֆաշա - կան Իտալիան եւ ես ինքս ամենայերմ մաղթանքներ կ'ուղղենք ձեր վերանորոգ - ման աշխատանքին համար » ·

ՀԻԹԼԷՐԻ ԲԱԺԱԿԱՃԱՌԸ

Հիթլէր ալ դոհացաւ ընդհանուր խօսքերով ·

— « Ազգային - ընկերվարական չարժումը եւ Ֆաշական յեղափոխութիւնը ստեղծեցին երկու նոր եւ հզօր պետութիւններ, որոնք այսօր կը բարձրանան իբրեւ երկու ժայռեր բարեկարգութեան եւ առողջ յառաջդիմութեան, խռովա - յոյզ եւ կազմալոյծ աշխարհի մը մէջ : Այսպէս Եւրոպայի մէջ կազմուեցաւ զանգուած մը 120.000.000 քաղաքացիներու որոնք վճռած են պաշտպանել իրենց կենսական իրաւունքները եւ ծառանալ բոլոր ուժերուն դէմ որ կրնան ընդդի - մանալ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ բնական բարեչքումին : Դուչէ՛ (Առաջնորդ), անցեալ աշնան գուք Պերլինի մէջ հռչակեցիք ամէնէն նուիրական օրէնքը ձեղի եւ ֆաշական Իտալիոյ համար,—այսինքն թէ պէտք է խօսիլ յատակօրէն եւ քաջ, եւ թէ երբ մէկը բարեկամ մը ունի, անոր հետ պէտք է քալէ մինչեւ ծայ - րը : Ցանուն նոյն Գերմանիոյ կը յայտարարեմ թէ ես ալ այդ օրէնքին կը հպա - տակիմ : Այսօր ես այդ օրէնքը պիտի յարգեմ հետեւեալ ձեւով,—2000տարիներ անցած են այն օրէն ի վեր երբ Հռոմայեցիները եւ Տեւտոնները իրարու հան - դիպեցան առաջին անգամ : Այստեղ, այս հողին վրայ, ամէնէն փառաւորը մարդկութեան բովանդակ պատմութեան մէջ, ես կ'ըմբռնեմ այն եղերական ճակատագիրը որ ձախողեցաւ ճշդիւտ սահմանագլուխ մը գծել երկու ցեղերուն միջեւ, երկուքն ալ ազնիւ եւ այնքան օժտուած : Հետեւանքը եղաւ անընդհատ տառապանք չատ մը սերունդներու համար··· Այսօր, օգտուելով երկու հզար տարուան պատմութեան փորձառութենէն, ուեմք երկուքս, որ անմիջական դրա - ցիներ դարձած ենք, պիտի ճանչնանք այն բնական սահմանը զոր նախասնա - մութիւնը եւ պատմութիւնը գծած են մեր երկու ժողովուրդներուն համար : Այսուհետեւ, այս սահմանագլուխը ճշդօրէն գծելով երկու ազգերուն կենսական հողերը, Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ համար պիտի ապահովէ ոչ միայն տեւական եւ խաղաղ գործակցութեան մը երջանկութիւնը , այլեւ պիտի ծառայէ իբրեւ կամուրջ մը երկու ազգերու փոխադարձ ազակցութեան եւ օգնութեան : Իմ ա - սածս կամքս է եւ կոտակ՝ դէպի ժողովուրդին, անբռնաբարելի նկատել Ալպեանեներու այն սահմանագլուխը զոր բնութիւնը գծած է մեր միջեւ : Ես դիտեմ թէ այս կերպով փառաւոր եւ բեղուն ապագայ մը կը բացուի Հռոմի եւ Գերմանիոյ միջեւ » :

Նաւատորմիղ եւ բանակին վերջ օդատորմիղը

Մուսոլինի Հիթլէրի առջեւ ցուցադրելով իտալական նաւատորմիղն եւ բա - նակին ուժը, կէրակի օր ալ օդային ուժերը ներկայացուց, աննախընթաց ռազ - մախոյզներ կատարել տալով : Երեք հարիւր հետազօտիչ եւ ռմբաձիգ օդանաւեր յանդուգն թռիչքներ կատարեցին Հռոմէն 80 քիլոմեթր հեռու, ապացուցանե - լով իտալական օդատորմիղին ուժն ու ճարտարութիւնը : Այս փորձերը մեծ տպաւորութիւն գործեցին Հիթլէրի վրայ : Ահաւոր տպաւորութիւն մը կը գոր - ծէր այս գործողութիւնները, մանաւանդ ռմբակոծութիւնները, որոնք իրականին պատրանքը կուտային, հանդիսատեսներու աչքին առջեւ : Ռումբերու որոտումը ուժգնօրէն կը ցնցէր օդակայանը : Այս առթիւ փորձուեցան ամէն տեսակ ռումբեր եւ թնդանօթներ, ինչպէս եւ պաշտպանութեան միջոցներ, արդիական բոլոր կատարելագործութիւններով :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՉԱՐԱՇՈՒԻՔ ԼՈՒՐԵՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԲՈԼՈՐ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐՆ ԱԼ Կ'ԸՍԵՆ ԹԷ ԽՈՐԷՆ Ա. ԽԵՂԴՈՒԱԾ Է ԱՊՐԻԼ 6Ի ԳԻՇԵՐԸ, ՉԵԿԻՍՏՆԵՐՈՒ ՁԵՌՔՈՎ

ՄՄՌ.— Երէկ վերջին պահուն ստացանք մասնաւոր թղթակցութիւն մը , որ զարհուրելի բաներ կը պարունակէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի մահուան պարագաներու մասին : Ստորեւ կը հրատարակենք այդ լուրերը, սպասելով վերջնական ստուգման : (Նոյն դէպքին մասին ուրիշ պատմութիւններ՝ վաղուան թիւով) ·—

(ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի)

... 28 Ապրիլ 1938

Ինչպէս յայտնի է, վերջերս՝ Մարտ եւ Ապրիլ ամիսներուն ընթացքում խոր - հրդային Ռուսաստանից հետացուում են օտարահպատակները, իբր կասկածելի, վտանգաւոր եւ անբաղձալի տարրեր : Այդ օտարահպատակները առանց ազ - դի եւ ցեղի խտրութեան քշւում են բոլշեւիկների կողմից : Ահա Կովկասից եւ մանաւորապէս Հայաստանից եւ Երեւանից արտասահման անցած օտարա - հպատակներից շատ շատերը մէկը միւսին լրացուցիչ բազմատեսակ տեղեկու - թիւններ են հաղորդում Հայաստանում կատարուած զարհուրելի դէպքերի մասին :

Հայաստանից եւ մանաւորապէս Երեւանից արտասահման հասած օտա - րահպատակները հետեւեալը մանրամասնութիւններն են հաղորդում ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՏԱՐԷՆ Ա· ՄՈՒՐԱՏԲԵԳԵԱՆԻ ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ :

Հայաստանի Չեկան էջմիածնի վանքից, հետեւաբար Ամենայն Հայոց կա - թողիկոսից պահանջում է պետական հարկ՝ քառասուն հազար րուբլի : Էջմիա - ծինը դրամը չունի այդ պարտքը վճարելու : Կաթողիկոսը ժամանակ է ուզում, որ սպասեն, մինչեւ որ ինքը հեռագիր տայ արտասահման եւ դրամ ստանայ , Չեկան մերժում է կաթողիկոսի առաջարկը պնդելով որ — « եթէ վանքը դրամ չունի, ապա ուրեմն կառավարութեան պէտք է յանձնէ տաճարի թանգարանում պահուած եկեղեցական ոսկեայ եւ արծաթեայ սպասներն ու անօթները եւ միւնչեւ իսկ միւռոնի կաթսան » :

Կաթողիկոսը մերժում է Չեկայի առաջարկը, որ անկասկած դալիս էր Թիֆլիսի վրացի փոխարքայ Բերիայից եւ կամ Ռուսաստանի վրացի ցար Ստալինից :

Եւ ահա կատարում է մի զարհուրելի ոճիր, որ աննախընթաց է մանաւո - րապէս էջմիածնի փոթորկալից պատմութեան մէջ :

Ապրիլի հաւանաբար 6ի գիշերուան ժամի 1ին երեւանի Չեկայից գալիս են՝ երկու ինքնաշարժով մի խումբ չեկիստներ եւ ուղիղ մտնում են վանքի բակը : Ինքնաշարժը կանգ է առնում էջմիածնի տաճարի դրան առջեւ :

Չեկիստները թակում են վեհարանի (կաթողիկոսի բնակարանը որ գտնը - ւում է տաճարի դէմ ու դէմ, մօտ 40քայլի վրայ իրարից հեռու) դուռը : Դռնա - պանն ու կաթողիկոսի ծառան դուռը բաց չեն անում : Այս աղմուկի վրայ կա - թողիկոսը զարթնում է, հագնւում եւ նախատեսում է ահռելի վտանգը : Տա - ճարի թանգարանի բանալիները դնում է գրպանը, իսկ մինչ այդ չեկիստները արդէն կոտրել էին վեհարանի դուռը եւ ներս մտնելով բարձրացել էին դահլի - ճը, ուր հանդիպում են կաթողիկոսին, որ իբր թէ բղաւում է նրանց վրայ եւ սկսում է նախատել, անպատուել եւ անիծել :

Չեկիստները պահանջում են յանձնել էջմիածնի թանկագին զանձերը, ոսկ - եայ եւ արծաթեայ անօթները, ադամանդներ, արժէքաւոր մատանիներ եւլլ : ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ ԵՆ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐԸ՝ ՏԱՃԱՐԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆՆ ՈՒ ԳԱՆՁԱՐԿՂԸ ԲԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ : ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՄԵՐԺՈՒՄ Է : ՉԵԿԻՍՏՆԵՐԸ ՇՐՋԱՊԱ - ՏՈՒՄ ԵՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԵՒ ԲՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐԸ ՁԵՌԻՑ ԱՌ - ՆՈՒՄ ԵՆ :

Զուր են անցնում տարաբախտ կաթողիկոսի օգնութեան կանչերը եւ անզօր դիմադրութիւնը :

ՉԵԿԻՍՏՆԵՐԸ Ի ՎԵՐՋՈՑ ՆՐԱՆ ԽԵՂԴԱՄԱՀ ԵՆ ԱՆՈՒՄ ԵՒ ՀԵՌԱ - ՆՈՒՄ : Ասում են, որ ԴԺԲԱԽՏ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԽԵՂԴԵԼ ԵՆ ՎԵՐԻՆ ԱՍՏԻ - ՃԱՆԻ ՎԱՁՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ : ՈՒՂՂԱԿԻ՝ ՁԵՌՔԵՐՈՎ ՍԵՂՄԵԼ ԵՆ ԿՈՒՈՐԴԸ ԵՒ ԽԵՂԴԵԼ ԵՆ : ԴԻԱԿԸ ՄՆՈՒՄ Է ԸՆԿԱԾ ԳԵՏՆԻ ՎՐԱՁ : Մահուան սարսուռն իջնում է վեհարանի դահլիճը, ուր ընկած է նահատակ կաթողիկոսի դիակը : Վեհարանի մարդիկ, զիչերապահն ու ծառան, սարսափից անհետանում են : Թէեւ զիչերանց կաթողիկոսի նահատակութեան լուրը տարածւում է վանքում, սակայն վանականներից եւ ոչ մէկը չի համարձակում իր խուցից դուրս գալ : Այս սարսափելի ոճիրը կատարելուց յետոյ, չեկիստները բաց են անում մայր տաճարի դուռը , մտնում են տաճարի թանգարանը եւ իրենց հետ բերած ար - կղերի մէջն են լեցնում վանքի թանկագին զարդեղէնները, ակնեղէնները, ոսկեայ եւ արծաթեայ եկեղեցական անօթներն ու սպասները, վերցնում են նա - եւ միւռոնի կաթսան : Այս բոլոր հարստութիւնները լեցնում են ինքնաշարժի մէջ եւ գնում են երեւան զիչերով :

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԴԻԱԿԸ ՈՒՌԱԾ, ԿԱՊՏԱԾ, ՁԱՐՁԿՈՒԱԾ ԱՄԲՈՂՋ ԵՐԵՔ ՕՐ ՓՈՒՈՒԱԾ ՄՆՈՒՄ Է ՎԵՀԱՐԱՆԻ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ : Վանականներից ոչ մէկը, մինչեւ իսկ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի անդամները , չեն համարձակում մօտենալ դիակին, որն արդէն սկսել էր հոտիլ : Չորրորդ օրը վանքում ապ - րող մի քանի ողորմելի կոյսեր (որոնք Թիֆլիսի հայկական կուսանոցից տարի - ներ առաջ քշուել էին էջմիածին եւ քար չեն տալիս իրենց թշուառ կեանքը) , ՄԵԾ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՎԱՆՔԻ ԲԱԿՈՒՄ ՄԻ ՓՈՍ ԵՆ ՓՈՐՈՒՄ ԵՒ ՆԱՀԱ - ՏԱԿ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԴԻԱԿԸ ՎԵՀԱՐԱՆԻՑ ԻՋԵՑՆԵԼՈՎ ԹԱՂՈՒՄ ԵՆ՝ ԱՌԱՆՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ :

ԾՈՎԵՑԻ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԷՄ հաստատուած խստութեանց առթիւ, գանգատա - դիր մը ուղղած էր ընկերվարական փաստաբաններու միութիւնը : « Լը Փո - փիւլէռ» կիրակի օր յօդուած մը հրատարակելով այս մասին, ձեռնհաս իշխա - նութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ հաստատուած սեղմումներու հետեւանք - ներուն վրայ : Այս առթիւ ըսենք որ ոստիկանութիւնը իր կարգին խստացուցած ըլլալով հետապնդումները, կը մերժէ արտաքսեալներու դիմումները : Մինչեւ անգամ թոյլ չի տար որ անոնք փաստաբանով կամ թարգմանով ներկայանան :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԵՐԿԱՐԱՑՈՒՆ

The Bunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.

Գին՝ ՏԱՀԱԿՈՒ 2ՈՒՀԱՐԻՆ
Թարգ. Ա. Ս.

Ոտքերս թմրած էին ու ես ուզում էի ոտքի վրա մնալ, որպեսզի ինձ ավելի ուժեղ չզգամ, բայց ես ինքս ինձ հարցրի՝ ինչո՞ւ եմ ես ամեն ... ես ... կատակ ... ոչ, ոչ, ոչ,

ՀՈԳԻ ՓԱՌԱՔ ԵՒ ՎԱՂԱՄԵՌ ՆՈՒՇ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՕՐ. ՆՈՒՆԱ ՊԱՊԱՅԱՆԻ

ԵՒ

ՈՍԿԵՓՈՐ ՊԵՉՈՍԵՐԵԱՆԻ

Անտուանեթ

8 Մայիս, 1938 Bondy (France)

ՏՊԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Ի. ԽՈՍՔԵՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ՀՈԳԻ ՓԱՌԱՔ ԵՒ ՎԱՂԱՄԵՌ ՆՈՒՇ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

10 — 5 — 38

Ք·իչ վերջը, Զիվիթա Վէքքիայի մէջ տեղի ունեցան թնդանօթաձգութեան փորձեր, ցամաքային եւ օդանաւային բանակներուն կողմէ։ Զորս հարիւր օդանաւեր թռնօններով ռումբ արձակեցին դէպի ծովուն բացերը, իբրեւ նշանակէտ ունենալով երկու հինցած նաւեր որոնք ընկղմեցան։ Այս ռազմափորձն ալ մեծ տպաւորութիւն գործեց ։

Հռոմի ընդունելութիւնները վերջացած ըլլալով, Հիթլէր Ֆիւրէնցա գը - նաց, ուր նոյնպէս փայլուն ցոյցեր սարքուած էին ։

*** Ահ այժմ վաւերական տեղեկութիւններ կը պակսին երկու Առաջնորդներու տեսակցութեանց արդիւնքի մասին։ Իրարնէ թղթակիցներու կարծիքով, Հիթլէր եւ Մուսոլինի քննած են բոլոր հիմնական խնդիրները — երկու պետութեանց ազդեցութեան չրջանակները կեդր· Եւրոպայի մէջ, Ձեխոսլովաքիոյ խնդիրը, երկու պետութեանց դիրքը Հունգարիոյ հանդէպ, Գերմանիոյ գաղ - թային պահանջները, երկու երկիրներուն տնտեսական եւ առեւտրական կա - ցութիւնը, Սպանիոյ պատերազմը եւ վերջապէս Եւրոպայի ընդհանուր կացութիւնը։ Անոնց քաղած տեղեկութեանց համաձայն, Մուսոլինի համաձայն է թէ չէզոքութիւն պիտի պահէ Ձեխոսլովաքիոյ դէպքերուն հանդէպ, ինչ որ ալ ըլլան։ Սպանիոյ մասին, երկու Առաջնորդները համաձայնած են որ հաւա - սարապէս օգտուին Զօր· Ֆրանքոյի յաղթանակին արդիւնքներէն եւն ։։

Այս առթիւ, իտալական եւ գերմանական թերթերը կը գրեն թէ «դուռը բաց է ուրիշ պետութեանց առջեւ, որով եւ պարկեշտ գործակցութեան համար»։ Գերմանական մամուլը իր հիացումը կը յայտնէ Իտալիոյ զինուորական եւ օդանաւային յաջողութեանց համար ։

Բարեխօսութիւն չեխական հարցին առթիւ

Փրակայի անգլիական դեսպանը Ձեխոսլովաքիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատունը երթալով, յանուն իր կառավարութեան թելադրեց առաւելագոյն զիջումները կատարել, դոհացնելու համար Գերմանացիներու պահանջները ։ Ֆրանսական դեսպանն ալ միեւնոյն թելադրութիւնները ըրաւ, մասնաւոր տեսակցութեամբ մը ։

Միեւնոյն ատեն, Պերլինի անգլիական դեսպանը բարեկամաբար հաղորդած է Գերմանիոյ արտաքին նախարարին թէ՝ իր կառավարութիւնը կը փափաքի որ չեխական խնդիրը կարգադրուի փոխադարձ բարեացակամութեամբ ։

Անգլիա կը յուսայ դիւանագիտական միջոցներով ազդել Գերմանիոյ վրայ, որպէսզի ծայրայեղութեանց չդիմէ, ինչ որ կրնայ տեղի տալ Ֆրանսայի զինուորական միջամտութեան ։

ՋԱՆԱՑԱՆԼԱՒՐԹՔ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏԱՂԱՒ

ԳՈՐԾԱՀԱՐԿՈՒԹԵԱՆ նպատակ ստանալու համար, Սէնի նահանգին մէջ պայման էր որ խնդրարկուն ապացուցանէր թէ հոս կը բնակէր 1935 յուլիս 31էն առաջ։ Աշխատանքի նախարարը վերաքննելով այս օրէնքը, որոշեց որ բաւական համարուի երկու տարուան բնակութիւնը ։

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Մորհուրդին 101րդ նստաշրջանը բացուեցաւ երէկ, երկուշաբթի։ Օրակարգին վրայ դնուած են բազմաթիւ փշոտ խնդիրներ, — Սպանիա, Եթովպիա եւն։։ Ժողովին կը մասնակցին Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Ա· Մ·իութեան եւ ուրիշ երկիրներու արտաքին նախարարները ։

ԺԱՆ Տ'ԱՐՔԻ տարեդարձը մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ Փարիզի եւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, մասնակցութեամբ կառավարութեան եւ քաղաքական կազմակերպութեանց։ Ամէն կողմ դրօշներ պարզուած էին։ Հարիւրաւոր շքէղ պահակներ եւ ոստիկաններ կը հսկէին բարեկարգութեան։ Կիրակի առաւոտ կանուխ 21 թնդանօթ արձակուեցաւ , իբրեւ ազդանշան։ Կրթական նախարարը բազմաթիւ պաշտօնատարներու հետ մասնակցեցաւ Ժոռ տէ Թուրէյի պատնդական թափորին։ (Այստեղ էր որ հերոսուհին 1429 մայիս 8ին յաղթեց Անգլիացիներուն, փրկելով Օրլէան քաղաքը, եօթը ամսուան պաշարումէ մը վերջը)։ Կարգ մը ընդհարումներ պատահեցան Փարիզի տօնակատարութեան առթիւ ։

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը շարունակուին Աւստրիոյ մէջ։ Վիէննայի մէջ անձնասպան եղան «Նոյէ Ֆրայէ Փրէսէ»ի նախկին խմբագրապետը, Պ· Մ·իւլլէր, ծանօթ հրապարակագիր Ալֆրէտ Շէլոնէր, «Նոյէ Վիներ Թակպլատ»ի խմբագիրը՝ Ֆ·իւրանտա եւ իր մայրը, թատերապետ Ռիւտոլֆ Պէտ եւլլն։ Ծանկարծամահ եղան Արթիւր Փիք, համանուն վաճառատան տնօրէնը եւ դերձարանատէր Եոզէֆ Լէրնէր ։

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ բողոքին վրայ, չեխական կառավարութիւնը խոստացաւ միջոցներ ձեռք առնել, խափանելու համար բոլշեւիկեան գործունէութիւնը լեհական պետութեան դէմ։ Այս առթիւ լեհական կառավարութեան ակնկալութիւնը խնդրեց։ Լեհական կառավարութիւնը պատասխանելով տրուած հաւաստիքներուն, յայտնեց թէ գործնական արդիւնքին կը սպասէ ։

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մէջ խռովութիւնները կը չարունակուին անընդհատ։ Ապստամբապետ Իզզէթ Պաթա, որ հրամանատարն էր Ֆէզի հրոսախումբերուն, պաշարուելով սպանուեցաւ խուզարկութեան մը ատեն։ Ապստամբապետը քարայրի մը մէջ ապաստանած էր եւ կատաղօրէն դիմադրեց։— Կիրակի օր շարք մը ընդհարումներ պատահեցան։ Նապլուսի մէջ սպառազէն հրոսախումբ մը յարձակեցաւ զինուորական կայաններուն վրայ։ Երկու ռումբեր նետուեցան քաղաքին մէջ։ Կարեւոր զինապահեստ մը երեւան հանուեցաւ Թուլքարէմի մէջ ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ նախորդ հակահրէական վարչապետը, Օքթավիան Կոկա, որ կաթուած իշեցուցած էր ուրբաթ օր, յանկարծամահ եղաւ յաջորդ օրը։ Բանաստեղծ էր, հրապարակագիր եւ քաղաքագէտ։ Տարիքը՝ 57։ Գրական հանդէս մը հրատարակեց 1902ին։ Շարունակ երեսփոխան ընտրուած է ։ Իր կուսակցութիւնը կեռ Մաչ կը գործածէր իբրեւ խորհրդանշան։ Անցեալ դեկտեմբերի ընտրութեանց առեն հազիւ քուէներու 9 առ հարիւրը չահեցաւ, բայց եւ այնպէս թագաւորը իրեն յանձնեց կառավարութեան կազմութիւնը։ Իր առաջին գործն եղաւ բուռն պայքար մը բանալ Հրեաներուն դէմ եւ չատեր փախան երկրէն։ Անցեալ փետրուարին, երբ քաղաքական եւ տնտեսական կացութիւնը ծանրացաւ, թագաւորը հրաժարեցուց Կոկան եւ զայլհին կազմութիւնը յանձնեց պատրիարքին ։

ՖՐԱՆՔԻ անկումին չնորհիւ արտասահմանէն երկիր վերադարձած գումարներու մասին կառավարութիւնը որ եւ է տեղեկութիւն չի հաղորդեր։ Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ 14 միլիառ ֆրանք վերադարձած է առաջին երկու օրերու ընթացքին ։ Իսկ Փարիզի թերթերը դիտել կուտան թէ նուազագոյն գումարն է այս եւ մինչեւ հիմա տեսնուածէն այսպիսի արդիւնք ։

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆ եղաւ Թզուկ Տէլֆէն, վարիգեան սրամիտ արուեստագէտը, բանալով օդային կազի կռուցը։ Վերջերս իր աստղը մարիլ սկսած էր եւ չատ կը վիրաւորուէր, երբ կը յիշեցնէին իր Թզուկ հասակը ։

ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԻ չէնքերուն քանդումը փութացնելու համար, վարչապետը հրահանգներ հաղորդեց, որպէսզի ամէն բան վերջանայ յունիս 15էն առաջ։

ՊԱՊԱԿԱՆ չրջաբերականի մը համաձայն, Արեւելեան Եկեղեցւոյ Միաբանութեան իրաւասութիւնը կը տարածուի հետեւեալ երկիրներուն վրայ,— Եգիպտոս, Սինայ, Էրիթրէա, Եթովպիոյ հիւսիսային մասը, Ալժերիա, հարաւային Ալպանիա, Պուլկարիա, Ճունաստան, Կիպրոս, Սուրիա, Թուրքիա, Լիբանան, Պաղեստին, Իրաք, Իրան ։

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները վերսկսելով յարձակողականը, յառաջ խա - զացին դէպի Քասթէլլօն, եւ այժմ 28 մղոն միայն հեռու են այդ քաղաքէն։ Նոր զինուորներ ցամաք հանուեցան Վինարոզի մէջ, ազգայնական բանակին համար ։

ԱՏԼԱՆՏեԱՆ ՆԱՒԵՐՈՒ գործադուլը կը չարունակուի։ Ծովային նախարարին յանձնարարուեցաւ ամէն միջոց փորձել, իրաւարարութեամբ լուծելու համար վէճը։ Օտար չոգենաւերը լայնօրէն կ'օգտուին այս տագնապին չնորհիւ ։

ԱԹԼՆԻԶԻՆ կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւնը բազմաթիւ համայնավար - ներ ձերբակալեց, որոնք պիտի դատուին իրրեւ հայրենադաւ ։

Հ. Յ. Դ.

Գումաւոր

ԼԻՈՆԻ ՇՐՋ՝ կովիտէն ընդ·ի. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 12 Մայիս, Չինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, «Քաֆէ Էթուալ»ի վերնայարկը, 1 Քուր կամպէթթա, պատասխանատու ներկայութիւն։

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը Զորեքշաբթի, 11 Մայիս ժամը 9ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ· կը խօսի Գ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ. նիւթ՝ «Հայ մամուլի գարգացման ընթացքը»։

13րդ Տարեկան Ցարեկոյթ

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳԱՑԼԻԿՆԵՐՈՒՆ

եւ Մպանակցութեամբ Ֆրանսացի, Անգլիացի, Ցոյն, Լեհ եւ Ռուս սկաուտներու

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ **ՋՕՐ. Կ. ԿՈՐԿԱՆԵԱՆԻ**

Կիրակի 15 Մայիս, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

SALLE POISSONNIÈREի մէջ, 7, Rue du Fg. Poissonière. (9)

Métro: Bonne Nouvelle.

Մուտք՝ 10 եւ 5 ֆրանք։

ՓԱՐԻԶ Ի ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի 15 Մայիս, ժամը 5էն 12, 8 Ռիւ Գօսիւէ, ընկերական պարահանգիստ հաւաքոյթ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑ ԿԵՍԱՐԻՈՑ

Գրեց՝ ԱՐՇԱԿ ԱԼՊՈՑԱՃԵԱՆ

Երկու ստուար հատորներով ԼԴ+2479 էջով, զեղազարդուած 687 պատկերներով եւ վիմատիպ 16 բազմագոյն պատմական քարտէսներով պատկառելի գործ մը, որ ոչ միայն կեսարիոյ եւ Շրջակայից պատմութիւնն է այլ՝ պատմութիւնը Փոքր Ասիոյ հայ գաղութներուն։ Կը պարունակէ համայնագիտական ծանօթութիւններ, տեղագրական, վիճակագրական, ազգագրական, մատենագրական եւ կենսագրական ամենաճոխ տեղեկութիւններ ։

Նուազագոյն գինը 25 չիլին։ Փարիզի մէջ կը ծախուի Պ· Սարգիս Սապրճանի քով ։ 13 րիւ Սէն Լազար, Փարիզ (9)։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի սրահին մէջ, 22 Մայիս, Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով, Գօսոյ Տքամաթիք Ընկերութեան խաղացանկէն

ԲԱԲԱՆ Կ'ՈՒԶԵՄ...

(պաւեշտ 3 արար, թարգմ. Ա. Մատաթեանց), երեք ժամ ծիծաղ։

Կը մասնակցին Տիկին ՓՆԱՐ ՄԱՔՏՈՆԱԼԱՏ, Տէր եւ Տիկին ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՍԱՆՃԱԳ, Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՍԳԱԼԵԱՆ եւայլն։

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած «ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ» կողմէ

15 Մայիս կիրակի երեկոյ ժամը 8.45ին, Սօսիէթէ Սավանթի մէջ

8, Rue Danton, Մէթթօ Օտէոն

կը ներկայացուի ԱՇՈՒՂ-ՂԱՐԻՊ (օփէրէթ)

Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ, ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ։ Տիկիններ՝ ԱԶՆԱՒՈՒՐԵԱՆ, Օր. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւլն։ Հարսնիքի տեսարանին կը մասնակցին Օր. ԱՃՏԱ եւ Պ. ԱՍԱԹԵԱՆի (վրացի կինոյն)։ Կը նուագէ քէմանչիստ ՕՀԱՆՆԷՍ։

Գինն 6 եւ 10 ֆրանք։

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Mr. le P e, Paris(5) եւ ներկայացման օրը կիշէն։

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը։

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ· ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ ։

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ։ Մխակ նուագախումբը հաճելի գարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները ։

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒԱՃՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթթօ՝ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ

Ագնիւեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ ։

ՑՈՒՇԱՏԵՏԻ

Ֆ· Հ· Կապոյտ Մաչի Անկէնի Մասնաճիւղի Ընդհ· Ժողովը 11 Մայիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Միասին բերել անդամատետրերը։

ԳԱՑԼԻԿ ՏԵՍԼԻԿ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Demours — PARIS (17e)

Alimentation «TRÉVISE»

Իր անմահական սուրճովը

Café "HAREM"

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱԺԱՌԻԿ ՁԵՂՁ

Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ձեղջ· մակ սլաներ եւ քաշքշուալ, սուրճական գոհ· հին եւ փէքմէզ։

ՄԵՏԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

CHEVALIÈRE մատանիներ արանց եւ կանանց համար։ Փափաքողներուն՝ իրենց անունին սկզբնատառերով։

Plaqué or 18 քարաթ 10 ֆրանք։

Լաւագոյն տեսակը 15 ֆրանք։

Ղրկեցէք թուղթէ մատանիով ձեր մատին չափը։

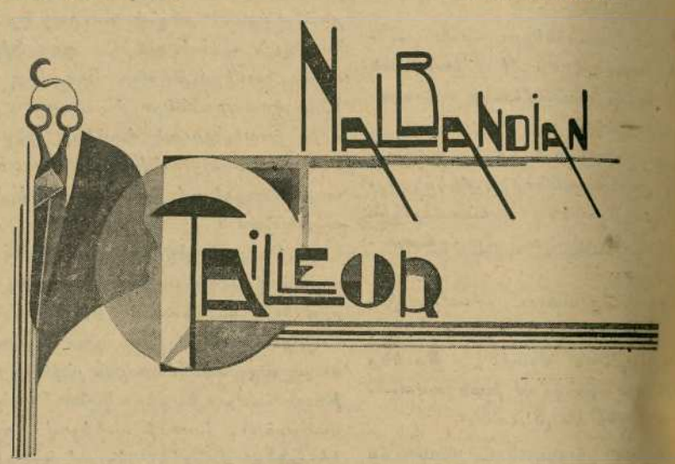
Կը ղրկենք Contre Remboursement.

Հասցէ **Maison Bema, 50, Rue Gay Lussac, Paris (5)**

Ի գիտութիւն ՍՈՒՐՃի բոլոր գնորդներուն կը ծանուցանենք թէ *LIVRAISON* ընելուս պատճառաւ սուրճի գիները գնչած ենք ֆարիւրին 25։ 5 քիլօ սուրճը կ'արժէ 74 ֆր· յանձնելի խանութիս մէջ։ Վաճառորդ չունիմ հրապարակի վրայ, գնելով իւանութիս կրնաք ապահով ըլլալ որ ձեր գնած սուրճն է *ՄԱՔՈՒՐ*, անարատ եւ անխարդախ։

TOROSSIAN, 4 Rue de Metz, Métro Strasbourg St. Denis.

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ*։ Ջգուշացէք արուեստական օղիներէ։ Ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխացաւերը ջուր կը խմեցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք միայն *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ* որուն անուրանալի, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է։

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն անթերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, պաստառներ փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով ։

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌԱԽՄԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունենք մեծ մթերք անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, տազտասի, կանանց ռոպերու եւ տազտասներու համար։ Ամենէն կարգ գոշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաստեղէններ։ Ունէինք վաճառք գրի քենայ։ Չափաւոր գիներ։

Գիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ

Մեծաքանակ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐ ներածած ենք ուղղակի՝ կը ծախենք գիւրամատչելի գիներով կարճ ժամանակուան համար։ Veritables Martres (սկիւռ) 100 ֆրանքէն սկսեալ։ Veritables Renards Argentés (արժանիք ադուէս) 500 ֆրանքէն սկսեալ։

ՓԻԹՈՒԱ Օ ՊՕՆՕՆ, ՄԱՂԹ եւլլն։

կը սառնածենենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւախոխութիւնը, ներկելը եւ թանաձգը։ Մուշտակները կը մաքրենք ձրի։ *Բաց է կիր. ՐԱԿԻ օրերը մինչեւ կէս օր։*

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ | ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐՍՓՏԻԻԹԹԻ
11
ՄԱՅԻՍ
MERCREDI
11 MAI
1938

ԺԴ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3727 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՌՈՒՍԱՑ ԼԵԶՈՒԻՆ» ԻԲՐԵՒ ԳԼԱՒՆ

Երկու անգամով արտատպեցինք «Հայկական ԽՍՀ կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէի եւ Ժողովրդական Կոմիսարների խորհրդի որոշումը», «Ռուսաց լեզուի դասաւանդումը բարեկարգելու մասին» (Յառաջ, *մայիս* 8 *եւ* 10)։

Այսօր ալ պիտի կարդաք երկու գրութիւններ, գրեթէ «Խ. Հայաստան»էն, որոնք նոյնպէս կը չեշտեն ռուսերէնի ծաւալման եւ զօրացման տիրոդութիւնը։ Ինչպէս կը տեսնէք, յօդուածագիրները լաւ տորված են իրենց դասը, եւ կը ճգնին տորվեցնել նաեւ ուրիշներու, դովելով «գերազանցիկները» եւ մատնանշելով թերացողները։ Անոնց մէկը, գլխագիր տպէտ մը, այնքան յառաջ կ'երթայ որ, կը գրէ սեւով ճերմակի վրայ ։

— « Ռուս մեծ ժողովրդի լեզուն աշխարհի ամենահարուստ, ամենաճոխ լեզուներից է։ Նա արտայայտութիւնների գեղեցկութեամբ, բառապաշարի լիակատարութեամբ, լիահնչուն ներդաշնակութեամբ, ոճերի անսահմանափակ ձեւով գերազանցում է աշխարհի բոլոր լեզուներին»։ (*Խ. Հայաստան*, 21 ապրիլ)։

Մենք ռուսերէն չենք գիտեր, բայց կը կարծենք թէ այս պարոնն ալ շատ բան չի գիտեր, եւ կամ իսկապէս հարուստ եւ մշակուած լեզուն կը չփոթէ բարեկոնական բառակոյտերու հետ ։

Անցնի՛նք։ «Խ. Հայաստան»ի նոյն թիւին մէջ, ուրիշ երկու յօդուածագիրներ ալ չորիքոտ գովեստներ կը հրատարակեն երկու դպրոցներու մասին, ուր «զգալի աշխատանք է տարուում, Ռուսաց լեզուի ուսուցումը պատշաճ բարձրութեան վրայ դնելու համար»։

Հիմա որ հրամանագիրը հրատարակուած է, անշուշտ պիտի կարդանք այլապէս չհեկեկան «ոչխարհան»ներ։ Ազդանշանը տուած է արդէն «Խ. Հայաստան»ը ինք, խմբագրական մը նուիրելով այս հարցին, այն թիւին մէջ ուր կ'երեւայ կառավարութեան որոշումը ։

Երեւանի պաշտօնաթերթը կ'ապդարարէ գլուխէն իսկ։— «Մովորենք եւ տիրապետենք ռուս մեծ ժողովրդի լեզուն», « Լէնինեան լեզուն», «համաշխարհային յեղափոխութեան լեզուն »։ Այս տողիս նորէն վկայութեան կանչելով Անաստաս Միկոյեանը, որ երեւան այցելած ատեն հռչակած էր այս նշանախօսքը , խմբագրականը դիտել կուտայ ։

— « Հայ ժողովրդի թշնամիները տարիների ընթացքում ձգտել են կտրել հայ ժողովրդին ԽՍՀՄ եղբայրական ժողովուրդների մեծ ընտանիքից, ռուս մեծ ժողովրդից։ Նրանք ամէն ինչ մի ջոցի դիմել են մեկուսացնելու հայ ժողովրդին ռուսական սոցիալիստական կուլտուրայից եւ նրան յետ մղել դէպի բուրժուական կարգերը։ Այդ իսկ պատճառով նրանք արգելակել են հայ ժողովրդի ձեւով ազգային, բովանդակութեամբ սոցիալիստական կուլտուրայի զարգացումը, ճգնել են ռուսերէն լեզուն դուրս վանել մեր դպրոցներից ։

ժողովրդի թշնամիների — նացիոնալիստների — դաշնակների եւ տրոցկիստական հակայեղափոխական թափթփուկների փորձերը՝ մեր մատաղ սերունդն ու երիտասարդութիւնը հեռու վանել ռուսական մեծ կուլտուրայից՝ առաւելապէս զգացել է լուսաւորութեան փրոնտում — դպրոցական ցանցում »։

Ուրեմն, « ժողովրդի թշնամիները»ուն ցանած «աւեր»ը պիտի դարմանուի « 1938 Սեպտեմբերի 1ից Հայկական ԽՍՀ բոլոր ոչ-ռուսական դպրոցներում մտցնելով Ռուսաց լեզուի պարտադիր դասաւանդում, որպէս ուսումնասիրման առարկայ »։

Ուրիշ խօսքով, պիտի սկսի բուն աւերածութիւնը։ Ռուսերէնը երբեք դուրս ձգուած չէր Հայաստանի դպրոցներէն, իսկ նոր կարգադրութեամբ հայերէնն է որ պիտի տուժէ ։ Կը բաւէ աչք մը նետել կառավարական որոշումին մանրամասնութեանց վրայ, համոզուելու համար ։

Մանկավարժներու կամ ուրիշ մասնագէտներու ձգելով քննել ռուսերէնի դասերու բաշխումը՝ դասարանէ դասարան , իրենց տրամաբանական հետեւանքներով, մենք կ'ուզէինք ուշադրութեան յանձնել տրուած որոշումին եւ բացուած պայքարին տարբեր մէկ երեսը ։

Առաջին.— 1938 *ապրիլ* 16*ի կառավարական որոշումը, երեւութապէս կրթական - դպրոցական, իրականին մէջ կը ներկայացնէ քաղաքական հանգամանք, իր բառերովն ու բացատրութիւններովն իսկ։ Ատով՝ ռուսերէնի դասաւանդումն ալ կը դառնայ չափանիշ՝ յեղափոխականութեան եւ հաւատարմութեան, այլեւ ժողովուրդներու եղբայրակցութեան ։*

Ուրեմն, ո՛վ որ կը թերանայ այս ճակատին վրայ, եւ չի դնէ « հարուածային» ուժգնութեամբ, մեքենաբար կը դառնայ կասկածելի, իբրեւ «հակայեղափոխական վնասարար», ինչպէս նախորդ վարիչները ։

Երկրորդ.— *Հրամանագիրը կը յանձնարարէ այնպիսի անօրինութիւններ (Երեւանի մէջ կ'ըսեն՝ «միջոցառումներ»?), որոնք երբ գործադրուին — եւ անշուշտ պիտի գործադրուին — հայերէնը ինքնին պիտի դառնայ որբեւայրի, եւ կամ լքեալ դոյզ ։*

Արդարեւ, երբ կառավարութիւնը կը հրամայէ 960 ուսուցիչներ պատրաստել ռուսերէնի համար, մասնաւոր դասընթացքներ հաստատել, սովորական դասաւանդութիւններէն զատ, մանկավարժական ուսումնարան բանալ (ռուսական), դումարներ սահմանել՝ դրադարաններ կազմակերպելու համար, մանկական դիրքեր հրատարակել, մէկ խօսքով՝ «բացառիկ ուշադրութիւն յատնել դպրոցներում Ռուսաց լեզուի դասաւանդման դրուածքին», անդին ո՞րքան ժամանակ եւ միջոց պիտի մնայ , հայերէնի դարգացման համար ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵԹՈՎպԻՈՑ ԽՆԴԻՐԸ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵԻ

Արտակարգ Արխեոն պատուիրակ մը նշանակած է

Ազգերու Դաշնակցութեան Մորհուրդը երկուշաբթի օր բանալով իր 101րդ նստաշրջանը, օրակարգ անցուց երեք սոսկալի խնդիրներ.— Եթովպիոյ դրաման հարցը, Սպանիոյ եւ Չինաստանի ծանուցագիրները։ Երկի առաջին անգամ քննուեցաւ Եթովպիոյ խնդիրը, եւ այս առթիւ Անգլիոյ արտաքին նախարարը յայտարարութիւն մը ըրաւ անգլեւիտալական համաձայնութեան մասին։ Եթովպիոյ պատուիրակութիւնն ալ ժրընեւ գացած է, գերագոյն փորձ մը կատարելու համար։ Պատուիրակութեան անդամներն են Պ. Պ. Աթօ Թասեղ եւ օգնականը՝ Աթօ Էֆէրիմ Մէհտան, ինչպէս եւ անգլիացի իրաւագէտ մը։ Այս պատուիրակութիւնը չմասնակցեցաւ Մորհուրդի գաղտնի նիստին, որ պիտի քննէր անոր ընդունելութեան խնդիրը։ Իրազեկներ կը հաղորդէին թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա համաձայն են որ պատուիրակութիւնը մասնակցի վերջին անգամ, քանի որ անկախ Եթովպիան դոյութիւն չունի, բայց կայսրը տակաւին կը պահէ իր հանդամանքը։ Մորհուրդը ամրողջ հարցի մասին իր վերջնական որոշումը տալէ առաջ, որոշեց որ իւրաքանչիւր անդամ պատասխէն յայտնէ իր կարծիքը։

Երէկ գրոյց կը չրջէր թէ կայսրը ինք ալ ժրընեւ պիտի երթայ օգնաւով, պաշտպանելու համար իր իրաւունքները։ Այս առթիւ մասնաւոր խորհրդական նշանակած է ծանօթ հեղինակ մը, Նորմըն Ինճըլ ։

Տարակոյս չկայ թէ այս բոլորը ձեւակերպութիւններ են, եւ Եթովպիոյ գրաւումը, ուրիշ խօսքով՝ «իտալական կայսրութիւնը» պիտի ճանչցուի եթէ ոչ մխաձայնութեամբ, գէթ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի պաշտօնական յայտարարութեամբ ։

Տալով սպանիական հարցին, հանրապետական կառավարութեան պատուիրակը բացատրեց հերքից թէ արտօնուած է բանակցելու գինադադարի մասին։ Իր յայտարարութեան համաձայն, ապստամբները շատոնց պարտուած են եւ պայքարը այժմ կապ ունի Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ հետ, որոնց միջամտութեան պիտի ընդդիմանան մինչեւ վերջը։ Իրազեկներ չեն կարծեր որ Սպանիոյ պատուիրակին ներկայացուցած փաստաթուղթերը մեծ տպաւորութիւն գործեն Ազգաժողովին ընթացքին վրայ։ Ոչ ոք չկայ նաեւ որ Ազգաժողովը հաւանի աջակցութիւն ընծայել Չինաստանի, պաշտպանելու համար զայն ճափոնական արշաւանքին դէմ ։

**** Ա. Դ. Մորհուրդի մասնաւոր նիստին մէջ Ա. Միւթեան արտաքին գործակարը՝ Պ. Լիթվինով բուռն ճառ մը խօսեցաւ, պաշտպանելով Եթովպիոյ եւ Սպանիոյ իրաւունքները ։*

Հիտլր Պերլին վերադարձաւ

Ֆիւրէնցայի մէջ ալ չընդալից ընդունելութիւն մը գտնելէ վերջ, Հիթլէր Պերլին վերադարձաւ երկուշաբթի օր։ Ուրեմն իր այցելութիւնը տեւեց մէկ շաբաթ։ Մեկնելէ առաջ, Գերմանիոյ Առաջնորդը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ Հռոմի հետագրական գործակալութեան միջոցաւ ։

— « Այս այցելութիւնը վայելեցի ոչ միայն իբրեւ քաղաքական գործիչ, այլեւ իբրեւ արուեստասէր։ Մինչեւ ակամայ բաժնուեցայ ինծի ցոյց տրուած չքեղ սրահներէն։ Մորապէս ուրախ եմ հաստատելով ֆաշականութեան եւ ազգային ընկերվարութեան միջեւ տիրող հասկացողութիւնը։ Երկու ժողովուրդները կ'ըմբռնեն թէ հաստատուն խաղաղ մը կը միացնէ զիրենք, ինչպէս հաստատեց Պ. Մուսոլինի Գերմանիա եկած ատեն, ինչպէս հաստատեցի ես ինքս Իտալիա այցելելով։ Մեր բարեկամութիւնը արհեստական բարեկամութիւն մը չէ »։

**** Միջազգային մամուլը կը չարունակէ զարմանալու տեսութիւններ պարզել այս այցելութեան հետեւանքներու մասին։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ՝ Մուսոլինի հաւանած է չգոհութիւն պահել չեխական հարցին մէջ ։ Ցետոյ, երկու պետութիւնները համաձայնած են ազդեցութեան չրջանակներու բաժնել Կեդր. Եւրոպան, Իտալիոյ համար մասնաւոր իրաւունքներ վերապահելով Եուկոսլաւիոյ մէջ, իսկ Գերմանիոյ համար՝ Ռումանիոյ մէջ։ Իտալիա ուժ պիտի տայ նաեւ Գերմանիոյ գաղթային պահանջներուն ։*

**** Ֆրանքեւիտալական բանակցութիւնները, որոնք ընդհատուած էին Հիթլէրի այցելութեան առթիւ, վերսկսան երէկ ։*

**** Պապը, որ Վատիկանէն հեռացած էր Հիթլէրի այցելութեան առեն, ճառ մը պիտի խօսի այսօր, չորեքշաբթի, նացիական (հիթլէրական) քաղաքականութեան դէմ ։*

Ժուռօ արտասահման պիտի չուղեւորի

Պ. Լէոն Ժուհօ, Աչխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը, ճառ մը խօսելով Թղթատարական աչխատաւորներու համագումարին մէջ (Վիչի), քննադատեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը եւ պահանջեց արմատական միջոցներ ձեռք առնել, ընկերային եւ տնտեսական բարենորոգումները դլուխ հանելու համար։ Այս առթիւ դիտել տուաւ թէ «դաղար»ը վերջացած է եւ չեշտեց ։

— « Անհրաժեշտ է որ, Ֆրանքի երրորդ արժեզրկումէն վերջը, բարեհաճին լսել Աչխատանքի Դաշնակցութեան ձայնը եւ վերջապէս իրագործեն անոր առաջարկած բարենորոգումներու ծրագիրը։ Եթէ չլսեն Աչխատանքի Դաշնակցութեան ձայնը, եթէ անդամ մը եւս հաստատենք թէ մարդիկ քաղաքական չահերու կը հպատակին, Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը պիտի յայտարարէ ժողովրդական ճակատին.— « կա՛մ ժողովրդական ճակատը պէտք է այս ճամբուն մէջ մտնէ, եւ կամ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը ինք մինակը գլուխ պիտի հանէ իր ծրագիրը»։ Դադարը պէտք եղածէն աւելի տեւեց եւ երկիրը մահացու հարուած մը պիտի կրէ, եթէ աւելի երկար տեւէ ։ Այս երրորդ անդամն է որ դրամը կ'արժեզրկուի առանց համապատասխան ճիգը կատարելու երկրին տնտեսական վերակազմութեան համար։ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԱՑՈՂԸ ԿԸ ՏԱՃԿՆԱՑ...

Ով որ լսած եւ մոռցած է, բող ևորբէն լսէ.—Աշխարհի լոյսը Թուրքիայէն ծագած է եւ Թուրքն է հիմնադիրը մարդկային բաղաքակրթութեան ։

Այս պարագան « գիտականօրէն » հաստատեցին ոչ միայն Թուրքիոյ լեզուաբանութեան եւ պատմութեան համաժողովները, այլեւ ... « թուրք ազգի հայ կոչուած ցեղախումբին» երիւելիներէն Պայ Յակոբ Տիլսչար եւ ուրիշ կանաւոր «Թիւրք կրէկորիէն» մը, Արթաֆի Ձէվդէի։

Յետոյ եւրոպացի գիտնականներ ալ իրենց կարգին լողալով քրխական աւազանին կամ ցուցահանդէսին մէջ , գտի եւ կազդուրուած, բարձրաձայն կրկնեցին նոյն ճշմարտութիւնը ։

Միայն մենք ենք որ, իբրեւ անյոյս յետադիմական, կը յամառինք Հին Ազգաց պատմութիւն հոլովել, Թուրքը նկատելով հասարակ «աշիրէթ»ի։

Հարկաւ այս մարդիկը քան մը գիտեն որ այսհան յամառօրէն կը պնդեն թէ «ի սկզբանէ անտի» Թուրքն էր աշխարհի առաջնորդը, անոր լոյսն ու փառքը ։

Ահաւասիկ նոր փաստ մը ։

Հոգատար իշխանութիւնը պատուիրակ մը ունի Ալեքսանդրեթի Սանճաքին մէջ, Պ. Ռոժէ Կառօ ։

Անցեալ տարի, երբ մարզպանին այս ներկայացուցիչը պաշտօնի ձեռնարկեց, թուրք մամուլը ահռելի վայնասուն մը բարձրացուց... Պ. Կառօ կը հալածէ Թուրքերը, ծեծել եւ բանտարկել կուտայ զանոնք, կը շփացնէ Արաբներն ու Ալեվիները, զէնք եւ ռազմանիւթ կը բաժնէ Հայերուն եւ Չերքէզներուն եւն. եւն.։

Յարձակողականը սկսաւ անցեալ տարի, եւ կը շարունակուէր դեռ վերջերս : («Յառաջ» օրը օրին հաղորդած ըլլալով լուրերը, աւելորդ կը սեպեմ կրկնել) ։

Արդ, Պ. Ռոժէ Կառօ անցեալ շաբթու էնկիւրի գնաց, Սանճաքի գործերու մասին խորհրդակցելու համար , եւ արժանացաւ մեծ պատիւներու : Թուրքերը փառաւոր սեղան մըն ալ սարքեցին, ի պատիւ հիւրին : Այս առթիւ, բաժակաճառեր ալ խօսուեցան փոխադարձ մեծարանքներով :

Եւ ահաւասիկ հրաշքը :

Պ. Ռոժէ Կառօ, «Թուրքերու ոխերիմ թշնամին», այն որ զէնք եւ ռազմանիւթ կը բաժնէր Հայերու եւ Չերքէզներու, դարձած է ոչ միայն «բարեկամ», ոչ միայն «թրքասէր» , այլեւ... Թուրք ։

Դուք ալ կարդացէք, — թուրքերէն « Թան »ի (նախկին *Միլլիյէթ*) թղթակիցն է որ կը գրէ Ատանայէն (5 մայիս)։

— « Անգարայէն դարձին, կառավարիմ մէջ՝ այցելեցի պատուիրակ կառոյի։ Ձիս մտերմօրէն ընդունելով հետեւեալը ըսաւ։

— « Ձեզի նախ սա կ'ուզեմ յայտնել թէ ես թրքասէր մըն եմ։ Ասկէ զատ , արիւնիս մէջ Թուրքի արիւն կը կրեմ։ Ի՞նչպէս , պիտի հարցնէք։ Նշանաւոր Կալլիացիներու Թաղաւոր Տրայեանուի Որիէ բերած եւ Ֆրանսայի հարուր տեղատուրած Թուրքերուն մէջ՝ կը գտնուին նաեւ իմ նախնիքս։ Այս Թուրքերը երկար տաեն պահած են իրենց ինքնութիւնը։ Ահա թէ ինչու բնականօրէն Թրքասէր եմ ես »։

Այսպէս ուրեմն, էնկիւրի կամ Պոլիս հանդիպողը կը տեսնկնայ ։ Եւ սպրծանքով կը յայտարարէ այդ պարագան, ի լուր աշխարհի։

Հռչակաւոր գիտնական փիթաուն անգամ չդիմացաւ փորձութեան։ Թէեւ չրսաւ թէ Թուրքի արիւն կը կրէ, բայց հրապարակաւ արիւն պղտորեց , խաչ բաշելով իր նախկին հաստատուր ուսումնասիրութեանց վրայ։ Իր կարգին ընդունելով Թուրքին ... կարապետութիւնը աշխարհի բաղաքակրթութեան մէջ ։

Ինչպէս կը տեսնէք, պատուիրակներն ու գիտնականներն ալ հետզհետէ կը դառնան «դէպի ազբիւրը լոյսին» , իսկ մենք... «Լէպլէբիճի » կը խոդանք։

ՎԱԼԷ

ՈՒՐԻՇ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՄՄԲ.— Երէկ հրատարակած էինք մեր մասնաւոր թղթակցին բաղած տեղեկութիւնները՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի մահուան պարագաներու մասին, այնհան զարհուրելի մանրամասնութիւններով ։

Մեր թղթակիցը ամէնէն աւելի ծանրանալով այդ առաջին պատմութեան վրայ, պարտ սեպած է հաղորդել նաեւ տարբեր վկայութիւններ ։ Կը հրատարակենք այդ մասն ալ, դիւրացնելու համար կատարուած ողբերգութեան ամէնէն վաւերական ստուգումը ։—

Ոմանք էլ այսպէս են պատմում կաթողիկոսի մահուան պարագաները ։

— Ձեկան էջմիածնից հարկ է պահանջում ։ Վանքում դրամ չկայ ։ Կաթողիկոսը մատնում է անել վիճակի ։ Ձեկան պահանջում է վանքի հարստութիւնները ։ Կաթողիկոսը մերժում է յանձնել ։ Ձեկխատները գալիս են էջմիածին եւ ձերբակալում են կաթողիկոսին, երկու եպիսկոպոս եւ մի վարդապետ (անունները անյայտ են), տանում են Երեւան, բանտարկում են եւ այնտեղ էլ խեղդում են կաթողիկոսին, երկու եպիսկոպոսներին եւ վարդապետին։ Ապա սրանց դիակները հանում ձգում են դուրս եւ մինչեւ իսկ արտօնում են, որ տանին էջմիածնում թաղեն ։

Այսպէս, կաթողիկոսի մահուան մասին բազմատեսակ զրոյցներ են չըրջում ։ Ասում են նաեւ որ էջմիածնի բանտումն են խեղդել ։ Ուշագրաւն այն է որ պատմողները (որոնք բոլորն էլ Հայաստանից են անցել արտասահման) պնդում են, որ Ձեկան ՅԵՂԴԵԼ, ՍՊԱՆՆԵԼ, ԿԱՄ ԹՈՒՆԱՒՈՐԵԼ Է ՀԱՑՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ, ԹԷ ԽՈՐՀՈՒՆ Ա. ԵՐԲԵՔ ԻՐ ԲՆԱԿԱՆ ՄԱՀՈՎ ԵՒ ԿԱՄ ՍՐՏԻ ՏԱԳՆԱՊԻՑ ՉԻ ՄԵՌԵԼ ։

Պատմում են, որ էջմիածինը տնտեսապէս քայքայուած եւ յետին աղքատութեան մատնուած է ։ Կաթողիկոսը եւ վանականները ի վիճակի չեն եղել առօրեայ հասարակ անունդն անդամ ճարելու ։

Թէ ներկայիս ինչ վիճակի մէջ է գտնուում էջմիածինը, կամ կաթողիկոսի նահատակութիւնից յետոյ ինչեր են տեղի ունեցել, յայտնի չէ ։

ԾՈՎԵՑԻ

*** Երուսաղէմի պատրիարքը առաջնորդութեանց ուղղուած ապրիլ 23 պաշտօնագրով կը հաղորդէ, թէ Ս. էջմիածնէն ստացած է նոյն օրուան թուակրնով եւ « Գերագոյն Հոգեւոր Մորհուրդ» ստորագրութեամբ հեռագիր մը, ըստ կը խնդրուի Ն. Ամենապատուութենէն հաղորդել Պատրիարքութեանց եւ բոլոր առաջնորդական թեմերուն թէ 1936 Ապրիլ 18 թուակիր Հայրապետական կոնդակով Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի տեղակալ կարգուած է Տ. Գէորգ արքեպիսկոպոս Զէօրէքճեանը ։

Նոյն իմաստով նամակ մը ալ ստացած է Փարիզի հոգեւոր հովիւը, Վռամշապուհ արքեպիսկոպոս ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻԻՆ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍԱՐՍԱՓՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ա.

Երկու հատոր վիրք, պատկերազարդ, «Հնդհանուր պատերազմի բարքերուն պատմութիւնը»։ (1)

Օրէնքէ դուրս վայրագութիւններ, — կիներու բռնաբարում գրաւեալ երկրամասերու մէջ։— Երկրին մէջ աճկումը կիներու բարոյականին, այբերու բացակայութեան հետեւանքով։ — Պատերազմի հարուստներու խեղճէշ ու ցոփ կեանքը։— Գերիներու բարեբէն։— Քաղաքացիական կռիւներու շնորհները, Ռուսիոյ քէ Հունգարիոյ մէջ։— Հայ ժողովուրդին փճացումը Թուրքիոյ մէջ։— Ցեղապատերազմեան ինկած բարբեր։— Բանակներու դարձը ու հետեւանքները.— Պատերազմի հաշմանդամներու տողանցքը կեանքի ճոխէն։— Հոգենոպ գրաւումը։— Ա. պօրինի ծնունդներու մեծ համեմատութիւնը։— Պատերազմէ որբեր եւ այրիներ։— Մեծ պատերազմը՝ բոլոր ժամանակներու մեծագոյն սեռային ագէտը։— Հիւանդութիւնները բազմապատկուած։— Անկում։— Թշնառութիւն։

Հոս թարգմանաբար կու տանք հայկական ագէտի բաժինը, «Պատերազմին մեծագոյն ոճիրը»։

ԵՐՈՒԱՆԴ

... Աւելի քան կալիցիոյ սարսափները, որոնց եւեւ մենք ատական մղձէ ոյժեր կրնանք ենթադրել, մեր նկատին հետ կապ ունի,— ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԱՆՁԻՏՈՒՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ։ Ընդհանուր պատերազմին այս մեծագոյն ոճիրը իր 1,200,000 քաղաքային զոհերով («Լորա Պրայս պէյն կ'անուանէ տառացի՝ 'The hugest single crime that has been comited in the wohle course of the var») *։ Մի հանդամանի ամբողջ աշխարհի պատմութեան մէջ եղական հոյլ մը աւարառութեան, բռնաբարութենէ եռք սպանումի, կողոպուտի, պղծումի, կիներու զերեվարձառութեան եւ միջնորդութեան։*

×

Պատերազմին սկիզբը մօտ երկու միլիոն քրիստոնեայ Հայեր կ'ապրէին Թուրքիոյ եւ մէկուկէս միլիոն Ռուսիոյ մէջ։ Թէեւ Թրքահայերը իրենց երկրին հանդէպ ուղղամիտ գտնուեցան, ինչպէս ներքին նախարար Թալէթ փաշա այն առեն յստակօրէն յայտարարեց, Երիտասարդ Թուրքերու կառավարութիւնը, որ իր իշխանութեան հանիլը կը պարտէր նա եւ Հայերու օժանդակութեան եւ հակառակ անոր որ Հայերը մեծագոյն մասը կը կազմէին Թուրքիոյ մասնաւորական ապարէզներուն եւ հրաշալիօրէն կը մասնակցէին բոլոր յառաջդիմական չարժումներուն,— որոշեց առելի «ներքին թշնամիին հետ» հաշիւը մաքրել։ Ժամանակը առոր համար չատ նպաստաւոր կը թուէր։ Կեդրոնական պետութեանց կողքին պատերազմի մտնելով, Թուրքիա Եւրոպայի հսկողութենէն կ'ազատէր։ (Ան 1878էն ասդին հանդիսաւոր դաշնագրերով հայ ժողովուրդին պաշտպանութիւնը ապահոված էր։) 1915ի գարնան հրա-

(1) Sittengeshichte des Weltkrieges von Magnus Hirschfeld. Verlag Schneider et Co. Wien - Leipzig (1930)

մայուեցաւ Թուրքիա բնակող բոլոր Հայերուն տարագրութիւնը, քանի որ իրենց վարիչները ձերբակալուած եւ զինուորական տարիք ունեցող այրերը Թուրք բանակին մէջ առնուած էին, նոյնպէս հոն ջարդուելու համար։ Տարագրութիւններուն նպատակն էր իր րեւ թէ, Հայերուն նոր բնակավայրեր յատկացնել Արաբիոյ մէջ, սակայն վերոյիշեալ Թալէաթ փաշայի ծած կագիր հեռագիրը կը պարունակէ չոր հրահանգը. «Ճիշեալ անձերուն փճացումին համար (Հայերուն) պէտք է մեծապէս ջանադիր ըլլալ... Տարագրութեան վայր՝ ոչնչութիւն։ Կը հրամայեմ ըստ այնմ չարժիլ»։ (Թալէթ փաշա 1921ին Պերլինի մէջ ինկաւ Հայ ուսանողի մը գնդակով։ Դատաստանը ազատ արձակեց ահաբեկիչը, Թէհլիրեան)։

Տարագրութեան հրամանին գործադրութիւնը, որ Թուրք իշխաններու կողմէ ստացօդ «հայկական դիւնեալ ապատամբութիւններ»ու վրայ կը հիմնուէր, կատարուեցաւ սարսռազդեցիկ զազանութեամբ։ Ամէն տեղ, բացի եւրոպական Թուրքիոյ կարգ մը տեղերէն, Հայ բնակիչները հանուեցան եւ քանի մը օրուան պայմանաժամի չնորհին լրանալէն վերջ, որուն ընթացքին իրենց ունեցած չունեցածը անուանական դիներով ծախել կամ ետ Թողուլ ստիպուած էին, Թուրք ժանտարմաներու աւազակախումբին հրոսկողութեան տակ քաղաքներէն եւ գիւղերէն արտաքսուեցան։ Սկսան ամիսներ տեւող ճամբորդութիւններ։ Անցեալ քաղող այրերը լեռնային չրջաններու մէջ, որոնցմէ անցնիլ ստիպուած էին, կիսամերկ կիներ, մանուկներ, ծերեր, յոգնած կրեցին, կողոպտուելով ու խողխողուելով։ Կիներ, աղջիկներ եւ մանուկներ, եթէ պատահէր որ ճամբու ընթացքին չմահանային, մեռան անօթութենէ, հիւանդութիւններէ, չափազանց յոգնութենէ կամ նոյնպէս ժանտարմաներու եւ Քիւրտերու կողմէ սպանուելով։ Տարագրեալներու գաղթականական մը կը գտնուէր Հալէպ։ Գերմանական յուշագիր մը, որ հաստատութեան խորհրդաժողովին առեն նախագահ Ուիլսընի ներկայացուած էր։ կ'ըսէր։

— «Կարաւանները, որոնք հայրենիքէն ճամբայ ելլելու առեն քանի մը հազար հոգիէ կը բաղկանային, Հալէպի սահմանը հասնելու առեն մինակ քանի մը հարիւր հոգի կը մնային, մինչեւ դաշտերը սեւ եւ ուռած դիակներ ցանուած էին, որոնք իրենց հոտով օդը ապականած, պղծուած, մերկ եւ հագուստներէ կողոպտուած, փռուեր էին կամ կռնակի վրայ իրարու կապուած, եփրատ ի վար կը քչուէին, ձուկերուն իբրեւ ճաշկերոյթ...։ Անոնք մեռան երկրի բոլոր մահերով, մահերովը բոլոր դարերուն։ Տեսայ ցնդածներ, որոնք իրենց պատեհութիւնը սնունդի տեղ կ'ուտէին։ կիներ, որոնք իրենց ոճրածիններուն մարմինը կ'եփէին։ Աղջիկներ, որոնք արար ժանտարմաներու վախէն կլլուած դրամը փնտռելու համար, կը կտրատէին իրենց մայրերու դեռ չպնդած դիակները։ Կիսաւեր կայաննե-

րէ մէջ չատեր կը մնային դիակներ եւ կէս փտած դիակներու կոյտերուն քով անզգայ եւ մահուան կը ըսպասէին։ Որովհետեւ դեռ ո՞րքան ատեն կրնային իրենց ողորմելի գոյութիւնը քաշքշել, ձիերու աղբին մէջէն հատիկներ զատելով կամ խոտ ճարակելով։

Պատերազմարդելու համար կարաւանները դադարեցնելու պատճառները, Թող հոս վաղամեռ ազնիւ մարդասէր Նանսէնի դիմքէն երկու տեղ յիշուի.— Մարմրէդէն եւ Սվազէն տարագրուած 18 հազար հոգիէն մինակ 350ը Հալէպ հասան, եւ Էրզրումի 19,000էն միայն տասնեւմէկ հոգի։ Թէ ինչ սոսկալի անպիտութիւնով այս արդիւնքը առալ եկած է, երկու օրինակէ, բազմաթիւ զարշանք ազդողներու մէջէն, կ'ելնենք։

Հայու մը պատմածը գործաւորական բանակէ։

— « Խոտ պաշարման տակ գիւղին առջեւ տարին մեզ։ Հոն կար դէղ մը հագուստեղէն, որոնք ճանչցանք իբր մեր ընկերներուները։ Մեզի հրամայեցին, մեր հագուստները հանել։ Մինակ չալիկով պէտք էր մնայինք։ Ցետոյ երկու առ երկու իրար կապեցին մեզ արիւնոտ չուաններով։ Հաղիւ թէ լրացած, հրամայեցին քալել։ Քանի մը րոպէ քալելէ ետք, անցանք չար-դուած ընկերներու դիակոյտի մը քովէն, որոնց մարմինները դեռ մահուան պայքարին մէջ կը չարժէին, եւ առաջին մեզ ժայռի մը գագաթը։ Հոն

ժանտարմաներու եւ քաղաքէն եկած Թուրքերու կողմէ իբր «հայրենիքի դաւաճան» անարգուեցանք։ Առջի երկուքէն կապերը քակեցին արդէն։ Իրարու ետեւէ պէտք է ժայռէն գահավիժէին, սակայն երկար դանակներ բռնած երկու ժանտարմաներու մէջէ անցնելով, որոնք ամէն ղոհի դեմ դանակի հարուած մը կուտային»։

Տասներկու տարեկան հայ տղեկ մը այսպէս կը պատմէ իր տարագրութիւնը։

— « Ճամբան մէկ զարմիկիս ոտքը կը ցաւէր։ Երբ ալ չկրցաւ քալել, ժանտարմա մը ոտքով զարկաւ ու զայրիվարչ մը գլորեց զայն։ Մայրը ներկայ էր,— անոր ոտքերը արիւնլուայ էին եւ դժուարին քալուածքէն ծարմիրը սոսկալի կարծրացած։ Չէր ուզեր քալել, բայց ժանտարման միասին քշեց զայն ալ։ Ան եղաւ քչէրէն որոնք չմեռան։ Մի ամիսները, որ չէին կրնար քալել, ճամբուն վրայ լքուեցան, ուր սովամահ կ'ըլլային կամ կը սպանուէին ժանտարմաներէն։ Երբ երիտասարդ կիներ ու աղջիկները ետ մնային, ընդհանրապէս ժանտարմայ մը ձին հոն կը քշէր եւ մենք զարհուրելի աղաղակները կը լսէինք։ Մօտաքչէրը կ'ըսէր,— լաւ եղաւ, որ աղջիկը ժանտարմային կողմէ անդունդ գլորուեցաւ։ Սակայն մենք չատ տըխուր էինք, որովհետեւ ան միշտ բաւի էր մեզի, մանուկներուս հանդիպ ու դեռ այնքան երիտասարդ ու գեղեցիկ»։

Կովկասեան Լեռնականները թէ մի ուրիշը— միշտ, անյողդողդ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ Հայաստանի, այսինքն Ռուսաստանի եւ Թուրքիոյ կողմից բռնադրաւուած հայկական հողերի չահերն են պաշտպանել։ Ընկ. Նարդունի թերեւս չգիտէ նաեւ որ Դաշնակցութիւնը, այս տարիների ընթացքին, բազմաթիւ քաղաքական «կոմբինէզոն»ներից դուրս է մնացել, բազմաթիւ «դործնական» եւ «չահաւէտ» առաջարկները մերժել եւ չատերի անվստահութիւնն ու թշնամութիւնը գրգռել իր դէմ, որովհետեւ ոչ միայն չէ հրաժարուել Թրքահայկական հողերի պահանջից, այլ եւ չէ թագցրել որ ինքը պայքարում է եւ պիտի պայքարի, ազատագրելի բոլոր միջոցներով, այդ հողերի ազատագրութեան համար։

Բայց անտարակոյս նա գիտէ որ, սկսած 1919 թուից, Դաշնակցութեան գաղափական ծրագիրը երկու անսասան սիւների վրայ է հանգչում— Միացեալ Հայաստան եւ Հայաստանի անկախութիւն։ Նա գիտէ, որ Դաշնակցութիւնը՝ Միացեալ Հայաստան ասելով՝ այլ բան չէ հասկանում քան թէ Թրքահայկական եւ ռուսահայկական հողերի ազատագրումը Թուրք եւ ռուս բռնակալներից եւ նրանց միացումը մէկ ամբողջական Հայաստանի մէջ։ Նա գիտէ որ, Դաշնակցութիւնը ինչպէս Հայաստանի անկախութեան պահանջը, նմանապէս եւ Հայաստանի ամբողջացման պահանջը սիրտոցի տակ չէ պահում, այլ իրեն մատչելի բոլոր միջոցներով հրապարակում է հայ եւ օտար բոլոր չրջաններում՝ ուր նա իր ձայնը եւ ձեռքը կարող է հասցնել։ Վերջապէս, ընկ. Նարդունի գիտէ նա՛եւ, որ եթէ Դաշնակցութեան ծրագրի կամ գործունէութեան դէմ նրա չարքերից երբեմն քննադատական ձայներ են լսուել՝ յամենայն դէպս դեռ մի հատիկ դէպք չի եղել որ մի Դաշնակցական աեղորդ կամ անդամ նկատէր Դաշնակցութեան գործն ու խօսքը ի խնդիր Միացեալ Հայաստանի կամ, որ նոյնն է, ի խնդիր Թրքահայկական հողերի։

Սրանով իմ պատասխանը ընկ. Նարդունիի յօդուածին կարելի է սպառած նկատել։

Սակայն մի կարճ հարցումի այնուամենայնիւ մի կարճ պատասխան կը տամ, քանի որ ընկ. Նարդունի գրում է թէ իրեն համար «պահանջ մըն է իմանալ» այդ պատասխանը։

Հարցում.— «Ջամալեան կը հաւատա՞յ որ արժէք մը կը ներկայացնեն Թուրքիոյ հետ «հակացօղութեան» գալու մեր ցանկութիւնները, երբ գաղթ հողի մասին է»։

Պատասխան.— Ոչ, չի հաւատում։ Ընդհակառակն չա՞տ մտահոգիչ ուրիշ բաների է հաւատում, երբ նա մտածում է Թուրքիոյ մասին։

Կարծեմ ամէն ինչ պարզ է ասուած։

Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

×

ՀԱՐՑԸ ՓԱԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երբ, մեր հարցումին ի պատասխան, ընկեր Ջամալեան կը յայտարարէ, այնքան յստակ եւ հրապարակաւ, էլ երբեք չէ հրաժարած ու չի կրնար հրաժարիլ հողային պահանջներէն, զորս ունինք Թուրքիային, հարցը կը փակուի։ Անշուշտ, անհրաժեշտ պիտի դառնար քիչ մը դրականութիւն՝ եթէ ներկայացուէր հրաժարելու տեսակէտը, որուն նահանջականութիւն անուանը կուտանք մեք, (այս դերանունին տակ հասկնալով հանրային դէմ պայքարի ուժը)։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅԵՐ
ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ԱԶԳ. ՇԱՐԺՄԱՆ ՄԷՋ

ՓԷՇԹ, 5 Մայիս (Ցառաջ)— Վերջին տարիներուն մէջ Հունգարիոյ քաղաքական կեանքը ջրջանցիկ դարձած է։ Նացի, հիթլէրական (Նացիոնալ-սոցիալիստական) չարժումները մանաւանդ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ միացումէն ի վեր բաւական զօրացած են։ Ժողովուրդին հոգին խիստ հակերկային դարձած է։ Այս կացութիւնը նկատի առնելով է որ նոր կառավարութիւնը հակահրէական օրինագիծ մը ներկայացուց այս օրերս խորհրդարանին։ Համաձայն այդ օրինագիծին, հրեայ թիւին վաստաբաններու եւ խմբագիրներու թիւը կը սահմանուի 5 — 20 առ հարիւրի համեմատութեամբ։

Հակահրէական չարժման եւ ազգային ուղղութեան իրեն ամենամեծ վարիչը ճանչցուած է ամբողջ երկրին մէջ Հունգարացի Dr. Endreն (Էնտրէ), որ այսօր Նոյեմբերի մէկ միլիոն բնակիչ ունեցող Փէշթայի նահանգին վարիչն է եւ օրուան մարդը (Հաւանական կը թուի որ, քիչ առէն Ներքին նախարար ըլլայ)։

Ազգակրթական քաղաքականութեան հետեւող նացի - հունգարական կուսակերպութեան վարիչը, Szalasi (Սալաչի) գնդապետ մըն է, գնահատուած՝ ամենաբարձր դինուորական նշաններով։

Վերջերս Հրեաներու կողմէ խմբագրուած քանի մը թերթեր կարդացողութեան չատ ուժով իմ ըսին թէ Սալաչի Հունգարիոյ Թրանսիլվանիացի Հունգարահայ մը, որով ըստ իրենց իրաւունք չունի հունգարական ազգայնական չարժման մը գլուխը անցնելու։ Նոյն թերթերը գրեցին նաեւ որ ազգակրթական քաղաքականութեամբ քաջածանօթ հունգարացի Dr. Endreի ամենամտերիմ բարեկամը եւ ազգային հայ փաստաբան մըն է, Տր. Եղիա Ծովհաննէսեան, Պուտափէշտի եւ շրջակայքին մէջ ծանօթ հայախօս փաստաբանը։

Երեսփ. ժողովին մէջ եւ ազգային թերթերու միջոցաւ հետեւողները տրուեցաւ այս տեղեկութիւնները։

— « Հունգարիոյ մէջ հայկական ծագում ունենալը ո՛չ թէ ամօթ մըն է, այլ պարծանք մը, թէ հայկական ծագումը մասնաւոր **titre** մը կրնայ ըլլալ հունգարական ազգայնական խաղատկուութեան հետեւելու։ Թէ՛ Հունգարահայերը միշտ հետեւողական եւ ընդհակառակ շարժումներէ, թէ՛ Հունգարահայերը առած են ազգին՝ մարտիրոս նահատակներ, հերոս զօրավարներ, կարող նախարարներ, բանաստեղծներ, բժիշկներ, դատաւորներ, փաստաբաններ, թէ՛ Հունգարահայերը միշտ ազգիով եւ սրտով հունգար ազգայնական կեանքեր են եղած »։

Իրականութիւն է, Սալաչին հունգարահայ ըլլալը։ Իր մեծ հայրը ծերունական տոմարին մէջ արձանագրած էր Սալաչեան անունով։ Իրականութիւն է նաեւ որ՝ Dr. Endreին եւ Տր. Եղիա Ծովհաննէսեանի միջեւ քանի տարուան մտերիմ բարեկամութիւն մը հաստատուած է, ինչպէս եւ քաղաքական տեսակէցներու միութիւն մը։ Հրեաները կը վախնան օր մը Տօքթ. Էնտրէ կամ Սալաչի վարչապետ ըլլան եւ իրենք Գերմանիոյ Հրեաներու վի-

---

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (81)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ
The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Frans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ծ. Մ.

— « Էֆէնտի » բառը այլեւս չի գործածուիր Թուրքիոյ մէջ, ըսաւ Նէրքինին՝ իր յուզունքի նմանող աչքերը ծերունին դարձնելով. բոլոր ախտոռոնները ջնջուեցան տարիներ առաջ, ինչպէս բազմաթիւ անդամներ ըսի ձեզի...

— Ներեցէք, ներեցէ՛ք պառաւի մը մը մոռացկոտութիւնը, աղաչեց կինը. ուրեմն ասկէ վերջը «մեր պաշտպանը» պիտի կոչեմ ձեզ ...

Պառոնուհին բաւական խորամանկ էր գիտնալու համար որ այդ մարդը կը սիրէր «էֆէնտի» յորջորջումը եւ չատ դժուոհ մնացած էր, երբ նոր օրէնքը իրմէ կը խլէր այդ պաշտօնական տիտղոսը դոր ձեռք բերած էր սուլթան Համիտի ճակատագրական տարիներուն :

Փոքիա մը գործունեացաւ անոր վարդի կոկոնին նմանող բերնին վրայ, երկու մատ ու թոռմած խնձորի մը մորթին չափ խորչատած այտերուն մէջտեղը:

— Ձեր պաշտպանը, այո, ըսաւ Նէրքինին. ես ձեր պաշտպանն եմ որքան առեն որ պիտի հնազանդիք իմ պատուէրներուս, այլապէս ...

Ձեռքի չարժում մը ըրաւ, հասկցնելու համար թէ «այլապէս իրենց գլուխը վրայ պիտի տային »: Ցետոյ ամենայն հանդարտութեամբ մոխրամանին մէջ մարեց գլանիկին մնացորդը:

— Չէք գիտեր որքան երախտապարտ ենք ձեզի, սկսաւ ծերունին լալկան ձայնով մը, բայց Թանիա չը կրցաւ այլեւս հանդուրժել մօրը ըսածուն ձեւերուն :

— Ինծի՞ հետ խօսիլ կ'ուզէիք, հարցուց: Ներքինին գլուխը երերցուց դանդաղօրէն, իբարու վրայ դիզելով կղակին ծալքերն ու ծերուկին կողմը դարձնելով իր աչքերը :

Պարուհին տեսաւ անոր նայուածքը: Իր երեսնոսի գլաւազանին վրայ յենլով դժուարութեամբ ոտքի բարձրացաւ, հինցած գիչերազգեստը մէջքին փաթթէց ու ապուշի մը պէս ժպտելով, ըսաւ.

— Ուրեմն ես երթամ... Թանիան բարի աղջիկ է եւ ձեր բոլոր ուզածները պիտի կատարէ... գիչեր բարի, էֆէնտի, չա՞տ երախտապարտ ենք ձեզի եւ պատիւ կը համարինք որ մեզի այցելեցիք :

Քաղցրմ, բոլորովին անտարբեր, գլանիկ մը եւս ծխեց: Ձեռքի թեթեւ չարժումով մը «գիչեր բարի» ըսել ուզեց պառաւին, բայց անհամբերութենէն որ եւ է նշան ցոյց չտուաւ, երբ աղջիկը դուրս կը տանէր իր մայրը դանդաղ քայլերով: կարծես սենեակին կամ կարասիին մաս կը կազմէր ան : Նստած էր բազկաթոռին մէջ իր վիթխարի զանգուածով, ու չարաղուշակ, անողոք, անողորմ արտայայտութեամբ. ժամանակը խմաստ չունէր իրեն համար :

— Այդ սատա՞նան, մրմնջեց պառաւը, երբ ննջասենեակ հասան. ի՞նչ կ'ուզէ քեզմէ գիչերուան այս ժամուն. Ելբեք այսքան ուշ եկած չէր...

— Ձեմ գիտեր, մայրիկ, ըսաւ Թանիա ուժասպառ չեշտով մը :

— Կը յուսամ որ խենթութիւն մը չըրիր եւ դժգոհ չձգեցիր զինքը, հարցուց պառոնուհին, որուն աչքերուն մէջ վախի արտայայտութիւն մը կար:

— Ո՛չ, ոչ մայրիկ. ինծի տրուած դործը կը կատարեմ եւ գանգատելու պատճառներ չունի... քալէ նայիմ, անկողին մտիր, պէտք չէ սպասցնեմ :

— Իրաւունք ունիս, աղջիկս, ըրէ ինչ որ կ'ուզէ, որպէսզի խեղճ մայրդ գոնէ անկողինի մը մէջ մեռնի եւ ոչ թէ փողոցը... Մեղք որ չես կրնար աւելի դրամ քաշել իրմէ...

— Պիտի ուզէ՞իր որ աւելի դրամ վճարել տայի իրեն, հարցուց Թանիա դառնութեամբ :

— Ո՛չ, ո՛չ, սխալ մի՛ հասկնար... ի՞նչ զգայուն աղջիկ ես... բայց ամառ առեն պառուղը անհրաժեշտութիւն մըն է... երէկուան բերած դեղձերդ լաւ չէին, մէջէն երեք հատը փտած էին ...

— Թօքաթլեանէն առի, ըսաւ աղջիկը երեսը կախած. եղանակն ալ ուշ է, գիտես...

— Ինչ որ է, եղածը եղած է... եթէ հիւանդ չըլլայի, ես դուրս պիտի երթայի, այդ տեսակ բաներըը ձեռքովս զատելու համար, աւելի լաւ կ'ըլլար... ո՞ւր է սա ֆրանսական գինովին նոր չիչը... պուտ մը խմեմ որ լաւ քնանամ...

Թանիայի յոգնաբեկ ուսերը կքեցան, աչքերը սկսան դոցուիլ: Միտքը դրած էր նոր չիչ մը բերել կոան փէռէն, ուր ամառ գինով կուսակալին իրեն, բայց երիտասարդ Անգլիացիին հետ ունեցած անակնկալ միջադէպէն վերջ բոլորովին մոռցեր էր :

— Ձըլլա՞յ թէ մոռցար, զարմացաւ ծերուկը, որուն աչքերը լեցուեցան ղիւրահոս արցունքով :

— Կը ներես, մայրիկ, պատասխանեց Թանիա տխրելով: Իր մօրը արցունքը ցաւ կը պատճառէր իրեն, հոգ չէ թէ անիմաստ ըլլար անոր չնչին յուսահատութիւնը որ ախորժակին հետ կապ ունէր դրեթէ միչտ :

— Շատ կը ցաւիմ, մայրիկ, մոռցայ, կրկնեց աղջիկը. վազ առաւոտ կանուխ կ'ելլեմ եւ կ'երթամ կը բերեմ... մի լար... պահարանը քիչ մը գարիջուր ունինք, նայէ... կ'ուզե՞ս :

— Շատ աղէկ, ըսաւ պառոնուհին դողդոջուն ձայնով մը,... գինօղիին համար կանուխ մի ելլեր... երէկուան չափ կը բերես ... արդէն չատ քիչ կը մնաս աղջիկս... ի՞նչ պիտի ըլլայ վիճակը եթէ հիւանդանաս ...

Թանիա գիտէր թէ այդ բառերուն մէջ ծածկուած էր մայրիկին սէրը իրեն հանդէպ, բայց վատահ էր որ ան չաչորդ օրը առաւօտեան մինչեւ իրիկուն պիտի տրտնջար իր գինովին համար: Բաժակ մը գարեջուր լեցուց անկողինին քով, սեղանին վրայ դրաց, համբուրեց մայրիկը եւ ցած ձայնով մը ըսաւ .

— Ինծի համար հոգ մի ըներ, մայրիկ. չատ ուժով իմ ... ալ երբեմն չեմ կրնար աւելի երկար սպասցնել Քազտըմը...

Հիւրանոց վերադարձաւ, գլանիկ մը վառեց, անփութօրէն մոռցած կոմիթեացաւ, սպասելով որ մարդը բանը բանար: Ներքնապէս այնքան սարսափէր այդ մարդէն որքան մայրը . կը չարչրկէր իր միտքը պահուն, յիչելու համար թէ ինչ յանցանք գործած էր իր տանքներուն ընթացքին որ զինքը տեսնելու եկած էր այդ անոր վոր ժամուն. եւ սակայն ոչ մէկ ցոյց չտուաւ իր զգացած վիճակէ :

(Շար.)

ՂՎՈՎԵԼ ԺԱՅ ՎԱՂԵ ՏՂԱՅԻ

Հեթ. Հայր-Հարս, դարու մը վախճանեցաւ Հայ Ժողովուրդը ։ Ան ալ ինկաւ ու ոտքի ելաւ ինքզինք

կը պահանջէ,— հանրօգուտ վինութիւններ, վերաբաշխում վարկի, ազգայնացում ճարտարագործութեանց։ Կա՛մ մեզի հետ, կա՛մ մեզի դէմ։ Երկրին ստուար մեծամասնութիւնը մեր կռնակը պիտի ըլլայ»։

Համագումարին կը մասնակցէին 500 պատգամաւորներ, որոնք կը ներկայացնէն 300 սէնտիքաներ, 100.000 անդամներով։ Ժողովը ղրաղեցաւ նաեւ Սպանիոյ հանրապետականներուն օգնելու հարցով, 40 ժամուան աշխատանքի օրէնքին ամբողջական գործադրութեամբ եւ աշխատավարձերու յաւելումով։

Արհեստակցական միութեանց միացման խնդիրը

Ցառաջիկայ չաբթու չատ կարեւոր ժողով մը պիտի գումարուի Օսլոյի մէջ, քննելու համար արհեստակցական կազմակերպութեանց միացման խնդիրը։ Ա. Միութենէն դուրս, 22 երկիրներ կը մասնակցին Արհեստակցական միութեանց, 20 միլիոն անդամներով։ Վերջերս բանակցութիւններ կատարուեցան Մոսկուայի հետ, արհեստակցական չարժման երկու թեւերը միացնելու համար, բայց չատ մը երկիրներ հակառակ են այդ միացման, այնպէս որ բազմաթիւ դժուարութիւններ կը ներկայանան, ծրագրին գործադրութեան համար։ Մոսկուա այնպիսի պայմաններ առաջարկած է որ անընդունելի կը համարուին։ Մասնաւորապէս հակառակ են Անգլիոյ եւ ուրիշ երկիրներու արհեստակցական միութիւնները։ Մ. Նահանգներու Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը եւ Զուիցերիոյ կազմակերպութիւնը յայտարարեցին թէ պիտի հեռանան ժողովէն, եթէ Ռուսերը ներս մտնեն, նոյնիսկ իրենց պայմանները ետ առնելէ վերջ։ Զուիցերիացիները կ'ըսեն թէ ռուսական կազմակերպութիւնները անկախ միութիւններ չեն, հետեւաբար չեն կրնար ազատ որոշումներ տալ։ «Անոնք պետական կազմակերպութիւններ են, ինչպէս Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ»։

Հակառակ են նաեւ Պելճիոյ, Հոլանտայի, Զեխոսլովաքիոյ, Շուէտի, Տանիմարքայի եւ Ֆինլանտայի կազմակերպութիւնները։ Իսկ Ա. Միութեան ուժ պիտի տան Ֆրանսա, Նորվեկիա, Սպանիա, Մեքսիկա եւ Թերեւս ուրիշներ ալ։

Մոսկուա հետեւեալ պայմանները դրած է միացման համար.— Արտակարգ համագումար մը հրաւիրել, միացեալ ճակատի խնդիրը քննելու համար։ — Ընտրել երեք նախագահներ, որոնց մէկը Ռուս պէտք է ըլլայ.— Ռուսական ընդհ. քարտուղարութիւն մը հաստատել.— Երաշխաւորել թէ արհեստակցական միութեանց Դաշնակցութեան դրամները պիտի չգործածուին պայքար մղելու Ա. Միութեան դէմ.— Եւ չարք մը քաղաքական պայմաններ, օրինակ՝ բանուորական անօրինութիւններ Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Ճափոնի դէմ։

Ճափաւոր տարրեր այս առթիւ դիտել կուտան թէ հիմնական սխալը գործուեցաւ 1936ին, երբ որոշեցին բանակցիլ Մոսկուայի հետ։

Ողողում Արեւելեան Նահանգներու մէջ

Թուրքերէն թերթերը կը գրեն թէ Արեւելեան Նահանգներու մէջ, ձիւնհալի եւ անընդհատ տեղացող անձրեւներու հետեւանքով գետեր յորդած, կամուրջներ քշուած եւ ողողումներ տեղի ունեցած են։

Երկնակէն հասած նոր տեղեկութեանց համաձայն, Եփրատի յորդումը կատաղի վիճակ մը ստացած է եւ 20ի մօտ գիւղեր ողողուած են։ Հաղարաւոր գիւղացիներ ողողումի վտանգէն փրկուելու համար, լեռները կ'ապաստանին։ Անձրեւը կը շարունակուի։ Շրջակայ բոլոր գիւղերը պարպուած են։ Երկնակայի կեդրոնէն մասնաւոր մարմիններ ողողուած շրջանը գացած են։ Նեւթական վնասները կը ճշդուին։ Բոլոր հունձքերը փճացած են։ Դեռ մարդկային կորուստ չէ արձանագրուած։ Մեծ թիւով անասուններ անհետացած են։ Ողողուած գիւղերու մէջ կարգ մը տուներ քանդուած են

ՋԱՆԱՉԱՆԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հետապրեն թէ պետական հրատարակչականի վիպական ճիւղին տնօրէնը՝ Մարքունով, պիտի դատուի մօտերս, ամբաստանուած ըլլալով թէ մեծ գումարներ վճարած է զանազան հեղինակներու, որոնք խոստացած են գիրքեր գրել, բայց չեն գրած։ Այսպէս, 1.500.000 րուբլի վատնած է զանազան «հրատարակութեանց» համար որոնք երբեք լոյս չեն տեսած։ Միեւնոյն ատեն մեծ գումարներ ստացած է հեղինակներէն, իբրեւ կաշառք։ Ա.ռ հասարակ լաւ կը վճարուին խորհրդային գրողները։ Այսպէս, կ'ըսուի թէ Ալէքսէյ Թոլսթոյ աւելի քան 100.000 րուբլի կը ստանայ ամէն ամիս։ «Փրավտա» 1936ին ցանկ մը հրատարակեց, որուն համաձայն վիպագիր մը, Լէոնիդ Լէոնով, տարեկան 100.000 րուբլի չահած է երեք տարուան ընթացքին։ Սերեբրեակովա, գտատպարտուած դեսպան Սոբոլինիքովի կինը, 115.000 րուբլի չահած է 1935ին, իբրեւ գրող։ Ուրիշ կարգ մը հեղինակներ տարեկան 50.000 — 100.000 րուբլի ստացած են։

ԱՆԴՐԱՍԼԱՆՏեԱՆ ՇՈԳԵՆԱԻԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ վերջացնելու համար, ազդու միջոցներ ձեռք առաւ կառավարութիւնը։ Բոլոր նաւերուն (մէջն ըլլալով «Նորմանտի»ին) պաշտօնեաները բանաձեւ մը քաւէարկեցին, որով կը պահանջեն վերահաստատել արձակուած պաշտօնեաները։

1790ին ԸՆԿՂՄԱԾ (148 տարի առաջ) նաւ մը Ջուրին երեսը հանելու համար կառավարութիւնը աճուրդ մը կազմակերպեց։ Տեղական թերթերը կը գրեն թէ այս նաւը, «Տելեմաք», բազմաթիւ գոհարեղէններ եւ դրամներ կը պարունակէ, 85 միլիոն ոսկի ֆրանք արժողութեամբ։

ՁԵՒԱԿԱՆ կառավարութիւնը արտակարգ նկատ մը դումարեց երէկ, քննելու համար երկրին կացութիւնը, մանաւանդ որ Անգլիա եւ Ֆրանսա բարեկամական թելագրութիւններ ըրած են թէ Զեխոսլովաքիոյ եւ թէ Գերմանիոյ։ Կառավարութիւնը մինչեւ 1940 տարիի 15 արգիլեց Վիէննայի վեց կարեւոր օ-բաթերթերուն մուտքը։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ պաշտօնական դեկոյցով մը կը հրաւիրէ բոլոր այն օտարականները որ Ֆրանսա եկած են 1938 մարտ 14էն ի վեր, կեդր. Եւրոպայի երկիրներէն, որպէսզի ներկայանան եւ կանոնաւորեն իրենց թուղթերը, այլապէս պիտի պատժուին։

ԱՆԳԼԻՈՑ թագաւորը օդանաւ նստելով, աչքէ անցուց երկրին օդանաւային պլխաւոր կայանները։

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ծանր ճարտարարուեստի գործաւարը, Քականովիչ, դեկոյցով մը կը հաստատէ թէ 1937ի քիմիական ամբողջ ծրագիրը ճախողած է, իբրեւ հետեւանք լրտեսներու եւ հակայեղափոխականներու մեքենայութեանց։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱՒՈՐՈՑ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՐՈՑ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿՍՐ ՏԻՒ ՆՈՈ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։
Ճառւօտները ժամագրութեամբ։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով՝
S. GRÉGOIREի, 1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.
Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով։

Հ. Ց. Դ.

Գումարտակ

ԼԻՈՆԻ ՇՐՋ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, *12 Մայիս*, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, «Քաֆէ Լիւուալ»ի վերնայարկը, 1 բուր կամ կէ թաթա, պաբտաւորիչ ներկայութիւն։

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը *13 Մայիս*, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
28 Մայիս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին **PETIT JOURNAL** *սրահին մէջ*

ՀԱՅՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԿՈՒՄԲԻ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը Զորեքշաբթի, 11 Մայիս ժամը 9ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, կը խօսի Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ. Նիւթ՝ «Հայ մամուլի զարգացման ընթացքը»։

13րդ Տարեկան Յիշատակ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳԱՁԼԻԿՆԵՐՈՒՆ
եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսացի, Անգլիացի, Ցոյն, Լեհ եւ Ռուս սկաուտներու

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ **ՋՕՐ. Կ. ԿՈՒԿԸՆԵԱՆԻ**
Կիրակի 15 Մայիս, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
*SALLE POISSONNIÈRE*ի մէջ, 7, Rue du Fg. Poissonnière. (9)
Métro: Bonne Nouvelle.

Կը մասնակցի «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբը, վարկավարութեամբ Պ. Օնոսեանի։

Յայտագիր.— ՏՈՂԱՆՑՔ Սկաուտներու եւ Գայլիկներու, ԲԱՑՄԱՆ ԽՕՍՔ՝ Ք. Ֆարշեանէ։ Կը ներկայացուի՝ ՍԿԱՈՒՏՈՒԹԵԱՆ ՕԳՈՒՏԸ. ԵՐԵՔ ԱՆՁԻ Մէկ ՆԱՄԱԿ. ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ (ֆրանսերէն), ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ ԶՈՒԱՇԵՐ ԽՆԴԱԼ, ԵՐԿՈՒ ԾԱՑՐԱՑԵՂՆԵՐԸ. ՏԱՐՕՒԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ. Սկաուտական նուագախումբ։ Խօսք՝ Տքթ. Մեծատուրեանէ։
Պիւֆէ *Մուտք 10 եւ 5 ֆրանք*

ՓԱՐԻԶ Ի ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ 15 Մայիս, ժամը 5էն 12, 8 Ռիւ Գօսիւէ, ընկերական պարահանդէսի հաւաքոյթ։

ԵՐԱԺՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Salle de l'Ecole Normale de Musique, 78 RUE CARDINET
(Métro Malesherb s)
16 Մայիս, Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին
(Սրահին դուռները կը բացուին ժամը *8.30*ին)
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ
ՏԻՐՈՒՀԻ ՋՈՒՐՈՓԵՍՑԻ (ԴԱՇՆԱԿՈՒՀԻՈՒՀԻ)
ԵՒ **DINAH SINETY**Ի (ՄԵՆԵՐԳՈՒՀԻ *Concert Pasdeloup*)Ի ԿՈՂՄԷ
ՀՈՎԱՆՆԻ ԽՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
*Le Triptyque*ի ԳԵՂԱՐՈՒԻՍՏ. (ՏՆՕՐԷՆ *PIERRE D'ARQUENNES*Ի)
Կը մասնակցին՝ Pierre BLOIS· N. KARJINSKY· J. MARSEILLAC
երգահաններ։

Ցայտագիրը կը բաղկանայ՝ Scarlatti*ի*, Rameau*ի*, Haendel*ի*, Monteverdi*ի*, Bach*ի*, Sohubert*ի*, Debessy*ի*, Blois*ի*, Karjinsky*ի* եւ Marseillac*ի գործերէն։*

Գիները՝ 10, 15 եւ 20 *ֆրանք։ Ուսանողներու համար կէս գինով առմներ կը գտնուին Հրսնտ Մամուէլի մօտ, 61* Rue Monsieur le Prince։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի սրահին մէջ, 22 Մայիս, Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով, Պոլսոյ Տրամաթիք Ընկերութեան խաղացանկէն

ԲԱԲԱՆ Կ'ՈՒԶԵՄ...

(գաւեշտ 3 արար, Թարգմ. Ա. Մատաթեանց), երեք ժամ ծիծաղ։

Կը մասնակցին Տիկին ՔՆԱՐ ՄԱՔՏՕՆԱԼՏ, Տէր եւ Տիկին ԼՈՒԹԻՖԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՍԱՆՃԱԳ, Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՍԳԱԼԵԱՆ եւայլն։

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած «ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ» կողմէ
15 Մայիս Կիրակի երեկոյ ժամը 8.45ին, Սօսիէթէ Սավանթի մէջ
8, Rue Danton, *Մէթրօ Օտէոն*
կը ներկայացուի ԱՇՈՒՂ-ՂԱՐԻՄ *(օփէրէթ)*
Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. ԴՄԲԼԹԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԱԼՓՈՒՆԵԱՆ, ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ։ Տիկիններ՝ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Օր. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւլն.։ Հարսնիքի տեսարանին կը մասնակցին Օր. ԱՋՏԱ եւ Պ. ԱՍԼԱԹԵԱՆի (վրացի կինտոն)։ Կը նուագէ քէմանչիստ ՕՀԱՆՆԷՍ։
Գին 6 եւ 10 ֆրանք։
Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Mr. le P e, Paris(5)
եւ ներկայացման օրը կիլճն։
Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը։

ՋԱՐԴԱՆԻՔ (COCARDE)

Հ. Հ. ԱՆԿԱԽՕՒԹԵԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿ ԱՌԹԻԻ

Հայկական եռագոյնն ու Ալբարատը 1918-1938 Թիւերով կը ներկայացնէ մեր պատրաստած գունաւոր զարդանիշը։

Նշանակուած է խիստ մատչելի ֆետեւեալ գիները.— Մինչեւ 250 ֆատը՝ 75 սանթիմ 250-500, ֆատը՝ 65 սթ. 500էն վեր ֆատը՝ 60 սանթիմ։

Կը վաճառուի ՄԱՅԻՍ 28ի տօնակատարութիւնը կազմակերպողներուն միայն եւ կանխիկ։ Ապսպրանքները կ'ընդունուին մինչեւ Մայիս 20։ Դիմել S. T. Tovmassian, 20. Rue Jouy-Rouve. Paris (20).

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Հ. Կապոյտ Խաչի Անկէնի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը 11 Մայիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Ծանօթ հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Միասին բերել անդամատոմսերը։

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

Maison de la Mutualité
Կիրակի 5 Ցուլիս, ժամը 3ին

ԼԵՊԼԵՊԻ ՁԻ

ՀՕՐ ՀՕՐ ԱՂԱ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
ՏԻԳ. ՁՈՒՀԱՁԵԱՆԻ *Մենդ. հարիւրաժիակին տպ.*
ԼԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ **Գ. Մ. ՕԼԻՄՓՈՍԵԱՆ**

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *անգործները՝ հետաքրքիր եւ դիւրաւ վաստկիլ ապրանքներ ծախելու համար։ Ինքնաշխատ թուղթ ունենալը կարեւոր է։ Մանրամասնութեանց համար դիմել ի քիչիները ժամը 8էն վերջ,* Etablissements Dahlia, Ave. Anatole France, Clichy (Seine), *Մէթրօ* Porte Clichy։

LES TAPIS «ARMENIA» 23 Rue Jean Mermoz *Մէթրօ* St. Philippe du Roule
*Կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ կին մը որ նոր գործէ գործածել գիտնայ։ Դիմել ատ. ատ. ատ.

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1673 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՊԱՏԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
12
ՄԱՅԻՍ
JEUDI
12 MAI
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3728

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՊԱՐԸ ԶԱՐԿԻՆ, ՕՐԷՆՔԸ ՆՈՐ ԿԸ ՄՇԱԿԵՆ

Պոլսոյ թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնը հրատարակած էին անցեալ շաբթու.

— « Ազգ. Մեծ ժողովի դատական յանձնաժողովը ընկերակցութեանց օրէնքին ճնշուքիւնը աւարտած ըլլալով, օրինագիծը մօտերս պիտի ներկայացուի ժողովին: Փոխրամասնութեանց կրօնական հաստատութիւններու վարչութեան մասին կառավարութեան կողմէ նախապէս պատրաստուած ու Ազգ. Մեծ ժողովին ներկայացուած օրինագծին սկզբունքները, իբրեւ միակ յօդուած ալ ընդունուած են այս օրինագծին մէջ:

Օրէնքին մէջ կրօնական (տինի) հաստատութիւն բառին տեղ չգործածուած է *քիւլթ* (պաշտամունք) բառը, թրքական լեզուին մէջ ընդունուած ըլլալով այդ բառը:

Օրէնքին ալեցած յօդուածին համաձայն *քիւլթ* հաստատութիւնները միայն կրօնական գործով պիտի զբաղին, հիւանդանոց, որբանոց, դպրոց եւն. պիտի չկրնան մատակարարել »:

Ինչ մը պատմութիւն՝ իմանալու համար այս լուրին արժէքը:

Երեք - չորս տարի առաջ, երբ Պոլսոյ Հայոց Ազգ. վարչութիւնը արտօնութիւն կը խնդրէր ընդհ. ժողով գումարելու եւ նոր ընտրութիւն կատարելու, կառավարութիւնը ժխտական դիրք բռնեց, յայտարարելով թէ նոր օրէնք մը կը մշակուի, փոքրամասնութեանց համար:

Տրուած հաւաստիքներուն համաձայն, օրէնքը պիտի հիմնուէր աշխարհական սկզբունքներու վրայ, անջատելով կրօնական եւ բուն վարչական գործերը:

Կառավարութիւնը չյարգեց իր յանձնառութիւնը: Եւ ժամանակ չտեսաւ, ձգձգելով այսօր - վաղը: Շահեցաւ չատ աւելի կարեւոր բան մը,— իրարու եռեւէ վարչական հրահանգներ, չրջաբեականներ եւ կանոններ թխեց, վերջնապէս կազմաւորելու համար փոքրամասնութեանց ներքին կազմակերպութիւնը:

Այսպէս, ոչ - թուրք դպրոցները չատոնց ձեռքէ ելած էին: Այլեւս պատմութեան անցած էին Ուսումն. Խորհուրդ եւ Հոգաբարձութիւն: Նոյնիսկ Թաղ. Խորհուրդները իրաւունք չունէին դպրոցի մը դասարանէն ներս մտնելու, խառնուելու կրթական ծրագրին, տեսուչին, ուսուցիչներուն ընտրութեան: Իրենց պաշտօնն էր միայն դրամ ճարել, դպրոցին փայտն ու ածուխը ապահովել եւայլն:

Ինչ դպրոցական գործը իր յետին մանրամասնութեամբ կապուած էր կրթական գործավարութեան (Էնկիւրի) եւ կրթական տեսչութեան (Պոլիս) : Անոնք տիրապար կը վարեն անհատ հիմնադիրներու եւ տնօրէններու միջոցաւ, որոնք պատասխանատու չեն իրենց պատկանած համայնքին վարչութեանց : Թուրք ուսուցիչներն ալ կրթական տեսչութիւնը կը նշանակէր, իր ուզած թոչակը վճարել տալով :

Հետզհետէ աւելի սեղմուեցան օղակները, եւ Էվգաֆն ալ իր թաթը դրաւ ոչ - թուրք հաստատութեանց մատակարարութեան վրայ: Արձանագրուեցան բոլոր կալուածներն ու եկամուտները, մինչեւ անգամ պնակներու եւ մոմերու հաստոյթները: (Նոյնիսկ քաղաքականներ եւ քահանաներ դատի քաշուեցան, այս առթիւ):

Յաջորդաբար հանգոյց հանգոյցի կապուելով, հաստատութեան կատարեալ խեղդկապ մը՝ ոչ - Թուրքերու հանրային կազմակերպութեանց գլխուն : Այն աստիճան որ, Թաղ. Խորհուրդներն ալ ինքնին ջուրը իսկան, դառնալով պարզ ծաղրանկարներ :

Այնեալ տարի, Էվգաֆը պահանջեց «մխիթէվէլլի»ներ (հոգաբարձու) նշանակել, իր անունով մատակարարելու համար փոքրամասնութեանց ազգ. հարստութիւնները:

Օրինապէս, Թաղ. խորհուրդներն են մատակարար մարմինները, բայց Էվգաֆը այդ իրաւունքն ալ խլեց, եւ նոյնիսկ չբարեհաճեցաւ արտօնել որ Թաղ. Խորհուրդները թեկնածուներ առաջարկեն, «մխիթէվէլլի» նշանակելու համար :

Էվգաֆը միեւնոյն առեն 5 առ հարիւր տուրք մը կը գանձէ, ազգ. կալուածներու եւ եկամուտներու մատակարարութեան համար, չհ ունենան թէ վնաս: Ցետոյ մեծագումար տուրքեր՝ ցամքեցնելով բոլոր աղբիւրները :

Կարճ,— ինչ որ կը նախատեսուի Ազգ. Մեծ Ժողովին յանձնուած օրինագծով, չատոնց գործադրուած, իրականութեան վերածուած է: Կառավարութիւնը պարզապէս ձեւակերպութիւն մըն է որ կը կատարէ, « օրէնքը տեղը բերելու համար»:

Այսպէս ուրեմն, խաղաղ թափանցումով, առանց որ եւ է կանդումի դիմելու, ոտքի տակ առնելով նոյնիսկ Լոզանի դաշնագրին տրամադրութիւնները, քէմալական Թուրքիան վերջնապէս կը կազմալուծէ ոչ - թուրք փոքրամասնութեանց հանրային կեանքը:

Իր թաթին տակ են այդ կեանքին բոլոր օղակներն ու լծակները, եւ ոչ եւ է մէկուն հաշիւ տալու պատասխանատուութիւն չունի, ինչիւրի անարդել կը փութացնէ փոքրամասնութեանց քայքայումը եւ թրքացումը: Ձիչդ այնպէս ինչպէս երբեմն ջարդով եւ աւարտութեամբ կը լուծէր նեղացուցիչ խնդիրները:

Ջարդն ու «զուիցերիական օրէնքը» միեւնոյն ծրագրին կը ձգտին, սուլթանական թէ հանրապետական Թուրքիոյ մէջ,— անհետում կամ ճուլում բոլոր ոչ - թուրք տարրերու :

Երկուքը զուգընթաց կ'երթան այդ երկրին մէջ, որ չատոնց սերտած ըլլալով «քաղաքակիրթ» Եւրոպայի սովորութիւնները, վախնալու պատճառներ ալ չի գտներ: Գոնէ առ այժմ :

Եւ սակայն, եթէ ճիշդ է որ գոյութիւն ունի վերահաս արդարութիւն մը, անշուշտ թրքական այս «յաղթանակներ»ն ալ օր մը պիտի յանդին իրենց տրամաբանական ելքին, ինչպէս բոլոր բռնակալութիւնները: Ցմոռնանք որ նոյն Թուրքը մինչեւ վիչննայի դուռները հասած էր, եւ փուած՝ մինչեւ արաբական անապատները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍՐՔԱՉԻՑ ԱՐՔԱՆ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

Յայտարարութիւններ անգլիական հատուածի մասին

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը երէքշաբթի օր քննած վերջացուցած պիտի ըլլար եթովպիոյ խնդիրը, բայց վերջին պահուն որոշեց յետաձգել հինգշաբթի օրուան, լսելու համար Նէկիւսը :

Հարցին քննութենէն առաջ, Անգլիոյ արտաքին նախարարը յայտարարութիւններ ըրաւ անգլեւիտալական համաձայնութեան մասին, որուն մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ իր կառավարութիւնը: « Զօրացնելով եղած բարեկամութիւնն կ'ընծայէ իր կառավարութիւնը: « Զօրացնելով եղած բարեկամութիւնն եւ տարողութիւնը, Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ աւելցնել անոնց թիւը եւ տարողութիւնը: Իտալիոյ հետ կնքուած համաձայնութիւնը յառաջդիմութիւն մը կը կազմէ այդ ճամբուն վրայ եւ կը ձգտի հասնիլ Ազգաժողովի ուխտին առաջադրութեան, այսինքն խաղաղութեան պահպանման: Նոյն այս պատճառով, բրիտանական կառավարութիւնը համակրութեամբ կը հետեւի Ֆրանսայի ջանքերուն՝ նմանօրինակ համաձայնութիւն մը կնքելու համար Իտալիոյ հետ: Ազգերու Դաշնակցութեան գլխաւոր նպատակն է դիւրացնել համաձայնութիւնները, պահպանելու համար խաղաղութիւնը. որովհետեւ եթէ ազգերը չկանք չեզոքացնել վտանգաւոր համաձայնութեամբ լուծելու իրենց վէճերը, ինքնին կ'աւելնան դանոնք պատերազմական միջոցներով լուծելու վտանգները »:

Այս յայտարարութենէն վերջ, խօսք առաւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Պ. Ժոռժ Պոնէ, որ կարճ բանախօսութեամբ մը ըսաւ թէ Պ. Տալատիէ եւ ինք դեռ Լոնտոնի մէջ իրենց պահունակութիւնը յայտնած էին անգլեւիտալական համաձայնութեան մասին եւ թէ ինքն ալ բանակցութիւններ կը վարէ Հռոմի հետ, նոյն առաջադրութեամբ: Եւ եզրակացուց.— « եթէ, ինչպէս կը յուսանք, այդ բանակցութիւնները նպաստաւոր արդիւնքի մը յանգին մօտերս, այդ օգտակար ծառայութիւն մը մատուցուած պիտի ըլլայ խաղաղութեան դատին»:

Միւս պատուիրակներն ալ դոհունակութիւն յայտնեցին, իսկ Պ. Միւնթեան ներկայացուցիչը՝ Պ. Լիթվինով, գնահատելով հանդերձ կնքուած համաձայնութիւնը, կարգ մը վերապահումներ յայտնեց :

Ճաշէն պահուն եթովպիոյ պատուիրակները հաղորդած էին Ազգաժողովի ընդհ. քարտուղարին թէ Նէկիւսը ժընեւ պիտի գայ, անձամբ պաշտպանելու համար իր երկրին դատը: Նկատելով որ կարելի չէ մերժել այս բաղձանքը, որոշուեցաւ հինգշաբթի օրուան ձգել (այսօր) նիստը, լսելու համար արքայից արքան: Այս յետաձգումը մասնաւորապէս պաշտպանեց Մոսկուայի ներկայացուցիչը, իսկ Անգլիոյ արտաքին նախարարը՝ Լորտ Հալիֆէքս հաւանեցաւ այն պայմանով որ հինգշաբթի օր անպատճառ վերջացնեն եթովպիոյ խնդիրը : Բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա վճռած են ճանչնալ եթովպիոյ գրաւումը, ինչ որ ալ ըլլայ, մանաւանդ որ բազմաթիւ մեծ եւ փոքր պետութիւններ արդէն հաղորդած են իրենց ճանաչումը :

**** եթովպիոյ կայսրուհին Փարիզ հասաւ երեւաղէմէն: Կայսրն ալ Փարիզէն անցաւ, Ժընեւ երթալու համար :*

**** Ա. Դ. Խորհուրդը երէկ զբաղեցաւ Զուիցերիոյ չեզոքութեան հարցով: Այդ փոքրիկ պետութիւնը կ'ուզէ ապահ մնալ Ազգաժողովի ուխտին պարտաւորութիւններէն, մանաւանդ պատժական անօրինութիւններէն, որպէսզի դրացի մեծ պետութենց թշնամութիւնը չգրգռէ: Զեկուցաբեր մը նշանակուեցաւ այս փոքր հարցին համար, որ կապ ունի հաւաքական ապահովութեան ծրագրին հետ:*

Փողովը լսեց նաեւ Սպանիոյ եւ Չինաստանի ներկայացուցիչներուն բողոքները, առաջինը՝ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ, երկրորդը՝ Ճափոնի դէմ: Բոլոր ճառերն ալ էրած սրտի մխիթարանքներ են, ինչպէս եթովպիոյ պարագային: Ոչ մէկ փոխոխութիւն կը սպասուի մեծ պետութենց քաղաքականութեան մէջ, այս երեք հարցերու մասին:

Հիթլերի վերադարձին առթիւ

Հիթլէրը Հռոմէն Պերլին վերադարձին ընդունուեցաւ չընդալից արարողութիւններով: Թնդանօթները կ'որոտային, չորս հարիւր փողեր կը հնչէին եւ քաղաքը լոյսերու մէջ կը լողար: Անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր մայրաքաղաքի ղնիւռը պողոտաներուն վրայ: Ընդունելութեան համար կայարան գացած էին մարշալ Կէօրինկ եւ ուրիշ երեւելիները, Մարշալ Կէօրինկ բարի գալուստ մաղթելով Առաջնորդին, յայտարարեց .

— « Գերման ժողովուրդը ամբողջ սրտով հետեւեցաւ բարեկամ ազգի մը մէջ անցուած օրերուն: Ան հիացաւ Դուչէին (Մուսոլինի) կատարած հրաշալի քաղաքագործութեանց վրայ եւ ողջունեց 2 Առաջնորդներուն միջեւ փոխանակուած խօսքերը, որոնք ամրապնդեցին երկու ազգերուն բարեկամութիւնը : Պատահմանք մը չէ որ այս դարը ստեղծեց երկու մարդիկ որոնք իրարու հանդիպեցան եւ բարեկամութեան յաւիտենական կապեր հաստատեցին երկու երկիրներուն միջեւ: Կեցցէ՛ մեր Առաջնորդը»:

Երբ Հիթլէր կայարանէն դուրս ելաւ, ամբոխը կը պոռթկար խելայեղ ծափերով :

ԻՐԱՒՆ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՆ

Հիթլէրը հեռագիր մը ուղղելով Մուսոլինիի, կ'ըսէ թէ անմոռանալի պիտի մնան իր այցելութեան յիշատակները: « Ես ձեր միջոցաւ ֆաշական ուղղութեամբ վերանորոգուած Իտալիան տեսայ իր բանակին չքեղութեանը մէջ, բանակ մը որ դիտակից է իր ուժին: Տեսայ ձեր ֆաշական ուժերուն նշանակալից քայքայումները: Մէկն բանէ առաջ, պատեհութիւն ունեցայ ճանչնալու ձեր ժողովուրդը, Դուչէ, եւ ես անոր երիտասարդութեան մէջ կը տեսնեմ ամէնէն ապահով երաշխիքը Իտալիոյ մեծութեան: Ֆաշական եւ ազգային - կեր վարական չարժումներուն չահերու ներդաշնակութիւնը բացարձակապէս կ'երաշխաւորէ թէ մեզ միացնող հաւատարիմ ընկերակցութիւնը ընդմիշտ պիտի միացնէ մեր երկու ժողովուրդները »:

Հիթլէր չնորհակալութեան հեռագիր մըն ալ ուղղեց Իտալիոյ թագաւորին եւ դաշնակցող իշխանին :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԷՄ?

*« Փոխիւլէր »ի քրոնիկագիրը, որ սրամիտ տոմս մը ունի ամէն օր, « արձագանգ»ի իր սիւնակին մէջ, դիտեր է որ Թուրքիա պարբերաբար լուր կը տարածէ աշխարհէ աշխարհ թէ բազմաթիւ երկարակեացներ կ'ապրին էրթողրուլի թոռներուն մէջ: երկարակեցութեան այս վկայութիւնը կուգայ հաստատել թէ Թուրքերը ամէնէն առողջապահիկ եղանակով ապրող ժողովուրդն են, այնճան որ մահը չի համարձակիր մտնել իրենց օճախներէն ներս: Վերջին մարդահամարին ճնշուքիւնը ցոյց կուտայ որ Թուրքիոյ մէջ կ'ապրին **6240** հոգի հարիւրամեայ : Այս հարիւրամեաններու մէջ մեծամասնութիւն կը կազմեն կիները, թէեւ ամէնէն տարէցը, որ **157** գարուն է տեսած, դարձեալ այր է, հին զինուոր մը :*

« Փոխիւլէր»ի բռնիկագիրը կ'ըսէ թէ միտք չունի Պոլիս երթալու՝ ըստուգելու համար Քոնիա Թուրքիոյ մեկուկէս դարու պատմութիւնը,— նման զոյգեր շատ են արձագանգ գտած Եւրոպական թերթերու մէջ :

*Տարօրինակ է մարդոց հոգեբանութիւնը, — դեռ վաթսունին չհասած՝ ամէն մարդ կ'աշխատի պզտիկցնել իր տարիքը, իսկ վաթսունէն վերջ՝ մեծցնել : Այսպէս, հառասուննոց մարդը կ'ուրախանայ երեսունոց երեւալով, իսկ հօթանասունոց մարդը՝ իրրեւ ութսունոց պարծենալով : Այս պարագան յատուկ է մասնաւորաբար այն պսիսի երկիրներու, որոնց մէջ Թուրքիան, ուր թիւի եւ արձանագրութեան գաղափար չունին մարդիկ : Այնպէս որ երբ մէկը կը պարծենայ թէ **150** տարեկան է, թերեւս գաղափար չունի թէ **150** տարին ի՛նչչափ ժամանակ կ'ընէ : Առնենք Թուրքը, որ կը յայտարարէ թէ **157** տարեկան է,— Խրիմի պատերազմին, **74** տարեկան էր ուրեմն : Արդ, **74** տարեկանները զինուոր տարուա՞ծ են երբեւիցէ :*

Եթէ թիւի տգիտութեան հարց չէ, անպայման բէֆլամի համար է որ լուր կը տարածեն թէ Թուրքերը երկարակեաց են, ուրեմն առողջ ժողովուրդ : Հետաքրքրական չէ երկարակեացներու պնդումը թէ հարիւր տարի ապրած են, որովհետեւ միայն մածուն կերած են կամ աղցան,— մենք գիտենք որ եթէ ոգելից ըմպելին կը կարճեցնէ կեանքը, շատ խմողներ կան, որ մօտ հարիւր տարի ապրած են :

Հետաքրքրականը Թուրքերուն յաւակնութիւնն է, թէ կը խիզախեն մահուան դէմ, ապրելով առողջ եւ երկար :

Թուրքիոյ ընկերային առողջապահութեան պայմաններուն գովեստով դժուար է մեզ խաբել, մենք գիտենք որ Թուրքիոյ առաջին թնակիչն է մահը : Միայն թէ Թուրքիոյ մահը տարբեր մահ է,— յիշեցէք կախաղանները եւ եաթաղանները : Թուրքերը չգոհացան բուն Մահուան հունձով, գործի լծեցին Մահ Բ.ը, որովհետեւ մեզի կը համարին երկարակեցութիւնը : Ատոր համար ջարդեցին Հայերը՝ կարճեցնելու համար անոնց կեանքը :

Մէկ բան միայն չկրցան կարճեցնել, — Հայոց բաղաձակրթութեան մեծութիւնը : Մէկ բան միայն պիտի չկարենան մեռցնել,— Հայոց բաղաձակերպութեան յաւիտենականութիւնը :

ԱՐԱՋ

ՆՈՐ ՍԻՍԻ (ՊԷՅՐՈՒԹ) ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ

178 ՈՐՔ ԵՒ ՁԱՒԱՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Պ. Տիգրան Բէզգաստեանի միջոցաւ. — Sumic նաւթային ընկերութիւն	100
Պ. Ալէքճեան	25
Գումար՝	125
Մայիս 7ի գումարը	6189
Ընդհ. գումար՝	6314

ԻՆՉՈ՞Ւ ՅԵՏԱՁԳԵՑԻՆ ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԷԹԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

*« Տէյլի Թելէկրաֆ»ի դիւանագիտական թղթակիցը կը գրէ (**10** մայիս) .—*

Կասկածելի կը դառնայ թէ կարելի պիտի ըլլայ Ալէքսանտրէթի Սանճաքին առաջին ընտրութիւնները կատարել յուլիս 15ին, ինչպէս որոշուած էր : Յապաղման պատճառը այն է որ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ իբրեւ քննիչ նշանակուած մարմնին անդամները չատ ծանօթ չեն չրջանին պայմաններուն : Ցանձնաժողովին անդլիացի նախագահը հիւանդացած է եւ մնայուն չայորդ մը նշանակուած չէ տակաւին : Մինչեւ որ նախագահութեան խնդիրը կարգադրուի, որ եւ է գործողութիւն պիտի չկատարուի ընտրողներու արձանագրութեան մասին : Ուստի 18 պատուիրակները անգործութեան դատապարտուած են : Բացորոշ է որ յառաջ եկած յապաղումը պիտի չօգնէ նոր կարգուսարքի խաղաղ փոխանցումին :

Ազգերու Դաշնակցութեան հաւանութեամբ, Ալէքսանտրէթի Սանճաքը Սուրիոյ ինքնավար մէկ մասը կը դառնայ, երբ Ֆրանսական հոգատարութիւնը վերջանայ յառաջիկայ տարի : Թուրքիա սկիզբէն իսկ վճռած է տիրական դիրք մը գրաւել Սանճաքին մէջ: Կ'իմանամ թէ Թուրքերը եւ Սուրիացիները բուռն պրոպագանտի մը ձեռնարկած են, ընտրութեանց առթիւ: Թուրքերը իրենք ալ մխացեալ ճակատ չեն ներկայացներ: Կան քէմալական եւ հակաքէմալական Թուրքեր :Քանի կը մօտենայ Ֆրանսական հոգատարութեան բարձումը, այնքան կ'ամի անհանգստութիւնը Սուրիոյ մէջ: Ծանր խռովութիւններ ծագած են հիւսիսային - արեւելեան չրջանին մէջ (Ձէզիրէ), ուր Քաղդէացիները (Ասորիները) կը պահանջեն առանձին կառավարութիւն մը կազմել, անկախ՝ Դամասկոսէն :

**** Սուրիոյ թերթերը կը գրեն.—*

Քաղաքական չրջանակներու մէջ այս օրերս վրդովիչ վիճակ մը կը տիրէ: Մանաւանդ Ֆրանքեւսուրիական դաշնագրի վաւերացման մասին չրջած լուրը, որուն համաձայն յառաջիկայ հոկտեմբերին յետաձգուած է վաւերացումը, մեծ յուզում պատճառեց: Ցայտնաբարուած էր թէ ներքին նախարար Սաատուլլա պէյ ձապրի երեսփ. ժողովին պիտի ներկայացնէ Սուրիոյ քաղաքական կացութիւնը: Սակայն, ներքին նախարարը բացակայեցաւ այդ ժողովէն, առանց տեղեկացնելու նախագահին:

Կ'ըսուի թէ վարչապետ ձէմիլ Մէրտէմ պէյ մօտ օրէն Փարիզ պիտի երթայ մարզպանին հետ :

ԹՈՒՆՈՒԶԻՆ կը հետապրեն թէ Մարգարէին ծննդեան առթիւ, յեղափոխական կոչեր հրատարակուած են, որոնք ընդհ. գործադուլի կը հրաւիրեն առեւտրականները: Զինուորական իշխանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ :

ՁԱՓՈՆՑիՆԵՐԸ օդանաւային բուռն ամրակոծութենէ մը վերջ զինուոր հանեցին Ամոյ կղզին: Զինացիները կրակի տուին կարեւոր չէնքերը, փախչելէ առաջ: Կղզին մեծ մասով հրկիզուած է :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱԿԸ
The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — ԴԵՆԻՍ ՈՒԻԹԼԻ

Trans: J. M. — Թարգմ. Ժ. Ս.

— Լա՛վ, լսում եմ ձեզ, ասում է նա, բայց ես ձեզ ոչ մի խոստում չեմ տալիս, մինչև որ չիմանամ, թե ինչ եք ուզում ինձանից։

— Կուզենայինք, որ մեզ ասեք այն ամենը, ինչ գիտեք Ստամբուլի ոստիկանության մասին, պատասխանում է Ռեշիդ բեյը։ Ինչպես գիտեք, մենք նոր ենք եկել այդ քաղաքը, եւ մեզ համար շատ կարեւոր է իմանալ, թե ինչ կարող է սպասել մեզ այնտեղ։

— Ես, իհարկե, կարող եմ ասել ձեզ այն ամենը, ինչ գիտեմ, բայց դուք պետք է հասկանաք, որ ես ոչ մի կերպ չեմ կարող պատասխանատվություն ստանձնել ձեր գործողությունների համար։ Ես ձեզ ոչ մի խորհուրդ չեմ տալիս, ոչ էլ ցանկանում եմ ձեզ հետ ինչ-որ կապ ունենալ։ Ես ձեզ ասում եմ միայն այն, ինչ գիտեմ, եւ ձեր ուզածի պես կանեք։

— Ես, իհարկե, ոչ մի բան չեմ ուզում ձեզանից, ասում է Ռեշիդ բեյը։ Ես միայն ուզում եմ իմանալ, թե ինչ կարող է պատահել մեզ հետ, եթե մենք ինչ-որ բան անենք։

— Լա՛վ, այդ դեպքում, թող այդպես լինի, ասում է նա։ Ես ձեզ կասեմ այն, ինչ գիտեմ, եւ ձեր ուզածի պես կանեք

ՀՈԳԻ ՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒ ՎԱԽ

Ընտանիքի մը մէջ, ուր կին մը չէր ապրիր, ուր ամուսինը ամէն իրիկուն ուշ կու գար տուն, ուր ամէն ինչ կարգի կը դրուէր ու կը կատարուէր ինքնաբերաբար, ուր ամէն ինչ կանոնաւոր էր, ուր ամէն ինչ կը կրկնուէր ամէն օր նոյն ժամերուն, նոյն կերպով, նոյն տեղերուն, ուր ամէն ինչ կը կատարուէր ինքնաբերաբար

Հիթլէր ինչո՞ւ անհանգչ Վատիկանը

Գերմանիոյ Առաջնորդը լրացուց իր այցելութիւնը, առանց Վատիկան հանդիպելու, հերքելով այն առածը թէ կարելի չէ Հռոմ երթալ առանց Պապը տեսնելու։ Գերմանիոյ մէջ մօտ 30 միլիոն կաթոլիկներ կան, եւ սակայն Հիթլէր մերժեց Պապին ներկայանալ։ Իրմէ առաջ խալիֆներ իսկ, ինչպէս Եգիպտոսի նախորդ թագաւորը, կամ օրթոտոքսներ, ինչպէս Սթոյաթինովիչ պացին իրենց մեծարանքը յայտնեցին։ Մնաց որ, աշխարհի բոլոր վեհապետներուն մէջ, ամէնէն մատչելին Պապն է։ Իրաւակներ կ'ըսեն որ եթէ Հիթլէր ունկնդրութիւն խնդրէր սովորական ձեւակերպութեամբ, Պիոս ԺԱ. պիտի չմերժէր, համաձայն Վատիկանի աւանդական սովորութեան։ Շատ - շատ կրնար կարգ մը պայմաններ դնել։

Ինչ որ ալ ըլլայ, Հիթլէր վերջնապէս անտեսեց Վատիկանը, առանց նկատի առնելու թէ դաշնագիր մը կնքուած է Գերմանիոյ եւ Վատիկանի միջեւ, թէ գերմանական դեսպան մը կը գտնուի Վատիկանի մօտ եւ պապական նուիրակ մը՝ Պերլին։

Այս պայմաններուն մէջ, Հիթլէր Վատիկան չհանդիպելով, հասատատած կ'ըլլայ թէ հիթլէրական Գերմանիոյ եւ կաթոլիկներու միջեւ սիրող վէճը միայն ներքին խնդիր մը չէ, այլ իրական պայքար մը Վատիկանի հետ։ Հետեւաբար, կը վախցուի որ խնդիրը չատ մեծհամեմատութիւններ ստանայ։ Կը թուի թէ Վատիկան այս անգամ աւելի խոր ապդուած է քան նախապահ Լուպկի պարագային։ Այն առեն պարագաները բոլորովին տարբեր էին։ 1904ին, Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը կ'ուղէր այցելել Պապին եւ պաշտօնապէս ունկնդրութիւն խնդրեց, բայց մերժուեցաւ։ Մինչդեռ Հիթլէր գիտակցաբար անտեսեց Վատիկանը։ Ոչ միայն հոն չգնաց, այլեւ նոյնիսկ չանցաւ Ս. Պետրոսի հրապարակէն։ Միայն Ս. Հրեշտակի դղեակը հանդիպեցաւ, 300 մեթրը հեռուէն դիտելով Ս. Պետրոսի մայր եկեղեցին եւ պապական բնակարանը։

Այս կացութիւնը նախատեսելով, Պապը հեռացած էր Հռոմէն։ Ապրիլ 30ին Քասթէլ Կոնտոլֆօ գնաց եւ հոն մնաց մինչեւ Հիթլէրի մեկնումը։ Կ'ըսուի թէ Պիոս ԺԱ. նոյնիսկ լացեր է ունկնդրութեան մը պահուն, յիշելով այս պարագան։

Աւելորդ է ըսել թէ Վատիկանի հետ կապուած բազմաթիւ պալատները եւ հաստատութիւնները որ եւ է դրօշակազերծում չկատարեցին, Հիթլէրի այցելութեան առթիւ։ Վատիկանի պաշտօնաթերթը, «Օսսէրվաթորէ Ռոմանօ», որ սովորաբար լայն տեղ կուտայ Հռոմի վերաբերեալ տեղեկութեանց, մերժեց Հիթլէրի անունը յիշել, այցելութեան չրջանին։

Այս բոլոր իրողութիւնները մեծ տպաւորութիւն գործած են Հռոմի մէջ։ Վատիկանի չրջանակները երբեք չեն ծածկեր իրենց հակահիթլէրական տրամադրութիւնները եւ մանաւանդ կը տրտնջան որ Թոյլ տրուեցաւ կաթոլիկութեան մայրաքաղաքին մէջ պարզել հեթանոսական խորհրդանչանը,— կեռ Խաչ։ Կարգ մը տարրեր նոյն իսկ դիտել կուտան թէ իտալական կառավարութիւնը չէ կատարած իր յանձնառութիւնը՝ յարգել տալու համար յաւիտենական քաղաքին նուիրական հանգամանքը։ Միւս կողմէ, Վատիկան մօտերս պիտի հրատարակէ վաւերագիր մը, դատապարտելով ցեղապաչտութեան չարիքները։

Գալով իտալական կառավարութեան դիրքին, չատեր կը կարծեն թէ ամէն բան փորձած է Հիթլէրը եւ Պապը մօտեցնելու համար, իսկ ուրիչներ կ'ըսեն թէ պաշտօնական Իտալիան չէ ուզած միջամտել այս հարցին։ Ամէն պարագայի մէջ, Պապը խորապէս ապդուած է այս դէպքէն։

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ չոգենաւերու գործադուլը վերջացաւ, աչխատանքի նախաթարին միջամտութեամբ։ «Նորմանտի» ճամբայ պիտի ելլէ որոչուած թուականին։ Երկու փոքր հրդեհներ ծագեցան «Շամփլէն»ի մէջ, իրեւ հետեւանք անհոգեմութեան կամ չարամտութեան։

72 ՀԱՆՔԱԳՈՐԾՆԵՐ ՄԵՌԱՆ, 80 հոգի ալ վիրաւորուեցան, ահռելի պայթիւն մը պատահած ըլլալով անգլիական հանքի մը մէջ։

ՕԴԱՆԱՒԱԶԻՆ ԵՕԹԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐ պատահեցան Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ մէջ, երեքչաբթի օր։ Անգլիոյ մէջ մեռան ութ հոգի, Ֆրանսայի մէջ՝ վեց, Իտալիոյ մէջ՝ մէկ հոգի։

95 ԱՌԻՏՐԱԿԱՆՆԵՐ դասի քաչուեցան, առանց բանաւոր պատճառի բարձրացուցած ըլլալով ապրանքներու գիները։ Հետաքննողները կը չարունակուին։

ՊՈՒՔՐԻՇԻ համալսարանին փիլիսոփայութեան ուսուցչապետը, Իօնէսքու, բանտարկուեցաւ, իբրեւ կուսակից երկաթ պահակներու։— Երեքչաբթի օր երբ կարդ թագաւորը զօրահանդէսի մը կը մասնակցէր, անկախութեան ոտնին առթիւ, ոստիկանի մը ատրճանակը կատչէ վար իյնալով պայթեցաւ։ Ոստիկանը թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ ոտքէն։ Այս առթիւ զրոյց չրջեցաւ թէ մահափորձ մը սարքուած էր, բայց կառավարութիւնը պաշտօնապէս հերքեց։

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ 8 — 12 հազար հանրապետականներ պաչարուած են Թէրուէլի արեւելեան կողմը։ Կռիւները կը չարունակուին կատաղօրէն, Միջերկրականի ափերուն վրայ։ Կը հերքուի այն լուրը թէ անձնասպան եղած է ազգայնական Զօր. Եակէ։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Ասլանեան նաւատորմը Պրէսթէն ճամբայ ելաւ, տարեկան ռազմափորձերը կատարելու համար Մարոկի բացերը, մինչեւ յունիս 14։ Մասնաւորապէս ուժ պիտի տրուի սուզանաւային փորձերուն։ Ֆրանսա ունի 78 սուզանաւ, 15 հատ կը չինուին, 7 հատ ալ՝ յառաջիկային։ Երբ այս բոլորը վերջանան մինչեւ 1940, Ֆրանսա պիտի ունենայ 100 սուզանաւ, Իտալիա՝ 113։ Մրցակցութիւնը կը չարունակուի երկու պետութեանց միջեւ։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ կը հետադրեն թէ Կալինին, Ֆ. Միութեան նախագահը, ունկնդրութեան ընդունելով չեխական պատուիրակութիւն մը, յայտարարեց թէ խորհրդային կառավարութիւնը լիովին պիտի կատարէ իր ստանձնած պարտաւորութիւնները՝ Չեխոսլովաքիոյ եւ Ֆրանսայի հանդէպ։

ԱՐԺԱՆԹինի կառավարութիւնը լուծեց նացիական կազմակերպութիւնը, արգիլելով որ եւ է գործունէութիւն։ Գերմանական դեսպանը բողոքեց։

ՊԵՐԼինի չեխական դեսպանը Փրակա կանչուեցաւ, խորհրդակցելու համար կացութեան մասին։

Պ. ԼՈՒԻՕ, երեսփ. ժողովին նախագահը, որ եգիպտոս գացած էր, Պէյրութէ անցաւ։ Պիտի այցելէ նաեւ Դամասկոս։

Հ. Ց. Դ.

Գումար

Լիոնի շրջ՝ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, *12* Մայիս, Չինգշաբթի երեկոյ ժամը *8.30*ին, «Քաֆէ Լիւուալ»ի վերնայարկը, 1 ֆուր կամպէթթա, պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՎԱԼԱՆՍի կոմիտէի ընդհ. ժողովը *13* Մայիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ։

ՊԷՆ ՇԱՄՈՆի «վարուժան» խումբի ընդհ. ժողովը *15* Մայիս, հիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, վարուժան ակումբին մէջ։ Կը խնդրուի *ԹԱԼՈՏԻ*ի եւ *ԼՈՐԷ*ի ընկերներէն ներկայ ըլլալ։

ՍԷՆ ԹԷՐՕՄի «վրէժ» խումբի ժողովը *14* Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկ. ցեր պողոսեանի քնակարանը, կը գասախօսէ ընկ. *ՅՈՎՀ. ՊԱՆՏԻԿԵԱՆ*, նիւթ՝ «Վանի հերոսամարտը»։

ՊՈՒԼՈՒԻԶԻի «վարանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը *14* Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին ընկ. Ւրապեաններու քնակարանը, կարեւոր օրակարգ, ներկայանալ անդամատետրով, կը խօսի ընկ. *ՅԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ*։

Le Gérant : H. STEPHAN
17. Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան հմայնարկութեան 59րդ. տարեդարձին առթիւ, յառաջիկայ Մայիս 15ին, կիրակի առտու պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի Հայոց եկեղեցւոյն մէջ (15 Rue Jean-Goujon) ի յիչատակ հանգուցեալ անդամուհիներուն։

Պատարագի երգեցողութիւնները պիտի կատարուին վարժարանին սանուհիներուն կողմէ։

Կը հրաւիրուին բոլոր ազգակիցները ներկայ ըլլալ։

ԳԱՂԵՐ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԹԵՄԻՆ ԱԶԳԱՅԻՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հարաւային Ֆրանսայի թեմի Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը կը ծանուցանէ իր թեմին պատկանող բոլոր ազգայիններուն որ ամուսնական եւ կրօնական պսակի արարողութիւններն օրինական կը նկատուին Առաջնորդարանի արտօնագրով տեղի ունեցած են։ Անոնց արտօնագրի եղած կրօնական պսակադրութիւնները անվաւեր պիտի նկատուին եւ յետագային տեղի ունեցած անպատեհութեանց պատասխանատու պիտի մնան իրենք։

ԵՐԿՈՒԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՅԻՍ 14, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ
ՃԻՇՏ ԺԱՄԸ 8.45ԻՆ
ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ՍՐԱՀ, ՊՕՄՈՆ

ՅՈՒՆԻՍ 4, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ
ԺԱՄԸ ՃԻՇՏ 8.45ԻՆ
ՍԱԼ ՄԱՋԸՆՕ. 88 ՐԻԻ Տ'ՕՊԱՆՋԸ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Ջութակահար Պ. Յ. ՓԻՒՐՔՃԵԱՆ կուտայ իր աշակերտներուն տարեկան ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ.

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ (30ի չափ նուագողներ)։ *Կը մասնակցի յայտնի դաշնակահարուհի*

Mlle Emilie GUEYRARD

Լիւթ Միւզիքալի դաշնակի ուսուցչուհիներէն.

Ձոխ յայտագիր, որուն մաս կը կազմեն՝ ԿԼՈՒԲ, ՄՈՑԱՐԴ, ՊԵԹՀՈՎԷՆ, ՇՈՒՊԵՐԹ, ՐԻՄՍՒԻ ԿՕՐՍԱԿՈՖ եւ ուրիչ։

Ցանաչուցած աշակերտներէ կազմուած յարատեւ նուագախումբ մը, որուն կը մասնակցի *ՈՒՄԱՒՇԻՆԸ*, պիտի նուագէ *ԿՈՄԻՏԱՍԻ* եւ ուրիչ հայ հեղինակներէ բազմաթիւ կտորներ, որոնցմէ ոմանք առաջին անգամ պիտի լսուին Մարսէյլի մէջ։

Վստահ ենք թէ մեր երաժշտասէր հայրենակիցները պիտի փութան լսելու նուագածուները հայ փոքրիկներու եւ պատանիներու, որոնցմէ *մի քանին* օտար ծանօթ երաժիշտներու գնահատանքին արժանացած են։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է.— Ցսխսերու մասնակցութեան համար յայտագրի մը գնումը պարտաւորիչ է. կարելի է նախօրօք ստանալ ՑԱՌԱՋԻ գրատունէն, բիւ Տօմինիքէն։

Մարսէյլի բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի չխաչադնել։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ

«ՄԱՑԻՍ 28»

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՑՈՐ ՄԸ Հ. Հ. ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԾԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ Օ Ր

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 *Մայիս*, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ,
1 Bld. Carnot

ԿՐ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿԻՆ *ԷԼԼԷՆ ԲԻՒՔՃԵՆԴ*

Տիկին Հ. ՅՈՒՆԴԱԲԵԱՆ կը խօսի Սայաթ Նովայի մասին։ Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ կ'երգէ Սայաթ Նովայէն, ընկերակցութեամբ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆի։ Թիֆլիզցի ԿԻՆՏՕՆ կը պարէ կովկասեան պարեր։ Գեղարուեստական բաժին։ Հիւրերուն կը տրուի կաթով սուրճ եւ կարկանդակ։ Մուտք 3 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆր.։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՎԻԵՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 *Մայիս*, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
«Սէրքլը Կաթոլիք» սրահին մէջ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ *«ԱԻԱԶԱԿԱՊԵՏ»*Ը

Կը մասնակցին տեղական կարող ուժեր։ Գիները՝ 5 եւ 4 ֆր.։

13րդ Տարեկան Յարեկոյթ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳԱՑԼԻԿՆԵՐՈՒՆ

եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսացի, Անգլիացի, Ցոյն, Լեհ եւ Ռուս սկաուտներու

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ *ԶՕՐ. Կ. ԿՈՐԿԱՆԵՑԻՆ*

կիրակի 15 Մայիս, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
*SALLE POISSONNIÈRE*ի *մէջ*, 7, Rue du Fg. Poissonnière. (9)
Métro: Bonne Nouvelle.

Կը մասնակցի «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Օսոսեանի։

Յայտագիր.— *ՏՂԱՆՑԻ Սկաուտներու եւ Գայլիկներու, ԲԱՑՄԱՆ ԽՕՍՔ՝ Ք. Ֆարշեանէ։ Կը ներկայացուին՝ ՍԿԱՈՒՏՈՒԹԵԱՆ ՕԳՈՒՏԸ, ԵՐԵՔ ԱՆՁԻ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿ, ԺԱՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ (ֆրանսերէն), ԽՇԱՆՈՒԻՀԻՆ ԶՈՒԶԵՐ ԽՆԴԱՒ, ԵՐԿՈՒ ԾԱՑՐԱՑԵՂՆԵՐԸ, ՏԱՐՕՒԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ, Սկաուտական նուագախումբը։ Խօսք՝ Տքթ. Մեծատուրեանէ։*

Պիւֆէ Մուտք 10 եւ 5 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կը մասնակցի «ԹՈՒՐԱՆ» նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Օսոսեանի։

Ցայտագիր.— *ՏՈՂԱՆՑԻ Սկաուտներու եւ Գայլիկներու, ԲԱՑՄԱՆ ԽՕՍՔ՝ Ք. Ֆարշեանէ։ Կը ներկայացուին՝ ՍԿԱՈՒՏՈՒԹԵԱՆ ՕԳՈՒՏԸ, ԵՐԵՔ ԱՆՁԻ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿ, ԺԱՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ (ֆրանսերէն), ԽՇԱՆՈՒԻՀԻՆ ԶՈՒԶԵՐ ԽՆԴԱՒ, ԵՐԿՈՒ ԾԱՑՐԱՑԵՂՆԵՐԸ, ՏԱՐՕՒԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ, Սկաուտական նուագախումբը։ Խօսք՝ Տքթ. Մեծատուրեանէ։*

Պիւֆէ Մուտք 10 եւ 5 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱՂՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ «ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ» կողմէ

15 *Մայիս* կիրակի երեկոյ ժամը 8.45ին, *Սօսիէթէ Սավանթի* մէջ
8, Rue Danton, *Մէթրօ Օտէոն*

Կը ներկայացուի ԱՇՈՒՂ-ՂԱՐԻՊ *(օփերէթ)*

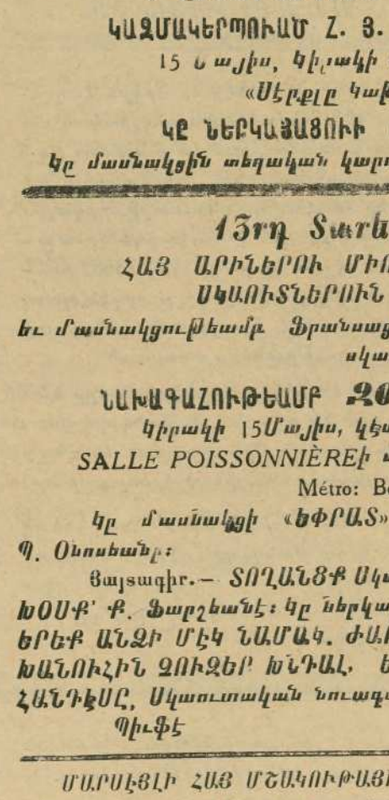
Եր մասնակցին՝ Պ. Պ. ԳՄՐԷԹԵԱՆ, ՍԱՐՍԳԵԱՆ, ԱԼՊՈՒՆԵԱՆ, ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ։ Տիկիններ՝ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Օր. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւ Հ. Նիքի տեսարանին կը մասնակցին Օր. ԱՑՏԱ եւ Պ. ԱՍԱԹԵԱՆի վրայ կ'ինտան)։ Կը նուագէ քէմանչիստ ՕՀԱՆՆԷՍ։

Գինն 6 եւ 10 ֆրանք։

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Mr. le Prince, Paris եւ ներկայացման օրը կիշէն։

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը։

ՔԱՐԻՆ ԵՒ ՍԻՐՈ, անգործներ հետաքրքիր եւ դիւրաւ վաճառուող ապրանքներ ծախելու համար՝ ինքնաշխատ թուղթ ունենալը կարեւոր է։ Մանրամասնութեանց համար գիմել քիլոմետրները ժամը 8էն վերջ, Etablissements Dahlia, 8 Ave. Anatole France, Clichy (Seine), մէթրօ Porte Clichy։

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաչուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ*։ Ձգուշացէք արուեստական օղիներէ։ Ձեր սեղանը կ'այլայլի գիչերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք միայն *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ* որուն համը, կազդուրիչ եւ աղուոր հաքերը ըլլալը ճանաչուած է։

Dalakupeian 24 rue St. Lambert et 8 rue Suffres, Marseille

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կօշիկներու եւ հագուստներու համար։ Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպարեղէններ։ Ուշադրութիւն գրի չափ քննայ։ Չափաւոր գիներ։

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր քնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաչակաւոր ներկել, թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք ճամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ Մատնահաւաքը Ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները 14 Մայիս, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 3ին, 8 Rue Pasquier։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Օրակարգ՝ Պատգամաւորներու ընտրութիւն։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Մատնահաւաքը Ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները 14 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին «Երիմեան» սրահին մէջ։ Պարտադիր ներկայութիւն։ Օրակարգ՝ Պատգամաւորի ընտրութիւն։

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի նախագահութեամբ հայրենակցական մէկ ժողով կը գումարուի Չեզ. Ժողովը 15 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Պ. Տօնիկեանի բնակարանը 52, Rue Gustave Courbet Գանձէօ։ Կը հրաւիրուին անդամ բոլոր հայրենակիցները։ Կարեւոր ժողովին։

ՄԱՐՍԷՑԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ ընկերակցական Միութեան Ընդ. Ժողովը 14 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Bar Petite Poussin»ի մէջ։ Գումար Տիւկօնիէ։ Կարեւոր կարգ։ Կը հրաւիրուին անդամ հայրենակիցները։

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, Անմրցելի, Աչխարհախ։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով։ Շայ աւանդական սեղանին զարդ։

LES TAPIS «ARMENIA» 23 Rue Jean Mermoz *մէթրօ* St. Philippe du Roule
Կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ կին մը որ նոր գործ գործել գիտնայ։ Դիմել առաւօտները ժամը 9,30էն 10.30։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԲԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՕՐ 13 ՄԱՅԻՍ VENDREDI 13 MAI 1938

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ՆՈՒԱՄՍԵԱՅ

Թրքահայ եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3729

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎ ԹԷ ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը երկուշաբթի օր բացած էր 101րդ նստաշրջանը, իր օրակարգին վրայ արձանագրելց Եթովպիոյ խնդիրը :

Միւնոյն ատեն, բարեհաճեցաւ ունկնդրութիւն չնորհել արքայից արքային, որպէսզի կարենայ պաշտպանել իր վեհապետական իրաւունքները: Այսինքն երդել իր կարապի երգը: Ինչպէս, ատրճեր պարագաներու մէջ, Թոյլ կուսան որ մահապարտը իր վերջին խօսքն ըսէ, գլանիկ մը եւ ըմպելի մը հրամցնելով :

Արդարեւ, վրան - բայ հեգնութիւն մըն է այս ունկնդրութիւնը: Մենք ալ յաճախ վայելած ենք անոր «բարիքները »:

Հարցը օրակարգի անցընելէ չատ առաջ, օրուան երեւելիները ձգնած են իրենց ընելիքը :

Անոնք համակերպած են Եթովպիոյ գրաւման, եւ պարզապէս ձեւակերպութիւն մըն է որ պիտի կատարեն, բանաձեւ մը ճարելու եւ օրէնքը տեղը բերելու համար :

Արդէն իսկ մեծ Թիւ մը կը կազմեն անոնք որ իրարու եռեւէ Հռչակեցին «իտալական կայսրութեան» ճանաչումը, առանց սպասելու Ազգաժողովին դումարման :

Ուշ մնացողներուն գլուխը կը դանուին, իրրեւ մեծ պետութիւններ, Անգլիա եւ Ֆրանսա: Ուրիչ մեծ պետութիւն մը, Ռ. Միութիւնը, բացասական դերը բռնած է: Բայց, այդ պարագան պիտի ծառայէ միայն ճառ մը աւելի խօսելու, եւ ոչ Թէ եթովպիան փրկելու, յանուն արդարութեան եւ ազգերու ինքնորոշման իրաւունքին, որոնք միայն բառարաններու մէջ կը ծաղկին :

Մոսկուան ինք չարդա՞ծ է այդ սկզբունքները, որ եւ է ատեն, իր բռնապան եւ բռնմամիլիոն ազգերուն եւ ժողովուրդներուն Հանդէպ: Չէ՞ որ մարդկային գլուխներու բուրդեր դիղեց դեռ վերջերս, զոնոնք ամբաստանելով իրրեւ անջատական, առանց երկրի, ազգի կամ ցեղի խորութեան ...

Արդ, ուշ մնացողներէն Մեծն Բրիտանիա իր վճիռը տուած էր այն օրէն, երբ Չէմպըրլէն փափկութեամբ հեռացնելով Իրերը, ինք սիրաբար ձեռք առաւ արտաքին քաղաքականութեան դեկավարութիւնը եւ անմիջապէս բանակցութիւններ վարեց Իտալիոյ հետ: Այս առթիւ կնքուած դաշինքին մէջ բացորոշապէս չի յիշուր եթովպիոյ խնդիրը, բայց սկզբունքով համաձայնութիւն գոյացած է արդէն :

Մեծն Բրիտանիա ինք ներչնչած եւ վարած ըլլալով պատժական անօրինութեանց քաղաքականութիւնը, Ազգաժողովին միջոցաւ, չէր կրնար մէկ անգամէն կռնակ դարձնել: Ուստի հարցին պաշտօնական եւ հանդիսաւոր լուծումը վերապահեց Ազգերու Դաշնակցութեան :

Այդ գործողութիւնն է որ կը կատարուի այժմ: (Կատարուած պիտի ըլլար երէկ, Նէկիւսին ունկնդրութենէն անմիջապէս վերջը) :

Այս համբուն վրայ, Ֆրանսան ալ հարկադրուած է հետեւիլ Ազգիոյ, քանի որ միասին քալեց իտալական արշաւանքին առեն ալ, գործնապէս մասնակցելով պատժական անօրինութեանց:

Մնաց որ, Ֆրանքօ-իտալական բանակցութեանց յաջողութեան համար, նախապայման է այս հարցին լուծումը :

Մերձեցում հաստատուած, գետինը հարթուած է Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ: Բայց, Հռոմ չուզեր ամապարել, դաշինքը ստորագրելու համար: Ան կը սպասէ որ Ֆրանսա դեսպան մը նշանակէ, յանձնարարագիրը տալով յանուն Իտալիոյ թագաւոր - կայսեր :

Ուրեմն, ոչ մէկ յոյս՝ եթովպիոյ փրկութեան մասին: Հին, ցաւագին պատմութիւնն էոր կը չարունակուի նոյն եղերական միօրի - նակութեամբ,— Վա՛յ պարտեաներուն: Եթէ յաղթած ըլլայիր , ազգ ունէիր մեր դաշինքներուն վրայ: Բայց չախչախուեցար, հիմա գլխուդ ճարը նայէ ...

Մեծ պատերազմէն վերջը, միամիտներ հաւատացին Թէ իսկապէս բան մը փոխուած է աշխարհի պատմութեան մէջ, քանի որ «անվախընթաց դէպք մը պատահեցաւ,— ծնունդ Ազգերու Դաշնակցութեան :

Ոչ իսկ վարդի մը կեանքն ունեցաւ այդ միամտութիւնը :

Այո, պատահեցան մանր - մունր պարագաներ, ուր Ազգերու Դաշնակցութիւնը կրցաւ դեր կատարել, խաղաղութեամբ լուծելով դանոնք :

Բայց, բոլոր հիմնական, ճակատագրական տագնապներուն առջեւ, Ազգաժողովը դարձաւ անզամալոյծ մը, որ տեղէն չի կրնար շարժիլ, բազմոցէն փողոց չի կրնար նետուիլ, իր վրայ դրուած արդարացնելու համար :

Ըսէ՞նք Թէ առաջին փորձառութիւնը մենք վայելեցինք, երբ Թուրքերը Հայաստան կ'արշաւէին հինգ Թեւերով , ակնկալութեամբ խորհրդային կոչուած իշխանութեան :

Այնուհետեւ, քանի ծանրացաւ միջազգային կացութիւնը, տագնապէ տագնապ աւելի չեչտուեցաւ Ազգաժողովին սնանկութիւնը: Եւ անոր տարիներէ ի վեր անոր հիմնադիրներն ու քարոզիչներն են որ ամէնէն աւելի բարձր կը խօսին այդ սնանկութեան եւ անկարողութեան մասին, կատարօրէն վարելով դինարչաւին:

Այս կացութեան առջեւ, ինչո՞ւ զարմանալ որ, եթէ կարգ մը դերեւոյթներ առած քալած են (Գերմանիա, Իտալիա, Ճապոնիա եւն), նոյնիսկ պատերազմներ ալ, Թէեւ փոքր, կը ճգնին իրենց օձիքէն ազատել անոր խեղդող կապանքներէն (Զուիցերիա, Պելժիա եւն.) :

Ազգերու Դաշնակցութիւնը կոչուած էր պաշտպանելու արդարութիւնը՝ բռնութեան դէմ, հաւասար բռնելով բոլոր ազգերը, ստրկելով իրրեւ ճշմարիտ Ազգաժողով : Իրականին մէջ, դարձաւ Քանդարան մը, չբեղ այլ ամուլ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲՈՒՌՆ ՃԱՌ ՄԸ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ԴԷՄ

Նէկիւսիի գերագոյն ջանքը

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդի չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, քննուեցաւ Զուիցերիոյ չէզոքութեան խնդիրը: Այդ փոքրիկ պետութեան ներկայացուցիչը փաստացի ճառով մը բացատրեց Թէ իր երկիրը հարկադրուած է չէզոքութիւն պահել, չխանգարելու համար իր անկախութիւնը :

— « Զուիցերիոյ դրացիներէն երեքը հեռացած են Ազգաժողովէն : Մ. Նահանգները միշտ բացակայ են: Ուրիչ պետութիւններ ալ հրաժարած են: Ազգաժողովի ուխտին չատ մը տրամադրութիւնները անգործադրելի մնացին: Զինուորական եւ տնտեսական պատիժներու զանազանութեան խնդիրը հանելուկ մը դարձած է : Այս պայմաններուն մէջ, Զուիցերիա չի կրնար դոհանալ պայմանաւոր չէզոքութեամբ մը, որ ամէն տեսակ վտանգներու պիտի ենթարկէ դինքը: Զուիցերիա միայն իր մասնաւոր պարագան կը ներկայացնէ Ազգաժողովին: Թող Ա. Դ. Խորհուրդը բարեհաճի նկատի առնել մեր յայտարարութիւնը եւ մեր յուշագրին մէջ պարզուած մտադրութիւնները: Մենք կը մնանք անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան, իրրեւ համեստ այլ օգտակար գործակից - ներ: Մենք չատ ծանր զոհողութիւններ պահանջեցինք մեր ժողովուրդէն, իր պաշտպանութեան համար: Մեր ժողովուրդը պատրաստ է ուրիչ զոհողութիւններ ալ ստանձնելու, որովհետեւ ամուր փարած է իր անկախութեան երաշխիքներուն : Մենք Զուիցերիոյ մէջ կը ներկայացնենք ամբողջական միացեալ ազգ - ուժ մը, առանց դաւանանքի, ցեղի կամ քաղաքական կուսակցութեանց խորութեան, պաշտպանելու համար մեր անկախութիւնը եւ ազատութիւնը» :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, բուռն ճառ մը խօսեցաւ Զիլիի ներկայացուցիչը, պահանջելով բարեփոխել Ազգաժողովին ուխտը :

— « Մեր կարծիքով, բսաւ հարաւային ամերիկեան պատուիրակը, Ազգերու Դաշնակցութիւն մը որ կ'ուզէ զոյողական դեր կատարել, պարտաւոր է ըլլալ սիեզերական : Եթէ այդպէս չըլլայ, Ազգերու Դաշնակցութեան անդամները կը կազմեն ոչ Թէ ազգերու ընկերութիւն մը, այլ դինակցութիւն մը որ կարգ մը պարագաներու մէջ կը պարտադրէ իրենց անտեսութիւնը, նոյնիսկ դինուորական ուժը տրամադրել անոր ծառայելու համար : Այսօր անցօր է այս միջազգային կազմակերպութիւնը: Ամէն անգամ որ խնդիր մը կը ներկայացնայ, կարկատան միջոցներու կը դիմենք, առաձգական բանաձեւեր կը ճարենք» :

Ճառին եղրակացութիւնը այն էր Թէ Զիլի պիտի քաշուի Ազգաժողովէն, եթէ անհրաժեշտ բարենորոգումները չկատարուին :

Նոյն նիստին մէջ խօսեցաւ նաեւ Հանրապետական Սպանիոյ ներկայացուցիչը, խստօրէն քննադատելով ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը: Այս առթիւ երեւան հանեց Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ միջամտութեան հետեւանքները եւ պահանջեց քննիչ յանձնաժողով մը դրկել Սպանիա, իր մեղադրանքները հաստատելու համար: Միւնոյն ատեն առաջարկեց արտօնութիւն տալ որ Սպանիա դէնք եւ ռազմանիւթ գնէ ապառօրէն :

Այս ճառին պատասխանեց Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Լորտ Հալիֆաքս, որ ու ցամաք յայտարարութեամբ մը եւ պնդեց Թէ ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը օգտակար եղած է : Ֆրանսայի արտաքին նախարարն ալ բացատրեց Թէ ինչո՛ւ անհրաժեշտ էր ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւն մը վարել: Ռ. Միութեան արտաքին գործակարը իր կարգին խօսք առնելով, բողոքեց միջամտութեան քաղաքականութեան դէմ եւ պաշտպանեց Հանրապետական Սպանիոյ դատը : Միւս բոլոր պատուիրակները պաշտպանեցին ոչ - միջամտութեան սկզբունքը :

*** Երէկ, հինգշաբթի, օրակարգին վրայ կը դանուէր եթովպիոյ խնդիրը: Այս առթիւ լսուեցաւ տարագիր արքայից արքան, որ ժրնեւ գացած էր, դերագոյն փորձ մը կատարելու համար, Թէեւ անյոյս : Անգլիա եւ Ֆրանսա վճռած են այս հարցը փակել այսօր - վաղը, հակառակ Մոսկուայի բացասական դիրքին :

Ֆրանկո-իտալական բանակցութիւններ

Ինչպէս գրած էինք, Ֆրանքօ-իտալական բանակցութիւնները վերսկսան Հռոմի մէջ, Հիթլէրի մեկնումէն անմիջապէս վերջը: Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը եւ Իտալիոյ արտաքին նախարարը կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցան երէկ: Իրագեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն Թէ որեւէ համաձայնութիւն պիտի չստորագրուի, մինչեւ որ Ֆրանսա դեսպան մը ղրկէ Հռոմ , ճանչնալով իտալական կայսրութիւնը (գրաւում եթովպիոյ): Բանակցութիւնները բաւական յառաջ դացած են, բայց Իտալիա չուզեր ամապարել:

Հռոմի մէջ հանդարտութեամբ կը հետեւին Ազգաժողովի աշխատանքներուն: Այս առթիւ իտալական Թերթերը կը քննադատեն Ֆրանսական մամուլը, որ կը փորձէ նսեմացնել Հիթլէրի այցելութեան կարեւորութիւնը : Կարեւոր Թերթ մը կ'ազդարարէ — « Հռոմի մէջ ամբողջացած համաձայնութիւնը համաձայնութիւն մըն է երկու գլուխներու, երկու կառավարութեանց, երկու ազգերու եւ երկու ժողովուրդներու միջեւ» :

Թուրքիոյ վարչապետը Պելկրատի մէջ

Թուրքիոյ վարչապետը, Ճէլալ Պայար եւ արտաքին նախարարը, Ր. Արաս, Պելկրատ հասան երեքշաբթի օր եւ երկու ժամուան խորհրդակցութիւն մը ունեցան Եուկոսլավիոյ վարչապետին հետ: Այս առթիւ սեղան մը սարքուած ըլլալով, երկու պետութեանց ներկայացուցիչները սիրալիր բաժակաճառեր փոխանակեցին: Եուկոսլավիոյ վարչապետը չեչտեց Թէ «Թուրքեւեուկոսլաւ բարեկամութիւնը Պալքանեան Միութեան չրջանակին մէջ, արդէն արմատ ձգած է երկու երկիրներու զգացումներուն եւ կառավարութեանց գործունէութեան մէջ: Մեր երկու ժողովուրդները, միացած՝ իրենց ազգային հողերուն մէջ, այսօր միեւնոյն քաղաքական ըմբռնումն ունին խաղաղութեան եւ գործակցութեան մասին: Միւս կողմէ, մեր բոլոր դրացիներուն հետ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները կը զօրացնեն դաշնադիրներով հաստատուած եւ բաշխիչները եւ կ'ապահովեն բարեկարգութիւնը Եւրոպայի այս մասին մէջ» :

Ճէլալ Պայար իր կարգին վառաբանելով հինգ տարի առաջ կնքուած բարեկամութեան դաշինքը, չեչտեց Թէ պալքանեան միւս դինակիցներուն, Յունաստանի եւ Ռումանիոյ հետ հաստատուած գործակցութիւնը բարեբաստիկ արդիւնքներ տուած է :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՐԴԱԼ ԵՒ ՍԵՐՏԵԼ,
ԿՏՐԵԼ ԵՒ ՊԱՀԵԼ

Իրաւագէտի վկայական չունիմ, որպէսզի կարենայի յայտարարել , կարծիս տնկած, գլուխս դէպի վեր , ձեռերս տաքատիս գրպանը.

— Ի նկատի ունենալով հանգամանաց պարագաները կամ պարագայից հանգամանքները, մեր բաղաքացիական իրաւունքները մեզ պարտուց եւ իրաւանց գիտակցութեան բերմամբ, հարկ անհրաժեշտ է հպատակիլ երկրին օրինաց, ապացուցանել մեր բարուց եւ վարուց կանոնաւորութիւնը, եւ տեղի չտալ դժպհի դիպաց, զի յետ այսու (գլէ՛ ԱՅՍՈՒՀԵՏԵՒ) չիմ մեղմացուցիչ դէպք յանցանաց ... Օրինակի աղտագաւ, յետ ներկայ մայիս ամսոյ 31ի , ամէն օրինաւոր բաղաքացի պարտաւոր է ի ձեռին ունենալ իմքնութեան թուղթ, այլ անուամբ անձնագիր, որ ըստ հին Տանկակ կը կոչուի նուֆուս էդզէքզէսի...

Այս բառերը ոսկի կը հոտին, եւ ոսկի ալ կը բերեն:

Բայց ես կը կարծեմ Թէ յանախ հասարակ մետաղին ձայնը աւելի ազդու կը հնչէ, քան ոսկերոյր, ոսկերեր կամ ոսկերերան բարոզ մը:

Ուստի, իրրեւ հասարակ մահկանացու, «պարտ անձին կը համարիմ » յիշեցնել, հիմա որ մայիսը կէս է ե - զած.

— Ա՛ր մարդ, խելդ գլուխդ ժող - ովէ: Թուղթերդ կանոնաւորա՞ծ ես, իրաւական կացութիւնդ կը համապատասխանէ՞ 1938 մայիս 2ի հրամանագիր - օրէնքին տրամադրութեանց (տես «Յառաջ», մայիս 6 եւ 7) : Անհոգութիւն մի ըներ. յետոյ կը գոչաս , գլուխդ բարին կը գարնես, ոչ տէրտէրը կրնայ փրկել, ոչ Օֆիսը, ոչ ալ նախկին նախարարը :

Տես, արդէն սկսեր են համրել ա - նոնք որ սահմանագլուխ պիտի ճշուին իրրեւ «անբաղձալի», մայիս 31էն վերջ: Թերթ մը մինչեւ 100.000 կը հաշուէ անոնց թիւը: Մէկ զանցառութեամբ կամ ձգձգումով կրնայ ըլլալ որ դուն ալ սեւ ցանկի իյնաս, եւ այն ատեն...

Ընդհանրապէս, մեր մէջ վէրբէսիէ կը կարդան զանազան օրէնքներ եւ կանոնաւորներ: Կը կարդան ու կ'անցընեն, ուրիշ խօսքով՝ կը մոռնան:

Չեմ ալ զարմանար: Տարիներէ ի վեր կ'աղաղակես, կ'աղաչես, երբեմն ալ կը սաստես որ ձեռագիրները մեքոնա գրեն, մեքանով գրեն, մէկ երեսի վրայ գրեն,— բայց ամէն մարդ իր գիտցածէն չի շեղիր : Նոյնիսկ չի կարդար այդ մասին հրատարակուած ազդերը:

Արդ, խմբագիրը եթէ շատ բարկացայ, կրնայ անխնայ ջարդել կամ պատռել «անբաղձալի» ձեռագիրը: Եւ կամ գրաշարը գլուխ կը վերցնէ եւ չի շարեր ...

Այս գործողութեամբ աշխարհ չի կործանիր: Շատ շատ՝ յօդուածագիրը... էհն կ'ընէ :

Բայց եթէ «անբաղձալի»ն անձնագիրդ է (իմքնութեան թուղթ), այն ատեն ի գուր պիտի ողբաս.

— Սեւ մուք ամպեր ճակտիս դիզ - ուան, դուման պատեց, ա՛յ Նանսէն...

Ուրեմն, հետեւաբար եւ բնականաբար, բան գործ ըրէ եւ ուշադրութեամբ կարդա, հարցուր, սերտէ եւ սորվէ առօրեայ կեանքիդ հետ կապուած օրէնքները: Եւ որպէսզի ձեղը մնացած ատեն չտիպուիս բերան ծռռեալ ատոր - անոր, կտրէ եւ պահէ զանոնք (հայերէն կամ ֆրանսերէն): Դպրոցական տետրակ մը առ, մէջը փակցուր եւ պահէ, ինչպէս մեր մամիկներ կը պահեն օրացոյցը կամ աղօթագիրբ կը պահեն օրացոյցը կամ աղօթագիրբ :

Այսքան մը խրատ ալ բոդ ես տուած ըլլամ, անարժանաբար: Ամէն պարագայի մէջ, ոչ իրրեւ ոսկերերան իրաւագէտ, այլ իրրեւ բարեկամ :

ՎԱՀԷ

«Անբաղձալի»ներու օրէնքին օրերը կը մօտենան...

Կ'ըսուի թէ 100,000 հոգի պիտի դլուխ Մայիս 31ին վերջը

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, կառավարութիւնը պայմանաժամ սահմանած է մինչեւ մայիս 31, որպէսզի օտարականները կանոնաւորեն իրենց իրաւական վիճակը, համաձայն 1938 մայիս 2ի հրամանագիր - օրէնքին:

Տեղական Թերթերը արձարծելով այս խնդիրը, չունդալից հրատարակութիւններ կ'ընեն: «Փառի-Սուար» կը գրէ Թէ մէկ միլիոն օտարականներ են - Թակայ են օրէնքին տրամադրութեանց, այսինքն պարտաւոր են չտկել իրենց Թուղթերը: Շատերուն համար, արտաքսումի գործողութիւնները սկսած են արդէն: Ոստիկանութիւնը առանց այլեւայլի կը կնքէ Թուղթերը եւ կը հրամայէ հեռանալ, առանց լսելու օր եւ է միջամտութիւն: Մասնաւոր ազդեր փակցուած են պաշտօնական վայրերու պատերուն վրայ : Այս վտարեալները անոնք են որ «գաղտնի» Ֆրանսա մտած կը համարուին, հրամանագիր - օրէնքին հրատարակումէն վերջը:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, առնուազն 100.000 «անբաղձալիներ» պիտի քշուին մինչեւ մայիս 31:

Առաջին անդամ է որ ոստիկանական իշխանութիւնը մաքրագործում կը փորձէ այսքան մեծ համեմատութեամբ: Իրաւասու պաշտօնատարներն ալ կը խոստովանին Թէ մեծ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ օրէնքին գործադրութիւնը, մանաւանդ որ, կառավարութիւնը չուզեր խախտել ասպնջականութեան աւանդութիւնը : Այսպէս, կան բազմաթիւ օտարականներ որոնք օրէնքին տրամադրութիւնները չեն յարդած անտարբերութեամբ կամ զանցառութեամբ: Այսպիսիներու համար մասնաւոր տնօրինութիւններ պիտի ըլլան, քանի որ հրամանագիր - օրէնքը ամէն բանէ առաջ կը ձգտի մաքրել ոչ - ուղղամիտ օտարականները: Մասնաւոր քննութեան պիտի ենթարկուի երկար առեն է ի վեր Ֆրանսա հաստատուած օտարականներու պարագան: Բայց եւ այնպէս , առանց բացառութեան բոլորն ալ պարտաւոր են վճարել իմքնութեան թուղթի յապաղման համար սահմանուած տուգանքը, ամսականը 25 ֆրանք :

Ցառոյ կան բազմաթիւ օտարականներ որոնք առանց որ եւ է աննպաստ տնօրինութեան ենթարկուած ըլլալու, Ֆրանսա եկած եւ մնացած են առանց արտօնութեան : Այսպիսիներու մասին ալ քննութիւն կը կատարուի : «Փառի - Սուար» կը գրէ Թէ առջի օր քննուեցան այս չարքին պատկանող 160 օտարականներու խնդիրները եւ միայն 10 պարագաներ վերաքննութեան արժանի համարուեցան: Միւսները ստիպուած են հեռանալ մինչեւ ութ օր :

Բայց չատեր կան որ երթալիք տեղ չունին, ինչպէս կը հաստատէ օրէնքին բ. յօդուածն ալ : Ուրիշներ իրենց երկրէն փախած են գաղտնապէս եւ անցագիր չունին: Ցաւիազնց դժուար է այսպիսիներու պարագան, քանի որ ոչ Նանսէնեան Թուղթ կրնան ստանալ, ոչ ալ որ եւ է երկրի անցագիր: Միւս կողմէ, անոնք սահմանակից երկիրներն ալ չեն կրնար երթալ, քանի որ խիստ հսկողութիւն հաստատուած է: Մինչեւ հիմա, այսպիսիները դատարանէ դատարան եւ բանտէ բանտ կ'առաջնորդուէին: Նոր օրէնքով, մասնաւոր բնակա -

(Յարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՍԱՍՈՒԼԻ ՎԱՆԱՑԸ
The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — Թարգմ. ՏԻՒՐԻՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
Trans: J. M. — Թարգմ. Ծ. Ս.

Լսելով իրենց խոսքերը՝ ես ակամայ ժպտացի. ինչպես կարելի է այդ երկու հոգիները, որոնք իրարու հետ ոչ մի ընդհանուր բան չունեին, այդքան սերտ կապված լինեին միմյանց հետ... Ես ուզում էի ավելի շատ իմանալ նրանց մասին, բայց չէի ուզում ուղղակի հարցնել, որովհետև կարող էր տհաճ թվալ, որ ես այդքան հետաքրքրվում եմ նրանց անցյալով... Ես ակնարկեցի, որ ինձ համար անհասկանալի է, թե ինչպես կարող է Ռուսաստանի նման երկրում մի հարուստ ընտանիքի զավակ դառնալ ռուս հեղափոխական...

— Ո՛չ, պատասխանեց Ալեքսեյը, ես ոչ մի կերպ չեմ կարող համարվել ռուս հեղափոխական, որովհետև ես ոչ մի հետաքրքրություն չունեմ քաղաքականության նկատմամբ... Ես ընդամենը ուզում եմ ազատել հայրենիքս այն սարսափելի բռնակալությունից, որի տակ նա հեծում է արդեն երկար տարիներ...

— Ձեր հայրենիքը, ըստ երևույթին, Ռուսաստանի հարավային մասերից մեկն է, չէ՞, հարցրի ես, որովհետև գիտեի, որ Ալեքսեյը հայ է...

— Ոչ, պատասխանեց նա, ես հայ եմ միայն մորս կողմից, իսկ հայրս եղել է ասորի...

Ես զարմացա, որովհետև ասորիները շատ քիչ են, և նրանք ապրում են Միջագետքում, Պարսկաստանի սահմանների մոտ...

— Ուրեմն դուք ասորի՞ եք, հարցրի ես...

— Ոչ, ասաց նա, ես ասորի չեմ, ես ասորի եմ եղել, որովհետև հայրս մահացել է, երբ ես դեռ շատ փոքր էի, և ես ոչ մի հիշողություն չունեմ նրա մասին...

— Ուրեմն ձեր մայրը ձեզ մեծացրել է միայնակ, ասացի ես, և ես կարծում եմ, որ նա հրաշալի կին է եղել...

— Այո՛, պատասխանեց Ալեքսեյը, նա հրաշալի կին էր, և ես նրան շատ եմ սիրում, բայց ես ոչ մի կերպ չեմ կարող ասել, որ նա ինձ մեծացրել է միայնակ, որովհետև ես ունեի մի դայակ, որը ինձ համար ավելի թանկ էր, քան մայրս...

— Ինչո՞ւ, հարցրի ես զարմանալով...

— Որովհետև մայրս ինձ չէր սիրում, պատասխանեց Ալեքսեյը, նա ինձ ատում էր, որովհետև ես նման էի հորս, որին նա ատում էր...

— Ինչո՞ւ նա ատում էր ձեր հորը, հարցրի ես, որովհետև ինձ թվում էր, որ այդ հարցը ես պետք է տամ...

— Ես չգիտեմ, պատասխանեց Ալեքսեյը, ես ոչինչ չգիտեմ նրանց մասին, որովհետև ես ոչ մի հետաքրքրություն չունեի նրանց նկատմամբ, երբ ես փոքր էի, և հիմա էլ ես չեմ ուզում իմանալ նրանց մասին, որովհետև ես ատում եմ նրանց հիշատակը...

— Ձեր հայրը, ըստ երևույթին, բավական հարուստ մարդ է եղել, ասացի ես, որովհետև ձեր ընտանիքը ունի մեծ կալվածքներ Ռուսաստանում...

— Այո՛, պատասխանեց Ալեքսեյը, հայրս հարուստ մարդ է եղել, և ես ժառանգել եմ նրա ամբողջ հարստությունը, որովհետև ես նրա միակ զավակն եմ...

— Ուրեմն ձեր մայրը ձեզ համար ոչինչ չի՞ թողել, հարցրի ես զարմանալով...

— Ոչ, պատասխանեց Ալեքսեյը, նա ինձ համար ոչինչ չի թողել, որովհետև նա ատում էր ինձ, ինչպես ատում էր հորս, և ես ոչ մի կերպ չեմ կարող հասկանալ, թե ինչպես կարող է մայրը ատել իր զավակին...

— Ես կարող եմ հասկանալ, ասացի ես, որովհետև ես ինքս ատում եմ մորս, որովհետև նա ինձ ծնել է...

— Ես ոչ մի կերպ չեմ կարող հասկանալ, ասաց Ալեքսեյը, որովհետև ես ոչ մի կերպ չեմ կարող հասկանալ, թե ինչպես կարող է մայրը ատել իր զավակին, որովհետև ես ինքս ատում եմ մորս, որովհետև նա ինձ ծնել է...

— Ես ոչ մի կերպ չեմ կարող հասկանալ, ասացի ես, որովհետև ես ոչ մի կերպ չեմ կարող հասկանալ, թե ինչպես կարող է մայրը ատել իր զավակին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ ՎԱՆԱՅ ՇՐՋԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ ՎԱՆԱՅ ՇՐՋԱՆԻ

(Ի ՀԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆ ՆԱԻՐԻ)

Ա. Զօրավարեան

Ինչպէս կը տեսնուի վերի ցանկէն, Վանայ շրջանի հայկական հարցը ուսումնասիրած է գրեթէ բոլոր այն հեղինակները, որոնք ընդհանրապէս զբաղած են Հայկական հարցով։ Ասոնց մէջ կան ինչպէս օտարներ, այնպէս ալ հայեր։ Ասոնցմէ ոմանք ականատես եղած են Վանայ շրջանի դէպքերուն, ոմանք ալ ունեցած են անմիջական յարաբերութիւններ Վանայ շրջանի ականատես վկաներուն հետ։ Ասոնցմէ ոմանք ալ ուսումնասիրած են Վանայ շրջանի դէպքերուն վերաբերեալ պաշտօնական փաստաթուղթերը։ Ասոնցմէ ոմանք ալ ունեցած են անմիջական յարաբերութիւններ Վանայ շրջանի դէպքերուն գլխաւոր դերակատարներուն հետ։ Ասոնցմէ ոմանք ալ ունեցած են անմիջական յարաբերութիւններ Վանայ շրջանի դէպքերուն գլխաւոր դերակատարներուն հետ։ Ասոնցմէ ոմանք ալ ունեցած են անմիջական յարաբերութիւններ Վանայ շրջանի դէպքերուն գլխաւոր դերակատարներուն հետ։

Ահա թէ ինչու ամէն մէկ հեղինակ իր ուրոյն տեսակէտը ունի Վանայ շրջանի դէպքերուն վերաբերեալ։ Ահա թէ ինչու ամէն մէկ հեղինակ իր ուրոյն տեսակէտը ունի Վանայ շրջանի դէպքերուն վերաբերեալ։ Ահա թէ ինչու ամէն մէկ հեղինակ իր ուրոյն տեսակէտը ունի Վանայ շրջանի դէպքերուն վերաբերեալ։

Ամէն մէկ հեղինակ իր տեսակէտը կը պաշտպանէ ամէն կերպ։ Ամէն մէկ հեղինակ իր տեսակէտը կը պաշտպանէ ամէն կերպ։ Ամէն մէկ հեղինակ իր տեսակէտը կը պաշտպանէ ամէն կերպ։

Ոմանք կը պաշտպանեն Վանայ շրջանի դէպքերուն մէջ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան դերը։ Ոմանք կը պաշտպանեն Վանայ շրջանի դէպքերուն մէջ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան դերը։ Ոմանք կը պաշտպանեն Վանայ շրջանի դէպքերուն մէջ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան դերը

ՓՈՐՁԱՐԱՐ ՀԱՅ ԲԻԶՆԵՍՄԱՐԴՈՑ ՍԻՄԻՈՆ

Հիմնվ. 15 Մարտ 1925 թ., 8 բիս գործ. ընկերության

Հասցե՝ Տելեֆոն՝

21, Rue Meslay à Paris (6e)

Ընդհանուր ժողով

Հրավիրվում է Մայիս 9-ին ժողով:

Ընթացքում ՏԵՂ ՉՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐԸ

Հարկավոր է ներկայանալ կիրակնօրյա օրերից մեկին:

ՖԱՐՈՒՆ Կ՚ՈՒԶԵՍ...

(պատրաստ 3 արար, ֆարսից. Ա. Պատմաբեմդ), երեք ժամ ծիծաղ եւ զուարճութիւն կը տան Տիկին Փոնսը Ուռեսի եւ Տիկին Լուիզ Փիճոնի, Տէր եւ Տիկին Պոնտուասին, Ա. Պարոնեանի, Օ. Ոսկանեանի եւ Ֆրանսուազ Կանեանի հետ:

Ճաշէ ետք, ժամը 9. ը. ԳԱՂԱՆ ՊԱՐ ԵՒ ՊԻԼԻԱՐԴ խաղալու:

Տոմսերը կը ծախուին Ա. Պարոնեանի գրասենեակին մէջ, 51 Rue Mr. le Prince.

ՓՈՐՁԱՐԱՐ ՀԱՅ ԲԻԶՆԵՍՄԱՐԴՈՑ ՍԻՄԻՈՆ

Կիրակի 15 Մայիս, ժամը 5ին 12, 8 բիս գործ. ընկերական պատշգամբի հատակին:

Բաց ընդհանուր ժողով:

Բոլոր անդամները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուելու:

Ընդհանուր ԳԻՒՂԱՊԵՏ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Քարտուղար՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՐՏԻՐՈՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանուր ժողով

Կիրակի 15 Մայիս, ժամը 5ին, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ սրահին մէջ:

Ընդհանուր ԳԻՒՂԱՊԵՏ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Քարտուղար՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանուր ժողով

Կիրակի 15 Մայիս, ժամը 5ին, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ սրահին մէջ:

Ընդհանուր ԳԻՒՂԱՊԵՏ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Քարտուղար՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

**ՀԱՅ ՄԱՐՏԻՐՈՍ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
14
ՄԱՅԻՍ
SAMEDI
14 MAI
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3730

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՇԱԳՐԱԻ ԽՄՈՐՈՒՄՆԵՐ

Ձիշդ այն պահուն երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը կը թաղէր եթովպիան, հանդիսաւորապէս, պիղատոսեան չարժուռեւերով, Լոնտոն կը հասնի Հէռ Քոնրատ Հէնլայն, Զեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն Առաջնորդը: Օդանաւային թռիչք մը, այնքան անակնկալ, որ զարմանք պատճառեց քաղաքական շրջանակներու մէջ :

Բանգէտները կ'ըսեն թէ այս այցելութիւնը սարքուած է Հիթլերի եւ իր արտաքին նախարարին՝ Ֆօն Ռիպպենթրոփի գիտութեամբ եւ հաւանութեամբ: Ուրեմն Հէնլայն ստանձնած է չատ կարեւոր առաքելութիւն մը, որ կրնայ վճռական ազդեցութիւն գործել Զեխոսլովաքիոյ ճակատագրին վրայ:

Բայց այս « զգայացունց» տեղեկութիւնը միակը չէ իր տեսակին մէջ :

Առջի օր տեղական թերթ մը հետեւեալ լուրը կը հաղորդէր փրակայէն, մայիս 11 թուականով .

— Հանրապետութեան նախագահը, Տոքթ. Պէնէշ, երէկ ունկնդրութեան ընդունեց Պերլինի չեխական դեսպանը, որ մասնաւորապէս հրաւիրուած էր իր կողմէ: Ունկնդրութիւնը տեւեց աւելի քան երկու ժամ: Փրակայի լուսաւեղեակ շրջանակներուն մէջ կ'ըսեն թէ դեսպանը ճշդիւա մանրամասնութիւններ ճարած է Հիթլերի եւ Մուսոլինիի տեսակցութեանց մասին: Դեսպանը հանրապետութեան նախագահին հաղորդած է գերմանական տեսակէտը, որուն համաձայն Գերմանիա կ'ուզէ որ Զեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն խնդիրը կարգադրուի կարելի եղածին չափ չուտ : Կ'ըսուի թէ Գերմանիա երեք ամիս պայմանաժամ սահմանած է , որպէսզի խնդիրը լուծուի իր բոլոր հանգամանքներով :

Գալով Իտալիոյ տեսակէտին,— միշտ համաձայն նոյն աղբիւրին — Փրակայի մէջ կ'ըսեն թէ Մուսոլինի մանաւանդ չահագրգռութիւն մը չի ցուցներ կեդր. Եւրոպայի վերաբերող գերմանական ծրագրին հանդէպ եւ առաւելապէս կը հակի դէպի Փոքր Ասիա, (Թուրքիա եւայլն): «Հետեւաբար, սկզբունքով առարկութիւն չկայ որ Գերմանիա տարածուի Եւրոպայի կեդրոնին մէջ : Սակայն եւ այնպէս, Փրակայի մէջ կը շեշտեն թէ՝ Իտալիոյ համար բաւ մը պիտի չըլլայ որ Գերմանիա փորձէ գինու զօրութեամբ տարածել իր ազդեցութիւնը Հունգարիոյ , Ռումանիոյ եւ Պալքանեներուն վրայ — բաց դուռ Փոքր Ասիոյ »:

Երկրորդ տեղեկութիւն մը եւս, նոյնքան կարեւոր.—

Լոնտոնի թերթերը կը հաւատան թէ չեխական կառավարութեան քաղաքական յանձնաժողովը չոգեպինդ կ'աշխատի, վերջացնելու համար փոքրամասնութեանց հիմնական օրէնքը, որ պիտի ձգտի գոհացնել Գերմաններուն եւ միւս փոքրամասնութեանց բոլոր բանաւոր պահանջները: Նոր օրէնքով, բոլորովին մէկդի պիտի դրուին փոքրամասնութեանց սկզբունքը եւ Զեխերուն վայելած առանձնաշնորհները: Հանրապետութեան բոլոր լեզուները հաւասար դէպ վրայ պիտի դրուին, երկրին զանազան ազգութիւնները որոշ ինքնավարութիւն պիտի վայելեն ելմտական գործերու մէջ , ազգային եկամուտէն իրենց ընկած բաժինը հանրօգուտ չինութեանց յատկացնելու համար, իսկ պետական պաշտօնեաները պիտի բաժնուին համաձայն իւրաքանչիւր ցեղի համրանքին:

Ու վերջապէս, չորրորդ ծանրակչիռ լուր մը:

Զեխոսլովաքիոյ լեհական բոլոր տարրերը միացեալ ճակատ կազմելով, որոշեցին ինքնավարութիւն պահանջել: Այս առթիւ հրատարակուած կոչը կ'ըսէ.— «Ան այժմ չենք ուզեր սահմանել մեր պահանջած ինքնավարութեան ձեւը, զայն ձգելով Փրակայի բարեացակամութեան եւ քաղաքական ուշիմութեան: Անհրաժեշտ է իրաւունքներու հաւասարութիւն եւ ազգային զարգացման կատարեալ ազատութիւն տալ բուն լեհական հողէն դուրս ապրող Լեհերուն »:

Ի՞նչ կը հետեւի այս չորս տեղեկութիւններէն, որոնք ամէնէն աւելի վաւերական կը համարուին, բազմաթիւ չոնդալից լուրերու ժխորին մէջ :

Ցուսահատ՝ Ազգերու Դաշնակցութենէն եւ բոլոր դաշինքներէն, աչքի առջեւ ունենալով Աւստրիոյ եւ Եթովպիոյ պարագան եւ ուրիշ տագնապներ, չեխական կառավարութիւնը դերագոյն ճիգ մը կը փորձէ, կանգուն պահելու համար քանամեայ պետութիւնը: Ան պատրաստ է առաւելագոյն գոհացումը տալու ոչ միայն Գերմաններուն, այլեւ միւսներուն :

Արդարեւ, իրականութիւնը կ'ապացուցանէ որ, խաղաղութիւնը ամէն գնով պահպանելու իրենց ճիգին մէջ, «մեծ»երը պատրաստ են անոր գոհելու ե'ւ սկզբունքներ ե'ւ դաշինքներ: Գալով Փրակայի միւս դաշնակցին, Ռ. Միութեան, միայն միամիտներ կրնան հաւատալ թէ ան կրնայ տեղէն չարժիլ, ներկայ պարագաներուն մէջ, յարգելու համար իր զինուորական յանձնառութիւնները:

Միւս կողմէ, այդ լուրերը կը հաստատեն քաղաքական - դիւանագիտական խմորում մը որ հետզհետէ ձեւ ու մարմին կ'առնէ: Կը թուի թէ բոլորովին սխալ չէ որ Հիթլէր եւ Մուսոլինի համաձայնութեան մը յանգած են, ազդեցութեան չրջանակներու բաժնելով կեդր. Եւրոպան :

Որքան ալ երկու կողմերը լուռութիւն պահեն այս մասին, բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ Գերմանիա տիրական դիրք մը ապահովելու համար կեդր. Եւրոպայի մէջ, աչք պիտի գոցէ Իտալիոյ ծաւալման ՝ դէպի արեւելեան Միջերկրական եւ աւելի ան - դին: Այնչուչտ Գերմանիա ինքն ալ կը հակի դէպի Մօտաւոր Արեւելք եւ Սեւ Ծով, Պալքաններու ճամբով: Բայց, միջոցներ նախատեսուած են, որպէսզի երկու դաշնակիցները չբնդհարին նոյն ճամբուն վրայ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵԹՈՎՊԻԱՆ ԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԱՆՑԱԻ

«Կարելի չէ դատ պաշտպանել անցեալը ողբալով»

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Ազգերու Դաշնակցութեան Մօրհուրդը իր մայիս 12ի նիստին մէջ խաչ քաշեց Եթովպիոյ վրայ, լսելէ վերջ Նկիւսէին պատգամաւորականը: Մօրհուրդին անդամները պարզապէս Պիղատոսի դիրքը բռնեցին, մանաւանդ լսելով Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչներուն յայտարարութիւնները, որոնք իրար կը լրացնէին: Բանաձեւը քուէարկուեցաւ 3ի դէմ 11 ձայնով: Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին կառչած մնացին երեք հետեւեալ պետութիւնները,— Զինաստան, Նոր Զելանտա եւ Պոլիվիա: Միւսները բոլորն ալ, մէջն ըլլալով Ռ. Միութիւնը, քուէարկեցին բանաձեւը, որուն համաձայն իւրաքանչիւր պետութիւն ազատ կը ձգուի ճանչնալու Եթովպիոյ գրաւումը:

Տեսարանը խակապէս եղերական էր: Եթովպիոյ տարագիր կայսրը, Հայլէ Սէլասիէ, որ կը սպասէր յարակից սենեակի մը մէջ, ներս հրաւիրուելնոտաւ երեն յատկացուած տեղը, իր պատուիրակութեան հետ: Մօր լուութիւն կը տիրէր ժողովասրահին մէջ: Ոչ ոք ոտքի ելաւ: Ոչ ոք բարեւեց: Աբքայից արքան նստաւ խորապէս ընկճուած, հասատատ գիտնալով որ չատոնց կորսուած դատ մը պիտի պաշտպանէ :

Առաջին անգամ խօսեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Լորտ Հալիֆէքս, որ բացատրեց թէ իր կառավարութիւնը նախաձեռնութիւնն ստանձնած է օրակարգի վրայ անցընելու «Եթովպիոյ ներկայ կացութենէն բխած հետեւանքներու խնդիրը», որպէսզի իւրաքանչիւր պետութիւն կարենայ ճշդել իր դիրքը : Եւ յայտարարեց .

— « Ն. Վհեսպատուհեան կառավարութիւնը չի կարծեր թէ այն որոշումները զորս առաւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը՝ խաղաղութեան վտանգի առեն՝ կրնան պարտաւորութիւն մը կազմել Ազգաժողովի անդամներուն համար եւ կ'արգիլեն ճանչնալ Եթովպիոյ ներկայ կացութիւնը՝ մինչեւ որ միաձայնութեամբ վճռուի հարցը: Հետեւաբար, մեզի համար բանաւոր կը թուի հաստատել թէ իւրաքանչիւր անդամ կրնայ, առանց անուղղամտութեան, իր դիրքը ճշդել երբ որ յարմար կը դատէ »:

Լորտը նոյն չոր ուշամտգիւանապետութեամբ հաստատեց թէ 1936 յուլիս 4ի որոշումէն ի վեր, որ կ'ըսէր թէ անկարելի է ուխտին սրամադրութիւնները գործադրել Իտալիոյ դէմ, փաստական կացութիւնը վերջնական եւ հաստատուն հանգամանք առած է Եթովպիոյ մէջ: Բրիտանական կառավարութեան սասցած տեղեկութեանց համաձայն, իտալական տիրապետութիւնը հաստատուած է Եթովպիոյ ամէնամեծ մասին վրայ եւ չկայ կազմակերպուած բնիկ իշխանութիւն մը:«Ուրեմն, կը մնայ միայն գինուորական միջոցի ուրիշ խօսքով՝ պատերազմի դիմել, ժխտելու համար Իտալիոյ դիրքը: Անկարելի է մտածել այդպիսի գործողութեան մը մասին. որ եւ է երկրի մէջ ո եւ է բանիմաց մարդ չի կրնար այդպիսի բան առաջարկել:երբ երկու խէաչները բնդհարման մէջ են ,— մէկ կողմէ՝ վսեմ նպատակի մը անհաչտ այլ անգործադրելի խէաչը եւ միւս կողմէ խաղաղութեան գործնական չաղթանակի խէաչը, ես կը կարծեմ թէ ամէնաբարձր նպատակը խաղաղութիւնն է: Այսպէս, անկատար աչխարհի մը մէջ, միջազգային կարգուսարքի պահպանման սկզբունքներու անսահման պաշտպանը, առանց նկատի առնելու պարագաները, կրնայ պարզապէս ծաւալել միջազգային անկարգութիւնը եւ սրել վէճերը: Այս տեսակէտները յայտնելով, բրիտանական կառավարութիւնը ոչ կը դատապարտէ ոչ ալ կը վաւերացնէ այն մեթոտները որով Իտալիա տիրացաւ Եթովպիոյ, միեւնոյն ատեն երբեք չի լքեր Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին սկզբունքները, ոչ ալ կը հրաժարի միջազգային վէճերը խաղաղութեամբ եւ ոչ թէ բռնութեամբ լուծելու քաղաքականութենէն »:

Արեւ՛ց Արեւին դատաստանը

Կարգը եկած էր արքայից արքային: Հայլէ Սէլասիէ ոտքի ելլելով, ֆրանսերէն բացատրեց թէ հիւանդութենէ նոր ապաքինած ըլլալով, յուշագիրը պիտի կարդայ իր քարտուղարը :

Շատ երկար էր Նկիւսէին յայտարարութիւնը եւ սրտառուչ, բայց լորտ Հալիֆէքս դիտել տուաւ թէ «կարելի չէ խաղաղութեան դատին ծառայել անցեալը ողբալով»... Յայտարարութեան եղրակացութիւնն այն էր թէ Եթովպիան գրաւուած չէ, թէ իտալական իշխանութիւնը կը տարածուի միայն քանի մը քաղաքներու վրայ, թէ կռւսակիցներէն չատեր կը թախանձեն որ իր բանակներուն դլուխն անցնի եւն.: Այս առթիւ Նկիւսէը կ'առաջարկէր քննիչ յանձնաժողով մը ղրկել եւ ստուգել ամէն բան: Ի վերջոյ կ'առարկէր թէ այս հարցին լուծումը Ա. Դ. Մօրհուրդին չի'նար, այլ ընդհ. ժողովին:եւ կ'ողբար.

— « Եթէ ճիշդ է որ մեր ժողովուրդը չի կրնար որ եւ է օգնութիւն սպասել Ազգերու Դաչնակցութենէն, այն ատեն Եթովպիան ձեր աչքին առջեւ պիտի մընայ իրրեւ կենդանի խորհրդանչան մը բռնաբարուած զոհի մը: Մելոնաւոր այրեր եւ կիներ անձկութեամբ կը հետեւին ժընեւի մէջ կատարուած ոդքերդութեան: Անթոյլատրելի է Ազգաժողովին մէկ անդամը զոհել ուրիշ մէկ կամ աւելի պետութեանց չահերուն: Եթէ իմ կոչս անպատասխանի մնայ, պատերազմը պիտի չարունակուի անզղոմաբար ,մինչեւ արդարութեան յաղթանակը: Ազգերու Դաչնակցութիւնը սպանելով Եթովպիան ,ամէն գնով խաղաղութիւնը նախընտրելով արդարութենէն, ինքնասպանութիւն գործած կ'ըլլայ »:

Արեւ՛ց Արեւին դատաստանը

Կարգը եկած էր արքայից արքային: Հայլէ Սէլասիէ ոտքի ելլելով, ֆրանսերէն բացատրեց թէ հիւանդութենէ նոր ապաքինած ըլլալով, յուշագիրը պիտի կարդայ իր քարտուղարը :

Շատ երկար էր Նկիւսէին յայտարարութիւնը եւ սրտառուչ, բայց լորտ Հալիֆէքս դիտել տուաւ թէ «կարելի չէ խաղաղութեան դատին ծառայել անցեալը ողբալով»... Յայտարարութեան եղրակացութիւնն այն էր թէ Եթովպիան գրաւուած չէ, թէ իտալական իշխանութիւնը կը տարածուի միայն քանի մը քաղաքներու վրայ, թէ կռւսակիցներէն չատեր կը թախանձեն որ իր բանակներուն գլուխն անցնի եւն.: Այս առթիւ Նկիւսէը կ'առաջարկէր քննիչ յանձնաժողով մը ղրկել եւ ստուգել ամէն բան: Ի վերջոյ կ'առարկէր թէ այս հարցին լուծումը Ա. Դ. Մօրհուրդին չի'նար, այլ ընդհ. ժողովին:եւ կ'ողբար.

— « Եթէ ճիշդ է որ մեր ժողովուրդը չի կրնար որ եւ է օգնութիւն սպասել Ազգերու Դաչնակցութենէն, այն ատեն Եթովպիան ձեր աչքին առջեւ պիտի մընայ իրրեւ կենդանի խորհրդանչան մը բռնաբարուած զոհի մը: Մելոնաւոր այրեր եւ կիներ անձկութեամբ կը հետեւին ժընեւի մէջ կատարուած ոդքերդութեան: Անթոյլատրելի է Ազգաժողովին մէկ անդամը զոհել ուրիշ մէկ կամ աւելի պետութեանց չահերուն: Եթէ իմ կոչս անպատասխանի մնայ, պատերազմը պիտի չարունակուի անզղոմաբար ,մինչեւ արդարութեան յաղթանակը: Ազգերու Դաչնակցութիւնը սպանելով Եթովպիան ,ամէն գնով խաղաղութիւնը նախընտրելով արդարութենէն, ինքնասպանութիւն գործած կ'ըլլայ »:

Ցուսահատ ազդարարութիւն

Ցուսահատ խօսեցաւ Պ. Ժոռժ Պոնէ, Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, ջերմացնել պաշտպանելով անգլիական տեսակէտը, բացատրելով թէ խաղաղութեան չահը կը պահանջէ համակերպիլ կատարուած իրողութեան: Ցօսեցաւ նաեւ Ռ. Միութեան ներկայացուցիչը, Պ. Լիթվինով, պղտոռնական բողոք մը յայտնելով եւ յետոյ իր պաչտօնը յանձնելով օգնականին՝ Պ. Սուրիցի: Ուրիշ ճառերէ վերջ, ձեռնարկուեցաւ քուէարկութեան, որ հանդիսաւոր թաղումն էր Եթովպիոյ: Տրուած որոշումը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Իտալիոյ մէջ :

»»» • «««

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ հասած հեռագրի մը համաձայն, ապրիլ 29ին ձերբակալուած է փոխ - վարչապետ Ռոսիոր, իրրեւ հակայեղափոխական: Ձերբակալուած են նաեւ Ռիւէլ զինուորական հրամանատարը, Օռէնսայի կուսակցական քարտուղարը եւ ուրիշներ :

ՁԻՆԱՑԻՆԵՐԸ չորս ճափոնական Թորփիլահալածներ ընկղմեցին: Ճափոնցիները ամբողջովին գրաւեցին Ամոյ կղզին :

ՊՐԱԶԻԼԻՈՑ ապստամբները դատուիլ սկսան: Գլխաւոր վարիչները մահուան պիտի դատապարտուին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊՈԶԻ ՄԱՍԻՆ

Ֆրանսացի լրագրող մը, խորապէս ընդվզած, կը ձաղկէ փարիզի ազնուական կիները, որոնք, վերջերս, նորաձեւութեան մարմաջէ մը տարուած, կտրել կուտան իրենց շինկներուն պոչը: Ու կը նկարագրէ անուշահոտ տիկնիկ մը,— կէսը մուշտակ, կէսը միս, — որ, պուտւարճանի շոգեկառքի մը մէջ կուլար, միեջ իր շինկը կը հեծկլտար՝ պոչին կողմը փոնըմանով մը ծածկուած :

— Մի՛ լար, մի՛ լար, խվնիմիվնին պըվնըզտիվնիկ շուվնուննըվնըս ...

(Կը ներեն մեր ընթերցողները, եթէ խօսեցայ այս լեզուով,— այս լեզուով կ'արտայայտուին ոչ միայն գոց — խօսիլ ուզողները, այլեւ մտերմութիւն մը ցոյց տալ փափաքողները, ինչպէս Ֆրանսացիները, որոնք պապոչ կ'ըսեն պոչին,— օր մը այս լեզուին հերակաւութեան դասն ալ ե՛ս կը ստանձնեմ, բարեհաճ արտօնութեամբ Տարազին) :

Բայց շինկը կուլա՞ր , կը հեծկլտա՞ր, ականջ իսկ չես դներ տիկնոջ անուշիկ բառերուն :

— Իմ աղուո՞ր շինկս, ո՞վ է որ ցաւ չէ տեսած, ո՞վ է որ վէրք չէ ունեցած, բոլոր ցաւերն ու վէրքերը կ'անցնին, մի՛ լար, շինկս իմ աղուոր, մի՛ լար, վաղը կը մոռնաս այս ցաւերդ, այն ատեն պիտի տեսնես թէ ի՛նչքան աղուոր է պոչ չունենալը :

Ֆրանսացի լրագրողը կը հաստնայ , որ տիկինը կտրել է տուեր շունին պոչը, որպէսզի շունն ալ հետեւի նորաձեւութեան ,— ի՛նչ անգթութիւն: Ու կը սկսի խորհրդածել .— Մարդն ալ պոչ մը ունէր առեն օ՛ , բաղաքակրթութիւնը կտրեց իր այդ պոչը, եւ հիմա պոչատ մարդը վրէժ կը լուծէ շուներէն՝ իրեն նման պոչէ զրկելով զանոնք: Ի՞նչպէս կարելի է պնդել, կը հարցնէ փրանսացի լրագրողը, թէ գեղեցիկ է շուն մը՝ երբ պոչ չունի : Ուրիշներ, կ'աւելցնէ, կը կտրեն որսական շուներու պոչը, որպէսզի որսի կենդանին չխածնէ պոչէն, — ծիծաղելի՛ առարկութիւն:

Խնդիրը շունին պոչին վրայ չէ: Դարձեալ խորհրդային ընկերվարական հանրապետութիւններուն կողմը, — գիտէ՛ որ վերջերս սկսան, այդ դըժբաղտ երկրին մէջ, կտրել ոչ թէ պոչ, այլ գլուխ, եւ մարդու գլուխ: Ձիշդ է թէ խորհրդային Ռուսիա գնդակով կը սպաննէ, բայց մեծ փոխարերարար կրնաճ ըսել թէ գլխատում մըն է որ կը կատարուի ռուսական զանգուածին վրայ:

Արդ, խօսելով այդ գլխատումին վրայ, արտասահմանի մէջ ունինք մարդիկ, որոնք կ'ըսեն.— մարքսգործում մըն է կատարուածը, փորձութեան այս տագնապէն վերջ՝ Ռուսիան աւելի պիտի զօրանայ, պիտի ընկերվարականանայ, պիտի մարդկայնանայ : Այսպէս եւ մեր «Հայատանասէրները » կը հաւատան թէ Արարատեան աշխարհին մէջ հայութեան գլխատումը (մըտաւորականներու կոտորածը) միջոց մը պիտի դառնայ աւելի եւս զօրացնելու, մարդկայնացնելու եւ «սոցիալիզմ կառուցանելու», Սթալինեան դարաշրջանին վայել բարձրութեան հասցնելու :

Եւ հիմա յիշեցէք ազնուական Փարիզուհին, այնման հակամարդկային, որ յանուն նորաձեւութեան՝ կը կ.ւրէ իր խեղճ կենդանիին պոչը:

Սթալինի ծաղիկներուն եւ Փարիզի գեղուհիներուն տարբերութիւնն այն է որ այս վերջիններ պոչ կը կտրեն յանուն գեղեցկագիտութեան, մինչ առաջիններ ժողովուրդի մը գլուխը կը կտրեն՝ արժանի դառնալու համար « հանճարափայլ » Սթալինի··· շողիին :

ԱՐԱԶ

ՄԻ ՄՈՌՆԱՔ ՇՏԿԵԼ ՁԵՐ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Մարդու եւ Քաղաքացիի Իրաւունքներու Դաշնակցութիւնը նամակ մը ուղղելով Հ. Հ. Օֆիսի ներկայացուցիչ Ա. Ռատիսեանի, որ անդամ է նոյն Միութեան, կը յիշեցնէ օտարականներու արձանագրութեան համար տրուած պայմանաժամը (մայիս 31) եւ կ'աւելցնէ .

— « Ձերմապէս խորհուրդ կուտանք յանձնարարել ձեր հայրենակիցներէն անոնց որ կանոնաւորած չեն իրենց իրաւական վիճակը՝ ստիպողաբար իրենց յայտարարութիւնն ընել իրենց բնակած շրջանի ոստիկան. իշխանութեանց : Հակառակ պարագային, այլեւս պիտի չկրնան կանոնաւորել իրենց վիճակը, մայիս 31էն վերջ»:

Նամակը կը յիշէ նաեւ ուրիշ կարեւոր պարագայ մը.

— « Ինչ կը վերաբերի այն վտարանդիներուն կամ արտաբանդիներուն որ անսասան են տրուած վճիռին, մեր յառաջիկայ նամակով պիտի յայտնենք թէ ինչպէս պէտք է վարուին »:

Պուլկարիա նոր դիւրութիւններ կ'ընծայէ Նահանջական աշխատաւորներուն

Գրած էինք թէ պուլկարական կառավարութիւնը մինչեւ մայիս մէկ պայմանաժամ տուած էր հայ շրջուն վաճառորդներուն, ուրկէ յետոյ անոնք պիտի դադրէին իրենց առեւտուրը չարունակել : Այս կարգադրութիւնը յուզում պատճառած ըլլալով, անցեալ շաբթու մասնաւոր պատուիրակութիւն մը Ա - ռաջնորդին նախագահութեամբ դիմեց առեւտրական նախարար Պ. Սթ. Նիճիկրօֆի, որ չատ լաւ ընդունելութիւն մը ըրաւ: Տեղական թերթերը կը դրեն թէ՝ Պատուիրակութեան ջանքերը յաջողութեամբ պսակուած են: Ապրիլ 30ի մէկ շրջաթերականով առեւտրական նախարարութիւնը հրահանգ տուած է իր օրկաններուն թէ ԱՅԳ ԱՐԳԵԼՔԸ ՎԵՐՑԱԾ է եւ պայմանաժամ կը տրուի մին - չեւ 1938 դեկտեմբեր 31 : Այս որոշումով մեր շրջուն վաճառորդները պիտի կրնան իրենց առեւտուրը չարունակել: Միւս կողմէ, Առաջնորդարանը պէտք եղած դիմումները ըրած է՝ Նահանջեցնող Հայերը պղտիկ տակով մը պուլկարահպատակ դարձնելու համար :

Արիւնոտ բնդհարումներ Սանճաքին մէջ Ընտրական պատրաստութեանց առթիւ

Հայերը առանձին պիտի քուէարկեն

Սուրիոյ թերթերը կը գրեն թէ Մայիս 3ին եւ 4ին արիւնալի բնդհարումներ պատահած են Ալէքսանտրեթի մէջ, Թուրքերու եւ Ալեվիներու միջեւ, ընտրական արձանագրութեանց առթիւ: Թուրքերը պոռացած են,— «Կեցցէ՛ Թուրք բանակը, կեցցէ՛ Աթաթիւրք»: Արաբներն ալ յարձակած են իրենց կարգին: Ի վերջոյ Ֆրանսական զօրքը միջամտելով, վերահաստատած է բարեկարգութիւնը: Կը վախցուի որ նոր դէպքեր ծագին :

Հայերը միշտ չէզոք են եւ զգուշութեամբ կը հետեւին նախապատրաստական գործողութեանց: Արաբները չատ գոհ են Հայերէն, քանի որ մեր հայրենակիցները հայ համայնքի ցանկին մէջ կ'արձանագրուին: Թուրքերն ալ, յայտնապէս վերէն տրուած հրահանգի մը վրայ, կը զգուշանան հրապարակաւ ար -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՈՐՈՇՈՒՄ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿԵԼ ՄԻԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ՎՐԱ

ՕՐՈՒՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՏՑ ՊՀՎԱՑԱԾ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄ

ԱՐՄԱՆ ՀԱՅԿԱԶՆ

Ներկայ պահուն Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ կը գտնուին 1915ի Հայոց ցեղասպանութենէն ազատած 14 հազար հայեր, որոնք ծնած են 1910—14 թուականներուն։ Անոնք ամենամեծ մասով ապրած են Սուրիոյ անապատներուն մէջ, ուր մեծցած են Հայ որբանոցներուն մէջ։ Անոնց մեծ մասը կը գտնուի Երեւանի մէջ։ Ասոնք ամենամեծ մասով ամուսնացած են Հայաստանի մէջ։ Ասոնց զաւակները կը կազմեն Հայաստանի ներկայ սերունդին մեծ մասը։ Ասոնք ամենամեծ մասով ամուսնացած են Հայաստանի մէջ։ Ասոնց զաւակները կը կազմեն Հայաստանի ներկայ սերունդին մեծ մասը։

ՀՈԳԻ ՀԱՆԳԻՍՏԸ ՎԱՂ ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ Է

ՀԱՅՐ ՀԱՅՏԱՆԱՍՊԻՐ ՍՈՒՐՔԻՆԵՐԸ

— • —

Ֆրանսայի Բարիզ քաղաքը մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէ Հայր Հայտնասպիր Սուրբերուն տօնակատարութեան համար։ Ֆրանսայի մայրաքաղաքին մէջ կը գտնուին Հայր Հայտնասպիր Սուրբերուն մասունքներուն մեծ մասը։ Ասոնք Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Հայրերն են, որոնք Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցին հիմնեցին Հայաստանի մէջ

ապայտուել Հայերուն դէմ: Թէեւ ասիկա արդելք չեղաւ որ խումբ մը Թուրքեր լեզուագարութիւն ընեն հայ քահանայի մը, երբ այս վերջինը կ'անցնէր Թրքական թաղէ մը:

Մայիս 3ի դէպքին առթիւ, Թուրք մը կը փորձէ յարձակիլ հայ բոլշեւիկի մը վրայ, բայց բռունցքի հարուած մը կ'ընդունի իբրեւ պատասխան եւ կը սոխպուի հեռանալ: Ասոնցմէ ղուրս՝ ոչ մէկ խնդիր Հայերու մասին:

Հայերու ընտրական թուղթին գոյնը ճերմակ է, այսինքն Քարթ պլանշ (ազատ թուղթ) տրուած է Հայերուն ...: Թրքական թուղթին գոյնը՝ կարմիր է.. քրդականը՝ մուխ կարմիր, Ալէվիներունը՝ կապոյտ, Ցոյներունը՝ մոխրագոյն:

Թուրքերու եւ Արաբներու թուղթիկները

Սանճաքին Թուրքերը առաջին առթիւ հետեւեալ երեք թուղթիկները հրամարակեցին.—

ԹՈՒՂԹԻԿ Ա.— Հայրենակից, արձանագրուէ Թրքական ցանկին մէջ, որովհետեւ Թրքական համայնքին նշանաբանն է երկրին ապահովել անկախութիւն եւ բարօրութիւն՝ համաձայն ժողեւի մէջ արուած որոշման, եւ բոլոր համայնքները սեղմել իր դիրկը՝ հաւասար իրաւունքներ շնորհելով անոնց:

ԹՈՒՂԹԻԿ Բ.— Հայրենակից, միութեան մէջ է ուժը, ազդեցութիւնը եւ արդարութիւնը: Անմիաբանութիւնը՝ տկարութիւն եւ անիշխանութիւն առաջ կը բերէ: Հետեւաբար արձանագրուէ Թրքական ցանկին մէջ, որպէսզի ուժեղ ու տիրապետող ըլլաս:

ԹՈՒՂԹԻԿ Գ.— Ցարգելի հայրենակից, չըլլայ թէ խաբուիս անոնցմէ որ կ'ուզեն երկիրը դերի դարձնել, քեզ ալ՝ սորուկ: Արձանագրուէ Թուրք համայնքի ցանկին մէջ, որովհետեւ այս համայնքը վճռած է Հաթայը դարձնել անկախ պետութիւն մը, քեզ ալ՝ էֆէնտի ազգ մը: Թրքական ցանկին մէջ արձանագրուելէ վերջ, այլեւս կրնաս ուզած անձդ երեսփոխան ընտրել:

Համարարական մխութիւնն իր կարգին հրատարակեց արաբերէն կոչ մը, ուղղուած արաբ Ալէվիներուն: Կոչը, որուն վրայ տպուած է արաբ ծանօթ գեներալ Զէքի Արսուզիի պատկերը, կ'ըսէ ի մէջ այլոց, ակնարկելով մաս մը Ալէվիներու որ Թուրքերուն կողմը անցած են.

— « Զգուշացէք այս Թրքացած հատուածէն, որ կ'ուզէ ձեզ ծախել ձեր թշնամիին եւ դժբախտ դարձնել ձեզ: Զգուշացէք այս սուր արարածներէն որ կը զաւեշանեն իրենց ազգին ու կրօնքին, սուտերով ու սպառնալիքներով կը ծածկեն բուն իրականութիւնը եւ կը դաշնահարեն ձեր կրօնքն ու արարութիւնը, որոնք նուիրական են ձեզի համար: Ով Ալէվի Արաբներ, վանեցէք սա Թրքացածները որոնք ուրացած են իրենց կրօնքը, իրենց Գուրանը որ գրուած է դրախտաբնակ բնակիչներուն լեզուով: Մարգարէն կ'ըսէ.— ով որ կը սիրէ Արաբը, կը սիրէ դիս, ով որ կ'ատէ Արաբը, կ'ատէ դիս: Արաբին հանդէպ սէրը՝ հաւատքին չափանիշն է: Ով յայտարդները մաքուր եւ յաւիտենական խմամին, ո՛վ յայտարդները Հաչէմի վերադասանին, ձեզի կ'ուղղենք այս տաք կոչը: Կապուած մնացէք ձեր կրօնքին, ձեր արարութեան, ձեր աւանդութեանց: Հեռացուցէք այդ սորուն արարածները, որոնք Թոյն կը ներարկեն ձեր սիրտերուն՝ ձեզ սպաննելու համար: Վանեցէք այդ Թրքացածները, որոնք կ'ուզեն վաճառել ձեր կրօնքն ու ցեղը, ձեզ կապելու համար ազգի մը որուն լեզուն իսկ չէք գիտեր, որուն հետ ո եւ է կապ չունիք: Կոչ կ'ընենք միանալու, կռմիլու համար մէկ ճակատ: Ցաջողութիւնը անվրէպ է, որովհետեւ դուք չախչախիչ մեծամասնութիւն էք: Պահեցէք ձեր ազգութիւնը, վտարեցէք ազգուրացները որոնք արժանի եղան Աստուծոյ եւ տարիներու նզովքին »:

**** Հակաքէմալական Թուրքերը, չուզելով քուէարկել քէմալական Թուրքերուն հետ, չէզոք Ցանձնաժողովին դիմած եւ խնդրած են որ զատ քուէարկելու հնարաւորութիւն տրուի իրենց:*

Մանրամասնօրէն քննելէ վերջ խնդիրը, Ցանձնաժողովը ընդունած է այս խնդրանքը, նկատելով որ կանոնագիրը կը նախատեսէ նաեւ «այլ համայքներու» դոյութիւնը: Հակաքէմալական Թուրքերը պիտի արձանագրուին «Իսլամ սիւննի» համայնքի ցանկին մէջ: Ասիկա ծանր հարուած մըն է Քէմալականներուն համար, որովհետեւ նոր համայնքին անդամները մօտ 10 — 12.000 հոգի կ'ենթադրուին:

Զեխոսլավաքիոյ Գերմաններուն առաջնորդը Լոնտոն գնաց

Քոնրատ Հէնլայն, Զեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն Առաջնորդը առջի օր Լոնտոն գնաց օդանաւով, ինչ որ մեծ զարմանք պատճառեց քաղաքական շրջանակներու մէջ: Առաջնորդը կ'ուզէ տեսակցիլ Անգլիոյ վարչապետին հետ, բացատրելու համար իր պահանջները՝ Գերմաններու ինքնավարութեան մասին: Հէնլայն կառավարութեան մը ներկայացուցիչը չըլլալով, եթէ պ. Չեմպըրլէն մերժէ ունկնդրութեան ընդունիլ, պիտի ներկայանայ արտաքին նախարարի փոխանորդին եւ կեդր. Եւրոպայի հարցին մասնագէտներուն, որոնք անշուշտ իր տեսակէտները պիտի հաղորդեն առ որ անկ է: Իր այցելութիւնը առնակնկալ մը եղաւ, բայց իրազեկները կը հաստատեն թէ սարքուած է Հիթլերի եւ Գերմանիոյ արտաքին նախարարին դիտութեամբ եւ հաւանութեամբ:

Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ Հէնլայնի ծրագիրը կ'անցնի տեղական ինքնավարութեան սահմանը, եւ կը պահանջէ վերաքննել Զեխոսլավաքիոյ սահմանագլուխը, գոհացում տալու համար 3.500.000 Գերմաններու:

Այս այցելութեան հետ միաժամանակ, Պերլինի անգլիական դեսպանը Գերմանիոյ արտաքին նախարարին ներկայացաւ, պարզելու համար Անգլիոյ դիրքը: Ինչպէս կը յիշուի, անգլիական կառավարութիւնը թելադրած է Զեխոսլովաքիոյ՝ առաւելագոյն գոհացումը տալ Գերմաններուն, որպէսզի խնդիրը լուծուի խաղաղօրէն:

Չհնարաշար Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ

Անգլիոյ երեսի. ժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ շատ կարեւոր վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան օդանաւային պաշտպանութեան մասին: Երեսփոխան մը մատնանշելով Գերմանիոյ օդանաւային պատրաստութիւնները, դիտել տուաւ թէ այդ երկիրը ամէն ամիս 400 — 500 օդանաւ կը չինէ, եւ թէ մէկ տարիէն Գերման զինուորական օդատորմիղը պիտի ունենայ 6000 — 7000 օդանաւ, մինչդեռ Անգլիա երկու տարիէն պիտի ունենայ միայն 2000 հատ: Կառավարութեան ներկայացուցիչը պատասխանելով ըսաւ.

— « 1940 մարտին մայր երկրի օդանաւերուն թիւը պիտի հասնի 2350ի, բոլորն ալ առաջնակարգ, իսկ անդրծովեան օդատորմիղը պիտի ունենայ 490 օդանաւ: Նաւային օդատորմիղի առաջին չարքն ալ պիտի բարձրանայ 500ի: Ուրեմն համադումար 3500 առաջնակարգ օդանաւեր պիտի ունենանք, առանց հաշուելու պահեստի ուժը: Անըմբռնելի է որ պատերազմի պարագային չատանանք կայսրութեան միւս կառավարութենց աջակցութիւնը: Ցառաջիկայ երկու տարիներու ընթացքին օդաչու սպաներն ու նաւաղներն ալ պիտի աւելնան, 40.000 հոգի»:

Անգլիական կառավարութիւնը մանաւոր պատուիրակութիւններ ղրկած է Մ. Նահանգները եւ Քանատա, օդանաւեր գնելու համար: Այս առթիւ ընդդիմադիրները ուժգնօրէն քննադատեցին կառավարութիւնը, քննութիւն պահանջելով, բայց պարտուեցան:

**** Ֆրանսայի ծովային նախարարը ունկնդրութեան ընդունելով մամուլի ներկայացուցիչները, տեղեկութիւններ հաղորդեց նոր մարտանաւերու չինութեան մասին: Համաձայն հրամանագիր - օրէնքին, Ֆրանսա այս տարի պիտի ծախսէ 5.700.000.000 ֆրանք: Շարք մը մարտանաւերու եւ սուզանաւերու հետ, պիտի չինուի մեծ զրահաւոր մը՝ 35.000 Թոն տարողութեամբ:*

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊՐՕՊԱԿԱՆԴԻ ցանձնախումբի ժողովը 16 մայիս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին:

Վարչութիւն

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Գրիւտափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 15 մայիս, կիրակի իրիկուան ժամը ճիշտ 9ին ծանօթ հաւաքատեղին:

ՍԷՆ ԳԱՄՈՆԻ «վարուժան» խումբի ընդհ. ժողովը 15 մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, վարուժան ակումբին մէջ: կը խնդրուի ԹԱՒՈՒԹԻԷ եւ ՀՈՐՒԲԻ քննկերներէն ներկայ ըլլալ:

ՍԷՆ ԺԷՐՕՄի «Վրէժ» խումբի ժողովը 14 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկ. Ցէք Պօղոսեանի բնակարանը, կը դասախօսէ ընկ. ՅՈՎՀ. ՊԱՆՏԻԿԵԱՆ, նիւթ՝ «վանի հերոսամարտը»:

ՊՈՒԷՒԼԻԻԷյի «վաքանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը 14 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ընկ. Ազապեաններու բնակարանը, կարեւոր օրակարգ, ներկայանալ անդամատետրով, կը խօսի ընկ. ՅԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ,

ՊՕՄՈՆԻ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը կիրակի 15 մայիս կէս օրէ վերջ ժամը ճիշտ 3ին, ներկայանալ անդամատետրով,

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Վռամեան» ենթակոմիտէի ժողովը մայիս 15, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 *Մայիս*, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ,

1 Bld. Carnot

Կը ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿԻՆ **ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ**

ՏԻԿԻՆ Հ. ՅՈՒՆԴԱԿԱՐԵԱՆ կը խօսի Սայաթ Նովայէն մասին: ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ կ'երգէ Սայաթ Նովայէն, ընկերակցութեամբ թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆի. Թիֆլիսցի ԿԻՆՏՕՆ կը պարէ կովկասեան պարեր: Գեղարուեստական բաժին: Հիւրերուն կը տրուի կաֆով սուրճ եւ կարկանդակ:

Մուտք 3 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆր.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՎԻԵՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 *Մայիս*, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

«Մէրքըը կաթոլիկ» սրահին մէջ

Կը ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ **«ՄԻԱՁԱԿԱՊԵՏ»**Ը

Կը մասնակցին տեղական կարող ուժեր: Գիւղերէն կը տրուի կովկասեան պարեր: Գեղարուեստական բաժին: Հիւրերուն կը տրուի կաֆով սուրճ եւ կարկանդակ: Մուտք 3 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆր.:

Ա. ՕՊԱՆԵԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՊՈՐԵԼԵԱՆԸ

Մայիս 14 շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Սորպոնի մեծ Ամփիթատրոնին մէջ

47, RUE DES ECOLES

Կը նախագահէ՝ Պ. ՀԱՆՐԻ ՊՈՐՏՕ (անդամ Ֆրանս. Ակադեմիայի), Կը խօսին՝ Պ. Պ. ԼՈՒԻ ՄԱՐԼԷՆ, ՔԱՄԻԼ ՄՕՔԼԷՐ, ՌԸՆԷ ՓԻՆՕՆ, Ֆ. ՑԼԷՏԻ, Հ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ, Պ. Լ. ԿԵՐՏԱՆ եւ Պ. ՉԱՐՈՑԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին ՄԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉՈՒՄԲԸ, ՀԱՑԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ, ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ, ՏԻԿԻՆՆԵՐ ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ եւ ՔԼԷՐ ՀԻԿՕՆ երգերով, ՏԻԿԻՆ ՍԸԿՕՆ - ՎԷՊԻՐ, Պ. Պ. Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ եւ ՆՈՒՐՀԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ արտասանութիւններով:

Մուտքը ազատ է, բայց միայն տոմսով, իւրաքանչիւր տոմս մէկ անձի համար է:

Թախանձագին կը խնդրուի փոքրիկներ չբերել եւ ըլլալ ճշդապահ, որովհետեւ ժամը 9ին սրահին դռները կը գոցուին:

ՊՕՄՈՆԻ ՄԷՋ ԱՌՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՃԻՇ ԺԱՄԸ 8.45ԻՆ

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը Հինգշաբթի, 19 Մայիս ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսիէ, Փարիզ կը դասախօսէ Հ. ՍԱՀԱԿ Տ. ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ: Նիւթ՝ «Կիլիկիա եւ Լեւոն Հինգերորդ»:

×

Պ. Ա. Զօպանեանի պարբերական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 17 Մայիս, երեքշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին: Նիւթ՝ «Գ. Նարեկացին»:

ՓՈՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

կիրակի 15 Մայիս, ժամը 5էն 12, 8 Րիւ Պօսիէ, ընկերական պարահանդէսի հաւաքոյթ:

Pick-up եւ Պիւֆէ: *Մուտք 6 ֆրանք:*

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՖՐԱՆՍ. ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍԸ

ՀԱՅԿ ԿԱՆ ՏՄՐԱԶՈՎ եւ ՊԱՐԵՐՈՎ

կիրակի, 15 Մայիս, ժամը 2.30ին, Maison du Peuple-ի թատերասրահին մէջ (Avenue Verdun) առաջնորդութեամբ Օր. Պարգեւուհի Թաշճեանի:

Այս Մանկապարտէզին մէջ մեծամասնութիւն կը կազմեն հայ մանուկները, (մէկուն մէջ մինչեւ 90 առեւրիւր), այնպէս որ կ'արժէ երթալ տեսնել եւ քաջալերել այս հանդէսը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կրընոպլի Ազգ. Միութեան եւ Հ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին կողմէ

15 *Մայիս*, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Սաքրէ Քէօրի սրահին մէջ (P. L. M.ի մօտ)

Կը ներկայացուին ՀԱՑ ՆԱՄՈՒՍԸ եւ ՋԱՐԾՐԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Մուտք՝ 5 ֆրանք:

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաքեղէններ: Ունտէրվուտ գրի մեքենայ: Չափաւոր գիներ:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

13րդ Տարեկան Ցերեկոյթ

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳԱՅԼԻԿՆԵՐՈՒՆ

եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսացի, Անգլիացի, Ցոյն, Լեհ եւ Ռուս սկաուտներու

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ **Զօր. Կ. ԿՈՒՐԿԵՆԵԱՆի**

Կիրակի 15 Մայիս, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

SALLE POISSONNIÈRE-ի մէջ, 7, Rue du Fg. Poissonnière, (9)

Métro: Bonne Nouvelle.

Կը մասնակցի «ԵՔՐԱՏ» նուագախումբը պ. Կեւոնեանի:

Ցայտագիր.— *ՏՈՂԱՆՑԻ Սկաուտներու եւ Գայլիկներու, ԲՈՍՈՐ ՕՍԿԻ Ֆարշեանէ: Կը ներկայացուին՝ ՍԿԱՈՒՏՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐԷ ԱՆՁԻ ՄԻԿ ՆԱՄԱԿ, ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ (Ֆրանսերէն), ՀԱՆՈՒԽԻՆ ԶՈՒԶԵՐ ԽՆԴԱԼ, ԵՐԿՈՒ ՇԱՑՐԱՑԵՂՆԵՐԸ, ՀԱՆԴԷՍԸ, Սկաուտական նուագախումբ: Խօսք՝ Տքթ. Մեճուտեան*

Պիւֆէ *Մուտք 10 եւ 5 ֆրանք*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած «ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ» կողմէ

15 *Մայիս* կիրակի երեկոյ ժամը 8.45ին, *Մօսիէթէ Սավանքի մէջ*

8, Rue Danton, *Մէթրօ Օտէոն*

Կը ներկայացուի ԱՇՈՒՂ-ՂԱՐԻՊ (օփերէթ)

Կը մասնակցին՝ Պ. Պ. ԴՄԲԷԹԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ՄԵՂՏԻՐԵԱՆ: ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ: Տիկիններ՝ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, Օր. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւլն. Նիւթի տեսարանին կը մասնակցին Օր. ԱՑՏԱ եւ Պ. ՍՍԱՔԵԱՆի կիներն): Կը նուագէ քէմանչիստ ՕՀԱՆՆԷՍ:

Նուագախումբ, թառ եւլն: *Գինը 6 եւ 10 ֆրանք*

Տոմսերը կը ծախուին գրասուն Հ. Սամուէլ, 51 Mr. le Prince եւ ներկայացման օրը կիշէն:

Նախօրօք ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՐԳ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 78-51, 47—22

Ծտաք գրաճներու փոփոխութիւն: Ձէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ԼՍԻ ԳՈՒՅՄԱՆԵՐ:

Կ'ՈՒՅՁԻՒԻ, *անգործներ՝ հետաքրքիր եւ դիւրաւ վճռապատրաստ երիտասարդներ ծախելու համար: Ինքնաշարժ ունենալը կարեւոր է: Մանրամասնութեանց համար գիմել քիչկուհներուն ժամը 8էն վերջ,* Etablissements Dahlia, 8 Ave. Anatole France, Clichy (Seine), *Մէթրօ* Porte Clichy.

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուսւ խաղողէ թրծած եւ անխոտով պատրաստած հայկական օղի *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԸ* ջերմուկ արուեստական օդնոյն ձեր ստամոքսը կ'այրէ գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԸ* որուն անուշ բուրաւ, կազդուրիչ եւ օգտակար ժաքերը ըլլալը ցոյց տուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի, անվարձատրելի առաջնակարգ զօրացուցիչ ազդեցութիւն, պատրաստուած զուտ չամիչի ողիով: Հայ աւանդական սեղանին գոյն:

ՀՈՒԴԵՀԱՆԴԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Դպրոցասէր Տիկնոջ Ընկերութեան հիմնադրութեան 59րդ. տարեդարձին առթիւ, յառաջիկայ Մայիս 15ին, կիրակի առտու պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի Հայոց եկեղեցւոյն մէջ (15 Rue Jean-Goujon) ի յիշատակ հանգուցեալ անդամուհիներուն:

Պատարագի երգեցողութիւնները պիտի կատարուին վարժարանին սանուհիներուն կողմէ:

Կը հրաւիրուին բոլոր ազգակիցները ներկայ ըլլալ:

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ազգային Հայրենակցական Միութեան Ընդհ. ժողովը 15 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Bar Petite Poussin»ի մէջ, Գուլվար Տիւկօնէյ: կարեւոր կարգ: Կը հրաւիրուին անդամ հայրենակիցները:

Ֆ. Կ. Խաչի Լիւնի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը 15 Մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ, ժամը 3ին 5 Քուր Լաֆայէթ, գրադարանին մէջ: *Խիստ կարեւոր օրակարգ՝ ներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Անդամատետրերը միասին:*

ԳԱՅԼԻԿ ՏԵՍԷՔ ԼԻՒՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, entre Cuvier

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Berryer — PARIS (8e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՆՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
15
ՄԱՅԻՍ
DIMANCHE
15 MAI
1938

ՅԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3731

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՐԿՍ ՀԱՐԿԱՒՈՐԱԾ...

Նախ քանի մը տող՝ առ հասարակ յօրելեաններու մասին։ Կը թուի թէ այս բառն ալ կորնչուցած է իր երբեմնի խորութիւնը։

Ընկալեալ սովորութեամբ, «յօրելեան» կը նշանակէ հանրային գնահատութիւն՝ ո եւ է վաստակաւորի, որ տարիներ ու տարիներ ծառայած է այս կամ այն ճակատին վրայ, հաւատքով, խանդավառութեամբ եւ անվիճելի արժանիքներով։

Մեր մէջ ալ շատ են ծօնուած յօրելեանները՝ այս հասկացողութեամբ։ Մանաւանդ Մեծ Պատերազմէն առաջ։

Իսկ վերջին տարիներու ընթացքին, կարգ մը յօրելեաններ գարձան ժժգոյն եւ տնավարի ձեռնարկներ։ Եւ ինչ որ աւելի վատթարացնող է, կարծես կազմակերպիչները ամէն բանէ առաջ կը ձգտէին զրամ ճարել, ազգային «էմէքթար» մը նեղութենէ փրկելու համար։

Արդարեւ, մեր հանրային կեանքը այնպէս մը դասաւորուած է, որ մարքի մշակները միշտ ալ սեւ օրերու վախն ունին։ Մինչդեռ, եթէ մեր գիտակցութիւնը խորացած ըլլար գոնէ մշակոյթի ճակատին վրայ, մատենագիրը, գրագէտը, բանասեղծը, գիտնականը կամ ազգային գործիչը պիտի կրնային աւելի արժանաւորապէս պսպղիլ ու արտադրել։

Այնատեն, որ եւ է յօրելեանի առթիւ, նիւթական վարձատրութեան խնդիրն ալ պիտի մնար երկրորդական։ Ուրիշ խօսքով, յօրելեարը պիտի զգար անխառն գոհունակութիւն մը, միշտ գլուխը բարձր եւ հոգին պայծառ։

Օրուան յօրելեարը, Պ. Արշակ Զօպանեան, երկրորդ անգամն է որ կը փառաբանուի (առաջինը՝ 1925ին, այս անգամ՝ իր գրական գործունէութեան չափանմուշին առթիւ)։

Ձենք ուզեր գիտնալ թէ ինչ առաջադրութիւններ ունեցած են կազմակերպիչները, այդ յօրելեանին պատրաստութեան համար։ Բայց, կ'ընդունինք առանց վերապահութեան, որ Արշակ Զօպանեան արժանի էր յօրելեանի մը, չխօսուն տարի անբնդհատ ծառայած ըլլալով Հայկական Մշակոյթին, հաւատքով, խանդավառութեամբ եւ անվիճելի արժանիքներով։ Ծառայած է գարուն տարի, եւ այնպիսի պայմաններու մէջ որ կրնային յուսահատութեան մատնել շատերը։

Արդարեւ, քանի՛ քանի՛ դասալիքներ կրնայինք հաշուել իր ախոյեանէն իսկ, աւելի կամ պակաս տարիէ։

Անոնք, հազիւ իրենց մատները մելանը կամ մոխիրը թաթխած, նախընտրեցին ուրիշ ասպարէզներու մէջ նետուիլ, դառնալ առեւտրական պաշտօնեայ կամ հասարակ, իրենց եաին ձգելով վաւերական կայծկլտուքները. բայց կայծկլտուքները միայն։

Մինչդեռ, Արշակ Զօպանեան մնաց հաւատարիմ՝ իր կոչումին։ Դարձաւ տեսակ մը զինուորեալ, գործելով շատ լայն — երբեմն չափազանց լայն — ճակատի մը վրայ։ Գրեց ու պեղեց, քրքրեց ու թարգմանեց, թէ իր ժողովուրդին եւ թէ ուրիշներուն համար։ Եւ արդէն պատկառելի թիւ մը կը կազմեն իր հրատարակած հատորները, հայերէն թէ ֆրանսերէն։ Առանց հաշուելու այն տիրուցն գրութիւնները որ կը մնան դեղնած թերթերու կամ դարակներու մէջ։

Այդ հատորները, մանաւանդ անոնք որ ուսումնասիրութիւնները կը պարունակեն, կրնան դիմանալ տարիներու աւերին, իբրեւ մատենադարան մը տակուն եւ բազմակողմանի։ Անէն պարագայի մէջ, վաստակ մը որ յարգանքի կը հրաւիրէ բոլորը, առանց քաղաքական դաւանանքի խտրութեան։

Եւ մենք այդ վաստակին է որ կ'ողջունենք օրուան յօրելեարին մէջ, անոր հետ կապուած խանդավառութեամբ եւ յարատեւութեամբ։

Կարելի է վիճիլ Զօպանեանի բուն գրական - գեղարուեստական արժանիքներու, մանաւանդ անոր գրական քննադատութեան, լեզուի եւ ոճի մասին։ Կարելի է անխնայ խարանել իր հանրային եւ քաղաքական գործունէութեան զանազան երեսները։

Բայց, այդ բոլորը չեն կրնար նսեմացնել իր միւս վաստակը, իր անսպառ տենդն ու բեզուն աշխատանքը, որոնք խոր ակօսներ բացած են հայկական մշակոյթի զարգացման եւ տարածման ճամբուն վրայ։

Ցօրելեարին շատ մը թերութիւնները կը բխին իր բնաւորութեան եղերքներէն, որ ազգած են նաեւ իր լեզուին վրայ, — այնքան միօրինակ, ճապաղ եւ երկարաբան։ (Ընդհանրապէս աւելի հաճութեամբ կը կարդացուին իր սկզբնական հրատարակութիւնները, իրբեւ լեզու եւ չարադրութիւն)։ Նոյն գիծը նաեւ քաղաքական կեանքի մէջ, ուր խօսքի տակ չմնալու մարմաջը այնքան կը պղտորէ բարի տրամադրութիւնները։

Այլապէս, Զօպանեան կրնար անխիթ յարգանք ներշնչել ոչ միայն իրբեւ հեղինակութիւն, իրբեւ վաստակաւոր գրող - բրող, այլեւ իրբեւ հանրային դէմք,— տեղը ծանր նստած, քիչ մըն ալ փիլիսոփայ։

Տեղը չէր այս խորհրդածութիւնը, հանդիսաւոր առիթով մը։ Բայց, մեր սերունդը վարժուած չէ բառերը ծամծմելու։ Եւ այս դառնութիւնն անգամ կը բխի իր արժանիքը յարգելու զգայնութենէն։

Շատերու համար յօրելեանը եղած է հաչուեյարդար։ Տեսակ մը «Հուսկ բանք»։

Պ. Զօպանեան միայ չունի իր կարապի երգը երգելու։ Եւ մենք ուրախ պիտի ըլլայինք, եթէ կարենար ոգեւորել նոյն խանդավառութեամբ, կեդրոնանալով յատկապէս մշակոյթի ճամբուն վրայ։

Մեր չնորհաւորութենէն հետ թող այս ալ բարեկամական թերութիւն մը համարուի, գոյզգոյն բարեկամներու ճուլածոյ շղթայքին եւ չոայլաբանութեանց մէջ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

5,000,000,000 ՖՐԱՆՔԻ ՓՈԽՍՌՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Վաղը, երկուշաբթի, հրապարակ պիտի հանուի ազգային պաշտպանութեան փոխառութիւնը։ Կառավարութիւնը իրաւունք ունէր մինչեւ 15 միլիառ ֆրանք փոխ առնելու, բայց առայժմ կը գոհանայ 5 միլիառով։ Շրջաբերութեան գինն է 98, տոկոսը՝ 5 առ հարիւր, պայմանաժամը՝ 30 տարի։ Փոխառութեան գլխաւոր նորութիւնը այն է որ փոխառուները կրնան դանձում կատարել երեք տարին անգամ մը, 1941էն սկսեալ։

Վարչապետ Պ. Տալատիէ այս իրիկուն (կիրակի) ձայնասփիւռ ճառ մը պիտի խօսի ի նպաստ փոխառութեան։ Ելմտական նախարարը այս առթիւ յուսաբանութիւններ հաղորդելով, յայտնեց թէ փոխառութեան գլխաւորը պիտի կատարուի տարեկան վիճակահանութիւններով։ Շահող պարտաթուղթերը պիտի վճարուին 120 առ հարիւր համեմատութեամբ, իրենց անուանական արժէքին վրայ։ Կառավարութիւնը համոզուած է թէ փոխառութիւնը մեծ յաջողութիւն պիտի գտնէ, ոչ միայն անոր համար որ մանաւանդ առաւելութիւններ կը ներկայացնէ, այլեւ սահմանուած ըլլալով ազգային պաշտպանութեան գործոց մը։

Զեհուալամահոյ Գերմաններուն ուղած ուրացողութիւնը

Ինչպէս հաղորդած էինք, առջի օր օդանաւով Լոնտոն գնաց Զեհոսլովաքիոյ Գերմաններուն Առաջնորդը, Հէնլայն։

Լոնտոն հասած օրն իսկ, Հէնլայն խորհրդաւոր տեսակցութիւններ ունեցաւ հեղինակաւոր քաղաքագէտներու հետ, նոյնոյն հոսանքի խորութեան։ Նախկին նախարար Պ. Ռիպենթրոփ Զըրչիլ ճաշի հրաւիրեց Առաջնորդը, իմանալու համար անոր տեսակէտները։ Կ'ըսուի թէ ծրագիրը յղացած է Անգլիոյ վարչապետը։ Ուրեմն Զըրչիլ իր քաղած տեղեկութիւնները պիտի հաղորդէ Չէմպըրլէնի, մանաւանդ որ առուգուած է թէ Հէնլայնի այցելութիւնը թէ լաղրուած Հիթլէրի կողմէ։

Հէնլայն երէկ պիտի մեկնէր Լոնտոնէն, անմիջապէս վերադառնալու խոստումով։ Ամէն պարագայի մէջ, իր այցելութիւնը մեծ հետաքրքրութիւն կը չարժէ քաղաքական շրջանակներու մէջ։ Թէեւ շատ բան գաղտնի կը պահուի, բայց իրազեկները կը հաւաստեն թէ Հէնլայն ուղղակի կամ անուղղակի խօսակցութիւններ ունեցած է նաեւ Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան մնայուն խորհրդականին եւ անոր նախորդին՝ Սըր Րոպըրթ Վէնսիթարթի հետ։

Այլեւս տարակոյս չկայ թէ Գերմաններու Առաջնորդը պարզապէս ինքնավարութիւն կը պահանջէ, իբրեւ միակ պայման կեդրոնական Եւրոպայի խաղաղութեան։ Իսկ չեխական կառավարութիւնը կ'ուճգնարէ լրացնել փոքրամասնութեանց նոր օրէնքը, մայիս 31էն առաջ։ Կ'ըսուի թէ նոր օրէնքին տրամադրութեամբ Զեհոսլովաքիան պիտի դառնայ բազմալեզուեան պետութիւն մը, — իւրաքանչիւր ցեղ պիտի կրնայ ազատօրէն գործածել իր լեզուն պետական կեանքի մէջ, իբրեւ պաշտօնական լեզու։

Վերջին լուրերը կ'ըսեն թէ Հէնլայնի կուսակցութիւնը մարտական խումբեր կը կազմէ, աւելի ուժգնօրէն պաշտպանելու համար իր դատը։

Խ. Միութիւնը միանակ մնաց Սպանիական հարցին մէջ

Ազգերու Դաշնակցութեան Մորհուրդի ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, Սպանիոյ հանրապետական կառավարութեան ներկայացուցիչը, արտաքին նախարար Տէլ Վայօ բուռն ճառ մը խօսեցաւ, բացատրելով թէ քաղաքական պատերազմ չէ որ կը մղուի իր երկրին մէջ, այլ օտար միջամտութիւն։ «Եթէ մենք խնդիրը այս ժողովին բերինք, պատճառը այն է որ ոչ միայն Սպանիա զոհն է Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ յարձակման, այլեւ այդ յարձակումը կը սպառնայ ընդհանուր խաղաղութեան։ Թոյլ տուէք չիակէ չիսակ հետեւեալ հարցումն ուղղելու Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի պատասխանատուներուն,— Քանի որ Գերմանիա եւ Իտալիա, անգլեւիտալական համաձայնութեամբ կամ առանց համաձայնութեան կը շարունակեն իրենց յարձակումը սպանիական հանրապետութեան դէմ եւ, ոչմեծնբրիտանիա ոչ ալ Ֆրանսա ի վիճակի չեղան կասեցնելու այդ յարձակումը, բարոյականի կամ արդարութեան ո՞ր սկզբունքներուն վրայ կը հիմնուին, միջազգային օրէնքի բոլորովին հակառակ արդիւք մը հաստատելու համար սպանիական հարնապետութեան դէմ»։

Իրրեւ եղրակացութիւն, Սպանիոյ ներկայացուցիչը պահանջեց վերջ տալ ոչ - միջամտութեան քաղաքականութեան։

Այս ճառին պատասխանեց Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Լորտ Հալիֆէքս, իրեն յատուկ չորութեամբ։

— «Պ. Ալվարէզ տէլ Վայոյի բանաձեւը բացարձակապէս կը հակասէ բրիտանական կառավարութեան քաղաքականութեան։ Պայքարը այնքան ծանրակշիռ է որ բանավէճ չի վերցներ։ Բրիտանական կառավարութիւնը կը ներչընչուի Սպանիոյ ժողովուրդին եւ Եւրոպայի խաղաղութեան գերագոյն չահերով։ Ես համոզուած եմ թէ այդ պիտի ըլլայ նաեւ պատմութեան վճիռը»։

Ֆրանսայի արտաքին նախարարն ալ խօսք առնելով, կրկնեց թէ իր կառավարութիւնը հաւատարիմ պիտի մնայ ոչ - միջամտութեան քաղաքականութեան։ Ցետոյ խօսեցաւ Խ. Միութեան ներկայացուցիչը, Պ. Լիթվինով, պաշտպանելով Տէլ Վայոյի բանաձեւը։ (Սպանիոյ նախարարը իր ճառին մէջ ըսած էր թէ միայն 6000 օտար կամաւորներ կը գտնուին հանրապետական բանակին մէջ, իսկ ապստամբներուն մէջ՝ 100.000 իտալացի զինուորներ եւ գերմանացի սպաներ)։

Ի վերջոյ բանաձեւը քուէարկութեան դրուելով, մերժուեցաւ 2ի դէմ 4 ձայնով։ Թեր քուէարկեցին Խ. Միութիւնը եւ Սպանիա, դէմ՝ Անգլիա, Ֆրանսա, Լեհաստան եւ Ռումանիա։ Զեռնպահ մնացին ինը պետութիւններ, որոնց մէջ կը գտնուի նաեւ Իրանը։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ երեսփ. ժողովը 70ի դէմ 329 ձայնով քուէարկեց նախագահ Բօղվէլթի մէկ ծրագիրը, որուն չնորհիւ գործ պիտի ճարուի 5 միլիոն գործազուրկներու։— 500 օդանաւեր ռազմափոխադէր կը կառուցուին Մ. Նահանգներուն մէջ։ Այս առթիւ 2300 զինուորներ փոխադրուեցան ռազմակայր, օդանաւերու միջոցաւ։

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՀՈՐԷՆ Ա.

որ վախճանեցաւ ԱՊՐԻԼ 10ԻՆ, «ՍՐՏԻ ԿԱԹՈՒԱԾԻՑ»...

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՅՍ ԱԼ Ի ՓԱՌՍ ԱՆԱՍՏԱՍ ՄԻԿՈՑԵԱՆԻ

Աշուղերգութիւնները անընդհատ կը շարունակուին Խ. Միութեան մէկ ծայրէն միւսը, **140 — 150** տեսակ լեզուներով եւ գաւառաբարբառներով։

Չեմ գիտեր ո՞վ շահեցաւ մրցանիշը, այս մոնկոլաբանութեանց մէջ։ Բայց, կը կարծեմ թէ Հայաստան երբեմ հոս չմնաց։

Դեռ նոր ճաշակեցիք հատընտիր փունջ մը՝ իննսուն տարեկան «ջահել»-ներէ, ի փառս հանճարապա՞շ Սթալինի։

« Խ. Հայաստան»ի եւ «Գրական Թերթ»ի նոր թիւերուն մէջ կ'երեւան ուրիշ պսպղուն գոհարներ։

Բայց, թոյլ տուէք այս անգամ ձեզի ներկայացնել ուրիշ ճոխ մը, «Գովք Միկոյեանի»,— **16** տուն, զոր երգած է Աշուղ Աշոտյ։

Ոտքդ Հայաստանի հողին երբ դըր - ուեց,—

Զքաջայաւ թշնամին, անդունդ գլոր - ուեց,

Երկիրը դիվերասոնա տարրերից փրկուեց

Շնորհիւ վեհ խելքիդ ազնիւ Մի - կոյեան։

Ծով գործերիդ որ ասեմ մեծ ընկեր, Մեր ներկայ օրերի բարի օգտաբեր,
Կը հաւատամ մեր երջանիկ սե - բունդներ,
Ճիշդ են քեզ ջերմ սիրով Միկոյ - եան։

Շարմիր հոկտեմբերեան մարտիկ ազնիուն,
Կոմունիզմի սիրով կուռդ անդադ - րուն,
Կը յուսամ գործերդ ինչպէս նոր գարուն

Անուշ բոյրեր սփռեն աշխարհ Մի - կոյեան։

Կեցցեն ընկերներդ ողջ երկրի համար,
Կեցցէ հայր Ստալին աշխարհի համար,
Կեցցեն քո գործերը գարերի համար,
Աշխոյժ երգիչս միտք անսպառ Մի - կոյեան։

Այս բոլորին մէջ մէկ բան լաւ չհասկցայ։

Աշուղին երգած «անուշ բոյրերը» կը պարունակե՞ն նաեւ «անդունդ գլորուած թշնամիներու», մանաւանդ երիտասարդ գրագէտներու դիակներուն էոտը, իրրեւ «նոր գարուն»։

ՎԱՀԷ

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

« Ցուսաբեր»ի մայիս 4ի թիւէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, որոնք հաղորդուած են ապրիլ **18** թուականով ։—

Դաւալու - Սաղարակ շրջանի քուրդ-թաթարական 7 — 8 գիւղեր պատուհասի ենթարկուեցան խորհրդային իշխանութեան վերին կարգադրութեամբ, քանի որ այդ գիւղերի բնակիչներն որոշ համաձայնութեան չէին եկել Քրքական կառավարութեան հետ եւ մի գիշեր ամբողջովին պէտք է անցնէին սահմանը իրենց հօտերով եւ գոյքերով։ Լրտեսների տուած տեղեկութիւնների համաձայն՝ Զեկավի զօրքերը շրջապատեցին եւ տեղահան արին այդ գիւղերը։ Քիւրտերը որոշ դիմադրութիւն ցոյց տուին, սակայն անխնայ պատժուեցան։ Սահմանային թաթարական գիւղերը եւս քշուեցան երկրի խորքերը, որպէսզի կապ չունենան Քրքական ուժերի հետ... Օտարահպատակներին, թիւով տասն եւ երկու հատար, առաջարկուած է չուտափոյթ հեռանալ սահմանային շրջաններից։ Տասն օրուան ընթացքում չհեռացողներին ձերբակալելուն եւ քշելուն խորքերը։ Թէ ո՞ւր տարին ողջ մնացած Քիւրտերը, Թաթարները եւ Իրանահպատակները, տակաւին կը մնայ անյայտ։ Այս կարգադրութիւնը սահմանադրական բնիկ Հայերին չի վերաբերում։ Սահմանները ուժեղացուած են զուտ ռուսական զօրամասերով ...

ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ՕՖԻՍԻՆ ԺԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

*Ծրնեւէն կը հեռագրեն մայիս **13** թուականով։— Երեքներու մասնախումբը, որ կազմուած է Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Պոլիվիոյ ներկայացուցիչներէն, զբաղելու համար տարապիրներու օգնութեան գործով, համաձայնութեան մը յանգեցաւ այսօր ։*

Մասնախումբը մէկ կողմէ պիտի զրաղէր Նանսէնեան Օֆիսին լուծումով, խնդիր մը որ կենճռուած էր խորհրդային իշխանութեան ընդդիմութեան հետեւանքով։ Միւս կողմէ, Ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութենց առա -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՐԾԱԹԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԿԱՌԱՑՈՒՑԻՉ ԱՄՍԱԳԻՐ
(ԿՐ ԳՈՒՄԱՐԱՊԱՐՏ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴԱՐԱՆ)

ՊՈՂՈՍ ՀՈՎՍԷՓ ՏԷՐ-ՀՈՎՍԷՓԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ի՞նչ է ազգութիւնը եւ ի՞նչ է հայրենիքը։ Ի՞նչ է հայրենասիրութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային գիտակցութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ոգին։ Ի՞նչ է ազգային կեանքը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնուրոյնութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնագիտակցութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնաճանաչողութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնավերլուծութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնաքննադատութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնաքննութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնաքննադատութիւնը։

Ահա այն հարցերը, որոնց պատասխանը կը գտնէք այս գրքում։

Գինը 1 ռուբլի 50 կոպեկ

ՊՈՂՈՍ ՀՈՎՍԷՓ ՏԷՐ-ՀՈՎՍԷՓԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ի՞նչ է ազգութիւնը եւ ի՞նչ է հայրենիքը։ Ի՞նչ է հայրենասիրութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային գիտակցութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ոգին։ Ի՞նչ է ազգային կեանքը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնուրոյնութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնագիտակցութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնաճանաչողութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնավերլուծութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնաքննադատութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնաքննութիւնը։ Ի՞նչ է ազգային ինքնաքննադատութիւնը։

Ահա այն հարցերը, որոնց պատասխանը կը գտնէք այս գրքում։

Գինը 1 ռուբլի 50 կոպեկ

ՏՊԱՐԱՆ ԱՐԾԱԹԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԿԱՌԱՑՈՒՑԻՉ ԱՄՍԱԳԻՐ
(ԿՐ ԳՈՒՄԱՐԱՊԱՐՏ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴԱՐԱՆ)

#

ՀՈԳՆԻ ՓԱՓԱԳԸ

Մեկը էր։ Կարծես թե Գրիգորը, ծուռ ձեռ էր։ Կարծես թե գործը նրանից էր կախված, ինչ-որ ծանր գործ։ Ամեն դեպքում նա ամենից շատ էր ինքն իրեն հավատում։ Ինքն էլ գիտեր, որ ինքն է ամենից ուժեղը։ Ոչ ոք չէր համարձակվում նրան դիմադրել։ Ամենքն էլ վախենում էին նրանից։ Ամենքն էլ ենթարկվում էին նրան։ Ամենքն էլ ստիպված էին նրան հարգել։ Ամենքն էլ ստիպված էին նրան ծառայել։ Ամենքն էլ ստիպված էին նրան ենթարկվել։ Ամենքն էլ ստիպված էին նրան հնազանդվել։ Ամենքն էլ ստիպված էին նրան հպատակվել։ Ամենքն էլ ստիպված էին նրան հլու-հնազանդ լինել

չարկով, մասնախումբը պարտաւոր էր զբաղիլ աւտոբիացի տարագիրներուն հարցով :

Մասնախումբը որոշեց տարագիրներու օգնութեան ամբողջ գործը միացնել Ա. Դ. Խորհուրդին կողմէ նշանակուած վերատեսուչի մը ղեկավարութեան տակ, որ այսուհետեւ պիտի զբաղի Ազգաժողովին հովանաւորած տարագիրներով, Աւստրիացի մը եւս նշանակելով իբրեւ անդամ : Այս յանձնախումբին մէջ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ Պ. Կրումպաք, երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնախումբին դեր - նախագահը :

Թուրքիա եւ Պալքանեան պետութիւնները

Թուրքիոյ վարչապետը եւ արտաքին գործակալը, որոնք Պելկրատ գացած էին, վերադարձին Սոֆիա իջնելով, դիմաւորուեցան Պուլկարիոյ վարչապետին եւ կառավարութեան անդամներուն կողմէ : Այս առթիւ զինուորական պատիւներ ալ եղան :

Թուրք նախարարները այցելեցին թագաւորին, որ ճաշի վար դրաւ : կարգ մը այցելութիւններէ վերջ, թուրք հիւրերը վերադարձան Պոլիս :

*** Պելկրատի այցելութեան առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Թուրքիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ ներկայացուցիչները քննելով երկու երկիրներուն, ինչպէս եւ Պալքանեան Միութեան հետ կապուած խնդիրները, հաստատեցին որ կատարեալ համերաշխութիւն կը տիրէ իրենց միջեւ :

ՋԱՆԱ ՋԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՕՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻն կը հետապրեն թէ բանակցութիւնները սկսած են Իտալիոյ հետ, լուծելու համար առեւտրական փոխանակութեանց առթիւ ծագած վէճը : Ինչպէս կը յիշուի, խորհրդային կառավարութիւնը անցեալ յունուարին հրամայած էր Իտալիոյ իր պատուիրակին՝ դադրեցնել որ եւ է վճարում : Իտալական հաստատութիւններն ալ ընդհատած էին իրենց վճարումները, առարկելով թէ ժամանակին յանձնուած չէ քարիւղը եւայլն :

ՈՒԻԹ ԹՈՆ ռուսական ոսկի փոխադրուեցաւ Անգլիա, խորհրդային չոգենաւի մը միջոցաւ :

Վիէննացի այն փողոցները որ կապ ունին նախկին վարչութեան հետ, պիտի փոխուին անմիջապէս (Տոլֆուս, Շուշնիկ եւն.) : 1918էն առաջ եղած անուանները պիտի մնան առ այժմ : Կառավարութիւնը հրամայեց փակել Սալցպուրկի խաղարանը, բախտախաղը անարժան համարելով Մոցարթի քաղաքին համար :

ՋՈՒՐԻ ՏԱԳՆԱՊԻ մը կը վախցուի Փարիզի մէջ եւ այլուր, իբրեւ հետեւանք երկարատեւ երաշտին : Գիտական տեղեկագրի մը համաձայն, ներկայիս Փարիզ 24 ժամուան մէջ աւելի ջուր կը սպառէ քան ամբարուած 600.000 խոբանարդ մեթրը :

ՄՈՒՍՈԼինի ձեռնվա գնաց, եւ երէկ առտու կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ քաղաքական կացութեան մասին : — Իտալիոյ թագաւորը ունկնդրութեան ընդունեց խումբ մը ցեղապետներ եւ երեւելիներ որոնք եթովպիայէն Հռոմ գացած էին, իտալական կայսրութեան երկրորդ տարեդարձին առթիւ :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ ԵՒ ՊԵԼՃԻՈՑ գահլիճները հրաժարեցան, ներքին տագնապներու հետեւանքով : Հունգարական նոր գահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Իմրէտի, պելճիականը՝ Սիթքի (ընկերվարական) :

ՆԵՐՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ նախագահելով Ապահովութեան պաշտօնեաներու միութեան հացկերոյթին, խօսեցաւ նաեւ երկրին մաքրագործման մասին եւ չեչտեց թէ պիտի վտարուին բոլոր անբաղձալիները, «քայց պէտք չէ այս տարբերը չխոթել անոնց հետ որոնք Ֆրանսա կուգան ասպնջականութեան իրաւունքը վայելելու համար » :

ՎԵՑ ԱՄՍՈՒԱՆ ԵՐԱՇՏԻՆ հետեւանքով մէկ երրորդ համեմատութեամբ փճացած է այս տարուան հունձքը : Լուսա եւ Ռօն գետերը չորցած են 3/4 համեմատութեամբ : Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, հողագործներուն օգնելու համար :

78.000 ԾԱՂԻԿՆԵՐՈՎ պիտի զարդարուի Օփերայի մեծ պողոտան, Անգլիոյ թագաւորին այցելութեան առթիւ (յունիս 28) : Պատրաստութիւնները կը չարունակուին մեծ թափով :

ՋԵՂՁԻ ՍԱԿԸ 3էն 2ուկէա առ հարիւրի իջաւ, իբրեւ հետեւանք արտասահման փոխադրուած դրամարներու վերադարձին, որ կը չարունակուի տակաւին : Ցառաջիկայ չաբթու պիտի հրատարակուի հրամանագիր - օրէնքներու երկրորդ չարքը :

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ բանակը յառաջ խաղալով կը սպառնայ հանրապետական զօրքը պաշարել Թէրուէլի եւ Միջերկրականի միջեւ : Քասթէլլոնի անկումն ալ անխուսափելի կը համարուի :

ՆՈՐ ՀԱՄԱՁԳԵՍՏՆԵՐ կը պատրաստուին ֆրանսական բանակի սպաներուն համար , թեթեւ օձիքներով :

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ՊՐՕԳՐԱՄԻ ցանձնախումբի ժողովը 16 Մայիս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ ֆաւաքատեղին:

ԿԱՊԱՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

15 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ,

1 Bld. Carnot

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒՋԱՆԴ

ՏԻԿԻՆ Հ. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ կը խօսի Սայթի Նովայի մասին: ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ կ'ներգէ Սայթի Նովայէն, ընկերակցութեամբ թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆԻ Թիֆլիզցի ԿԻՆՏՕՆ կը պարէ կովկասեան պարեր: Գեղարուեստական բաժին: Հիւրերուն կը տրուի կաթով սուրճ եւ կարկանդակ: Մուտք 3 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆր.:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը Հինգշաբթի, 19 Մայիս ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսուէ, Փարիզ կը դասախօսէ Հ. ՍԱՀԱԿ Տ. ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ. Նիւթ՝ «Կիլիկիա եւ Լեւոն Հինգերորդ»:

×

Պ. Ա. Զօպանեանի պարբերական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 17 Մայիս, երեքշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին: Նիւթ՝ «Գ. Նարեկացին»:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

ԿԻՐԱԿԻ 15 Մայիս, ժամը 5էն 12, 8 Ռիւ Պօսուէ, ընկերական պարահանդէս հաւաքոյթ:

Pick-up եւ Պիւֆէ: Մուտք 5 ֆրանք:

ԹԷՅԱՄԵՂՃՆ

կազմակերպուած՝ ՄԵՐՁԱՎՏԻՈՑ ՆԱՀԱՏՆԴԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ

22 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Ռիւ Պօսուէ, Մէթրօ՝ Բուասօնէյէր:

Գեղարուեստական ծոխ բաժին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿՈԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

28 Մայիս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին PETIT JOURNAL սրահին մէջ

Հարիւրամեայ Յոբելեան Հայկազեան Բառարանի

Պիտի տօնախմբուի ՅԵՒԻՊ ՄուրատեանՎաքժարանի մէջ

22 Մայիս կիրակի օր, ժամը 15ին

Նախագահութեամբ՝ Գերպ. ԳՐԻԳՈՐ ՊԱԼՃՊԱՆԵԱՆի

կը բանախօսեն՝ Պ. Պ. Ա. ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՆ, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Ֆր. ՖԷՑՑԻ եւ Յ. ՍԱՀԱԿ ՅԱՐ - ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ:

Բանախօսութիւնները պիտի ընդմիջուին գեղարուեստական բաժինով:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՖՐԱՆՍ. ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԶՈՒՔ եւ ՊԱՐԵՐՈՒՔ

Կիրակի, 15 Մայիս, ժամը 2.30ին, Maison du Peuple թաւէրնասրահին մէջ (Avenue Verdun) առաջնորդութեամբ Օր. ԳԱՐԳԵՒԻԻ ԹԱՂԵԱՆԻ:

Այս Մանկապարտէզին մէջ մեծամասնութիւն կը կազմեն հայ մանուկները, (մէկուն մէջ մինչեւ 90 առ հարիւր), այնպէս որ կ'արժէ երթալ տեսնել եւ քաջալերել այս հանդէսը:

ՀՅՈՒ Տարեկան Ցերեկոյթ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳԱՅԼԻԿՆԵՐՈՒՆ

եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսացի, Անգլիացի, Յոյն, Լեհ եւ Ռուս սկաուտներու

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՋՕՐ. Կ. ԿՈՒԿԵԼԵՆԻ

Կիրակի 15 Մայիս, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

SALLE POISSONNIÈREի մէջ, 7, Rue du Fg. Poissonnière. (9)

Métro: Bonne Nouvelle.

Կը մասնակցի «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Օնոսեանի:

Պիւֆէ Մուտք 10 եւ 5 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած «ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ» կողմէ

15 Մայիս կիրակի երեկոյ ժամը 8.45ին, Ուսիէթէ Սալանթի մէջ

8, Rue Danton, Մէթրօ Օտէոն

Կը ներկայացուի ԱՇՈՒՂ-ՂԱՐԻՊ (օփերէթ)

Նուագախումբ, թառ եւլլն.. Գին 6 եւ 10 ֆրանք:

ԵՐԱԺՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Salle de l'Ecole Normale de Musique, 78 RUE CARDINET

(Métro Malesherbes)

16 Մայիս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին

(Սրահին դուռները կը բացուին ժամը 8.30ին)

ԿՈՆՑԵՐՏՈՒՄ

ՏԻՐՈՒՀԻ ՋՈՒՇՓԵԼԱՆԻ (ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ)

եւ DINAH SINETYի (ՄԵՆԵՐԳՈՒՀԻ Concert Pasdeloup)ի ԿՈՂՄԷ

ՀՈՎԱՆՍԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

Le Triptyqueի ԳԵՂԱՐՈՒԻՍՏ. (ՏՆՕՐԷՆ PIERRE D'ARQUENNESի)

Կը մասնակցին՝ Pierre BLOIS· N. KARJINSKY· J. MARSEILLAC երգահաններ:

Ցայտագիրը կը բաղկանայ՝ Scarlattiի, Rameauի, Haendelի, Monteverdiի, Bachի, Schubertի, Debussyի· Bloisի, Karjinskyի եւ Marseillacի գործերէն:

Գիները՝ 10, 15 եւ 20 ֆրանք: Ուսանողներու համար կէս գինով առմսեր կը գտնուին Հրատ Սամուէլի մօտ, 61 Rue Monsieur le Prince:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ սրահին մէջ, 22 Մայիս, կիրակի եթեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով, Գոլսոյ Տրամաթիք Ընկերութեան խաղացանկէն

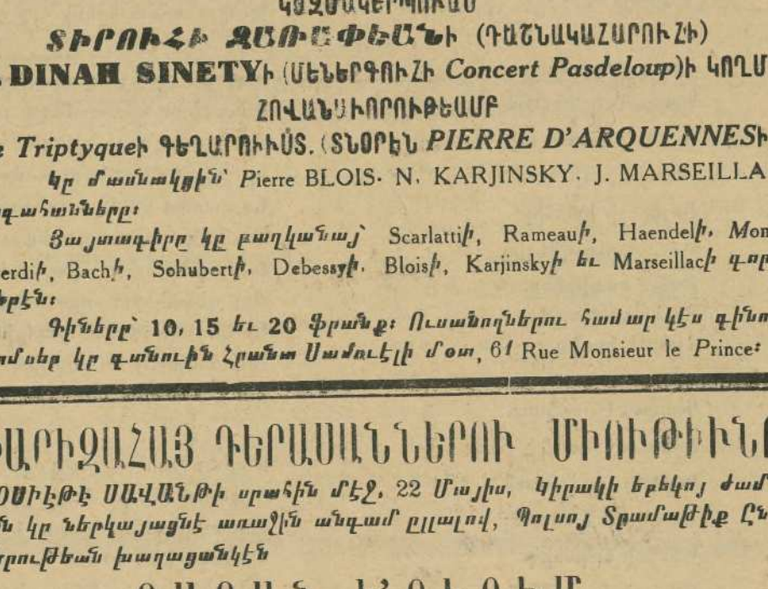
ԲԱԲԱՆ Կ'ՈՒԶԵՄ...

(զաւեշտ 3 արար, Թարգմ. Ա. Մատաթեանց), երեք ժամ ծիծաղ:

Կը մասնակցին Տիկին ՔՆԱՐ ՄԱՔՏՕՆԱԼԴ, Տէր եւ Տիկին ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ս. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՍԱՆՃԱԳ, Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՍԳԱԼԵԱՆ եւայլն:

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince.

LES TAPIS «ARMENIA» 23 Rue Jean Mermoz մէթրօ St. Philippe du Roule կ'ունենան հայ կին մը որ նոր գործ գործել գիտնայ: Դիմել առաւօտները ժամը 9,30էն 10.30:

ՔԷՄԱՆՉԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻ ՀԱՑԿ

կը նուագեն ամէն երեկոյ ժամանակցութեամբ ՔԱՆՈՒՆԻ ՊՕՂՈՍԻ եւ պարունի ՕՐԻՈՐԴ ՖԷՐԻՏԱՑԻ, Franco - Oriental սրճարան-ճաշարանին մէջ, 3 RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrsի անկիւնը), Tel. Trudaine 51—80, Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle. Օթօպիւս I. R. R. bis: Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ ադանդերներով:

ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԻ ՄԸ ՆՈՐ ԳՈՐԾ ԳՈՐԾԵԼ ԳԻՏՆԱՅ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՀԱՆԴԷՍ

Ուրբաթ 17 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.30ին, Salle des Sociétés Savantes, 8 Rue Danton, Մէթրօ Օտէոն

Կը խօսին՝ Պ. Ա. ՍԱՀԱԿԵԱՆ, Պ. Ա. ՀԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ, Պ. Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Պ. Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, Պ. Ա. ՄԱՆՈՒՉԱՐ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MASSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Gobelins 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼՈՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐՆԿԱՆ ՎՃԱՐԱՓՈԽԱԾ ԳՈՒՄԱՐՈՎ

Ֆրանսա եւ Գաղութները	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
17
ՄԱՅԻՍ
MARDI
17 MAI
1938

14e Année No. 3732 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ՅԱՆԳԻ «ԱՌԱՆՑՔ»Ը

Մինչ կը կարծուէր թէ Հիթլէրի այցելութիւնը չատ խոր հետեւանքներ չէ ունեցած, քաղաքական տեսակէտով, Մուսոլինի կը փարատէ պատրանքները, դէրդպէին ճառ մը խօսելով Ձենովայի առջեւ :

Եւ հիմա, տեղական թերթերը, դլուխն ըլլալով ծանրաբարոյ «Փան»ը, դառն խորհրդածութիւններ կ'ընեն: Մանաւանդ որ, Իտալիոյ Առաջնորդը վերապահ, քիչ մըն ալ վիրաւորական դիրք մը բռնած էր Ֆրանսայի հանդէպ, այդ ճառին մէջ:

«Փան»ի թղթակիցն է որ կը չեշտէ, վերլուծելով Ձենովայի ճառին բովանդակութիւնը.—

1. Հռոմ - Պերլին առանցքը զօրացած է Հիթլէր - Մուսոլինի տեսակցութեամբ: Ֆաշական Իտալիան եւ նացի Գերմանիան պատրաստ են կարգ մը պայմաններուն մէջ այդ առանցքը վերածելու զինակցութեան մը, նոյնիսկ միացեալ ճակատի մը:

2. Իտալիա կը խորհի զօրացնել իր ազդակցութիւնը զօր. Ֆրանքոյի, ապահովելու համար անոր յաղթանակը :

3. Իտալիա կը պահէ իր ամբողջ վստահութիւնը Ձէյմպըլէնի քաղաքականութեան մասին :

4. Իտալիա կատարեալ հեզուած է Ֆրանսայի հանդէպ, մանաւորապէս սպանիական հարցին առթիւ :

Դեռ աւելի յստակ յայտնութեամբ մը:

Մուսոլինի ոչ միայն հրապարակաւ կ'արդարացնէ Աւստրիոյ կցումը, այլեւ կը հասկնայ թէ տեղէն պիտի չշարժի, եթէ Գերմանիա իր ուզած եղանակով լուծէ նաեւ Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն խնդիրը :

Այնուհետեւ այս համոզման յանգած է նոյն ինքն Չեխոսլովաքիան, քանի որ, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ աջակցութեան ապաւինելով հանդերձ, ուղղակի կը բանակցի Գերմաններու Առաջնորդին հետ եւ զերազոյն փորձ մը կը կատարէ, առաւելագոյն զոհողութիւն ընելու համար անոնց :

Իսկ ամէնէն ծանրակշիռ կէտը՝ Իտալիոյ Առաջնորդին ապառնալիքն է, «այսպէս կոչուած ժողովրդապետական» երկիրներու դէմ: Ազդարարութիւն մը՝ որ կը հասնի Ռիվիէրոսէն ալ անդին, — մինչեւ Մ. Նահանգները, որուն պատերազմական նախապարը անցեալ չարթնու ճառի մը մէջ դիտել կուտար թէ միահեծան պետութիւնները չափը կ'անցընեն ...

Այս առթիւ է որ, Մուսոլինի կը սպառնայ մխացեալ ճակատ հազել Գերմանիոյ հետ եւ մինչեւ ծայրը երթալ, եթէ պատերազմ ծագի յանուն այս կամ այն վարդապետութեան: (Զէ՞ որ ժողովրդապետական երկիրները կ'ուզեն սանձել դիկտատուրաները, զանազան ռազմախաղերով) :

Ուրեմն, Հռոմի այցելութիւնը ոչ միայն զօրացուցած է «առանցքը», այլեւ աւելի սրած՝ երկու դիկտատուրաներուն ախորժակը :

Այս չի նշանակեր թէ անոնք ալ ու ձախ ապարէզ պիտի կարդան, նոր աշխարհակալութիւններ կատարելու համար: Բայց կը հաստատէ նշանակալից իրականութիւն մը,—երկուքը միասին պիտի քալեն, արժեցնելու համար իրենց գերակշռութիւնը՝ կեդրոնական Եւրոպայի մէջ եւ այլուր:

Այդ առաջադրութեամբ ալ, անոնք ամէն բանէ առաջ պիտի ուժի մասին կը խօսին, եւ կը յուցադրեն ալ զանոնք, ծովու եւ ցամաքի վրայ թէ օդին մէջ :

Մուսոլինի Ձենովա համախմբած էր ամբողջ իտալական տորմիղը, եւ խօսեցաւ 300,000նոց բազմութեան մը առջեւ: Զէն մոռցուած, անշուշտ, այն ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային ցուցադրութիւնները ալ, որ կատարուեցան Հիթլէրի այցելութեան առթիւ, Հռոմի եւ Նափոլիի մէջ:

Ի՞նչ խօսք որ Գերմանիոյ մէջ խոր գոհունակութիւն պատճառեց Իտալիոյ Առաջնորդին ճառը, մանաւորապէս այն մասը որ ազդարարութիւնները կը պարունակէ :

— « Ուշադրութեան արժանի են Մուսոլինիի խօսքերը Ֆրանսայի հանդէպ: Ձենովայի ճառը լուսաբանեց Եւրոպայի կացութիւնը: Գերմանիոյ դէմ սարքուած մեծ դաւադրութիւնը մեռած է վերջնապէս: Իտալեւգերմանական համերաշխութիւնը բաւական զօրացած է, իր ծանրութիւնը տալու համար իրականութեան եւ խաղաղութիւն ընծայելու բոլոր անոնց որ խաղաղութիւն կ'ուզեն»:

Կարճ խօսքով, բոլոր տեղեկութիւններն ու լրագրական մեկնութիւնները այլեւս տարակոյս չեն ձգեր թէ՝ հաւաքական զօրանալու ծրագիր մը մշակուած է Հռոմի եւ Պերլինի միջեւ, Եւրոպայի քաղաքականութիւնը հպատակեցնելու համար առանցքին: Այդ կը հաստատէ նաեւ Մուսոլինի, «վերջնապէս մեռած Փաղուած» հռչակելով Սթրէզայի քաղաքականութիւնը :

Այսպէս, բազմաթիւ թղթակիցներ կրկին կը հաւաստեն թէ Հիթլէր հաւանած է որ Իտալիա դերակշռութիւն վայելէ Սպանիոյ, Եուկոսլաւիոյ եւ Թերեւս ուրիշ Պալքանեան երկիրներու, ինչպէս եւ Միջերկրականի մէջ: Անշուշտ Գերմանիան ալ ուրիշ առաւելութիւններ պիտի վայելէ, միշտ զգուշանալով դէպի հարաւ իջնել :

Ազդեցութեան չրջանակներու այս քաղաքականութիւնը արդէն իսկ իրարանցումի մատնած է Թուրք մամուլը, ինչպէս կ'ապացուցանեն երկու կարեւոր Թերթերու խմբագրականները: (Տես Գ. էջ): Անոնք կը գրեն ապշահար.

— «Ազդեցութեան շրջանակներու բաժանումը եւ ազդեցութեան պայքարները միմիայն պարապ տեղերու մասին կ'ըլլան: Անոնք պայքարները կը տեսնեն, այդպիսիներու մասին ներելի է վճռել թէ բոլորովին զուրկ են տեսողութենէ»:

Մենք ալ կ'ընդունինք որ այդպէս է: Իսկ Թուրքիոյ «լեցուելիք պարապութիւննե՞րը»: Ի՞նչպէս պիտի լեցուին... Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՒՍՈԼԻՆԻ ԿԸ ՊԱՆԹԱՑՆԷ ԱՌԱՆՑՔԸ

Իտալիա եւ Գերմանիա մէկ ճակատ, եթէ պատերազմ ծագի...

ՎԵՐԱՊԱՀԱՊՈՒԹԻՒՆ ՓՐԱՆՍԱՑԻ ՀՈՆԴԻՊ

Մուսոլինիի չաթաթ օրուան ճառը՝ Ձենովայի մէջ, չատ խոր տպաւորութիւն գործեց թէ իր բովանդակութեամբ եւ թէ ուժգնութեամբ: Փարիզեան ընթերցու թղթակիցները կը գրեն թէ «Առաջնորդը» խօսեցաւ ոչ միայն բիրտ, այլեւ երբեմն բուռն չեշտով մը:

Ճառին առաջին մասը կը ներկայացնէր Իտալիոյ դիրքը՝ Աւստրիոյ կցման հանդէպ .

— « Մարտ 11ին իրիկուան ժամը 6ին Իտալիա անդամ մը եւս ինքզինքը դատ քառուղիի մը առջեւ որ կը հարկադրէր վճիռ մը տալ: Այդ վճիռէն կախում ունէր անկարգութիւնը, խաղաղութիւնը կամ պատերազմը, այսինքն Եւրոպայի ճակատագիրը: Բայց, որովհետեւ դէպքերը յանկարծակիի չբերին մեզ եւ նախատեսուած էին իրենց տրամաբանական զարգացումով, մենք անմիջապէս եւ բացորոշապէս «ոչ» պատասխանեցինք դիւանագիտական ձեռնարկի մը որ ներկայ պարագային չատ աւելի սոիպողական էր քան ուրիշներ: Իտալիոյ թշնամիները, ամէն կարգի հակաֆաշականները խորապէս յուսախաբ եղան եւ մատնուեցան կատաղութեան մը որուն նպատակը բոլորովին ակներեւ էր, «այլ նոյնքան անզօր: Անոնք յայտնապէս կ'ուզէին ընդհարում մը երկու միահեծան պետութիւններ միջեւ, ամենածանր բարդութիւններ, մէջը ըլլալով պատերազմը, նոյնիսկ եթէ եւ մանաւանդ եթէ ան դուռները բանար համաշխարհային յաղթանակին համար Եւրոպայի մէջ: Ուստի, հարկը չէր որ ճշդեց մեր դիրքը, այլ մեր սեփական կամքը: Բոլոր անոնց որ, լեռներէն անդին, մեր համաձայնութեան քաղաքականութիւն մը վարելու անոնց հետ որ անկեղծօրէն համաձայնութիւն կ'ուզեն: Այսպէս, անցեալ տարի մարտին մենք համաձայնութիւն մը կնքեցինք Եուկոսլաւիոյ հետ, եւ անկէ ի վեր խաղաղութիւնը կը տիրապետէ Ադրիականի ափերուն վրայ: Այսպէս նաեւ համաձայնութիւն մը կնքեցինք Մեծն Բրիտանիոյ հետ: Լոնտոնի եւ Հռոմի միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը կը տարածուի Միջերկրականէն մինչեւ Կարմիր ծով եւ Հնդկական ովկիանոս: Քանի որ մենք վճռած ենք բարեխղճօրէն յարգել այս համաձայնութիւնը, կը հաւատանք թէ Մեծն Բրիտանիան ալ այդպէս պիտի ընէ :

Թոյլ տուէք որ ինչ մը շրջահայեացք ըլլամ Ֆրանսայի հետ կատարուած խօսակցութեանց մասին, քանի որ դեռ կը շարունակուին: Ձեմ պիտեր թէ ելքին պիտի յանգի՞ն անոնք. որովհետեւ, չափազանց հրատապ հարցի մը մէջ որպիսին է Սպանիոյ պատերազմը, մենք կը գտնուինք պատճէշին հակառակ ծայրերուն վրայ: Անոնք կ'ուզեն որ Պարսելոնեան յաղթէ, մենք, ընդհակառակն, յաղթութիւն կը մաղթենք Ֆրանքոյի :

Մեր քաղաքականութեան հիմնական սկզբունքները բացորոշ են: Մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք, խաղաղութիւն բոլորին հետ: Եւ կրնամ ըսել թէ ազգային-ընկերվարական Գերմանիան խաղաղութիւն կ'ուզէ նոյն ջերմութեամբ: Սակայն, խաղաղութիւնը ապահով ըլլալու համար պէտք է ըլլայ դիմեալ: Ահա թէ ինչու ես ուղեցի որ մեր ամբողջ նաւատորմիղը համախմբուի Ձենովայի առջեւ: Մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք, բայց պէտք է մեր բոլոր ուժերով պատրաստ ըլլանք զայն պաշտպանելու, մանաւանդ երբ ճառեր կը տեղան նոյնիսկ Ովկիանոսէն անդին, ճառեր որոնց վրայ պարտաւոր ենք որոճալ: Զի՞ կրնար ըլլալ որ այսպէս կոչուած ժողովրդապետութիւնները իսկապէս վարդապետական պատերազմի մը կը պատրաստուին: Ամէն պարագայի մէջ, լաւ կ'ըլլայ որ իմանան թէ այդ պարագային միահեծան պետութիւնները անմիջապէս միացեալ ճակատ կազմելով, միասին պիտի բախեն մինչեւ ծայրը »:

ԱՊՐԻԼՅԱՆ սղութիւնը արդիւնելու համար խիստ միջոցներ կը խորհի կառավարութիւնը: Մանաւանդ հրամանագիր մը պիտի հրատարակուի, տեսակ մը կառավարական հակակշիռ հաստատելով առեւտրական մեծ հաստատութեանց ռեզերւներուն վրայ: Միւս կողմէ, նահանգապետները մանաւանդ իրաւասութիւններ պիտի ստանան, գիներու անարդար բարձրացումը արգիլելու համար:

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Խորհուրդը փակեց իր նստաշրջանը, ընդունելով Զուլիցերիոյ անկախութեան սկզբունքը: Զիլիի ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը պիտի քաշուի Ազգաժողովէն, քանի որ չընդունուիր բարենորոգման առաջարկը :

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ - ԿԱՆՈՆՆԵՐ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մասնաւոր անձնագիրներ պիտի տրուին որոշ դասակարգերու համար

Պաշտօնաթերթը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց կիրակի օր, օտարականներու բնակութեան մասին, իբրեւ լրացուցիչ Մայիս 2ի հրամանագիրը - օրէնքին: (Տես Յառաջ, 6 եւ 7 Մայիս):

Նոր հրամանագիրը կը բաղկանայ 17 յօդուածներէ: Հետեւեալ գլխաւոր տրամադրութիւնները.—

1. Ֆրանսա բնակող ամէն օտարական որ 15 տարեկանէն վեր է, պարտաւոր է սահմանադրութենէն անցնելէ ութ օր վերջը (եթէ ուրիշ երկրէ մը կուգայ), իր 15րդ տարին լրացնելէ անմիջապէս վերջը (եթէ Ֆրանսա ծնած է կամ եկած է այդ տարիքէն առաջ) կամ իր ամուսնութեան թուականէն սկսեալ (այն փըրթանացի կնոջ համար որ օտարականի մը հետ կ'ամուսնանայ եւ կը դառնայ օտարական) ներկայանալ ոստիկանական վերատեսչութեան՝ Սէնի նահանգին համար, իսկ ուրիշ նահանգներու մէջ՝ իր բնակավայրի ոստիկանութեան (եթէ չկայ՝ քաղաքապետութեան), ինքնութեան թուղթ խնդրելու համար համաձայն իր պատկանած դասակարգին :

Անձնագրի (ինքնութեան թուղթ) ենթակայ ամէն օտարական պարտաւոր է, ամէն բանէ առաջ, ապացուցանել թէ Ֆրանսա մտած է կանոնադրական եղանակով մը :

Անձնագիրը պէտք է ներկայացնել պատկան իշխանութեանց, ամէն անգամ որ պահանջէն : Անձնագիր կրնայ մերժուիլ ո եւ է օտարականի որուն Ֆրանսա բնակութեան չարժառիթները չեն կրնար արդարանալ, ո եւ է օտարականի որ չի համապատասխանեցուած կանոններուն եւ կամ քննութենէ վերջ չի ներկայացներ ցանկալի երաշխաւորութիւնները : Անձնագիրը կրնայ եւ առնուիլ նաեւ այն օտարականէն որ այլեւս չի ներկայացներ այդ երաշխիքները : Երկու պարագաներուն մէջ ալ, ենթակաւ պարտաւոր է անպատճառ հեռանալ երկրէն, տրուած պայմանաժամին մէջ :

Անձնագիրը ի զօրու է բոլոր նահանգներուն համար, բացի Մոզէլէն, Վերին Հռենոսէն եւ Ստորին Հռենոսէն : (Այս երեք նահանգները երթալու համար պէտք է մասնաւոր արտօնութիւն առնալ : եթէ արտօնութիւն տրուի, մասնաւոր դրոշմադրոշմ մը պիտի փակցուի անձնագրին վրայ) :

Անձնագրի օրինական տեւողութիւն է երեք տարի, սկսելով այն թուականէն ուր ինքզինքը ներկայացուած է, համաձայն ներկայ հրամանագրի առաջին յօդուածին, այն օտարականներուն համար որոնց բնակութեան վերջնական արտօնութիւն տրուած է : Որ եւ է օրինական անձնագիր պիտի չտրուի, մինչեւ որ օտարականը նախապէս ներկայացուցած չըլլայ առողջապահական օրինաւոր վկայական մը : Ժամանակը անցած որ եւ է անձնագիր անարժէք է :

Ո եւ է օտարական չի կրնար որ եւ է գործով զբաղիլ, առանց իր դասակարգին վերաբերեալ «աշխատաւորի» անձնագիր ունենալու : Եւ կրնայ գործել միայն այն նահանգին մէջ որուն համար տրուած է անձնագիրը : Պէտք է մասնաւոր արտօնութիւն ստանալ, ուրիշ նահանգի մը մէջ գործելու համար :

Այն օտարականները որոնք ժամանակը լրացած «աշխատաւոր»ի անձնագիր ունին եւ անոր վերանորոգման առեն կը հաստատեն թէ կանոնաւորապէս եւ անընդհատ Ֆրանսա բնակած են առ նուազն տասը տարի, մասնաւոր անձնագիր մը պիտի ստանան : Նոյնպէս մասնաւոր անձնագիր պիտի տրուի անոնց որ աշխատանքի նախապարտութեան իրաւասու օրհասներէն աշխատանքի արտօնութիւն ստացած են կանոնական տեւողութեամբ (երեք տարի) : Այս կարգի մասնաւոր անձնագիր ունեցողները պիտի կրնան մայր երկրին ամբողջ տարածութեան վրայ ի գործ դնել թուղթին վրայ նշանակուած արհեստը :

Մասնաւոր տեսակի անձնագիրը կրնայ տրուիլ նաեւ այն օտար աշխատաւորներուն որ կը պատկանին հետեւեալ դասակարգերուն.—

1.— Օտարականներ որ Ֆրանսա կը բնակին անընդհատ՝ աւելի քան **15** տարիէ ի վեր :

2.— Օտարականներ որ առ նուազն երկու տարիէ ի վեր ամուսնացած են իրենց սկզբնական հպատակութիւնը պահած Ֆրանսուհիներու հետ :

3.— Ի ծնէ Ֆրանսուհիներ որ ամուսնացած են օտարականի մը հետ եւ չեն պահած իրենց սկզբնական հպատակութիւնը :

4.— Ֆրանսացի զաւակներու հայր կամ մայր օտարականներ, պայմանաւ որ ապացուցանեն թէ առ նուազն հինգ տարիէ ի վեր Ֆրանսա կը բնակին, թէ Ֆրանսա ծնած բոլոր զաւակները Ֆրանսացի են :

5.— Այն օտարականները որ կամաւոր եղած են ֆրանսական բանակին մէջ եւ ունին տոմս ունին:

6.— Այն օտարականները որ ծառայած են օտար լեգէոնի մէջ եւ ունին բարի վարուց վկայական, ինչպէս եւ հրամանատարին ընդառաջող վկայութիւնը՝ Ֆրանսա բնակութեան համար :

Ֆրանսա բնակելու արտօնուած ամէն օտարական որ բնակարան կամ բնակավայր կը փոխէ, նոյնիսկ միեւնոյն համայնքին (քոմիւն) սահմաններուն մէջ, եթէ այդ դիւղախումբը 10.000էն աւելի բնակիչ ունի, պարտաւոր է, իր մեկնումէն առաջ, իր անձնագիրը կամ ընկալագիրը (ռէսէփիսէ) վաւերացնել ոստիկանութեան տեսուչին (եթէ չկայ՝ քաղաքապետութեան), ճիշդ ու ճիշդ նշանակելով այն վայրը ուր կ'ուզէ երթալ: Նոյն ձեւակերպութիւնը պիտի կատարէ իր նոր բնակավայրը կամ թաղը հասած առեն, 48 ժամուան ընթացքին :

Ո եւ է օտարական որ քերած, ուրիշ բառեր գրած կամ խարդախած է իրեն յանձնուած անձնագիրը կամ ընկալագիրը, կամ վարչական գործողութեան մը առեն գործածած է ուրիշին պատկանող անձնագիր մը կամ ընկալագիր մը, պիտի արտաքսուի Ֆրանսայէն, միեւնոյն առեն կրելով օրինական պատիժները :

Տանտէրները, պանդոկապետները, ընտանեկան հիւրանոցներու (փանսիոն) տէրերը կամ պատասխանատու վարիչները (ժէրան) եւ ուրիշ ո եւ է անձ որ բնակութիւն կամ իջեւան կ'ընծայէ օտարականներու, ի՛նչ անունով ալ ըլլայ, կամ անոնց վարձու կուտայ առանց կահ կարասիի վայրեր, պարտաւոր են ոստիկանական տեսչութեան (եթէ չկայ՝ քաղաքապետութեան) յանձնել մասնաւոր յայտարարութիւն մը, նշանակելով ենթակային անունը, մականունը եւ իրաւական վիճակը, ինչպէս եւ անձնագրին կամ անցագրին թիւը, թուականը եւ տրուած վայրը: Այս յայտարարութիւնը պէտք է ըլլայ օտարականին ժա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՂՎԱՐԱԿԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
թարգմ՝ ՏԻՆԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ
Trans : J. M.
Թարգմ. Փ. Ս.

Մի րոպե ևս ու ես կը զտնուէի Ռուսիոյ բոլոր ընդհատակեայ հերոսներուն հետ, որոնք Ցարուհիին սպասաւորներուն մէջ կը գտնուէին։ Ես ուզեցի ետ դառնալ, բայց ուշացած էի։ Ես ստիպուեցայ շարունակել ճամբաս դէպի Ցարուհիին սենեակները։

Ես գիտէի, որ ինձ կը հետապնդէին։ Ես գիտէի, որ եթէ ես ետ դառնայի, ինձ պիտի ձերբակալէին եւ ոչ մէկ ելք պիտի ունենայի։

ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ՍՏԱՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ժամանակակից հայ գրականութեան դասախօսութիւններ

Ա. Տէրեան, Ա. Զարդարեան, Ա. Ահարոնեան, Ե. Չարենց, Ս. Կապուտիկեան, Ա. Ալազան, Ա. Ղազարեան, Ա. Ղանալանեան, Ա. Ալպօյաճեան, Ա. Ղարիբեան, Ա. Ղազանճեան, Ա. Ղազարեան, Ա. Ղանալանեան, Ա. Ալպօյաճեան, Ա. Ղարիբեան, Ա. Ղազանճեան

Հրատարակութիւն Հայկական Սովետական Գրականութեան Ընկերակցութեան

Գինը 1 ռուբլի 50 կոպեկ

Ստացուած է ամէն տեղ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ՍՏԱՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ժամանակակից հայ գրականութեան դասախօսութիւններ

Ա. Տէրեան, Ա. Զարդարեան, Ա. Ահարոնեան, Ե. Չարենց, Ս. Կապուտիկեան, Ա. Ալազան, Ա. Ղազարեան, Ա. Ղանալանեան, Ա. Ալպօյաճեան, Ա. Ղարիբեան, Ա. Ղազանճեան

Հրատարակութիւն Հայկական Սովետական Գրականութեան Ընկերակցութեան

Գինը 1 ռուբլի 50 կոպեկ

Ստացուած է ամէն տեղ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ՍՏԱՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ժամանակակից հայ գրականութեան դասախօսութիւններ

Ա. Տէրեան, Ա. Զարդարեան, Ա. Ահարոնեան, Ե. Չարենց, Ս. Կապուտիկեան, Ա. Ալազան, Ա. Ղազարեան, Ա. Ղանալանեան, Ա. Ալպօյաճեան, Ա. Ղարիբեան, Ա. Ղազանճեան

Հրատարակութիւն Հայկական Սովետական Գրականութեան Ընկերակցութեան

Գինը 1 ռուբլի 50 կոպեկ

Ստացուած է ամէն տեղ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ՍՏԱՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ժամանակակից հայ գրականութեան դասախօսութիւններ

Ա. Տէրեան, Ա. Զարդարեան, Ա. Ահարոնեան, Ե. Չարենց, Ս. Կապուտիկեան, Ա. Ալազան, Ա. Ղազարեան, Ա. Ղանալանեան, Ա. Ալպօյաճեան, Ա. Ղարիբեան, Ա. Ղազանճեան

Հրատարակութիւն Հայկական Սովետական Գրականութեան Ընկերակցութեան

Գինը 1 ռուբլի 50 կոպեկ

Ստացուած է ամէն տեղ

մանուկն 48 ժամ վերջը, մասնաւորներու կողմէ, իսկ 24 ժամ վերջը՝ արհեստով պանդակատէրերու եւ իշեւան ճարողներու :

*** Ոտիկանութիւնը կրնայ մասնադրոշմ պահանջել ո եւ է օտարականի անձնագիրը տուա ծատեն, եթէ անհրաժեշտ գտնէ :

*** Այն օտարականները որ Ֆրանսա կուգան ուսումնասիրութիւններ կատարելու, առեւտրական գործեր քննելու կամ իրենց ընտանիքներուն այցելելու համար, անձնագիր պիտի ստանան միայն մէկ տարուան համար :

« Թան » մասնաւոր յօդուած մը նուիրելով այս հարցին, անհրաժեշտ կը գտնէ մաքրադործումը : Պիտի հրատարակենք յաջորդով : Մեւնոյն թերթը, որ պրպտումներ կը կատարէ օտարականներու մասին, իր որբորդ յօդուածին մէջ միջանկեալ կը յիշէ նաեւ Հայերը, մասնաւորապէս օրինակ առնելով Ալֆորվիլը : Այդ մասն ալ՝ յաջորդով :

"ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԷ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ,,

Կոչեր ձայնասփիւռով եւ օդանաւով

Ազգ· պաշտպանութեան փոխառութեան առթիւ որ հրապարակ հանուեցաւ երէկ, վարչապետ Պ· Տալատիէ հետեւեալ ձայնասփիւռ ճառը խօսեցաւ·

— « Պէտք ունինք հինգ միլիառ ֆրանքի : Հինգ միլիառ ֆրանք կը պահանջենք երկրէն : Վստահ եմ թէ յաջողութիւնը արագ պիտի ըլլայ եւ վճռական : Ան կանխաւ ապահովուած է նիւթական պայմաններով եւ բարոյական պատճառներով : Նիւթական պայմանները — Ֆրանի մը օրուան մէջ Ֆրանսա վերադարձան միլիառաւոր ֆրանքներ, արժեթուղթերը բարձրացան 14 առ հարիւր, գանձատոմսերը , ինչպէս եւ ազգ· պաշտպանութեան տոմսերը արձանագրուեցան արագօրէն : Մեւնոյն ատեն Պանք տը Ֆրանսին զեղչի սակը Հուկէս առ հարիւրի զեղչուեցաւ : Այսպիսի արդիւնքներ անշուշտ շատ նպաստաւոր մթնոլորտ մը կը ստեղծեն փոխառութեան համար : Այս բարեդէպ յաջողութիւնը ապահովուած է նաեւ փոխառութեան բարոյական պայմաններով : Փոխառութիւնը սահմանուած է ազգ· պաշտպանութեան : Օրուան այս ժամուն ո՞րքան-սացին կրնար մերժել իր աջակցութիւնը՝ պահպանելու համար իր հայրենիքին ազատութիւնը եւ մեծութիւնը, արդար եւ մարդկային խաղաղութիւն մը : Այս առտու, կարգալով օտար թերթերը, կ'իմանամ թէ մեր սահմաններէն անդին, կարդ մը երկիրներու մէջ ճախողում կը նախատեսեն այս փոխառութեան համար : Դուք այս յոյսերուն պիտի պատասխանէք ապացուցանելով անոնց ունայնութիւնը : Երբ Ֆրանսայի ապագան խնդրոյ առարկայ է, պէտք է կանխաւ հրամայ Ֆրանսացիներուն պատասխանը : Ազգ մը որ յաճախ ապացուցած է թէ դիտէ իր արիւնը թափել պատերազմի դաշտերուն վրայ, փրկելու համար իր անկախութիւնը, պիտի չվարանի իր դրամը նուիրել այն պահուն երբ անհրաժեշտ է իր փրկութեան համար» :

Դարձեալ ձայնասփիւռով ճառ մը խօսեցաւ Զօր· Նոլէ, նախագահը ազգ· պաշտպանութեան ինքնավար անուոկի, տեղեկութիւններ տալով նոր հաստատութեան մասին եւ ջերմ կոչ մը ուղղելով : « Եթէ մեր զաւակները պիտի կռուին, գոնէ թոյլ չտանք որ ռազմադաշտ երթան առանց յաջողութեան բոլոր պատեհութիւններն ապահոված ըլլալու» : Կոչ մըն ալ հանգստեան թոշակներու նախարարը ուղղեց, յանուն 3.800.000 ռամիկներու :

*** Երկկուրնէ ի վեր օդանաւեր կը սաւառնին Փարիզի եւ ուրիշ կեդրոն քաղաքներու վրայ, թռուցիկներ ցրուելով եւ լուսաւոր ազդեր շողացնելով ի նպաստ փոխառութեան : Այսպէս պիտի չարունակուի մինչեւ վեց օր :

*** Կառավարութիւնը որոշեց 100 ֆրանքնոց մուրհակներ ալ հանել, որպէսզի ժողովուրդին համեստ դասերը կարենան մասնակցիլ ազգ· փոխառութեան :

Զնխաւը գոհացո՛ւմ պիտի տան Գերմաններուն

Ռոնրատ Հէնլայն, Զեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն Առաջնորդը, Լոնտոնէն Պերլին անցնելով, տեղեկութիւններ հաղորդեց իր տեսակցութեանց մասին : Ցետոյ վերադարձաւ Փրակա, ուր երէկ ընդունուեցաւ վարչապետ Միլան Հոյայի կողմէ : Կ'ըսուի թէ չեխական կառավարութիւնը առաւելագոյն զիջումները պիտի կատարէ բանակցութեանց ընթացքին, և հարկին փոփոխելով սահմանադրութիւնը : Հէնլայնի Լոնտոն այցելութիւնը զարմանք պատճառեց Փրակայի մէջ· բայց Զեխերը այժմ գոհ կ'երեւան, հաւատալով թէ Անգլիոյ չեմասէր շրջանակները պիտի ազդեն, բանաւոր պահանջներ ներկայացնելու համար :

Զեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարը ունկնդրութեան ընդունեց Փրակայի անգլիական եւ Ֆրանսական դեսպանները : Հանրային կարծիքը հանդարտ է, իսկ Պերլինի մէջ լուրերուն կը պահեն, սպասելով բանակցութեանց արդիւնքին : Գերմանական մամուլը միշտ կը յիշեցնէ թէ գերման եւ միւս փոքրամասնութիւնները երբեք պիտի չգոհանան մասնակի լուծումներով, այլ կը պահանջեն ճանչնալ իրենց բացարձակ հաւասարութիւնը Զեխերուն հետ : Կարգ մը անգլիական թերթեր կը գրեն թէ Լոնտոնի մէջ Թեւդրուած է որ Զեխոսլովաքիա դադրեցնէ իր վնասկցութիւնը Ե· Միութեան հետ : Ուրիշ աղբիւրի մը համաձայն, Փրակայի մէջ կը խորհին Զեխոսլովաքիան վերածել դաշնակցային պետութեան մը, յարեւնման Զուիցերիոյ : Լեհաստան տրամադիր կ'երեւայ հանդիպելու այս ձեւափոխման, առանց կատարեալ ինքնավարութիւն պահանջելու լեհական փոքրամասնութեան համար, բայց կը պնդէ որ Զեխոսլովաքիա չէզոք պետութեանց խմբակին միանայ, բաժնուելով Ե· Միութենէն :

ՀԱՍԱՏԱՏԱԼԻՔ ՓԱՆ ՄԸ ՏՐՈՒԱԾ

Վուլվոս թերթերը կը գրեն թէ հաճախ հաստատուած է Բեթալի Ս· Երրորդութիւն եկեղեցւոյ հաստոյքներուն վրայ : Թուրք թերթերը այս առթիւ կ'ըսեն թէ Թագ· խորհուրդը կեղծ վկայական մը տուած է Էմիրխանեան ժառանգութեան առթիւ եւ թէ 27.000 ոսկիի մաքսանենգութիւն կատարուած է ...

Մեհմիկ Ալցեց իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները Անգլիոյ հետ, որ 100.000 տոլարի հին առնելիք մը պահանջած էր : Լոնտոնի մեքսիկեան դեսպանը անմիջապէս մեկնեցաւ, իսկ անգլիական դեսպանէն ալ խնդրուեցաւ որ հեռանայ : Ինչպէս կը յիշուի, Մեքսիկայի կառավարութիւնը վերջերս գրաւած էր անգլեւամերիկեան ընկերութեանց քարիւղի հանքերը :

Գերմանական կառավարութիւնը մերժեց Մ· Նահանգներու բողոքագիրը՝ ամերիկեան հպատակ Հրեաներու գոյքերուն արձանագրութեան մասին : Գերմանական զեկոյցը դիտել կուտայ թէ բոլոր Հրեաները հաւասար ձեւի վրայ կը գտնուին :

Սպանիոց ազգայնականները 10 քիլոմեթր եւս յառաջանալով, նոր ճամբայ մը բացին դէպի Մելիերկրական : Կռիւները կը չարունակուին կատաղօրէն :

ԵՐԱՏՏԸ անչափելի վնասներ պատճառած է միջին Ֆրանսայի մէջ : Ոչ մէկ հունձքերը վնասուած են, այլեւ անասունները կեր չունին :

Պելճիոց նոր գահլիճը կազմեց ընկերվարական Սփաք, որ ամէնէն երիտասարդ վարչապետն է, 39 տարեկան :

Անգլիոց գահլիճին մէջ կարեւոր փոփոխութիւններ կը նախատեսուին : Պիտի փոխուին մասնաւորապէս արտաքին եւ օդանաւային նախարարները :

Ալեքսանտրիոյ Սանճաքին ընտրութեանց առթիւ, թուրք թերթերը կը դրեն թէ 25 թուրք պետեր Ա֊թաթիւրքի միջամտութիւնը խնդրած են, « քանի որ քուէարկութեան ազատութիւն չէ մնացած» : Նոյն աղբիւրին համաձայն , « կարդ մը կուսակցութեանց ենթակայ Հայեր Անտիոքի մէկ դպրոցին մէջ ժողով գումարելով, որոշած են բնակչել այն Հայերը որ չեն արձանագրուիր իրենց տանկերուն մէջ» ...

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

«Ակնունի» ենթահանձնաժողովի ժողովը 18 Մայիս, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, ակումբին մէջ :

«Վրէժ» խումբի ժողովը, 19 Մայիս, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը :

Այս ժողովներուն կը խօսի Ընկ. Վ. Իշխանեան :

"ՄԱՑԻՍ 28Ը,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Մայիս 28ին, Ճաշէն երեկոյ ժամը 8.30ին,
«Գալիզէի» շքեղ սրահին մէջ, 21 Bld. Dugomier
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Ց. ԳԱՑԱԻԿԵՒՆ
ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն

Հարիւրամեայ Յունական Հայկազեան Բառարանի

Պիտի տօնախմբուի Սեպտ. Մխիթարեան Վարժարանի մէջ
28 Մայիս կիրակի օր, ժամը 15ին
Նախագահութեամբ Գերպ· Գրիգոր Պզշկեանեանի
կը քանախօսեն՝ Պ· Գ· Ա· Զօպանեան, Ե· Վրդ· Տնեան, Յ·Ր· Տէր-Մովսիսեան·
Բանախօսութիւնները պիտի ընդմիջուին գեղարուեստական բաժիններով :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ազգիս Սեպտեմբի եւ իր 27 ընկերներուն յիշատակին
կազմակերպուած մարսէյլի Սալոյ ջորի Շայր. Միութեան կողմէ
19 Յունիս, կիրակի օր Սէնթ Անթուէնի պարտէզին մէջ·
կը խնգրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն չխաչաձեւել :

ՀԵՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ուսուցչուհի դասախօսութիւնը Հինգշաբթի, 19 Մայիս ժամը 9ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, Փարիզ· կը դասախօսէ Հ. Սահակ Տ. Մովսէսեան: Նիւթ՝ «Կիլիկիա եւ Լեւոն Հինգերորդ»:

×

Պ· Ա· Զօպանեանի պարբերական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 17 Մայիս, երեքշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին: Նիւթ՝ «Գ. Նարեկացին»:

ԹԱՏՐՈՆ

կազմակերպուած՝ ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԴԱՑԻՆ ՄԻՒԹԵԱՆ կողմէ
22 Մայիս, կիրակի երէկոյ ժամը 3ին
Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Ռիւ Գօսիւէ, Մէթրօ՝ Բաւաօնիէր:
Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐԾԻՒԸ ԻՐ ԲՈՑՆԻՆ ՄԷՋ

ՀԵՂԻՆԱԿ Ա. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ

Առաջաբան՝ ԼԵՒՈՆ Կ. ԿԵՐՏԱՆԷ

Սաւսար հատոր մը, որ հիւթեղ եւ զուարթ պատմութիւններով կուտայ հետաքրքրական նկարագրութիւնը Հայոց Հայրիկի առաջնորդութեան շրջանին (1879 — 1886) Վանի տիպարներուն, կարեւոր դէմքերուն եւ անցքերուն եւ անոնց ընդմէջէն լոյս կը բիրէ Վասպուրականի Աբծիւի դէմքին մեծութիւնը :

Գինն՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ 15 ֆրանք, մնացեալ երկիրներ 60 սէնթ : Դիմել հեղինակին, 17, Rue de l'Arrivée, Enghien - les - Bains, (S. et O.) France, «Ապագայ»ի խմբագրատունը 4, Rue Saulnier, Paris (9) եւ Հ· Սամուէլի գրատունը՝ 51, Rue Mr. le Prince. Paris (5):

ՋԱՐԴԻՆԻԸ (COCARDE)

Ձ. Ձ. ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՔԱՆԱՄԵԱԿ ԱՌԹԻԻ

Հայկական եռագոյնն ու Ազարատը 1918 - 1938 թուերով կը ներկայացնէ մեր պատրաստած գունաւոր գաթդանիշը:

Նշանակուած է խիստ մատչելի գիներով — մինչեւ 250 հատ՝ 75 սանթիմ 250 - 500, հատ՝ 65 սթ. 500էն վեր հատ՝ 60 սանթիմ:

Կը վաճառուի ԲԱՑԻՍ 28ի տօնակատարութիւնը կազմակերպողներուն միայն եւ կանխիկ: Պատպրանքները կ'ընդունուին մինչեւ Մայիս 20: Դիմել S. T. Tovmassian, 20. Rue Jouy-Rouve. Paris (20).

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՒԹԻՒՆԸ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ սրահին մէջ, 22 Մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով, Գոլսոյ Տրամաթիք Ընկերութեան խաղացանկէն

ԹԱԲԱՆ Կ'ՈՒԶԵՄ...

(զաւեշտ 3 արար, Թարգմ. Ա. Մատաթեանց), երկու ժամ ծիծաղ, կը մասնակցին Տիկին ՓՆԱՐ ՄԱՔՏՕՆԱԼԴ, Տէր եւ Տիկին ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին ԳԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ս. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՍԱՆՃԱԳ, Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՍԳԱԼԵԱՆ եւայլն:

Տոմսերը կը ծախուին դրատուն Հ. Սամուէլի, 51 Rue Mr. le Prince.

LES TAPIS «ARMENIA» 23 Rue Jean Mermoz մէթրօ St. Philippe du Roulle
Կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ կին մը որ նոր գործ գործել գիտնայ: Դիմել առաւօտները ժամը 9,30էն 10.30:

ԿԸ ՓՆՏՐՈՒԻ

— Եալովայի Գըլըճդիւզացի սրճավաճառ Գրիգոր Պարսամեան կը փնտռէ իր զաւակները՝ Ազատն որ ամուսնացած էր, Սրբուհի, Զարուհի, Հայկուհի եւ Պարսամ, որ 7 տարեկան էր տարագրութեան միջոցին: Իր մայրը՝ Երանուհի, անօթի մնալով իր զաւակը՝ Պարսամ, ծախած է Ամերիներուն 10 օխա ալիւրի փոխարէն: Իրենց մասին լուր ունեցողներէն կամ հասցէներնին գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել իրենց ծերացած հօր՝ Krikor Barsamian, 23, Rue Nouvelle, Alfortville, (Seine) , France:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Կ· ԽԱԶԻ ՊԱՆԵԼՕ - ՔԱՇԱՆԻ

Վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է 43 ֆրանք Պ· Լեւոն Թաղէոսեանէ, իր զաւկին մահուան առթիւ :

Թամագոյցի եւ գոհարեղինաց

վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

Maison de la Mutualité

24, Rue St. Victor Métro: Maubert-Mutualité

Կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին

ԼԷՊԼԷՊԻԶԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՏԻԳ. ՉՈՒՀԱՋԵԱՆԻ Ծննդ. Հարիւրամեակին ուղղ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ՃԼԷՄՉՃԵԱՆԻ

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ձեւերով, գունաթուղթեր փակցնելու եւ ներոզութիւններու համար դիմեցէք ճամպով՝ S. GRÉGOIRE, 1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

31, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ Եւրոպական թեմամուած կերակուրներ :

ՕՆ ԴՈՒԶ

MARQUE DÉPOSÉE

ANISETTE DUZE

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒՏ ԹԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԹԻԻ - ازوزت ممول خالص دمان

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻՐՋ

Ջուտ խոզոցէ քարով եւ անիսոնով պատրաստուած ճայկական օղի է ՐԱՓԸ ՏԻՐՋ· Ջուրերով արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'այրի եւ գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՐՋ որուն անուշ բաղադրատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաշակուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մեքենք անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ոտքերու եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաստեղէններ: Ընտրուած գրի գներ: Չափաւոր գիներ:

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 07-77

Tailleur de ST. BERNARD
Pour Hommes et Dammes
H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ ձեռք հագուստի համար մինչեւ Յունիս 14:
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆՈՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (երկու փորձ) ակռայ 350—450 ֆր.է· Նուէր կը տրուի 450 ֆրանքէն սկսեալ կամ կոյֆ· 450 ֆրանքէն վար հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի Հայկուհի Կիւլպօհեանի արտեսատանոցին պատրաստուած, դարեան յատուկ, արժէքաւոր ժուշտակ վգնոց մը: Ներկայանալ ցեղասպանութեան կոթողով: Վերոյիշեալ նուէրներէն չեն օգտուիր մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր իրենց անունները հայերէն լեզուով թարգմանել :

Բաց է Կիրակի մինչեւ կէսօր

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damrémont — PARIS (18e)

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԵՔ ԼԻՒՅԻՆ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Court Lafayette, angle Corvisart

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՌԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
18
ՄԱՅԻՍ
MERCREDI
18 MAI
1938

14e Année No. 3733

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԼԱՃՈՒԵԼԻՔ ՊԱՐԱՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ»

Երէկ անցողակի յիշեր էինք Թրքական երկու կարեւոր Թերթե-րու՝ «ԵԷնի Սապահ»ի եւ «Թան»ի խմբագրականները, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ քաղաքական ծրագիրներուն մասին:

Երկու խմբագրականները ամբողջութեամբ արտատպուած ըլ-լալով նոյն Թիւին մէջ, ընթերցողները կրցան գաղափար մը կազ-մել տիրող մտահոգութեանց մասին:

Յատկանշական պարագայ մը,— երկու Թուրք հրապարակագիր-ները, Հիւսէյին Ճահիտ եւ Ահմէտ Էմին, «ազգեցութեան չրջանակ-ներ»ու խնդիրը քննած ատեն, միշտ կը խօսին յանուն պալքանեան պետութեանց եւ անոնց 60 միլիոն ժողովուրդին: Ըսել կ'ուզեն Թէ այդ երկիրներուն մէջ «լեցուելիք պարապութիւնները» չկան, եւ ե-թէ մէկն ու մէկը ուզէ նախապատերազմեան մեթոտներ փորձել, իրեն դէմ պիտի գտնէ Պալքանեան Միութիւնը:

Այսպէս, Հիւսէյին Ճահիտ կը գրէ, ակնարկելով Հիթլէր-Մուսոլինի տեսակցութեան առթիւ չրջած լուրերուն, (ԵԷնի Սա-պահ, 10 *մայիս*)*.*

— « Եւրոպայի հարաւ-արեւելքը մենք, Պալքանցիներս կը գտնուինք: Հոս գտնուող պետութիւնները առանձինն առանձինն փոքր են, բայց բոլորն ալ կը բաղկանան այնպիսի ժողովուրդնե-րէ, որ իրենց ազգայնութեան ու անկախութեան համար երկար եւ դժուարին պայքարները աչք առնելով, խոր կենսունակութեամբ մը մեծ զոհողութեանց յանձնառու եղած են: Միեւնոյն ժամանակ, անոնք վճռած են Պալքանները փրկել եւրոպական մեծ պետութեանց դիւանագիտական խաղերուն գործիք ըլլալէ եւ այս նպատակով համաձայնութիւն մը կնքած են իրենց միջեւ:

Պալքանները կիսավայրենի, անտէր, անպաշտպան ափրիկեան երկիր մը չեն կրնար ըլլալ »:

Թիհրիճատի երբեմնի տեսաբանը միեւնոյն առեն վճիռներ ալ կ'արձակէ.

— « 1914ի պատերազմով վճռապէս անհետացած է այն երազը որ Պերլինէն սկսելով մինչեւ Պասրայի ծոցը երկարող գերմանա-կան մեծ շրջանակ մը կը բաղմար: Միջերկրականի ալ դարձեալ հռոմէական ծով մը դառնալը անկարելի է: Պատմութեան յառա-ջացումի ընթացքին մարմին առած իրականութիւնները ըմբռնե-լով հանդերձ, գանոնք չընդունելով սեւեռեալ գաղափարի մը կառ-չած մնալ՝ պիտի նշանակէր իյնալ սխալի մը մէջ որ միմիայն ա-ղետներով պիտի վերջանար»:

Միւսը, Ահմէտ Էմին, կը լրացնէ պակասը, իր Թերթին մէջ (Թան, 9 *մայիս*)*.*

— « Ագգեցութեան շրջանակներու բաժանումը եւ ագդեցու-թեան պայքարները միմիայն պարապ տեղերու մասին տեղի կ'ու-նենան: Անոնք որ Պալքաններու մէջ օտար շահերու կողմէ լեցուե-լիք պարապութիւններ կը տեսնեն, այսպիսիներուն հանդէպ ներե-լի է վճռել Թէ անոնք բոլորովին զուրկ են տեսողութենէ:

Պալքանները լեփլեցուն տեղ մըն է: Հոս միմիայն պալքանեան շահերու համար տեղ կայ :

Վաթսուն միլիոնէ աւելի կենսունակ, ընդունակ, աշխատասէր մարդիկ են որ կը լեցնեն Պալքանները: Պալքանեան ազգերէն իւրա-քանչիւրը լաւագոյնս ըմբռնած է այն պատճառները որոնք զինքը յետամնաց ըրին »:

Ինդիրը այսպէս ձեւակերպելով, երկու Թուրք հրապարակա-գիրները ամէն բանէ առաջ կը ձգտին արթնցնել Պալքանները, — իրենք Թէ անոնց գլխուն կուտակուած ըլլար բուն փոթորիկը :

Մենք տեղեկութիւն չունինք Թէ ի՛նչ ծրագիրներ կ'որոճան երկու միահեծան, Փաշական պետութիւնները, Գերմանիա եւ Ի-տալիա, հարաւային արեւելեան Եւրոպայի, Պալքաններու, Մօտա-րը Արեւելքի կամ Միջերկրականի մասին: Մարդիկ այդպիսի բա-ներու մասին կը խօսին միայն չորս պատի մէջ: Գլուխ գլխի: Ա-լէ աւելի՝ «Առաջնորդ»ները, չարունակ հեզնելով ժողովրդապետա-կան կարգուսարքը :

Բայց, դատելով դէպքերու ընթացքէն, կրնանք չարք մը են-թադրութեանց կամ տեսութեանց յանգիլ:

Առաջին.— Հռոմ-Պերլին առանցքը իսկապէս կը ձգտի հիմ-նադրել եւ զօնդաւորել երկու դիկտատուրաներուն ազդեցութիւ-նը՝ կեդր· Եւրոպայէն մինչեւ Պալքանները, դէպի Արեւելք եւ ա-րեւելեան Միջերկրական :

Այդ ճամբուն վրայ, անոնք բնականաբար համաձայնած են, որպէսզի ընդհարումներ չպատահին իրարու հետ: Ատոր համար է որ, բոլոր իրազեկները կը պնդեն Թէ Գերմանիա զերակչութիւն պիտի վայելէ Ռումանիոյ, իսկ Իտալիա՝ Եուկոսլաւիոյ մէջ :

Յարձեալ, այդ իրականութիւնը կը հաստատէ Իտալիոյ հան-գուցեր հաւանութիւնը՝ Աւստրիոյ կցման եւ անտարբերութիւ-նը՝ Չեխոսլովաքիոյ ճակատագրին հանդէպ: Անշուշտ այն հասկա-ցողութեամբ որ ինքն ալ աւելի ազատ գործէ Միջերկրականի մէջ:

Երկրորդ.— Երկու պետութիւններն ալ կարօտ ըլլալով հում նիւթերու եւ չհատատաններու, ամէն միջոց պիտի փորձեն, զօրա-ցնելու եւ ընդլայնելու համար իրենց ազդեցութեան չրջանակները, դէպի Սեւ ծով եւ Միջերկրական :

Արդ, այս ծաւալումը անտեսական հանգամանք ունենայ Թէ քաղաքական, «լեցուելիք պարապութիւններ» չի կրնար գտնել Պալքաններու մէջ, որոնք, այո՛, «կիսավայրենի, անտէր, ան-պաշտպան ափրիկեան երկիր չեն», ինչպէս կը յայտարարէ Հիւսէյ-ին Ճահիտ :

Բայց, կարելի՞ է նոյն բանն ըսել Թուրքիոյ համար ալ, աչքի առջեւ ունենալով եւ՛ երկրին տարածութիւնը, եւ՛ ժողովուրդը եւ՛ պետականութիւնը »: Եւ իրականութիւն չէ՞ որ ամէնէն աւելի «լեցուելիք պարապութիւնները» փորձութիւն կը բերեն, մանա-ւանդ երբ աւար են, ոչ Թէ արդար իրաւունք ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈԽԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԵՑԱԻ ՄԷԿ ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ, ՔԱՆԻ ՄԸ ԺԱՄԷՆ

Անհանգստութեան յաչողութիւն մը դառաւ ազգ. պաշտպանութեան փոխարտու-թիւնը, որ հրապարակ հանուած էր երկուշաբթի, առտուան ժամը 9ին: Այն առաջին օր, իրիկուան դէմ երբ իր կարգին ձայնասփիւռ ճառ մը պիտի խօ-սէր, ելմտական նախարար Պ. Մառշանօ յայտարարեց Թէ աւելի շատ չնոր-հակալութիւն պիտի յայտնէ ժողովուրդին, փոխանակ հայրենասիրական կոչ մը ուղղելու :

Այս յաչողութեան նպաստեցին ոչ միայն սեղանաւորական հաստատու-թիւնները, որոնք մեծ ապսպրանքներ ստացած էին, այլեւ խոնարհ գործերը, շահաւոր գտնելով փոխարտութեան պայմանները:

Ելմտական նախարարը իր ճառին մէջ բացատրեց Թէ կառավարութիւնը ուզած էր հինգ միլիառով սահմանափակել փոխարտութիւնը, որպէսզի չվնասէ ճարտարարուեստական հրապարակի պահանջներուն: Այս առթիւ գոհունակու-թեամբ հաստատեց Թէ չարունակ ֆրանսական գումարներ կը վերադառնան արտասահմանէն , դիւրացնելով դրամի ազատ չրջաբերութիւնը: «Անստահման փոխարտութիւն մը կվանելով բոլոր արամադրելի գումարները, կրնար վնասա-կար հետեւանքներ ունենալ: Ուրեմն միայն պետութիւնը չէ որ պիտի օգտուի կացութեան բարւոքումէն: Երկրին ամբողջ տնտեսութիւնը պիտի օգտուի այս կացութենէն: Մնաց որ, կառավարութիւնը իր ջանքերուն վերջնական յաջո-ղութիւնը կը սպասէ արտադրութեանց յաւելումէն, իրրեւ հետեւանք ելմտա-կան կացութեան բարւոքման: Այս քաղաքականութիւնը պիտի զարգանայ, ո-րովհետեւ ազգային պաշտպանութեան ինքնաւար տնտեսի առաջին փոխա-րութիւնը վայրկեան յաչողութիւն մը ունեցաւ: Այդ յաչողութիւնը կ'ապացու-ցանէ այն միաձայն ոգին որ կը խանդավառէ մեր երկիրը, ամէն անգամ երբ վտանգի մէջ է հայրենիքին ճակատագիրը»:

**** Նախարարական խորհուրդը երէկ ժողով գումարեց էլիզէի պալատին մէջ, լսելու համար արտաքին նախարարին դեկուցումը՝ միջազգային կացու-թեան մասին: Հրամանագիր - օրէնքներու երկրորդ չարքը պիտի հրատարակ-ուի այս չաբթու: Նախարարական խորհուրդը մանաւանդ պիտի դրաղի ֆրանքֆեւրթալական բանակցութիւններով, որոնք դժուարութեան հանդիպած են, իրրեւ հետեւանք Մուսոլինիի վերջին բանախօսութեան: Կ'ըսուի Թէ Իտա-լիա կ'ուզէ որ Ֆրանսա եւս իր վարած քաղաքականութեան հետեւի, Սպանիոյ ազգայնականներուն հանդէպ :*

Հարիւր օդանաւ պիտի գնուի Մ. Նահանգներէն

Օդանաւային նախարարութիւնը պաշտօնական դեկոյցով մը կը հաստատէ Թէ որոշուած է 100 հետապօտիչ օդանաւեր ապսպրել Մ. Նահանգներու օդա-նաւային հաստատութեանց, միեւնոյն առեն զարկ տալով տեղական արտա-դրութեան: Այս օդանաւերը պիտի ունենան 1000 ձիու ուժ եւ պիտի յանձնուին մինչեւ յառաջիկայ նոյեմբեր :

Օդանաւային նախարարութեան երկամեայ ծրագրին համաձայն, պիտի չունենան 1400 ռազմական օդանաւեր, մինչեւ յառաջիկայ գարուն: Պաշտօնա-կան դեկոյցը ծանուցանելով 100 օդանաւերու գնումը՝ Մ. Նահանգներէն, կը բացատրէ Թէ ֆրանսական հաստատութիւնները կարգ մը պատճառներով ի վի-ճակի չեն ամբողջութեամբ եւ ժամանակին հասցնելու երկամեայ ծրագրին ա-ռաջին չարքը: Եղած ապսպրանքը նախընթաց մը չի կազմեր եւ եթէ ֆրանսա-կան հաստատութիւնները յարգեն իրենց յանձնառութիւնը՝ երկրորդ չարքին համար, այլեւս նմանօրինակ ապսպրանքներ պիտի չտրուին :

Չեխական խնդիրը կը պարզուի՞ թէ կը բարդանայ

Գերմանական մամուլին սպառնալիքները

Հակառակ բոլոր լաւատես լուրերուն, որոնք մեզմացած կը ցուցնեն Չե-խոսլովաքիոյ Գերմաններուն խնդիրը, գերմանական Թերթերը կը չարունակեն ծանրակչիռ ազդարարութիւններ ուղղել, անմիջապէս եւ ամբողջական գոհա-ցում պահանջելով: Կարգ մը Թերթեր այժմէն կը մեղադնեն չեխական կառավա-րութեան փոքրամասնութեանց նոր ծրագիրը, եւ ինքնավարութիւն կը պա-հանջեն :

*Չեխոսլովաքիոյ ներքին նախարարը հրամայեց գրաւել գերմանական Թերթ մը եւ յայտարարութիւն մը: Պերլինի Թերթերը նորէն կը յիշեցնեն Թէ Գերմանները կրնան գոհացում ստանալ միայն Առաջնորդ Հէնլայնի բանախո-սութեամբ գծուած պայմաններով: « Անոնք որ եւ է պարագայի մէջ ետ պիտի չառնեն այդ պահանջները: Ցառաջիկայ ամիսներու մէջ ոչ Թէ պիտի մեղմա-նայ Չեխոսլովաքիոյ զանազան ազգութեանց պայքարը, այլ աւելի պիտի սաստ-կանայ: Այսպէս աւելի քան երբեք Չեխոսլովաքիան պիտի դառնայ անհան-դըստութեան կեդրոն մը Եւրոպայի մէջ: Չեխական բանակին եւ ոստիկանու-թեան անդամները այնպէս կը վարուին որ կարծես Թշնամի երկրի մը մէջ կը գտնուին: Օր եւ ժամ չանցնիր որ չեխական զրգռութիւնները չչարունակ-ուին: Բայց Թող գիտնան Թէ Չեխոսլովաքիոյ Գերմանները տակաւին գոր-ած չեն իրենց տրամադրելի բոլոր զէնքերը: Այսօր ժողովուրդը կը կա-տարէ իր բոլոր պարտականութիւնները, իրրեւ պետութեան քաղաքացիներ, տուրքերու վճարումէն մինչեւ ծառայութիւն չեխական բանակին մէջ: Փրա-կա պէտք չէ այն կարծիքն ունենալ Թէ այսպէս ալ պիտի չարունակուի, Գեր-մանացիներուն իրաւունքները ճանչցուին Թէ ոչ: Չեխերը միայն բանի մը ա-միս ունին, համաձայնութեան գետին մը գտնելու համար պետութեան միւս հինգ ազգութեանց հետ: Եթէ չօգտուին այդ ժամանակաշրջանէն, այն ատեն ուրիշ դէպքեր պիտի պատահին, առանց նկատի առնելու փրական, եւ չեխ ժո-ղովուրդի գլխուն վրայ»:

ԱՆԳԼԻԱ ԿՐ ՓՆՆԷ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Լոնտոնի չեխական դեսպանը անգլիական կառավարութեան յանձնեց Չե-խոսլովաքիոյ ծանուցագիրը, ի պատասխան իր Թելադրութեանց :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԻՉ ՄԸ ՉԱՓ, ՔԻՉ ՄԸ ՃԱՇԱԿ, ՔԻՉ ՄԸՆ ԱԼ ԶԳԱՅՈՒՄ

Մի՞ծ է մեր համբաւը, իբրեւ ուշիմ ազգ :

Շուտ կը սորվինք ամէն բան: Շուտ ալ կ'ընտելանանք միջավայրին:

Բայց, շատ մը պարագաներու մէջ, կարծես պակ ուշի մը կը բռնուի մեր այդ ուշիմութիւնը :

Այսպէս, զանազան հանդէսներու կազմակերպութեան առեն:

Վերջերս կարգ մը բաներ կարդացի, տեսայ կամ լսեցի, եւ ապշեցայ :

Երիտասարդական Միութիւն մը ա-ռագաստները չափազանց լայն բանա-լով, իսկապէս շքեղ եւ ընդարձակ , աւելի քան երկու հազարնոց սրահ մը կը վարձէ, իր «Օր»ը տօնելու համար: Ու կը կազմէ նոյն եւ այլազան յայտա-գիր մը, ուր կ'երեւան նիշդ հինգ ճա-ոայօսաներ, առանց հաշուելու թատե-րական ներկայացումը, հայերէն եւ ֆրանսերէն արտասանութիւնները ու երգերը, անակնկալները եւն. : Ու վեր-ջապէս պարերը՝ մինչեւ լոյս:

Շողշողուն ռէքլամներ ալ կ'ըլլան, բոլոր կարելի միջոցներով:

Եւ սակայն... երեկոյթը կ'անցնի «կոկիկ» բազմութեամբ, բանի մը հա-զարի վճաս մը պատճառելով Միու-թեան: Ծանուցուած ճառախօսներէն ալ ներկայ կ'ըլայ միայն նախագահը, երիտասարդի մը հետ :

Առանց ուրիշ մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, հարցնենք այս տեսա-րիւն տղոց, թէ ինչո՞ւ բաւական չէր գար մէկ բանախօսը, փոխանակ ճար-տասանական ցուցադրութեան մը որ կը հակասէր բուն իսկ երեկոյթին բո-վանդակութեան :

Ինչո՞ւ խնդրել, թլխել, ուռեցնել յայտագիրը, երբ գիտեն իրենց միջա-վայրն ալ, տարողութիւնն ալ :

Անշուշտ այս տղաքը շատ ետ կը մը-նան, եթէ բաղդատենք շաբաթ գիշեր-ուան յորելեանի յայտագրին հետ, որ կը պարունակէր նիշդ 21 գլուխ կամ նիւմէրօ, շատերը բանի մը կէտերէ բաղկացած :

Հապա ճառե՞րը,—նիշդ տասը հատ: Եթէ Սորպոնի տեղ ուրիշ սրահ մը վարձուած ըլլար, ապահովաբար պի-տի լուսցնէինք :

Այս ալ հայկական է,— թլխե՛լ, քը-խե՛լ, մոռնալով որ Փարիզ կ'ապրինք :

Եթէ արուարձաններէ եկած ժողո-վուրդին ոնհամբերութիւնը արժէք չունի, գոնէ օտար ակռնաւոր հիւրե-րու բարեացակամ ուշիւնը չարաչար չգործածէինք :

Բայց միայն տափի եւ նաշակի գա-դափա՞րն է որ կորսնցուցեր ենք:

Երիտասարդական Միութիւն մը՝ Փարիզի մէջ, ուրիշ մը՝ Մարսէյլի մէջ, պարսաւանդէս էին սարբեր այս տարի ելիզ Ապրիլ Տասնըմէկին (24): Գիտնալով հանդերձ որ...

Այս առթիւ յիշենք Մակեդոնացի բարեկամի մը դիտողութիւնը .

— Դուք Հայերդ որ եւ է ազգային օր չունի՞ք, տօն կամ սուգ ...

Գիտեմ որ օգուտ չունին այս տողե-րը, եւ ջուրը իր համբով պիտի եր-թայ: Ո՛ւր որ ալ գտնուինք:

Ես գրեցի ոչ Թէ դաս տալու — խո՛ւ լիցի — այլ ·· սիրտ պաղշկելու հա-մար :

ՎԱՀԷ

Ի՛ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Թուրքերու տեղ Ռուսե՞ր կը տեղաւորուին

Արժանահաւատ աղբիւրէ մը կը ստանանք հետեւեալ տեղեկութիւնները (5 Մայիս).—

Շարունակ օտարահպատակներ կը հանին Կովկասէն եւ ամբողջ Ս. Մի-ութենէն: Այստեղ լուրեր կը շրջին Թէ խորհրդային իշխանութիւնը որոշած է Կովկասի մահմետականները փոխադրել Ռուսաստանի խորերը եւ անոնց տեղ հաստատել Ռուսեր (Մալականներ): Նոյնիսկ լսողներ կան Թէ արդէն իսկ Մա-լականներ հասած են Նախիջեւանի շրջակաները:

Բանն օր առաջ, Կովկասի զօրամասերը (հայկական, վրացական եւ Թա-Թարական) մէկ գիշերուան մէջ տեղափոխուած են Ռուսաստան: Նոյն աղբիւ-րին համաձայն, հրամայուած է միշտ կազմ եւ պատրաստ վիճակի մէջ պահել Կովկասեան հանրապետութեանց զօրքերը: Երբ ռուսական զինուորները կը հասնին, տեղական զօրքը անմիջապէս կը փոխադրուի Ռուսաստան : Ասոնք մինչեւ վերջին վայրկեանն ալ չեն գիտեր Թէ ո՛ւր կը փոխադրուին: Ամէն պա-րագայի մէջ, խորհրդային իշխանութիւնը վերջերս իր ուշադրութիւնը կեդ-րոնացուցած է Կովկասի վրայ :

37 գիտակահարութիւն Թիֆլիսի մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն մայիս **16** թուականով (Ժամանս Ֆուռնիէ) .—

Թիֆլիսի զինուորական տեսեանը մահուան դատապարտեց Վրաստանի Զեկայի անդամներէն 37 հոգի: Կ'ըսուի Թէ մահապարտներուն մէջ կը գտնուին վեց Ցոկատի հրամանատարներ , ութ տեղակալներ եւ 23 անդամներ՝ քաղաքա-կան բաժինէն: Մահավճիռները անմիջապէս գործադրուեցան :

**** « Տէյլի Մէյլ»ի Թղթակիցը Վարշաւայէն կը հեռագրէ Թէ Մոսկուայի Զեկան ձերբակալած է կուսակցութեան պրոպագանդի բաժնին վարիչը՝ Ստեցկի, որուն համար կ'ըսեն Թէ հեղինակն է Սթալինի վերջին տարիներու յայտարարութեանց :*

ԱՆԳԼԻՈՅ վարչապետը փոխեց երկու նախարարներ, օդանաւայինը եւ զաղթականը: Արտաքին նախարար լորտ Հալիֆէքս ալ կ'ուզէր հրաժարիլ, բայց վարչապետը մերժեց :

ԾԱՆՕԹ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ Անոի Պէրնէյայն իր նոր խաղին՝ «Ցուդիթ»ի ներ-կայացման ձգձգումէն զայրանալով, ետ առաւ իր բոլոր Թատերախաղերը՝ Ռոմէոի Ֆրանսէզէն: Այս առթիւ կծու նամակներ փոխանակուեցան Պէրն-չեայնի եւ Ռոմէոի Ֆրանսէզի վերատեսուչին՝ Խուսառ Պուռուէի միջեւ, որ նոյնպէս Թատերագիր է:

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ բանակը պաշարած ըլլալով չինական մեծ բանակ մը, կ'ըս-ուի Թէ մէկ միլիոն զինուորներ Թակարդը ինկած են, ծովուն եւ ցամաքին միջեւ :

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Խորհուրդի նստաշրջանը փակուելէ առաջ, երբ անդամները իրենց տեղերը կը գրաւէին, ունկնդիրներու սրահէն Հրեայ մը աղաղակեց.— « Ես կը խօսիմ յանուն Եւրոպայի ժողովուրդներուն: Կեցցէ՛ խաղաղութիւնը: Կեցցէ՛ Ազգերու Դաշնակցութիւնը եւ Եւրոպայի Միացեալ Նահանգները»: Ոստիկանները հասնելով դուրս հանեցին մարդը, այլապէս պի-տի չարունակէր իր ճառը:— Կը հաստատուի Թէ մասնաւոր ծրագիր մը պիտի մշակուի, տարագիրներու գործը մէկ կազմակերպութեան վերածելու համար:

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐՔԻՆԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Թրգ. Տ. ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ
Trans : J. M.
Թարգմ. Ծ. Ս. Ր.

Թուրք երիտասարդը ճանչցած էր դինը մանուկ հասակէն։ Ան ինքզինքը կը համարէր ամբողջական մարդ միայն այն օրերուն, երբ կրնար ուրիշներու վրայ իշխանութիւն վարել։ Տարիներ առաջ Ֆրանսայի մէջ ան սկսած էր հասկնալ, որ իր ազգակիցները կը նախընտրեն ենթարկուիլ, քան թէ հրամայել։ Ան ատելութեամբ կը նայէր իր շուրջի ամբոխին, որ կը կազմուէր ստրուկներէ, որոնք ծնած էին ստրուկ մնալու համար։ Ան կը ցանկանար ըլլալ ինքնիշխան տէր մը, որ կրնայ ամէն ինչ ընել, ինչ որ իրեն հաճոյք պատճառէ։

Ան ոչ միայն կը ցանկանար ըլլալ այդպիսի տէր մը, այլ նաեւ կը հաւատար, որ ինքը ծնած էր այդ դերին համար։ Ան կը հաւատար, որ ինքը ծնած էր ամբոխին վրայ իշխելու համար, ինչպէս որ ուրիշները ծնած էին ստրուկ մնալու համար։ Ան կը հաւատար, որ ինքը ծնած էր ամբոխին վրայ իշխելու համար, ինչպէս որ ուրիշները ծնած էին ստրուկ մնալու համար։

Ան ոչ միայն կը ցանկանար ըլլալ այդպիսի տէր մը, այլ նաեւ կը հաւատար, որ ինքը ծնած էր այդ դերին

ՀՈՂԱՅԻՆ ՄԵԾ ՄԱՐՏԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Ալպոյաճեան. «Ճշմարիտ է թէ ինչ ուրիշ ու մի տեսլ ու լսած եմ ես այդ մասին։ Ինչո՞ւ համար ես ինքս ալ չեմ ուզեր հաւատալ

Չեխական կառավարութիւնը ընդ առաջ երթալով Անգլիոյ թելադրութեանց, կը յայտարարէ թէ պատրաստ է ուշադրութեամբ նկատի առնելու զանոնք, Հէնլայնի հետ կատարուած բանակցութեանց ընթացքին: Բայց, որոշապէս չի յայտներ իր ծրագիրը: Լոնտոնի չեխական շրջանակներուն մէջ կը պնդուն թէ Չեխոսլովաքիոյ երբեք չի կրնար վերաքննել իր քաղաքականութիւնը, այսինքն խզել Խ. Միութեան հետ կնքուած դաշինքը, ինչպէս կը պահանջէ Հէնլայն :

**** Անգլիոյ երեսի. ժողովին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, պատասխանելով զանազան հարցումներու, արտաքին նախարարութեան խորհրդականը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ .*

— « Մենք իբրեւ մասնաւոր տնօրինութիւններ կամ դիջումներ չէ առաջարկած չեխական կառավարութեան: Մենք պնդեցինք թէ անհրաժեշտ է որ չեխական կառավարութիւնը կարելի փորձէ, դիւրացնելու համար բանակցութիւնները Գերմանիոյ հետ եւ չեխական կառավարութիւնը կատարելապէս համաձայն դտնուեցաւ այս կէտին վրայ :

Քանի մը երեսփոխաններ պահանջեցին որ կառավարութիւնը ապահովէ թէ ուժ պիտի չտայ այնպիսի պահանջներու որ կրնան վնասել Չեխոսլովաքիոյ ապահովութեան: Խորհրդականը չպատասխանեց: Այս առթիւ ճշդեց թէ պ. Հէնլայն Լոնտոն այցելած ատեն չէ տեսնուած կառավարութեան ո եւ է մէկ անդամին հետ, իսկ խորհրդական վէնսիթարթի հանդիպած է ոչ թէ արտաքին գործերու պաշտօնատան, այլ անհատական երեկոյթի մը մէջ:

*** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ չեխական կառավարութիւնը խնդրած է նախկին նախարար Զըբչիչէն, տեղեկութիւններ հաղորդել Հէնլայնի հետ եղած խօսակցութեանց մասին, մանաւորապէս իմանալու համար թէ ապստամբութեան սպառնալիքներ եղա՞ծ են: Զըբչիլ պատասխանելով, ըսած է որ եթէ Գերմանները Չեխոսլովաքիոյ մէջ ալ չարժին այնպէս ինչպէս Աւստրիոյ մէջ, Անգլիա պիտի չկրնայ բան մը ընել : Ուրիշ խնդիր, եթէ բռնութիւն բանեցնեն:*

"ԱՆԿԱՆՈՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԿԱՆՈՆՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ,,

Թուրքերէն ձիւմհուրիյէթ լրագիրը զարմանագան բաներ կը պատմէ այս խորագրով գրուածքի մը մէջ (11 Մայիս), անշուշտ արդարացնելու համար նորանոր աւարառութիւնները :—

« Գրած էինք թէ, ի ծնէ կեսարացի եւ Հնդկաստանի մէջ մեռած Էմիրխանեան անուն Հայ մը մեծ հարստութիւն մը թողած է: Ժառանգորդները, երբ լուր կ'առնեն թէ արտասահմանի մէջ շատ մը աչքըբացներ գործունէութեան լծուած են Էմիրխանեանի թողած միլիոնները ձեռք անցընելու համար, կառավարութեան կը դիմեն որպէսզի իրենց իրաւունքները պաշտպանուին: Օդանաւարութեան կը դիմեն որպէսզի իրենց իրաւունքները պաշտպանուին: Օդանաւային Միութիւնը խնդիրը ձեռք առնելով, կը յայտնէ ի նպաստ ժառանգորդներուն վճիռ մը ձեռք բերել Մատրասի դատարանէն: Միայն թէ, այս միջոցին կարեւոր զեղծում մը երեւան կ'ելլէ եւ իրաւասու իշխանութիւնները քննութեան կը ձեռնարկեն այս մասին:

Մեր քաղած տեղեկութեանց համաձայն, Բերայի Հայոց եկեղեցիին Թաղ. Մորհուրդը, կեղծ ժառանգութեան թուղթ մը տուած է կնոջ մը որ ոչ մէկ կապ ունի Հնդկաստանի մէջ մեռնող Էմիրխանեանի հետ: Թաղ. Մորհուրդին տուած այս կեղծ գրութիւնը եգիպտոս ղրկուած եւ անկէ ալ Մատրասի դատարանին ներկայացուած է: Երբ խնդիրը կ'իմացուի, Թաղ. Մորհուրդի առենապետը , անդամներն ու քարտուղարը կը հարցաքննուին:

կեղծ փաստաթուղթը տրուած ատեն Թաղ. Մորհուրդի անդամ երկու հոգիի հարցաքննութիւնն ալ առանձնապէս կը կատարուի: Նոյնպէս տեղեկութիւններ ուղուած են կեղծ ժառանգորդին ի նպաստ վկայողներէն :

Միւս կողմէ, հասկցուած է որ Բերայի Թաղ. Մորհուրդը իր ուրիշ կարգ մը խնդիրներուն մէջ ալ անկանոնութիւններ գործած է: Այսպէս, 150 ոսկի ամսաթոշակ ստացող պաշտօնեաներու ամսականը 40 ոսկի ցոյց տրուելով տուրքի կարեւոր մաքսանենգութիւն մը կատարուիլը հաստատուած եւ Թաղ. Մորհուրդը 27.000 ոսկի դրամական տուգանքի ենթարկուած է: Այս որոշումը վճռական հանգամանք ստացած ըլլալով, Բերայի եկեղեցիին հասոյթները «Հանգ»ի տակ առնուած եւ 27.000 ոսկիի հասնող տուգանքին 6000ը անմիջապէս գանձուած է:

ՋԱՆԱԶԱՆԼՈՒԻՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ Դէմ հաստատուած օրէնքներու գործադրութենէն ի վեր, 55.000 Հրեաներ Մ. Նահանգները զաղթած են Գերմանիայէն: — Գերման իրաւազէտի մը տեսութեամբ, արիական վարձակալ մը կրնայ ձգել իր յարկաբաժինը, առանց պայմանաժամին սպասելու եւ նոյնիսկ հատուցում պահանջելու իրաւունքով, եթէ իմանայ որ Հրեաներ կը բնակին շէնքին մէջ: Ամէն տանտէր պարտաւոր է նախապէս լուր տալ այդ մասին: Հրեայի մը հետ նոր պայմանագրութիւն մը կնքած ատեն ալ պարտաւոր է լուր տալ վարձակալներուն :— Զինուորական հրամանատարութիւնը հրովարտակով մը յանձնարարեց որ սպաները կարելի եղածին չափ զգուշանան հրէական տուներու մէջ բնակիլ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Աթլանթա քաղաքին համանուն պանդոկը այրելով, 70 հոգի վառեցան բոցերուն մէջ:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ «Սթթի ալ Նորֆոք» չոգենաւին մէջ, որ Լոնտոն հասաւ առջի օր, խոհարար մը զաշունահարելով իր ընկերը, ծով նետուեցաւ ուղեւորներու աչքին առջեւ: Երեք նաւաստիներ փորձեցին ազատել, բայց իրենք ալ խեղդուեցան ալիքներուն մէջ:

ԻՆՁԼՈՒԻՆՁԱՆ (այսօրուան կրիփը) բուժելու համար մէկ տարիէ ի վեր փորձեր կը կատարէր ռուս գիտնական մը, փրոֆ. Բարիկին, Մոսկուայի մէջ: Իրրեւ արդիւնք, խորհրդային գիտնականը հնարած է չիճուկ մը, որ հիւանդութիւնը բոլորովին կը բուժէ 24 ժամէն: Չիճուկը նախ փորձեց իր վրայ, յետոյ մուկերու վրայ: Աւելի լայն փորձեր կատարուեցան գիտական կաճառի 80 անդամներուն եւ եւ նոյնքան կամաւորներու վրայ: Բոլոր պարագաներուն մէջ ալ հիւանդութիւնը 24 ժամէն բուժուեցաւ ե նոր բարդութիւններ չծագեցան : Չիճուկը ճարուած էր 3—4 օրուան վառեակներու սպմէն: Փորձի մը ատեն մուկերուն ներարկուեցաւ մահացու չափէն 13.000 անգամ աւելի զօրաւոր թոյն մը· բայց երբ չիճուկը գործածեցին, բոլորն ալ ազէկցան :

ԿԻՆ ԴԵՍՊԱՆ մը պիտի նշանակուի Մ. Նահանգներու կառավարութեան կողմէ, հաւանաբար Մոսկուայի համար, որուն դեսպանը՝ Տէյվիս, հրաժարեցաւ, իր կինը 5.000.000 անգլ· ոսկիի ժառանգութիւն ստացած ըլլալով հօրմէն: Դեսպանուհին կը կոչուի Տիկին Սըսիլ Պրոյ եւ 48 տարեկան է: Նախապէս վարժուհի էր, իսկ վերջին տարիներս կըհետեւէր միջազգային յարաբերութեանց ուսումնասիրութեան: — Ամերիկեան դեսպանի մը տարեթոշակն է 3500 անգլ· ոսկի:

300.000 ՀՈՂԱԳՈՐԾՈՆԵՐ աննկարագրելի աղէտի մը պիտի մատնուին Տանըմարքայի մէջ, եթէ անձրեւը քանի մը օր ալ ուշանայ: Երաշտը կը չարնակուի ամիսներէ ի վեր եւ կը սպառնայ ամէն բան փճացնել այս չարքին: Արտակարգ ցուրտը եւ երաշտը արդէն փճացուցած են բոլոր բոյսերը: Ամբողջ տարածութիւններ չորցած անապատներու կը նմանին: կաթնատուութիւնն ալ չլաւուած է: Բազմաթիւ անասուններ ոչնչացած են: Այժմէն նպաստ կը հաւաքուի :

Վիէննայի գերմանական նախկին դեսպան Ֆօն Փափէնի նախորդ քարտուղարին՝ Պաւոն Ֆօն Քէթլէլէի դիակը գտնուեցաւ Դանուբի մէջ:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԳԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէին ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ (Մայիս 20) երեկոյեան ժամը 9ին, իր ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ·

Գաւառ

Սկսեր է Լուի Հ. Յ. Դ. պատ. Միութեան դասախօսութիւնը *18* Մայիս, Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, ազգ. վարժարանին մէջ· կը դասախօսէ *Գ. ՓՈՂԱՏԵԱՆ·*

×

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԾՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

«Ակնունի» ենթակոմիտէի ժողովը *18* Մայիս, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, Ակումբին մէջ:

«Վրէժ» խումբի ժողովը, *19* Մայիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը·

«Շամազասպ» խումբի ժողովը՝ 20 Մայիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին:

«Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 21 Մայիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին·

«Վռամեան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ *22* Մայիս, Կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը:

«Մաթգպետ» խումբի ժողովը 23 Մայիս, Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին·

Այս ժողովներուն կը խօսի *Ընկ. Վ. ՒՇԽԱՆԵԱՆ·*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿՐ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

28 Մայիս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին **PETIT JOURNAL** *սրահին մէջ*

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ԺԻՒՍԹԷՆ ԿՈՏԱՐ

(Ծերակուտական, Նախկին Նախարար)

ՐԱՖՖԻ ԽՄԲԱԿի ժողովը, 19 *Մայիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին* Café le Grillon, 2 Carrefour de l'Odéon, *կր խօսի Պ. ԱՐՍԻՒ ՉԱՄԱԼԵԱՆ, Նիւթ՝ «Հայ երիտասարդութիւնը հայութեան սպառնացող վտանգներուն հանդէպ»·*

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը Հինգշաբթի, 19 Մայիս ժամը 9ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, Փարիզ· Կր դասախօսէ Հ. ՍԱՀԱԿ Տ. ՄԱՎԻՍՍԻԱՆ. Նիւթ՝ «Կիլիկիա եւ Լեւոն Հինգերորդ»:

ՋԱՐԴԱՆԻՐ (COCARDE)

Հ. Հ. ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

Հայկական եռագոյնն ու Ազգային զինանշանը կը ներկայացնէ մեր պատրաստած գունաւոր զարդանիշը:

Դրանակուած է խիստ մատչելի հետեւեալ գիները— Միչեւ 250 հատը 75 սանթիմ 250-500, հատը՝ 65 սթ. 500էն վեր հատը 60 սանթիմ.

Կը վաճառուի Մայիս 28ի տօնակատարութիւնը կազմակերպողներուն մօտ եւ կանխիկ· Ապսպրանքները կ'ընդունուին մինչեւ Մայիս 20· Դիմել S. T. Tovmassian, 20. Rue Jouy-Rouve. Paris (20).

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի սրահին մէջ, 22 Մայիս, Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով, Գոլսոյ Տրամաթիք Ընկերութեան խաղացանկէն

ԲԱԲԱՆ Կ'ՈՒԶԵՄ...

(գաւեշտ 3 արար, Թարգմ. Ա. Պատաթեանց), երեք ժամ ծիծաղ·

կր մասնակցին Տիկին ՔՆԱՐ ՄԱՔՏՕՆԱԼՏ, Տէր եւ Տիկին ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՍԱՆՃԱԳ, Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՍԳԱԼԵԱՆ եւայլն:

Տոմսերը կը ծախսո իւ գրատուն Հ. Սամուէլ· 51 Rue Mr. le Prince.

LES TAPIS «ARMENIA» 23 Rue Jean Mermoz *մէթրօ* St. Philippe du Roulle *կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ կին մը որ նոր գործ գործել գիտնայ· Դիմել առաւօտները ժամը 9,30էն 10.30·*

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Եալովայի Դըլըճգիւղացի սրճավաճառ Գրիգոր Պարսամեան կը փնտռէ իր զաւակները՝ Ազատն որ ամուսնացած էր, Սրբուհի, Զարուհի, Հայկուհի եւ Պարսամ, որ 7 տարեկան էր տարագրութեան միջոցին: Իր մայրը՝ Երանուհի, անօթի մնալով իր զաւակը՝ Պարսամ, ծախած է Աբրաքներուն 10 օխա ալիւրի փոխարէն: Իրենց մասին լուր ունեցողներէն կամ հասցէներնին դիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել իրենց ծերացած հօր՝ Krikor Barsamian, 23, Rue Nouvelle, Alfortville, (Seine) , France:

ԿԱՐԵԻՈՐ Է ԿԱՐԴԱԼ

ԴԻՒԱՆ Հ. Ե. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
(Առաջին հատոր)
Գինն 30 ֆրանք, փոստի ծախքով 35
դիմել «Առաջնի»

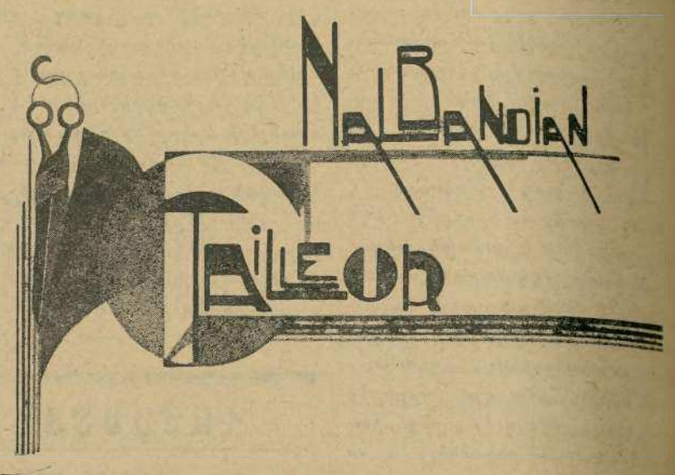
ԳԱՂՏՒԿ ՏԵՍԷԿ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02
ԿԸ ՄՄԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Առեւտրական իրաւագէտ· ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզացիոն օքսիկական հետազոտութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներու կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէնդորթէյճի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:
Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ·

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԱԿ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԿ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒԹ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20·
Առաւօտները ժամադրութեամբ·

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԼԻՔՍԱՆԴԵՐ ՏՈՒՆ
10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux
7 Rue du Pourtour, Meudon
Téléphone Michelet 28—79
Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆՔԱԾՈՒԽՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԽ, մատչելի գիներով·
Արագ ապառնորկութիւն·
Ապրանքները փոխադրութիւն, կահկարասիներու փոխադրութիւն՝ ժամանաւոր կառքով· Չափաւոր գին·

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

Alimentation "TRÉVISE"
Իր անմահական սուրճով
Café "HAREM,,
ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԶԷՕՐԷԿՆԵՐ
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՋ
Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ճերմակ պաեիր եւ քաշքաւալ, սուրիական դհին եւ վէքմէզ·
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, պաստառներ փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Նդճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղոզէ քաղաքական եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը, Զգուշացէք արուեստական օղիներէ· Ձեր ստամոքսը կ'այրէ գիշերները չուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ* որուն անուշ բոստ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 15-

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Մխակ նուագախումբ հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքները :

FOURRURES DE ST. BERNARD
ՀԱՅԿՈՒԽԻ ԿԻՒԼԳԱՆԵԱՆ
Մեծաքանակ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐ ներածած ենք ուզղակի, կը ծախենք դիւրամատչելի գիներով կարճ ժամանակուան համար: VERITABLES MARTRES (սառնուր) 100 ֆր.էն սկսեալ· VERITABLES RENARDS ARGENTÉS (արժանիք ազուես) 500 ֆրանքէն սկսեալ·
ՓԻՒՌԱ. ՕՊԻՒՍՕՆ, 60 ֆրէն սկսեալ·
Բաց է ԿԻՐԱԿԻ օրերը մինչեւ կէս օր·
24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մետրօ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ ·— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր·
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
19
ՄԱՅԻՍ
JEUDI
19 MAI
1938

14e Année No. 3734

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՒՈՒՆԱՅ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Երէկ ընթերցողները կարդացին կարգ մը տեղեկութիւններ՝ Կովկասի կացութեան մասին։

Մեր թղթակիցը զանոնք հաղորդած էր իրրեւ զրոյցներ, ո - րոնց վաւերականութիւնը դժուար է ներչնաւորել։ Ամէն պարա - գայի մէջ, ժամանակն է որ պիտի լուսաբանէ զանոնք, ինչպէս այն միւս տեղեկութիւնները որ կը շարէին առեն մը ի վեր, թէ՛ Հայաս - տանի եւ թէ ընդհանրապէս Կովկասի մասին։

Ի՞նչ կ'ըսէին հրատարակուած զրոյցները.—

1. Շարունակ օտարահպատակները կը հեռանան — կը սպիտ - ակին հեռանալ Կովկասէն։ (Թղթակից մը մինչեւ 15 — 16,000 կը հաշուէ անոնց թիւը)։

2. Խորհրդային իշխանութիւնը որոշած է Կովկասի մահմե - ականները փոխադրել Ռուսաստանի խորերը եւ անոնց տեղ հաս - տատել Ռուսեր (Մալականներ)։ Նոյնիսկ լսողներ կան թէ արդէն Ռուսեր հասած են Նախիջեւանի շրջանը։

3. Քանի օր առաջ, Կովկասի տեղական զօրամասերը (հայկա - կան, վրացական եւ թաթարական) մէկ գիշերուան մէջ տեղա - փոխուած են Ռուսաստան։ (Ուրիշ աղբիւրներ ալ հաղորդեցին այս լուրը)։ «Երբ ռուսական զինուորները կը հասնին, տեղական զօրքը անմիջապէս կը փոխադրուի Ռուսաստան։ Ասոնք մինչեւ վերջին վայրկեանն ալ չեն գիտեր թէ ո՛ւր կը փոխադրուին»։

Կիրակի օր ալ հրատարակած էինք ուրիշ տեղեկութիւններ, որոնց համաձայն Դաւալու - Սաղարակ շրջանին մէջ 7 — 8 քիւրա - թաթարական գիւղեր տեղահան եղեր են, գաղտնի համաձայնու - թիւն մը կնքած բլլալով Թրքական կառավարութեան հետ։

Տեղեկատուն կ'աւելցնէր.

— « Քիւրտերը որոշ դիմադրութիւն ցոյց տուին, բայց պատ - ժուեցան։ Սահմանամերձ թաթարական գիւղերը եւս էշուեցան երկրի խորերը, որպէսզի կապ չունենան թրքական ուժերու հետ։ Օտարահպատակներուն հրամայուած է անյապաղ հեռանալ սահ - մանային շրջաններէն։ Անոնք որ չէին հեռացած տասը օրուան ըն - թացքին, ձերբակալուեցան եւ էշուեցան երկրի խորերը։ Այս կար - գադրութիւնը կապ չունի սահմանաբնակ Հայերու հետ։ Սահմա - նագուլխը զօրացուած է զուտ ռուսական զօրամասերով»։

Ինչպէս կը տեսնէք, այս բոլոր տեղեկութիւնները իրար կը լրացնեն։ Ուրիշ խօսքով, «բաներ մը» կ'անցնին կը դառնան Կով - կասի մէջ։

Այս իրողութիւնը կը հաստատուի երկու ականատեսներու վկայութիւններով ալ, որոնց համաձայն վերջերս զինուորական գօրքեր հաստատուած են Հայաստանի մէջ։ Տեսակ մը պաշար - ման վիճակ, այնքան խիստ որ, միեւնոյն շրջանին մէջ գիւղ գիւղ երթալու համար անգամ արտօնութիւն կը պահանջուի։

Անշուշտ չէք սպասեր որ խորհրդային թերթերը մանրամաս - նութիւններ հրատարակեն այս մասին, լուսաբանելով իրական կացութիւնը։

Կը յիշենք, միայն, որ անցեալ ապրիլին փորձեր կատարուե - ցան Երեւանի մէջ, հակօդային պաշտպանութեան համար։

Այդ առթիւ ազդեր հրատարակուած էին «Խ· Հայաստան »ի մէջ։ Նոյն թերթը ապրիլ 24ի թիւին մէջ ծանուցանելով «հակա - օդային պաշտպանութեան առաջին գերեկային վարժական պա - րապմունքը », կը գրէր·

— « Երեւան բաղաքի իւրաքանչիւր բաղաքացի պէտք է գիտե - նայ որ պարապմունքին անցկացնելիս տրուելու է «օդային տագ - նապ»ի ազդանշան։ «Օտ» ազդանշանը տրուում է շչակներով, շոգե - կարների, փաբրիկաների, գործարանների սուլիչներով, ինչպէս նաեւ ռատիոյի միջոցով, հետեւեալ բառերով,— «Օդային տագ - նապ»— 6 րոպէի ընթացքում »։

Եւ այնուհետեւ չարք մը հրահանգներ, ինչպէս ամէն տեղ իրրեւ հետաքրքրական պարագայ յիշենք որ վտանգի ազդանչանը արուած ատեն, հանրակառքը ձգի պիտի փոխադրէ հակօդային պաշտպանութեան մարտիկները, կազարդել դիմակ ունեցողները պէտք է ստուգեն եւ պատրաստ պահեն իրենց գործիքները եւն·։

Ուրեմն, անսովոր վիճակ մը կը տիրէ Կովկասի մէջ, ի նախա - հանութիւն մօտաւոր կամ հեռաւոր անակնկալներու։

Այս բոլորին մէջ ամէնէն յատկանշական պարագան այն է որ, խորհրդային իշխանութիւնը եթէ չի վստահիր Թուրք - Թաթար տարրերուն եւ Քիւրտերուն, չի վստահիր նաեւ տեղական զօրամա - սերուն։

Ինչպէս ցարական իշխանութիւնը, խորհրդայինն ալ դէպի Ռուսաստանի խորերը կը քշէ տեղական զօրամասերը,— հայկա - կան, վրացական կամ թաթարական։

Երբ այսպէս կը վարուին խաղաղութեան ատեն, տրամաբան - որէն կը հետեւի թէ՝ աւելի ծանրակչիռ պարագաներու մէջ, օրի - նակ՝ պատերազմի պահուն, տեղական զինուորները պիտի վո - խադրուին հեռաւոր ճակատներ, փոխանակ յատկացուելու իրենց հայրենիքին պաշտպանութեան։

Կրկնենք, ձիշդ ինչպէս ցարական իշխանութեան օրով, երբ հայ զինուորները կը հալէին Կալիցիոյ ճակատին վրայ կամ Մա - նչուրեան ճահճախուռճքին մէջ, մինչ անդին Կովկասի մէջ դեռ նոր զօրաշարժ կը կատարուէր, եւ աւելի անդին, Թուրքիոյ մէջ, նոր զօրակոչ ժողովուրդ մը կ'անճիտուէր, անհնայ եւ անարգել...

Այս պատկերին առջեւ, միամիտներ կամ բթամիտները մի - այն կրնան մխիթարուիլ այն իրողութեամբ թէ ռուսական զօրքը բռնած է սահմանները։ Մեծ պատերազմը ի՛նչ դասեր սորվեցուց մեզի, ռուսական զօրքի, բուն բառով՝ սպայակոյտի «քաղաքակա - նութեան» մասին, իր սեւեռական արիւնով վերկուած Վասպուրա - կանն իսկ գոհելով, ի չերմոյ ..

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՆՐԱՑԱԾ

Էնկիւրիէ՛ն կը հեռագրեն մայիս 17 թուականով·—

Քէմալ Աթաթիւրք որ հիւանդ էր քանի մը ամիսէ ի վեր եւ վերջերս ապա - քինած ,նորէն հիւանդացաւ։ Վիճակը այնքան ծանրացած է որ նախագահը այլ - եւս չզրաղիր պետական գործերով։ Աթաթիւրք ծանրապէս կը տառապի ան - դամալուծումէ մը։ Թէեւ կարելի է որ ապաքինի եւ կարենայ զբաղիլ պետական գործերով, սակայն կը կարծուի թէ վարչապետ Ճէլալ Պայար նախագահ պիտի նշանակուի իրեն տեղ։ Աթաթիւրք 57 տարեկան է։

Ազգային փոխադարձութիւնը փակուեցաւ

Ինչպէս դրած էինք երէկ, հինգ միլիառ ֆրանքի ազդ· պաշտպանութեան փոխադարձութիւնը շրջաբերութեան հանուած օրն իսկ, երկուշաբթի, բուն գու - մարէն աւելի արձանագրուած բլլալով, փակուեցաւ երեքշաբթի օր։ Կառավա - րութիւնը մէկ օր ալ երկարաձգեց պայմանաժամը, որպէսզի գաւառը կարե - նայ օգտուիլ։ Բայց եւ այնպէս չատեր յուսախաբ եղան, որովհետեւ դրամա - տուներուն երեքշաբթի առտու իսկ կը մերժէին նոր արձանագրութիւն ընդու - նել ։

Ելմտական նախարար Պ· Մառշանտօ այս առթիւ յայտարարեց թէ ձեռ - նարկը այնքան չերմ ընդունելութիւն գտաւ որ, այլեւս անհրաժեշտ չէ նոր փոխադրութիւն կնքել երկար պայմանաժամով, գոնէ առենի մը համար։ Փոխադրութիւնը փակուած բլլալով, անոր տարփողանքին համար (ծանու - ցում) ծրագրուած միջոցներն ալ չեղեալ համարուեցան։ Այսպէս, փարիզցի - ները զրկուեցան զինուորական օգնութեան միջոցաւ արձակուած լուսաւոր ազդերէն, որոնք պիտի չարունակուէին վեց օր։

Ելմտական նախարարը իր յայտարարութեան մէջ զոհունակութեամբ չեշ - տեց թէ «երկիրը ինքն իրեն վստահութիւն յայտնած բլլալով, չատ չանցած պիտի վայելէ անոր բարերաստիկ արդիւնքները»։

Կառավարութիւնը երէկ նոր հրամանագիր մը հրատարակեց, որով դան - ձային նախարարութիւնը կ'արտօնուի ազատօրէն վարկ բանալ Ֆրանքի ե - րաշխաւորութեան անառուկին, նախապէս նշանակուած 14 միլիառէն աւելի։ Այս վարկերուն չնորհիւ կարելի պիտի բլլայ ի հարկին ոսկի եւ օտար դրամ գնել, Ֆրանքին դինը պահպանելու համար։ Ուրիշ հրամանագրով մը, երաշխաւորու - թեան անառուկը՝ որուն սրամադրութեան տակ 6 միլիառ Ֆրանք դրուած էր նա - խապէս, պիտի կրնայ ոսկի գնել անոր մէկ մասով։

Թրանքեւիտալական բանակցութիւններ

ՄԻԶՈՑՆԵՐ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Արտաքին նախարար Պ· Ժոռժ Պոնէ առջի օր մանրամասն զեկուցում մը տուաւ միջազգային կացութեան եւ մասնաւորապէս ֆրանքեւիտալական բա - նակցութեանց մասին։ Այս առթիւ կը սպասուէր որ դեսպան մը նշանակուի Հռոմի համար, բայց իրազեկները կը հաստատեն թէ յետաձգուած է այդ խնդի - րը, իբրեւ հետեւանք Մուսոլինիի վերջին ճառին։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, կառավարութիւնը հրահանգած է Հռոմի դեսպանատան գործակատարին՝ իր զարմանքը յայտնել Ճէնովայի ճառին առթիւ։ Ինչպէս կը յիշուի, Մուսոլինի այդ ճառին մէջ ըսած էր թէ չի դիտեր որ պիտի յայտնի՞ն ֆրանքեւիտալական բանակցութիւնները, որովհետեւ «Ֆրանսա Պարսելոնայի յաղթութիւնը կ'ուղէ, իսկ մենք՝ Զօր· Ֆրանքոյի յաղթանակը»։ Շատեր կ'ենթադրեն թէ Մու - սոլինի այս յայտարարութեամբ կ'ուղէ որ Ֆրանսան ալ իր դիրքին հետեւի սպանիական պատերազմին մէջ, իբրեւ դին ֆրանքեւիտալական համաձայ - նութեան։ Բայց ֆրանսական կառավարութիւնը չուզեր փոխել իր դիրքը, եւ այդ իմաստով հրահանգներ հաղորդուեցան Հռոմի դեսպանատան գործակա - տարին։

Աղդպչական թերթ մը այս առթիւ դիտել կուտայ թէ բանակցութեանց յապաղման պատճառ եղած է երեսփ· ժողովի նախագահը, Պ· Լոփօ։ Այդ լրագրին կարծիքով, , Պ· Տալատիէ եւ Պ· Պոնէ կ'ուղէին Հռոմի դեսպան նչա - նակել նախկին վարչապետ Ֆլանտէնը, որ պատրաստուած էր մեկնելու, բայց Պ· Լոփօ միջամտելով խանգարեց եւ յետոյ եգիպտոս դնաց ։

**** Նախարարական խորհուրդը որոշեց որ գաղթային նախարար Պ· Ման - ատէլ այսուհետեւ մասնակցի ազդ· պաշտպանութեան մնայուն խորհուրդին , իրրեւ անդամ։ Միեւնոյն ատեն, գաղթավայրերու ընդհ· սպայակոյտին նա - խագահ նշանակուեցաւ Զօր· Պիւրէր։ Կառավարութիւնը կ'ուղէ զօրացնել գաղթավայրերու պաշտպանութիւնը, նկատի առնելով մասնաւորապէս Թու - նուզի կացութիւնը։ Գաղթային նախարարը յանձնարարեց Հնդկաչինի կու - սակալին 20.000 նոր զինուոր հանել։ Քամէրունի մէջ ալ 50.000 սեւամորթ ար - ձակակիչներ պիտի զինուորագրուին։ Այս նոր ուժերը կամ եւ պատրաստ պիտի պահուին գաղթավայրերու պաշտպանութեան համար, եթէ կանոնաւոր զինուորները մայր երկիր կանչուին ։*

Նշանակալից դէպք մը կը համարուի Պ· Մանէլի անդամակցութիւնը ազդ· պաշտպանութեան մնայուն խորհուրդին։ Գաղթային նախարարը Բլէմանսայի ամմիջական գործակիցն էր հաշտութեան խորհրդաժողովին մէջ եւ չատ ալ տաք չէ ֆրանքեւիտալական բանակցութեանց հանդէպ։ Իր կարծիքով, կառա - վարութիւնը պէտք չէ փակէ սպանիական սահմանապլուխը, զէնքի փոխադրու - թեան համար, ցորչափ իտալացի կամաւորներ կը դանուին Սպանիոյ մէջ։

Անգլիական վարկ Թուրքիոյ

Ձերբակալուեցան 47 խռովարարներ որոնք զինեալ դաւադրութիւն մը նպատակած էին որ կը կատարուին երկու ամիսէ ի վեր, Լոնտոնի սեղանաւորական հաս - տատութեանց եւ Թրքական պատուիրակութեան միջեւ։ Թուրքիա պիտի ստա - նայ կարեւոր վարկեր եւ արհեստագիտական աջակցութիւն, այն չինութեանց առթիւ որ պիտի սկսին մօտերս, մեծ նաւահանգիստ մը չինելու համար Սեւ ծովու մէջ։ Այս նաւահանգստին չնորհիւ, մեծ մղում պիտի ստանայ էբէյլիի ածխահանքերուն արտադրումը։ Այս կերպով Անգլիա տիրական ադրբ մը կը դրաւէ Թուրքիոյ տնտեսական կեանքին մէջ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԵՏՔ ԿՏՐԵ՞Լ ԹԷ ՈՉ

Տագնապի մէջ են Պոլսոյ Թուրքերը։ Ահա թէ ի՛նչ տագնապ։ Փէյամի Սա - փա, թուրք գրագէտը, կը գրէ ՃիմՀուրիյէթի մէջ։— « Տարիներէ ի վեր տագնապ մը կ'անցընէ երիտասարդու - թեան վերին շրջանակը,— ոմանք պեխ ունին, ոմանք չունին, ոմանք ալ պեխ կը թողուն, յետոյ կը կտրեն, դարձ - եալ կը թողուն որ բուսնի»։ Յետոյ թերը ու դէմ բննելով պեխի վէրը, կ'ա - ւելցնէ.— « Պեխի այս վէրին հետը կը ծածկուի արդիական հոգեբանութիւն մը, իր բառական կատարեալ իմաս - տովը՝ մինչեւ անհատականութեան տագնապի մը հասնող հարց մը կայ մեր էքին ծայրը»։

Հետաքրքրական է, — անհատականութեան ի՞նչ տագնապի մասնաւոր են մեր թուրք էֆէնտիները։ «Պեխը առ - նականութեան խորհրդանշանն է։ Ա - ռաջին ստորագրութիւնն է, զոր քնու - թիւնը դրած է տիրապետող սեռին վե - րին շրթունքին, այր մարդը զատորո - շելու համար կիներէն կամ երեխայէն։ Նախապէս առանց դէմքի այս ստորա - գրութեան՝ այր մարդու հասունու - թեան վկայական չէր տրուեր անհատ - ներուն։ Այսօր ինչո՞ւ այրերուն մեծ մասը կ'ածիլէ էքին տակը գտնուած այս հպարտութիւնը»։

Թուրք գրագէտը չըսեր թէ հանըմ - ներ են որ վրդովուած են, տեսնելով « առնականութեան խորհրդանշանին անհետացումը» իրենց էֆէնտիներուն էքին տակէն։ Օսմանլը հին Թուրքե՞րն են որ վրդովուած են, տեսնելով թուրք երիտասարդութեան երեխայա - նալը։ Կարեւոր չէ։ Բայց այս «տագ - նապ»ը աչքին առջեւ կը բերէ եաթա - ղանմաձեւ, չէնկէլլի, զանտիլլի պե - խերը, որոնցմով կը պարծենային կամ մեզ կը սոսկացնէին հին Թուրքերը ։

Կ'ըսեն թէ պեխը նշան մըն է ֆա - ջութեան,— կտրեցէք կատուին պե - խը, այլեւս չի կրնար մուկ բռնել։ Բայց պեխն ու մօրուքը թանկագին զարդեր էին հին ատեն,— մեր թագա - տորները եւ իշխանները նարդոսեղէն իւղով կ'օծէին իրենց պեխերը, կամ մարգրիտով կը հիւսէին մօրուքը։ Ֆր - րանսայի թագաւորներէն մին ալ կը սիրէր երկարել իր գլխիկները՝ մար - գրիտ կախելու համար ծայրէն։ Մօ - րուքի եւ պեխի յարգանքը, որ ասո - րական աւանդութիւն մըն է, այնքան արմատացած էր մեր մէջ, — ուրիշ փաստ մը եւս՝ բագմաթիւ հոմանիշներ ունինք (պերեւեչաք, ընչացք) եւ մեր պատմիչներուն սիրելի էր նկարագրել հայրապետներու եւ իշխաններու մօ - րուքը, ինչպէս հիմա, մեր ժողովրդա - կան երգերուն մէջ, նարոջ պեխերը։ Եւ անարգանք կը համարուէր պեխ կտրե - լը կամ մօրուք ածիլել։

Բայց ի վերջոյ մոռցուեցան նետա - ձեւ պեխերը, հովահարի պէս քաց - ուած կամ դենջակի պէս տարածուած մօրուքները, աւելի փոքր՝ այծի մօ - րուքը, — նորաձեւութեան իմայք, ուր - իշ ոչինչ։ Լամբրոնացի կը թելադրէր երկարել մազերը, իսկ Գրիգոր Լուսա - ւորիչ, կատղի հակառակորդ մը եր - կար մազերու, քոյլ կուտար որ կիներ երկարեն իրենց մազերը իբրեւ նըշան անոնց «ծուռ հասատիին», հեթա - նոսութեան ։ Հիմա կիները սկսած են կտրել իրենց մազերը։ Նորաձեւու - թեան իմայքներ , ուրիշ ոչինչ։

Արբունիի կամ առնականութեան նը - շանը (արբունիին համազօր լատինե - րէն բառը կը նշանակէ մազ) ածիլելը ինչո՞ւ թուրք գրագէտը կը վերագրէ հոգեբանական տագնապի,— չեմ հասկնար ։ Արդեօք, հայրենասրաղծու - թեան ճեւով, թաճուն բաղձանքի մը կը զգայ առհասութեան, փալալըլըլը Թուրքերուն, որոնք, ինչպէս կը պատ - մուի, իրենց երկար պեխերով կնիկ կը խեղդէին ։

ԱՐԱՋ

15 միլիոն Ֆրանքի վարկ օտարականներու օրէնքին գործադրութեան համար

Կառավարութիւնը հրամանագիր - օրէնքով մը 15.280.000 ֆրանք վարկ սահմանեց, օտարականներու նոր օրէնքին գործադրութեան համար։ Այս առ - թիւ հրատարակուած պատճառաբանութեան մէջ, կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ հակողութեան զօրացումը ամէն բանէ առաջ կապ ունի ազգային պաշտպանու - թեան հետ։ Ամէնէն համեստ հաշուով տարեկան 13.509.000 ֆրանք պէտք է, նախատեսուած միջոցներուն գործադրութեան համար։ Անձնագիրները, որոնք այժմ 60 միլիոն ֆրանքի հասոյթ մը կ'արտադրեն ամէն տարի, յաւելում պի - տի կրեն։ Միւս կողմէ, անձնագրի յապաղման համար հաստատուած ամսական 20 եւ 5 ֆրանքի տուգանքը բարձրացած է 100 եւ 25 ֆրանքի։ Աւելցած է նաեւ օտար անցագրի վիզան, 50 ֆրանքի փոխարէն 75 ֆրանք՝ երթուղարձի համար եւ 10 ֆրանք՝ մեկնելու համար ։

Հայազգի Սալաշի Առաքնորդ Հունգարիոյ?

« Փառք - Միաի » կը գրէ թէ Հունգարիոյ հեթէրականներուն Առաջնորդը, հայազգի Սալաշի (Սալաշեան) կը ձգտի տիրանալ իշխանութեան։ Իր հակա - ռակորդները միշտ կը յիշեցնեն իր հայկական ծագումը, դիտել տալով թէ ա - նոր նախահայրերը կանոնաւոր հպատակ եղած չեն, բայց Սալաշի մեծ ժողո - վրդականութիւն կը վայելէ, քանի տարի ծառայած բլլալով հունգարական բա - նակին մէջ, ինչպէս դրած էր Փէշթայի մեր թղթակիցն ալ։ Ծնողքը աղքատ եղած են, բայց Սալաշի յաջողութիւն չահեցաւ զինուորական ասպարէզին մէջ եւ հրամանատար էր, երբ վտարուեցաւ բանակէն, իր հեթէրական քարոզու - թեանց համար։ Այդ օրէն ի վեր նահատակ մը կը համարուի իր բաբեկամնե - րուն կողմէ, ինչ որ լաւագոյն պատեհութիւնը կը կազմէ՝ ցանկալի Առաջ - նորդ մը դառնալու։ Սալաշիի առաջին դատավարութիւնը մեծապէս նպաստեց իր փառքին։ Երբ զինքը կ'ամբաստանէին թէ խանգարած է հանրային բարե - կարգութիւնը, Սալաշի պոռաց դատաւորին երեսին, անլուր յանդգնութեամբ.

— Ձէ՞ք վախնար որ ձեզ կախել կուտամ, երբ իշխանութեան գլուխ անց - նեմ ։

Դատարանը բաւականացաւ փոքր տուգանքով մը։ Եւ անկէ ի վեր դատա - վարութիւնները դանդաղ կ'ըլլան Հունգարիոյ նացիներուն դէմ (հեթէլ - բական)։ Այդ «յաջողութենէն» ի վեր, Հունգարիոյ ծայրայեղ տարրերը հա - մոզուած են թէ այս յանդուգն եւ կոպիտ մարդը՝ Սալաշի՝ ճշմարիտ ընտրեալն է, կարող՝ իր ժողովուրդը դէպի երջանկութիւն եւ մեծութիւն առաջնորդելու։ Նոր Առաջնորդը իր գաղափարներն ու մեթոտները ուղղակի Պերլինէն օրինա - կած է ։ Իր հետեւորդներուն համազգեստը կանանչ է, իսկ խորհրդանշանը՝ յունական խաչը՝ չորս նետերով։ (կեռ խաչը պաշտօնապէս արգիլուած է Հունգարիոյ մէջ)։

Սալաշի անբաւական կը նկատէ Հունգարիոյ մէջ մշակուած հակահրէա - կան ծրագիրը եւ իր ամէնէն յանդուգն գործունէութիւնը ուղղած է խնամա - կալ Հոթլիի դէմ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՎԱՆԱՑՈՐԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Թարգ՝ ՏԱՐՈՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Trans : J. M. Թարգմ. Ա. Ս.

— Մտաբե՛ր, որ ես ձեզ ոչ մի խոստում չեմ տվել, եւ որ պատճառ եւ իմաստ ունի ձեր ամբողջ դիմադրութիւնը։ Ես ձեզ ոչ մի վնաս չեմ հասցնելու, եթէ դուք ինքներդ ինձ չստիպէք։ Ես ձեզ ոչ մի վնաս չեմ հասցնելու, եթէ դուք ինքներդ ինձ չստիպէք։ Ես ձեզ ոչ մի վնաս չեմ հասցնելու, եթէ դուք ինքներդ ինձ չստիպէք։

Ձայնը դողդողում էր ոչ միայն ներքին յուզմունքից, այլեւ ծանր հոգնածութիւնից։ Ամբողջ գիշերը նա չէր կարողացել աչքերը կպցնել։ Ամբողջ գիշերը նա չէր կարողացել աչքերը կպցնել։ Ամբողջ գիշերը նա չէր կարողացել աչքերը կպցնել։

Ինքնասպանութեան մտքերը ամբողջ գիշեր չէին լքում նրան։ Ինքնասպանութեան մտքերը ամբողջ գիշեր չէին լքում նրան։ Ինքնասպանութեան մտքերը ամբողջ գիշեր չէին լքում նրան։

Ցնծալ էր պատրաստ ամէն վայրկեան։ Ցնծալ էր պատրաստ ամէն վայրկեան։ Ցնծալ էր պատրաստ ամէն վայրկեան։

—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԻՐՈ ՎԱՅԵԼ ՉԵՆՔ

— Եղբայր, դուն ինչո՞ւ դեռ չես ամուսնացած։ Ինչո՞ւ չես ուզեր կին մը առնել։ Ես քեզ համար հարս մը գտած եմ, որ ամէն կողմանէ քեզի յարմար է։ Ան ալ քեզ կը սիրէ։ Ինչո՞ւ չես ուզեր։

— Ես ալ կը սիրեմ զայն, բայց ինչպէ՞ս կրնամ ամուսնանալ, երբ ես աղքատ եմ, ան ալ աղքատ է։ Ես ինչպէ՞ս կրնամ կին մը պահել, երբ ինքս ալ հացի կարօտ եմ։ Ես ինչպէ՞ս կրնամ ընտանիք մը կազմել, երբ ինքս ալ ընտանիք չունիմ։ Ես ինչպէ՞ս կրնամ ամուսնանալ, երբ ինքս ալ ամուսնացած չեմ։

Ասոնք ու նման պատճառներ կը լսէի ամէն անգամ, որ ամուսնութեան մասին խօսք բանար։

*** Մայիս 16ին դղրդաձին ցոյց մը կատարուեցաւ Փէյթայի մէջ, նախաձեռնութեամբ նախկին ռազմիկներու։ Կը մասնակցէին 30.000 հոգի։ Թափորին առեն խռովութիւններ ծագեցան Սալաշիի կուսակիցներուն եւ ցուցարարներուն միջեւ։ Սալաշիի կուսակիցները հակացոյց մը սարքեցին իրիկուան դէմ, չոգենաւ մը վարձելով Դանուբի վրայ։ Ոստիկանութիւնը միջամտեց, երբ ցոյցերը կը կատարուէին սրճարաններու եւ ճաշարաններու մէջ, «կեցցէ Սալաշի» աղաղակներով։

Զինեալ դաւադրութիւն մը Պէյրութի մէջ

Պէյրութէն կը հեռագրեն մայիս 17 թուականով.—

Ձերբակալուեցան 47 խռովարարներ որոնք զինեալ դաւադրութիւն մը սարքած էին։ Բոլորն ալ պիտի դատուին իբրեւ թշնամի հանրային բարեկարգութեան։ Դաւադիրները, որոնց գործունէութիւնը աւելի ցնորական կը թուի քան լուրջ, եւ որոնք կը դատուին հանրածանօթ Տօքթ. Շալֆունէի հրամանին տակ, ծրագրած էին դրաւել կառավարական պալատը եւ փոխել պետական կարգուսարքը։ Ոստիկանութիւնը դէպքերու նախօրեակին ձերբակալեց դաւադիրներու բնակարաններուն մէջ մեծ քանակութեամբ ռումբեր, ուժանակ, ատրճանակներ եւ փամփուշտներ։ Քննութիւնները կը շարունակուին։

Նորէն արիւնոտի դէպքեր Սանճաքին մէջ

Պէյրութի վերջին թղթակցութիւնները կը բացատրեն հետեւեալ տեղեկութիւնները (Ազդակ, 10 մայիս).—

Ալէքսանտրեթի մէջ քանի մը օր առաջ պատահած բախումներու կապակցութեամբ, կը սպասուէր որ Անտիոքի մէջ ալ դէպքեր պատահին։ Բայց, ըստ երեւոյթին, տեղատարափ անձրեւն ու հեղեղները արգելք հանդիսացան։ Սակայն բնութեան այդ սոսկալի արհաւիրքին աղէտաւութիւնը դեռ չանցած, երէկ դիւերը, ժամը 11ին, Թուրքերը կրակ բացին Ալէվիներու Տէօրթ — Աեաղ կոչուած թաղին վրայ եւ մէկ հոգի վիրաւորեցին։ Քննութեան համար դէպքին վայրը փութացող ժանտարմաները, առաջնորդութեամբ հարիւրապետ Պ. Մ իհրանի, քաղաքի դլխաւոր պողոտային անցնելու առեն կրակի բռնուեցան Թրքական սրճարանի մը մէջ դտնուող եւ մօտ 30 պատերազմական դէնքերով զինուած Թուրքերու կողմէ։

Արձակուած դնդակներէն զարնուելով տեղն ու տեղը մեռան երկու ժանտարմաներ։ Իսկ ծանրօրէն վիրաւորուեցան ոստիկան մը եւ թաղային պահակներու պետը։ Հրաչքով ազատուեցաւ ժանտարմաներու հրամանատար հարիւրապետ Պ. Մ իհրան, որ անմիջապէս իրեն հետեւող զինուորին հրացանը խլելով սկսաւ կրակել, ապահովելով մնացեալ ժանտարմաներու նահանջը։

Ժանտարմաներու նահանջէն վերջ, Թուրքերը մեռնողներու զէնքերը առնելով քաշուած էին իրենց դիրքերը։ Կէս ժամ յետոյ դէպքին վայրը հասնող բանակի զինուորները եւ օդնական ժանտարմաները մեռելները փոխադրեցին կառավարատուն։ Այս առաւօտ Սանճաքի ժանտարմըրիի ընդհանուր հրամանատար Սէրի եւ բարձրագոյն դատարանի ընդհանուր դատախազ Պ. Մօկէն Ալէքսանտրեթէն Անտիոք հասնելով քննութեան սկսան։

Անտիոք հասաւ նաեւ մարզպանին Սանճաքի պատուիրակ Պ. Կառօ, որ ինչպէս յայտնի է չարաթէ մը ի վեր էնկիւրիի կը գտնուէր։ Պ. Կառոյի էնկիւրիի մէջ կատարած աշխատանքներու մասին ոչինչ յայտնի է։

Միւս կողմէ, հրաժարեցաւ Ազգաժողովի չէզոք յանձնախումբին նախագահը։ Կ'ըսուի թէ տարակարծութիւններ կան Յանձնախումբի անդամներուն միջեւ։

Գրըք Յանի մօտ թրքական սահմանակից Հաթըլարի շրջանին մէջ բախումները կը շարունակուին հակաֆէմալական ֆիւրտ Գօչօ ադայի աշիրէթին եւ թրքական կողմնակիցներու միջեւ։ Երէկ այստեղէն երեք քամիօն զինուոր մեկնեցաւ յիշեալ շրջանը։

*** Տեղական թերթերը կը գրեն թէ 300 Թուրք «հուրտաշներ» եւ 500 ուսանողներ Սանճաք հասած են։ Թուրքերը կը շարունակեն ամէն խարդախութիւն փորձել, մեծամասնութիւն չհաւելու համար։

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՑին կը հեռագրեն թէ ներքին գործավար (Զեկա) եժով հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն ամէն անգամ որ հացկերոյթ մը սարքուի համագումարի մը կամ կուսակցական ռօնակատարութեան մը առթիւ, բժիշկները պէտք է հսկեն կերակուրներու պատրաստութեան եւ տարբալուծեն զանոնք, որպէսզի ժողովուրդի թշնամիները չկարենան թունաւորում կատարել։ — Զեկան երեւան հանեց երկու գաղտնի կազմակերպութիւններ՝ Սպիտակ Ռուսիոյ պահակազօրքերուն մէջ եւ ձերբակալեց անդամները։

ԱՀՌԵԼի ԱՐԿԱԾ մը պատահեցաւ Լոնտոնի մեթրոյին մէջ (փապուղի), երեքշաբթի առաւօտ, Զէրինկ Քրոսի կայարանին մօտ։ Կառախումբ մը կեցած էր, երբ ուրիշ մը եռեւէն հասնելով ընդհարեցաւ եւ վակոնները ջարդուփշուր եղան։ Գործի ժամանակ ըլլալով, երկու կառախումբերը բերան բերնի լեցուած էին եւ աննկարագրելի տեսարաններ պարզուեցան։ Զոհերուն թիւն է վեց մեռեալ եւ 60 վիրաւոր, որոնց 15ը չատ ծանր։

ԱՆԳԼԻՈՑ օդանաւային նոր նախարարը անմիջապէս գործի ձեռնարկելով, յայտնեց թէ 2000 ռմբաձիգ օդանաւեր պիտի չինէ 18 ամսուան միջոցին։ Ուրիշ ծրագրի մը համաձայն, 7500 օդանաւեր պիտի պահուին անջատուած վիճակի մէջ, եւ կարելի պիտի ըլլայ կռորները միացնել եւ կռմ եւ պատրաստ օդանաւեր ունենալ քանի մը օրուան ընթացքին։ Նախարարը կը յուսայ օդանաւային ամենահզօր տորմիղը կազմել մինչեւ 1940։

ԺՈՆեհի ոստիկանութիւնը գաղտնի անթել մը երեւան հանեց որ համայնավարական քարոզութիւններ կը կատարէր։ Ձերբակալուեցաւ Ռոմիսաղ անուն բոլշեւիկ մը։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՄԱՑԻՍ 28»

ԳԵՂՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Հ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԾԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի։

Ընդարձակ գրքոյկ մը 28 էջերու վրայ։

Գինը՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 սէնթ։ Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux. Cachan, (Seine) France։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբողջ ներկելու, պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք ճամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Եղեամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ-ՖԱՒԱՆԻ «Աբծիւ» ենթակոմիտէին ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ (մայիս 20) երեկոյեան ժամը 9ին, իր ակումբին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

Գաւառ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԾՐԶ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

«Վրէժ» խումբի ժողովը, 19 մայիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը։

«Համազասպ» խումբի ժողովը՝ 20 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին։

«Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 21 մայիս, շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին։

«Վռամեան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 22 մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը։

«Մարզպետ» խումբի ժողովը 23 մայիս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին։

Այս ժողովներուն կը խօսի *Ընկ. Վ. Իշխանեան*։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿՍԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
28 *Մայիս Շաբաթ երեկոյ, ժամը* 8.30ին **PETIT JOURNAL** *սրահին մէջ*

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ԺԻՒՍԹԷՆ ԿԱՏԸՐ
(Ծերակուտական, Նախկին Նախարար)

ԲԱՑԻԿ ԽՄԲԱԿի ժողովը, 19 *Մայիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը* 9ին Café le Grillon, 2 Carrefour de l'Odéon, *կը խօսի Պ. ԱՐՄԻԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ, նիւթը՝ «Հայ երիտասարդութիւնը հայութեան սպառնացող վտանգներուն դիմաց»։*

ՋԱՐԴՈՆԻՉ (COCARDE)

Հ. Հ. ԱՆԿԱԽՕՒԹԵԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

Հայկական եւագոյնն ու Աբարատը 1918 - 1938 Թիւերով կը ներկայացնէ մեր պատրաստած գունաւոր զարդանիշը։

Նշանակուած է խիստ մատչելի ֆեռեւիալ գիները.— Մինչեւ 250 ֆատը՝ 75 սանթիմ 250 - 500, ֆատը՝ 65 սթ. 500էն վեր ֆատը՝ 60 սանթիմ։

Կը վաճառուի Մայիս 28ի տօնակատարութիւնը կազմակերպողներուն մօտ եւ կանխիկ։ Ապսպրանքները կ'ընդունուին մինչեւ Մայիս 28։ Դիմել S. T. Tovmassian, 20. Rue Jouy-Rouve. Paris (20).

ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինոյի «ԴՐՕՇԱԿ» ակումբի կողմէ Ի նպաստ իր Գրադարանին։

22 *Մայիս, Երեքշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը* 3ին,
Խրխէեան սրահին մէջ, 2 *Բիս տը լա Տէֆանս։*
Երգ., արտասանութիւն եւայլն։ *Մուտք՝ 6 ֆրանք։*

ԹԱՏՐՈՆ

կազմակերպուած՝ ՍԵՐՕԶՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԴԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ
22 *Մայիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը* 3ին
Բարեգործական Ցան մէջ, 8 *Ռիւ Պօսիւէ, Մէթրօ՝ Բուասօնիէր։*
Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Եալովայի Գըլըճգիւղացի սրճավաճառ Գրիգոր Պարսամեան կը փնտռէ իր զաւակները՝ Աղասին որ ամուսնացած էր, Սրբուհի, Զարուհի, Հայկուհի եւ Պարսամ, որ 7 տարեկան էր տարագրութեան միջոցին։ Իր մայրը՝ Երանուհի, անօթի մնալով իր զաւակը՝ Պարսամ, ծախած է Արաքներուն 10 օխա ալիւրի փոխարէն։ Իրենց մասին լուր ունեցողներէն կամ հասցէներնին գիտցողներէն կը խնդրուի յայտնել իրենց ծերացած հօր՝ Krikor Barsamian, 23. Rue Nouvelle, Alfortville, (Seine), France։

ԳԱՂՏԻ ՏԵՍԻԼ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Coeur Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17 Rue Damesme — PARIS (13e)

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար։ Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաթեղէններ։ Ունտէրվուտ գրի մեքենայ։ Չափաւոր գիներ։

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

ԿՈՒԶՈՒԻՆ, *անգործներ՝ հետաքրքիր եւ դիւրաւ վաճառելի ապրանքներ ծախելու համար, ինքնութեան թուղթ ունենալը կարեւոր է։ Մանրամասնութեանց համար դիմել իրիկուները ժամը* 8էն *վերջ*, Etablissements Dahlia, 8 Ave. Anatole France, Clichy (Seine), *մէթրօ* Porte Clichy։

Maison de la Mutualité
24, Rue St. Victor — Métro: Maubert-Mutualité
Կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին
ԼԵՊԼԵՊԻՋԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՏԻԳ. ՉՈՒՀԱՋԵԱՆԻ *Մենդ. ձարիւրամեակին տուրքը*
ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ԱԼԻՄՇԱՀԻ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒՀԻ ՄԻՈՒԹԻՆԸ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի սրահին մէջ, 22 *Մայիս, Կիրակի երեկոյ ժամը* 9ին *կը ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով, Պոլսոյ Տրամաթիք Ընկերութեան խաղացանկէն*

ԲԱԲԱՆ Կ'ՈՒԶԵՄ...

(զաւեշտ 3 պար, Թարգմ. Ա. Մատաթեանց), երեք ժամ ծիծաղ։ Կը մասնակցին Տիկին ՓՈՒԱՐ ՄԱՒՏՕՆԱԼՏ, Տէր եւ Տիկին ԱԹԻՖեանց, Տէր եւ Տիկին ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՄԱՆՃԱԳ. Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՍԳԱԼԵԱՆ եւայլն։

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince.

ՀԱՅՏԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ

120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)
Tél. Marcadet 55 — 48

Կ'ընդունի ամէն օր 2էն 8: *կիրակի եւ ցոն օրեր ժամադրութեամբ։*

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԼԻՔՍԱՆԴԵՐ ՏՈՒՆ
10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux
7 Rue du Pourtour, Meudon
Téléphone Michelet 28—79

Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆՔԱԾՈՒԻՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԽ, մատչելի գիներով։
Արագ սպասարկութիւն։
Ապրանքներու փոխադրութիւն։ Կահկարասիներու փոխադրութիւն՝ ժամանակ։ կառքով։ Չափաւոր գիներ։

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, անմրցելի։ Անխարգելի։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ճիւղով։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է։ *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը*, զգուշութեամբ արուեստական օղիներէ զատ ներ ստամոքսը կ'այրէ։ Գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը* որուն պարզ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր համը ժաքեր ըլլալը հաստատած է։

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

LES TAPIS «ARMENIA» 23 Rue Jean Mermoz *մէթրօ* St. Philippe du Roule *կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ կին մը որ նոր գործ գործել գիտնայ։ Դիմել առաւօտեան ժամը* 9,30էն 10.30։

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
20
ՄԱՅԻՍ
VENDREDI
20 MAI
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3735

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆԹԱՓԱՆՑԵԼԻ ԲԱԲԵԼՈՆԸ

« Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ... »:

Երէկ այս հարցումը կ'ուղղէինք մտանուրաքէս Կովկասի համար, յիշելով կարգ մը լուրեր, որոնց համաձայն Ռուսաստանի խորհուրդաժողովական, վրացական եւ թաթարական զօրամասերը, իսկ հազարաւոր Քիւրտեր, Թաթարներ եւ Եզիտներ ալ՝ դէպի Սիպերիա :

Եւրոպական թերթերու թղթակիցները, որոնք չատ քիչ ատեղեկութիւններ կը հաղորդեն Կովկասի մասին, անկարզութեամբ կամ անտարբերութեամբ, տակաւին բան մը չգրեցին այս մասին: Բայց, ահաւասիկ լուր մը չափազանց պերճախօս, — 12000 զիւղացի ընտանիքներ (?) Սիպերիա փոխադրուած՝ Ֆինլանտայի ծոցէն (Հիւսիսային Ռուսաստան). 43,000 զիւղացիներ ալ՝ արեւելեան Սիպերիայէն արեւմտեան Սիպերիա քշուած :

Այս տեղեկութիւնները առ այժմ կը սրսուին իբրեւ զրոյց կամ ճամբորդի պատմութիւն: Բայց, անհրաժեշտ չէ մարզարէութիւններ փորձել, իմանալու համար անոնց վաւերականութիւնը: Ո՞ր պիտի սորվէինք թէ առ հասարակ այսպէս կ'իմացուին աշխարհի մէկ վեցերորդ մասին մէջ անցած զարձածները, հիւսիսէն մինչեւ հարաւ:

Երբ տեղահանութիւնը անհրաժեշտ կը համարուի Կովկասի մէջ, հեռաւոր հիւսիսի կամ Սիպերիոյ զիւղացիները ինչո՞ւ վերի արեւ ցորեն համարուին: Մանաւանդ որ, հեռագիրը կ'ըսէ թէ տարագիրները յատկացուած են զինուորական ամրութեանց շինութեան:

Այսպէս, ամիսներէ ի վեր չրջած լուրերը, աւելի կամ պակաս վաւերական, միեւնոյն եզրակացութեան կը տանին.— արտակարգ վիճակ՝ Մ. Մխութեան մէկ ծայրէն մինչեւ: Եւ որովհետեւ անծայրածիր, անմշակելի տարածութիւն մըն է Մ. Մխութիւնը, հազիւ երեմն կարելի ըլլայ լուրեր վախցնել կատարուած զանգուածային գործողութեանց մասին, այն ալ եթէ քիչ չատ մօտ են զբեխաւոր կեդրոններուն :

Միւս կողմէ, չմոռնանք որ եւրոպական եւ ամերիկեան Թղթակիցներն ալ մեծ դիւրութիւններ չեն վայելեր, իրենց իմացածները հաղորդելու համար: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Չեկան նոր խստութիւններ հաստատած է եւ թէ օտար թղթակիցները պարզապէս պիտի արտաստեն Մոսկուայի հեռագրական գործակալութեան լուրերը, առանց խորհրդածութեան:

Արդէն զանգատելի ուժ մը կը կազմեն օտար թղթակիցները՝ Մոսկուայի մէջ: Շատ մը կարեւոր թերթեր ետ կանչած են իրենց աշխատակիցները, իսկ անոնք որ կը մնան, ստիպուած են գործել երկաթեայ օգակներու մէջ: («Թայմզ» եւ ուրիշ առաջնակարգ թերթեր տարիներէ ի վեր իրենց մտանուր թղթակիցները փոխադրած են Ռիկա կամ Վարշաւա, եւ յաճախ անկարելին կը փորձեն, վաւերական տեղեկութիւններ քաղելու համար):

Տիրող կացութիւնը աւելի կը լուսաբանուի, երբ յիշենք որ Մ. Մխութիւնը վերջերս ճամբեց օտար հիւպատոսները, իբրեւ սկզբունք մէկ հիւպատոսութիւն ընդունելով իւրաքանչիւր երկրի համար, եւ փոխադարձաբար: (Միայն մէկ-երկու պետութիւններ ունին երկ-երկու):

Այս անսովոր սահմանափակումը հաստատուեցաւ նոյնիսկ հարեւան եւ բարեկամ Թուրքիոյ եւ Իրանի համար, որոնք հիւպատոսներ ունէին զլխաւոր քաղաքներու մէջ (մանաւանդ երկ-րորդը):

Միեւնոյն ատեն, խորհրդային իշխանութիւնը այնպիսի օ-րէնքներ հաստատեց, որ անչնչելի կը դառնար մթնոլորտը՝ օտարազգի ներկայացուցիչներուն համար: Եւ ահաւասիկ հաղարաւորներ կը հեռանան Ռուսաստանէն եւ Կովկասէն, չկարենալով հանդուրժել, կամ չուզելով կորսնցնել իրենց հպատակութիւնը:

Միայն յեղափոխութեան կամ պատերազմի ատեն կարելի էր զբաղիլ այսպիսի խստութիւններ եւ սահմանափակումներ:

Արդ, ոչ յեղափոխութիւն ծագած է Մ. Մխութեան մէջ, ոչ ալ պատերազմ անոր սահմաններուն վրայ: Ուրեմն ինչո՞ւ այս արտակարգ եւ զանգուածային գործողութիւնները,— ամբողջ երկրին տարածութեան վրայ: Ինչո՞ւ այս տեղափոխութիւնները՝ ոչ մի-այն զօրքի, այլեւ զիւղացիներու, մէկ ծայրէն միւսը:

Մենք յատկնութիւն չունինք բոլոր զաղտնիքները լուսաբանելու: Բայց, տրամաբանութեան ճիգ մը փորձելով, կը տեսնենք որ Մ. Մխութիւնը խակապէս իրարանցումի մատնուած է, չատ նշանը դէպքեր նախատեսելով եւ՛ երկրին մէջ եւ՛ երկրէն դուրս:

Անչուշտ «յեղափոխութեան բոցավառ սուրը», հրէշային Չեկան տակաւին է վիճակի է խեղդելու որ եւ է խլրտում՝ բուն երկրին մէջ: Կարմիր բանակն ալ արթուն կը հսկէ, մինչ պատերազմի զործարանները չաշխատին: Բայց, եթէ խակապէս պատերազմ ծագի՞: Այս բոլոր մտահոգութիւնները, աւելի կամ պակաս հիմնաւոր, տեսակ մը խելագարութեան մատնած են խորհրդային իշխանութիւնը, որ կը զործէ ոչ թէ իրրեւ կառավարութիւն, սովորական առումով, այլ իրրեւ զաղտնի կոմիտէ:

Ապա ուրեմն զա՛րկ եւ քշէ, քանի ուժ ունիս եւ ժամանակ: Բանտարկէ՛, դնդակահարէ՛, տեղափոխէ, ցրուէ,— ճամբայ եւ ամրութիւն չինել տուր, միեւնոյն ատեն փակելով բոլոր պատուհանն ու ելքերը, որպէսզի օտարը բան չիմանայ կամ չիմացնէ: Մենք այսպէս կը պատկերացնենք Մ. Մխութեան այսօրուան կացութիւնը, ընդհանուր գիծերու մէջ:

Անչուշտ բուն պատկերը չատ աւելի մռայլ է եւ վրդովիչ: Բայց, ո՞վ պիտի կրնար ներկայացնել զայն լրիւ, երբ ամբողջ Մ. Մխութիւնը հեռագետէ կը վերածուի փշաթելերով պատուած մի՛ջնաբերդի մը...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԶԱՆԳՈՒԱԾԱՑԻՆ ՏԵՂԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԽՍ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

12,000 ընտանիքներ դէպի Սիպերիա

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, վերջերս կարգ մը լուրեր հրատարակեցինք Կովկասի մէջ կատարուած տեղահանութեանց մասին: Կը թուի թէ այս զործողութիւնը ընդհանուր հանգամանք ունի, իբրեւ «նոր քաղաքականութիւն »:

Այսչէս, երէկ տեղական թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնը հրատարակած էին.—

Ռիկայէն կը զրեն թէ՝ Լէնինկրատէն հասած ճամբորդներու տեղեկութեանց համաձայն, աւելի քան 12.000 զիւղացի ընտանիքներ Օրանիենպաումէ չրջանէն (Ֆինլանտայի ծոց) տեղահանուած եւ Սիպերիա փոխադրուած են, ուր այրերը կ'աշխատին ամրութեանց մէջ: Միւս կողմէ 43.000 Քրիստացի զիւղացիներ արեւելեան Սիպերիայէն փոխադրուած են արեւմտեան Սիպերիա եւ Ալմայի չրջանը, միեւնոյն չարժառիթներով,— ամրութիւններ չինելու համար :

*** Սթալինոգրի չրջանին մէջ մահուան դատապարտուած եւ անմիջապէս գնդակահարուած են 15 ճարտարապետներ, իբրեւ լրտես եւ թրոցքիական :

Զրոյցի մը համաձայն, վերջերս բուռն կռիւներ ծագած են Կորքի քաղաքին փողոցներուն մէջ (նախկին Նիժնի Նովկորոտ) քաղաքապահ զօրքին եւ հակասթալինեան կազմակերպութեան մը անդամներուն միջեւ: Կ'ըսուի թէ այս կռիւներու ընթացքին սպաննուած են չրջանին քաղաքական վարիչը՝ Նովիքով եւ օգնականը՝ Գրիկոն, իսկ հրամանատարն ալ ծանրապէս վիրաւորուած է: Հակասթալինեան կազմակերպութեան անդամներէն ալ տասնեակներով մարդիկ սպաննուած կամ վիրաւորուած են:

Վերջապէս, Վարշաւայէն հասած լուրերու համաձայն, ծանր անհամաձայնութիւններ ծագած են Սթալինի եւ Լիթվինովի միջեւ, Ազգերու Դաշնակցութեան 101րդ Խորհուրդին առթիւ, ուր Մ. Մխութիւնը պարտուեցաւ եւթովպիոյ եւ Սպանիոյ հարցերուն մէջ: Սթալին ժողովի հրաւիրելով գործադարձները, իր զայրոյթը յայտնած է արտաքին գործոց խորհուրդը, որ մերկացման կը դատապարտէ Մ. Մխութիւնը: Այս առթիւ նոյնիսկ առաջարկուած է քաշուիլ Ազգաժողովէն: Նոյն ժողովին մէջ Սթալին խստօրէն քննադատած ըլլալով հողագործութեան եւ հաղորդակցութեանց վարչութեան ապիկարութիւնը, Չեկան անմիջապէս ձերբակալեր է կարգ մը անօրէններ :

Ներքին գործակարութիւնը չատ խիստ միջոցներ ձեռք առած է, կաշկանդելու համար օտար թերթերու թղթակիցները: Այս վերջինները միայն պաշտօնական գործակալութեան (Թաս) լուրերը պիտի արտատպեն, առանց անձնական խորհրդածութեանց :

ՀՌՈՄԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ ԿԸ ԲԱՐԵԽՕՍԷ ՖՐԱՆՔԵՒԻՏԱԼԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻՒ

Ինչո՞ւ կը յապաղի հաւանագրութիւնը

Փարիզի եւ Լոնտոնի թերթերը այլեւս չեն ծածկեր թէ լուրջ դժուարութեանց կը հանդիպին Ֆրանքեւիտալական բանակցութիւնները, իբրեւ հետեւանք Ձենովայի ճառին եւ Մուսոլինիի կարգ մը առարկութեանց:

Հռոմի անգլիական դեսպանը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Զիանոյի հետ, նոր դժուարութիւնները հարթելու համար: Այս առթիւ «Մանչեսթր Գարտիըն»ի թղթակիցը կը գրէ թէ խոսակցութեան ատեն Իտալիոյ արտաքին նախարարը դիտել տուած է թէ՝ Ֆրանսա 70.000 սեւամորթներու բանակ մը կազմելու ձեռնարկած ըլլալով, Իտալիա հարկադրուած է վերաքննել անգլ-եւիտալական համաձայնութեան այն կէտը որ կը տրամադրէ զինուորական մարդանքի չենթարկել եթովպիոյ բնիկները: Նոյն աղբիւրին համաձայն, Իտալիա անհրաժեշտ կը դտնէ որ ետ առնուի մէկ տարի առաջ Լէոն Պլումի կողմէ հրատարակուած հրամանագիր մը, որ կ'արտօնէր օտար երկիրներէ եկած պաշարի փոխադրութիւնը դէպի Սպանիա, Ֆրանսական սահմանագլուխէն : Վերջապէս, Մուսոլինի կը մերժէ ետ քաշել իտալացի կամաւորները, ցորչափ չէ փոխուած Ֆրանսայի դիրքը՝ սպանիական պատերազմին մէջ: (Աչակողմեան թերթ մը, «Լը ժուռ», երէկ չարք մը փաստերով կը պնդէր թէ Ֆրանսայէն չարունակ դէնք եւ ռազմանիւթ կը փոխադրուի դէպի Սպանիա):

Այս դժուարութեանց վրայ է որ անգլիական դեսպանը Լոնտոնէն հրահանգ ստացաւ բարեխօսելու եւ առաջին առթիւ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Գոմս Զիանոյի հետ :

Փարիզի պաշտօնական չրջանակներուն մէջ կը հաւաստեն թէ բանակցութիւնները խզուած չեն եւ հաւանական է որ վերսկսին այսօր իսկ (ուրբաթ): Բայց, Հռոմի Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը նախաճեռնութիւն պիտի չտանձնէ, այլ պիտի սպասէ որ Գոմս Զիանօ ինք հրաւէր ուղղէ, ընդհատուած բանակցութիւնները վերսկսելու համար :

Կ'ըսուի թէ Իտալիոյ արտաքին նախարարը կրկին եւ կրկին բողոքած է թէ Ֆրանսա չի յարգեր ոչ-միջամտութեան քաղաքականութիւնը: Իտալական թերթերը վերջերս զարմանազան մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն, ապացուցանելու համար թէ Ֆրանսայէն չարունակ զէնք եւ ռազմանիւթ կը փոխադրուի Թաթալոնիա, ուտեստի պատրուակով: Այդ հրատարակութեանց համաձայն, մեծ քանակութեամբ խորհրդային եւ չեխական ռազմանիւթ փոխադրած են, անուններուն վրայ գրելով «հողագործական մեքենաներ»: Ֆրանսացիները կը հերքեն այս վերագրումները, պնդելով թէ զրկուածը ուտելիք է, համակիրներու կողմէ հաւաքուած: Այդէն պարագայի մէջ, Իտալիա չուզեր աճապարել բանակցութեանց համար: Մուսոլինի ամէն բանէ առաջ կը ձգտի մերձեցում հաստատել Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ :

ԿԱՏԱՂԻ ԿՈՒԻՆԵՐ կը մղուին Սուէզեան չրջանին մէջ, ուր 100.000 Զինուորներ ուժգնօրէն կը դիմադրեն ճափոնական զրոհին: Ճափոնացիները չարժման մէջ զրած են բազմաթիւ օգանաւեր եւ հրասայլեր: Երկու չինացի զօրավարներ մեռած ըլլալով, սպարապետը ռազմադաշտ գնաց :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԷՄԻՐԽԱՆԵԱՆ ԿՏԱԿԸ

ՕՐ. ՄԱՌԻՆ ԵՒ ՄԱՐԳԱՐԷ ԱԼԻՆ

Ձեմ գիտեր առաջին անգամ ո՛ր թերթը մէջտեղ նետած է Էմիրխան-եան կտակի խնդիրը: Բայց գիտեմ որ Ճառաչի ընթերցողներն անգամ կը տրտնջան, եթէ բան մը պակաս գրուի այդ մասին:

Եւ ինչե՛ր, ինչե՛ր կը խոստանան անոնք որ ժառանգորդ եղ,— միայն թէ ... լուր չփախցնենք :

Արդ, այս կտակով ինչ-բան Հայերը, նոյնիսկ ալ Թուրքերը կը հետաքրքրուին եւ, Սեդրաք Աբգարեանի դիմաց, թուրք փաստաբան մըն ալ նոյնիսկ յամառութեամբ կը գործէ, դատը շահելու համար: Մանաւանդ որ, թուրք ժառանգորդները խոստացած են իրենց բաժին մըն ալ հանել Օդանաւային միութեան բաժինը, **20** առ հարիւր: (Կտակին ընդհ. գումարը կը հաշուեն աւելի քան **3** միլիոն անգլ. ոսկի):

Այստեղ է որ կը սկսի հրաշապատում էէֆեաքը :

Օր. Մառի կը պատմէ, Ազչամի միջոցաւ .

— « Էմիրխանեանի նախնիքը Պարտկահայեր են: Ինքը Կեսարացի է: Էմիրխանեանի նախնիքներէն մէկը, որ Ալի մարզարէի ժամանակակից եղած է, այդ չրջանին բժշկութիւն կ'ընէ եղեր :

Ալի մարզարէ օր մը հիւանդութեան մը կ'ենթարկուի եւ ատոր հետեւանքով մեծ վէրք մը երեսն կուգայ մարմնին վրայ: Հակառակ այն ատենուան բոլոր բժիշկներու խնամքին, ոչ մէկը կը յաջողի դարման մը գտնել այս վէրքին: Վերջապէս Էմիրխանեանի նախնիքներէն այդ անձը, յայտնելով թէ Ալի մարզարէն կրնայ բժշկել, դիմում կը կատարէ եւ դարմանումի տակ կ'առնէ զայն: Արդարեւ, ան յաջողած է փրկել Ալի մարզարէն իր քրոնիկ դարձած հիւանդութենէն:

Ալի մարգարէն, բնական է ասկէ խիստ գոհ մնացած , իրրեւ փոխարէնութիւն անոր խիստ արժէքաւոր «Ֆէրման» մը կուտայ: Ժամանակ մը վերջ, ինչպէս ամէն անցաւոր մարդ, այս բժիշկն ալ կը մեռնի :

Այս հրովարտակը զանէ զանակ փոխանցուելով, վերջապէս մինչեւ Կեսարացի Էմիրխանեանի կը հասնի : Էմիրխանեան մի՛ջոց մը այս հրովարտակը միասին առնելով Հնդկաստան կ'երթայ »:

Պատմութիւնն շարունակութենէն կ'իմանանք թէ Էմիրխանեան մեկու-կէս տարի բեռնակրութիւն կ'ընէ Հնդկաստանի մէջ: Ցետոյ միջոցը կը գտնէ ծանօթանալու եւ ներկայանալու մսխարաճայի մը, որուն կը ցուցնէ Ալի մարգարէին փէրմանը :

— « Հնդիկ իշխանը այս պատմական հրովարտակը կ'առնէ Էմիրխանեանի ձեռքէն, պահելու համար, եւ, բացի կարեւոր գումարէ մը, անոր կուտայ նաւահանգստի բեռնաւորումի եւ պարպումի գործը: Շատ չանցած Էմիրխանեան միլիոնատէր կը դառնայ եւ բացէն չահագործած իր գոհարեղէներու մէկ վաճառատունն ալ կ'աւելցնէ իր միլիոնները: Էմիրխանեան երբէք չէ մոռնացած , եւ մեռնելու մօտ Պոմպէյի նմաւարին դիմելով կտակ մը պատրաստել կուտայ, որուն մէջ կ'ըսէ թէ Կեսարիոյ Մուն-ճուսուն գիւղը ծնած է, ունի հինդ եղբայր եւ կը թուէ իր հարստութիւնը : Էմիրխանեան պայման դրած է որ կտակը բացուի իր մահէն 50 տարի վերջը: Այդ պայմանաժամը լրացած է 1914ին, բայց պատերազմի պատճառով կարելի չէ եղած գործադրել կտակը »:

Վերջապէս, միշտ համաձայն Ազչամի պատմութեան, Օր. Մառի **1934**ին «պատահաբար» ձեռք կ'անցընէ կտակագրին մէկ օրինակը, մանրամասնութիւն կը բնէ կեսարիոյ մարդահամարի արձանագրութիւնները, կը հաստատէ թէ հանգուցեալը **11** ժառանգորդներ ունի Պոլսոյ մէջ, եւ անոնց փոխանորդութիւնն ստանձնելով, երկու անգլիացի փաստաբաններ կը վարձէ եւ դատը կը շահի ...

Գէշ լո՛ւր մը տուած եղայ միւս ժառանգորդներուն,— անոնք որ վաւերական կը համարուին :

« Սը՛խ կաց», պիտի ըսէր մեր ընդիշը :

Եթէ Օր. Մառի Ալի մարգարէն ունի իրրեւ ապաւէն, անոնք ալ կրնան Գրիգոր Լուսաւորիչը վկայութեան կանչել : Մանաւանդ որ, կեսարիան եղած է իր օրրանը :

Վ.Ա.Հէ

ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլէն Տիկին Անանա Շալճեանի միջոցաւ.—

1. Պուլվար Օտտոյի մասնաճիւղ		100
2. Լա Վիոթի	»	50
3. Սէնթ Անթուանի	»	50
4. Մարսէյլի	»	50
5. Սէն Ժէրոմի	»	50
Գումար՝		300
Մայիս 7ի գումարը		260
Ընդհ. գումար՝		560

ՄՄԲ.— Այս առթիւ գրուած նամակէն կը տեղեկանանք թէ մարիս 15ին տեղի ունեցած է Կապոյտ Ալի Մարսէյլի մասնաճիւղերու ներկայացուցիչներու ժողովը, Փարիզ դրկուելիք պատգամաւորներու ընտրութեան համար, եւ այդ առթիւ «Հայաստանի Մոխակ»ին օգնելու առաջարկ եղած ըլլալով, այս գումարը գոյացած է:

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

« Թան »ի աշխատակիցը չարունակելով իր պրպտումները՝ Ֆրանսայի օտարականներու մասին, չորրորդ յօդուածով կը ներկայացնէ « երրորդ դասակարգի եկուորները»— անոնք որ Ֆրանսա մտած են խարդախութեամբ, զաղտնօրէն կամ կասկածելի գործակալութեանց չարաչահութեամբ :

Այս առթիւ, վերլուծելով վերջին հրամանագիր - օրէնքները, կը գրէ.

— «Իսկ այն հայրենազուրկները որ չեն կրնար որ եւ է երկիր երթալ: Պիտի վռնտե՞նք: Առանկ բան չկայ: Բայց ներքին նախարարը պիտի կրնայ քննակավայր մը որոշել անոնց համար, իր ընտրած քաղաքին մէջ: Այդպիսիները պարտաւոր են պարբերաբար ներկայանալ ոստիկանութեան եւ ոստիկան - զօրքի վարչութեանց: Օրինազանցութեան պարագային պիտի դատապարտուին վեց ամիսէն երեք տարի բանտարկութեան :

Ոստիկանական վերատեսչութեան եւ ներքին գործերու պաշտօնատան մէջ կը չեշտեն թէ այս տրամադրութիւնները կը ծանրացնեն պատիժները՝ անբաղձալիներու դէմ, բայց երբեք չեն նեղեր ուղղամիտ օտարականը: Մայրագոյն ձախակողմէն կարգ մը Ֆրանսացիներ կը տրտնջան թէ մտանութեան դրութիւն մը հաստատուած է եւ դէպի կայսրութեան ժամանակները կը վերադառնանք: Բայց, ամէնէն աւելի անկանոն օտարականներուն մէջ է որ իրականացում պատճառած է նոր հրամանագիրը - օրէնքը: Մէկ ամիս պայմանաժամ տրուած ըլլալով անոնց, իրենց կացութիւնը չակելու կամ երկրէն հեռանալու

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԵՐՊԱԿՆ
The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Թարգմ. ՏԱՐԱՀԱՆԻ
Trans : J. M. Թարգմ. ծ. Ս.

Նախկին իր գործն էր, հիմա էլ մտադրված էր նույնը շարունակել։ Ամեն ինչ պատրաստ էր։ Հարկավոր էր միայն սպասել մինչև գիշերվան ժամը տասներկուսը։

Ամբողջ օրը նա անցուցեց իր սենյակում։ Ուտելիքը ինքն իր համար պատրաստեց։ Ոչ ոքի չթողեց, որ մտնի իր սենյակը։ Ուզում էր մենակ լինել, որպեսզի կարողանա ամեն մանրամասնությունը մտքում մի անգամ ևս կրկնել։

Ժամանակը դանդաղ էր անցնում։ Ժամերը հաշված էին։ Ամեն րոպեն մի դար էր թվում։ Ամեն րոպե նա ոտքի էր թռչում, ականջ էր դնում, թե չի՞ լսվում ոտնաձայն, չի՞ լսվում, թե ոստիկանները չեն գալիս։ Ամեն րոպե նա ուզում էր դուրս նայել, թե չի՞ լուսանում։ Ամեն րոպե նա ուզում էր ժամացույցին նայել, թե ժամը քանի՞սն է։

Ամեն ինչ պատրաստ էր։ Ամեն ինչ կարգին էր։ Ամեն ինչ ապահովված էր։ Ամեն ինչ հաշվված էր։ Ամեն ինչ կանխատեսված էր։ Ամեն ինչ նախապես մտածված էր։ Ամեն ինչ նախապես որոշված էր։ Ամեն ինչ նախապես կարգադրված էր։ Ամեն ինչ նախապես տեսնված էր։ Ամեն ինչ նախապես ուսումնասիրված էր։ Ամեն ինչ նախապես հետազոտված էր։ Ամեն ինչ նախապես քննված էր։ Ամեն ինչ նախապես ստուգված էր։ Ամեն ինչ նախապես հաստատված էր։ Ամեն ինչ նախապես վերջացրած էր։ Ամեն ինչ նախապես ավարտված էր։ Ամեն ինչ նախապես կատարված էր։ Ամեն ինչ նախապես իրագործված էր։ Ամեն ինչ նախապես կազմակերպված էր։ Ամեն ինչ նախապես պատրաստված էր։ Ամեն ինչ նախապես ամրացված էր։ Ամեն ինչ նախապես ապահովված էր։ Ամեն ինչ նախապես հաշվված էր։ Ամեն ինչ նախապես

ՀՈՂԸ ՀԱՑԻ ՎՈՂՔ ԵՂԱՒ

ՊՈՒԼԳԱՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՄԱՔՍԻՄՈՎԻՉԻ

ՀԱՏՈՐ Ա

Ներկայացուցիչ մը Ֆրանսական Ընկերութեան մը եկած էր Պուլկարիա՝ Պուլկարական հողերու մէջ նաւթ փնտռելու համար։ Ընկերութիւնը կը խոստանար հարիւր հազար ոսկի տալ պետութեան, եթէ նաւթ գտնուի։ Ընկերութիւնը կը պահանջէր միայն հինգ տարուան արտօնութիւն։

Ներկայացուցիչը կը հաստատէր, որ Պուլկարիոյ մէջ նաւթ կայ, եւ ինքը գիտէ, թէ ուր կրնայ գտնուիլ։ Ան կը պնդէր, որ ինքը ստիպուած է ծախսել հարիւր հազար ոսկի, որպէսզի գտնէ այդ նաւթը։ Ան կը պնդէր, որ ինքը գիտէ, թէ ուր կրնայ գտնուիլ նաւթը։

Ընկերութեան տնօրէնները կը հաւատային, որ նաւթ կայ, եւ ուզեցին հինգ տարուան արտօնութիւն տալ։ Ընկերութեան ներկայացուցիչը

համար, հետզհետէ կ'աճի թիւը այն օտարականներուն որոնք ոստիկանական վերատեսչութեան կը դիմեն, չտկնելու համար յաճախ դժուարին կացութիւն մը: Արդարեւ, շատեր կան որ տարիներէ ի վեր Ֆրանսա կը բնակին, բայց որ եւ է թուղթ չունին, ուրիշներ ալ դրամ չունին, օրինական տուգանքը վճարելու համար :

Միւս կողմէ, մեզի կը հաւաստեն թէ կայարաններու մէջ աչքի կը զարնէ մեկնողներու չարաճուն թիւը,— զաղտնի եկածներ կամ վտարեալներ վախ - նալով խիստ պատիժներու սպառնալիքէն, կը փորձեն ապաստան գտնել ուրիշ երկիրներու մէջ:

Ոստիկանութեան վերատեսուչ Պ. Լանժըռոն կարգ մը բարւոքումներ հաստատած է, դիւրացնելու համար ձեւակերպութիւնները,— տեղեկատու դրասենեակ մը՝ թարգմաններով, այցելուները իրաւասու դրասենեակները առաջնորդելու համար, շատ բացորոշ վերատառութիւններ՝ օտարականներու տեսչութեան գանագան ճիւղերուն համար, մասնաւոր ընդունելութիւն՝ չրջայցայութեան դրասենեակին մէջ՝ ուսանողներու, դիւտողներու եւն. համար, ընդարձակում օտարականներու սահմանուած սրահներուն, երկարաձգում բնակութեան: Ասկէ զատ, մօտերս պանդոկներուն պիտի բաժնուին մասնաւոր ազդեր, օտարականներուն բացատրելու համար իրենց կատարելիք ձեւակերպութիւնները. յետոյ պիտի հաստատուին երկու մասնաւոր դիւանններ, մէկը՝ սպանիացի, միւսը՝ ասւորիացի տարագիրներու համար :

« Թան »ի աշխատակիցը «զաղտնի» տարագիրներու չարքին մէջ դասաւորելով նաեւ «քաղաքական գործակալները», որոնք յաճախ դիւանագիտական իշխանութեանց պաշտպանութիւնը կը վայելեն, կը թելադրէ երբեք չթուլցնել անոնց հսկողութիւնը :

*** Մայիս 6ին եւ 7ին հրատարակեր էինք նոր օրէնքը (2 մայիս): Այսօրուընէ սկսեալ կը հրատարակենք նաեւ անոր գործադրութեան մանրամասնութիւնները (տես Գ. էջ):

Նոր վարագործուվճիռ Խ. Միութեան մէջ

Մոսկուայի թերթերը կը գրեն թէ վերջերս ժողովուրդի թշնամի հռչակուած են քաղմաթիւ դատաւորներ: Գլխաւորներն են.— Սեկալ, ընդհ. դատախազ փոխադրութեանց գործերու, Պրուս, ընդհ. դատախազի օգնական՝ «մասնաւոր գործերու», այսինքն հակայեղափոխութեան, լրտեսութեան եւ ուրիչ պետական յանցանքներու համար, Դրակունոքի, ընդհ. դատախազ Ա - զով — Սեւ ծով չրջանին, Լէյմոն, Զասլավսկի (Անդրկովկաս) եւն. :

Ընդհ. դատախազութեան չարքերը լայնօրէն վերանորոգուեցան 1937ին, քանի որ աւելի քան հազար նոր մարդիկ տեղաւորուեցան: Միայն բուն Ռուսաստանի մէջ, 500 դատախազներ եւ օգնականներ «մերկացուեցին», իբրեւ ցարական, ռճրագործ, դէնով, անբարոյական կամ գեղծարար :

Երովպիոյ խնդիրը յարատեւ ժողովին մէջ

Լորտերու ժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, բոլոր հոսանքներու ներկայացուցիչները չբեմադրէս պնահատեցին վարչապետին քաղաքականութիւնը, մասնաւորապէս անգլեւիտալական համաձայնութիւնը: Քէնթըպըրիի արքեպիսկոպոսը (Անգլիացիներուն կաթողիկոսը) ճառով մը չեչտեց թէ Երովպիոյ գրաւումը կատարուած իրողութիւն է եւ այլեւս անօգուտ է պարսաւանքի խօսքեր ուղղել :

— « Ամէն պարագայի մէջ, տարակոյս չկայ թէ Իտալիան դուրս կրնայ հանուիլ միայն պատերազմով, ինչ որ կարելի չէ մոքէ անցընել: Անգլեւիտալական համաձայնութիւնը կարգադրութիւն մըն է որ կը փարատէ վախերը եւ կ'աւելցնէ վստահութիւնը Եւրոպայի մէջ »:

Երիտասարդ Լորտ մը դիտել տուաւ թէ առաջին անգամ Խ. Միութիւնն էր որ միջամտեց Սպանիոյ քաղաքացիական պատերազմին, դինուոր եւ օդանաւ դրկելով, և ոչ թէ Իտալիան կամ Գերմանիան: «Եթէ Մոսկուա սկսած չըլլար, այսօր ոչ Գերմանացիներ, ոչ ալ Իտալացիներ պիտի գտնուէին Սպանիոյ մէջ»:

Արտաքին նախարարը իր կարգին խօսք առնելով, բացատրեց թէ միայն պատերազմով կարելի էր ընդդիմանալ եթովպիոյ գրաւման, իսկ Ազգաժողովը դիտակցօրէն մերժեց այդ եղանակը, 1936ին: «Եթէ կարգ մը պետութիւններ առաջին աոթիւ ճանչցան եթովպիոյ գրաւումը եւ ուրիշներ աւելի վերջը պիտի ճանչնան, այդ պարզապէս քաղաքական դատողութեան խնդիր մըն է, եւ ոչ թէ յաւիտենական եւ անսասան բարոյականի խնդիր մը: Սակայն լաւագոյն է ընդունիլ եթովպիոյ կացութիւնը այնպէս ինչպէս որ է: Երբեմն ճախողանքի մը խոստովանութիւնը ինքնին բարւոքումն է կացութեան մը» :

Արտաքին նախարարը այս առթիւ յայտնեց թէ կ'ուզէ մերձեցում հաստատել նաեւ Գերմանիոյ հետ: «Կ'արժէ ամէն միջոց փորձել, վերահաստատելու համար փոխադարձ վստահութիւնը որ հիմն է բարեկամութեան »:

Գնահատութեան բանաձեւը ընդունուեցաւ առանց քուէարկութեան :

Չեխոսլովաքիա չուզեր առեն քան գոնել

Պ. Բրոֆթա, Չեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարը, տեսակցութեան մը մէջ յայտարարեց թէ ազգութենէն կանոնադիրը պատրաստուած է ամենալայն ոգիով մը, բայցայն տրամադրութեամբ որ չխախտէ երկրին անկախութիւնը եւ ապահովութեան միջազգային երաչխիքները: 1. Չեխոսլովաքիա թոյլ պիտի չտայ որ Գերմանիոյ խնդիրը կործանէ չեխական պետութիւնը.— 2. Չեխոսլովաքիա պիտի չհրաժարի Ֆրանսայի եւ Խ. Միութեան հետ կնքած պիմնադրական դաշինքէն: (Գերմանիա կ'ուզէ որ Չեխոսլովաքիա խզէ այդ դինակցութիւնները եւ դառնայ չէզոք պետութիւն մը, ինչպէս Պելճիա) :

*** Քաղաքագիտական ընտրութենէն պայքարին առթիւ, Չեխոսլովաքիոյ մէնագօրաւոր հոսանքին՝ հողագործական կուսակցութեան վարիչը ճառ մը խօսելով, յայտարարեց.— «Մենք որ եւ է իրաւախոհութիւն պիտի չկնքենք համայնավարներուն հետ, բայց պէտք է պարկեշտօրէն համաձայնինք մեր Գերմաններուն եւ փոքրամասնութեանց հետ: Արտաքին քաղաքականութեան մէջ, պէտք է համաձայնիլ Գերմանիոյ, Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ հետ, հաւատարիմ մնալով հանդերձ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ: Պէտք է աւելի մօտենալ Իտալիոյ: Ժամանակն է ներկայացուցիչ մը դրկելու Զօր. Ֆրանքոյի մօտ »:

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ ԱՆՈՒ ՊԵՐՆԵԹԱՑՆԻ եւ Քոմէտի Ֆրանսէզի վերատեսուչ Խուսառ Պուռաէի մէջեւ ծագած վէճը սաստկացած ըլլալով, առաջինը մեռնամարտի հրաւէր ուղղեց իր հակառակորդին: Անուի Պէրնէթայն 62 տարեկան է եւ այս իններորդ մենամարտն է որ կ'առաջարկէ: Նախորդ մենամարտներու ընթացքին երկու անգամ վիրաւորուեցաւ: Խուսառ Պուռաէ, որ 53 տարեկան է, նոյնպէս թատերական հեղինակութիւններ ունի :

ԻՆՉ ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ եւ պիտի դատուին, սուտ լուրեր տարածած ըլլալով սակարանին մէջ: Այս լուրերուն վրայ, մեծ քանակութեամբ ֆրանսական արժեթուղթ ծախուեցաւ , ինչ որ վնասակար կը համարուի պետութեան վարկին համար :

ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ երկու կազմակերպութեանց միացման համար, Պ. Ժուհօ ճառ մը խօսեցաւ միջազգային արհեստակցական դաշնակցութեան ժողովին մէջ (Օսլօ): Ֆրանսայի Աշխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը ուժգնօրէն չեչտեց թէ անհրաժեշտ է միացումը Մոսկուայի կազմակերպութեան հետ, քանի որ Ֆաչականութիւնը կը տարածուի հետզհետէ: «Աւելս - տրիան անհետացաւ, Սպանիան կը մարտնչի, Չեխոսլովաքիան սպառնալիքի տակ է: Պէտք չէ տալ այնպիսի որոշում մը որ կրնայ զօրացնել Պերլին - Հռոմ-Թոքիօ առանցքը »:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԳԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէին ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ (Մայիս 20) երեկոյեան ժամը 9ին, իր Ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ԿԱՐՏԱՆի «Նիկօլ Դուման» խումբի ընդհ. ժողովը 21 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին Հ. Յ. Դ. ցան մէջ, պատասուորիչ ներկայութիւն:

ԿՐԸՆՈՊԼի «ԵօՔնեղբայրեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 21 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 21 մայիս, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Սէնթ Անթուանի սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ, ներկայանալ անդամատետրով:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

«Շամազասպ» խումբի ժողովը՝ 20 մայիս, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին:

«Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 21 մայիս, շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին:

«Վռամեան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 22 մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը:

«Մարզպետ» խումբի ժողովը 23 մայիս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին:

Այս ժողովներուն կը խօսի Ընկ. Վ. Իշխանեան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

28 Մայիս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

PETIT JOURNALի սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Պ. ԺԻՍՄԹԷՆ ԿՈՏԸՐ**

(Ծերակուտական, նախկին նախարար)

ԵՒ **Պ. ԺՕՐԺ ՓՈՒԱՔՈ** (ԴԵՊՊԱՆ, ՆԱԽԿԻՆ ՄԱՐԶՊԱՆ ԼՈՒՐԻՈՆ)

Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակցի՝ Տիկ. ՍԻՐԻԿ ԱՐՂՈՒԻԹԵԱՆ (երգ), Պ. Ս. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ (երգ):

ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բաֆֆիի հերոսին՝ Սամուէլի կրկնակ ոճիրին առթիւ

կազմակերպուած Փարիզի Համազգայինի Մասնաճիւղին կողմէ

24 Մայիս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին

Բարեգործականի սրահին մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ

Բացման խօսք Փարիզի Մասնաճիւղի նախագահ Տոքթ. Հ. ԶԱՐ. ԴԱՐԵԱՆի կողմէ, դատ պիտի վարէ յայտնի իրաւաբան Պ. Հ. ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ, նեղածական Պ. Ա. ՁՕՊԱՆԵԱՆԷ, պաշտպան վաստաբան Պ. ՍԻՄՈՆ ՎՐԱՑԵԱՆ, ընդհ. դատախազ Պ. Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ, Սամուէլի դեռ կը կատարէ Պ. Ռ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ, ժիւրիի անդամներ Տոքթ. ԱՂԱԲը կը կատարէ Պ. Տ. ԲՈՒԴՈՒՂԵԱՆ, Պ. Տ. ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ, Պ. Ջ. ԱՆԵԱՆ, Տոքթ. ԱՍԼԱՆ. Պ. Տ. ԲՈՒԴՈՒՂԵԱՆ, Պ. Տ. ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ, Պ. Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ, Տոքթ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ, Տոքթ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ, Պ. Վ"Զ. ՆԵԱՆ: Դատախազ Պ. ՊԷՐՆԱՐ ՎԱՀԷ:

Մուտքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք:

ԹԷՅՇԵՂՇԵՆ

կազմակերպուած՝ ՍԵՒԱՍՏԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ կողմէ

22 Մայիս, Կիրակի Հէս օրէ վերջ ժամը 3ին

Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Մէթրօ՝ Բուասօնիէր:

Պէդարուեստական ծոխ բաժին:

«Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը

Ֆ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՊԱՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

22 Մայիս, Կիրակի Հէսօրէ վերջ ժամը 2.30 ին Ազգ. վարժարանին մէջ

Բանախօսութիւն, մեներգ, խմբերգ, եւն. Կ. Խաչի սանուհիները-

ուն կողմէ: Վիճակախաղ: Մուտքը ազատ է:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Հ. Բ. Ը. Մ. Հայ Երիտասարդական Ընկերակցութեան յառաջիկայ պարբերական դասախօսութիւնը 21 Մայիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Բարեգործականի սրահին մէջ, 22 Ռիւ Փըթի Սէն-Ժան: կը դասախօսէ Առաջն. փոխանորդ Տ. ԶՏՕՆ Վրդ. ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ալֆորվիլի Զէնկիլէրի Հայր. Միութեան իզմիրի կողմէ,

3 Յունիս, կիրակի օր: Նկատի ունենալ այս թուականը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Փարիզի Ս Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ 22 Մայիս, կիրակի օր, Ս Եկեղեցւոյ մէջ Հոգեհանգստեան ճանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի՝ իր մահուան քառասնօրեակին առթիւ՝ ի հանգիստ հոգւոյ Ամենայն Հայոց երջանկայիշատակ Հայրապետին եւ կաթուղիկոսին Ս. Հայրապետին եւ կաթուղիկոսի մայր աթոռոյն՝ հոգելոյս Էջմիածնի մայր աթոռոյն՝ հոգելոյս Տ. Տ. Խորէն Արքեպիսկոպոս Մուրատբէգեանի, որ հանգաւ ի տէր ի 10 Ապրիլի 1938, ի Ս. Էջմիածին:

Հոգեհանգիստը կը կատարուի Պատարագի ընթացքին, ձիշատակութեան միջոցին, «Աղաքելոց»էն առաջ: Սկզբնաւորութիւն Ս. Պատարագի ի ժամ 10, Հոգեհանգստեան՝ ի ժամ 11:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ամուվիլի վաթագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ, կիրակի, 22 Մայիս, հոգեհանգստեան Ս. Պատարագ կը մատուցուի Ս. եկեղեցւոյն մէջ եւ յետ աւարտման Ս. Պատարագի հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն կը կատարուի Ազգային Հայոց վեհափառ Հայրապետ Տ. Տ. Խորէն Ա. սրբազան կաթողիկոսի վախճանման քառասունքին առթիւ:

կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 21 Մայիս, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իր դպրոցին մէջ, կարեւոր օրակարգ, պատգամաւորի ընտրութիւն: Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի համարուի:

Ժամացոյցի եւ գոհարեղինաց

վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ԽՆԴՈՅՔ

կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինոյի «ԴՊՐՈՑԱՍԿ» ակումբի կողմէ

ի նպաստ իր Գրադարանին:

22 Մայիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին,

Խրխեան սրահին մէջ, 2 Բիւ տը լա Տեֆնան:

Երգ. արտասանութիւն եւլն:: Մուտք՝ 6 ֆրանք:

Հարիւրամեայ Յոբելեան Հայկազեան Բառարանի

Պիտի տօնախմբուի Սէբրի մուրատեան վարժարանի մէջ

22 Մայիս կիրակի օր, ժամը 15ին

Նախագահութեամբ Գերպ. ԴՐԻՖՈՒՐ ՊԱՋԱԳԱՆԵԱՆի

կը բանախօսեն՝ Պ. Պ. Ա. ՅՈՎԱՆՆԵԱՆ, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, ՖՐ. ՖԷՑՑի եւ Հ. ՍԱՀԱԿՏԷՐ - ՄԱՎՍԷՍԵԱՆ:

Բանախօսութիւնները պիտի ընդմիջուին գեղարուեստական բաժինով:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի սրահին մէջ, 22 Մայիս, Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով, Պօլսոյ Տրամաթիք Կերտութեան խաղացանկէն

ԲԱԲԱՆ Կ'ԱՒԻԶԵՄ...

(զաւեշտ 3 արար, թարգմ. Ա. Մատաթեանց), երեք ժամ ճիծաղ կը մատակարկին Տիկին ՓՆԱՐ ՄԱՔՏՕՆԱԼԴ, Տէր եւ Տիկին ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՄԱՆՃԱԳ, Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՍԴԱԼԵԱՆ եւայլն:

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլի, 51 Rue Mr. le Prince.

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՒԾԱԿ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՒԾԱԿ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՔՐՕ ԿԸՌ ՏԻՒ ՆՈՒՐ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աքաւօտները ժամադրութեամբ:

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Հաճեցէք դիմել իրեն, ամէն դատական եւ վարչական գործերու համար:

Ամէն օր ժամը 10էն 12 եւ 5էն 7. բացի ՇԱԲԱԹ եւ ԿԻՐԱԿԻ օրերէն:

44, Rue Lafayette. Tél. Prov. 78-38.

ՀԱՆՐԱՃՈՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՕԼԻՒՔՍՏՈՒԴԻՕՆ ՏՈՒՆ

10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux

7 Rue du Pourtour, Meudon

Téléphone Michelet 28—79

Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆՐԱՃՈՒԽՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԽ, մատչելի գիներով

Արագ սպասարկութիւն:

Ապրանքներու փոխադրութիւն: Կահկարասիներու փոխադրութիւն՝ ժամանակաւոր կառքով: Զափաւոր գին:

LES TAPIS «ARMENIA» 23 Rue Jean Mermoz մէթրօ St. Philippe du Roule

Կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ կին մը որ նոր գործ գործել գիտնայ: Դիմել առաւօտները ժամը 9,30էն 10.30:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ իւղովդ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է **ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը**: Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն **ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը** որուն անուշ բաղադրատ, կազդուրիչ եւ պարզ համը ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Tailleur de ST. BERNARD
Pour Hommes et Dammes
H. GULBOLIAN

64 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart
Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ մեծ ձեռք հաղուստի համար մինչեւ 8 Յուլիս 14:

ՄՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ,— Հագուստ (երկու փորձով) պակսեալ 350—450 ֆր.էն: Նուէր կը տրուի մինչեւ 450 ֆր.ի վճարման համար կամ կոլֆ: 450 ֆր.ի վճարման հաղուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի Հայկուհի Կիւլպէնեանի արհեստանոցին պատրաստուած, գաբճան յատուկ, արժէքաւոր ժուշտակ վզնոց մը: Ներկայանալ «քառասնօրեակ» վերոյիշեալ նուէրներէն չեն օգտուիր մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ իրենց երէկնեւ չեն կրնար գրել իրենց անուններն ալ մայրենի լեզուով:

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette. angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ՀԱՐԱՉԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 21 ՄԱՅԻՍ SAMEDI 21 MAI 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3736

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՊԱՏԻՒ,, ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ցաւախ կը զարմանանք մեր գլխուն պատահած փորձանքներու համար, տրտնջալով թէ մեծերը չյարգեցին իրենց խոստումները: Վաւաշուն եւ դիւրահաւան ժողովուրդ, ընդհանրապէս մեր դարձանքները կը չափենք աշխարհի կոպիտ իրականութեան հետ: Վարժուած չենք զանազանելու տառն ու ոգին: Վերլուծելու դիպքերուն իմաստը: Ճանկալին եւ կարելին: Սուտերն ու իրականութիւնը:

Անչուշտ ներելի չէ որ այսուհետեւ ալ չարունակուի այս մոլորանքը:

« Եւրոպացի » կը համարուինք այլեւս, 15 տարիէ իվեր հասատուած ըլլալով այս ափերուն վրայ: Որ եւ է պատեհութիւն չի պակսիր, շատ մը պատրանքներ հովին տալու, եւ աւելի հաստատուն գետնի վրայ կենալու համար: Ամէն օր մերկապարանոց կը տեսնենք եւրոպան այնպէս ինչպէս որ է: Օրուան բոլոր ժամերուն կը պարզուին պատկերներ, որոնք բաւական են մեր աչքն ու միտքը բանալու:

Միւս կողմէ, եթէ հայերէն թերթերը անբաւական են (?), ֆրանսերէն, անգլիերէն, գերմաներէն, ռուսերէն, մինչեւ իսկ չեխերէն, լեհերէն կամ սպաներէն թերթեր կարդալու պատեհութիւն ունինք, զարգանալու համար, ազատ համեմատ: Անոնք մեզ նաեւս կը նպաստեն շատ մը վարագոյրներ բանալու եւ բազմաթիւ թիւրիմացութիւններ հարթելու:

Ատոր համար է որ, մենք լայն տեղ կուտանք ոչ միայն օրուան լուրերուն, այլեւ անոնց վերլուծման, իրրեւ իրագիտական դաս:

Այդպիսի դաս մը կը պարունակէ Լորաերու ժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստը, որ յատկացուած էր արտաքին քաղաքականութեան:

Վիճաբանութիւնները բացաւ աշխատաւորական լոբա մը, որ պարտականքի բանաձեւ մը առաջարկած էր կառավարութեան դէմ, դատապարտելով թէ անոր արտաքին քաղաքականութիւնը դէպ հեղ եթովպիոյ անկախութիւնը եւ վնասից ժողովրդապետութեան չհերուն:

—« կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը վերջին այնպիսի ձեւ մը առած է որ կը վրդովէ ազգին խիղճը: Մարդիկ ամենախոր կասկածամտութեամբ եւ անվստահութեամբ կը նային այդ քաղաքականութեան վրայ: Վարկաբեկում կը սպառնայ մեզի՝ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ: Մեր համբաւը աղարտուած է Ամերիկայի մէջ, անհնախընթաց աստիճանով մը: Պզտիկ ազգեր որ մեզի կը նայէին ներշնչումի համար, դառն յուսախաբութեանց մատնուած են: Մեզի կ'ըսեն թէ ստիպուած ենք ընդունիլ կատարուած իրողութիւնները եւ համակերպիլ անոնց: Ամէն ոքիր իր յաղթ արդիւնքո՞վ պիտի դատուի: Ոնրագործը ներո՞ւմ պէտք է ստանայ, վէճերը կարգադրելու իր ահռելի մասնագիտութիւնը յաջողած ըլլալուն համար »:

Վերջին խօսքերը ո՛րքան կը յիշեցնեն մեր սեփական պատմութիւնը ...

Եւ սակայն, մինակ մնաց «մարդասէր» լորտը (չբսելու համար «հապչասէր», ինչպէս տարիներէ իվեր կ'ըսենք՝ «հայասէր...):

Առաջին պաղ ջուրը լեցուց Քէնթըրբրիի արքեպիսկոպոսը — Մեծն Բրիտանիոյ կաթողիկոսը — բացատրելով թէ անօգուտ է հին մեղքեր յիշել կամ ողբեր արձակել: «Աւելի լաւ է սիրտ մը

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՎԱՆԱՑՈՐԸ

The Enuuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Թարգ՝ ՏԻՒՆԻՍ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
Trans : J. M. Թիւրքե. Վ. Ս.

Մովփ հետացաւ երիտասարդը, եւ Ֆրէնկ դարձեալ մնաց միայնակ։ Ան ոտքի ելաւ եւ սկսաւ քալել սենեակին մէջ։ Դուռը բացուեցաւ եւ ներս մտաւ Ռոզա Ֆէրրարս։

— Ո՞ւր է Ալիքս, հարցուց ան։ Ինչո՞ւ չի գար ինծի հետ ճաշելու։

— Ան ալ ինծի հետ ճաշելու պիտի գար, պատասխանեց Ռոզա։ Բայց յանկարծ հեռագիր մը ստացաւ եւ ըսաւ թէ անմիջապէս պիտի մեկնի Պոլիս։ Ես ալ ուզեցի ձեզ տեսնել, որովհետեւ ան ըսաւ թէ ձեզ ալ պիտի տեսնէ։

— Ես ալ ուզեցի ձեզ տեսնել, ըսաւ Ֆրէնկ։ Ես ալ պիտի մեկնիմ Պոլիս։ Ալիքս ինծի հետ խոստացած էր որ ինծի հետ պիտի գայ։ Ինչո՞ւ ան ձեզ հետ չի գար։

— Ան ինծի հետ չի գար, որովհետեւ ես ալ Պոլիս պիտի չերթամ, պատասխանեց Ռոզա։ Ես ալ հեռագիր մը ստացայ։ Ան ինծի կ՚ըսէ թէ Պոլսոյ մէջ ամէն ինչ պատրաստ է ինծի համար։ Ես ալ պիտի ելլեմ ռուսական դեսպանատունը եւ ինքզինքս ներկայացնեմ իբրեւ Ռուսուհի։ Ան ինծի կ՚ըսէ թէ

ՀՈԳՈ ՎԱՂ ՍԻՐԻ ԳԻՐՔ

ՍՈՒՐԲ

Նկարեց Ալիքսանդր Գրիգորյան

Ամպամած, անձրևոտ գիշեր էր։ Ամպերի միջից երբեմն-երբեմն դուրս էր գալիս լուսինը, ու այդ ժամանակ ամայի դաշտերը, ինչպես ցրտից դողդողացող մի հսկայական ոչխարի հոտ, ձյունածածկ բլուրները, ինչպես ոչխարների կույտեր, ձյունի մեջ խրված ծառերը, ինչպես ոչխարների ոտքեր, ամայի ճանապարհը, ինչպես ոչխարների ոտքերի միջև ընկած նեղ ճեղքվածք, ամբողջ տեսարանը ինչպես ոչխարների հոտ, որ ցրտից դողդողում է,

Փոխադարձ ապրանաստութիւններ

Ոչ միայն խաղալիկ եւ զեղմանական մամուլը, այլեւ փարիզի ալեկողմեան թերթերը կը պնդեն թէ վերջերս մեծ քանակութեամբ գինք եւ ռազմանիւթ ղրկուած է Սպանիա, յամաքի թէ ծովու ճամբով։ Այս առաքումներէն օգտուած են երկու կողմերն ալ։ Ղրկուած գինքերը մեծ մասով օդանաւեր, հակօդային եւ դաշտային թնդանօթներ են։ Փէրփինեանէն հասած ուղեւորները կը պատմեն թէ Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը աւելի քան 200 օդանաւեր եւ բաւական թիւով հակօդային թնդանօթներ առացած է։ Իրագեկներ կը հաւատան թէ օդանաւերու մեծ մասը կուգայ ուղղակի Ռուսաստանէն, կամ առնելով Չեխոսլովաքիոյ մէջէն։

Փարիզի Արքայական օրկանը, «Ագսիօն Ֆրանսէզ», կը գրէ թէ խումբ մը բեռնատար լինքնաշարժներ անցած են հարաւային Ֆրանսայէն, քակուած օդանաւեր փոխադրելով Ալանտեան նաւահանգիստէ մը դէպի Քաթալոնիա։ Զախակողմեան թերթերը վերջերս պատկերներ հրատարակեցին, որոնք կը ներկայացնէին լինքնաշարժներու կարաւան մը, փարիզէն դէպի Պարսելոնա։ Այս առթիւ կ'ըսէին թէ ուտելիք է որ կը փոխադրեն։ Այժակողմեան թերթերը դիտել կուտան որ թէեւ բեռներուն վրայ գրուած էր «լուբիա, զգուշութեամբ շարժել», բայց անոնք իրականին մէջ գինքեր կը պարունակէին։

Արհեստակցական միացում մերժուեցաւ

Օսլոյի մէջ գումարուած ժողովը 4ի դէմ 16 ձայնով մերժեց Մոսկուայի արհեստակցական կազմակերպութեան միացումը՝ միջազգային արհեստակցական դաշնակցութեան հետ։ Շատ մը երկիրներու ներկայացուցիչները ուժգնօրէն մերժեցին միացման առաջարկը, իսկ Մ. Նահանգներու Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը սպառնաց հեռանալ ժողովէն, եթէ ընդունուէր Մոսկուայի արհեստակցական միութիւնը։

Այս մերժումին վրայ, ֆրանսական պատուիրակութիւնը բանաձեւ մը առաջարկեց, բանակցութիւնները չարունակելու համար, բայց այդ առաջարկն ալ մերժուեցաւ Մ. Նահանգներու, Զուիցերիոյ, Հոլանտայի, Պելժիոյ եւ Լեհաստանի հակառաջարկով, որ կը տրամադրէ խզել որեւէ բանակցութիւն Մոսկուայի հետ։

Վիճարանութենէն առեն Լեհաստանի պատուիրակը յայտարարեց թէ Ա. Միութեան մէջ տիրող պայմանները միջնադարեան են։ Ուրիշներ ալ ծանր բացատրութիւններ գործածեցին եւ ջուրը ձգեցին միացումը, հակառակ Լէոն Ժուհոյի ճարտասանական կոչերուն։

Անգիտացիներ նորէն "կը գրաւեն" Պոդեստիր

Երէկ, ուրբաթ, Պաղեստինի գինուորական իշխանութիւնը ամենախիստ միջոցներ ձեռք առաւ, զսպելու համար յարձանն խռովութիւնները։ Նոր ծրագրին համաձայն, տեսակ մը գինուորական վերազրաւման պիտի ենթարկուի երկիրը, ճիշդ ինչպէս ըրաւ Զօր. Ալէնպի, քանի տարի առաջ։

Զինեալ հրոսախումբերը մինչեւ հիմա կը դիմանային չնորհիւ մանուածապատ բլուրներու որոնք անյարմար են գինուորական լայն չարժումներու համար։ Այսուհետեւ անգլիական գինուորներ եւ ոստիկաններ պիտի տեղաւորուին Սամարիայի եւ Գալիլիոյ գիւղերուն մէջ, ցամքեցնելու համար ապստամբներուն աղբիւրները։ Միւս կողմէ չրջուն զօրախումբեր չարունակ չուրջկալ պիտի կատարեն եւ տեղական գինուորական հրամանատարները պիտի գործեն իբրեւ իրական կառավարիչներ։ Ճամբաները արագօրէն կը նորոգուին եւ կ'ընդարձակուին, քանի որ եղած ճամբաներէն կարելի է անցնիլ միայն ոտքով կամ ջորիով։ Կը կարծուի թէ մօտերս նոր գինուոր պիտի ղրկուի Պաղեստին։

ԶԱՆԱԶԱՆԼՈՒԻՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ օդանաւորդուհի մը, Տիկին Տիւփէյռոն, որ կիրակի օր Օրանէն մեկնած էր եւ անհետացած կը համարուէր, գտնուեցաւ Պասթալի մէջ։ Տիկինը յաջողած է կոտրել անընդհատ եւ ուղիղ գծով Թունիզի կամացի մրցանիշը (4360 քիլոմեթր), զոր քանի մը օր առաջ չահած էր ուրիշ օդանաւորդուհի մը, Էլիզապէթ Լիօն (4060 քիլոմեթր)։

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ Անոի Պէրնիթայն եւ Խուանա Պուռոէ երէկ մենամարտեցան սուրով։ Երկու կողմերն ալ երկ-երկու զրազէնները նշանակած էին իբրեւ վկայ։

ՁԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ յաջողեցան գրաւել Սուէզու քաղաքը, ահռելի ճակատամարտ մը վերջը։ Ամբողջ քաղաքը աւերակներու վերածուած էր։ Կռիւները կը չարունակուին կատաղօրէն։

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ կառավարմէն հինգշաբթի օր խորհրդային սահմանէն լեհական հողը մտած ատեն, խորհրդային գիւանագէտ մը ձերբակալուեցաւ Զեկայի գործակալներուն կողմէ։ Դիւանագէտը, որ կարեւոր թուղթեր կը փոխադրէր իբրեւ սուրհանդակ, տարճանակը քաշելով սպաննեց ձերբակալող սպան։ Ցետոյ կայարան ապաստանեցաւ, քանի մը գինուորներ ալ սպաննեց, եւ ի վերջոյ սպաննուեցաւ։

«ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԸ ԱՁԼԵՒՍ ՀԱՆԴԱՐՏ ԼԻՃ ՄԸ ՁԷ», յայտարարեց Պ. Խոխօ, եգիպտասէն վերադարձին, Մարսէյլի մէջ։ «Սուէզի ջրանցքը զոր անցայ չոգենաւով եւ օդանաւով, տագնապալի կէտ մը կը ներկայացնէ։ Ազգերու մրցակցութիւնը, անոնց պատրաստութիւնները եւ հակոդութիւնները ծայրեայ արթնութիւն կը պարտադրեն մեզի։ Եթէ ընդհարումներ պատահին օր մը, կեդրոնը այս ջուրերը պիտի ըլլան»։

ՖԱՇԻԱԿԱՆ երիտասարդութեան մարտական խումբերը այս տարի պիտի մասնակցին Իտալիոյ ամառնային ռազմախրձերուն, բանակին գինուորներուն հետ։

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐՈՒ ԱՆՋՐԵՒՆԵՐԸ մեծ ուրախութիւն պատճառեցին հոդագործներուն, որոնք խոր մտահոգութեանց մատնուած էին, իրենց հետեւանք երկարատեւ երաշտի մը։ Տակաւին քանի մը օր առաջ սոսկալի դիմումներ կատարուած էին կառավարութեան եւ հողագործական նախարարը խոստացաւ կարեւոր դումարներ տրամադրել, օդնելու համար այդ գաւառներուն եւ ուրիշ հողագործներու։ Կը կարծուի թէ ցորենի հունձքը առատ պիտի ըլլայ։

ԻՏԱԼԻՈՑ ՄԷՋ Ա.Լ. երկարատեւ երաշտը մեծ վնասներ պատճառած է։ Կառավարութիւնը հրամայեց բոլոր ալիւներուն մէջ եղիպտացորեն, բրինձ կամ բանջարային նիւթեր խառնել, 20 առ հարիւր համեմատութեամբ։ Բազմաթիւ արջառներ կը մորթուին, որովհետեւ կեր չի ճարուիր։ Ելեկտրական հոսանքն ալ պակասած ըլլալով, գործարանները դանդաղ կը բանին։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ ՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑԱԶԳԻ ՎԱՐԻՉԸ, Մալաչի, հրաժարեցաւ կուսակցութեան մէջ ունեցած պաշտօնէն։ Ան առթիւ դրած նամակին մէջ կ'ըսէ թէ բոլորովին կը քաշուի քաղաքական ամէն գործունէութենէ, որովհետեւ իր գաղափարները չեն հակկցուած եւ իրենց հայրենասէր Հունգար չուզեր որ խռովութիւններ ծագին իր պատճառով։ Ընկերվարական թերթ մը դիտել կուտայ թէ Մալաչի պարզապէս ռազմավարութիւն մը կը փորձէ, օրինականանալու համար իր կուսակցութիւնը։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ պատրիարք - վարչապետը Վարշաւա գնաց երէկ, փոխադարձ այցելութիւն տալու համար Լեհաստանի օրթոտոքս պատրիարքին, որ Պուքրէշ այցելած էր 1937ին։

ՀՌԵՆՈՍ - ԴԱՆՈՒԲ ՋՐԱՆՑՔԻՆ չինութեան համար, որ պիտի միացնէ Ռուրի ածխահանքերը Եվիրոյ մետաղագործական հաստատութեանց հետ, արեւմտեան Եւրոպայի ճարտարագործական կեդրոնները եւ Պալքանեան երկիրներու հողագործական չրջանները, պիտի վերջանայ 1945ին։ Դանուբի ընթացքը պիտի կանոնաւորուի մինչեւ Հունգարիոյ սահմանը։ Մինչեւ 1500 թոն տարողութեամբ նաւեր պիտի կրնան երթեւեկել այս գետային նոր ճամբուն վրայ։ Գերմանական կառավարութիւնը ամէն տարի եղմատացոյցին մէջ գումար մը պիտի յատկացնէ այս չինութեանց որոնց ընդհ. ծախքը պիտի ըլլայ 750 միլիոն մարք։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ 1.400.000 բնակարանները չինուած են հիթլէրական իշխանութեան հաստատումէն ի վեր, համաձայն աշխատանքի նախարարին յայտարարութեան։ Կառավարութիւնը պիտի հսկէ որ տարեկան 300.000 բնակարանի միջինը պահուի։

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ԿԱՐՏԱՆի «Ներկօղ Դուման» խումբի ընդհ. ժողովը 21 մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին Հ. Յ. Դ. ցան մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԿՐԸՆՈՂԻ «Հօրհնեղբայրեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 21 մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 21 մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Սէնթ Անթուանի սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ, ներկայանալ անդամատետրով։

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

«Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 21 մայիս, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին։

«Վռամեան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 22 մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը։

«Մարզպետ» խումբի ժողովը 23 մայիս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին։

Այս ժողովներուն կը խօսի *Ընկ. Վ. Իշխանեան*։

ՄԱՑԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ երրորդ Թադալետացւոյն սրահին մէջ

ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ,

Բաֆֆիի հերոսին՝ Սամուէլի կրկնակ ոճիրին առթիւ

կազմակերպուած Փարիզի Համագգայինի Մասնաճիւղին կողմէ

24 Մայիս, Երեքշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին

Բարեգործականի սրահին մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ

Բացման խօսք Փարիզի Մասնաճիւղի Նախագահ Տօքթ. Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆի կողմէ, դատ պիտի վարէ յայտնի իրաւաբան Պ. Հ. ՀՈՄՐՈՎԵԱՆ, նեցածական Պ. Ա. ՁՕՊԱՆԵԱՆԷ, պաշտպան վաստակաւոր Պ. ՍԻՄՈՆ ՎՐԱՑԵԱՆ, ընդհ. դատախազ Պ. Հ. ՍԱՄՈՒԷԼԻ, Սամուէլի դերը կը կատարէ Պ. Ռ. ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ, ժիւրիի անդամներ Տօքթ ԱՂԱՊԷԶ ՋԱՆԵԱՆ, Տօքթ. ԱՍԼԱՆ, Պ. Տ. ԲՕՂՈՍԵԱՆ, Պ. Տ. ԲԷՅԼԱՐԵԱՆ, Պ. Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ, Տօքթ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ, Տօքթ. ԿԱՊԱՊԵՏԵԱՆ, Պ. Վ. ՉԵԱՆ։ Դատախազ Պ. ՊԷՐՆԱՐ ՎԱՀԷ։

Մասնակցութեան համար 2 ֆրանք։

«Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը

Ֆ. ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՉԻ ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՑԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

22 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30 ին Ազգ. վարժարանին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ՊՕՂՈՍ ՀԻՒԼԵՐԵԱՆ

Մեներգ, խմբերգ, եւն. Կ. Խաչի սանուհիներուն կողմէ վաճախաղ։ Մուտքը ապատ է։

ԽՆԶՈՑՔ

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինոյի «ԴՐՕՇԱԿ» ակումբի կողմէ

ի նպաստ իր Գրադարանին։

22 Մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին,

Արխեան սրահին մէջ, 2 Բիւ տը լա Տէֆանս

ԿԸ ԽՕՍԻ ՏՕՔԹ. ՔԻՒՐՔԻԿԵԱՆ

Երգ, արտասանութիւն եւլն։ Մուտք 6 ֆրանք։

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, տպուստի, կանանց ոսպերու եւ հագուստներու համար։ Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաստեղէններ։ Ունտէրվուտ զրի մեքենայ։ Ձափաւոր գիներ։

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ԿԱՌԱՒԱՏՈՒՆ *անգործներ՝ հետաքրքիր եւ դիւրաւ վաճառելի ապրանքներ ծախելու համար։ Ինքնութեան թուղթ ունենալը կարեւոր է։ Մանրամասնութեանց համար դիմել իրիկունները ժամը 8էն վերջ,* Etablissements Dahlia, 8 Ave. Anatole France, Clichy (Seine), *մէթրօ* Porte Clichy։

ՀՕԴԵՀԱՆԳԻՍՏ

Առաւօվիլի վարպագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ ԹԿ. կիրակի, 22 մայիս, հոգեհանգստեան Ս. պատարագ կը մատուցուի Ս. Նկարագ Տան մէջ եւ յետ աւարտման Ս. պատարագի հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն կը կատարուի ամենայն Հայոց վեհափառ Հայրապետ Տ. Տ. Խորէն Ա. սրբազան կաթողիկոսի վախճանման քառասունքին առիթիւ։

Կը հրաւիրուին հայ հաստատականութիւնը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻ

Ֆ. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 21 մայիս, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իր դպրոցին մէջ, կարեւոր օրակարգ, պատգամաւորի ընտրութիւն։ Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի հաստատուի։

REXY CINEMA (Lyon)

27 Մայիս — 2 Յունիս

Cours Lafayette, angle Rue Garibal.

Ամէն օր ցերեկները **2.30**ին, իրիկուններ **20.30**ին։

Pauley et Suzanne Dehelly,
Tramel dans
Mon Député et sa F me
au même programme
Cro — Blanc

Գիներ **3, 5** եւ **7** ֆրանք

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով։

Ժամացոյցի եւ գոհարեղինաց

վաճառատուն

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի սրահին մէջ, 22 Մայիս, Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ բլլալով, Պոլսոյ Տրամաքիք Ընկերութեան խաղացանկէն

ԲԱԲԱՆ Կ'ՈՒԶԵՄ...

(զաւեշտ 3 արար, Թարգմ. Ա. Մատաթեանց), երեք ժամ ծիծաղ։

Կը մասնակցին Տիկին ՓՆԱՐ ՄԱՐՏՈՆԱՆՑ, Տէր եւ Տիկին ԹԻՖԵԱՆ, Տէր եւ Տիկին ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Օ. ՇԱԳ, Գ. ՎԱՀԱՆ, Օր. Մ. ԲԱՍԳԱԼԵԱՆ եւայլն։

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հ. Սամուէլ, 51 Rue Mr. le Prince.

ՀԱՆԳԱՍՏՈՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԼԻ-ՔԱՍՏԱՆԵԱՆ ՏՕՒՆ

10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux

7 Rue du Pourtour, Meudon

Téléphone Michelet 28—79

Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆԳԱՍՏՈՒԽՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԽ, մատչելի գիներով։

Արագ սպասարկութիւն։

Ապրանքներու փոխադրութիւն։ Կահկահաստիներու փոխադրութիւն՝ ժամանակաւոր կառքով։ Ձափաւոր գին։

ՔԷՄԱՆՁԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻ ՀԱՑՍ

Կը հաւաքէն ամէն երկոյ մասնակցութեամբ ՔԱՆՏՈՆ ՊՕՍՈՒՈՒ եւ պարտէզի ՕՐՔՈՐԴ ՅԱՐՄՏԱՅԻ, Franco - Oriental սրճարան-ճաշարանին մէջ, 3 RUE CLAUZEL (15 Rue des Martyrs ի անկիւնը), Tél. Trudaine 51—80, մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle. Օթոպիւս 1, 2, R. bis։ Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ ազնիւ ներով։

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ։ Զգուշացուցէք ձեր սատմոքսը կ'այրէ։ Գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անուշ բոյրը, կազդուրիչ եւ պետական ժաքեր ըլլալը հաստատուած է։

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, Անմրցելի, Անհարդարելի։ Աւազակարող զօրացուցիչ ալկոհոլներ, պատրաստուած զուտ չամիչէ։ Ծով Հայ աւանդական սեղանին զարդը։

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadetet le Peletier

Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, ճաշուստ ճաշացուցակ մը, Անմրցելի ժաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, պոլսական օղի՝ եւ շաշլիկ, քաւարանատիրոջ անմիջական փոխնամութեամբ։ Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ, անհամեմատ մատչելի գիներով։

Ճաշարանը բաց է կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ։

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻԼԻՊՕԼԵԱՆ

Մեծաքանակ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐ ներածած ենք ուղղակի, կը ծախենք դիւրամատչելի գիներով կարճ ժամանակի համար։ VERITABLES MARTRES (սամուր) 100 Ֆր.էն սկսեալ։ VERITABLES RENARDS ARGENTÉS (արժանթէ աղուէս) 500 Ֆրանքէն սկսեալ։

ՓԻԹՈՒԱ ՕՊԻՒՕՆ, 60 ֆրէն սկսեալ։

Բաց է ԿԻՐԱԿԻ օրերը մինչեւ կէս օր։

24, Rue Affre կամ 8. Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2. Rue de la Charbonnière

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 22 ՄԱՅԻՍ DIMANCHE 22 MAI 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3737 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏՓՆԻԼ, ՍԵՐՏԵԼ, ՈՐՈՁԱԼ...

Տօնակատարութիւն մը տեղի կ'ունենայ այսօր, Սեվռի Մուրատեան վարժարանին մէջ,— հարիւրամեայ յոբելեան Հայկազեան բառարանի հրատարակութեան: (Այս առթիւ բժ. վ. Թորգոմեան կարդ մը դիտողութիւններ դրի առած է: Պիտի հրատարակենք երեքշաբթի օր):

Մխիթարեան Միաբանութենէն աշխատակից մը երկու յօդուածներով բացատրեց տօնակատարութեան իմաստը: Ու մանաւանդ, պարզեց այն պայմանները որոնց մէջ ուժեր եւ գործը գլուխ հաներ էին երեք վարդապետները (Հ. Գաբրիէլ Ասեմիքեան, Հ. Յակոբոս Սիւրմէլեան եւ Հ. Մկրտիչ Ասգերեան):

— «Գործին ձեռ կը գարնեն 1784ին: Ինչ տաժանելի աշխատութիւն, մանաւանդ սկիզբը, ինչպէս կը նկարագրէ միւն այդ երէցը, կարենալ կարդալու նորագիւտ ձեռագիրները եւ խղելու բառերը մէկիկ մէկիկ: Կրնայ գաղափար մը կազմել ան որ տեսած է նախնեաց ձեռագիր մը եւ փորձած է կարդալ ու աշխատիլ վրան տասը վայրկեան մը գոնէ: Իսկ անոնք գրեթէ 50 տարի գլուխ դրած են այս յոգնեցուցիչ մագաղաթներուն վրայ եւ միայն լրիւ աւարտած է 1834ին, յետոյ տարի մը անցած է վերջնական կատարելութեան նուիրուած, եւ երկու տարի ալ տպագրութեան համար: Այդ 50 տարիները անցած չեն սակայն միակերպ լծուած այս ցանկալի գործին, այլ մերթ ընդ մերթ ընդհատուած են ուրիշ գաղաւիւերէ ու ժամանակին խաղաքական տխուր անցուդարձերէ բռնադատուած»:

Ուրիշ վկայութիւն մը եւս.

... Չեն վհատիր սակայն անոնք, այլ համբերատար հաւատարմութեամբ փարած վսեմ գաղափարականին՝ առաջ կը տանին գայն: Կ'աւարտի ան վերջապէս ու դուրս կուգան 12 ձեռագիր հատորներ, որոնք տպագրուելով, անոնց ըսածին համաձայն, պիտի վերածուէին վեց հսկայ հատորներու: Տպագրութեան ծախքը կը սակայնէ զիրենք, եւ թէեւ կային ազգայիններ, որ մտադիր էին դրամական օգնութիւն մը ընել, սակայն ամբողջութեան ծախքը չանձն չէին առներ: Զանազան խորհրդածութիւններէ վերջ այն հետեւակին յանգեցան՝ որ կարենային վկայութիւնները, ու ասիկա քանասիրական տեսակէտով ստուգիւ տուժել տուաւ, դրամի պակասին համար, գործին կատարելութիւնը աղարտելով»:

Ու վերջապէս կ'ունենանք «երկու մեծադիր քառածալ հատորներ, մանրատառ, եռասիւնեան եւ ամբողջ 2200 լայն էջերով, հարթերէն լեզուի ճոխ բառարանը»:

Անշուշտ մնացեալը պիտի պարզեն օրուան բանախօսները, պանծացնելով կատարուած աշխատանքին մեծութիւնը, այլ մանաւանդ այդ առթիւ տրամադրուած դուրգուրանքը, կորովն ու յարատեւութիւնը:

Այդպիսի ճիգ՝ երազի մը տպաւորութիւնը պիտի գործէր, մեր օրերուն:

Եւ ճիշդ այդ դիծն է որ կ'ուզէինք չեշտել այսօր, սարքուած տօնակատարութեան առթիւ:

Բոլոր տօներն ալ ի վերջոյ կը դառնան «պարապ վախտի խաղալիկ», եթէ մենք չվարժուինք իմաստ մը դնել անոնց մէջ, իբրեւ աղբիւր ներշնչումի եւ յարատեւ, հաւատաւոր գործունէութեան:

Թող չըսեն թէ ուրի՛շ էին պայմանները այն ատեն: Մանաւանդ ապահով մենաստանի մը մէջ:

Իւրաքանչիւր ժամանակաշրջան եթէ իր առաւելութիւններն ունի, ունի նաեւ անպատեհութիւններ եւ դժուարութիւններ:

Վենետիկի վանքը այդ շրջանին չունէր այն դիւրութիւնները ինչ որ այսօր: Եւ շատ աւելի ծանր էին աշխատանքի, ուսումնասիրութեան պայմանները:

Եւ սակայն, իրական ուխտեալները, երեք վարդապետներն ու իրենց աշխատակիցները գործի վարեցան անհուն խանդավառութեամբ: Տքնեցան, գննեցին, սերտեցին, իրենց աչքին լոյսը քացին, ձգելու համար թանկագին ժառանգ մը,— հանք մը անսպառ եւ բազմակողմանի:

Ինչո՞ւ նոյն եռանդն ու ճիգը պիտի պակսէին այսօր: Ոչ թէ բառարան յօրինելու, այլ գոնէ բառերն ու քերականութիւնը պահելու, մշակելու, ծաղկեցնելու համար:

Օրինակ, մամուլը ամէնէն հասուն եւ կենդանի ազդակն է այսօր,— առաւելութիւն մը որ չկար երէկ, նոյն համեմատութեամբ:

Հարց է այժմ.— այդ մամուլը, իրրեւ ամբողջութիւն, կը ներկայացնէ՞ դէթ մէկ երրորդը այն ճիգին եւ բծախնդրութեան, որ կը տիրէին 100 -- 150 տարի առաջ, լեզուն կորուստէ եւ խաթարումէ փրկելու համար:

Եւ անոնք որ «իւրովանն» կը ծառայեն առօրեայ կամ պարբերական մամուլին եւ գրականութեան, դէթ երեւութապէս ցոյց կուտա՞ն որոշ նախանձախնդրութիւն, գոնէ անճառնի վրիպումները, խառնածին քմայքները, մոնկոլեան այլանդակութիւնները պարզելու համար ...

Հայկազեան բառարանին հարիւրամեակը մեզի կը յիշեցնէ նշանախօսք մը,— տքնիլ, սերտել, որոճալ: Եւ լուր մը թարգմանած, եւ՛ ուսումնասիրութիւն մը, տեսութիւն մը, գիրք մը չարդրած առեն: Մշակել, ոչ թէ կոխկրտել անգաստանը:

Բազմա՞ղ են այդ անգաստանին մշակները, աւելի կամ պակաս ընդունակ:

Եթէ միայն տքնելու եւ սերտելու ճիգը զարգանար անոնց մէջ, մարդիկ պիտի չհամարձակէին թարգմանութիւն կատարել առանց լեզու գիտնալու, կամ գրախօսականներ թխել՝ առանց գիրքը տեսած ուլալու ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՆՈՐ ԵԼՍՏԱՑՈՅՑԸ
41,500,000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

14,500,000 ոսկի ազգ. պաշտպանութեան համար

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն հինգշաբթի օրուան թուականով.—

Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ ժողովը (Համաթայ) այսօր սկսաւ քննել 1938 — 1939ի ելմտացոյցը: (Ելմտական տարեշրջանը կը սկսի յունիս 1էն): Կ'ըսուի թէ ժողովը անբնդհատ նիստ պիտի գումարէ, մինչեւ որ վերջին քուէարկութիւնը կատարուի: Ելմտական յանձնաժողովին նախահաշիւը կը ներկայացնէ 41.500.000 անգլ. ոսկիի գումար մը, ինչ որ 3.500.000 աւելի է 1937—38ի ելմտացոյցէն եւ ամենաբարձր գումարը՝ Քէմալ Աթաթիւրքի հանրապետութեան հաշակումէն ի վեր (1923): Ինչպէս նախընթաց տարիներուն, ելմտացոյցը կատարելապէս հաւասարակշռուած է:

Իբր 14.500.000 անգլ. ոսկի յատկացուած է ազգ. պաշտպանութեան: Անցեալ երկու տարիներու ընթացքին հաւէարկուած արտակարգ վարկերն ալ հաշուելով, ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնը իր տրամադրութեան տակ կ'ունենայ աւելի քան 35 միլիոն անգլ. ոսկի, ռազմական օդանաւեր եւ առասպարակ պատերազմական պիտոյքներ գնելու, հեծելազօրքը եւ հետեւակազօրքը մեքենաշարժ դրութեան վերածելու, օդակայաններ եւ զինագործարաններ, ինչպէս եւ հակօդային մարտկոցներ շինելու համար:

Նաւատորմին յատկացուած գումարն է 1.250.000 ոսկի (ՄՄԲ.— թղթակիցը Անգլիացի ըլլալով, միշտ անգլիական կը հաշուէ): Այս գումարին մեծ մասը պիտի յատկացուի սուզանաւեր չինելու եւ բարւոքելու կէօղճիքի նաւային կայանը (Իզմիտի ծոց): Ելմտացոյցը կը նախատեսէ նաեւ ընդարձակում խճուղիներու եւ երկաթուղիներու, զարգացում առեւտրական օդատորմիղի եւ սահմնում քաղաքային օդակնացութեան նոր ճամբաներու, ինչպէս եւ յարատեւն յաւելում Թուրքիոյ հողագործական, ճարտարագործական եւ հանքային հարստութեանց:

Թուրքիա կը բողոքէ
Ալեքսանտրէթի դէպքերուն առթիւ

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Էնկիւրիէն.—

Ալէքսանտրէթի Սանճաքին մէջ յամախաղչէպ խռովութեանց ծաւալման մասին գաղափար կուտայ Թրքական մամուլը: Ֆրանսան բացէ ի բաց կ'մտբաստանուի իրրեւ անհաւատարիմ՝ Ժընեւի մէջ առած խոստումներուն եւ նոյնիսկ իրրեւ դրդիչ հակաթուրք տրամադրութեանց, խախտելու համար Թրքական դերակշռութիւնը՝ Սանճաքին առաջին ընտրութիւններէն առաջ, որ պիտի կատարուին յուլիս 15ին: Կ'ըսուի թէ ընտրական պայքարին մէջ սպանուած կամ վիրաւորուած Թուրքերու թիւը չարունակ կ'աւելնայ:

Վարչապետ Ճէլալ Պայար այս առթիւ խօսեցաւ Մալք կուսակցութեան ժողովին մէջ: Կարգ մը երեսփոխաններ պահանջեցին աւելի կորովի դիրք մը բռնել, բայց վարչապետը հանդարտութիւն յանձնարարեց, սպասելով կացութեան զարգացման: Սակայն աւելցուց թէ կառավարութիւնը ուժգին բողոք մը ուղղած է հոգատար իշխանութեան (Ֆրանսա) եւ միաժամանակ մի ջոցներ ձեռք առած է, ապահովելու համար ժողովուրդին իրաւունքները, դիմակից՝ իրենց դատին արդարութեան:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԶՕՐԱՇՈՒՐԺ
ՉԵԽԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ ?

Անգլիական դիտարկումներ կ'ուղղէ

Փարիզի եւ Լոնտոնի թերթերը երէկ չընդալից լուրեր հրատարակած էին, որոնց համաձայն Գերմանիա վինուր փոխադրած է չեխական սահմանին վրայ: Այս լուրը հերքուեցաւ, բայց Պերլինի անգլիական դեսպանը իր կառավարութեան յանձնարարութեամբ Գերմանիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատունը երթալով, կարգ մը լուսաբանութիւններ խնդրեց: Արտաքին նախարարին օգնականը անմիջապէս խնդիրը հաղորդելով ընդհ. հրամանատարին, պատասխանեց թէ զինուորներու տեղափոխութիւնը որ եւ է բացառիկ հանգամանք չունի եւ մաս կը կազմէ սովորական ժամանակներու ծրագրին: Ընդհ. հրամանատարին բացատրութենէն համաձայն, զանազանզօրանոցներումէջ տեղաւորուած զօրագունդերը տարուան այս եղանակին միշտ սահմանամերձ շրջանները կ'երթան, իրենց մարզանքը կատարելագործելու համար:

Կարգ մը թերթեր այս բացատրութիւնները անբաւական համարելով, կը չարունակեն յուզումնալից լուրեր հրատարակել: Այսպէս, կ'ըսեն թէ Գերմանիա պէնք եւ ռազմանիւթ կ'ամբարէ չեխական սահմանին վրայ, կարգ մը գիւղերու մէջ, այնքան մեծ քանակութեամբ որ, չատ մը դպրոցներ պարպուած են, պահեստի վերածուելու համար: Կ'ըսուի թէ այդ դէնքերը սահմանուած են Հէնլայնի կուսակիցներուն (Առաջնորդը Զեխոսլավաքիոյ Գերմաններուն): Կ'ըսուի նաեւ թէ անոնք սահմանէն կը փոխադրուին մաքսանենգութեամբ: Վերջապէս, միշտ նոյն աղբիւրին համաձայն, կարգ մը սահմանամերձ գիւղերու մէջ ցուցադրուած են Զեխոսլավաքիոյ մեծ քարտէսները: Այդ քարտէսներուն վրայ պատկեր մը կը ներկայացնէ Զեխոսլովաքիան,— սեղմուած բռունցք մը՝ որ կը ճարճատի հիթլէրական բերանի մը ակռաներուն տակ... («Լ'Էօվռ»):

**** Ուրիշ զրոյցի մը համաձայն («Տէյլի Էքսփրէս»), Իտալիա երկու զօրաբաժին զրկած է Թունուզի սահմանին վրայ, փոխադրելով Լիբիոյ զօրանոցներէն: Այս գործողութիւնը պատասխան կը համարուի Ֆրանսայի գաղթային նախարարին այն որոշման որուն համաձայն 50.000 բնիկներ պիտի զինուորագրուին Աֆրիկէի Ֆրանսական գաղթավայրերուն մէջ:*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՏՈՒՆ

Բ.

Ի՞նչ է տունը:

Ապահով բնաւորում մը ենթադրող առաջին տունը: Այսպէս, եթէ երկիրներ կան, ուր բնակարանի պատմութիւնը կը սկսի բարայրներու ուսումնասիրութեամբ, կան նաեւ երկիրներ, ուր նախամարդը հիւղակներ շինեց հաստաբեստ ծառերու վրայ, կամ կախօրրաններ ձգեց ծառէ ծառ, (տակաւին մինչեւ հիմա Պրազիլիոյ վայրենի ցեղերը կախօրրանով գիւղեր ունին անտառներու մէջ): Վերջապէս, եթէ կարգ մը ցեղեր հիմնեցին ցցագիւղեր (լիճերու կամ գետերու մէջ ցիցերու վրայ հաստատուած բնակարաններ), ուրիշ ցեղեր փորեցին հողը եւ գերեզմանաձեւ բնակարաններ շինեցին իրենց հանգստութեան համար, (ֆրանսական նահանգի մը մէջ, Թուրէնն, գիւղացիները կ'ապրին՝ իրենց այգիներն ու արտերը իրենց գլխուն վերեւ):

Հայ գիւղացիներն ալ կ'ապրէին այսպէս գետնափոր բնակարաններու մէջ, երբ Քսենոփոն եկաւ գտաւ մեզ: Ճիշդ է, գետնափոր բնակարանները մնացին մինչեւ մեր օրերը, եւ հայ շինականը, հողին տակ, կ'ապրէր իր «ջաւ» անասուններուն հետ՝ կէս - պատով մը բաժնուած: Բայց մենք, տո՛ւն ենք ունեցեր, իսկական ապարանքներ, քաղաքակրթութեան ամէնէն փարթամ եւ պանծալի յատկանիշներով: Ափսո՛ս, հայկական բնակարանի ձեւն ու ոճը աւանդուած չէ քաղաքակրթութեան դասագիրքերուն, սակայն դժուար չէ ենթադրել, ինչպէս հայ երիտասարդ ճարտարապետ մը կ'աշխատէր վերակազմել, թէ հայկական տունին սկզբնական ձեւը քառանկիւն պատկեր մըն էր, բրգաձեւ տանիքով, ուրկէ կր բարձրանար ծուխն օճախին, կեդրոնական այդ կրակին շուրջ՝ սենեակներ: Ապահովաբար, ինչ որ «փողոց» կ'անուանենք մեր մատենագիրները, այն ընդհանցքն էր, որ դրսի դռնէն կ'առաջնորդէր մինչեւ կեդրոնական ջեռուցեալ սրահը, իր կարգին «տան» անուանելով: Թէ ի՛նչ գեղեցիկ ճարտարապետութիւն մը ունէին հայոց տուները, կը վկայեն մեր մատենագիրները, կը վկայեն մեր մատենագիրներուն հատուկտոր նկարագրութիւնները,— «տուն ցանկալիք բարձրաձեղունիւ եւ մեծամեծիւ» կամ «ոսկեզօծ տունիւ»: Ի՛նչ հարկ, սակայն, նկարագրելու հայոց տուները, որոնց պատուհաններուն վրայ կը կոխնուէին մետաքսահիւս եւ ոսկեհիւս վարագոյրներ՝ թարթիչներու նման, եւ որոնց կուսական սենեակներուն մահիճը եւ արդուզարդի սեղանը կը պատմէին ցեղին ընդունելութեան աստիճանը: Եւ ի՛նչ հարկ պատմութիւնն ընելու հայոց տուներուն, ճահապետական շրջանէն մինչեւ աւատապետական օրերը, կամ մինչեւ ժամանակակից շրջանը, — բայց թող մեծամիտ Եւրոպացիները գիտնան, ընկերնե՛ր, որ Հայերս, հիմա տնազուրկ, հայրենազուրկ եւ թափառական, վաչկատուն ժողովուրդ մը չենք, այլ ազգ մը՝ փառաչէղ բաղաքակրթութեան մը հարստութեամբ բեռնաւոր:

Մեր աւանդութիւններուն մէջ չկայ *նոմատիսմը*, հայկական հոգիին օտար է վաչկատունի ոգին: Ձեմ ուզեր գէշ ըսել վաչկատունի ոգիին, զոր պաշտպաններ են նոյնիսկ փրաճսացի գրագէտներ (ժան Ռիշփէն),— փոխել միտքի հորիզոնը, նոր գեղեցկութիւն մը փնտռել ամէն օր եւ վերակենդանացնել անծանօթ եւ օտար զգայութիւններով: Բայց կենսաբանական երեւոյթ մըն է այդ, աւելի շատ կենդանական աշխարհին ծանօթ: Եւ յետոյ՝ մարդը շարժական պատկեր մըն է, բնութենէն իրեն հրամայուած որ պտտի, տեղափոխուի: Սակայն եւ այնպէս մենք Հայերս բոյսի նման կը սիրենք հողը, ամուր կառչած պնոր: Ո՛չ, թափառական ժողովուրդ չենք, ոչ արթգիլ, ոչ ալ բոշայ:

Հայրենի տո՛ւն, ներշնչէ՛ մեզի հայկական ոգին ամէն օր: Եւ պատմէ օտարներուն թէ մենք կը սիրենք տունը եւ կուտեր ենք պաշտպանելու համար անոր հիմերը՝ երգելով.

Ընթացո՛ւք ի զէն, ի մարտ և ի յաղթ,
Հայրենեաց հմայնք ամրացեն անյաղթ:

ԱՐԱԶ

ԻՆՉԸ՞Ր ՊԻՏԻ ՇԻՆՈՒԻՒ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԱԼԷՋ
16,000,000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻՈՎ

Գրած էինք թէ Թրքական կառավարութիւնը յաջողած է 16.000.000 անգլ. ոսկիի վարկ մը ապահովել Անգլիոյ մէջ, ինչպէս հաստատեց վարչապետ Ճէլալ Պայար:

Թուրք թերթերը կը գրեն այս յաջողութեան առթիւ.—

Գեղեցիկ պատեհութիւններ ձեռք բերուած են՝ Թուրքիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ անտեսական դաշնադաշ մարզերու մէջ գործակցութեան համար: Ամէնէն կարեւորն է մեր երկու նաւահանգիստներուն շինութեան համար անհրաժեշտ վարկին ու մասնագիտութեան ապահովումը: Այս երկու նաւահանգիստներէն մէկն է Զաթալզըզը նաւահանգիստը, որուն անմիջական շինութիւնը մեր երկրին անտեսական կեանքին համար յետաձգելի քայլ մը պիտի ըլլայ: Հակառակ անոր որ հանքագործութիւնը մեր երկրին հարստութեան գլխաւոր աղբիւրներէն մէկը կը կազմէ, մեր ուղածին պէս չենք կրնար օգտագործել զայն: Աճուրդ առնելու համար Զօնկուլտաք գացող չոգենաւ մը, երկար ատեն կարգի կը սպասէ եւ նախնական միջոցներով կը բեռնաւորուի: Այս պատճառաւ ոչ միայն մեր ածուխը սուղի կը նստի, այլ եւ մեր փոխադրանաւերը աւելորդ ժամանակ կը կորսնցնեն: Զաթալզըզը նաւահանգիստին շինութիւնը այս բոլոր անպատեհութիւններուն վերջ պիտի տայ, ինչ որ մեծ դեր մը պիտի կատարէ հանքածուխի աւազանին արդիւնաւորման եւ երկրին անտեսական կեանքի զարգացման մէջ:

Երկրորդ նաւահանգիստի մը շինութեան համար անհրաժեշտը ապահովուած ըլլալով հանդերձ, դեռ չէ ճշդուած թէ որը պիտի ըլլայ այս նաւահանգիստը: Շատ հաւանական է որ Մերսինի նաւահանգիստը շինուի:

Նոյնպէս մեծ զարկ պիտի տրուի հանքերու շահագործումին, ապահովուած ըլլալով այս մասին պատրաստուած եռամեայ ծրագրին իրագործումին համար բոլոր անհրաժեշտ միջոցները, ելմտական թէ մասնագիտական գետնի վրայ: Արդիւնաբերական այս գործին մեծագոյն շահաբերութիւնը պիտի ապահովէ մեր հանքերուն Անգլիա արտածումը: Լոնտոնի բանակցութիւնները խիստ անկեղծ մթնոլորտի մը մէջ տեղի ունեցած են:

ԷՆԿԻՒՐԻԷՆ կը հեռագրեն թէ մայիս 19ին մեծ խանդավառութեամբ տօնուեցաւ Մ. Քէմալ Սամսոն ցամաք ելլելուն տարեդարձը, չարունակելու համար անկախութեան պայքարը: Աթաթիւրք ներկայ եղաւ այս առթիւ սարքուած մարզական խաղերուն: Ճետոյ Մերսին գնաց: Կ'ըսուի թէ մօտերս պրոտոյտ մը պիտի կատարէ Հարաւային Անատոլուի մէջ:

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐՖԻՆԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Թարգմ. Տ. ՂԱՐԻԲՅԱՆԻ

From : J. M. Dent & Sons Ltd.

Ծխում էր ոտքերը խաչաձև դրած եւ ոչ մի բառ չէր ասում։ Ես էլ լռում էի, որովհետեւ գիտեի, որ Ռոդոսթոն-Սմիթը ինչ-որ բան է մտածում։ Վերջապես նա ասաց.

— Ես ... իմ ... իմ ընկերոջ հետ ... մենք ... մենք ... ինչպե՞ս ասեմ ... մենք ... մենք ... ինչպե՞ս ասեմ ... մենք ... մենք ... ինչպե՞ս ասեմ

ՏԱՐԱԶԱՆՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԻ
Ե.
Ամսագիր, որ կը հրատարակուի Վենետիկի Ս. Ղազար կղզւոյն Մխիթարեան Միաբանութեան կողմէ
ՏԱՐԻ ԺԲ
1907 Մայիսին Նկարի Գ. Հրատ. Ա. Ամսոյ (որ կը փակէ Գ. Տարին)
ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

Նկարի Գ. Հրատ. Ա. Ամսոյ Մէջ Կը Գտնուին Հետեւեալ Նիւթերը.

Ա. Ի Ներկայ Ժամանակի Ուսումնասիրութեանց Վերաբերեալ Ընդհանուր Դիտողութիւններ.

Իտալացիները կը վերադրեն Թրանսան, զինուորական փոխադրութիւններ վերագրելով

Դատական նախարար Պ. Փօլ Ռէյնօ, որ Լոնտոն գացած էր առջի օր, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարին հետ, խորհրդակցելու համար ֆրանքեւիտալական բանակցութեանց, սպանիական եւ չեխական հարցերու մասին: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին: Հռոմի անգլիական դեսպանը նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ, միեւնոյն հարցերու մասին: Ֆրանքեւիտալական բանակցութիւնները միշտ առկախ կը մնան: Ազ-միջամտութեան յանձնաժողովը նիստի հրաւիրած է հինգշաբթի օր, միանգամ ընդ միշտ լուծելու համար Սպանիոյ օտար կամաւորներու խնդիրը: Քաղաւած տեղեկութեանց համաձայն, Ֆրանսա եւ Անգլիա պիտի առաջարկեն առ նուազն 30 եւ առ առաւելն 45 օր նորէն փակել Պիրէնեան սահմանապլուխը: Միեւնոյն ատեն սպանիական նաւահանգիստներու հսկողութիւնն ալ պիտի ապահովուի: Այդ միջոցին, իրաւասու օրկանները պիտի ձեռնարկեն օտար կամաւորներու յետս կոչման գործողութեանց, երկու ճակատներուն վրայ:

Ազ-միջամտութեան յանձնաժողովին դումարման որոշումը նպաստաւոր ապաւորութիւն գործեց Իտալիոյ մէջ: Մինչ այս մինչ այն, իտալական մամուլը կը չարունակէ խոտորէն դատապարտել Ֆրանսան, պնդելով թէ ղէնք եւ ռազմանիւթ կը ճարեն Սպանիոյ հանրապետական կառավարութեան: Արտաքին նախարարութեան հետ կապուած շրջանակներ կ'ըսեն թէ վերջին չարաթներու ընթացքին Պիրէնեան սահմանապլուխը անցած են 5000 չեխ կամաւորներ, 50.000 մավզէր հրացան, 792 գնդացիր, 1200 թոն պայթուցիկ, 75 Շնայտէր թնդանօթ, 1500 Հոչքիս գնդացիր եւ 500 ինքնաշարժ: Նոյն աղբիւրին համաձայն, մեծ քանակութեամբ չեխականատպրանք Սպանիա փոխադրուած է Կոլնիայէն եւ Ռուսերը 150 օդանաւ ճարած են, որոնք թռած են Չեխոսլովաքիոյ ճամբով, իսկ 150 հատ ալ գացած են Ռոմու ճամբով: Կ'ըսեն նաեւ թէ չարաթական 20.000 թոն քարիւղ եւ 15.000 թոն ցորեն կը փոխադրուի Սպանիա:

*** Ցառաջիկայ կիրակի օր, 29 մայիս, ամբողջ Իտալիոյ մէջ ցոյցեր պիտի կատարուին, իբրեւ համակրանք Սպանիոյ ազգայնականներուն եւ իբրեւ պատասխան այն համերաշխութեան ցոյցին զոր Ֆրանսայի Ժողովրդական ճակատը կազմակերպած է հանրապետականներուն համար, միեւնոյն օրը: Այս առթիւ ճառ մը պիտի խօսի Մուսոլինի, անշուշտ անգամ մը եւս չեշտելով թէ Իտալիա վճռած է ապահովել Ջօր. Ֆրանքոյի յաղթանակը:

Չեխոսլովաքիոյ վարչապետ՝ ի հետեւր Գերմանիոյ Առաջնորդին

Չեխոսլովաքիոյ վարչապետը պաշտօնապէս հրաւիրեց Գերմաններու Առաջնորդը՝ Հէնլայն, խօսակցելու համար ազգութեանց նոր կանոնագրի մասին: Կը կարծուի թէ տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ այս շաբթու: Այս առթիւ վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւնն ուղղեց մամուլին.

— Չեխոսլովաքիա կը դանուի երկու սուրի մէջ,— թոյլ տալ որ գերմանազգայնականութիւնը եւ չեխական ազգայնականութիւնը ընդհարին, եւ կամ կարգադրել ազգայնական խնդիրը: Պէտք է ամբողջական կարգադրութեան մը հասնինք եւ կիսակատար գործ չընենք: Չեխոսլովաքիոյ ազգութեանց կանոնագիրը պիտի հիմնուի երկու գլխաւոր սկզբունքներու վրայ.— վարչական ինքնավարութիւն եւ համեմատական բաշխում: Մենք պէտք է այս պարտականութիւնը կատարենք տարին չլրացած: Մենք մեզ պիտի պաշտպաննենք եթէ հարկ ըլլայ, բայց պատրաստ ենք տալու ինչ որ կը արդարացնէ մեր սահմանադրութիւնը եւ կացութիւնը»:

*** Հէնլայնի կուսակցութիւնը պատասխանելով այս հրաւէրին, յայտնեց թէ կը մերժէ որ եւ է բանակցութիւն, «ցորչափ հանդարտութիւնը եւ բարեկարգութիւնը վերահաստատուած չեն գերմանական չրջանին մէջ»:

Այս առթիւ կը հաստատուի թէ կարգ մը դէպքեր ծագած են Պոհեմիոյ մէջ, Գերմաններու եւ Չեխերու միջեւ:

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻԶԻՆ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ հասած լուրերու համաձայն, ապրիլ 22ին յեղափոխութիւն մը պիտի յարուցանէին Չեկայէն Գ. մասնաւոր վաշտին սպաները, սպաննելով Սթալինն ու Վորոշիլովը եւ դինուորական դիկտատոր հռչակելով մարալչախտ Պլուխէրը եւ հրամանատար Սապոշիկովը: Բայց սպաներէն մէկուն կինը մտաննութիւնն ըրած ըլլալով, ամէն բան ջուրը ինկաւ: Այս առթիւ ձերբակալուեցան բազմաթիւ սպաներ:

*** Մայիս 18ին խորհրդային օդանաւ մը ինկաւ Տվինա գետին մէջ: 16 ուղեւորներէն չորսը մեռան, միւսները վիրաւորուեցան:

48 ԺԱՄ ԱՄՐԱՓԱԿ ՅՑԻԿԻ ՄԸ ՄԷՋ մնացին երկու հոգի, Պուժէյի օդակայանին մէջ, փորձելու համար իրենց օդաչուացութեան կարողութիւնը: Օդը նօսրացուած էր, 7000 մեթր բարձրութեամբ օդի տպաւորութիւնը ստանալու համար: Երկուքն ալ ողջ առողջ դուրս եկան խցիկէն:

ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ նոր ցանկ մը հրատարակելով, «Կոչնակուաց» կը յիշէ նաեւ երկու Հայեր, Սարիմ Մաքսուտեան (Ֆաքիր Պիրման) եւ «Թուրք մը), Պունեաթճեան: Այս վերջինը չորս ամիս բանտարկութեան դատապարտուած է Թուլուզի մէջ, մայիս 6ին, իբրեւ անսասող արտաքսումի վճիռի մը: Թերթը կ'ըսէ թէ Պունեաթճեան 1933 սեպտեմբերին դատապարտուած էր իբրեւ գող, Սէն Ժիւոնի պատժական առեանէն:

84 ՏԱՐԵԿԱՆ պառաւ մը եւ երկու զաւակները վնաս զօրութեամբ դուրս հանուեցան ազարակէ մը, որուն վարձակալներն էին 50 տարիէ ի վեր, Տէօնքէրքի շրջանին մէջ: Գործողութիւնը կատարեցին տասը սպառազէն ոստիկան-զինուորներ, աշակցութեամբ նոյնքան հողագործներու: Վերջին պահուն պառաւը հրացան մը վնտռեց, դատական պաշտօնեան սպաննելու համար, բայց յետոյ մարելով, հնազանդաց փոխադրուեցաւ:

ԲՈՒՒՌ ՓՈՓՈՐԻԿ ՄԸ կը տիրէ Մարսէյլի նաւահանգիստին մէջ, խանդարելով նաւագնացութիւնը: Ծանօթ «մխիթարչ»ն է, որ ընդհանրապէս մէկ չարաթ կը տեւէ:

ՊԻՐՆԵԹԱՑՆ - ՊՈՒՒՏԷ մենամարտը տեղի ունեցաւ ուրբաթ կէս օրին, անհատական պարտէզի մը մէջ: Քոմէտի Ֆրանսէզի վերատեսուչը (Պուտէ) երկրորդ փորձին աչ թեւէն վիրաւորուած ըլլալով, վիկտորը դադրեցուցին մենամարտը, հակառակ իր բուռն բողոքներուն: Ամբողջ գործողութիւնը տեւեց ութ վայրկեան: Երկու ոսոխները չհաշտուեցան:

ԻՏԱԼԻՈՑ ափրիկեան նախարարութեան խորհրդականը Նափոլիէն ճամբայ ելաւ դէպի Եթովպիա, 40 օրուան քննական պտոյտ մը կատարելու համար: Այս առթիւ ծրագիրը մը պիտի մշակուի, նաւային կայան մը հաստատելու համար Հնդկական ովկիանոսին վրայ:

ԿԸ ՀԵՐՔՈՒԻ Հունգարիոյ հիթլէրականներու հայազգի վարիչին՝ Սալաշիի հրաժարման լուրը: Հրամանատարը կը պատրաստուի վերսկսիլ իր քաղաքական գործունէութիւնը, երբ դադրի ոստիկանական հսկողութիւնը:

ՎԻԵՆՆԱՅի մէջ ձերբակալուեցաւ կօշիկի թապաւորը, Եկլինէք, ուրիշ երկու հրեայ առեւտրականներու հետ:

Հ. Յ. Դ.

Գաւառատ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Գեղի» խումբի ժողովը այսօր, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, սովորական ժողովատեղին: կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

«Վրաժեան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 22 մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը:

«Մաթգպետ» խումբի ժողովը 23 մայիս, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին:

Այս ժողովներուն կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆԱՄԵԱԿԸ

կը տօնուի նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Պատուիրակութեան

28 *Մայիս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ*

PETIT JOURNALի սրահին մէջ

կը խօսին **Պ. ԺԻՄՄԻԹԷՆ ԿՈՏՏԸՐ**

(Վերակուստական, Նախկին Նախարար)

եւ **Պ. ԺՕՐԺ ՓՈՒՔՕ** (ԴԵՍՊԱՆ, ՆԱԽԿԻՆ ՄԱՐԶՊԱՆ ԱՌՒՐԻՈՅ)

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Տիկ. ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ (երգ), Պ. Ս. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ (երգ):

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ.— 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
«ՊՐԻՊԱՆ ՄԱՐՍԷՅԵԷԻ» ընդարձակ սրահին մէջ:
Ցանրամասնութիւնները առանձին:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ.— 28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ:
ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, կիրակի երեկոյ:
ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ:
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. ՀԱԿԱՐՐԸ ՄԻՍԱԿԵԱՆ:

ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բաֆֆիի հերոսին՝ Սամուէլի կրկնակ ոճիրին առթիւ
կազմակերպուած Փարիզի Համազգայինի Մասնաճիւղին կողմէ
24 Մայիս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին
Բարեգործականի սրահին մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ

Բացման խօսք Փարիզի Մասնաճիւղի նախագահ Տօքթ. Հ. ՉԱՐ. ԴԱՐԵՒԱՆի կողմէ, զոր պիտի վարէ յայտնի իրաւաբան Պ. Հ. ՀՈՒՐՎԻՒԱՆ, ներածական Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆԷ, պաշտպան փաստաբան Պ. ՍԻՄՈՆ ՎՐԱՑԵԱՆ, ընդհ. դատախազ Պ. Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ, Սամուէլի դերը կը կատարէ Պ. Ռ. ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ, Փիւրիի անդամներ Տօքթ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ, Տօքթ. ԱՍԼԱՆ. Պ. Տ. ԲՈՒԴԱՂԵԱՆ, Պ. Տ. ԲԷԶԱԶԵԱՆ, Պ. Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ, Տօքթ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ, Տօքթ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ, Պ. ՎԱՉԷ ԵԱՆ: Դատախազ Պ. ԳԷՐՆԱՐ ՎԱՀԷ:

Ծախքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք:

ՖՐ. Կ ԽԱՉԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Թ. Պատգամ. ժողովը կը բացուի յառաջիկայ հինգշաբթի, մայիս 26, Համբարձման օրը ժամը 2ին, 8, Rue Bossuet: Մուտքը ազատ է Ֆ. Կ. Խաչի բոլոր անդամուհիներուն:

Շրջ. Վարչութիւն

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ,

Թ. Պատգամ. ժողովի փակման առթիւ Ֆր. Կ. Խաչի աւանդական թէյասեղանը կիրակի 29 մայիսին, կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, 8, Rue Bossuet:

Մուտքը ազատ է Ֆ. Կ. Խաչի անդամ - անդամուհիներուն եւ համակիր - ներուն համար:

ՀՈՒՅԶԻՒՆ

Մեծ Պատերազմի ժամանակ Ֆր. Կ. Խաչի աւանդական թէյասեղանը կիրակի 29 մայիսին, կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, 8, Rue Bossuet:

Մուտքը ազատ է Ֆ. Կ. Խաչի անդամ - անդամուհիներուն եւ համակիր - ներուն համար:

ՀՈՆՋՈ

Գործակերպուած Իսի-լէ-Մուլինոյի «ԴՐՕՇԱԿ» ակումբի կողմէ
ի նպաստ իր Գրադարանին:
22 Մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին,
Խրիմեան սրահին մէջ, 2 Րիւ տը լա Տէֆանս:
ԿԸ ԽՕՍԻ ՏՕՔԹ. ՔԻՒՐԹԻԿԵԱՆ
Երգ, արտասանութիւն եւլլն: *Մուտք՝ 6 ֆրանք:*

ԹԷՅ ՄԵԶՔԵՆ

կազմակերպուած՝ ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄԻՒԹԵԱՆ կողմէ
22 Մայիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին
Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Մէթրօ՝ Ռուասոնիէր:
Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

1.— Այրերու հագուստ կարող դերձակ լաւ գործաւոր մը:
2.— Տնական աշխատանքներու համար կին մը:
Դիմել՝ DAB, Tailleur, 8 Rue Francs - Bourgeois, *մէթրօ* Saint - Paul:

ՀԱՅԱՑՔԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ

120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche,
Tél. Marcadet 55 — 48

Կ'ընդունի ասէն օր 2էն 8: կիրակի եւ ցօն օրեր ժամադրութեամբ:

ԳԱՅԼԷՔ ՏԵՍԼԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
7 Rue Rameau — PARIS (1er)

Տէր եւ Տիկին Աւետն Հէքիմեան եւ զաւակունք, Պ. Վահան Հարիկեան, Տէր եւ Տիկին Թաղուոր Գարագաշեան, Պ. Սուրէն Հարիկեան, Այրի Տիկին Ազապի Խաչիկեան, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Գեւոնեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Արապեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Թորիկեան ցաւով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի զաւկին, եղբօր, քեռորդւոյն եւ ազգականին՝

ԱԼՊԵՌ ՀԷՔԻՄԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը: Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր կիրակի (21 մայիս) առաւօտ ժամը 10.45ին Hôpital des enfants-ի մէջ: Մուտքի դուռ՝ Impasse de l'Enfant - Jésus (147, Rue de Vaugirard-ի դիմացը): Մարմինը պիտի փոխադրուի Thiais-ի գերեզմանատունը:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹի սրահին մէջ, 22 Մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 9ին կը ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով, Պալսոյ Տքսմաքիք Ընկերութեան խաղացանկէն

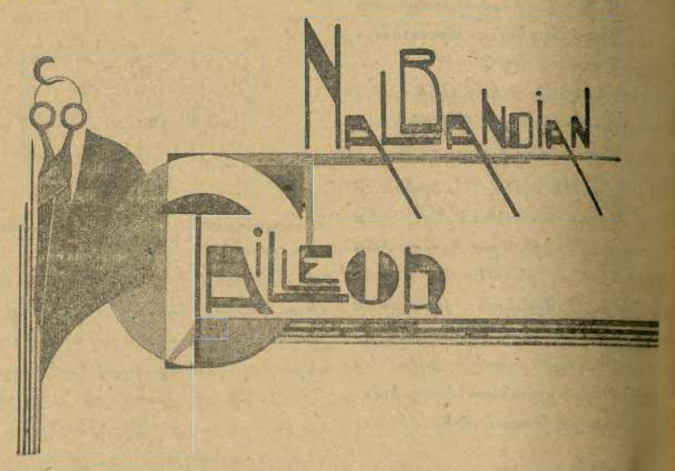
ԲԱԲԱՆ Կ'ՈՒԶԵՄ...

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԱ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՔՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Ուրբաթները ժամագրութեամբ:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Օտար գրասենեաց փոփոխութիւն, ցէքեր կը տրուին ամէն երկար ճամբու: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:
ԼԱՒ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ,

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ձարարան Ֆ Լ Օ Ր Ի - Ա
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արհեստաւոր եւ ներքնազգեստ թեժամանած հետեւութիւններ:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

Alimentation „TRÉVISE"
Իր անմոռանալի դուրճովը
Café "HAREM"
ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ
Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ձեր մակ սպաներ եւ քաշքշուալ, սուրիական գինի եւ փէքմէզ:
ՄԵՆԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԸԼԻՒՔՈՒՐՆԵՑՆ ՏՕՒՆ
10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux
7 Rue du Pourtour, Meudon
Téléphone Michelet 28—79
Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆՔԱԾՈՒԽՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԽ, մասնչելի գիներով
Արագ սպասարկութիւն:
Ապրանքներու փոխադրութիւն, կահկարասիներու փոխադրութիւն՝ ժամանակ կառքով: Ձափաւոր գին:

"ՇԻՐԱԿ"
Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Ընդունական, անմրցելի, անհարդելի: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակ բեր, պատրաստուած գուտ չամիչէ թոյլ: Հայ առանդական սեղանին զարդ:

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի է: ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, ջգուշութեամբ արուեստական օղիներէ: Ձեր ստամոքսը կ'ապրի գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր ուղեղին: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ որուն համը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ազդեցութիւնը ձեզ ուած է:
Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
24
ՄԱՅԻՍ
MARDI
24 MAI
1938

14e ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3738

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՒՆԱՒՈՐ ԿԱԶԵՐ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

Բարեբախտաբար մեզի քանըզորս ժամ տեւեց այն իրարանցումը, որ կը տիրէր չաբաթ իրիկուն, իրրեւ հեռեւանք Զեխոսլովաքիոյ մէջ պատահած դէպքերու,— Սպանութիւն երկու Գերմանացիներու, զօրաշարժ եւն.:

Կացութեան ծանրութիւնը կը հասատաէր նաեւ անգլիական կառավարութեան բռնած դիրքը:

Ցոյներ կան թէ Լեհաստան ալ կարգ մը միջոցներ ձեռք առած էր Զեխոսլովաքիոյ հետ:

Ցաղորդաբար երեք ձեռնարկներ կատարեց Մեծն Բրիտանիա, զգուշացնելով Գերմանիան, որպէսզի տեղի չտայ նոր բարդութեանց: Վարչապետն ու արտաքին նախարարը չհեռացան Լոնտոնէն, արձակուրդի գացած նախարարները ետ կանչուեցան, եւ կիրակի օրն ալ նիստ մը գումարուեցաւ, ինչ որ միայն բացառիկ պարագաներու մէջ կրնայ պատահիլ:

Կը թուի թէ այս ձեռնարկները անօգուտ չեն անցած:

Փոթորիկը հանդարտած է առ այժմ: Մանաւանդ որ, չեխական կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած էր, բարեկամ գութեամբ կատարելու համար քաղաքական ընտրութիւն - ները, որոնք պիտի չարունակուին յառաջիկայ կիրակի:

Ուրեմն, բացառիկ դէպքերու չսպասուիր մինչեւ կիրակի: Մինչ այդ, մանաւորապէս անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները անկարելին կը փորձեն, կանխելու համար պինեալ միջամտութիւնը:

Տիրող կարծիքն այն է թէ Հիթլէր նոր անակնկալ մը կ'որոճայ, երեւութապէս ձայն չհանելով եւ հանդարտութեան հրաւիրելով իր կուսակիցները: Չէ՞ որ Աստրիոյ կցումն ալ այդպէս կազմակերպեցին, մինչեւ վերջին պահուն գաղանի պահելով ամէն բան:

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ միայն Զեխոսլովաքիան չէ որ մանեակի զօրաշարժ կատարած է: Զինուորական համախմբումներ կը նշմարուին նաեւ սահմանին անդին: Նոյնիսկ ըսողներ կան թէ Լեհաստան ալ կարգ մը միջոցներ ձեռք առած ըլլալով, դիտողութիւն լսած է Լոնտոնէն:

Ամէն պարագայի մէջ, թունաւոր կազերը կը յածին Եւրոպայի սրտին վրայ: Շատ աւելի թանձր քան մէկ - երկու չաբաթ առաջ: Լոնտոն երբեք այսքան մտահոգութեան մատնուած չէր, Աստրիոյ կցումէն ի վեր: Զեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը ինք, հակառակ իր խաղաղասէր բնաւորութեանց մէջ չէր խորհեր թէ «մեր պատմութեան ամենածանր եւ ամէնէն կարեւոր պահն է որ կ'ապրինք, Մեծ պատերազմէն ի վեր»:

Ի վերջոյ ու՞ր կրնայ յանգիլ թունաւոր կազերու եւ սեւ ամպերու այս վրդովիչ կուտակումը:

Անշուշտ շատ բան կախում ունի «Մեծ»երու վերջնական դիրքէն:

Այդ մեծերէն Մեծն Բրիտանիա լարած է դիւանագիտական մեքենան, ճնշելով ե՛ւ Գերմանիոյ ե՛ւ Զեխոսլովաքիոյ վրայ, որպէսզի համաձայնութեամբ լուծեն վէճը:

Լոնտոնի մէջ այն կասկածն ունին թէ Գերմանիա զինուորական չարժումներ կատարելով, կ'ուզէ ծունկի բերել Փրահան, որ պէսզի կատարեալ ինքնավարութիւն չնորհէ Գերմաններուն:

Այս կասկածը աւելի կը զօրանայ Իտալիոյ բռնած դիրքով: Իրազեկները կը պնդեն թէ Մուսոլինի խոստացած է բարեացակամ չեզոքութիւն պահել, նոյնիսկ բարոյական աջակցութիւն ընծայել, ճնշելով Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վրայ, որպէսզի չփորձուին խրախուսել Զեխերը:

Միւս երկու մեծերէն Ֆրանսա եւ Ռ. Միութիւնը զինուորական դաշինք ունին Զեխոսլովաքիոյ հետ: Բայց, Լոնտոնի մէջ հաւանական չեն գտներ որ մէկն ու մէկը առիթէն չարժի, զինուորական համախմբումներ կը նշմարուին նաեւ սահմանին անդին: Նոյնիսկ ըսողներ կան թէ Լեհաստան ալ կարգ մը միջոցներ ձեռք առած ըլլալով, դիտողութիւն լսած է Լոնտոնէն:

Ամէն պարագայի մէջ, թունաւոր կազերը կը յածին Եւրոպայի սրտին վրայ: Շատ աւելի թանձր քան մէկ - երկու չաբաթ առաջ: Լոնտոն երբեք այսքան մտահոգութեան մատնուած չէր, Աստրիոյ կցումէն ի վեր: Զեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը ինք, հակառակ իր խաղաղասէր բնաւորութեան, իր յայտարարութեանց մէջ չէր խորհեր թէ «մեր պատմութեան ամենածանր եւ ամէնէն կարեւոր պահն է որ կ'ապրինք, Մեծ պատերազմէն ի վեր»:

Ի վերջոյ ու՞ր կրնայ յանգիլ թունաւոր կազերու եւ սեւ ամպերու այս վրդովիչ կուտակումը:

Անշուշտ շատ բան կախում ունի «Մեծ»երու վերջնական դիրքէն:

Այդ մեծերէն Մեծն Բրիտանիա լարած է դիւանագիտական մեքենան, ճնշելով ե՛ւ Գերմանիոյ ե՛ւ Զեխոսլովաքիոյ վրայ, որպէսզի համաձայնութեամբ լուծեն վէճը:

Լոնտոնի մէջ այն կասկածն ունին թէ Գերմանիա զինուորական չարժումներ կատարելով, կ'ուզէ ծունկի բերել Փրահան, որպ

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԱՐՄԻՐԸ

The Enemy of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — Թարգմ. ՏԱՐՈՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ
Trans: J. M. — Թարգմ. ծ. Ա.

Մուրհակը ստանալուն պես, Ֆրանսիս Ռոլֆը ուղևորվեց Ֆրանսիա՝ Ֆրեդերիկ Ռոլֆի ընտանիքին տեղեկացնելու, որ նրանց հարազատը ողջ է, սակայն գերի է ընկել թուրքերի ձեռքը։

— Ես, իհարկե, չեմ ուզում ձեզ ուրախությունը փչացնել, — ասաց Ֆրանսիսը Ռոլֆի ընտանիքի անդամներին, — բայց ես ստիպված եմ ասել, որ Ռոլֆը ողջ է միայն այն պատճառով, որ նա ընդունել է մահմեդականություն։ Ես ինքս տեսել եմ նրան թուրքական հագուստով, և նա ինձ հայտնել է, որ ինքն ամուսնացել է մի թուրքուհու հետ։

Ֆրեդերիկ Ռոլֆի կինը, Ռոզան, ոտքի թռավ։

— Ես չեմ հավատում, որ Ռոլֆը կարող է ինձ դավաճանել, — գոռաց նա։ — Ես ձեզ չեմ հավատում։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ ատում եք, որովհետև ես անգլուհի եմ։ Դուք ուզում եք ինձ նեղացնել, որ ես ստիպված լինեմ հեռանալ ձեր տնից։ Ես ձեզ չեմ հավատում։

Ֆրանսիսը ուսերը թոթվեց։

— Ինչպես կուզեք, — ասաց նա։ — Ես ձեզ ասելիքս ասացի։ Ես ուրախ կլինեի, եթե ինձ չհավատայիք։ Ես ուրախ կլինեի, եթե Ռոլֆը ողջ չլիներ։ Ես ուրախ կլինեի, եթե նա մեռած լիներ, որովհետև ես նրան ատում եմ։ Ես նրան ատում եմ, որովհետև նա ինձ խաբել է։ Ես նրան ատում եմ, որովհետև նա ինձ ստիպել է ամուսնանալ իր հետ։ Ես նրան ատում եմ, որովհետև նա ինձ ստիպել է ամուսնանալ իր հետ։

Ֆրանսիսը ոտքի թռավ։

— Ես ձեզ ասացի, որ ես ուրախ կլինեի, եթե Ռոլֆը մեռած լիներ, — գոռաց նա։ — Ես ուրախ կլինեի, եթե Ռոլֆը մեռած լիներ։ Ես ուրախ կլինեի, եթե Ռոլֆը մեռած լիներ։

Ֆրեդերիկ Ռոլֆի կինը, Ռոզան, ոտքի թռավ։

— Ես ձեզ չեմ հավատում

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ՎԻՊԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՐՁԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՏԻՆ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆԻ

Ա. Մասն է Հայկական Հին Վիպերգութեան

Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

1919

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ՎԻՊԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՐՁԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՏԻՆ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆԻ

Ա. Մասն է Հայկական Հին Վիպերգութեան

Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

1919

Նախնեաց մեր հեթանոսական ժամանակներուն ունեցած հին վիպերգութիւնները, որոնք ժողովրդական բերնէ բերան անցնելով հասած են մեզի, ամենէն հարուստ ու ամենէն գեղեցիկ աղբիւրն են մեր հին պատմութեան։ Ասոնք են մեր ամենահին գրականութեան առաջին նմոյշները, որոնք ցոլացուցած են մեր ազգին մանկութեան ամբողջ կեանքը, իր հաւատալիքներով, սովորութիւններով, ազգային ոգիով, ինչպէս նաեւ իր լեզուին ամբողջ հարստութիւնը։

Ասոնք ամենէն աւելի ուշադրութեան արժանի են նաեւ ազգագրական տեսակէտով, որովհետեւ ամենէն ճշմարիտ ցոլացումն են մեր ազգին հին կեանքին, ինչպէս նաեւ ամենէն ճշմարիտ աղբիւրը մեր ազգին ծագման եւ նախնական շրջանի պատմութեան

Ընտրութիւնները կատարուեցան խաղաղութեամբ

Կիրակի օր տեղի ունեցան քաղաքապետական ընտրութիւնները, 256 ընտրջանակներու մէջ, որոնց 56ը պերմանական են։ Սակայն քուէարկութիւնը կատարուեցաւ միայն 179 ընտրջանակներու մէջ։ 77 ընտրջանակներ իրենց թեկնածուները վերահաստատեցին առանց ընդդիմութեան։ Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Հէնլայնի կուսակիցները (հիթլէրական) չհաած են 80 առ հարիւր, ի վնաս չափաւոր եւ պահպանողական հոսանքներու։ Համայնավարները եւ ազգայնական Զեխերը, որոնք հակառակ են որեւէ զիջումի, կարեւոր բան մը չյաջեցան։ Ընտրութեանց առթիւ նորութիւն մը եղաւ հրէական անջատ կուսակցութեան մը երեւումը, իրեն յատուկ թեկնածուներով։

Ընտրութիւնները պիտի լրանան յառաջիկայ կիրակի օր։ Այնպէս որ, կացութիւնը մեղմացած է առայժմ։ Չեխոսլովաքիոյ վարչապետը նոր հրաւէր մը ուղղեց Հէնլայնի կուսակցութեան, բանակցելու համար, բայց այս վերջինը նորէն մերժեց, «մինչեւ որ եռ առնուին զինուորական ապօրէն անօրինութիւնները»։

Գերմանական վաւուխին ապառնալիքները

Պաշտօնական Գերմանիան վերապահ դիրք մը բռնած է, առ այժմ։ Արտաքին նախարարը Միւնիխ գնաց, Հիթլէրի հետ խորհրդակցելու համար։ Գերմանական թերթերը կը շարունակեն սպառնալիքներ ուղղել Չեխոսլովաքիոյ եւ անոր բարեկամներուն։ Անոնց ընդհանուր կարծիքն այն է թէ «չեխական կառավարութիւնը այլեւս տէր չէ կացութեան»։ Այս առթիւ չռնդալից խորագիրներ կ'երեւան։— «Փրակայի զարհուրելի արիւնահեղութիւնը։ Չեխերը վայրագօրէն կը սպաննեն երկու Գերմանացիներ»։— «Չեխական զօրքը գործեց այս ոճիրը։ Հետեւաբար, չեխական կառավարութիւնը ուղղակի պատասխանատու է երկու Գերմաններու մահուան»։— «Աւիա կազմակերպուած մարդոսութիւն մըն է Գերմանացիներու դէմ։ Ո՛վ արձակեց հրամանը»։— «Չեխական կառավարութիւնը ամէն միջոց կը գործադրէ բոլորովին անպաշտպան Գերմաններուն դէմ։ Երկաթ, փոխանակ բանականութեան»։— «Վայրկեանը չատ ծանր է։ Չեխական կառավարութիւնը վիթխարի պատասխանատուութեան մը տակ կ'իյնայ» Միեւնոյն ատեն գերմանական թերթերը յարձակելով Ֆրանսայի վրայ, կը քննադատեն անդլիական կառավարութիւնը, ըսելով թէ կացութիւնը կը խեղաթիւրէ եւ նոր սուտ մը կը հնարէ պատասխանատուութեանց մասին»։

*** Իտալիոյ մէջ ուշադրութեամբ կը հետեւին չեխական դէպքերուն, յուսալով թէ կարելի պիտի ըլլայ խաղաղութեամբ լուծել հարցը։

"Այլեւս չեմ կրնար հանդուրժել,,...

Ինչպէս գրած էինք, Թուրքիոյ վարչապետը Սանճաքի հարցի մասին բացատրութիւններ տուաւ Ժնեւի խորհրդանական խմբակցութեան առջեւ։ Վարչապետը յայտարարեց թէ պարտականութիւն մը կը նկատէ կուսակցութեան տեղեկացնել թէ բազմաթիւ ռազմախազեր կը կատարուին, Թուրքերուն միջեւ երկպառակութիւն սերմանելու համար։ առհասարակ բոլոր թրքասէրներուն հանդէպ ապօրինի վերաբերում մը ցոյց տրուելով։ Հողատար վարչութեան դիտակցութեամբ կամ թոյլատուութեամբ, չարունակուղ ընտրութիւնները իրենց սկիզբին մէջ իսկ դադրեցնելու եւ Թուրքերուն ի նպաստ ամէն կողմ յայտնուած համակրական ցոյցերը արգիլելու համար ուժի, բռնութեան եւ սուրիններու սպառնալիքին կը դիմուի։ Այսուհանդերձ վարչապետը յանձնարարեց դէպքերուն ատանալիք վիճակին սպասել պաղարիւնութեամբ, ինչ որ իրենց իրաւունքին վրայ վստահ մարդոց յատկանիշն է, եւ բացատրեց թէ ներկայ կացութեան պահանջած միջոցները ճնոք կ'առնուին արդէն, եւ թէ անոնց կարգին լուրջ զիմումներ կատարուած են։

Այս առթիւ չատ մը ժողովականներ խօսք առնելով, դառն եւ դանդատալից յայտարարութիւններ ըրին «Թուրքիոյ հաշտ ապրելու փափաքը չարաչար գործածող» հողատար վարչութեան դէմ։ Ճառախօսներէն Ռասիհ Քամիլեան ըսաւ թէ « այլեւս չենք կրնար պարզ հանդիսատեսներ մնալ ամէն օր մեր եղբայրներուն կրած նորանոր չարչարանքներուն։ Անոնց տուները կը մտնեն, դանդակը կը ծեծեն, կը նախատեն եւ կը վիրաւորեն»։ Ճառախօսը յայտարարեց թէ ուրիշ կերպ վարուելու է անոնց դէմ, որոնք չեն ուզեր ըմբռնել իրաւունքն ու բարեկամութիւնը, եւ պահանջեց որ կառավարութիւնը աւելի կորովով գործէ ու հաւատա չընծայէ իրենց խօսքը չյարգող ֆրանսացի դաղթային գործակալներուն։

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԹԻՒՆ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ԹՈՒՐԻՒՈՑ ազգ.մեծ ժողովը մայիս 21ին սակաւաթիւ քուէարկեց օրինագիծ մը, որով կառավարութեան արտօնութեան կը տրուի մինչեւ 125ուկէս միլիոն թրքական ոսկիի գումար մը ճարել տասը տարուան ընթացքին, ազգ. պաշտպանութեան համար։

ԻՏԱԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Ափրիկեան Տրիպոլիս գնաց, ուր մեծ ռազմախորձե պիտի կատարուին այս օրերս։ Հանդիսութեանց կը մասնակցի պատուիրակութիւն մը՝ Թունուզի իտալական գաղութէն։

600.000 ՁԱՓՈՆՑԻՆԵՐ (7 բանակ), յարձակողականի ձեւնարկեցին 1500 մղոն ճակատի մը վրայ, հարաւային Չինաստանի մէջ։ Կռիւները կը չարունակուին կատաղօրէն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ թագաւորը կիրակի օր բացաւ խորհրդարանը, որ փակուած էր չորս տարիէ ի վեր (1934 մայիս 19)։

ՄԵՔՍԻԿԱՑԻ նախագահին դէմ ապստամբութիւն մը սարքուեցաւ, հրամանատարութեամբ Զօր. Սէհիլլոյի։ Ապստամբները բազմաթիւ ըլլալով, կը կարծուի թէ պատերազմը երկար պիտի տեւէ։ Կարծողներ կան թէ ապստամբ հրամանատարը կը քաջալերուի քարիւղի անգլիական եւ ամերիկեան ընկերութիւններէն, որոնց դէմ կառավարութիւնը։

ԵՐԿՈՒ ՏՂԱՔ, 15 եւ 17 տարեկան, վիճակահանութեան կեղծ տոմսակներ կը ծախէին Կրընոպլի չրջանին մէջ։ Երկուքն ալ ձերբակալուելով, խոստովանեցան թէ 500 տոմսակ տպել տուած էին եւ հարիւրի չափ ծախած՝ հասը երկու ֆրանքի։

ՎԻՆՆԱՑԻ մէջ անրնդհատ կը չարունակուին Հրեաներու ձերբակալութիւնները։ Պատէնի ջերմուկներու վարչութիւնը արգիլեց բնակարաններ վարձու տալ Հրեաներու։

ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ հարիւրամեակը պիտի տօնուի մայիսի վերջերը։ (Ընկերութիւնը հիմնուած է 1838 յունիս 1ին)։

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ պաշտպանութեան համար հրապարակային ժողով մը գումարուեցաւ երէկ, երկուշաբթի, Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ։ Այս առթիւ ճառեր խօսեցան զանազան հոսանքներու ներկայացուցիչները։

ԳԵՐՄԱՆԱԳԱՆ կառավարութիւնը եռ կանչեց չինական բանակին մէջ ծառայող բոլոր սպաները եւ խորհրդականները։ Միեւնոյն ատեն պիտի դադրեցնէ ռազմանիւթի հայթայթումը։

ԻՏԱԼԻՈՑ նոր մարդահամարին համաձայն, բնակչութեան թիւը բարձրացած է 43.691.000ի։

ԻՔՒ-ԱՆ-ՓՐՈՎԱՆՍԻ մէջ երկու ինքնաչարժներ իրարու դարնուելով, երեք ուղեւորներ ածխացան, ուրիչ երեք հոգի ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան։

Հ. Յ. Դ.

Դաւաճան

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Յ. Դ. «բաֆֆի» պատանեկան միութեան անգամական ժողովը 25 մայիս, չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 7ին, «Շահիրիկեան» սրահին մէջ, 5 Rիւ տը լ'Էքլիփս։ կարեւոր օրակարգ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿՍԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿՂ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

28 Մայիս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

PETIT JOURNALի սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Պ. ՓԻՄՓԹԷՆ ԿՈՏԱՐ**

(Ծերակուտական, Նախկին նախարար)

եւ **Պ. ԺՕՐԺ ՓՔՐՔՕ** (ԴԵՍՊԱՆ, ՆԱԽԿԻՆ ՄԱՐՋՊԱՆ ԱՈՒՐԻՈՅ)

Գեղարուեստական բաժինը կը մատնակցի՝ ՏԻԿ. ԵՐՓԻԿ ՁՐՂՈՒԹԵԱՆ (երգ), Պ. Ս. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ (երգ)։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գ. Թաղալեան սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԻՀԷ ԸՆԿ. **Թ. ՑՅՎԱՋԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինը.— դաշնակ, ջութակ։ Կ'երգէն՝ Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, ընկ. ԱՐՍՄ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ, Պ. ՂԱԶԱՐ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ։ Կ'արտասանեն՝ Օր. ՀԱՃԻ ՊՕՂՈՍԵԱՆ, ընկերներ ՄԻՍԱԿ ՄԻՐԶԷ, եւ ԼԵՒՈՆ ԱԼԷՄԵԱՆ։ Կովկասեան պար, Պ. ՅԱԿՈԲ ՍՈՑԵԱՆի կողմէ։ Ծախքերու մասնակցութեան համար 0.95 ֆր.։

Հանդէսէն վերջ խնջոյք մինչեւ լոյս, Յոյներու սրահին մէջ, 5 Rue Bonnefoi։

×

ԱՆԻԷՌԻ մէջ 4 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս։

×

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ.— 11 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «ԳՐԷՊԱՆ ՄԱՐՍԷՑԵԷ»ի ընդարձակ սրահին մէջ։

ԿԸ ԽՕՍԻ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները աւելցնելի։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, կիրակի երեկոյ։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ։

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9.30ին

«Գոլիզէ»ի շքեղ սրահին մէջ, 221 Պուլվար Տիւկոմիէ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Հայաստան երէկ, այսօր եւ վաղը»

Դահլեռու մասնակցութեան համար 2 ֆր.։

ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բաֆֆիի հերոսին՝ Սամուէլի կրկնակ ոճիրին առթիւ

կազմակերպուած փարիզի Համազգայինի Մասնաճիւղին կողմէ

24 Մայիս, Երեքշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին

Բարեգործականի սրահին մէջ, 8 Ռիւ Պոսիւէ

Բացման խօսք Փարիզի Մասնաճիւղի նախագահ Տոքթ. Հ. ԶԱՐ. ԴԱՐԵԱՆի կողմէ, գաղը պիտի վարէ յայտնի իրաւաբան Պ. Հ. ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ, նեկտծական Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆէ, պաշտպան փաստաբան Պ. ՍԻՄՈՆ ՎՐԱՑԵԱՆ, ընդհ. դատախազ Պ. Հ. ՍԱՄՈՒԷԼ, Սամուէլի դերը կը կատարէ Պ. Ռ. ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ, ժիւրիի անդամներ Տոքթ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ, Տոքթ. ԱՍԼԱՆ, Պ. Տ. ԲՈՒԴԱՂԵԱՆ, Պ. Տ. ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ, Պ. Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ, Տոքթ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ, Տոքթ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ, Պ. ՎԱՉԵԱՆ։ Դատախազ Պ. ՊԷՐՆԱՐ ՎԱՀԷ։

Ծախքերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք։

ՖՐ. Կ ԽԱՉԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Թ. Պատրմ. ժողովը կը բացուի յառաջիկայ հինգշաբթի, մայիս 26, Համբարձման օրը ժամը 2ին, 8, Rue Bossuet: Մուտքը ազատ է Ֆ. Կ. Խաչի բոլոր անդամուհիներուն։ Շրջ. Վարչութիւն

ԹԷՑԱՒԵՂԱՆ,

Թ. Պատրմ. ժողովի վակման առթիւ Ֆր. Կ. Խաչի աւանդական թէյասեղանը կիրակի 29 մայիսին, կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, 8, Rue Bossuet:

Մուտքը ազատ է Ֆ. Կ. Խաչի անդամ - անդամուհիներուն եւ համակիր - ներուն համար։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏԵՈՅԻ Մ.ՀԻՒԼԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Մայիս Չորեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Ազգ. վարժարանի սրահին մէջ, կը խօսի Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, նիւթ՝ «Հայ կնոջ գերը»։

Մուտքը ազատ է

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 25 Մայիս, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ։ Կր խօսի Ընկ. Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ, նիւթ՝ «Հայ մշակոյթին պատերազմը եւ Հայերը»։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր, 24 Մայիս, Երեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին

Նուպարեան գրադարանը, 11 Square Alboni, մէթրօ Passy

Պիտի խօսի ԺՈՒԶԵՖ ՍՎԱՃԵԱՆ (Գիտութեանց Տոքթէօր) ներկայացնելով Փարիզի գպրութեանց համալսարանին ներկայացուցած իր թեզը՝ «Ժամանակը» փիլիսոփայական, բնաիմաստական եւ հոգեբանական տեսակէտով։

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՍԻՐՏԻԼԸ ԻՐ ՒՈՑՆԻՆ ՄԷՋ

ՀԵՂԻՆԱԿ Ա. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ

Ցառաջաբան՝ ԼԵՒՈՆ Կ. ԿԵՐՏԱՆԷ

Սուտաւր հատոր մը, որ հիւթեղ եւ զուարթ պատմութիւններով կ... հետաքրքրական նկարագրութիւնը Հայոց Հայրիկի առաջնորդութեան ... ջանին (1879 — 1886) Վանի տիպարներուն, կարեւոր դէմքերուն եւ անոնց ընդդիմէրէն լոյս կը բերէ Վասպուրականի Արծիւի դէմքին ... թիւնը։

Գինն՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ 15 ֆրանք, մնացեալ երկիրները 60 ... Դիմել հեղինակին, 17, Rue de l'Arrivée, Enghien - les - Bains, (S. et O.) ... «Ապագայ»ի խմբագրատունը 4, Rue Saulnier, Paris (9) եւ Հ. Սամուէլի գրատունը՝ 51, Rue Mr. le Prince. Paris (5)։

ՋԱՐԴԱՆԻՐ (COCARDE)

Հ. Հ. ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿ ԱՌԹԻՒ

Հայկական եռագոյնն ու Արարատը 1918-1938 թիւերով. կը ներկայ... մեր պատրաստած գունաւոր զարդանիշը։

Նշանակուած է խիստ մատչելի ներեւելու գիները.— Մինչեւ 250 ... 75 սանթիմ 250-500, հատը՝ 65 սթ. 500էն վեր հատը՝ 60 սանթիմ։

Կը վաճառուի Մայիս 28ի տօնակատարութիւնը կազմակերպող միայն եւ կանխիկ։ Ապսպրանքները կ'ընդունուին մինչեւ Մայիս 25։ S. T. Tovmassian, 12. Rue Jouy-Rouve. Paris (20).

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ, մեքենաներ՝ հետաքրքիր եւ դիւրաբեր վաճառք ապրանքներ ծախելու համար։ Ինքնաշարժ ունենալը կարեւոր է։ Մանրամասնութեանց համար դիմել բիկուներուր ժամը 8էն վերջ, Etablissements Dahlia, 8 Ave. Anatole France, Clichy (Seine). Մէթրօ Porte Clichy

ՀԱՆԳԱՍՏՈՒԻՆ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ,

ՒԼԻՔՈՒՅԱՆԵԱՆ ՏՕՒՆ

10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux

7 Rue du Pourtour, Meudon

Téléphone Michelet 28—79

Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆԳԱՍՏՈՒԻՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԻՆ, մատչելի գիներով։ Արագ սպասարկութիւն։

Ապրանքներու փոխադրութիւն։ Կահկարասիներու փոխադրութիւն մասնաւոր կառքով։ Զափաւոր գին։

ՈՒՆ DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI DUZE 40°

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒՏ ԹԱՂՈՒԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ذو مذن ممتاز خالص راقی

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղով քարտ եւ անխոնով պատրաստուած հայկական օղի է ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ։ Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրեն եւ գլխացաւ կը պատճառեն։ Խմեցէք միայն ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ որուն անուշ, կաղնուին եւ պիտի ժաքեր ըլլալը հաստատուած է։

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունենք մեծ մթերք ռնդլիական, քրանսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կնանց ոտքերու եւ հագուստներու համար։ Առաջնակարգ գործիքներ, ձերմակիղէններ եւ նպարեղէններ։ Ուսուցչական գրի մրքենայ։ Զափաւոր գիներ։

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

Tailleur de ST. BERNARD

Pour Hommes et Dammes

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ ընդ... ձեռք հագուստի համար մինչեւ Յունիս 14։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ։

Մեր Գիները.— Հագուստ (երկու փորձով) սկսեալ 350—450 ֆր.էն։ Նուէր կը տրուի 400 ֆրանքէզի տաբատ կամ կոլֆ՝ 450 ֆր.է վեր հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէրը կը տրուի Հայկուհի կիւլպօլեանի արհեստանոցին մէջ պատրաստուած, գարնան յատուկ, աբժէքաւոր մուշտակ վիզոց մը։ Ներկայացող «Ցուցակ»ով կտրօնով՝ վերոյիշեալ նուէրներէն չեն պատուիրողներուն ալ մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ հայերէն չեն կրնար գրել իրենց անուններն ժայրենի լեզուով։

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ՅՈՒՇԱՏԵՏՒ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՎՐԻՊԱԿ.— Բժ. Վ. Թորգոմեանի այսօրուան յոդուածին մէջ (Գ. էջ), Հայկազեան եկեղեցւոյ բառարանի տպագրութեան մուսական աշխատակուած է 1836, պէտք է ըլլայ Ա. Ֆատորին։ (Ր ը տպուած է 1837ին)։

ԱՍՏԷՐ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Louis Lafayette, angle Garibaldi

Փոքրիկն Անժէլ Նիզամեանի (9 ... րեկան) դաշնակի համար տպագրած երեք պարերը եւ եւ Le Coucou.

Գինն 10 ֆրանք

Ստանալու համար դիմել Տիկին Նիզամեանի, 6 Rue Elysées des Beaux Arts, Paris (18), Հրանտ Սամուէլ գրատուն, 51 Mr. le Prince, Paris (6) Գ. Բարունակեանի, Eglise Arménienne 15 Rue Jean-Goujon, Paris։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀՈՐԻՆԴԻՒՐԱԹԻ
25
ՄԱՅԻՍ
MERCREDI
25 MAI
1938

14e ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3739

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

... ՏԷՐ ՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Երկու ամիս բանակցելէ վերջ, բրիտանական կառավարութիւնը արտօնեց որ 16 միլիոն անգլ. ոսկի արտադրուի Թուրքիոյ, զանազան չինուածքներու, երկու նաւահանգիստներու կառուցման, հանքերու շահագործման եւ գինուորական պիտոյքներ ձեռք բերելու համար :

Այս լուրերէն քանի մը օր վերջը, մայիս 21ին, Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովը միաձայնութեամբ կ'արտօնէր որ կառավարութիւնը մինչեւ 125,000,000 ոսկի (21 միլիոն սթերլին) յանձնառութեան տակ մտնէ, ազգային պաշտպանութեան համար, տասը տարուան ընթացքին :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, այս գումարը պիտի յատկացուի ծովեզերեայ նոր մարտկոցներ շինելու, Թուրքիոյ օդանաւային եւ ծովային ուժը բազմապատկելու, ծանր եւ կամ թեթեւ սպառազինութիւնները աւելցնելու :

Տրուած որոշման արժէքն իմանալու համար, կը բաւէ ըսել որ 125 միլիոն թրքական կամ 21 միլիոն անգլիական ոսկիի այս վարկը դուրս կը մնայ սովորական ելմտացոյցէն :

Ինչպէս կը հաղորդէր հեռագիրը, յառաջիկայ տարեշրջանի (1938 յունիս 1 — 1939 մայիս 31) նախահաշիւը կը ներկայացնէ 41,500,000 անգլ. ոսկիի գումար մը,— 3,500,000 ոսկի աւելի 1937 – 1938 տարեշրջանէն :

Այս գումարէն ազգ. պաշտպանութեան յատկացուած է 14,500,000 անգլ. ոսկի, առանց հաշուելու բացառիկ վարկերը :

Ուրեմն, Թուրքիան ալ իր կարգին զինաբշաւ մը կը փորձէ, ոչ միայն բանակը արդիացնելու եւ կատարելագործելու, այլեւ նաւատորմն ու օդատորմիղը բազմապատկելու համար : Մեւեւնոյն ատեն պիտի շինէ ճամբաներ եւ նաւահանգիստներ, որոնք ամէն բանէ առաջ գինուորական նպատակներու պիտի ծառայեն :

Ինչպէս դարերու ընթացքին, այս անգամ ալ բարեբնա՞մ Եւրոպան է որ օգնութեան կը հասնի Թուրքիոյ, զայն ոչ միայն կանգուն պահելու, այլ եւ զօրացնելու, սպառազէն մեքենայ մը դարձնելու համար :

Եւ, ինչպէս առ նուազն հարիւր տարիէ ի վեր, նորէն Մեծն Բրիտանիան է որ առաջ կ'անցնի, Թուրքիան համարելով «լաւագոյն բարեկամը Մօտաւոր Արեւելքի մէջ» :

Արդարեւ, նոյն պատմութիւնն է որ կը չարունակուի Երիմի պատերազմէն ի վեր,— ամէն անգամ երբ Թուրքիա նեղը կը մնայ, իր կողքին, գտնէ իր ճամբուն վրայ կը գտնէ Մեծն Բրիտանիան, միշտ ճկուն եւ ժպտերես :

Շատ ալ բացատրութեան չի կարօտիր այս պարագան, որ ամէն բանէ առաջ հետեւանքն է անգլետուս դարաւոր մրցակցութեան :

Վերջին պատերազմը խորունկ փոփոխութիւններ յառաջ բերաւ, Թուրքիոյ դարաւոր ոսոխը՝ Ռուսաստանը դարձնելով բանակամ եւ զինակից : Լման քսան տարի, բրիտանական աշխարհակալութիւնը ամէն խաղ փորձեց, վերագրաւելու համար իր նախկին դիրքը : Մանաւանդ որ, լայնօրէն ստացած էր իր բաժինը՝ Թրքական ընդհանուր ւաւարէն :

Արդ, վերջին երկու տարուան դէպքերը կ'ապացուցանեն թէ Անգլիա խակապէս յաջողած է խախտել խորհրդային իշխանութեան համայքը՝ էնկիւրիի մէջ, թէ՛ քաղաքական եւ թէ տնտեսական գետնի վրայ : Այն ատեհան որ, մինչ Մ. Մուսոլինը հազիւ 16 միլիոն տոլար (աւելի ճիշդ՝ ապրանք) կրցաւ տրամադրել, Մեծն Բրիտանիա ահաւասիկ մէկ ձեռքով կ'ընծայէ 16 միլիոն սթերլին : Գումար մը որ, ինչպէս ըսինք, ամէն բանէ առաջ պիտի ծառայէ զինուորական նպատակներու :

Քիչ անգլին, անգլիացի հեղինակաւոր հրապարակագրի մը բերնէն կ'իմանաք այս աննախընթաց փոխառութեան կարգ մը դաղտնիքները :

Անգլիացի հրապարակագիրը կը բացատրէ, սրատեսու՛թեամբ.

— « եթէ Թուրքիան կարենայ իր հին օրերու բարգաւաճման վերադարձնել Փոքր Ասիան եւ ինքն ալ հետզհետէ զօրանայ, մեծ ուրիշ բան չենք ուզեր : Ճիշդ է որ զօրաւոր, յառաջադէմ Թուրքիա մը Անգլիոյ բնական բարեկամը պիտի ըլլայ... Ուրախ պիտի ըլլանք եթէ Միջերկրականը եզերող երկիրները յարձակումի մը չենթարկուին ուրիշներու կողմէ...

Ահաւասիկ բանաձեւ մը, որ կը խտացնէ բրիտանական աշխարհակալութեան ձգտումները՝ Թուրքիոյ հանդէպ :

Նոր թէ հին, Թուրքիան Անգլիոյ աչքին կազմած է միշտ պատնէշ մը, խափանելու համար ուրիշներու ճամբան դէպի Եւրոպական բարձրաւանդակը, Միջերկրական կամ Հնդկաստան :

Երկու ցարական Ռուսաստանը, յետոյ կայսերական Գերմանիան ու Աւստրիա-Հունգարիան կը խլրտէին այդ ճամբուն վրայ : Այսօր նորէն Գերմանիան եւ յարձակուն ուժ մը՝ Իտալիան են որ սպառնութիւնները կը պատճառեն : Իսկ բոլշեւիկեան Ռուսաստան մասին դեռ կանխահաս է խօսիլ, ներկայ պայմաններուն մէջ :

Ուրեմն, բրիտանական աշխարհակալութիւնը նորէն կը ճգնի զօրացնել, կազմ եւ պատրաստ դէնքի մը վերածել Թուրքիան, եթէ ոչ դանազան «եղոյթներ» սարքելու, գոնէ ուրիշ անակնկալներ կանխելու համար :

Անշուշտ Մուսսոլի քարիւղին հոտը երբեք չի կրնար մոռցնել միւսը,— այն որ բացուէն կուգայ : Բայց, այդ հեռանկարէն աւելի, կը թուի թէ Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ վստահելի պահակներ ապահովել արեւելեան Միջերկրականի մէջ, որուն ջուրերը շատ աւելի պղտոր են այսօր, հակառակ անգլեւիտալական համաձայնութեան եւ անգլեւֆրանսական գործակցութեան :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ—ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ

10,000,000,000 ֆրանկ հաւելուածս շինութեանց համար

Նախարարական խորհուրդը երէկ վաւերացուց օրէնքներու երկրորդ շարքը, որ մասնաւորապէս կը վերաբերի արտադրութեան եւ առեւտուրի զարգացման : Հրամանագիրներէն մէկը 10 միլիառ ֆրանքի վարկ մը կը սահմանէ, մղում տալու համար հանրօգուտ շինութեանց, յառաջիկայ երկուքուկէս տարիներու ընթացքին (1938ի վերջին վեց ամիսները, 1939 եւ 1940 տարիներու ընթացքին) : Այս վարկին կարեւոր մէկ մասը պիտի յատկացուի բարեշարդելու եւ զեղեցկացնելու փարիզը եւ արուարձանները : Պիտի քանդուին խեղճուկրակ անակներ (թոտէ) 18 շրջանակներու մէջ եւ 30.000 նոր բնակարաններ պիտի շինուին : Գաւառի մէջ դումարներ պիտի տրամադրուին խճուղիներ, ջրուղիներ, դպրոցներ շինելու, էլեկտրականութիւնը տարածելու համար եւն. : Ուրիշ գումարներ ալ պիտի յատկացուին նաւահանգիստներ եւ ջրանցքներ շինելու, ինչպէս եւ գաղթավայրերու արտադրութիւնը աւելցնելու համար : Վերջապէս գումար մը պիտի տրամադրուի գիւղական հետազօտութեանց համար :

Նոր տուրքեր պիտի չհաստատուին, ընդհակառակն շարք մը դեղչեր պիտի կատարուին արտադրութեան հարկերուն վրայ, ինչպէս եւ վարկային դիւրութիւններ պիտի ընծայուին գործարանատէրերու եւ արհեստաւորներու : Կը կարծուի թէ այս անօրինութեանց չնորհիւ տոկոսի սակերը, որոնք 8 — 10 առ հարիւր են, կարող պիտի ըլլան 3 — 4 առ հարիւրի :

Նախարարական խորհուրդը նոյն նիստին մէջ որոշեց չարունակել սպառազինութեանց շինութիւնը, որուն համար բացառիկ վարկեր յատկացուած են արդէն :

Բանակցութիւններ սկսան Չեխոսլովաքիոյ հետ

Հինգշաբթի, Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն Առաջնորդը, որ նախապէս մերժած էր եղած հրաւէրը, երկուշաբթի օր ներկայացաւ վարչապետ Միլան Հոջայի, բանակցելու համար : Տեսակցութիւնը տեւեց երեք ժամ : Առաջին պաշտօնական հանդիպումն էր այս :

Տեսակցութենէն վերջը չեխական կառավարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց. — «Վարչապետին հրաւէրին վրայ, Պ. Հենլայն խօսակցութիւններ ունեցաւ որոնց գլխաւոր նպատակն է լուսաբանել եւ հանդարտեցնել քաղաքական կացութիւնը» : Իսկ Հենլայնի կուսակցութեան զեկոյցը կ'ըսէ.— « Այսօր խօսակցութիւններ տեղի ունեցան կուսակցութեան եւ կառավարութեան միջեւ, կացութիւնը լուսաբանելու եւ մեղմացում յառաջ բերելու համար» :

Թէեւ մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս տեսակցութեան : Ինչպէս կ'երեւայ, Հիթլէր չափաւորութիւն յանձնարարած է Հենլայնի, նկատի առնելով Գերմաններու չհաշտ յաղթանակը՝ կիրակի օրուան ընտրութեանց մէջ : Մանաւանդ որ, չեխական կառավարութիւնը տրամադիր է նոր զիջումներ կատարելու, ընդ առաջ երթալով Փարիզի եւ Լոնտոնի թելադրութեանց : Բանակցութեանց սկզբնաւորութիւնը չատ նպաստաւոր տպաւորութիւն գործեց, մեղմացնելով այնքան լարուած կացութիւն մը : Չեխ ազգայնականներուն ծանր պարտութիւնն ալ նպաստեց մթնոլորտին մեղմացման :

Ա.ա այժմ կացութիւնը հանդարտ է Փրակայի եւ ամբողջ Պոհեմիոյ մէջ. թէեւ չատեր իրենց դրամները եւ պահանջեցին սեղանաւորական հաստատութիւններէն, իրրեւ հետեւանք զինուորական չարժումներու : Երմտական նախարարը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ իրար անցնելու պատճառ չկայ :

Անգլիոյ վարչապետին դատապարտութիւնը չհիասկսի հարցի մասին

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, վարչապետ Չեմպըրլէն պատասխանելով դանազան հարցումներու, լուսաւոր յայտարարութիւններ ըրաւ Չեխոսլովաքիոյ կացութեան մասին : Ահաւասիկ հիմնական մասերը .

— «Զանազան վրդովիչ լուրերու վրայ, կառավարութեան դլխաւոր հոգն եղաւ իր բոլոր ազդեցութիւնն ի գործ դնել, ուր որ կարելի էր, վերապահութիւն ապահովելու համար խօսքով եւ գործքով, միեւնոյն ատեն դուրս բաց պահելով խաղաղ բանակցութենէն համար : Այս առաջադրութեամբ, բացատրեցինք չեխական կառավարութեան թէ անհրաժեշտ է ամէն միջոց ձեռք առնել, միջադէպեր կանխելու համար եւ ամէն ճիդ փորձել, ընդհ. կարգադրութեան մը յանդելու համար բանակցութեանց միջոցաւ : Այս աշխատանքին մէջ կառավարութիւնը չարժեցաւ ֆրանսական կառավարութեան կատարեալ գործակցութեամբ : Չեխական կառավարութիւնը պատասխանելով, հաստատեց թէ լիովին կ'ըմբռնէ մեր չհաշտգոհութիւնը եւ թէ վճռած է արագ եւ կատարեալ լուծում մը դտնել : Կառավարութիւնը ձեռնարկներ կատարեց նաեւ Պերլինի մէջ, չէշելով թէ սոսկալի է ելքի մը յանդիլ, եթէ կ'ուզենք պահել Եւրոպայի խաղաղութիւնը եւ յոյս յայտնելով թէ գերմանական կառավարութիւնը պիտի գործակցի մեզի հետ, դիւրացնելու համար համաձայնութիւնը : Կառավարութիւնը միեւնոյն ատեն գերմանական կառավարութեան հաղորդեց Փրակայի արուած խորհուրդները եւ ստացուած հաւաստիքները : Գերմանիոյ արտաքին նախարարը պատասխանեց թէ գոհունակութեամբ կ'ողջունէ բրիտանական կառավարութեան ջանքերը եւ թէ գերմանական կառավարութիւնն ալ լիովին կը բաղձայ որ բանակցութիւնները յաջողին » :

Այս յայտարարութիւնները գոհունակութիւն պատճառեցին նաեւ ընդդիմադիրներուն, որոնք միշտ կը քննադատեն վարչապետին արտաքին քաղաքականութիւնը :

**** Իտալիոյ մէջ ալ գոհունակութիւն պատճառեց կացութեան մեղմացումը : Գերմանական թերթերը պանծացնելով Հենլայնի կուսակցութեան յաղթութիւնը, կը չարունակեն սուր սլաքներ արձակել չեխական կառավարութեան դէմ, ազդարարելով թէ «կրակին հետ կը խաղայ, փորձի ենթարկելով Գերմանիոյ խաղաղասիրութիւնը» :*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՐԴ Ի ՊԱՏՈՒԻ ԷՐ
ԵՒ ՈՉ ԻՄԱՑԱՒ

Վերջերս *չորս* տարբեր պարագաներ յիշելով, դիտել տուեր էի թէ մեր Միութիւնները կամ կարգադիր յանձնախումբերը պէտք չէ կորսնցնեն չափի եւ ճաշակի գաղափարը :

« Ինչո՞ւ խօսդել, թխել, ուտեցնել յայտագիրը, երբ գիտեն իրենց միջավայրն ալ, տարողութիւնն ալ» (18 Մայիս. « Ինչ մը չափ, ինչ մը ճաշակ, ինչ մըն ալ զգացում) :

Իսկ է Մուլհինոյի երիտ. Միութիւնը, որուն կը վերաբերէր միայն առաջին ակնարկս, իր վրայ առնելով ամբողջ գրուածքը, փրփուրը բերնին, կը փութայ... բերնին չափը տալ, մէկ շաբաթ վերջը :

Ստացածս Դանիէլի թուղթ մըն է, լայնաձաւալ, առանց ստորագրութեան, պարզապէս վրան կնիք մը զարնուած :

Ահաւասիկ հատուած մը, իրենց լեզուով եւ ուղղագրութեամբ.

— « *Զարմանքով կարդացինք Օրը Օրին բաժնին մէջ Վահէ ստորագրութեամբ որ մեր Երիտասարդաց Միութիւնը կը դնէ անճաշակ եւ անզգայութեամբ կարգերու հետ. չարունակենք.* «*Երիտասարդ Միութիւն մը առաջնորդները չհաշտանց լայն բանալով կը ոսնէ հայ երիտասարդի օրը աւելի քան երկու հազարնոց սրահի մը մէջ» : Այո մենք կը ոսնենք հայ երիտասարդաց օրը նման չիդեղ սրահի մը մէջ. արժեցնելով հայ երիտասարդի կամքը. հայ երիտասարդութիւնը ունի կարծեմ ձեղի չափ ճաշակ եւ ալ աւելի զգացում եւ զարմանք կը պատճառէ այսպիսի փառաւոր հանդէսի մը կազմակերպութիւնը. արդեօք դուք էջիք մեր Միութեանը ընդհանուր դանձումի պաշտօնեան ու եղեր հաշիւ կուտաք հանրութեան եւ հոգ ընելով կուէք «քանի մը հազարի վնաս պատճառելով Միութեանը). մենք կը ոսնենք մեր օրը ամէն տարի եւ պիտի ոսնենք միեւնոյն երկու հազարնոց սրահին մէջ մինչեւ որ կարողանանք լեցնել զայն : Մենք պէտք չենք զգար հաշուակալներու. միութիւնս իր հաշիւը գիտէ» :*

Ճիշդ պյսպէս կը խօսէին, Պոլսոյ մէջ, տարիքն առած, կարծրացած *չարչըլըներ*.

— « Դուն իմ *քէյֆիս քեհեաո՞ն* ես, հազար եմ ծախսեր, երկու հազար եմ ծախսեր, փարան *բու ճէպո՞ւդ* կ'ելլէ » ... :

Ես կը կարծէի թէ երիտասարդները տարբեր լեզու կ'ունենան, մանաւանդ Փարիզի մէջ :

Կը կարծէի, տակաւին, թէ երիտասարդները ուշադիր կ'ըլլան, գոնէ իրենց կարդացածը ճիշդ օրինակելու համար...

Երիտ. Միութիւնը խնդրած է խըմբագրութենէն՝ նոյնութեամբ հրատարակել իրենց գործը :

Ես կ'ուզեմ խնայել իրենց : Ցետոյ, իրենց իսկ բարիքին համար, ուղիղ կը յիշեցնեմ (իրենց միջոցաւ ալ ուրիշներու) .—

1. Մի՛ թխէք, մի խնդրէք յայտագիրը, մանաւանդ երբ երիտասարդական հանդէսներ կը կազմակերպէք : Այլապէս կը դառնայ ցուցահանդէս կամ *ճուբճինա* :

2. Բանախօս հրաւիրեցէք ո՛ր հոսանքէն որ կ'ուզէք, ո՛վ որ կ'ուզէք : Բայց, մէկ անգամուան համար մէկ բանախօս կը բաւէ (նախագահէն զատ), որպէսզի կարենայ գոնէ մէկ ժամ խօսիլ եւ տպաւորութիւն ձգել : (Մեր մէջ հանդէսները կը ծանուցուին ժամը **8.30**ին, — եթէ երեկոյթ է— կը սկսին ժամը **9.30—10**ին : Երբ հինգ բանախօս կը հրաւիրէք, իւրաքանչիւրին կէս ժամ կամ **20** վայրկեան տրամադրելով, արդէն կ'ըլլայ կէս գիշեր, առանց հաշուելու թատերական ներկայացումը, արտասանութիւնները, երգերը, *ֆանթէզիները* եւն.) :

3. Երբ սրահ կը վարձէք, նկատի ունեցէք ձեր ուժն ու հասարակութիւնը : Երկու հազարնոց սրահի մը մէջ **150 — 250** կամ **300** հոգի հաւաքել՝ փառք չէ, այլ վարկաբեկում : Եթէ չեմ սխալիր, անցեալ տարի ալ նոյն սրահն էին վարձեր եւ փայլեցան նոյնքան «կոկիկ» բազմութեամբ մը :

Եւայլն, եւայլն :

ՎԱՀԷ

«ՄԵՐ ԼԻՒԱԳՈՅՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ ՄԵՌՁ-ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ»

(ԹՈՒՐՔԻՈՅ 16,000,000 ՈՍԿԻԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ)

ՄՄԲ.— **Herbert Sidebottom** (Հէրպըրթ Սայտպաթըմ) որ **Scrutator** եւ **Candidus** ծածկանուններով կը վարէ *Տէյլի Սքէչի* եւ *Սընտէյ Թայմզի* խմբագրութիւնը, հետեւեալ յօդուածը ստորագրած էր անցեալ օր իր օրաթերթին մէջ : Ամբողջութեամբ կը թարգմանենք զայն, «լուսաբանելու» համար մեր ընթերցողներէն անոնց որոնց համար գաղտնիք է թէ Անգլիան ինչու միլիոններ փոխ կուտայ երէկուան թշնամիին : Անշուշտ յօդուածին ամէնէն շահեկան մասը այն ակնարկն է զոր իրազեկ հրապարակագիրը կ'ընէ Թուրքիոյ սպառնացող ապագայ վտանգին : Արդեօք **16** միլիո՞նն է որ պիտի կանխէ այդ վտանգը...

Երբ Թուրքիա կը դտնուէր անցեալ դէկտեմբերին, ուշադրութիւնս դարձուց քաղաքացիներուն եւ պաշտօնեաներուն բարեկամութիւնը մեր երկրին հանդէպ :

Գլխաւորաբար մենք էինք որ չախչախիչ պարտութեան մատնեցինք Թուրքիան Մեծ պատերազմին մէջ : Եւ սակայն, ոչ մէկ տեղ դառնութիւն տեսայ մեզի դէմ : Պարտութեան ամբողջ պատասխանատուութիւնը կը վերագրուէր Գերմանիոյ եւ Թուրքիոյ հին կառավարութեան :

Բացատրեցին ինծի թէ Թուրքիա այլեւս փոխանակութեան նիւթ պիտի չըլլայ իր անկախութիւնը ոչ Գերմանիոյ, ոչ ալ ուրիշ որ եւ է պատութեան համար : Կայսրութեան կորուստը պիտի ըլլար կորուստ մը ոչ թէ ժողովուրդին այլ փաշաներուն համար, որոնք չէին կրցած երկիրը կառավարել : Նոր վարչաձեւին ամբողջ ճիգը պիտի ըլլայ զարգացնել հայրենիքը իր սեփական ուժերով, ոչ մէկ անձնատուութիւն մենաշնորհ փնտռողներուն : Իրանատացի յեղափոխականներուն սկզբունքին պիտի հետեւի երկիրը — միայն մեծ :

Նոր փոխառութիւնը զոր Թուրքիա կը կնքէ Անգլիոյ մէջ, անհամապատասխան չէ այդ քաղաքականութեան հետ : Տասնըվեց միլիոն սթերլին պիտի առնայ ան իր ճարտարարուեստին եւ հանքերուն բարգաւաճման, ինչպէս նաեւ նաւահանգիստներու չինութեան եւ զինուորական պէտքերու համար : Բայց այս բոլորը պիտի մնան թրքական հակակշիռին տակ :

Ասիկա այն փոխառութիւններէն չէ որուն վրայ յաւիտենապէս տոկոս կը դանձուի : Մայր գումարը պիտի վճարուի երկրին հասոյթներով, արտաձումներու ձեւին տակ :

Ես, անձնապէս, չկրցայ համոզում գոյացնել առեւտրական բարգաւաճումի մը կարելիութեանց մասին, բայց իրազեկները ապահով են այդ տեսակէտէն : Եւ անշուշտ առատ ապացոյցներ կան ամենուրեք՝ հաստատելու համար որ յառաջդիմասէր, գրեթէ ծայրայեղօրէն արդիական ոգի մը կը տիրէ երկրին մէջ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍԱՍՏԱՄԱՅ ՊԵՐՃԱԿԸ

The Bunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Թարգմ. Տ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Trans : J. M. Թարգմ. Փ. Ս.

Մոսլիմի մյուս օրը առավոտյան Ռեշիդ բեյը ինձ հրավիրեց իր մոտ նախաճաշելու։ Ես ուրախությամբ ընդունեցի հրավերը, որովհետև ուզում էի ավելի մոտիկից ծանոթանալ այդ հետաքրքրական մարդու հետ։ Ռեշիդ բեյի տունը գտնվում էր Ստամբուլի ամենագեղեցիկ թաղամասերից մեկում։ Ես ուղարկեցի իմ ձիերը և ոտքով գնացի նրա մոտ։ Ռեշիդ բեյը ինձ ընդունեց իր գրասենյակում, որտեղ ես նրան գտա գրասեղանի առջև նստած։ Նա ինձ ջերմորեն ողջունեց և հրավիրեց նստել։

— Ես ուրախ եմ, որ ձեզ տեսնում եմ առողջ և ուրախ, — ասաց նա։ — Ես ինքս էլ ուրախ եմ, որ ձեզ հետ կարող եմ մի քանի խոսք փոխանակել։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել մի շատ կարևոր հարցի շուրջ։

Ես ուշադրությամբ լսում էի նրան։

— Ես գիտեմ, որ դուք ինձ համարում եք ձեր թշնամին, — շարունակեց նա, — և ես ձեզ չեմ մեղադրում դրա համար։ Ես ինքս էլ ինձ համարում եմ ձեր թշնամին։ Ես ձեզ հետ պատերազմի մեջ եմ, և ես ուզում եմ, որ դուք իմանաք, թե ինչ նպատակներ եմ հետապնդում։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ճիշտ հասկանաք։ Ես ուզում եմ, որ դուք իմանաք, թե ինչ նպատակներ եմ հետապնդում։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ճիշտ հասկանաք։

Ռեշիդ բեյը մի պահ լռեց, ապա շարունակեց.

— Ես ուզում եմ, որ դուք իմանաք, թե ինչ նպատակներ եմ հետապնդում։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ճիշտ հասկանաք։ Ես ուզում եմ, որ դուք իմանաք, թե ինչ նպատակներ եմ հետապնդում։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ճիշտ հասկանաք։

Ռեշիդ բեյը կրկին

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԴՐԱՄԱՏԱՑՈՒԱԾ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԸ

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՖԼԻՍ

1918

Տպարան Ա. Ա. Մանթաշեանց, Ալեքսանդրեան փող. № 4

Հրատարակչական իրաւունքը պատկանում է հեղինակին

Տպագրուած է 1000 օրինակ

Գինը 1 մանէթ

Ապրիլ 1918 թ.

Տպագրութեան թոյլատրուած է Կովկասեան Լեզուների Կոմիտէի կողմից

Տպագրութեան թոյլատրուած է Կովկասեան Լեզուների Կոմիտէի կողմից

Ապրիլ 1918 թ.

Գինը 1 մանէթ

Հրատարակչական իրաւունքը պատկանում է հեղինակին

Տպագրուած է 1000 օրինակ

Տպարան Ա. Ա. Մանթաշեանց, Ալեքսանդրեան փող. № 4

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՖԼԻՍ

1918

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ԴԵՄՈԿՐԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ԴԵՄՈԿՐԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻ

Հին Թուրքիան մեռած էր: Մնած էր նոր Թուրքիա մը որուն կենսունակութիւնն ու անկախութեան ոգին պիտի կրնային ամբակուռ պատնէշ մը կանգնել օտարներու յարձակումին դէմ եւ իրականացնել այն բոլորը զոր ի զուր յուսացինք թէ հին օրերու այլասերած Թուրքիան պիտի ընէր:

Կը թուի թէ տասնըվեց միլիոնի այս փոխառութիւնը գոհացուցիչ գործ մը եղաւ մեր երկրին համար: Ո՛չ մենաշնորհ պահանջեցինք, ո՛չ ալ ուրիշ առաւելութիւններ: Եթէ Թուրքիան կարենայ իր հին օրերու բարգաւաճման վերադարձնել փոքր Ասիան եւ ինքն ալ հետզհետէ զօրանայ, մենք ուրիշ բան չենք ուզեր: Ձիշդ է որ զօրաւոր, յառաջադէմ Թուրքիա մը Անգլիոյ բնական բարեկամը պիտի ըլլայ, բայց միմիայն անոր համար որ մենք տեսչեր կամ ծառայութեան նպատակներ չունինք եւ ուրախ պիտի ըլլանք եթէ միջերկրականը եղերող երկիրները յարձակումի չենթարկուին ուրիշներուն կողմէ եւ յառաջ մղեն իրենց բարգաւաճումը զոր խաղաղութիւնն ու իրենց ժողովուրդներուն կորովը կրնան տալ իրենց:

Թերեւս վտանգաւոր ժամանակներ պիտի ունենայ Թուրքիան ապագային: Աթաթիւրք — մենատէրներուն ամէնէն կարողը կարգ մը տեսակէտներով — վատառողջ է եւ պիտի գայ օրը երբ Թուրքիան պիտի զրկուի անոր ուժեղ ու իմաստուն ղեկավարութենէն: Եթէ Թուրքիան տակը ըլլայ եւ յառաջդիմութեան պայքարը դժուարանայ, յեղափոխական ուժերը կրնան վերակենդանանալ: Որ եւ է ապակողմնակալութիւն զոր կրնանք տալ իրեն հիմա, օգտակար պիտի ըլլայ՝ իր ներկայ վիճակին մէջ պահելու համար անոր քաղաքականութիւնը եւ մեր բարեկամութիւնը պիտի տեւէ: Ասիկա լաւ է թէ մեզի եւ թէ Թուրքերուն համար:

Պէտք չէ արտասանենք խօսք մը որ կրնայ քաջալերել Գերմանիոյ թշնամական քաղաքականութիւնը. բայց եթէ չափաւորութեան նշոյլ մը կայ անոր խորհուրդներուն մէջ, այն առեն հաստատ կերպով համոզուած եմ որ ո՛չ Ֆրանսան պիտի կռուի, ո՛չ Ռուսիան, ո՛չ ալ Անգլիան:

Մենք չենք կրնար չչահադրդռուիլ Միջերկրականի գործերով: Այդ պատճառով է ահաւասիկ որ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեմ Թուրքիոյ բարեկամութեան, մանաւանդ այն օրէն ի վեր երբ Աբարները ցոյց տուին թէ որքան անընդունակ են քաղաքականութեան մէջ ու որքան խորթ՝ արդիական գաղափարներուն:

Թուրքիա՝ Եւրոպան ու Ասիան մէացնող նեղուցին վրայ տեղաւորուած, բանալին է Արեւելեան Միջերկրականի խաղաղութեան. մանաւանդ հիմա որ կարդադրուած է Ցունաստանի հետ իր ունեցած հին պայքարը: Ձիպրալթարը, Պոլիսը կամ Հայֆան — Պաղեստինի մէջ — գլխաւոր կէտերն են ծովային ուժին եւ Միջերկրականի խաղաղութեան: Իտալիոյ հետ կնքուած համաձայնութիւնը որոշ աստիճան մը լուծեց Սպանիոյ խնդիրը Արեւմուտքի մէջ: Թուրքիոյ տրուած փոխառութիւնը պիտի հաստատէ որ Պոլիսը երաշխիք մըն է խաղաղութեան համար: Ու թերեւս մեր գաղթային նոր նախարարը պիտի կարդադրէ Պաղեստինի հարցը՝ ստեղծելով հրէական զօրաւոր պետութիւն մը, որպէսզի Հայֆան ալ դառնայ խարիսխ մը ի նպաստ խաղաղութեան:

ՋԱՆԱՋԱՆԼԱՒՐԵՔ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Հիթլէր բացառիկ ժողով մը դումարեց Միւնիխի մէջ, հրաւիրելով մասնաւորապէս բանակին վարիչները: Իրաւեկներ կ'ըսեն թէ հրամանատարները աւելի չափաւոր են քան կուսակցութեան վարիչները:

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱՂի 5րդ չարքին վճռակամութիւնը տեղի կ'ունենայ այս գիշեր: 7րդ չարքին տոմսակները հրապարակ պիտի հանուին երկուշաբթի օր, 30 մայիս:

ՊՈՒԲՐԼԷՇի գինուորական տաճարը երկուշաբթի օր սկսաւ դատել երկաթեայ պահակներու հրամանատարը, Քոտրէանու, որ ամբաստանուած է բազեայ պահակներու հրամանատարը, Քոտրէանու, որ ամբաստանուած է բազմաթիւ յանցանքներով եւ մանաւանդ երբեւ հայրենադաւ: Իրրեւ վկայ հրաւիրուած են 117 հոգի, որոնց 116ը թեր: Դատավարութիւնը պահ մը դադրեցուած եղաւ, կապ ունենալով օտար պետութեան մը հետ: Ամբաստանեալը պնդեց թէ միայն կազմակերպութեան անդամներէն դրամ ստացած է եւ երբեք չէ դաւաճանած պետութեան դէմ:

22 ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐ ձերբակալուեցան Պելկրատի մէջ, յեղափոխական թռուցիկներ ցրուած ըլլալով:

ԹՈՒՐՔ ԹԵՐԹԵՐԸ կը գրեն թէ Սուրիայէն 300 Հայեր փոխադրուած են Սանճաք, ընտրական ցանկերուն մէջ արձանագրուելու համար: «Ձամբու ծախքէն զատ Վաթանիներու կազմակերպութիւնները մասնաւոր վարձք մը կը վճարեն այս Հայերուն»:

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆԸ կ'ազդարարէ թէ հետապնդումներ պիտի կատարուին, եթէ անթել ունեցողները չարաչար գործածեն զանոնք, պատուհանները բաց թողլով, բարձրաձայն հնչեցնելով եւ դրացիները անհանդիստ ընելով:

ՄԵՔՍԻԿԱՑի ապստամբութիւնը կը չարունակուի: Ըմբոստ զօրավարը, Սէմիլլօ, որ աւելի շատ գինուոր ունի, լեռները փախաւ, չպաշարուելու համար:

ԱԹԱԹԻՒՐՔի ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ մասին վրդովիչ հեռագիրներ գարնուած էին Եւրոպա եւ Ամերիկա: Ենկիւրիէն կը հաղորդուին թէ այդ «սուտ եւ բոլորովին չերիւրածոյ լուրերը գարնուած են Պէյրութի մէջ» եւ խստօրէն կը դատապարտեն այդ «այդ անարդ միջոցը բարեկամ երկրի մը պետին դէմ»:

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ՕՐԿԱՆԸ, «Իմանիթէ», երկու դասեր կորնցուց առջի օր: Մէկուն մէջ (բացուած Տորիոյի եւ Լէոն Տոտէի կողմէ), թերթին պատասխանատու անօրէնը դատապարտուեցաւ 500 ֆրանք տուգանքի եւ 2000 ֆրանք հատուցման, խմբագիրներէն Սանիէ՝ ութ օրուան բանտարկութեան, 400 ֆրանք տուգանքի եւ 2000 ֆրանք հատուցման: Երկրորդ դատին մէջ՝ պատ. անօրէնը դատապարտուեցաւ 1000 ֆրանք տուգանքի եւ 10.000 ֆրանք հատուցման: «Փօփիւլէռ» ալ դատապարտուեցաւ 200 ֆր. տուգանքի, 2000 ֆրանք հատուցման եւ դատական ծախքերու վճարման:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՐՈՑ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Առաւօտները ժամագրութեամբ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
Ալֆորվիլի Զէնկիլէրի Հայր. Միութեան իգական բաժնի կողմէ, 6 Յուլիս, կիրակի օր, Նկատի ունենալ այս թուականը:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ
15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45
Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:
Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հասկելի դարձնելու համար ձեր հանդիսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները:

Հ. Յ. Դ.

Փաքիզ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱՒՐՈՆՊի «Ալրամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 27 մայիս, ընթրեաք երեկոյ ժամը 9ին Պուա Քոլոնպի կայարանին մօտակայ ճաշարանին մէջ:

Գաւառներ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. «Բաֆֆի» պատանեկան միութեան անդամական ժողովը 25 մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս: Կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

28 ՄԱՅԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, ԺԱՄԸ 8ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ
PETIT JOURNALԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ *21 Rue Cadet*, ՄԷՏՐՕ *Cadet*
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Ճ. Լ. ԽՈՍՏԻՄԵՍՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Պ. ԺԻՒՄՐԷՆ ԿՈՏԱՐ**
(Մերակուտական, նախկին նախարար)
Պ. ԺՕՐԺ ՓԻՔՕ (ԴԵՍՊԱՆ, ՆԱԽԿԻՆ ՄԱՐԶՊԱՆ ՍՈՒՐԻՈՅ)
ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ **Պ. ՊԼՈՒՆՈՒ Տ'ՕԶԻ, Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ,**
ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ԵՒ ՇԱՆՕԹ ԴՈՐՇԻՉՆԵՐ:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Տիկ. ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ (երգ), Պ. Ս. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ (երգ), Օր. ՌԱՆՃԼԵԱՆ (արտասանութիւն), ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱ ՊԱՐԹԻԿԵԱՆի: Եւրոպական պարեր կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ: Ճազ. Թոմպոլա, պիւֆէ: Մուտք 6 ֆրանք:

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Ց. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆ Կ. **Թ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**
Գեղարուեստական բաժինը.— դաշնակ, ջութակ: Կ'երգեն՝ Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, ընկ. ԱՐԱՄ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ, Պ. ՂԱԶԱՐ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ: Կ'արտասանեն՝ Օր. ՀԱՃԻ ՊՕՂՈՍԵԱՆ, ընկերներ ՄԻՍԱԿ ՄԻՐԶԷ, եւ ԼԵՒՈՆ ԱԼԷՄԵԱՆ: Կովկասեան պար, Պ. ՅԱԿՈԲ ՍԱՖԵԱՆի կողմէ: Ծախքերու մասնակցութեան համար 0.95 ֆր.:
Հանդէսէն վերջ խնջոյք մինչեւ լոյս, Յոյներու սրահին մէջ, 5 Rue Bonnefoi:

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, կիրակի երեկոյ:
ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ:
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9.30ին «Գօլիզէ»ի շքեղ սրահին մէջ, 231 Պուլվար Տիւկոմիէ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
Նիւթ՝ «Հայաստան երէկ, այսօր եւ վաղը»:
Տախսերու մասնակցութեան համար 2 ֆր.:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲԻ եւ իր 27 ընկերներուն յիշատակին
կազմակեր կուած Մարսէյլի Սալոյոյ Զորի Հայր. Միութեան կողմէ
19 Յունիս, կիրակի օր Սէնթ Ընտրէի պարտէզին մէջ,
կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն չխաչաձեւել:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 25 Մայիս, Շորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ: Կը խօսի Ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, նիւթ՝ «Համաշխարհային պատերազմը եւ Հայերը»:

ԽՆՋՈՅՔ

Իսի լէ Մուլինոյի Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան կողմէ
29 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Երիմեան» սրահին մէջ,
2 Ռիւ տը լա Տէֆանս:
Կը խօսի Դիպ. ՏԻԳՐԱՆ ԲԱԶԴԱՍԱՐԵԱՆ
Երգ., արտասանութիւն եւ նուագ: Մուտքը ազատ է:
Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ
Ճայտան Ֆ Լ Օ Ր Ի Մ
31, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէջբե՝ Օպէօն եւ Սէն Միշէլ
Ալեւոյեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Maison de la Mutualité
24, Rue St. Victor - Métro: Maubert-Mutualité
Կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին
ԼԵՊԼԵՊԻԶԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ՍՂԱ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՏԻԴ. ՉՈՒՀՋԱՁԵԱՆԻ Մ'ՑՆԻ. *Ներիւրատահիկի տոմս*
ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ԱԼԻՄՐՃԱԽ

ՀԱՆԳՒՍՏՈՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԼԻՔՍԱՆԴԵԱՆ ՏՈՒՆ
10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux
7 Rue du Pourtour, Meudon
Téléphone Michelet 28—79
Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆԳՍՏՈՒՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԽ, մատչելի գիներով:
Արագ ապառտրկութիւն:
Ապրանքներու փոխադրութիւն, կահկարասիներու փոխադրութիւն՝ ժամեայ կարգով: Չափաւոր գին:

UN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI 40 DUZE
Véritable Anisette Orientale
ՋՈՒՏ ԹԱՂՈՒԱԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازمير
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ իսաղոզէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է: *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*, ջգուշութեամբ արուեստական օղիներէ զգուշացէք ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները չուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ* որուն անուշ բոյրը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր հատկութիւնները, Պ. Պ. Ծեգին հաճելի մթնոլորտ, Պ. Պալիս Ցակոբեանի, Պ. Եղիազարեանի, Հ. Տարօնեանի եւ Ա. Եսաեանի որոնք իրենց յաճախորդներուն համար ընտրեցին *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը որուն անուշ համը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր հատկութիւնները ամէնքն ալ կը գնահատեն: Մասնաւոր շնորհակալութիւնը Ս. Թորոսեանի որ սիրոյ ընկերներուն համար ընտրեց *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը եւ անոր ղեկավարութիւնը ստանձնեց: Մասնաճիւղը իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ պիւֆէի նուիրատուներուն որոնք իրենց ներկայութեամբ եւ ինչպէս նաեւ բոլոր հաճախորդներուն որոնք իրենց քաջալերանքին մեր ձեռնարկը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ԽՈՐՀԸՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ի դիտութիւն թեմիս պատուական ժողովուրդին կը ծանուցանենք թէ՝ հարկ եղած հրահանգը տրուած է Հարաւ. Ֆրանսայի թեմի եկեղեցիներու պաշտօնէութեան եւ պատկան մարմիններուն, որպէսզի, Հինգշաբթի, 26 Մայիս, Համբարձման տօնին օրը, պատշաճ հանդիսաւորութեամբ մասնակցութիւն կատարուի երանաշնորհ Տ. Տ. Խորէն Ա. Կաթողիկոսին համար, իր կսկծալի վախճանումին քառասունքին առթիւ:

Սրտագին կը յորդորենք մեր հաւատացեալ ազգակիցները որ մասնակցին Համբարձման տօնի Ս. Պատարագին եւ հոգեհանգստեան պաշտամունքին:

ԶԳՕՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
Առաջն. փոխանորդ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Մարսէյլ - Փրատայի Մայր-եկեղեցիի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ Հինգշաբթի օր, (26 Մայիս), Տօն Համբարձման, հանդիսաւոր Ս. Պատարագէ ետք մասնաւոր Հոգեհանդիստ պիտի կատարուի ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏ Տ. Տ. ԽՈՐԷՆ Ա.ի վախճանման քառասունքին առթիւ: Պիտի քարոզէ Առաջ. փոխանորդ Տ. Զօն վրդ. Տէր Ցակոբեան:

ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԷՆ - ԺԷՐՕՄԻ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ

Ցառաջիկայ Հինգշաբթի Մայիս 26ի առաւօտ Թաղիս Դպրաց Դասուն 5րդ. տարեդարձին առթիւ հանդուցեալ բոլոր դպրապետ եւ դպիրներու հոգիի համար մասնաւոր պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի: Դպիրները եւ դպրութիւնի երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Համբարձում Հաճեանի: Կը հրաւիրուի բարեպաշտ ժողովուրդը:

Թաղականութիւն Սէն-Ժէրմէն

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

*Ց. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղը կը յայտնէ իր շնորհակալութիւնը դաշնակահարուհի Օր. Քէնտրճեանի, Օր. Ա. Առաքելեանի, Պ. Ց. Մերճեանի որոնք իրենց գեղեցիկ ձայներով եւ նուագածութեամբ Ծեգին հաճելի մթնոլորտ, Պ. Պալիս Ցակոբեանի, Պ. Եղիազարեանի, Հ. Տարօնեանի եւ Ա. Եսաեանի որոնք իրենց յաճախորդներուն համար ընտրեցին *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը եւ անոր ղեկավարութիւնը ստանձնեց: Մասնաճիւղը իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ պիւֆէի նուիրատուներուն որոնք իրենց ներկայութեամբ եւ ինչպէս նաեւ բոլոր հաճախորդներուն որոնք իրենց քաջալերանքին մեր ձեռնարկը:*

ԳԱՂԵՐԻ ՏԵՍԻԼ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) PARIS (12e)
17 Rue Damrémont

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ | ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
26
ՄԱՅԻՍ
JEUDI
26 MAI
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3740

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԻՉ ՄԸՆ ԱԼ ՄԵՆՔ ՀԱՐՑՆԵՆՔ

Հակաշախակցական մամուլը իրար անցեր է նորէն, «Հայաստանի մասին հրատարակուած «զգայացունց» լուրերուն առթիւ։ Իրար անցած է ոչ թէ վրդովում յայտնելու համար արձանագրուած զարհուրանքներու մասին, այլ մեղադրելու Դաշնակցական մամուլը, որ տեղ կուտայ «անհաւատալի եւ զրպարտիչ» տեղեկութեանց։

Մենք պիտի փորձենք միայն քանի մը երեւոյթներ մատնանշել, ի տես այն թէ ձախէն արձակուած վայրահաչոյթեանց։

Մէյ մըն ալ ըսենք թէ՝ ամէն անգամ որ զժբախտութիւնն ուղեցած ենք ծանրակչիռ լուր մը հաղորդելու Հայաստանի մասին, միշտ ալ բացատրած ենք թէ դժուար է ամբողջովին ստուգել, վերջնական վաւերական հոչակել այս կամ այն պարագան։ Դիւրաւոր է եւ յաճախ անկարելի, քանի որ ոչ միայն զրկուած ենք ուղղակի հաղորդակցութենէ, այլ եւ խորհրդային մամուլն ալ քար լռութիւն կը պահէ, ամէնէն կենսական խնդիրներու եւ դէպքերու մասին։

Եւ սակայն, բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ՝ ինչ որ հրատարակուած է մինչեւ հիմա, ճիշդ է մեծագոյն մասով։ Կրնան տարաձայնութիւններ կամ թիւրիմացութիւններ պատահիլ այս կամ այն պարագային, բայց մանրամասնութիւնները չեն որ պիտի փոխեն անպարակելի, ահաւոր իրականութիւնը։

Մնաց որ, աղբիւրները մէկ տեսակ չեն, այլ բազմազան։ Մինչ Դաշնակցական չեն, այլեւ «ազգային - լուսաւորչական»։

Օրինակ, Ապրիլ 26ին եւ 27ին հրատարակեցինք ընդարձակ վկայութիւն մը, որ մեզի հաղորդուած էր ազգային պաշտօնական շրջանակէ մը։ Այդ վկայութիւնը ականատեսի մը բերնով կը պատմէր Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի սպանութեան պարագաները, ինչպէս եւ Ալազանի, Դրաստամատ Տէր Սիմոնեանի, Վաղարշակ Նորնցի, Ակսէլ Բակունցի, Վահան Թոթովենցի, Գուրգէն Մահարիի, Գրիգոր Զարդարեանի, Մանուչարեանի, Արսէն Եսայեանի սպանութիւնը կամ գնդակահարութիւնը։

Արդ, այս վկայութիւնը հաղորդուած եւ տպուած էր նաեւ Փարիզի, Գահիրէի եւ Պոսթոնի ամսկավար թերթերուն մէջ,— նպգ մը տեսակէտներով՝ աւելի մանրամասն։ Եւ այդ օրկաններէն իւրաքանչիւր պարագ սեպեց բացատրել թէ՝ լուրին աղբիւրը «եռեւսէն եկած իրագեկ մտաւորական մըն է», կամ «Հայաստանէն նոր հասնող Լիբանանցի երիտասարդ մը», որ դէպքերուն կուտար իրեն յատուկ մեկնութիւն մը (իրրեւ թէ Մոսկուա լուր չէ ունեցեր անցուզարձէն եւ երեւանցիները իրենք են որ իրարու զլուխ կեր-թեր են ...)։

Մէյ կողմէ, մենք միշտ յիշեցուցած, պահանջած ենք, որ քիչ մըն ալ «Հայաստանասէրները» բան - գործ ընեն ճիշդն ու սրբալը, վաւերականն ու կասկածելին տարբերելու։ Ի վերջոյ սոխ չէ որ կը ջարդուի Հայաստանի մէջ, ըլլայ իսկ երկու տարիէ կամ վեց ամիսէ ի վեր։

Փոխանակ այս բնական եւ տրամաբանականճամբան բռնելու, դիտե՞ք ինչ կը բանին մեր կամկար հակառակորդները, — զանազան ձեռնածութիւններ փորձել, բազմիցս հաստատուած դէպքեր ժխտելու, կամ անոնց ահաւորութիւնը պարակելու, «կլորցնելու», սովորական ոճիր - արկած մը զարձնելու համար։

Այսպէս, Փարիզի ամսկավար չաբաթաթերթը մէկ չաբաթ Հայաստանի ճամբորդին պատմութիւնը տեղն ու տեղօք հրատարակելէ վերջ, յաջորդ չաբթու կը փութար բացատրել թէ այդ լուրերը «ամփոփումն են, անչուշտ անկատար, վերջին երկու տարիներու ընթացքին այնտեղ կատրուած դէպքերուն», եւ թէ անոնք «չեն ուզեր այն դժոխային վիճակի պատկերը ներկայացնել, ինչպէս մեր մէջ որոշ մամուլ մը կ'ուզէ հաւատացնել» (7 մայիս)։

Ուրիշ ամսկավար թերթ մը, Ամերիկայի «Պայքար»ը, որ նոյնպէս հրատարակած էր «Լիբանանցի երիտասարդին» տեղեկութիւնները, ակնարկելով կաթողիկոսին մահուան պարագաներու մասին հրատարակուած լուրերու, կը հարցնէ սրտառուչ տպաւորութեամբ.

— «Ի՞նչպէս կարելի է ընդունիլ որ Հայաստանէն — ուրկէ թղչուն չի փախիր աննկատ — 10 օրուան մէջ մարդիկ արտասահման անցած եւ Դաշնակցութեան բերած են այս «զգայացունց» տեղեկութիւնները... Կը հարցնէք թէ ի՞նչ տեսակ թղչուններ էին որ ձի'կ տասը օրուան մէջ արտասահման բերին այս լուրերը»։ (14 մայիս)։

Բարեհաճեցէք բացատրել այս ամենագէշ պարոններուն, որ «Ռիվերսայնա»ը այլագունակ? են թարգմաններ, նոյն խմբագրակազմին մէջ, թէ ամիսներէ ի վեր տասնեակ հազարաւոր օտարահպատակներ կը հեռանան Կովկասէն ինչպէս ամբողջ Ռ. Մ իւթիւնէն, խառնավարական ճնշումով, թէ հազարաւորներ արդէն անցած սահմանամերձ երկիրները, թէ «ելքը» անընդհատ կը չարունակուի, թէ այս «թռչուն»ներուն մէջ կան Հայեր ալ։ (Սոֆիայի հընչակեան չարաթաթերթը, որ նոյնպէս «Հայաստանասէր» կը հարցնէ եւ ծանօթ է իրրեւ թիթու հակադաշնակցական, վերջերս մանրամասնութիւններ կուտար այդ մասին։ Տակաւին քանի մը օր առաջ, տարբեր աղբիւրէ մը կը հաղորդէին թէ 5000 Իրանցիներ արդէն անցած են սահմանը, թէ ուրիշ 8000 հոգի ալ կը սպասուին, ինչպէս եւ Հայեր եւ Ասիզաններ, թէ 22,000 Թուրքեր ալ հեռանալու հրաման ստացած են եւն.)։

Ուրիշ «Հայաստանասէր» մը, Ամերիկայի պատուելիներուն «կոչնակ»ը, միջանկեալ յիշելով ականատեսին հաղորդած քամնելի դէպքերը — խմբական գնդակահարութիւն եւ խողխողում — տնտնոց մէջ ուրիշ բան չի տեսներ եթէ ոչ մեծ մասով «անձնական հաշիւներ, — նախանձութիւն, զրպարտութիւն, քսութիւն»։ Եւ անմիջապէս քօղ մը ձգելով կը կառչի «քաղաքական»լուրի մը, — «Նուպարաշէնի ջուրին խողովակները արդէն իսկ դրուած են, եւ առաջի ջուր կը հոսեցնեն»... (14 մայիս)...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

50 ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ-ՕՐԷՆՔՆԵՐ

40 ԺԱՄՈՒԱՆ ՓՈԽԱՐԷՆ ՏԱՐԻՆ 2000 ԺԱՄ

Դիւրութիւններ՝ օտար քաղաքներու 10 առ հարիւրի օրեկիզեն շահելու

Պաշտօնաթերթը երէկ, չորեքշաբթի հրատարակեց հրամանագիրներու երկրորդ չարքը, որոնց ամբողջութիւնը կը կազմէ 50 նոր օրէնքներ։

Ինչպէս դրած էինք երէկ, օրէնքներէն մէկը 11 միլիառ ֆրանքի վարկ մը կը սահմանէ մինչեւ 1940, հանրօգուտ շինութեանց, արտադրութեան զարգացման, քաղաքներու բարեզարդութեան, նոր բնակարաններու շինութեան եւն. համար։ Հանրօգուտ շինութիւնները պիտի սկսին անմիջապէս, Փարիզի թէ դաւառի մէջ։ Մինչեւ տարուան վերջը այս ծրագրին գործադրութեան համար պիտի յատկացուի 1.700.000.000 ֆր., իսկ 11 միլիառի ամբողջ գումարը պիտի գործածուի մինչեւ 1940ի վերջը։ Վեց միլիառ ֆրանք պիտի յատկացուի Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ ծրագրուած պետական ձեռնարկներու, մեւս հինգ միլիառ ֆրանքն ալ՝ քաղաքապետական ձեռնարկներու։ Փարիզի մէջ առաջին աշխատանքը պիտի ըլլայ քանդել խեղճուկրակ բնակարանները — աւելի ճիշդ՝ խշտեակները (թօսի)։ Այս գործին համար 500 միլիոն ֆրանք պիտի յատկացուի անմիջապէս։ Նոյնքան գումար մը պիտի տրամադրուի գիւղախումբերու (համայնք), զանազան բարենորոգումներ եւ ոռոգումներ կատարելու, խմելիք ջուր եւ էլեկտրական ուժ արտադրելու համար։ Այս տարուան համար սահմանուած 1.700.000.000 ֆրանքին մնացեալ մասը պիտի յատկացուի անհատական ստացուածքներ դնելու։

Հանրօգուտ շինութեանց մէջ կառավարութեան բաժինը պիտի մատակարարուի դանձային մասնաւոր հաշուընթացով մը, իսկ տեղական վարչութեանց բաժինը՝ ուղղակի գումարներ տրամադրելով կեդրոնական կառավարութենէն եւ փոխառութիւններ հրապարակ հանելով, պետական երաշխաւորութեամբ։ Բացի 11 միլիառ ֆրանքի վարկէն, որ պիտի գործածուի մինչեւ 1940, յատկացիկային 10 միլիառ ֆրանքի գումար մը պիտի յատկացուի խշտեակները աւերել սրբելու համար։ Այս գումարը պիտի գործածուի տարեկան մէկ միլիառ ֆրանքի համեմատութեամբ, մինչեւ որ խշտեակները անհետանան տասը տարուան ընթացքին։

Ուրիշ օրէնք մը քիչ մը ճկելով չաբաթական 40 ժամուան օրէնքը, հիմ կը բռնէ տարեկան 2000 ժամը։ Շաբաթական աշխատանքի ժամերը պիտի ճշդուին իւրաքանչիւր արհեստի կամ ճարտարագործութեան համար, պայմանաւ որ 52 չաբաթներու համագումարը 2000 ժամը չանցնի։

Երրորդ օրէնք մը կը դիւրացնէ չէքերու գործածութիւնը եւ ժողովրդականացումը։ Թէեւ նախորդ կառավարութիւններն ալ այսպիսի դիւրութիւններ ընծայած են, բայց չէքերու գործածութիւնը դեռ շատ սահմանափակ է Ֆրանսայի մէջ, իրրեւ հետեւանք զանազան մտավախութեանց։ Նոր օրէնքը կը խստացնէ չէքերու խարդախութեան պատիժները, իսկ դրոշմաթուղթի տուրքը կ'իջեցնէ 50 սանթիմի։

Մասնաւոր օրէնք մը կ'արտօնէ ի հարկին չեղումներ կատարել 1932 օգոստոս 10ի օրէնքէն, (10 առ հարիւր համեմատութիւն օտար աշխատաւորներու)։ Հանրօգուտ շինութեանց եւ պետական արհեստանոցներու մէջ աշխատող օտար բանուորներու թիւը կարելի է աւելցնել բացառաբար, որոշ պայմանաժամի մը համար, Աշխատանքի նախարարին մասնաւոր արտօնութեամբ, եթէ հաստատուի որ սահմանուած համեմատութիւնը չի բաւեր գործը գլուխ հանելու։ Անհատական ձեռնարկներու մէջ ալ կարելի է համեմատութիւնը աւելցնել մասնաւոր արհեստի մը, շրջանի մը կամ պայմանաժամի մը համար, աշխատանքի նախարարին արտօնութեամբ, եթէ հաստատուի որ 10 առ հարիւրը չի բաւեր գործը գլուխ հանելու։ Ճաւելում կրնայ ըլլալ նաեւ աշխատանքի քննիչին որոշումով, միշտ բացառաբար։ Բոլոր այս առժամեայ չեղումները պէտք է արտօնուին դրաւորապէս, գործատէրին եւ աշխատանքի քննիչին խնդրանքին վրայ։

*** Շաբաթական աշխատանքի ժամերը աւելցուցած առեն, որպէսզի գործումներ չպատահին, հրամանագիր մը կ'արգիլէ բանուոր արձակել մինչեւ 6 ամիս։ Այս առթիւ որուած դիւրութիւնը կրնայ չեղեալ համարուիլ արտակարգ գործադրութեան առեն եւ կամ երկարաձգուիլ, մասնաւոր պարագաներու մէջ։

Ցանկերու տրամադրութիւնը Անտիոքի մէջ

Ալէքսանդրէթէն կը հեռագրեն.— Միջազգային յանձնաժողովը երկուշաբթի օր բացաւ Անտիոքի շրջանին ցանկերու տրամադրութիւնը։ (Երրորդ եւ վերջին ընտրական շրջանակն է այս, ամբողջ Սանճաքին մէջ)։ Առտուան ժամը 7ին, միեւնոյն առեն գործել սկսան հինգ դրասենեակներ, Ազգաժողովի պատուիրակներուն հսկողութեան տակ, բուն Անտիոքի մէջ։ Ուրիշ 17 դրասենեակներ պիտի բացուին յաջորդիկայ երկու շաբաթներու ընթացքին։ Գործողութիւնները կը կատարուին հանդարտութեամբ։ Չի կարծուիր որ արդիւնքը յայտնի ըլլայ մէկ ամիսէն առաջ։ Վերջնական ելքի մասին դաղափար կրնայ տալ միայն Ալէքսանդրէթի եւ Քրըքխանի արդիւնքներուն քննութիւնը։ Ինչ որ ալ ըլլայ, աչքի առնելէ եղած թուադնշանները ոչ-թուրք հասարակութեանց կուտան 1100 ձայնի առաւելութիւն մը թուրք հասարակութեան վրայ, իրր 18.500 արձանագրութեանց մէջ։ Որով, առաջին երկու շրջանակներու թուրք հասարակութիւնը 47 առ հարիւրէն չատ քիչ վեր համեմատութիւն մը կը կազմէ, բաղդատելով նոյն շրջանի ամբողջ բնակչութեան հետ։ Հարկ է յիշել թէ Ալէվիները, որոնցմէ 30 առ հարիւր ձայն կը յուսար թրքական խմբակը, տուաւ մեծամասնութեամբ քուէարկած են հակառակորդ հասարակութեանց հետ, իսկ անոնք որ թուրքերու քուէ տուած են, այժմ չեն անցներ 2 առ հարիւրը։ Կը թուի թէ այս համեմատութիւնը պիտի աւելնայ քուէարկութիւնը չվերջացած, առանց սակայն հասնելու ենկիւրիի յուսացած գումարին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հ.

Հակառակորդներ ունինք, ըսուստ ու բրտուիտ, որուն մեզ վիրաւորելու իրենց ցանկութեան մէջ կուտան որեան ախտաւոր, նոյնիսկ ապուշ մարդու տպաւորութիւն։ Այս խելքէ - պակասները մեզի կը հայհոյեն կամ կը բամբասեն դռներու ետեւէն, *եաղմա* կապած իրենց գլխուն։

Հայհոյեցէ՛ք, գոռացէ՛ք, բայց էրիկ - մարդու պէս հայհոյեցէք։ Ձեր դիմացինին իսկ հասկցնելու ձեւով մը։ Ոչ թէ միտքի ապէտութիւն ցուցադրելով։ Այլեւս դադրում համ տուաք «Յառաջ»ի խմբագիրներուն անուան ակզբնատառերով խաղ ընելը ու շուն կոչելը։

Բայց եաւի որ շատ կը զբաղեցնէ «Յառաջ»ի խմբագիրներուն անուան նշանակութիւնը, տանիք բո՛ւն նշանակութիւնը։

Շաւարշ անունին ստուգաբանութիւնը կատարելով՝ Գր. Մագիստրոս կ'ըսէ թէ կը նշանակէ *միշտ զուարթ*։ Այս ստուգաբանութիւնը, սակայն, կը յիշեցնէ Հիւսիսարեւելեան գիտութիւնը։

Շաւարշ իրանեան բարդ բառ մըն է, եւ իբրեւ անուն գործածուած է նաեւ պարսկական սմանչելի դիւցազներգութեան մէջ։ Ֆէյհաւուս թագաւորին զաւակը կը կոչուէր Շաւարշ, որ երբ սպրանուեցաւ՝ թափուած արեան տեղը բուսաւ կարմիր ծաղիկ մը։ Այս առանդութեան կապուելով է, արդեօք, որ շաւարշարիւն կը կոչուի ծաղիկը, հայերէն ուրիշ անունով մը՝ ճուխն,— չեմ գիտեր։ Եւ սակայն, հայկական առանդութիւններու մէջ կը յիշատակուի ուրիշ գեղազարդ ծաղիկ մը եւս, աղբերարիւն, (կամ աղբերաց արիւն, Սպանճաորցի կը կոչէ եօթն աղբօր արիւն), բուսած՝ երկու սպանուած եղբայրներու արեան ոռոգումով։ Ապահովաբար շաւարշարիւն ծաղիկն է «արանց ծաղիկ»ն ալ, զոր Ալիշան կը շփոթէ ուրիշ բոյսի մը հետ։ Արդ, «արանց ծաղիկ» որոշ չափով կը բացատրէ իմաստը որ ունի Շաւարշ անունը իբրեւ բառ։

Ըսինք թէ Շաւարշ իրանեան բարդ բառ մըն է, կազմուած՝ երկու բառերէ, որոնց նշանակութիւն է *սեւ* եւ *արիւն*։ Անմիջապէս տեղեկացնենք որ Շաւարշ բառին մէջ արուն ձիու արուն է, բուն բառով՝ յովատակը, ինչպէս նոյն անունին փոփոխակը (Շաւասպ) աւելի պարզ եւ յստակ վկայութիւն մը կուտայ մեզի՝ կազմուած ըլլալով նոյնպէս *սեւ* ու *յովատակ* բառերէն։

Ուրեմն, թշուառակա՛ն մեր հակառակորդները, ամէն անգամ որ ուզեն բառախաղ մը ընել Շաւարշ անունին հետ, թող չմոռնան թէ ի՛նչ կը նշանակէ, իր բուն իմաստովը, անունը զոր կը ստորագրէ իր կարգին նաեւ

ԱՐԱՋ

ԵՐԿՈՒ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆ ՄԵՂՄԱՑՆԵԼ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔԸ

Ընկերվարական պատուիրակութիւն մը, որուն գլուխը կը գտնուէր կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը՝ Պ. Փօլ Պոռ, ներքին նախարար Պ. Մառոյի ներկայանալով, անոր յայտնեց տարագիրներու եւ ամբողջ ընկերվարական կուսակցութեան մէջ տիրող յուզումը՝ իրրեւ հետեւանք 1938 մայիս 14ի օրէնքին։ Պատուիրակութիւնը մասնաւորապէս խնդրեց նախարարէն.—

1. *Երկարաձգել այն պայմանաժամը որ տրուած է մինչեւ մայիս 31, անկանոն օտարականներու կացութիւնը շտկելու համար։*

2. *Բարեացակամութեամբ քննել անկանոն օտարականներու պարագան։*

3. *Ո եւէ օտարական չնեղել, իր մասին բացուած քննութեան ընթացքին։*

4. *Առանց բացառութեան իրաւունք տալ բոլոր օտարականներուն որ կարենան բացատրութիւններ ներկայացնել ոստիկանական վերատեսչութեան պատուիրակին։*

5. *Ներքին նախարարին քով հաստատել քննիչ յանձնաժողով մը, որ պիտի ուսումնասիրէ վիճելի պարագաները, վերջնական վճիռը ձգելով նախարարին։*

6. *Հայրենազուրկներու կացութիւնը բննել կարելի մարդասիրութեամբ, մանաւանդ անոնց բնակավայրի մասին։*

Նախարարը խոստացաւ այս կէտերէն իւրաքանչիւրը քննել համաձայն Ֆրանսայի վեհոգի աւանդութեանց։

Նոյն խմբակով դիմում մը կատարեց նաեւ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը, մասնաւոր պատուիրակութեան մը միջոցաւ։

Ստացական ապատակութեան խնդիրը

«Թան»ի աշխատակիցը չարունակելով իր պրպտումները, վեցերորդ յօդուածին մէջ կը քննէ ստացական հպատակութեանց խնդիրը (նաթիւրալիզասիօն) եւ դիտել կուտայ.—

Շատ յաճախ հպատակութիւնը կը մերժուի արժանաւոր օտարականներու, շատ յաճախ ալ կը տրուի անբաղձալիներու։ Մենք ունինք պելժ, լեհ, չեխ, իտալացի, զուիցերիացի հողագործական վարձուորներ կամ բանուորներ որոնք մեր լեզուն կը խօսին, ընտելացած են մեր բարքերուն եւ հոգեբանութեան, պատրաստ են կուռելու մեր կողքին, եւ սակայն չեն յաջողիր Ֆրանսացիի հանգամանք ստանալ։

Մեւս կողմէ, ծերացած կարծրացած ամուրիներ, որոնք զաւակ չեն կրնար ունենալ, որոնք այնպիսի արհեստներ ի գործ կը դնեն որոնց համար երբեք պէտք չունինք իրենց, ձեռք ձգած են այդ դեղեցիկ պարգեւը եւ անոր չնորհիւ կը յաջողին գրաւել լաւագոյն դիրքերը եւ խառնուիլ մեր քաղաքական կեանքին։ Ձեմարանին մէջ մեզի կ'ուսուցանէին թէ հռոմէական հանրապետութեան մէջ, այն չրջանէն առաջ երբ կայսրութիւնը լայնօրէն կը բաշխէր քաղաքացիի իրաւունքը, այն օտարականը որ կ'ուզէր քաղաքացի դառնալ հակառակ դրամականան օրէնքներուն, ինքզինքը իրրեւ զերի կը ծախէր քաղաքին երեւելիներէն մէկուն եւ ապա ազատագրել կուտար։ Մեր մէջ այս խաղը կը կատարուի աւելի պարզ հնարքներով, բայց առաւելապէս կը յաջողի անոնց համար որոնք պէտք է հեռու պահուէին։

Հրեաներ ի՞նչ առպարկներ բրին

Ծօդուածագիրը միջանկեալ չօշափելով Հրեաներու խնդիրը, կ'ըսէ թէ 1914ին Ֆրանսայի եւ Ալժերիոյ 180.000 Հրեաները տուին 36.000 զինուորներ որոնց 28.000ը կռուեցան յառաջապահ դիրքերուն վրայ։ «Ողջ մնացորդները կը հաշուեն թէ 5305 հոգի սպաննուեցան։ Ասկէ զատ, Ռումանիայէն եւ Ռուսաստանէն վռնտուած օտար Հրեաները մեր հայրենիքին տուին 10.000 կամաւորներ։ Բազմաթիւ Հրեաներ կային նաեւ այն Ալզաս - Լոռէնցիներուն մէջ որ կամաւոր զրուեցան մեր բանակին մէջ։ Վերջապէս, բազմաթիւ Հրեաներ հանդիսաւորապէս կը յայտարարէին, քանի մը չաբաթ առաջ, թէ Ֆրանսայի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱԲԱՆԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans: J. M.
Թարգմ. Ս. Ն. ՀԱՅԿԱՆԻՇ

Ֆրենսիս նորից սկսեց հետևել դեպքերուն, որոնք կը ծավալէին իր աչքերուն առջև։ Ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած էր անոնց վրայ, որովհետև ամէն վայրկեան կրնար ինքն ալ ներքաշուիլ անոնց մէջ։ Ան գիտէր, որ Ֆրենսիս Քերրինկթընի կեանքը կախուած էր թելի մը վրայ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԻ ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայկական պատմական հուշարանի հրատարակության գործը, որ ծրագրված է մի քանի հատորներով, ներկայումս գտնվում է իր ընթացքի մեջ։ Հրատարակվել են արդեն հետևյալ հատորները։

Ա. Ալիշան, Հայապատում, Ա. հատոր։ Ս. Էջմիածին, 1937։ Տպ. Մայրաքաղաքի։ Չափ 8°։ Գին ոսկի 8։

Հայապատումը Ալիշանի ամենամեծ գործերից է։ Նա ուզում էր հայ ժողովրդի պատմությունը գրել ամենայն ընդարձակությամբ, ամենայն մանրամասնությամբ։ Ուզում էր ոչ միայն հայ ժողովրդի քաղաքական պատմությունը գրել, այլև նրա մշակույթի, գրականության, կրոնի, սովորությունների, ավանդությունների պատմությունը։ Ուզում էր ցույց տալ, թե ինչպես հայ ժողովուրդը ստեղծեց իր մշակույթը, ինչպես նա ապրեց, ինչպես նա մտածեց։ Ալիշանի այս ծրագիրը իրագործվեց միայն մասամբ։ Նա գրեց միայն Հայապատումի առաջին հատորը, որ ներառում է Հայկ նահապետից մինչև Տրդատ Մեծ ընկած ժամանակաշրջանը։ Հայապատումի մնացած հատորները Ալիշանը չհասցրեց գրել։ Նրանք մնացին միայն նրա ծրագրի մեջ։

Հայապատումի առաջին հատորը Ալիշանը գրել է 1867 թվականին։ Այդ ժամանակ նա ապրում էր Վենետիկում, Մխիթարյան միաբանության մեջ։ Հայապատումի առաջին հատորը նա գրել է հենց Մխիթարյան միաբանության մեջ։ Ալիշանը գրել է այդ հատորը հիմնականում հայ և օտար հեղինակների գրքերից քաղելով։ Նա ուսումնասիրել է հայ և օտար հեղինակների գրքերը, որոնք գրված են եղել հայերեն, լատիներեն, ֆրանսերեն, իտալերեն, գերմաներեն, հունարեն, արաբերեն, պարսկերեն և այլ լեզուներով։ Ալիշանը գրել է այդ հատորը հին ձեռագրերի հիման վրա։ Նա ուսումնասիրել է հին ձեռագրերը, որոնք գտնվում են եղել Վենետիկի, Վիեննայի, Փարիզի, Լոնդոնի, Վենետիկի, Վենետիկի, Վենետիկ

ղէմ յարձակում կատարուած ատեն, պիտի կռուին մեր կողքին: Մնաց որ, ինչպէս կը տեղեկացնէ եկուորներու իրաւական վիճակի յանձնախումբերու կեդրոնը, նոյն յանձնառութիւնը ստանձնած են քաղաքական փախստականներու գերմանական, ՀԱՅԿԱԿԱՆ, սպանիական, հունգարական, իտալական, լեհական, ուկրայնական, եւկոսլաւ եւ ռուս խումբերը :

Յօդուածագիրը այս առթիւ խօսքը կուտայ Ֆրանսայի հրէական ընկերութեանց դաշնակցութեան նախագահին, Պ. Եարոլըմի, որ բացատրելով 1938 մայիս 2ի օրէնքին բացասական հետեւանքները, պատմեր է·

— « Նորեկները Ֆրանսայի ազգային չհերուն լաւագոյնս ծառայեցնելու համար մենք դործակցեցանք նախորդ կառավարութեան եւ խորհրդական Պ. Ֆիլիփ Սէոի հետ: Մենք ծրագրած էինք բանալ արհեստից դպրոցներ, հիւրընկալ երկրին օգտակար արհեստներ սորվեցնելու համար մեր բարեկամներուն: Ասկէ զատ, Պ. Սէռ կառաջարկէր հրեայ տարագիրներուն դառնալ հողագործ, մանաւանդ սահմանամերձ չրջաններուն կամ հարաւ - արեւմուտքի մէջ: Այսով անոնք հեռացնէ պիտի փոխարինէին այն օտարականները որոնք, հեռու չըլլալով իրենց հայրենիքէն, երբեք տրամադիր չեն յարմարելու միջավայրին: Այս վերջին առաջարկը մեծ արժէք ունէր մեզի համար մանաւանդ անոր համար որ մենք դրամական աջակցութիւն մը կը սպասէինք Ֆրանսայի Հրեաներէն եւ ամերիկեան մեծ հաստատութենէ մը: Չեմ դիտեր թէ վերջին կառավարութիւնը պիտի ընդունէ՞ր այս ծրագիրը: Ամէն պարագայի մէջ, ան ինկաւ եւ իր յաջորդը ուրիշ բան ըրաւ»:

« Թան »ի աշխատակիցը չուզելով աւելի խորանալ այս հարցին մէջ, դիտել կուտայ թէ հաւանաբար բուռն ընդդիմութեան պիտի հանդիպէր այս ծրագիրը, «եթէ նոյնիսկ որոշուէր մեր սահմանները այսուհետեւ փակել նոր ժամանումներու դէմ »:

Համաձայն հրէական հաշիւներու, Ֆրանսա մտած Հրեաներուն թիւն է 80.000, մէջն ըլլալով «գաղտնի»ները (Լեհաստանէն, Գերմանիայէն, Ռումանիայէն, Աւստրիայէն եւն.):

« Թան »ի աշխատակիցը յիշելով այս յօդուածաշարքին առթիւ ստացած նամակները, կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի ուսանողները «կը դանգատին իրենց օտար ընկերներու չնորհած հպատակութեան չափազանց թիւէն»: Ցեղով կը պատմէ թէ ստացած է բազմաթիւ անանուն նամակներ որոնք «սիրելի պարոն»ով կը սկսին, բայց կը պարունակեն նախատինքներ: «Այդ նամակագիրները արդէ ծառայութիւն կը մատուցանեն այն դատին զոր կը յաւակնին պաշտպանել: Իրենց նամակներուն արտատպումը կրնայ վնասել այնպիսի օտարականներու որոնք արժանի են մեր համարումին»:

Ամերիկա չուզեր խառնուիլ Չեխոսլովակիոյ հարցին

Հենլայն դաշնակցային պետութի՞ւն ստաջարկած է

Ամերիկեան թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը առաջարկած էր որ Մ. Նահանգներն ալ գործակցին Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի, չափաւորութիւն յորդորելու համար Գերմանիոյ, բայց ժխտական պատասխան ստացած է: Ամերիկեան կառավարութիւնը դնահատելով հանդերձ Փարիզի եւ Լոնտոնի ջանքերը՝ խաղաղութիւնը պահպանելու համար, հասկցուցած է թէ իրենց աւանդական քաղաքականութիւնը թոյլ չի տար խառնուիլ Հին Աշխարհի գործերուն: Այս պատասխանը Ֆրանսայի արտաքին նախարարին հաղորդուած է Փարիզի ամերիկեան դեսպանին միջոցաւ:

*** Փարիզի չեխական դեսպանը առջի օր երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին նախարարին եւ բրիտանական դեսպանին հետ, եւ անմիջապէս Փրակա մեկնեցաւ, իր կառավարութեան հաղորդելու համար Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ տեսակէտները :

Նախարարական խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ լսեց արտաքին նախարարին բացատրութիւնները՝ կեդր. Եւրոպայի կացութեան եւ Անգլիոյ հետ կատարուած ձեռնարկներու մասին: Նախարարը հաստատեց թէ կացութիւնը մեծապէս մեղմացած է, թէեւ լոյոր դժուարութիւնները հարթուած չեն տակաւին :

*** Չեխոսլովաքիոյ վարչապետին եւ դերման Առաջնորդին՝ Հենլայնի միջեւ սկսած բանակցութիւնները պիտի չարունակուին յառաջիկայ շաբթու: Կառավարութիւնը պղուչական միջոցներ ձեռք առած է, սպաննուած երկու Գերմաններու յուղարկաւորութեան առթիւ: Վարչապետը խօսակցութիւնները պիտի չարունակէ Հենլայնի փոխանորդներուն հետ: Չեխ ազգայնականները խորապէս յուզուած են, իմացած ըլլալով թէ կառավարութիւնը կը պատրաստուի չատ լայն զիջումներ կատարել, տեղի տալով Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ճնշումին: Ուրիչ լուրի մը համաձայն, Հենլայն առաջարկած է վարչապետին՝ Դաշնակցային պետութեան վերածել Չեխոսլովաքիան :

ՉԱՆԱՉԱՆԼԱՒԻՐԵՔ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՁՂՈՎ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԵՐՁԱԿ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐԸ գործադուլ հռչակեցին երէկ առաւօտ, բանակցութիւնները ձախողած ըլլալով գործատէրերուն հետ:

ՀԻՆԳ ԴԱՀՈՒԱՑԻՆ ՄԵԲԵՆԱՆԵՐ դանուեցան Լիոնի կայարանին մէջ, երբ պաշտօնեաները աչքէ կ'անցընէին երկար առեներ ի վեր աւանդ ձգուած գոյքեր: Պայուսակ մը, որ կրընոպլէն ղրկուած էր անցեալ դեկտեմբեր 30ին, կը պարունակէր հինգ զօրաւոր պայթուցիկներ, մասնաւոր ժամացոյցներով: Ասկէ առաջ ալ պայթուցիկներ դանուած էին նոյն կայարանին մէջ :

ՊՈՒԲՐԻԶԻ դատավարութեան երկրորդ նիստին մէջ, ամբաստանեալ Քոտրէանու՝ երկաթեայ պահակներու հրամանատարը, բացատրութիւններ տուաւ իր նիւթական աղբիւրներու մասին: Հաստատուեցաւ որ հազիւ քանի մը 100.000 լէյ կը գոյանար կազմակերպութեան անդամավճարներէն եւ դանազան ձեռնարկներէ, մինչդեռ ամբաստանագիրը 40 միլիոն լէյի դումար մը կը յիշէ: Այս առթիւ լսուեցան բազմաթիւ վկաներ, որոնք պաշտպանեցին ամբաստանեալները: երկու նախկին նախարարներ ալ ներմապէս դնահատեցին անոր հայրենասիրութիւնը :

ՍԷՆԻ ԷԹիԷնի մէջ 15.000 հարկատուներ ցոյց մը կատարեցին երեքշաբթի օր, բողոքելու համար տուրքերու յաւելման դէմ: Բոլոր խանութները փակուեցան :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄի մէջ նոր խռովութիւններ ծագած ըլլալով, պաշարման վիճակ հռչակուեցաւ: Հրեայ մը սպաննուեցաւ, վեց Հրեաներ եւ հինգ Արաբներ վիրաւորուեցան: Դամասկոսի դրան առջեւ ռումբ մը պայթեցաւ :

ՀԱԿԱՀՐԷԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔԸ նոյնութեամբ գործադրելու հրաման արուեցաւ նախկին Աւստրիոյ իշխանութեանց: (Նիւրէնպէրկի օրէնք, որ քուէարկուեցաւ 1935 սեպտեմբեր 15ին եւ որ կը արգիլէ պաշտպանել գերմանական արիւնը եւ պատիւը):

ՄԷԿՈՒԿԱՅԻ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ ԱԴԱՄԱՆԴ կորնդուց Անվէրսէն Փարիզ եկած վաճառական մը, ինքնաչարժի արկածի մը հանդիպելով Շան գ'Էլիզէի վրայ: Դրամապանակն ալ թռցուցած էին:

ՄԵՔՍԻԿԱՑի ապստամբներէն 1200 հոգի անձնատուր եղան: Միւս կողմէ ամբողջ գաւառ մը ապստամբներուն միացաւ :

Վիճաբանական ժողով

Ջ. Ռ. Միութեան Կոնսթանթի Մասնաճիւղին կողմէ
27 Մայիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին դպրոցի սրահին մէջ
Նիւթ՝ «Յեղափոխութիւնը օգտակար եղա՞ւ թէ ոչ»

ԳԱԼՑԻՐ ՏԵՍԼԻՔ ԼՈՆԻ ՄԻՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17 Rue Dervaux — PARIS (19)

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԼՈՒԼՈՆԻ «Ալրամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 27 մայիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Գուա Ֆոլոնալի կայարանին մօտակայ ճաշասենեակ հաւաքատեղին:

ԾԱՎԻԼԻ «Արդուճեան» խումբի ժողովը 29 մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

Փաւլաո

ՍԷՆԻ ԷԹիԷՆի «Անտօք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 29 մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Ը. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

28 ՄԱՅԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, ԺԱՄԸ 8ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

PETIT JOURNALԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ *21 Rue Cadet*, ՄԷՔՐՕ *Cadet*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **ԱԼ. ԽՈՏԻՍԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ. ԺԻՒՐՔԻՆ ԿՈՏԱՐ**

(Մերակուտական, նախկին նախարար)

Պ. ԺՕՐԺ ՓՈՒԱՔՕ (ԴԵՍՊԱՆ, ՆԱԽԿԻՆ ՄԱՐԶՊԱՆ ԱՈՒՐԻՈՅ)

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ **Պ. ՊԼՈՒՆՈՒՍ ՏՈՒՆԶԻ, Ա. ՋԱՄՓԱԼԵՏՆ,**

ԿՈՎԿԱՍԵՑԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ԵՒ ՇԱՆՕԹ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐ:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Տիկ. ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ (երգ), Պ. Մ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ (երգ), Օր. ՌԱՆՁԷԼԵԱՆ (արտասանութիւն), ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱ ՊԱՐԹԻԼԵԱՆի: Եւրոպական պարեր կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ: Ճաշ, թոմբոլա, պիւֆէ. Մուտք 6 ֆրանք:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **Կ. Թ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինին.— դաշնակ, ջութակ կ'երգեն՝ Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, ընկ. ԱՐԱՄ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ, Գ. ՂԱԶԱՐ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ: Կ'արտասանէն Օր. ՀԱԶԻ ՊՕՂՈՍԵԱՆ, ընկերներ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ, եւ ԼԵՒՈՆ ԱԼԷՔՄԵԱՆ: Կովկասեան պար, Պ. ՅԱԿՈԲ ՍՈՖԵԱՆի կողմէ: Ծախքերու մասնակցութեան համար 0.95 ֆր.:

Հանդէսէն վերջ խնջոյք մինչեւ լոյս, Յոյներու սրահին մէջ, 5 Rue Bonnefoi:

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, Ֆուայէէ տը Թէատրի վերնայարկի սրահին մէջ.

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի ՁՈՒԻ «Արաքս» երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. Ց. ՁՕՐԹԵԱՆի: Պիտի երգեն Տիկին Վ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւ Օր. Ե. ԵՂԻԿԵԱՆ:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը հիշդ 9.30ին

«Գոլիզէ»ի շքեղ սրահին մէջ, 221 Գուվար Տիւկոմիէ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Հայաստան երէկ, այսօր եւ վաղը»

Թղթատոմսերու մասնակցութեան համար 2 ֆր.:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

« Մ Ա Յ Ի Ս 2 8 »

ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Հ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի:

Ապսպրանքները կանխիկ:

Գինն՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 ֆրանք: Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France:

ՂԱՐԱԲԱՂ. ՋՈՆԳԵԶՈՒՐ Հայրենակց. Միութիւնը կազմակերպում է Կիրակի, Մայիս 29ին, երեկոյեան ժամը 3ին
8 Rue Jean Goujon սրահում
ՄԳՈՒՀԱՆԴԷՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԽՈՐԷՆ Ա.ի
Մահուան առթիւ: Բանախօսելու հրաւիրուած է Պրօֆ. ԱԴՈՆՑ:

Տարեկան դաշտահանդէս

ՍԷՆԼՈՒԻ Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան, կ. խաչի սանուհիներու եւ «Մասիս» մարզական միութեան կողմէ: 29 Մայիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Պ. Լեւոն Եօթնեղբայրեանի ագարակին մէջ:

ՍԱՐԻ ՊԵՐԹԵԼԵՄԵՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍԸ
25 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ՍԱՒ ԿԱԶՈՑԻ ՄԷՋ:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)

Tél. Marcadet 55 — 48

Կ'ընդունի ամէն օր ՀԷՆ Ց: Կիրակի եւ ցոն օրեր ժամադրութեամբ:

Maison de la Mutualité

24, Rue St. Victor — Métro: Maubert-Mutualité

Կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին

ԼԷՊԼԷՊԻՉԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՏԻԳ. ՁՈՒՀԱՁԵԱՆԻ Մենդ. հարիւրամեակին առթիւ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ՍԱԼԷՄՔՃԵԱՆԻ

Ա. ՅԱՓԹԻՄԷ

Բ. ՀՕՐ ՀՕՐ ԱՂԱ

Գ. ԽՈՒՐՇԻՏ ՊԷ

Դերակատարներ.— Պ. Ա. ԳՄԲԼԵԹԵԱՆ (Հօր Հօր աղա), ՕՐ. Ա. ԱՒԱՐԵԼԵԱՆ (Ֆաթիմէ), Պ. Ժ. ՄԱՐԻԿԵԱՆ (Խուրշիտ պէյ), Տիկին Ն. ՓՈՒՃԵԱՆ (Գամէր), Պ. Ժ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ (Սանասար Հասան), Պ. Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ (Ձինկէօղ), Պ. Գ. ԼԱՔՔԱ (Ձան եաղան), Տիկ. ԳԱՋԱՆՃԵԱՆ (Աֆտիլ), Ա. ԵԱՏԻԿԵԱՐԵԱՆ (Հայրաթ եըղան), Կ. ԹԱԳԼՄՃԵԱՆ (Գօնաքճի պաշը) :

ԵՐԳԱՉԱՒՈՒՄԲ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԲ **60** ՀՈԳԻ

Տեղերը կանխաւ ապահովելու համար դիմել, գրատուն Չրաճեան Սամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Tél. Danton 88-65:

Maison Hratchian, 6 Rue Lamartine. Tél. Trudaine 43-19. եւ կազմ. կերպութեան կեդրոնատեղին՝ M. H. Bayan, 26 Rue Troyon, Sèvres (Seine). Tél. Observatoire 18-28: ՏՈՄՄԵՐՈՒԻ ԳԻՆ.— 25—20—15—10 եւ 8 ֆր.:

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անփարդախ: Ուսաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած գուտ չամիչի ձիւթով: Հայ ուանդական սեղանին զարդ:

ԿՈՒՊՈՆՆԵՐ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունենք մեծ մրցք անգլիական, իռանական եւ չինուազաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ոսպերու եւ հագուստներու համար: Ուսաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպարեղէններ: Ունէինք վաճառ գրի մը քանակ: Ցածր գիներ:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77

ՐԱՔԸ ՏԻԳԷ

Ջուտ իւագոզէ քաղաքակիրթ եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻԳԷՐ, Ջգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻԳԷՐ որուն անբաղատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Alimentation „TRÉVISE"

Իր անմրահակաան սուրճովը

Café "HAREM„

ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՋԷՕՐԷԿՆԵՐ

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՁ

Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ճերմակ պաներ եւ քաշքաշալ, սուրիական գոհի եւ փէքմէզ:

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՐԱՆԱԿ

Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տէր եւ Տիկին Ազատապ Պարսամեան իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Տէր եւ Տիկին Անտոն Հէքիմեանի եւ պարագաներուն իրենց փոքրիկին՝ ԱԼՊԻՒԻ դառնադէտ մահուան առթիւ:

⁂

Տարօն Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան Տէսչիի Մասնաճիւղի Վարչութիւնը իր բոլոր անդամներուն կողմէ խորին ցաւակցութիւն կը յայտնէ հայրենակից ՏԷՐ ԵՒ ՏիԿԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏՕՆՑԵԱՆԻՆ եւ իրենց բոլոր պարագաներուն, իրենց որդւոյն՝ ԼՈՐԻՍի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

⁂

Վիէն.— Տէր եւ Տիկին Մ. Սահակեան (մասգործ) իրենց ընտանեկան պարագաներով խորին ցաւակցութիւն կը յայտնեն Տէր եւ Տիկին Հ. Տօնոյեաններուն (Լիոն - Պրոն), իրենց սիրելի զաւկին՝ ԼՈՐԻՍի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏ

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Վարչութիւնը կազմակերպած ճաշկերոյթ մը, ի պատիւ Պ. ԱՐՇԱԿ ՁՕՊԱՆԵԱՆի, անոր գրական գործունէութեան յիսնամեայ յոբելեանին առթիւ: Այս ճաշկերոյթը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 30ին, երկուշաբթի իրիկուան ժամը 8ին, Restaurant Bonvalet, 29-31 Bd. du Temple. Իւրաքանչիւր մասնակցող կը վճարէ 20 ֆր.:

ԱԶԳԱՑԻՆ ՄԵՆ ԲԱՐԵՐԱՐ Մ'ԱՐԱՐ Սաֆիասարեանի, կտակակատար Գրիգոր Սաֆիասարեանի, Սամասարեան Ազգային Ճեմարանի տնօրէն Գրիգոր Սաֆիասարեանի եւ Ճեմարանի ուսուցիչներու, ուսուցիչներու եւ Ճեմարանի աշակերտներու յիշատակին նուիրուած պիտի կատարուի Կիրակի 29 Մայիս, Փարիզի Հայոց Կեդրոնին մէջ:

Ջ. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ կոնսթանթի Մասնաճիւղին Ընդհ. ժողովը 29 Մայիս, Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, սովորական վայրը: կարեւոր օրակարգ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
27
ՄԱՅԻՍ
VENDREDI
27 MAI
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3741

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

կարգ մը հարցումներ պիտի ուղղէինք, երէկ, խրեցանք զանազան խորհրդածութեանց մէջ։

Հարցումներ՝ ոչ թէ վիճաբանութիւն յարուցանելու, այլ ինքզինքի կանչելու համար սա ողջմի՛տ հրապարակագիրները, որոնք պատիւ կը սեպեն կուսակցական կիրքեր արծարծել նոյնիսկ Հայաստանի անվիճելի, անպարակելի ողբերգութեանց առթիւ։

Դժուա՛ր է ըմբռնել թէ այս պարոնները ի՛նչ ծառայութիւն կատարած կ'ըլլան մեր հայրենիքին, այս պժգալի մարզանքնե՛րով։ Եւ ի՛նչ կը շահին իրենք, դիտակցօրէն, յամառօրէն «կլոր - ծռելով» ահաւոր դէպքեր, որոնք արիւն փսխել կուտան Երեւանի մէջ։

Ա՛յթէ անցուցէք որ եւ է թերթ՝ «Հայաստանեայց» ճակատէն, եւ ձեր արիւնը պիտի սառի, տեսնելով բուն իրականութիւնը պարզելու կամ թեթեւցնելու փոքրոդի, վայրենաբարոյ ճիգը։

Կարելի էր այս երեւոյթին ալ հանդուրժել, եթէ այդ քարացած սորուկները գոնէ փորձ մը կատարէին ծուռն ու չիտակը զանազանելու, աչ-ճախ իյնալին եւ «Թուչուն» մըն ալ իրենք փախցնելին, հոգ չէ թէ հրատարակուած լուրերը սուտ հանելու համար։

Ընդհակառակն, փակուած՝ չորս պատի մէջ, նստած՝ սեղանի մը առջեւ, անոնք «ի յառաջադունէ» որոշած են իրենց ընելիքն ալ, ըսելիքն ալ։ Ոչ մեքանը կը պակսի, ոչ Թուղթը, ոչ ալ բառարանը, - թիւէ ուզածիդ պէս եւ յանձնէ գրաշարին, կը բաւէ որ կարենաս ձգած մը աւելի թափել Դաշնակցութեան կամ անոր մամուլին դէմ։ կը բաւէ որ պղտորես հանրային կարծիքը, անոր վիշտը, անոր ուշադրութիւնը ցրուելու եւ սադմոս երգել տալու համար։

Այսպէ՛ս է որ հեռաւոր Ամերիկայի մէջ, սա սողոսկուն «կոչնակը քանի մը բառով կ'արձանագրէ 10 - 15 գլուխներու ոչնչացումը, բայց փոխանակ վերլուծման փորձ մը կատարելու եւ այդ ոճրագործութեան իմաստը բացատրելու, կը ջանայ եղածը ներկայացնել իբրեւ ոճիր-արկած, եւ աւետարեր լուր մը սահեցնել արեան ծովերու մէջ,— « Նուպարաշէնի ջուրին խողովակները արդէն խակ դրուած են»։

Այսպէ՛ս է, դարձեալ, որ մատղօրուք ձերմկած սիրացու մը, ամկավարներու «Պայքար»ին երբեմնի խմբագրապետը եւ Միացեալ աշխատակիցը, հէքեաթ կը պատմէ, մինչեւ Փարիզ ալ նամակներ կը գրէ, համոզելու համար թէ Տօրէն Ա. կաթողիկոսը որեւէ հիւանդութիւն ունէր, ինչպէս կը վկայէր... «բարեյիշատակ» (հանգուցեալ) բժիշկ մը։

Եւ դեռ բազմաթիւ օրինակներ, մէկը միւսէն զարչելի։ Ըմբռնացուցի՛չ է։

Բայց դառնանք մեր հարցումներուն, որոնց եթէ փորձէին պատասխանել, ոչ թէ մեզի գոհացում տուած պիտի ըլլային, այլ քեթեւ սիրտ մը պատճառած զոհերուն, --- անոնց որ գնդակահարուած, խողխողուած կամ «հիւանդութենէ մեռած են», ինչպէս եւ անոնց որ տակաւին կը հեւան բանտերու կամ աքսորավայրերու մէջ։

Դաշնակցական մամուլը մանրամասն տեղեկութիւններ հրապարակեց Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին սպանութեան մասին, յաղելով զանազան տպրիւրներէ։ Այդ առթիւ, մասնաւորապէս «Յառաջ»ը յայտնեց որոշ վերապահում, որ եւ է կասկած չունենալով հանդերձ իր թղթակիցներուն ուղղամտութեան մասին։

Լուրը հազիւ հրատարակուած, պատուական փսխուքներ,— Ո՛ւմ է, ուրկէ՞ իմացաք, եթէ ճիշդ ըլլար խորհրդային թերթերը կ'ի՞նչ գրեր ...

Հարցում.— Դուք ուրկէ՞ իմացաք որ սուտ է։

Եթէ մանրամասնութեանց մէջ սուտման կարօտ կէտեր կան, դուք ինչէ՞ն գիտէք որ ամբողջ դէպքը յերիւրանք է։

Եթէ կաթողիկոսը մեռած է կաթուածահար, որուն հիւանդութենէն, ինչո՞ւ երկու տող լուր, պարզ «խրոնիկա»մը իսկ չգրուեցաւ Նեւանի Թերթերուն մէջ։

Ցետոյ ինչո՞ւ, մինչեւ այսօր ալ, որ եւ է լուր չկայ Թաղման մասին։

Նամակավարները բարեպաշտ քրիստոնեաններ են, եւ գիտեն որ կաթողիկոսներու Թաղումը տեղի կ'ունենայ ութ օր վերջը, մեծ հանդիսաւորութեամբ։ կաթողիկոսներու օծումը ինչպէս Թաղումը «դէպքեր» են, համաճայն դարաւոր աւանդութեանց ։

Արդ, երեւաղէմի պատրիարքին ստացած հեռագիրը կ'ըսէր թէ կաթողիկոսը մեռած է ապրիլ 10ին, իսկ Թիֆլիսէն եւրոպացի Թերթերուն գրկնուած հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ Թաղումը պիտի կատարուի ութ օր վերջը, ապրիլ 17ին։ կատարուե՞ց Թաղումը։ Որո՞ւ ձեռքով։ կաթող. տեղապահը ինչո՞ւ չի հաղորդեր մանրամասնութիւնները, «ի հոգեւոր մխիթարութիւն արեւպաշտ հաւատացելոց»։

Միայն մենք չենք որ այս հարցումը կ'ուղղենք։ Երուսաղէմի պատրիարքն ալ նոյն հարցը կը յուղէ «Միոն»ի վերջին Թիւին մէջ։

— « Չենք գիտեր ցոյնիսկ թէ ե՞րբ կատարուեցաւ իր յուղարկաւորութիւնը, որուն մասին՝ հակառակ սովորութեան՝ լուած էր ցուցիչ հեռագիրը։ այդ զանցառութիւնը հետեւա՞նքի էր արդեօք ցոյցին հոն յառաջ բերած ցնցումին։ ա՞յդ պատճառով էր արդեօք դարձեալ որ, ատեն կամ միջոց չունենալով, Գեր։ Խորհուրդը մեզի էր թողած գոյժը ընդ ամենայն կողմանս հաղորդելու պարտականութիւնը »։

Ուրիշ հարցում մը,--- «Ա. Հայաստան»ի եւ «Գրական Թերթ»ի մէջ, որ եւ է առիթով, կը հանդիպի՞ք այն անուններուն որ գոց եղած էին 15 տարիէ ի վեր։ Ի՞նչ եղան, չափացա՞ն։ Եւ եթէ այո, «պարհուրա՞նք» է թէ ոճիր - արկած ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ՍԱՆՋԱՔԻՆ ՄԷՋ

Հինգ հոգի սպանուած

Պէյրութէն կը հեռագրեն Աժանս Հավասի։— *Ալէքսանտրէթի ընտրական պայքարին առթիւ դէպք մը պատահեցաւ երեքշաբթիին չորեքշաբթի գիշեր, եւ հինգ հոգի մեռան։ Թրքասէր հրոսախումբեր յարձակում գործեցին Արապլի Շարքի գիւղին բնակիչներուն դէմ, Ամբքի դաշտին մէջ։ Յարձակողները կրակ բանալով, սպաննեցին չորս գիւղացիները, որոնց մէջ է չէյխ Շալանը, յետոյ փախան կրակի տալով տունը։ Չէյխին տասը տարեկան տղան, որ քնացած էր, ողջ ողջ վառեցաւ ։*

Տեղական իշխանութիւնը անմիջապէս միջոցներ ձեռք առաւ, հետապնդելու համար յարձակման հեղինակները։ Պ. կառօ, մարզպանին պատուիրակը, ընկերակցութեամբ զեղարդոյն առեանի հարցաքննիչ դատաւորին, անմիջապէս դէպքին վայրը գնաց եւ տեսակցեցաւ Ազգաժողովի մասնաւոր առեանին դատաւորներուն հետ ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԲՈՂՈՔԸ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ԴԷՄ

Հեռագրի կ'սատուի թէ պատերազմ պիտի կրնայ ծագիլ

Գերմանական կառավարութիւնը բողոքագիր մը ուղղեց Չեխոսլովաքիոյ, դանդատելով թէ չեխական օդանաւեր կը թռչին գերմանական սահմանապուլխին վրայ։ Այս երկրորդ անգամն է որ բողոքագիր կ'ուղղուի սահմանային դէպքերու մասին։ Չեխական կառավարութիւնը ցաւ յայտնելով, հրամայեց որ այսուհետեւ օդանաւեր չթռչին գերմանական սահմանին վրայ, մինչեւ հինգ քիլոմեթր հեռաւորութեամբ ։

Կացութիւնը խաղաղ է առ այժմ։ Սպանուած երկու Գերմանացիներու յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ առանց միջադէպի։ Փարիզի եւ Լոնտոնի չեխական դեսպանները, որոնք լիովին տեղեակ են Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի տեսակէտներուն, Փրակա կը դառնան, բանակցութիւնները դիւրացնելու համար։ Չեխական կառավարութիւնը տրամադիր է կարելի զիջումները կատարելու, որպէսզի համաձայնութիւն գոյանայ։ Բանակցութիւնները պիտի վերսկսին յառաջիկայ շաբթու ։

Հէնլայն, Գերմանիոյ Առաջնորդը, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ «Տէյլի Մէյլ»ի Թղթակցին.

— Պէտք է մեր խնդիրը լուծել աչունէն առաջ։ Չեխոսլովաքիոյ քաղաքական խմորումը կը թունաւորէ կացութիւնը ամբողջ Կեդր. Եւրոպայի մէջ ։ Եթէ այսպէս չարունակուի, կրնայ պատերազմի մը յանգիլ չատ չանցած։ Այդ պատերազմը այնքան կործանարար պիտի ըլլայ աշխարհի համար որ, ողջ մնացած Եւրոպացիներուն ուրիշ բան պիտի չմնայ եթէ ոչ երթալ պատան ժողվել Ափրիկէի մէջ։ Ես գերագոյն փորձ մը պիտի կատարեմ, համաձայնութեան յանգելու համար անկախ բանակցութիւններով։ Տակաւին չատ կանուխ է, ըսելու համար թէ մեծ յոյսեր կը տածեմ բանակցութեանց յաջողութեան մասին, բայց չեմ ուզեր որ պիտ մեղադրեն թէ կարելին չփորձեցի։ Ես Չեխերուն կ'առաջարկեմ գերման բնակչութեան ուղղամիտ գործակցութիւնը այս պետութեան մէջ որ կազմուած է արհեստականօրէն։ Այդ գործակցութիւնը պիտի հիմնուի տեղական կառավարել ինքնավարութեան վրայ այն բոլոր շրջաններուն մէջ ուր ժողովուրդին մեծամասնութիւնը գերմանացի է։ Եթէ այս ծրագիրը ընդունուի, Չեխոսլովաքիոյ ներկայ սահմանները անփոփոխ պիտի մնան եւ կեդրոնական կառավարութիւնը պիտի կրնայ իր իշխանութիւնն ի գործ դնել բոլոր ընդհանուր խնդիրներու մէջ։ Գերմանական ինքնավար շրջանը պիտի բաղկանայ գրեթէ անընդհատ հողաշերտ մը սահմանագլուխին երկայնքը, առ առաւելն 80 քիլոմեթր լայնութեամբ, ինչպէս եւ մէկ - երկու « լեզուական կղզիներէ»։ Չեխոսլովաքիոյ արեւմտեան մասին մէջ։ Ես կ'առաջարկեմ գերմանական ինքնավարութիւնը դիւաւորապէս իրականացնել քաղաքապետութեանց եւ շրջանային վարչութեանց տալով այն իրաւասութիւնները որ ատիճանաբար ետ առնուեցան ։

**** Գերմանիոյ մէջ հանդարտօրէն կը սպասեն բանակցութեան ելքին, բայց պիտի չհանդուրժեն որ խնդիրը ձգձգուի երկար առեն։ Թերթերը կը շարունակեն ուժգնօրէն պաշտպանել գերմանական տեսակէտը։ Իսկ Անգլիոյ մէջ դիւանագիտական աշխատանքները կը շարունակուին, որպէսզի հարցը խաղաղութեամբ լուծուի։ Իտալիա լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի դէպքերու ընթացքին։ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը առջի օր ունկնդրութեան ընդունեց Փարիզի գերմանական դեսպանը ։*

ԱՆԳԼԻՈՅ երեսփ. ժողովին մէջ նորէն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան օդանաւային սպառազինութեանց մասին։ Վարչապետը պատասխանելով, հաւաստեց թէ հաւանական չէ որ օտար օդանաւեր կարենան գերազանցել բրիտանական նոր օդանաւերը ։

Ս. ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ բացուեցաւ չորեքշաբթի օր, Փէրթայի մէջ, մասնակցութեամբ աշխարհի բոլոր ծայրերէն, մինչեւ Չինաստանէն հասած կաթոլիկ պատգամաւորներու (Հայ-Հոռոմէականներու կողմէ կը մասնակցի Նազլեան գերապայծառ)։ Վատիկանի արտաքին գործերու վարիչը, կարտինալ Փաչէլլի այս առթիւ ճառ մը խօսեցաւ 200.000 ունկնդիրներու առջեւ, խստօրէն ճաղկելով բոլշեւիկեան չարժումը եւ անաստուածութիւնը։ Ըսաւ թէ աշխարհը երբեք այսքան պառակտուած, ատելութեամբ լեցուած չէր։ Դատապարտեց նաեւ կատաղի ղինարշաւը։ «Ո՞ր եւ է առեն այսքան վարկաբեկուա՞ծ էր արուած խօսքին արժէքը։ Անվստահութիւնը կը տիրապետէ մարդէ մարդ, դասակարգէ դասակարգ, ազգէ ազգ, ժողովուրդէ ժողովուրդ, այն աստիճան որ կոպիտ ուժը կը սպառնայ աղէտ մը յառաջ բերել»։

ՀՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ձախակողմեան խմբակցութեանց ներկայացուցիչները քննելով քաղաքական կացութիւնը, պատուիրակութիւն մը ղրկեցին վարչապետին, կարգ մը լուսաբանութիւններ խնդրելու համար։ Վարչապետին տուած հաւաստիքները բաւարար կը նկատուին առ այժմ, մանաւանդ արտաքին քաղաքականութեան մասին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՍ Ի՞ՆՉ «ԶՈՒԼՈՒՄ», Ի՞ՆՉ ՑՈՒԶՈՒՄ ...

Վերջերս տատուր, անասելի, անընդունելի բաներ տեղի ունեցան Թուրքիոյ մէջ,— խորապէս յուզելով մասնաւորապէս փափկասուն հանրութիւնը, որ այսօր կը կոչուին պայտն ։

Թուրք թերթերն են որ կը պատմեն։

— « Նիքսար - Տէօնէքսէք գիւղին մէջ նորածինի մը դիակը գտնուած է փոսի մը մէջ։ Հաստատուած է որ դշխոյն կատարուած ճնշումով մեռցուած է ան։ Քաղաքապետութեան դպրեակը Տէօնէքսէք գիւղին 110 կին ներն ու աղջիկները քններ եւ հասկցուեր է որ նորածինը անոնց չի պատկանիր։ Քննութիւնները կը շարունակուին »։

Կարելի՞ էր հանդուրժել այսպիսի բարբարոսութեան մը, մանաւանդ հանրապետական եւ արդիական Թուրքիոյ մէջ։

Եւ գրոց - բրոց պայտն մը, Սապիհա Զէֆէրիա, գրիչը ամուր բռնած եւ մագերն ալ հովին, կ'աղաղակէ թուրբերէն «Թան»ի մէջ։

— « Ձեր աչքին առջեւը բերէք.— Նիքսարի քաղաքապետական դպրեակը, պաշտօնակը ձեռքը, ամէն տունի դուռը — կարծես թէ սեփականութեան Թուղթը իրը ըլլար — կը զարնէ, ներս կը մտնէ, տան մէջ որքան կին ու աղջիկ կայ կը պահկեցնէ ու կը քննէ ։ 110 կին ու աղջիկ կը պարտադրուին, ոճրի մը կասկածին կամ ամբաստանութեան տակ, օտար մէկու մը աղջեւ բանալ իրենց արժանապատուութիւնն ու պատիւը ։

Քաղաքապետական դպրեակը որմէ՞ ստացած իրաւասութեամբ մը այս տուները մտած, եւ գողցուած գոյք մը վնտռտող ոստիկանի մը նման ոչ թէ պահարանները, այլ կնոջ մը ամէնէն թաքուն մասը, անոր կանացիութիւնը քրքրած է։ Մէջին դարու մէ՞ջ կը գտնուինք »։

Արդարեւ, ո՞ւր ենք, միջի՞ն թէ խաւիարորդ դարու մէջ ։

Երկու ձեռով պիտի ստորագրէի Պայան Զէֆէրիայի բողոքը։ Բայց, չար սատանայ մը կը մշտէ թեւս, եւ կը թելադրէ ըսել մը հարցումներ ուղղել ։

— Ազնիւ եւ զգայո՛ւն տիկին, ձեր այդ «միւպարէք» երկիրը ո՞ր է որ կը տեսնէ այսպիսի բաներ։ Եւ եթէ ատոնք միջնադարեան բարբարոսութիւններ են, հապա ի՞նչ անուն կուտա սա «կարգ մը անպատեհութեանց» (շանսատակ Թալէաթի բառերն են) ։—

1· Ծծկեր երախաներ լեցնել սրճատուկներու մէջ, թխել, տրորել, ճզմել եւ կափարիչն ալ ամուր փակելով ծովը նետել (Տրապզոն)։

2· Հարիւրաւոր երախաներ հաւաքել եւ թունաւորել, ընդ հովանեաւ գրագիտուհի խալիտէ էտիպներու (Սուրիա)։

3· Հրաշեռով ողջ մնացած բեկորներ, 70 տարեկանէն մինչեւ 2 — 3 — 5 տարեկան աղջնակներ լեցնել եկեղեցին, մինչեւ առտու լկել անխտիր, ձեր ցեղին յատուկ նրբութեամբ, եւ յետոյ ողջ - ողջ վառել (Մուշ)։

4· Երկու հարիւր աղջիկներ եւ կիներ փախցնել ահռոդական կառաւանէ մը, տանիլ զօրանոց, մինչեւ առտու լկել բրբական մասնագիտութեամբ, եւ առտուն կանուխ բոլորին ալ վիզերը կտրելով, փողոց նետել, սարսափի մեւսնելով նոյնիսկ զինակից գերմանի զինուորները (Մուսուլ)։

5· Մայրերուն ձեռքերը կտրել, ապուճղ աղջիկները յափշտակելու համար, եւ պղծելէ վերջ մօրէ մերկ ծախել բաղաճին մէջ, փողոցէ փողոց, հստը բան դրուշի (Հալէպ)։

6· Սուիները մխել յղի կիներու փորը, եւ երախաները դուրս բաշելով ցուցադրել փողոցներու մէջ։

Եւ դեռ ուրիշ «մանրամասնութիւններ» որոնց նկարագրութեան համար ոչ գրիչը կը զօրէ, ոչ ալ մարդու երեւակայութիւնը։

Մինչեւ միջին դար ետ երթալու պէտք չունինք, պայտն Զէֆէրիա, ձեր հեղինակաւոր կարծիքը յայտնելու համար այս մասին։

Դեռ երէկ էր ...

ՎԱՀԷ

23 ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽԱՂԱԳՈՂՆԵՐ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ

Մէկը Հայ է, Նուպար Գէորգեան, որ «Յառաջ»ն ալ խոսքած էր...

Ապահովութեան տեսչութիւնը երկար եւ մանրակրկիտ քննութենէ մը վերջ, Փարիզի մէջ ձերբակալեց 23 միջազգային խաչագողներ, որոնք օտարականներ «կը ներածէին» Ֆրանսա, աչակիցներ ունենալով Եւրոպայի դպրոցներուն մէջ։ Ցաճախ նորեկները զուրկ էին ճամբու թուղթերէ, բայց «առաջնորդ»ները զանոնք խարդախութեամբ Ֆրանսա մտցնելով, հաւաքական անցագիր մը կը ներկայացնէին, 20—30 հոգիի համար։ Անոնք վարպետօրէն կը կեղծէին մեծ կեդրոնի մը Ֆրանսական հիւպատոսարանի վիզան։ Ցետոյ, մասնաւորապէս փարիզեան շրջանին մէջ կային ուրիշ միջնորդներ որոնք նորեկները ներս կ'առնէին գաղտնի կայարաններէ։ Այս կայարանները շարաթը անգամ մը կը փոխուէին ։

Այս հետապնդումներուն առթիւ, ոստիկանութիւնը երեւան հանեց նաեւ շարք մը կասկածելի օտարականներ, բոլորն ալ ընչազուրկ դոլեր, առուփախաններ կամ երկրէն արտաքսուածներ։ Անոնց մէջ կային դրամարկղ կոտրելու, մուշտակ փախցնելու, դրամապանակ թռցնելու մասնագէտներ։ Կալանաւորներէն մէկն ալ Հայ է։ Նուպար Գէորգեան (կամ Յակոբեան), որ անցեալ մարտին «Յառաջ»ի խմբագրատունը ներկայանալով իր «պատուհուհի» տիկնոջ հետ, ինքզինքը կը ներկայացնէր իբրեւ Փէշթայէն եկած։ «Բարեկամական» խօսակցութենէ մը վերջ, Նուպար Գէորգեան յայտնած էր 300 ֆրանք փոխ առնել, երկու օրուան համար։ Երբ օրը եկաւ, արդէն հետքը կորսնցուցած էր։ Ձերբակալուած է նաեւ «պատուհուհին»։ (Տեղական Թերթերը «Թուրք» են գրած Նուպար Գէորգեանի համար, գոլիս ծնած ըլլալով)։

**** Տեղական Թերթերէն կը քաղենք հետեւեալ մանրամասնութիւնները՝ այս ձերբակալութեանց մասին.— Աւազակախումբին երեք գլխաւոր դեկավարներն են 1. Լեհ մը, Առոլֆ Վաժպլաթ, 42 տարեկան, որուն վրայ 17 կեղծ անցագիրներ գտնուեցան ձերբակալման առեն։ Այս մարդը Ֆրանսական հիւպատոսութեանց ուշադրութիւնը գրաւած էր մանաւանդ Ալպանիոյ մէջ եւ արտաքսման վճիռ ստացած, բայց յաջորդաբար փոխելով իր ինքնութիւնը, յաջողած էր Ֆրանսա մնալ։— 2. Ռուս մը, Մորիս Օրլէան, 45 տարեկան, որ նոյնպէս արտաքսուած էր Ֆրանսայէն։ Վարպետ դող մըն է այս, որ միայն Ֆրանսայի մէջ կրած է 8 դատապարտութիւն։ Վերջապէս Թուրք մը, Նուպար Գէորգեան, 56 տարեկան, արհեստով խաչագող, նմանապէս արտաբսման վճիռ ստացած եւ մասնաւորապէս մատնանշուած Նիսի մէջ, ուր միայն խարերայութեամբ կ'ապրէր 1933էն ի վեր։ Ձերբակալուած է նաեւ իր կինը, Էլիզա Քոզմիցա, 54 տարեկան, գերման հրէուհի ։*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱՆԻ ՎԱՐԴԸ

The Bunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans: J. M.

Թարգմ. ՏԻԳՈՒՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Թարգմ. Ծ. Ս.

ԳԼՈՒԽ 16

ՆՅՈՒԹՈՎՔՆ ՈՒՆ

Ցաշտով որը, իրիկուն ութ, Մուրատ Ալի Բեյ, Ֆրանսիայի նախկին վարչապետը, իր ընտանիքի անդամների հետ նստած էր ճաշասենյակում և ուշադրությամբ լսում էր Ֆրանսիայի ներկայիս վարչապետ Մ. Ռենոյի ելույթը ռադիոյով։ Ելույթի վերջում Ռենոն հայտարարեց, որ Ֆրանսիայի կառավարությունը ոչ մի կերպ չի կարող ընդունել Թուրքիայի պահանջները։ Ֆրանսիան պատրաստ է ամեն միջոցի դիմել, մինչև անգամ պատերազմի, Թուրքիայի հարձակումը հետ մղելու համար։

Ելույթն ավարտվելուց հետո Մուրատ Բեյը մի քանի վայրկյան մտածկոտ նայեց ռադիոյին, ապա դարձավ կնոջը և ասաց.

— «Ռենոյի ելույթը ինձ համոզեցրեց, որ Ֆրանսիան չի կարող պատերազմ սկսել Թուրքիայի դեմ։ Ես գիտեմ, որ Ֆրանսիայի ներկայիս կառավարությունը ոչ մի կերպ չի համաձայնի Թուրքիայի պահանջներին, որոնք ոչ միայն ոտնահարում են Ֆրանսիայի պատվի և արժանապատվության զգացումը, այլև ուղղակի վտանգ են ներկայացնում Ֆրանսիայի գոյության համար։ Ես ինքս էլ ֆրանսիացի եմ և ինձ համար ամենից թանկ է Ֆրանսիայի պատիվը։ Ես պատրաստ եմ ամեն զոհողության գնալ հանուն Ֆրանսիայի, բայց ես չեմ կարող ընդունել, որ Ֆրանսիան պատերազմ սկսի Թուրքիայի դեմ։ Ֆրանսիան չի կարող պատերազմ սկսել, որովհետև նրա ամենամեծ թշնամին՝ Գերմանիան, ամենամոտիկ դաշնակիցն է Թուրքիայի։ Եթե Ֆրանսիան պատերազմ սկսի Թուրքիայի դեմ, Գերմանիան կհարձակվի Ֆրանսիայի վրա, և Ֆրանսիան կկորցնի իր անկախությունը

Թեյային խանութի վարչ գյուղապետները

Ամեն մեր ընդ, որոնց ներկայ էինք մենք, ոչ մի ուրիշ ընտրություն այնքան ուշադրության չարժանացավ, որքան գյուղական խորհրդի ընտրությունը։ Ամեն մեկը կարծես զգում էր, որ այդ ընտրությունից է կախված իր ապագան, որ ահա այդ ընտրությունից հետո ինքն էլ կդառնա ինչ-որ մեկը, որ ինքն էլ կունենա իր ձայնը, իր կարծիքը, որ ինքն էլ կարող է ասել իր խոսքը։

— Մեր գյուղում ինչպիսի՞ գյուղապետ է պետք, — հարցրեց ինձ մի ծեր գյուղացի։

— Ես գիտեմ ինչպիսի՞ գյուղապետ է պետք, — պատասխանեցի ես։

— Ինչպիսի՞, ասա։

— Ես գիտեմ, որ գյուղապետը պետք է լինի ուշիմ, խելացի, ազնիվ, ուղիղ, ճշմարտասեր, ժողովրդի հոգսերը սրտին տանող, ժողովրդի հետ միասին ուրախանալու և տխրելու գիտցող, ժողովրդի հետ միասին ապրող, ժողովրդի հետ միասին մեռնող։

— Ես էլ գիտեմ, որ գյուղապետը պետք է լինի ուշիմ, խելացի, ազնիվ, ուղիղ, ճշմարտասեր, ժողովրդի հոգսերը սրտին տանող, ժողովրդի հետ միասին ուրախանալու և տխրելու գիտցող, ժողովրդի հետ միասին ապրող, ժողովրդի հետ միասին մեռնող, — կրկնեց ծերը։ — Բայց ինչո՞ւ ես ասում, որ ես էլ գիտեմ։ Ես գյուղացի չեմ, ես գյուղապետ չեմ, ես ոչ մի բանի հետ կապ չունեմ։

— Ես գիտեմ, որովհետև ես գիտեմ, — պատասխանեցի ես։

— Ես էլ գիտեմ, որովհետև ես գիտեմ, — կրկնեց ծերը։

Ես ուզում էի ասել, որ ես գիտեմ, որովհետև ես գիտեմ, որ ինքը գիտի, որովհետև ինքը գիտի

Ասոնց հետ ձերբակալուած են 8 Լեհեր, 2 Գերմանացիներ, 2 Իտալացիներ եւ մէկ ռուս: (ՀՄԲ.— Անունները զանց կ'առնենք): Բոլորն ալ վաղեմի չարագործներ են (սապկերգալը): Բոլոր ատուգումները կատարելէ վերջ, յայտնի եւ զազանի ոստիկաններ կոխելով անոնց յամախած պանդոկները ու արբանները, յայտնեցան ձերբակալել բոլորը մէկ: Կալանաւորներէն լեհ կին մը, Ենովա Փավլովիչ, 45 տարեկան, իր բնակարանին մէջ պահած էր աւելի քան 100.000 ֆրանք արժողութեամբ մուշտակներ, որոնք գողցուած էին մեծ վաճառատունէ մը:

Ազգային վիճակահանութեան պարգեւներ

Ազգ. պարգեւախաղի 5րդ շաբթին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի գիշեր, փէրիկէոյի մէջ: Հինգ միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 0.660.282 թիւը:

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 1 միլիոն ֆրանք: 1.424.405, 1.285.084, 0.405.664, 0.397.684:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 500.000 ֆրանք.— 0.520.886, 0.343.031, 0.440.436, 0.581.992, 0.591.442, 1.464.468:

29.628 վերջացող թիւերը չահեցան 100.000 ֆրանք:
49.902 վերջացող թիւերը չահեցան 80.000 ֆրանք:
08.922 վերջացող թիւերը չահեցան 80.000 ֆրանք:
82.078 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք:
41.741 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք:
5.282 վերջացող թիւերը չահեցան 20.000 ֆրանք:
5.430 վերջացող թիւերը չահեցան 20.000 ֆրանք:
1.168 վերջացող թիւերը չահեցան 20.000 ֆրանք:
4.643 վերջացող թիւերը չահեցան 20.000 ֆրանք:
459 վերջացող թիւերը չահեցան 10.000 ֆրանք:
515 վերջացող թիւերը չահեցան 5000 ֆրանք:
81 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք:
60 վերջացող թիւերը չահեցան 220 ֆրանք:
19 վերջացող թիւերը չահեցան 220 ֆրանք:
4 վերջացող թիւերը չահեցան 110 ֆրանք:

ՋԱՆԱՁԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ՏԻԱՐՊԱՔԸՐԻՆ (Տիգրանակերտ) կը հեռագրեն թէ ինքնաշարժ մը 300 մեթր բարձրութեամբ անդունդի մէջ գլորեցաւ եւ 17 բանուորներ մեռան:

ԻՏԱԼԻՈՑ ազգ. դրամը պաշտպանելու համար, երեքշաբթի օրէն ի վեր 20 առ հարիւր եղիպտացուրէն, բրինձ կամ ուրիշ նիւթեր կը խառնեն ալիւրին (նախապէս կը խառնէին միայն 10 առ հարիւր): Այս առթիւ իտալական թերթերը կը հերքեն այն գրոյցները թէ երկիրը հացի նեղութիւն պիտի կրէ եւ ազած անօրինութիւնը կը վերագրեն տնտեսական հաշիւներու: Միւս կողմէ, կը դրեն թէ նոր հացերը աւելի անդազար են եւ համեղ:

240 — 300 ՀՈԳԻ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ եւ 1000 հոգի վիրաւորուեցան, անգլիական նաւ մըն ընկղմեցաւ, իբրեւ հետեւանք օդանաւային ռմբակոծութեան մը՝ Ալիքանթէի առջեւ (Սպանիա): Ցարձակողները ազգայնականներն էին:

ՊԵՏԱԿԱՆ պաշտօնեաներու մութիւնը նորէն յաւելում պահանջեց, ապրուստի աղութեան հետեւանքով:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ առեն պատրաստ դտնուելու համար, անգլիական կառավարութիւնը որոշեց ոչ միայն պարէնի չափաբաններ հաստատել, այլեւ փոխադրանաւերու ցանց մը ստեղծել նաւային դլխաւոր ճամբաներուն վրայ: Կարգ մը հին զրահաւորներ պիտի գործածուին օդանաւերու դէմ կռուելու:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻԿ Հայ Սպայից Միութիւնը կը ծանուցանէ թէ 29 Մայիս, Կիրակի օր Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 Ռիւ Ժան Կուժօն, տեղի կ'ունենայ հոդեհանդիստ - պատարագ Հայաստանի Հանրապետութեան սպարապետ Նազարբէկեանի հիչատակին նաեւ Սարդարապատի, Բաշ Ապարանի, Ղարաքիլիսէի եւ ընդհանուր պատերազմի միջոցին զանազան ճակատներու վրայ ինկած բոլոր հայ սպաներուն, զինուորներու եւ կամաւորներու սրբազան յիչատակին: Պատարագ՝ ժամը 10, հոդեհանդիստ՝ ժամը 11.30ին:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Գիւլխանդանեան եւ Բէկզադեան ընտանիքները յայտնում են իրենց խորին ցաւակցութիւնը իրենց մտերիմ բարեկամ ԲԱՐՇԻՆԿ ՄԻՒՍՑԵԼ ՄԱՆԴԻՆԵԱՆԻ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցած է Լոկառնոյում (Զուիցերիա):

ՔՈՒՇԱՏԵՍՐ

ԱԶԳԱՑԻՆ ՄԵԾ ԲԱՐԵՐԱՐ Մկրտիչ Սանասարեանի, կտակակատար Կարապետ Եզեանցի, Սանասարեան տեսուչներու, ուսուցիչներու եւ Ճեմարանական աշակերտներու յիշատակին հոդեհանդիստ պիտի կատարուի՝ Կիրակի օր, 29 Մայիս, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Կոնսուլի Մասնաճիւղին Ընդհ. ժողովը 29 Մայիս, Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, սովորական վայրը: Կարեւոր օրակարգ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Gaspard Lafayette, après Garibaldi

Le Gérant : M. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17 Rue Damesme — PARIS (13e)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՄԱՅԻՍ 28»

ԳԵՂԱՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Հ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹԻ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՆՕՔ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի:

Ապսպրանքները կանխիկ:

Գինն՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 սէնթ: Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France:

ՂԱՐԱԲԱՂ-ԶԱՆԳԵԶՈՒՐ Հայրենակց. Միութիւնը կազմակերպում է Կիրակի, Մայիս 29ին, երեկոյեան ժամը 9ին
8 Rue Jean Goujon սրահում
ՄԳՈՒՀԱՆԴԻՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԽՈՐԷՆ Ա.ի
մահուան առիթով: Բանախօսելու հրաւիրուած է Պրօֆ. ԱԴՈՆՑ:

Տարեկան դասական համերգ

Սէնլուի Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան, Կ. Պոլսի անուանիներու եւ «Մասիս» մարզական միութեան կողմէ: 29 Մայիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Պ. Լեւոն Եօթնեղբայրեանի ազարակին մէջ:

ԽՆԴՈՑՔ

Իսի լէ Մուլինոյի Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան կողմէ 29 Մայիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Երմիտաժ» սրահին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս:
Կը խօսի Դնդ. ՏԻԳՐԱՆ ԲԱԶԴԱՍԱՐԵԱՆ
երգ., արտասանութիւն եւ նուագ: Մուտքը ազատ է:
Ճոխ սիւֆէ ժողովրդական գինիներով:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱՒՈՒՆՊի «Ալրամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 27 Մայիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Գուա-Քոլոնպի կայարանին մօտակայ ճաշնօճառաւատեղին:

ՇԱՎԻԼԻի «Արդուեհան» խումբի ժողովը 29 Մայիս, Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

Գաւառ

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆԻ «Անտօք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 29 Մայիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Դուրեան» գրադարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Անհրաժեշտ ներկայութիւն:

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը 28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿՂ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

28 ՄԱՅԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, ԺԱՄԸ 8ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ
PETIT JOURNALի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 21 Rue Cadet, ՄԷՔՐՕ Cadet
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Ա.Լ. ԽԱՏԻՄԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ. ՃԻՒՄՔԻՆ ԿՈՏԸՐ**
(Ծերակուտական, նախկին նախարար)
Պ. ՃՕՐՃ ՓԻՔՕ (ԴԵՍՊԱՆ, ՆԱԽԿԻՆ ՄԱՐԶՊԱՆ ԼՈՒԻՈՅ)
ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ **Պ. ՊԼՈՆՈՒՍ Տ'ՕԶԱԻ, Ա. ՋԵՄԱԼԵԱՆ,**
ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ԵՒ ՇԱՆՕԹ ԴԱՐՁԻՉՆԵՐ:
ՆԵՐԿԱՅ Կ'ԸԼՆԱՆ **Պ. ՔՈՒՐՆԻԷ,** (ՖՌ. ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ԼԻԿԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ) ԵՒ ԸՆԴՀ. ՔԱՐՏ. **ՍԲՐԱՃ ՄԻԻԼԷՐ** ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՕՏԱՐ ՀԻՒՐԵՐ:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Տիկ. ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ (երգ), Պ. Ս. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ (երգ), Օր. ՌԱՆՃԻԼԵԱՆ (արտասանութիւն), ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը, գեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱ ՊԱՐԹԻԼԵԱՆի: Եւրոպական պարեր կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ: Ճազ, Թոմպոլա, պիւֆէ: Մուտք 6 ֆրանք:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆ Կ.Թ. **ԱՅՎԱԶԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժին.— դաշնակ, ջութակ կ'երգեն՝ Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, ընկ. ԱՐԱՄ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ, Պ. ՂԱԶԱՐ ՄԻՔԱԷԼԵԱՆ: Կ'արտասանեն՝ Օր. ՀԱՃԻ ՊՕՂՈՍԵԱՆ, ընկերներ ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ, եւ ԼԵՒՈՆ ԱԼԷՄԵԱՆ: Կովկասեան պար, Պ. ՅԱԿՈԲ ՍՈՖԵԱՆի կողմէ: Ծախքերու մասնակցութեան համար 0.45 ֆր.:

Հանդէսէն վերջ խնջոյք մինչեւ լոյս, Յոյներու սրահին մէջ, 5 Rue Bonnefoi:

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, Կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, Ֆուայէ տը Թէաթրի վերնայարկի սրահին մէջ:
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**
Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի ՋՈՒՄԻ «Արաքս» երգչախումբը գեկավարութեամբ Պ. Յ. ՋՕՐԹԵԱՆի: Պիտի երգեն Տիկին Վ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւ Օր. Ե. ԵՂԻԿԵԱՆ:

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— Յետաձգուած է:

×

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ. 29 Մայիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ:
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
Գեղարուեստական բաժին, երգ., նուագ. արտասանութիւն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9.30ին
«Գօլիզէ»ի շքեղ սրահին մէջ, 221 Պուլվար Տիւկոմիէ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
Նիւթ՝ «Հայաստան երէկ, այսօր եւ վաղը»:
Դասերու մասնակցութեան համար 2 ֆր.:

Դարձնական հանդէս

Փոն տը Շէրիւիի եւ Հ. Ազգ. Միութեան կողմէ, 6 Յունիս, երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին սինեմա Վաթիէթէի մէջ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՄՐՃԻՒՐ ԻՐ ԲԱՅՆԻՆ ՄԷՋ

ՀԵՂԻՆԱԿ Ա. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ
Ցառաջաբան՝ ԼԵՒՈՆ Կ. ԿԵՐՏԱՆԷ

Մտուար հատոր մը, որ հիւթեղ եւ զուարթ պատմութիւններով կուտայ հետաքրքրական նկարագրութիւնը Հայոց Հայրիկի առաջնորդութեան շրջանին (1879 — 1886) վանի տիպարներուն, կարեւոր դէմքերուն եւ անցքերուն եւ անոնց ընդմէջէն լոյս կը բերէ Վասպուրականի Արծիւի դէմքին մեծութիւնը:

Գինն՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ 15 ֆրանք, մնացեալ երկիրներ 60 սէնթ: Դիմել հեղինակին, 17, Rue de l'Arrivée, Enghien - les - Bains, (S. et O.) France, «Ապագայ»ի խմբագրատունը 4, Rue Saulnier, Paris (9) եւ Հ. Սամուէլի գրատունը՝ 51, Rue Mr. le Prince. Paris (5):

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՌ ՏԻ ՆՈՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Գաւառները ժամադրութեամբ:

Maison de la Mutualité
24, Rue St. Victor — Métro: Maubert-Mutualité
Կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին
ԼԵՊԼԵՊԻՃԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՏԻԳ. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆԻ Մենդ. հարիւրամեակին առթիւ
ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ԵԼԷՄՉԵԱՆի

ՍԱՆՍԱՐ ՔԱՄԷՐ ՁԱՆ ԵԱՂԱՆ
Դերակատարներ.— Պ. Ա. ԳՄԲԼԵԹԵԱՆ (Հօր Հօր աղա), Օր. Ա. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ (Ֆաթմէ), Պ. Ժ. ՄԱՐԻԿԵԱՆ (Խուրչիա պէյ), Տիկին Ն. ՓՈՒՃԵԱՆ (Գամէր), Պ. Ժ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ (Սանասար Հասան), Պ. Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ (Ձինկէօղ), Պ. Գ. ԼԱՔՔԱ (Ձան եաղան), Տիկ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ (Սաֆիէ), Ա. ԵԱՏԻԿԵԱՐԵԱՆ (Հայրաթ երգան), Կ. ԹԱԳՄԱՃԵԱՆ (Պօսթանճը պաչը):
ԵՐԳԱՀՈՒՄՔ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՀՈՒՄՔ **60** ՀՈԳԻ
Տեղերը կանխաւ ապահովելու համար դիմել, գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Tél. Danton 88-65:
Maison Hratchian, 6 Rue Lamartine. Tél. Trudaine 43-19. եւ կազմ. կեդրոնատեղին՝ M. H. Bayan, 26 Rue Troyon, Sèvres (S. et O. Tél. Observatoire 18-28: ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 25—20—15—10 եւ 8 ֆր.:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ÜN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI
40°
DUZE
Véritable Anisette Orientale
ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازمیدن ممول خالص راقی
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ իսպառօդէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը, ձգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները չուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անարատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:
Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille:

Maison ALEXANIAN
ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ ՏՕՒՆ
10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux
7 Rue du Pourtour, Meudon
Téléphone Michelet 28—79
Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆՔԱԾՈՒԽՆԵՐ եւ ԱԾՈՒԽ, մատչելի գիներով:
Արագ սպասարկութիւն:
Ապրանքներու փոխադրութիւն, կահկարասիներու փոխադրութիւն՝ ժամնապար կառքով: Չափաւոր գին:

Tailleur de ST. BERNARD
Pour Hommes et Dammes
H. GULBOLIAN
64 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris(18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէջբօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ մէկ ձեռք հագուստի համար մինչեւ Յուլիս 14:
ՄՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՃԱՌԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ.
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ,— Հագուստ (երկու փորձով) սկսեալ 350—450 ֆր.էն: Նուէր կը տրուի մէկ ֆրանքէդի տաբատ կամ կոշիկ: 450 ֆր.է վեր հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի Հայկուհի Կիւլպէնկեանի արհեստանոցին մէկ պատրաստուած, գաբէնեան յատուկ, արժէքաւոր ժուշտակ վզնոց մը: Ներկայանալ «Ցառայի» կտրօնով: Վերոյիշեալ նուէրներէն չեն օգտուիր մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները եւ երիտասարդուհիները որոնք չեն ուզեր խօսիլ ֆրանսերէն: չեն կրնար գրել իրենց անունները մայրենի լեզուով:
Բաց է Կիրակի մինչեւ կէսօր

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
28
ՄԱՅԻՍ
SAMEDI
28 MAI
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3742

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՖՐԱՆՍԱ ԻՐ ՔՐԱԾԻՆ ՊԱՏԻԺԸ ՊԻՏԻ ՔԱՇԷ»

Խորագիրն է այս գրութեան մը, որ հրատարակուած է Թուրքիոյ «Թան»ի մէջ, Մ. Զէքէրիա ստորագրութեամբ։

Կ'արժէ ամփոփել,— Թուրք հրապարակագիրին կարծիքով, Ֆրանսա «մինչեւ երեք տարի առաջ Եւրոպայի ամէնէն զօրաւոր պետութիւնն էր», իսկ այսօր «ստիպուած է ապրիլ իրրեւ ուրիշ պետութեանց պոչը եւ կորսնցնել իր առաջնակարգ դիրքը աշխարհի մէջ» (21 *մայիս*)։

— « Ֆրանսա իր նեղմտութեան, սխալ մտածողութեան եւ անյէտ փառասիրութեան պատիժը պիտի կրէ։

... Դարձեալ իրրեւ պատիժ նոյն նեղմտութեան, սխալ մտածողութեան եւ իր աշխարհակալ կիրքին, ան այսօր կորսնցուցած է նաեւ թուրք բարեկամութիւնը։

Ֆրանսա ի՞նչ գործ ունի Հաթայի մէջ (Սանճաք)։ Հոս ֆրանսական հող չէ, հոս գաղթավայր չէ։ Ինքն ալ խոստովանած եւ ընդունած է որ իրաւունք չունի հոս նստելու։ Դեռ 1921ին, Ֆրանքլէն Պույեօն չէ՞ր ճանչցած Թուրքերու իրաւունքը այս հողերուն վրայ։

Ֆրանսա տակաւին ինչո՞ւ կը պնդէ մնալ իրեն օտար այս հողերուն մէջ այն պահուն, ուր հազարումէկ դժուարութեանց կը բախի, ներքին թէ արտաքին։ *Բայց այս անգամ ալ իր այս նեղմտութեան պատիժը պիտի կրէ։ Եւ հեռու չէ այն օրը երբ պիտի կրէ այս պատիժը* »։

Թերթին խմբագրապետն ալ, Ահմէտ Էմին Եալման, նոյն լեզուն կը գործածէ, աւելի դիւանագիտութեամբ, պահանջելով որ «պաշտօնական Ֆրանսան բացորոշապէս յայտնէ իր իսկական դոյնը»։

Ուրիշ թերթ մը, հռչակաւոր «Ճիւմհուրիյէթ»ը իր խմբագրականի քառատողերին բերնով կ'ազդարարէ թէ «Ֆրանսա միայն Հիթլերի լեզուէն կը հասկնայ»։

— « Այս ընթացքով Ֆրանսա պիտի ստիպէ Թուրքիան որ Գերմանիոյ պէս խօսի »։

Երրորդ թերթ մը, «Սօն Փոստա», կը յոխորտայ նախկին ԽԱՀհատականի մը ստորագրութեան տակ (Միւհիէտտին Պիրկէն).

— « Թուրքերը, ինչպէս ասկէ առաջ Տաւրոս լեռներէն ալելով դուրս հանեցին անոնք որ առանց ամչնալու գրաւած էին ուրիշներու երկիրները — իրրեւ թէ իրենց հօրը ապրանքը ըլլար — այնպէս ալ ի հարկին կրնան մաբրագործել Ամանոսի լեռները»։

Ու վերջապէս, չորրորդ ձայն մը, (Եուսուֆ Զիա, «Եէնի Սապահ»).

— « Հաթայը թող անհոգ ըլլայ։ Պէյրութի ռատիոյի բերնէն արձակուած լորձունքները չեն կրնար հասնիլ նոյնիսկ Աթաթիւրքի մոյկերուն վրայ չորցած Սաֆարիայի եգերքի ցեխերուն »։

Այս խմբագրականներուն հետ կարդացէք դիմացի լուրերը,— Հազարաւոր Թուրքեր դէպի Սանճաք.— Բազմաթիւ սպաներ բազմաթիւ տարազով.— Սուրիոյ Հայերը կը զինեն եւ Հաթայ կը զրկեն.— Փարիզէն Դաշնակցականներ փոխադրուած են Սանճաք։ Եւայլն։

Ուրեմն, չատ ծանր է կացութիւնը Սանճաքին մէջ, թէ՛ ֆրանսական եւ թէ՛ Թրքական տեսակէտով։

Ծանր է մանաւանդ անոր համար որ, յուլիս 15ի ընտրութեանց համար կատարուած նախապատրաստական աշխատանքները, հարցմանքներու արձանագրութիւնը արդէն խորտակած է Թրքական «ինծամտանութեան» առասպելը։ (Հեղափրը հաղորդելով արձանագրութեանց արդիւնքը, 47 առ հարիւր կը հաշուէր Ազգային Ուժերի եւ Գրըքխանի Թուրքերուն համեմատութիւնը, իսկ ոչ-Թուրքերու թիւը՝ 53 առ հարիւր (Արաբ, Ալեւի, Հայ եւն.)։

Դուշակութիւններ չկորձենք, իմանալու համար այս կացութեան ելքը։

Արդէն իսկ արիւն կը հոսի Թրքական Թերթերու բերնէն։ Տակաւին երէկ էր որ հեռագիրը կը հաղորդէր թէ Թրքական հրոսակխումբ մը յարձակում գործելով գիւղի մը վրայ, սպաննած է չորս հոգի եւ բոցերուն մէջ վառած՝ չէյխի մը տասը տարեկան տղան։

Այս դէպքը պատահած է Ալէքսանտրէթի շրջանին մէջ, ուր Թուրքերը այնքան զօրաւոր չեն։ Դիւրին է նախատեսել թէ ինչեր կրնան պատահիլ Անտիոքի մէջ, որուն վրայ դրած են Թուրքերը իրենց ամբողջ յոյսը, ընտրական յաղթանակ մը ապահովելու համար։

Իր՛նչ խօսք որ կացութեան ելքը մեծապէս կախում ունի Ֆրանսայի բռնելիք դիրքէն։

« Ֆրանսա իր պատիժը պիտի կրէ», կ'ազդարարեն Թուրք Թերթերը։

Իրականին մէջ, իր սկզբնական մեղքն է որ կը քաւէ Ֆրանսան,— Ֆրանքլէն-Պույեօն-Պոխան կարճատես քաղաքականութեան մեղքը (1921)։

Արդարեւ, չատ սուղի նստաւ այդ պատմական վրիպումը, Կիլիկիոյ պարպումէն մինչեւ Սանճաքի մասին ստորագրուած առաձգական համաձայնութիւնը, յանգելով այսօրուան թնճուկին։

Թուրքերը չատ վարպետ են, պատեհութիւններէն օգտուելու համար։ Եւ զօրաւոր պատեհութիւններ կը տեսնեն այսօր, երբ Ֆրանսան խրած՝ ներքին եւ արտաքին հոգերու մէջ, կը զգուշանայ նորանոր բարդութիւններէ։

Եւ սակայն, մահացու հարուած մը կրած պիտի ըլլար Ֆրանսայի վարկը՝ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ, եթէ Փարիզ որ եւ է տակտիւնի կամ վարանում ցուցնէր Ալէքսանտրէթի հարցին առթիւ։

Թուրքերը չեն ծածկեր իրենց ախորժակները, անյապ եւ ապրիւնածաբար։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՋԱՐԱՒՈՐ ԹՒՒՐՔԵՐ ԴԷՊԻ ՍԱՆՃԱՔ

Բազմաթիւ սպաներ խաղախցիկ տարազով

Պէյրութէն կը հաղորդեն Լոնտոնի թերթերուն.—

Թուրքերու ներխուժումը դէպի Ալէքսանտրէթի Սանճաքը կը չարունակուի։ Ընտրութիւնները պիտի կատարուին յուլիս 15ին։ Ընտրական պայքարը եւ ընտրողներու արձանագրութիւնը՝ Ազգաժողովի մէկ պատուիրակին կողմէ՝ մեծ զայրոյթ պատճառած են։ Թուրքերը կ'ուզեն իրենց աչքին տակ պահել Սուրիան ու Լիբանանը։ Անոնց կարծիքով Սանճաքին ընտրութիւնները կեն - սական են իրենց դէպի հարաւ յառաջխաղացութեան համար եւ անուղղակի կ'ազդեն Մօտաւոր Արեւելքի եւ Եւրոպայի ամբողջ քաղաքական կացութեան վրայ։

Բազմաթիւ թուրք սպաներ կը գտնուին Թուրքիայէն եկած հազարաւոր Թուրքերուն մէջ, խաղախցիկ հագուստներով, թէեւ մօտ հազար հոգի դիմում կատարած են, ընտրական ցանկերու մէջ արձանագրուելու համար։

Ֆրանսացիները զօրացուցած են Հալէպի պահակազօրքը։ Սենեկալցիներու վաշտ մը պատրաստ է Անտիոք երթալու, երբ նոր խռովութիւններ ծագին։

Թուրք թերթեր կը չարունակեն զգուշ...

Թուրք թերթերը կը գրեն, «Ֆրանսա պատերազմի կը պատրաստուի» խորագրով (21 մայիս).—

Կը տեղեկացուի թէ Հաթայի (Սանճաք) Ֆրանսացի պաշտօնեաները ինք - նաշարժով Թուրքիոյ եւ Հաթայի սահմաններուն մօտերը կարգ մը դիւղեր չրջեցան, ինչպէս նաեւ Հաթայէն ոչ չատ հեռու սուրիական սահմանային դիւղեր, եւ ձիերուն, լուծի կենդանիներուն, կին եւ այր բնակչութեան թիւերը արձանագրեցին եւ զինք գործածելու կարող մարդոց անունները նշանակելով պատերազմի մը պարագային իւրաքանչիւր դիւղի զինուոր պատսպարելու կարողութիւնը ճշդեցին։

Միւս կողմէ կը տեղեկանանք թէ Ֆրանսական ջոկատ մը Թուրքեւսուրիական սահմանագլուխին վրայ, Մէյտանը էքսպէրի երկաթէ կամուրջը քննելով, կամուրջին տակ ուժանակ դրաւ։

**** Աթաթիւրք, որ վերջերս Մերսին գացած էր, ծովային պտոյտ մը կատարեց նաւահանգիստին առջեւ։ Ցետոյ Սէլէֆքէ (Սելեւկիա) դնաց ինքնաշարժով, չհանդիպելով ընդունելութիւն դոնելով ամէն տեղ։*

**** Թրքական մամուլը կը շարունակէ զրդռիչ հրատարակութիւններ կատարել Սանճաքի դէպքերու մասին։ Խորագիրներն անգամ չատ պերճախօս են.— «Ֆրանսա պէտք է յայտնէ իր իրական գոյնը» (Թուրքերէն «Թան»).— «Ֆրանսա իր պատիժը պիտի կրէ» (Նոյն Թերթին մէջ).— «Ան (Ֆրանսա միայն Հիթլերի լեզուէն կը հասկնայ» (Ճիւմհուրիյէթ).— «Հաթայ իր ազատութեան եւ անկախութեան պիտի հասնի» (Սօն Փոստա).— «Սամսոն - Մերսին» (Եէնի Սապահ) եւն.։*

«Սուրիոյ Հայերը կը զինեն եւ Հաթայ կը զրկեն»

Թուրքերէն Թան կը գրէ այս խորագրին տակ.—

Կ'իմանանք թէ, Դամասկոսի կալուածահամարի մէջ երկրաշարժի Փանոս Փէլթէքեան տեղեկատու դիւանի թելագրանքով հարիւրաւոր Հայերու Նոյան ոսկի տալով Իսքէնտէրուն (Ալէքսանտրէթ) կը զրկէ։

Փանոս Փէլթէքեանի չրջանակներէն քաղուած լուրերու համաձայն, այս Հայերուն դէնք եւ փամփուշտ կը տրուի եւ իրենք վտանգաւոր խաղ մը կը մղուին։ Այդ խաղն ալ սա է.— Երբ Անթաքիոյ (Անտիոք) չրջանին մէջ կատարուած քննութեան եւ արձանագրութեան գործն ալ անյաջողութեան մատնուի, այս խեղճ Հայերը պիտի սկսին դէպքեր առաջ բերել եւ «Թուրքերը Հայերը կը սպաննեն» աղաղակելով, պիտի չնորհ քրիստոնեայ աշխարհին նախապաշարումները զրգռել։

Այնպէս կ'ըսուի թէ այս սադրանքներուն հետ կարգ մը պաշտօնական չրջանակներ ալ կապ ունին։

«Փարիզէն Դաշնակցականներ փոխադրուած են Սանճաք»

« Ճիւմհուրիյէթ» կը գրէ (20 մայիս).— .....

Հաթայէն եկած վերջին լուրերը ցոյց կուտան թէ Սուրիոյ ամէն կողմերէն «քամիոն»ներով մարդ կը բերուի հոն, որպէսզի հակաթուրք բազմութիւն մը դոյացուի ընտրութեան գործին մէջ։ Ընտրութեանց սկիզբը, Ֆրանսա Պէյրութէն Հաթայ բերած էր արկածախնդիր Դաշնակցականներէն 7 հոգի։ Վերջին 2—3 օրուան մէջ անոնց թիւը 127ը անցած է։ Անոնց մէջ վտանգաւոր եւ յատկապէս Փարիզէն բերուած անձեր ալ կան։ Ահուդողի մատնուած Հայերուն բերանը չի բացուիր։

Միւս կողմէ հրոսակները Չէրքէզներու, էթի Թուրքերու եւ նոյնիսկ Սիւննի Թուրքերու դէմ կը գործեն։ Ազգաժողովի ցանձնաժողովին անդամները դրեթէ բանտարկուածի պէս են իրենց սենեակներուն մէջ։

Ցանուն քաղաքակիրթ Ֆրանսայի գործուած վայրագութեանց դէմ մեր կառավարութեան բռնելիք ընթացքին կը սպասէ ազգը։ Հոն ժողովուրդին ապահովութիւնը ընտրութեան ապօրինութիւնը բարեկարգելէ աւելի տիպղոսական գոյն մը առած է։

**** Ուրիշ թուրք թերթ մը կը պատմէ.—*

Սուրիոյ զանազան կողմերէն բերուած ոչ-Թուրք տարրերը խմբովին կ'առաջնորդուին ընտրական վայրերը։ Եւ կարծես թէ բաւարար չըլլային այն յոռի վերաբերմունքները զոր Ֆրանսական ոստիկան ղինուորները կը գործեն Թրքաբնակ գիւղերու մէջ, հոն կը ղրկուին յեղուզակներ որ կը ծեծեն Թուրքերն ու Ալեւիները, կը գողնան անոնց դրամը, կը գրաւեն անոնց ուտելիքները եւ մինչեւ իսկ անոնց տուները կը մտնեն։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐԷՆ ԾԱՆՐԱԿՇԻՌ ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՆԵՐԸ "ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԹՆԱՄԻ,,

Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրավտա» Մայիս 22ի թիւին մէջ մտահոգութիւն կը յայտնէ Հայաստանի դէպքերու մասին։ Կ'ըսէ թէ բոլոր նոր քարտուղարները որոնք նշանակուած էին կուսակցական կոմիտէներու մէջ, ներքին գործավարութեան դիտութեամբ, հռչակուած են ժողովուրդի թշնամիներ։ Այս առթիւ կը մեղադրուի նաեւ Կեդր. Կոմիտէի ընդհ. քարտուղար Ցարութիւնեանը որ արթուն դանուած չըլլալով, թոյլ տուած է որ իր չրջապատին մէջ սպրդի օտար պետութեան մը հաշուին գործող լրտես մը։

Կը սպասենք մանրամասնութեանց։

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ ՊԱՏԳՄ. ԺՈՂՈՎԸ

Հինգչաբթի կէս օրին տեղի ունեցաւ Կապոյտ Խաչի Թ. պատգմ. ժողովին բացումը՝ Բարեգործականի տան մէջ, մասնակցութեամբ բազմաթիւ պատգամաւորներու, (27ը վճռական ձայնով)։ Այս առթիւ կարդացուած զեկուցումները կը հաստատեն թէ կազմակերպութիւնը բոլորած է արդիւնաւէտ չրջան մը, թէ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս։

Պատգմ. ժողովը կը վերջանայ այսօր, չաբաթ։ Կիրակի օր թէյասեղան մը սարքուած է, ի պատիւ պատգամաւոր տիկիններուն եւ օրիորդներուն։

ՄԱՅԻՍ 28Ի ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱՅՍՕՐ, ՇԱԲԱԹ, ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ, «ՓԸՊԻ ԺՈՒՐՆԱԼ»Ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ՝ ԱՅՍ ԳԻՇԵՐ, Գ. ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ՝ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ, ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ։

Մանրամասնութիւնները կարդալ չորրորդ էջ։

« ՅԱՌԱՋ »ի ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒՐ ամբողջովին յատկացուած է Մայիս 28ի։ Հ. Ց. Դ. Կեդր. Կոմիտէն առանձին գրքոյկ մըն ալ հրատարակած ըլլալով, «ՄԱՅԻՍ 28», «Ցառաջ» կը հրատարակուի սովորական ծաւալով։ Ուստի կարգ մը յօդուածներ պիտի տպուին յաջորդաբար, յառաջիկայ չաբթուան ընթացքին։

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՑԱՑԱԾ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

Միայն Թ. Միութիւնը ժխտական դիրք բռնեց

Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը հինգչաբթի օր նիստ դումարելով, յայտնեցաւ համաձայնութեան մը յանգիլ, Սպանիոյ օտար ռազմիկները աստիճանաբար ետ կանչելու համար։

Համաձայնութեան դլխաւոր կէտերն են.— 1. Աստիճանաբար ետ քաչել օտար ռազմիկները։ 2. Փակել Ֆրանսայի եւ Փորթուկալի սահմանագլուխները։ 3. Ճանչնալ Զօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգամանքը։

Ֆրանսա, Իտալիա եւ Գերմանիա առանց վերապահութեան հաւանութիւն յայտնեցին այս ծրագրին, զոր առաջարկած էր Անգլիա, անցեալ հոկտեմբերին։ Միայն Թ. Միութիւնը ժխտական դիրք բռնեց, համաձայնելով հանդերձ օտար ռազմիկներու յետս կոչման որոշումին։ «Ինսպան Մայոքի Մոսկուա կանչուած ըլլալով, խորհրդային տեսակէտը կը պաշտպանէր իր փոխանորդը)։

Ժողովը տեւեց չորս ժամ։ Ցետոյ Նախագահը, Լորտ Փլիմութ, խնդրեց խորհրդային պատուիրակէն խորհրդակցիլ իր կառավարութեան հետ, որպէսզի կարելի ըլլայ գործադրել ծրագիրը, երբ ճարուի անհրաժեշտ դումարը, 10 միլիոն տոլար։ Ցանձնաժողովին եւմտական մասնախումբը նիստ պիտի դումարէ յառաջիկայ չաբթու, նիւթական միջոցներ ճարելու համար։ Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա իրենց բաժինը վճարած են մինչեւ Մայիս 8։ Իտալիա եւ Գերմանիա եւս խոստացած են վճարել։

Թ. Միութիւնը մերժեց ընդունիլ բրիտանական ծրագրին կարգ մը կէտերը, մասնաւորապէս պատերազմիկի հանգամանքին ճանչումը, սահմանագլուխներու փակումը եւ նաւային հսկողութեան խստացումը։ Այժմ կը սպասուի Մոսկուայի վերջնական պատասխանին։ Օտար ռազմիկները ետ պիտի կանչուին հետեւեալ ձեւով.— Մասնաւոր յանձնախումբեր պիտի նշանակուին յառաջիկայ չաբթու, հսկելու համար յետս կոչման գործողութեանց վրայ։ Ցանձնախումբերէն մէկը պիտի արձանագրէ Զօր. Ֆրանքոյի բանակին մէջ դտնուած օտար կամաւորները, միւսը՝ հանրապետական բանակին մէջ պիտի կատարէ նոյն գործողութիւնը։ Ցետոյ պիտի սկսի 10.000 կամաւորներու յետս կոչումը այն կողմէն որ ամէնէն քիչ օտար ռազմիկ ունի։ Ցետս կոչումը համեմատաբար աւելի բազմաթիւ պիտի ըլլայ այն բանակին մէջ ուր չատ են օտար ռազմիկները։ Այսպէս, եթէ քննիչները հաստատեն որ Զօր. Ֆրանքօ երեք անգամ աւելի կամաւորներ ունի, 10.000 հոգի ետ պիտի կանչուի հանրապետական բանակէն, 30.000 ալազգայնական բանակէն։ Երբ առաջին կարաւանները Սպանիայէն դուրս ելլեն, միջազգային յանձնախումբին հսկողութեան տակ, պիտի հաստատուի Զօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգամանքը։ Այնուհետեւ յետս կոչումները պիտի չարունակուին քսան օրը անգամ մը, միչտ նկատի առնելով իւրաքանչիւր կողմին համեմատական թիւը։ Ցետս կոչումի բոլոր գործողութիւնները պիտի կատարուին չորս դասակարգի վրայ,— բանակ, նաւատորմ, օդատորմիղ եւ քաղաքացիներ։

Համաձայնութիւնը դիւրացաւ երբ Ֆրանսա պատրաստակամութիւն յայտնեց փակելու սահմանագլուխը, երկու միջազգային մասնախումբերու անուանումէն 15 օր վերջը։ Նախապէս Ֆրանսա կը մերժէր ընդունիլ սահմանային հսկողութիւնը, մինչեւ որ կամաւորներու յետս կոչումը իրագէս չսկսէր։ Այդ մերժումն էր որ առաջին անգամ ջուրը ձգեց բրիտանական ծրագիրը։ Ներկայ համաձայնութեամբ, Ֆրանսա իրեն կը վերապահէ սահմանագլուխը վերաբանալու իրաւունքը, եթէ յետս կոչումը սկսած չըլլայ երկու մասնախումբերուն գործի ձեռնարկելէն 30 օր վերջը։

Եթէ ծրագիրը ամբողջութեամբ գործադրուի, ինքնին ի զօրու կը դառնայ անգլեւիտալական համաձայնութիւնը եւ կը դիւրանայ Ֆրանքեւիտալական բանակցութեանց վերսկսումը։

ՏԻԳՐԱՆ ՉԱՒՒՀԱՃԵԱՆ

Բ. ՄԱՍ

ՎԱՐՊԵՏԸ ՊՕԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Կ'ըսեն թէ խօսելու համար հեղինակի մը կամ արուեստագէտի մը մասին՝ պէտք է ճանչցած ըլլալ անոր ծննդավայրը: Կարծեմ չափազանցութիւն պիտի չըլլայ աւելցնել թէ՝ ծննդավայրէն զատ պէտք է ճանչցած ըլլալ հեղինակին անցած գացած վայրերը: Բարեբախտաբար կը ճանչնամ բոլոր վայրերը՝ ուրկէ անցած է Զուհաճեան.— Պոլիսը, Իտալիան, Գահիրէն ու Փարիզը:

Պետրոս Ադամեանի երազն էր Շէյքսփիրի հայրենիքին մէջ ներկայացնել իր Համլէթը ու Զուհաճեանիերկար տարիներու փափաքն էր անցնիլ Փարիզ ու այնտեղ բեմադրել իր երդախաղերը, մանաւանդ վերջին գործը՝ «Զէմիրէ»ն, որ օպէրէթ չէր այլ օպերա - բոմիք:

Ինչպէս ըսինք, «Զէմիրէ»ի բուն բեմադրին հեղինակն էր Տիգրան Չալէմճեանը, զոր ճանչցած եմ պատանեկութեանս օրերուն եւ յաճախ խօսած Զուհաճեանի եւ ուրիշներու մասին: Տիգրան Չալէմճեան մտերիմ ու անդաւաճան բարեկամներէն մէկն է եղած վարպետին: Ցիշենք նաեւ երգահանին մէս բարեկամները՝ Սմբատ Քէսկեճեան, Գ. Ապտուլլահ, Թոմաս Թէրզեան, Թ. Նալեան, Գ. Ռշտունի, Ցովհ. Աճէմեան եւ Ֆաչիկ Փափազեան:

Տիգրան Չալէմճեան կ'ըսէր.

— «Զուհաճեանի մէկ աչքը դուրսն էր: Զախորդութեան օրերուն երկու աչքերն ալ դուրսը կ'ըլլային: 1873ին, մեկնած ենք միասին Վիէննա: Այն - տեղ հանդիպեցաւ չհամութիւններու եւ փնտռեց Պոլիսը: Մեր զրպարտութիւն զրամը չհալած զարճանք Պոլիս: Պէտք էր մնալ ու պայքարիլ, ճամբայ մը բանալու համար իր գործերուն յաջողութեան: Ու անկուտի մնալ անկարելի էր, օտար քաղաքի մը մէջ, ուր ստիպուած էինք պահել մեր դիրքը կամ անմիջապէս հեռանալ: Զուհաճեան ամենէ բարեկամ մըն էր: Աւուեստագէտ էր իր խառնուածքով:

1884ին Ս. Պէնլեանի մեծ օպէրէթի խումբով մեկնեցաւ Գահիրէ, ապրելով փառաւոր օրեր:

Փարիզը մագնիսի հանքի մը պէս կը քաշէր զինքը:

Իմ հեղինակած «Զէմիրէ»ս վերածած էր օպերա-բոմիքի ու ներկայացուցած, քանի մը անգամ: Խաղը Ֆրանսերէնի վերածեց Անմեղեան, փոփոխութիւններ կատարելով: 1891ին Զուհաճեան մեկնեցաւ Փարիզ: Ճամբայ դրինք մեր մեծ վարպետը ջերմ մտերմանքներով ու մեծ յոյսերով: Երբ ան կը մեկնէր՝ կենսուրախ էր, դեռ աւելն մը կենդանութիւն կուտար իրեն: Հազիւ 54 տարեկան էր: Տարի մը վերջ երբ վերադարձաւ, քայքայուած էր ու զրեթէ անճանաչելի զարճած: Ցուսախաբութիւնը թոյնի մը պէս խրճած էր:»

Զուհաճեան կարճ դումարով մը Փարիզ էր: Շատ մը թատրոնի պատերուն կը զարնէ ինզինքը ու կը տեսնուի չատերու հետ: Կը փափաքէր բեմադրել «Զէմիրէ»ն: Ոչոր դուռներու անհրաժեշտութիւն կար: Պէտք էր վճարել թատրոնի, երգիչ խումբերու, զերասան զերասանուհիի, տաղանդի եւ մանաւանդ յայտարարութեան համար: Պէտք էր շատ տեղեր մտնել ելլել, առնուազն ճաշասեղան - ներ սարքել, ունենալու համար իր հետ քննադատներ:

Զուհաճեան կը դիմէ հայ կրեսոսի մը՝ Էդնաեանի ու կը պարզէ իր ծրագիրը: Էդնաեան կը խոստանայ գլուխ հանել ձեռնարկը: Կրնա՞յ պատահիլ որ մեծ ժպիտով մը ուրախանայ հայ արուեստագէտը: Էդնաեան կը մեռնի: Էդնաեանին հետ Զուհաճեանէն ալ մաս մը կը մեռնի:

Զուհաճեան կը ստիպուի բարեկամ երաժշտագետի մը՝ Ալտէրի մէկ հրաւէրը ընդունիլ: Ալտէր կը գնահատէ Զուհաճեանը եւ անկէ առնելով «Օլիմփիա»յի նախերգանքը ու «Ֆանթէզի Օբիանթալ»ը, իր վարած խումբին նուագել կուտայ, Սիլանտիա Թավէրնի մէջ: Կատրները հասարակութեան կողմէ կը ծափահարուին ու կրկնել կը տրուին:

Զուհաճեան երաժշտագէտներու առջեւ, դաշնակի վրայ, կատրներ կը նուագէ «Լէպլէպլեճի»էն:

Կը դիմէ ալ ձախ:կը հանդիպի չհամութեանց: Իր երազը փոխանակ միս ու ոսկոր դառնալու, կը ցնդէր փարիզեան թոհ ու բոհին մէջ:

Թէր ու դէմ կարծիքներ՝ մերթ կ'ամպոտեն ու մերթ կը լուսաւորեն իր տրամադրութիւնները:

Զուհաճեան հաւաքածոյ մը կը չինէ անոնցմէ:

Երաժշտական քննադատ մը զինքը կ'անուանէ «Թուրքիոյ Օֆենպախը», (Օֆէնբէքի կուռք մը նկատուած էր Օֆենպախ):

«Թան»ի աշխատակից Վէպէր յօդուածները կը գրէ, ներբողալից:

Ուրիշ մըն ալ կը գրէ.— «Արտադրելու տարօրինակ կարողութեամբ մը օժտուած, անսահման է իր կատարած եւ մեզի աւանդած գործը»:

Տիգրան Զուհաճեանի հաւաքածոն դողցուած է դժբախտաբար, Հրեայի մը կողմէ որ իրրեւ լոնտոնեան խմբագիտ կը ներկայանայ, 1895ին, ու կ'առաջարկէ իր երգախաղերը բեմադրել Լոնտոնի բեմերուն վրայ:

Տարի մը չբոլորած, Զուհաճեանի յոյսին վերջին ծաղիկները թարշամած էին: Եւ եղերականօրէն յուսակտուր կը պարտաւորուի տեսնել վերադարձի պատրաստութիւն:

Շքեղ նաւ մը խորտակուած էր փարիզեան ժայռերուն զարնուելով: Ցաճախ չատեր, մանաւանդ արուեստագէտները, որոնք գիրքերով ու թերթերով միայն ճանչցած են «Լոյս-Քազաք»ը, վիպասաղտի երազներ ծաղկեցուցած են այս ոստանին համար, անոր հաղցնելով իտէալական գոյներ, ձեւեր ու ոգի մանաւանդ: Տարիներու չփում մը կը ճանչցնէ մեծութեան տակ փռուած վիհերը եւ միջակութեան գեհիններ: Արուեստը ու չուկան, տաճարը եւ առեւտուրը չտղկապուած են իրարու եւ նոյնիսկ դեր կը խաղան ծաղումները՝ յաճախ խաւարելով ճառագայթներ: Եւրոպան տեղ մըն է ուր աստուծոյ մը անգամ աղօթիքը եւ ինքնութիւնը կը հարցնէն: Զուհաճեանի ժամանակ դեռ մաս մը երգ, երազ ու երաժշտութիւն կար հոգիներու մէջ: Հոգիներու դուռները երբ փակուին՝ կը բացուին չափային ու դժոխքին դռները:

Զուհաճեան իւրակի մը նման կը վերադառնայ Պոլիս, ընկճուած ու անձուկ վիճակի մէջ: Ցետոյ ըսաւ. «Մարզարէն պատիւ չունի իր գաւառին մէջ»: Ձմբարիա այս խօսքը չէիմանար բացարձակութեան: Վարպետին յաղթանակի օրերը ծագեցան Պոլսոյ մէջ, անոր փառքին մեծ կտորը Պոլսեցիները հիւսեցին:

Ապրիլ պէտք էր. հարկ էր կրկին լծուիլ գաստատուածութեան անպտուղ մշակումին: Իր հեռացումով կորսնցուցած էր գասերը: Մօտ էր իյնալու թշուառութեան խորխորատին մէջ. օգնութեան կը հասնի ազնիւ եւ զորաւոր իր բարեկամը, Սմբատ Քէսկեճեան եւ վարպետին ի պատիւ (ի նպաստ մանուանդ) կը սարքէ կէս թատերական ու կէս երաժշտական հանդէս մը, Բերա, Գալաթասարայի մէջ, մասնակցութեամբ Մնակեան թատերախումբին:

Զուհաճեան քանի մը գասեր վերադտնելով կը քաշքշէ իր գոյութիւնը:

Ու Պանքալի դէպքը (1896):

Կը թուհաւորուի Պոլսոյ մթնոլորտը: Ամէն մը վերջ Զուհաճեան իր ընտանիքը կը ղրկէ Փարիզ: Ու կը փափաքի լեցուն դրպանով անգամ մը եւս այցելել «աշխարհի մայրաքաղաքը», իր վերջին թուղթը նետելու համար բախտին սեղանին վրայ:

Կը մտադրէ մեկնիլ Զմիւռնիա ու այդ հարուստ քաղաքին մէջ շարք մը նուագահանդէսներով չահիլ անհրաժեշտները:

Իրմէ առաջ իրրեւ գործակատար կը մեկնի Սմբատ Քէսկեճեանը, այս ձեռնվացիլի ճարպիկութեամբ օժտուած թատերական եւ երաժշտական գործիչը, նախնական աշխատանքներ կատարելու, մթնոլորտ ստեղծելու եւ ճամբայ բանալու համար արուեստագէտին:

Քիչ վերջ Զուհաճեան ալ կը հասնի Զմիւռնիա: Վարպետին սենեակն ծրարիրն էր անգամ մըն ալ զարնուիլ Փարիզեան փորձաքարին: Այս կէսը ցոյց կուտայ Զուհաճեանի ինքնավստահութիւնը եւ Փարիզի հանդէպ իր ճանաչողութեան հասունութիւնը: Կը փափաքէր մէկ օրով շիտակ մտնել Լոյդ-Քազաքին:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

(Լուվրի ցուցահանդէսին առթիւ)

Անգլիա, ունենալով հանդերձ մեծ ճարտարապետութիւն մը, մինչեւ ԺԹ. դար նկարչութիւն գրեթէ չունեցաւ, յետոյ, առանց սկանակի մը երկչոտ ու երերուն նախանականութիւնն ունենալու, յայտնուեցաւ արդէն հասուն եւ անչափելի դիմագիծով:

Մինչ այդ, դիմանկարը Անգլիոյ մէջ զուրկ էր նկարչական արժէքէ: Անաեսուած էր անկենդան քնութիւնը, ու բոլորովին լքուած՝ սրբազան սեռը: Ուրուհետեւ, Ալպիոնի ազնուականութիւնը նկարչութեան մէջ կը փնտռէր անհատական խառնուածքի նոյնքան անգլիական փիլիսոփայութիւն, ուրուն կրցաւ հակադրել իր գեղագիտական գործունէութեամբ Բիւգէնհի համբաւաւոր աշակերտ՝ Վան - Տիք:

Վան Տիք Անգլիա կը հրաւիրուէր թագաւոր - թագուհիներու եւ ազնուականութեան կենդանագիրները չինելու համար: Իր երկրորդ ժամանման ընթացքին խթանն եղաւ անգլիական ազգային արուեստի հիմնադրութեան, իրրեւ առաջին արուեստագէտ ունենալով նկարիչ ու փորագրիչ Հոկարտը:

Հոկարտ հոլանտական ու Ֆլաման դպրոցներու պատրաստութիւնն ունէր, եւ կը բերէր նկարչութեան մէջ փարիզեփի եւ փոյլ հոգին, իր փորագրութիւններուն առաջին հատորն օրուան տարազներուն հեղինակ մըն է: Բայց միեւնոյն ատեն կը չարագրէր «Գեղեցկութեան վրայ» դրուածքը, որ ըստ իրեն, գիծի զարգացման մէջ կը կայանայ: «Նորոյթի ամուսնութիւնը» ցարդ ճանչցուած գրական նկարչութեան միակ եւ ամենանուրբ օրինակն է: Բարոյական ստորնութիւնները հոն արտայայտուած են նկարչական արուեստին ամենէն անկեղծ միջոցներով: Ձմարիտ պատմուածք մը պատկերներու մէջ, որ խինդն լացի, զուարճութեան ներքագոյն անցքով մը կը պայթի ցաւի ազաղակի մը մէջ, ժամանակակից ընկար հոգիներու մէջ: Հոգիներու դուռները երբ փակուին՝ կը բացուին չափային ու դժոխքին դռները:

Զուհաճեան իւրակի մը նման կը վերադառնայ Պոլիս, ընկճուած ու անձուկ վիճակի մէջ: Ցետոյ ըսաւ. «Մարզարէն պատիւ չունի իր գաւառին մէջ»: Ձմարիտ այս խօսքը չէիմանար բացարձակութեան: Վարպետին յաղթանակի օրերը ծագեցան Պոլսոյ մէջ, անոր փառքին մեծ կտորը Պոլսեցիները հիւսեցին:

Ապրիլ պէտք էր. հարկ էր կրկին լծուիլ գաստատուածութեան անպտուղ մշակումին: Իր հեռացումով կորսնցուցած էր գասերը: Մօտ էր իյնալու թշուառութեան խորխորատին մէջ. օգնութեան կը հասնի ազնիւ եւ զորաւոր իր բարեկամը, Սմբատ Քէսկեճեան եւ վարպետին ի պատիւ (ի նպաստ մանուանդ) կը սարքէ կէս թատերական ու կէս երաժշտական հանդէս մը, Բերա, Գալաթասարայի մէջ, մասնակցութեամբ Մնակեան թատերախումբին:

Զուհաճեան քանի մը գասեր վերադտնելով կը քաշքշէ իր գոյութիւնը:

Ու Պանքալի դէպքը (1896):

Կը թուհաւորուի Պոլսոյ մթնոլորտը: Ամէն մը վերջ Զուհաճեան իր ընտանիքը կը ղրկէ Փարիզ: Ու կը փափաքի լեցուն դրպանով անգամ մը եւս այցելել «աշխարհի մայրաքաղաքը», իր վերջին թուղթը նետելու համար բախտին սեղանին վրայ:

Կը մտադրէ մեկնիլ Զմիւռնիա ու այդ հարուստ քաղաքին մէջ շարք մը նուագահանդէսներով չահիլ անհրաժեշտները:

Իրմէ առաջ իրրեւ գործակատար կը մեկնի Սմբատ Քէսկեճեանը, այս ձեռնվացիլի ճարպիկութեամբ օժտուած թատերական եւ երաժշտական գործիչը, նախնական աշխատանքներ կատարելու, մթնոլորտ ստեղծելու եւ ճամբայ բանալու համար արուեստագէտին:

Քիչ վերջ Զուհաճեան ալ կը հասնի Զմիւռնիա: Վարպետին սենեակն ծրարիրն էր անգամ մըն ալ զարնուիլ Փարիզեան փորձաքարին: Այս կէսը ցոյց կուտայ Զուհաճեանի ինքնավստահութիւնը եւ Փարիզի հանդէպ իր ճանաչողութեան հասունութիւնը: Կը փափաքէր մէկ օրով շիտակ մտնել Լոյդ-Քազաքին:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

նախագահ, իր չարագրած ճառերուն մէջ կը ցուցնէր թէ գիտէր այն ամէն նը զոր ժամանակի նկարիչ մը կրնար գիտնալ: Սակայն քննադատուեցան անոնք Իտալացիի մը որ կը ստորագրէր «դոնալտսըն Վէնետիկի գեղարուեստից վարժարանին»:

Անգլիական դասական չըլլանի երկրորդ եւ մեծագոյն գիմանկարիչն է Կէյնսպորօ աւելի նուրբ եւ իրապէս երաժշտական է ան, որուն մէջ խորհրդանշուած կը թուի անգլիական արուեստին ճակատագիրը: Կէյնսպորօ զգայուն բանաստեղծ մըն է ամէն բանի մէջ, մանաւանդ երբ կը չարագրէ իր դէմքերը նուրբ գիծերով եւ ծառերու երաժշտական հատուածներով, եւ կամ, երբ կը հաւասարակշռէ պարտէզներու մէջ սիրուն ու ժպտուն դէմքերը, կիպիչ արեւէն խուսափող: Վէնետիկցիներուն բոլոր ազնուականութիւնը դամարուած է իր մէջ: Իրմէ վերջ անգլիական ճաշակը սկսաւ բնականօրէն հակիլ: Միակ կարողութիւնը որ փրկեց անգլիական արուեստը իր անխուսափելի անկումէն՝ եղաւ բնանկարը: Քրոմ, Քընթէյլը եւ Թըրնըը, դիւցազները՝ այս նոր եւ յաղթական սեռին, եղան ոչ միայն Անգլիոյ պարծանքը, այլ եւ նկարչութեան պատմութեան մէկ մէկ դեղատկերտ սիւները եւ ուրիշ ցեղերու գեղարուեստական մարզանքներուն կրթիչը:

Քրոմ աւելի կրակոտ եւ աւելի արդիական է քան Քրոմը, թէեւ ան ալ կը պահէ դեռ դասական բնանկարի աւանդութիւնն ու հատուածի ընտրութեան ազնուականութիւնը:

Քընթէյլը չի սիրեր Իտալիան, եւ չի փափաքիր նաեւ ճանչնալ զայն, կը զգայ անհաշտելիութիւնը Իտալական եւ անգլիական ճաշակներուն. «Մնամ եմ նկարելու համար աւելի էջլանիկ երկիր մը, իմ հին Անգլիաս», կ'ըսէր միշտ ու մեծ համոզումով եւ բաղդատելու ազատութեամբ իրենց ճիշդ իմաստին մէջ կը գործածէր ամէնէն վառ գոյներն իսկ: Իր այս սեռի կատարումուն ցուցադրութիւնը 1824ի «Սալոն»ին մէջ, իր համբաւն յանկարծակի հաստատեցին: Սքանչացաւ դովեց իր բնանկարները: Թագաւորը ուխի չգաղտամ մը կախեց կուրծքէն, եւ աւելի ուշ՝ Տրլաքրուա անուանեց զինքը «հայրը ֆրանսական բնանկարի դպրոցին»:

Բայց, արդի որոնումներուն ամէնէն հանճարեղ կարապետը Թըրնըրն է, Քընսթէյլի ժամանակակից, Բէյնոլտսի աշակերտ այն ամենամեծ բանաստեղծներէն որոնք որոնեցին նկարչական արուեստի իրենց վրայ կը յարձակէին...

Թըրնըրի եզական տեսողութեան առակ ամէն իր օգի եւ լոյսի մէջ կը լողայ չըլչափելիորէն մերկացած, Թըրնըր իր այս ինքնատիպ տեսողութեամբ, ու գրեթէ անկասելի ձեւով զուտ եւ անխառն գոյները կատարին վրայ դեռեղելու իր սեփական թեքնիքով արագօրէն յառաջացաւ դէպի արդի ըմբռնումը, եւ արժանացաւ ներշնչելու ձոն Ըրսքինի վիպական քննադատութեան այն գլուխ գործոցը՝ որ է «Արդի նկարիչները» հատորը:

Դէպի Իտալիա երկար ճամբորդութեան ընթացքին, Թըրնըր կը ներշընչուի դասական նիւթերու բնանկարներէն ու կ'ուրուագծէ «Ենէասի նաւարկութիւնը», «Աննիբալի անցքը», եւայլն, եւ յետոյ աշխատանոցին մէջ կը լրացնէ, բայց անոնց մէջ գործածելուա դրուած թէքնիքի ազատութիւնը կ'անհետանայ զանոնք գաղափարական տեսիլներ:

Թըրնըր ըրաւ նաեւ փորագրութիւններ եւ չարագրեց գիրք մը որ կը կոչուի Liber studiorum, Քլոտ Լորէնի Liber veritatis նմանողութեամբ: Թըրնըր վերջ անգլիական նկարչութիւնը սաւ ժժգունիլ: Քընաթէյլի մարգարէութիւնը թէ «30 տարուան ընթացքին անգլիական գպրոցը պիտի «դառնայ Հոլանտական եւ սպանիական երեք մեծ դպրոցներէն»:

Առաջին նկարիչը որ ստեղծեց նկարչութեան անգլիականութիւնը՝ Րէյնոլտսն է անկասկած: Հանճարեղ նկարիչ մը կամ բանաստեղծ մը չէր Րէյնոլտս, բայց ունէր լայն ծանօթութիւն անգլիական ճաշակին, չատ ճամբորդած եւ ուսումնասիրած, չատ վարժ ու փորձառու եւ միանգամայն խորամանկ էր: Այս արտաքին հարուստ զանձերով ան ստեղծեց անգլիական դիմանկարչութեան սեռը, պարտէզներու եւ ծառերու կիսատուտերին տակ ամփոփուած կիներու, դասական ու պալատականի վեհաչուք կեցուածքներով: Իր բոլոր նկարներուն համայքը կը կայանայ դժուարութիւնները պարզելու որոշ գիտի մը մէջ որ հաճելի է նաեւ դիտողին:

Րէյնոլտս եղաւ իր չրջանի նկարչութեան արժանի: Իրրեւ ակադեմիայի նախագահ, իր չարագրած ճառերուն մէջ կը ցուցնէր թէ գիտէր այն ամէն նը զոր ժամանակի նկարիչ մը կրնար գիտնալ: Սակայն քննադատուեցան անոնք Իտալացիի մը որ կը ստորագրէր «դոնալտսըն Վէնետիկի գեղարուեստից վարժարանին»:

Անգլիական դասական չըլլանի երկրորդ եւ մեծագոյն գիմանկարիչն է Կէյնսպորօ աւելի նուրբ եւ իրապէս երաժշտական է ան, որուն մէջ խորհրդանշուած կը թուի անգլիական արուեստին ճակատագիրը: Կէյնսպորօ զգայուն բանաստեղծ մըն է ամէն բանի մէջ, մանաւանդ երբ կը չարագրէ իր դէմքերը նուրբ գիծերով եւ ծառերու երաժշտական հատուածներով, եւ կամ, երբ կը հաւասարակշռէ պարտէզներու մէջ սիրուն ու ժժգոյն դէմքերը, կիպիչ արեւէն խուսափող: Վէնետիկցիներուն բոլոր ազնուականութիւնը դամարուած է իր մէջ: Իրմէ վերջ անգլիական ճաշակը սկսաւ բնականօրէն հակիլ: Միակ կարողութիւնը որ փրկեց անգլիական արուեստը իր անխուսափելի անկումէն՝ եղաւ բնանկարը: Քրոմ, Քընսթէյլը եւ Թըրնըր, դիւցազները՝ այս նոր եւ յաղթական սեռին, եղան ոչ միայն Անգլիոյ պարծանքը, այլ եւ նկարչութեան պատմութեան մէկ մէկ դեղատկերտ սիւները եւ ուրիշ ցեղերու գեղարուեստական մարզանքներուն կրթիչը:

Քրոմ աւելի կրակոտ եւ աւելի արդիական է քան Քրոմը, թէեւ ան ալ կը պահէ դեռ դասական բնանկարի աւանդութիւնն ու հատուածի ընտրութեան ազնուականութիւնը:

Քընսթէյլը չի սիրեր Իտալիան, եւ չի փափաքիր նաեւ ճանչնալ զայն, կը զգայ անհաշտելիութիւնը Իտալական եւ անգլիական ճաշակներուն. «Մնամ եմ նկարելու համար աւելի էջլանիկ երկիր մը, իմ հին Անգլիաս», կ'ըսէր միշտ ու մեծ համոզումով եւ բաղդատելու ազատութեամբ իրենց ճիշդ իմաստին մէջ կը գործածէր ամէնէն վառ գոյներն իսկ: Իր այս սեռի կատարումուն ցուցադրութիւնը 1824ի «Սալոն»ին մէջ, իր համբաւն յանկարծակի հաստատեցին: Սքանչացաւ դովեց իր բնանկարները: Թագաւորը ուխի չգաղտամ մը կախեց կուրծքէն, եւ աւելի ուշ՝ Տրլաքրուա անուանեց զինքը «հայրը ֆրանսական բնանկարի դպրոցին»:

Բայց, արդի որոնումներուն ամէնէն հանճարեղ կարապետը Թըրնըրն է, Քընսթէյլի ժամանակակից, Բէյնոլտսի աշակերտ այն ամենամեծ բանաստեղծներէն որոնք որոնեցին նկարչական արուեստի իրենց վրայ կը յարձակէին...

Թըրնըրի եզական տեսողութեան առակ ամէն իր օգի եւ լոյսի մէջ կը լողայ չըլչափելիորէն մերկացած, Թըրնըր իր այս ինքնատիպ տեսողութեամբ, ու գրեթէ անկասելի ձեւով զուտ եւ անխառն գոյները կատարին վրայ դեռեղելու իր սեփական թեքնիքով արագօրէն յառաջացաւ դէպի արդի ըմբռնումը, եւ արժանացաւ ներշնչելու ձոն Ըրսքինի վիպական քննադատութեան այն գլուխ գործոցը՝ որ է «Արդի նկարիչները» հատորը:

Դէպի Իտալիա երկար ճամբորդութեան ընթացքին, Թըրնըր կը ներշընչուի դասական նիւթերու բնանկարներէն ու կ'ուրուագծէ «Ենէասի նաւարկութիւնը», «Աննիբալի անցքը», եւայլն, եւ յետոյ աշխատանոցին մէջ կը լրացնէ, բայց անոնց մէջ գործածելուա դրուած թէքնիքի ազատութիւնը կ'անհետանայ զանոնք գաղափարական տեսիլներ:

Թըրնըր ըրաւ նաեւ փորագրութիւններ եւ չարագրեց գիրք մը որ կը կոչուի Liber studiorum, Քլոտ Լորէնի Liber veritatis նմանողութեամբ: Թըրնըր վերջ անգլիական նկարչութիւնը սաւ ժժգունիլ: Քընաթէյլի մարգարէութիւնը թէ «30 տարուան ընթացքին անգլիական գպրոցը պիտի «դառնայ Հոլանտական եւ սպանիական երեք մեծ դպրոցներէն»:

Առաջին նկարիչը որ ստեղծեց նկարչութեան անգլիականութիւնը՝ Րէյնոլտսն է անկասկած: Հանճարեղ նկարիչ մը կամ բանաստեղծ մը չէր Րէյնոլտս, բայց ունէր լայն ծանօթութիւն անգլիական ճաշակին, չատ ճամբորդած եւ ուսումնասիրած, չատ վարժ ու փորձառու եւ միանգամայն խորամանկ էր: Այս արտաքին հարուստ զանձերով ան ստեղծեց անգլիական դիմանկարչութեան սեռը, պարտէզներու եւ ծառերու կիսատուտերին տակ ամփոփուած կիներու, դասական ու պալատականի վեհաչուք կեցուածքներով: Իր բոլոր նկարներուն համայքը կը կայանայ դժուարութիւնները պարզելու որոշ գիտի մը մէջ որ հաճելի է նաեւ դիտողին:

Րէյնոլտս եղաւ իր չրջանի նկարչութեան արժանի: Իրրեւ ակադեմիայի

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (74)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Transl: J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

Տայանա չատ հրապուրիչ կ'երեւար իր ծայրայեղօրէն նորաձեւ ու լայնեղը զլխարկին տակ: Հագած էր չքնաղ մը չափ նրբահիւս ամառնային չրջազգեստ մը որուն ծալքերը, իր ամէն մէկ չարժումին, կանանչորակ փրփուրի մը պէս կը ծփծփային Վոսփորի երեկոյեան թեթեւ զեփիւռին դիմաց:

Լիքիոփուլօս անոր գոյց կուտար հին պալատին դեղեցկութիւնները եւ իր կիսկատար անգլերէնով կը բացատրէր թէ Իրանի Շահը քանի անգամ այցելութեան եկած էր այնտեղ: Իսկ Սուլթանին միջոց մը կը փնտռէր օձիքը ազատելու համար այդ մարդէն, որ բովհետեւ կ'ուզէր քանի մը վայրկեան առանձին տեսակցութիւն ունենալ Տայանայնային հետ: Այս վերջինը օգնութեան հասաւ արդէն եւ խօսքը յոյն անօրէնին ուղղելով ըսաւ.

— Ի՞նչ են այդ դեղեցիկ ծաղիկները...

— Ցարդելի լէյտի, սիրեցի՛ք ... կ'ուզէ՞ք... այո՞... խնդրեմ...

— Շատ անոյշ հոտ ունին, դիտել տուաւ Տայանա կախարդական ժպիտով մը... կրնա՞մ քանի մը հատ փրցնել... այո՞... խնդրեմ...

Սուլթին հազիւ թէ կրցաւ զսպել իր խնդուքը, երբ աղջիկը Լիքիոփուլօսի սահմանափակ բառացանկին համապատասխան պարզութեամբ կը ներկայացնէր խնդրանքը. բայց զարմանալին հոն էր որ Ցոյնը հասկցաւ անոր միտքը եւ մեծ խանդավառութեամբ յայտարարեց.

— Այո՛, այո՛... ես կը փրցնեմ ծաղիկները զեղեցիկ Լէյտի Տուիֆաճոյին համար...

Տայանա զգաց որ անօգուտ էր բացատրել այդ մարդուն թէ ինք Լէյտի Տրնքէնընը չէր. ժամանակը թանկագին էր. այնպէս որ երբ Ցոյնը անդին դնաց ծաղիկները հաւաքելու, հարցական նայուածք մը նետեց Սուլթինին:

— Այդ գործով զբաղած եմ հիմա, ըսաւ այս վերջինը արագօրէն. խնդիրը շատ լուրջ է... խորհեցայ թէ աւելի ապահով պիտի ըլլար քեզի հանդիպիլ այստեղ քան Բերա անցնիլ օրցէրեկով... այս յիմար արարածը փոքանկը մը պիտի զառնայ մեր գըլխուն, բայց բարեբախտաբար շատ անգլերէն չի հասկնար... ուրեմն եթէ մեր միտքը եկող ամէնէն խոշոր բառերը գործածենք, պիտի կարենամ կարգ մը լուրեր տալ քեզի... երբեք պիտի չհասկնայ թէ ինչ նիւթի մասին է մեր խօսակցութիւնը...

— «Լուրջ է» ըսելով ի՞նչ ըսել կ'ուզես, հարցուց Տայանա. հաւանակա՞ն է որ չարժումը վտանգաւոր հանգամանք ստանայ...

— Շա՛տ... հօթը հազար հոգի են եւ, որքան կրցայ հասկնալ, ամէնքն ալ զաւռւած մարդիկ... իրենց նպատակն է Քէմալը սպաննել եւ Թուրքիան կառավարել հանրապետական վարչաձեւով... առիկա հարցին տեսական կողմն է, այնպէս որ նախորդ Սուլթանը եւս բերելու հարց չկայ... բայց կ'ուզեն իրենց կրօնքին վերադարձնել այն տեղը զոր ան նախապէս կը գրաւէր ազգային կեանքին մէջ... Ուրեմն խալիֆա պիտի նշանակեն Աբդուլայական գերդաստանին անդամներէն մէկը... անշուշտ իրականին մէջ, հանրապետական վարչաձեւի մասին եղած խօսքերը պարապ հաւաստիքներ են եւ երկիրը պիտի կառավարէ սուլթանական չրջանի աւազակախումբին չափ կաշառակեր ու անբարեխիղճ խմբակ մը... սակայն աւելի դէշը կայ... այս ապուշները մոլեռանդ կըրօնասէրներ են եւ անգամ մը որ իշխանութեան գլուխ անցնին, ճիհատ պիտի քարոզեն... գիտես այդ բառին իմաստը...

Տայանա ապշահար նայուածք մը նետեց անոր:

— Այո՛, չարունակեց երիտասարդը խոժոռ արտայայտութեամբ մը. ես այդ ապշեցայ մնացի այդ պարագան երեւան հանելով. ամէնէն առաջ Սելանիկէն պիտի սկսին... Քէմալի մարզուած բանակին համար բան մը չէ Ցոյները Միջերկրականի մէջ թափել... տարբեր խնդիր եթէ խելքս Թոցուցած եմ...

— Եթէ այդ տեսակ փորձ մը կատարեն, Պուլկարական եւ Պալքանեան մէս պետութիւնները իրենց վրայ կը յարձակին...

— Անշո՛ւշտ... բայց այս յիմարնեռւն հետ չես կրնար տրամաբանել կ'ըսեմ քեզի... խենթ կ'ելլեն որ նորէն սկսին Ջարդել քրիստոնեաները, ինչպէս կ'ընէին ժամանակին...

— Իսկ եթէ կարգ մը պետութիւններ իրենց սեփական չահերուն համար Թուրքերուն ուժ տան, այն ատեն առաջնակարգ իրարանցում մը ծագր պիտի տայ, դիտել տուաւ Տայանա յանգերը կինճռելով:

— Բնականաբար, եւ քեզի հետ զբաղուի կուգամ որ այդպէս ալ պիտի ըլլայ... իրենց փնտռած պատրուակն ալ այդ է արդէն...

— Սարսափելի է, բացագանչեց Տայանա. ես հիմա, տուն վերադառնալուս պէս ծածկագիր հեռագիր մը պիտի ղրկեմ հայրիկիս, որպէսզի Ամերիկեան նախարարութեան հետ անուանքին նախարարութիւն մը ղրկեն Քէմալին...

— Այո՛, չարժումը արգիլելու միակ յոյսը ատիկա է... սակայն ես ապացոյց չենք կրնար տալ... եւ ապացոյց չենք կրնար տալ, քովհետեւ պէտք չէ յայտնենք այն բոլորը ուրկէ քաղած ենք մեր տեղեկութիւնները...

— Քեզի ո՞վ ըսաւ... Բէո՞փէ...

— Ո՛չ...

Սուլթին կեցաւ յանկարծ, որովհետեւ ճիշդ այդ վայրկեանին Լիքիոփուլօսը իրենց քովը եկաւ՝ մեծ ոգեւորութեամբ մը բերելով անուշահոտ բրաբիոններու խոշոր փունջ մը: Ցետոյ չարունակեց.

Հուսկին նշանաւոր ամպարտ եւ ամէնէն անլուծելի հանդոյցներէն դուրս կրնար գալ... բայց եթէ բարեկամս այնքան չայտնի չէր եւ յատկապէս այնքան չայտնի չէր Ցոյնին, երբ նիրկոլա հատորէն ձախողեցաւ, երբ նիրկոլա ցոյցեամ մը պատրաստրեցին իրեն... ես անաարար գործէն քաշուեցայ...

(Շար.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ...

(ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ — Մ՚ուրկեցի ուր, եր - ևան ուր, ես — Լ (մթի, ամպրոպ) — Մ եւ Ի: Ամենքն էլ ասում են՝ Հայաստան — Ամենքն էլ ասում են՝ Հայաստան, բայց ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է Հայաստան: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է Հայաստանի հոգին, ինչ է նրա էությունը, ինչ է նրա ոգին, ինչ է նրա կենդանի մարմինը: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է նրա անցյալը, ինչ է նրա ներկան, ինչ է նրա ապագան: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է նրա ճակատագիրը, ինչ է նրա առաքելությունը, ինչ է նրա նշանակությունը մարդկության կյանքում: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է նրա ուրախությունը, ինչ է նրա տրտմությունը, ինչ է նրա ցավը, ինչ է նրա վիշտը: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է նրա ոգեշնչումը, ինչ է նրա հուսահատությունը, ինչ է նրա հավատը, ինչ է նրա հույսը: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է նրա սերը, ինչ է նրա ատելությունը, ինչ է նրա կարեկցանքը, ինչ է նրա անտարբերությունը: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է նրա ազատությունը, ինչ է նրա ստրկությունը, ինչ է նրա ազատագրությունը: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է նրա ճշմարտությունը, ինչ է նրա սուտը, ինչ է նրա արդարությունը, ինչ է նրա անարդարությունը: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է նրա գեղեցկությունը, ինչ է նրա տգեղությունը, ինչ է նրա կատարելությունը, ինչ է նրա անկատարությունը: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է նրա կյանքը, ինչ է նրա մահը, ինչ է նրա հարությունը, ինչ է նրա անմահությունը: Ոչ ոք չգիտի, թե ինչ է նրա Աստվածը, ինչ է նրա սատանան, ինչ է նրա դրախտը, ինչ է նրա դժոխքը, ինչ է նրա հավիտենությունը, ինչ է նրա ժամանակը, ինչ է նրա տարածությունը, ինչ է նրա անսահմանությունը, ինչ է նրա վերջավորությունը, ինչ է նրա անվերջությունը, ինչ է նրա հավերժությունը, ինչ է նրա ոչնչությունը, ինչ է նրա ամենությունը, ինչ է նրա ոչինչությունը, ինչ է նրա ամեն ինչը, ինչ է նրա ոչինչը, ինչ է նրա ամեն ինչը եւ ոչինչը միասին, ինչ է նրա ոչինչը եւ ամեն ինչը միասին, ինչ է նրա ամեն ինչը եւ ոչինչը առանձին, ինչ է նրա ոչինչը եւ ամեն ինչը առանձին

Նշանաւութիւնները անտարբեր կը մնան այս արարքներուն առջեւ եւ ոչ մէկ ուշադրութիւն կ'ընծայեն իրենց եղած գանգատներուն: Ընդհակառակն ֆրանսական սպաները եւ ոստիկան պինուորները գրեթէ սապէս կը պատասխանեն ժողովուրդին գանգատներուն ·

— Ֆրանսա պիտի չմեկնի հոսկէ: Եւ դուք պիտի պատժուիք: Անկախութեան դառը պաշտպանելով դուք ձեր ձեռքով փորեցիք ձեր անդունդը: Երբեք պիտի չներենք ձեր այս չարժումին ։

Անթաքոյց եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ արգիլուած է Թուրքերուն փողոց ելլել զիշերները: Նոյնիսկ արգիլուած է որ երկու Թուրքեր իրար դան եւ խօսին ։

Զինուորական խորհրդակցութիւն Ռումանիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ

Ռումանիոյ եւ Լեհաստանի սպայակոյտներուն խօսակցութիւնները պիտի վերսկսին յառաջիկայ շաբթու, երբ Զօր· Եոնէսքու՝ Ռումանիոյ սպարապետը եւ ուրիշ բարձրաստիճան սպաներ Վարշաւա երթան ։

Վերջին անգամ խօսակցութիւններ տեղի ունեցան անցեալ յունիսին, երբ լեհական սպայակոյտին նախագահը Պուքրէշ գնաց, կարոլ Թագաւորին այցելութենէն անմիջապէս վերջը: Կ'ըսուի թէ նախորդ խօսակցութեանց նիւթ եղած է միայն Ռ· Միութեան դէմ է հարկին փոխադարձաբար պաշտպանուելու խնդիրը: Վերջերս իմացուած է թէ խորհրդային առուտրաթիւ ուժեր համախմբուած են Ռումանիոյ արեւմտեան սահմաններուն վրայ, դէմ դիմաց Լեհաստանի եւ Ռումանիոյ ։

Զինուորական մանագէտներու կարծիքով, խորհրդային բանակին եւ օդատորմիղին երկու երրորդը այժմ կը գտնուի արեւմտեան սահմանին վրայ: Հետեւաբար, հասկնալի է որ ռումանական եւ լեհական սպայակոյտները զանազան բարդութիւններ նախատեսեն Ռուսաստանի հետ, իրբեւ հետեւանք չեզոքական տարընթացին:

*** Սլովաք երեսփոխաններէ եւ ծերակուտականներէ բաղկացած երկու պատուիրակութիւններ Վարշաւա հանդիպելով, ջերմ ընդունելութեան արժանացան: Պատուիրակութիւններէն մէկը ամբողջովին կազմուած է ինքնավարութեան կուսակիցներէ, մինսը խառն է: Լեհաստանի թէ լրագրական եւ թէ խորհրդարանական շրջանակները համակրանքով կ'արտայայտուին երկու պատուիրակութեանց մասին, որոնք պիտի մասնակցին Սլովաքներու համազումարին ։

Անգլիա "դիտող,, մը կու դրկէ Բուկա

Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան բարձր պաշտօնատարներէն մէկը ճամբայ ելաւ դէպի Փարիզ, Պերլին եւ Բրակա, ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար: Իրազեկներ կը հաւատան թէ Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ «դիտող» մը կամ աչք մը պահել Բրակայի մէջ, դիւրացնելու համար Գերմանիոյ հետ կատարուած բանակցութիւնները: Կարծողներ ալ կան թէ Անգլիա մասնաւոր ծրագիր մը մշակած է, չեխական տագնապը լուծելու համար ։

Մոսկուայի մէջ հաւատք չունին որ բանակցութիւնները յաջող ելքի մը յանգին: Սորհրդային մամուլին եւ Փարիզի ճախակողմեան շրջանակներու կարծիքով, Հիթլէր որոշած է խաղաղ թափանցումով գրաւել Չեխոսլովաքիոյ գերմանական շրջանը: Գերմաններուն Առաջնորդը, Հէնլայն եւս «Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցին հետ խօսած ատեն, այն տպաւորութիւնը ձգած է որ եթէ բանակցութիւնները չյաջողին եւ չեխական հալածանքները շարունակուին, Գերմանները կրնան ուղղակի գերմանական կառավարութեան միջամտութիւնը հրաւիրել ։

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻԶԸ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը թունդ զինուոր· դիկտատուրայի մը վերածուեցաւ, մղում տալու համար չինական պատերազմին: Նոր կառավարութեան մէջ կը գտնուին հինգ զօրավարներ եւ ծովակալներ: Զօրավար մըն է նաեւ արտաքին նախարարը ։

ՆԱԽԿԻՆ ՌԱՋՄԻԿՆԵՐՈՒ ազգ· միութեան համագումարին փակման առթիւ, մարշալ Փէթէն ճառ մը խօսելով, ազդարարեց.— «Ինչպէս որ մենք մեր ուժերը վերահաստատեցինք 1871ի պարտութենէն վերջ, այնպէս ալ 1918ին պարտուած Գերմանիան ոտքի կանգնեցաւ այնքան չուտ որքան մենք կանխահաւօրէն պարպեցինք Հռենոսի շրջանը: Այսօր մեր դիմացն ունինք Գերմանիա մը՝ 1913ի ուժով, որ կ'աւելնայ օրէ օր: Շատեր այս պարագան կը կոչեն պարտաւներուն յաղթանակը»: Եղրակացնելով, մարշալատը ստիպողական դառաւ «Ֆրանսական բոլոր ճիգերու միացումը»:

ԱՆԳԼԻՈՑ վարչապետը իր մօտ հրաւիրելով Արհեստակցական Միութեանց վարիչները, նորէն չեշտեց թէ անհրաժեշտ է գործակցիլ առանց վերապահութեան, գլուխ հանելու համար վերազինման ծրագիրը ։

ԱՒՍՏՐԻՈՑ այն վիւռը ուր ծնած է Հիթլէր, չէն քաղաքի մը պիտի վերածուի արագօրէն: Վիէննան ալ պիտի ընդարձակուի, գրեթէ Լոնտոնի չափ: Երկու նախկին նահանգներ պիտի անհետանան եւ վերին Աւստրիան պիտի կոչուի Վերին Դանուբ ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9.30ին

«Գօլիզէ»ի շքեղ սրահին մէջ, 221 Պուլվար Տիւկամիէ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Հայաստան երէկ, այսօր եւ վաղը»·

Տախտերու մասնակցութեան համար 2 ֆր.:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՄԱՑԻՍ 28»

ԳԵՂԱՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ Հ. Յ. ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՈՒԻՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԾԱՆՕԹ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Արեւմտ. Եւր. Կ. Կ.ի·

Ապսպրանքները կանխիկ·

Գինն՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., փոստի ծախքով 6 ֆր., արտասահման 25 սէնթ· Դիմել՝ S. TOROSSIAN, 88 Rue de Bagneux, Cachan, (Seine) France·

ԽՆԴՈՅՔ

Իսի լէ Մուլինոյի Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան կողմէ

28 Մայիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Քրմեան» սրահին մէջ,

2 Ռիւ տը լա Տէֆանս:

Կը խօսի Դոկտ. ՏԻԳՐԱՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ

Երգ., արտասանութիւն եւ նուագ· Մուտքը ազատ է·

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով·

Հ. Ց. Դ.

Փաստիզ

ՊՐՕՊԱԿԱՆԴԻ ցանցնախումբի ժողովը Մայիս 30 երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ ճաւաքատեղին·

ՇԱՎԻԼԻ «Արդուճեան» խումբի ժողովը 29 Մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական ճաւաքատեղին·

Գաւառ

ՄԷՆԻ էթիէնի «Ընտօք» ընթերակցիտեի ընդհ· ժողովը 29 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Դուրեան» գրադարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Անհրաժեշտ ներկայութիւն·

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ· ժողովը 28 Մայիս, ճաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ· Ց· Դ· «Միամանեաց» ակումբին մէջ·

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՔԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿՐ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

28 ՄԱՅԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, ԺԱՄԸ 8ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

PETIT JOURNALի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 21 Rue Cadet, ՄԷԹՐՕ Cadet

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Ծ.Լ. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ԺԻՒՄՔԻՆ ԿՈՏԱՐ

(Ներկուտական, նախկին նախարար)

Պ. ԺՕՐԺ ՓՈՒՔՕ (ԴԵՍՊԱՆ, ՆԱԽԿԻՆ ՄԱՐԶՊԱՆ ԱՈՒԻՒՈՅ)

ԶՐԱՄԱՆԱՏԱՐ Պ. ՊԼՈՒՄՕՒ Տ'ՕԶԻ, Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ,

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑՈՒԻՉՆԵՐԸ ԵՒ ՇԱՆՕԹ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐ·

ՆԵՐԿԱՑ Կ'ԸԼԼԱՆ Պ. ՓՈՒՈՒՆԻԷ, (ՖՌ. ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ԼԻԿԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ) ԵՒ ԸՆԴՀ· ՔԱՐՏ. ՍԵՒՐՈՑ ՄԻԻԼԼԷՐ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՕՏԱՐ ՀԻՒՐԵՐ:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Տիկ. Ա.ՐՓԻԿ Ա.ՐՂՈՒԹԵԱՆ (երգ), Պ. Մ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ (երգ), Օր. ՌԱՆՁԷԼԷԱՆ (արտասանութիւն), ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱ ԳԱՐԱԹԵԻԵԱՆի· Եւրոպական պարեր կէս գիշերին մինչեւ առաւօտ· Ճաշ, թոմպոլա, պիւֆէ· Մուտք 6 ֆրանք·

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՄՈՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

28 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գ.Թաղապետութեան սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆ Կ.Թ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԿՉԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինը.— դաշնակ, ջութակ. կ'երգեն՝ Օր. ՇՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, ընկ. ԱՐԱՄ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ, Պ. ՂԱԶԱՐ ՄԻՒՌԱՑԵԼԵԱՆ· Կ'արտասանեն՝ Օր. ՀԱԶԻ ՊՕՂՈՍԵԱՆ, ընկերներ Մ. ՍԱՒ ՄԻՐՋԷ, եւ ԼԵՒՈՆ ԱԼԷՄԵԱՆ· Կովկասեան պար, Պ. ՅԱԿՈԲ ՍՈՖԵԱՆի կողմէ· Ծախքերու մասնակցութեան համար 0.45 ֆր.·

Հանդէսէն վերջ խնջոյք մինչեւ լոյս, Յոյներու սրահին մէջ, 5 Rue Bonnefoi·

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, Ֆուայէ տը Թէաթրի վերնայարկի սրահին մէջ·

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԿՉԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի ՋՈՄԲ «Արաքս» երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ Ե. ՋՕՐԹԵԱՆի· Պիտի երգեն Տիկին Վ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ եւ Օր. Ե. ԵՂԻԿԵԱՆ·

×

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ. 29 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ·

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, երգ., նուագ· արտասանութիւն·

Տարեկան դաշտահանդէս

ՍԷՆԼուի Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան, Կ. Խաչի սանուհիներու եւ «Մասիս» մարզական միութեան կողմէ· 29 Մայիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Պ. Լեւոն Եօթնեղբայրեանի ագարակին մէջ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Թիւրիմացութեան մը առթիւ դառնական հետապնդումի ենթարկուելով, քանի մը օր մնացի ոստիկանական արգելարանի մէջ·

Իմ անմեղութիւնս երեւան հանելու ու զիս տուն վերադարձնելու համար ամէն ջանք ի գործ դրին ընկերներս եւ բարեկամներս, որուն համար մասնաւոր շնորհակալութիւն կը յայտնեմ ընկերներ Ն· Կակոսեանի, Ա· Արմաղանեանի, Թ· Քէօսէեանի, ինչպէս նաեւ Տ· Մեսրոպ քահանայի եւ այն բոլոր բարեկամներուս եւ ղրացիներուս որոնք իրենց կարելին ըրին այդ քանի մը օրերու մէջ ինծի օգտակար ըլլալու համար·

Մարսէյլ Բիւզանդ Քէօսէեան

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Որին շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով եւ մամուլով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին տիկնոջս՝ ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի· դառնակսկիծ մահուան առթիւ·

Քերովբէ Կարապետեան

Մարսէյլ (Տպագրիչ)

REXY CINEMA (Lyon)

27 Մայիս — 2 Յունիս

Cours Lafayette, angle Rue Garibal.

Ամէն օր ցերեկները 2.30ին, իրիկուանները 20.30ին:

Pauley et Suzanne Dehelly,

Tramel dans

Mon Député et sa Femme

au même programme

Cros — Blanc

Գիներ 3, 5 եւ 7 ֆրանք

Ներկայ յայտարարութիւնը բերուղին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով ։

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

"ՇԻՐԱԿ,,

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անհարդահ: Աղաչնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Maison de la Mutualité

24, Rue St. Victor — Métro: Maubert-Mutualité

Կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին

ԼԷՊԼԷՊԻԶԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՏԻԳ. ՁՈՒՀԱՁԵԱՆԻ Մ.Ն.Դ. հարիւրամեակին առթիւ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ՍԼԷՄՔՃԱՀԻ

ՃԻՆԿԼՕԶ

ՍԱՖՏԻԼ ԴԱԼՓԱ

ՊՈՍԹԱՆՃԸ ՊԱՇԸ

Դերակատարներ·— Պ· Ա· ԳՄԲԼԵԹԵԱՆ (Հօր Հօր աղա), Օր. Ա. ԱԶԲԵԼԵԱՆ (Ֆաթմէ), Պ· Ժ· ՄԱՐԻԿԵԱՆ (Խուրշիտ պէյ), ՏԻԿԻՆ Ն. ՓՈՒՃԵԱՆ (Գամէր), Պ· Ժ· ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ (Սանասար Հասան), Պ. Ա. ՍԱՐԱՔԵԱՆ (ՃԻՆԿԼՕԶ), Պ· Գ· ԼԱՔՔԱ (Ճան Եագան), ՏԻԿ· ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ (Մաթիլ), Ա· ԵԱՏԻԿԵԱՐԵԱՆ (Հայրաթ Եըզան), Կ· ԹԱԳՐՄՃԵԱՆ (Պօսթանճը պաշը) ։ ԵՐԳԱՀՈՒՄՔ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՀՈՒՄՔ 60 ՀՈԳԻ

Տեղերը կանխաւ ապահովելու համար դիմել, գրաւոյն Հրանդ Սամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Tél. Danton 88-65·

Maison Hratchian, 6 Rue Lamartine Tél. Trudaine 43-19. եւ կեդրոնատեղին՝ M. H. Bayan, 26 Rue Troyon, Sèvres (S.-et-O.) Tél. Observatoire 18-28· ՏՈՄՄԵՐՈՒ ԳԻՆ.— 25—20—15—10 եւ 8 ֆր·

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառայ գրամներու փոփոխութիւն, ձէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ԼՍԻ ԳՈՒՅՄԱՆԵՐ·

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ

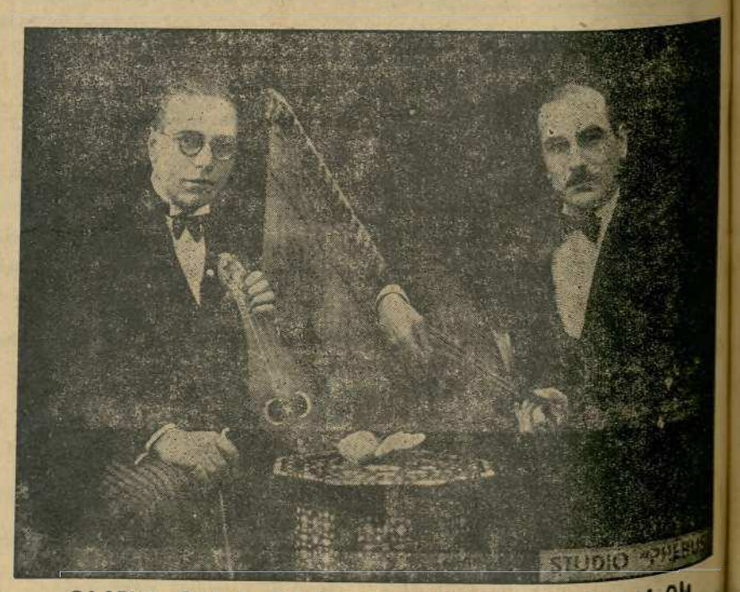
Մեծաքանակ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐ ներածած ենք ուղղակի· Ձը ծախենք դիւրահասկնալի գիներով կարճ ժամանակուան համար· VERITABLES MARTRES (սամուր) 100 ֆր.էն սկսեալ· VERITABLES RENARDS ARGENTÉS (արժանիք աղուէս) 500 ֆրանքէն սկսեալ·

ՓԻՐՈՒԱ ՕՊԻՒՕՆ, 60 ֆրէն սկսեալ·

Բաց է ԿԻՐԱԿԻ օրերը մինչեւ կէս օր·

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մետրօ՝ 2, Rue de la Charbonnière — La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՔԷՄԱՆՉԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻ ՀԱՑԿ

կը նուագէն ամէն երեկոյ մասնակցութեամբ ՔԱՆՈՒՆԻՒ ՓՈՐՁ եւ պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՖԷՐԻՏՋԻ, Franco - Oriental սրճարան-բանին մէջ, 3 RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrs ի անկիւնը), Trudaine 51—80. Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle· Օթօպիւս 1, 2 R. bis· Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ պայմաններով·

ÜN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI 40° DUZE

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒԱՏ ԽԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - زومدن ممول خالص راقی

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻԻՋ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի· ՐԱՓԸ ՏԻԻՋ· Ջգուշացէք արուեստական օղիներէ· Ձեր ստամոքսը կ'պահէ գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻԻՋ որուն անուշ բոյրը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր, կազդուրիչ ազդեցութիւն ունի: Խմողները միշտ կը գոհանան· ՐԱՓԸ ՏԻԻՋ կը վաճառէ ամէն տեղ· Ընդհանուր ներկայացուցիչ՝ Dalakupeian Frères, 24 Rue St. Lambert et 6 Rue Suffres, Marseille·

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
29
ՄԱՅԻՍ
DIMANCHE
29 MAI
1938

14e Année No. 3743 — ՅԴ ՏԱՐԻ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ընկերներ եւ քաղաքացիներ,

Ժողովուրդներու պատմութեան մէջ թուականներ կան որոնք դարաշրջան կը կազմեն :

Այդպէս է նաեւ **1918 ՄԱՅԻՍ 28Ը**,— *անկախութիւն, վերահաստատում հայկական իշխանութեան, հոգ չէ թէ հայրենի հողերու միայն մէկ մասին վրայ :*

« Ան մը հող »ի կարօտով առշորուեցաւ այս ժողովուրդը, դարեր շարունակ : Ան մը հող՝ ուր կարենար հաստատել իր սեփական բոյնը, եւ իր ճակատագիրը վարելու, եւ մարդկութեան ծառայելու համար : Ան մը հող, ուր այս աշխատասէր ժողովուրդին արդար քրտինքը հոսէր առանց արիւնի եւ արեւի, առանց վախի կամ բռնութեան :

Այդ ան մը հողն էր որ կ'ապահովէր Մայիս 28ը, չնորհիւ ամէնի եւ ամբիծագանգ ճակատամարտի մը, որուն յաւահատական թափը մինչեւ այսօր ալ սարսուռ կը պատճառէ ռազմիկներուն եւ վկաներուն :

Թերեւս երբեք այնքան ուժգին հնչած չէր յեղափոխական մարտակոչը, « Մահ կամ Ազատութիւն», որքան 1918 մայիսի այդ վերջին շաբթուն, Աբաթեանի դաշտին վրայ :

Ու թերեւս երբեք հայ ժողովուրդը իր բարոյական, մարտական եւ նիւթական ուժերը համախմբած, բազմապատկած չէր այնքան տարերային թափով որքան այդ շրջանին :

Ինչ ունէինք օրհասական այդ պահուն, պատերազմի դաշտին վրայ,— ընդամէնը 12—15.000 զինուոր, որոնց մէկ մասը եթէ վառօդ կը ընէր տարին մի քանի հարիւր կրակին անէծքը :

Եւ ի՞նչ ունէինք իրենց դէմ,— հրացան, դնդացիր եւ թնդանօթ :

Ապահովաբար թշնամին աւելի կանուխէն սկսած կ'ըլլար իր վճռական գրոհը, եթէ գիտնար անոնց իրական քանակութիւնը ...

Եւ սակայն, զարկաւ ու զարնուեցաւ հայկական բազուկը : Կռուեցաւ այնպէս ինչպէս միայն քաջերը գիտեն կռուիլ,— յարձանքի հրաւիրելով նոյնիսկ թշնամին :

Կռուեցան բոլորը նոյն գրօշին տակ, առանց տարիքի, դասակարգի կամ զանազանքի խորութեան : Կռուեցան այն գիտակցութեամբ, թէ ինչպէս սահմանէն անդին, արեւմտեան Հայաստանի մէջ, այստեղ ալ թշնամին նոյն դիւային ծրագիրը կը հետապնդէր,— անձնասպան եւ վոչնչացում :

Ու մենք ունեցանք ազատ հայրենիքի, պետական կարգադասքի կորիզ մը, որ միայն ներքին եւ արտաքին խաղաղութեան կը կարօտէր, հիմնաւորուելու, զարգանալու եւ տարածուելու համար : Տարիախ մը, մեկնակէտ մը, որ պիտի յանգէր տրամաբանական ելքին,— անկախ եւ ամբողջական հայրենիք :

Դժբախտաբար, ներքին եւ արտաքին դաւեր խափանեցին այդ հնարաւորութիւնը : Պատմութիւնը չեղեցաւ իր բնական ընթացքէն, այլափոխելով մեր հայրենիքին դիմագիծը :

Եւ մենք այսօր կը գտնուինք նոր անկիւնադարձի մը առջեւ :

Հայաստանի խորհրդային իշխանութիւնը, որ կը յաւակնէր հրաշքներ գործել, ոչ իսկ իր հիմնադիրներուն եւ հաւատարիմ գործակալներուն գլուխը կրցաւ փրկել, 17 տարի անբարբար վարեցէ վերջ...

Ընկերներ եւ հայրենակիցներ, ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս — եւ աւելի մեծ հանդիսութեամբ տօնելով Մայիս 28ը, մենք ոչ միայն կատարած քաջագործութեանց եւ չհասած յաղթանակին կ'ուրախանանք, այլեւ կ'ուզենք ոգեկոչել եւ արծարծել այդ օրերու խորհուրդը,— անաչառ հաւատք, յեղափոխական վճռակամութիւն եւ պայքար, անվհատ պայքար, ի խնդիր վերջնական ազատութեան :

Մեր կուսակցութիւնը, որ մեծագոյն վաստակն ունեցաւ ազատագրական պայքարին, ինչպէս հայկական անգրանիկ հանրապետութեան հիմնարկութեան եւ ձեւաւորման մէջ, ուխտած է նոյն քաջութով ալ չարունակել իր աշխատանքն ու պայքարը, յանուն հայրենիքի անկախութեան եւ ամբողջացման :

Այդ դիտակցութեամբ ալ, ողջունելով անկախութեան հռչակման քսանամեակը, կոչ կ'ուղղէ բոլորին, առանց զանազանքի խորութեան :—

1.— *Համախմբուիլ մէկ նշանախօսքի տակ,— Հայրենիք եւ Ազատութիւն :*

2.— *Կազմել ազգային միացեալ ճակատ, Հայկական Դատին չուրջ :*

3.— *կազմակերպել եւ բազմապատկել բոլոր տրամադրելի ուժերը, եւ մասնաւորապէս երիտասարդութիւնը :*

4.— *Զօրացնել գաղութներու ինքնապաշտպանութեան, Հայկական Արտասահմանի կազմակերպութեան աշխատանքը :*

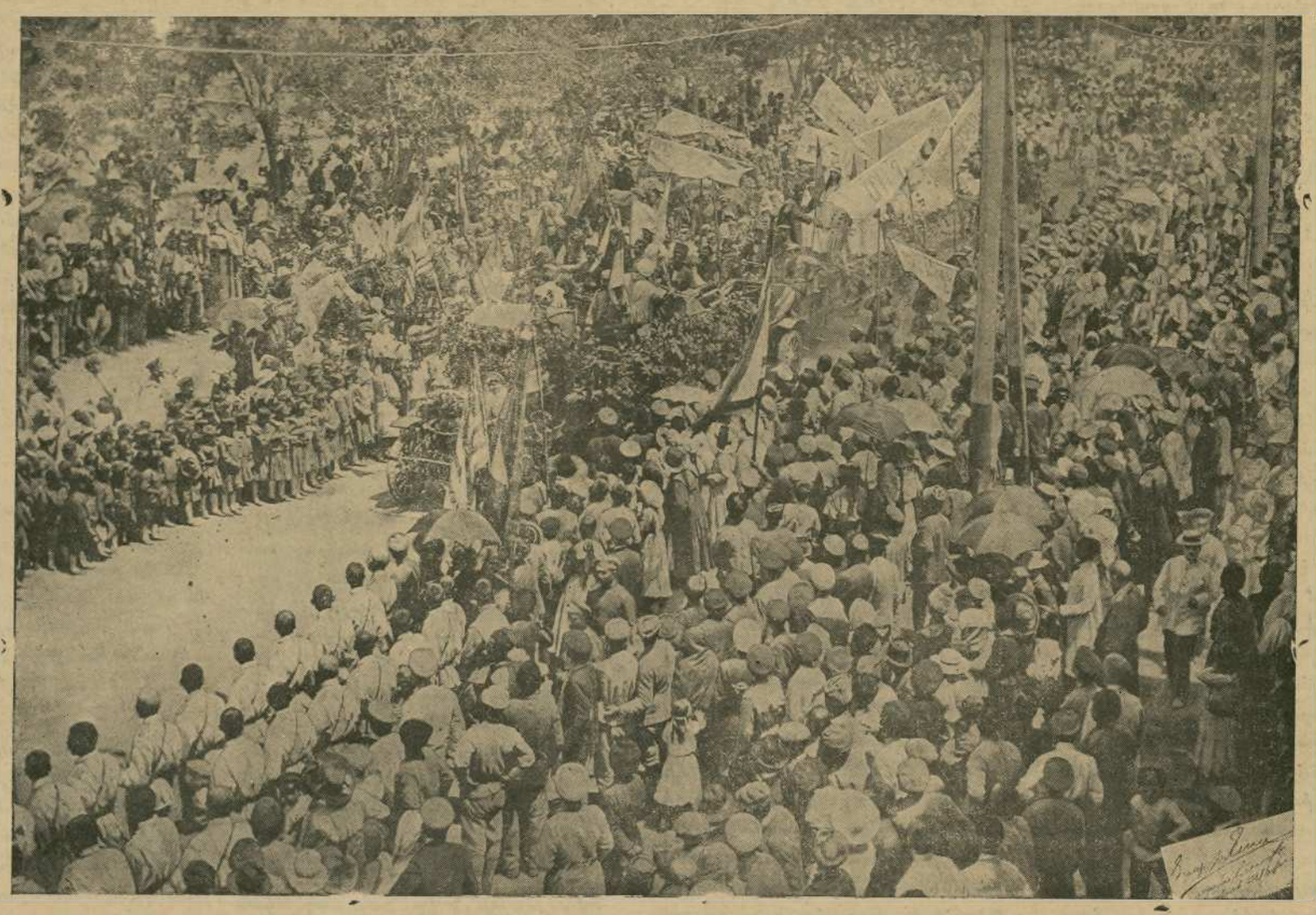
Կեցցէ՛ Մայիս 28ը,— նախատօնակ անկախութեան :

Կեցցէ՛ հայ ժողովուրդը :

Կեցցէ՛ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը :

Հ. Ց. Դ. ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷ

28 Մայիս 1938

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՓՕՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ, ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ՝ 1919 ՄԱՅԻՍ 28ԻՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԷԹԻ ՁԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

Թուրքերը կրակ կը փսխեն ընտրութեանց առթիւ

Անտիոքէն հասած հեռագիրներու համաձայն, Սանճաքին ընտրական գործողութիւնները կը չարունակուին մթնոլորտի մը մէջ, որ կը կրկնէ Ամուքի վերջին միջադէպերուն ազդեցութիւնը,— այդ միջադէպը անդրադարձան նաեւ Անտիոքի մէջ, ուր վիրաւորուեցան երեք Ալէվիներ :

Ֆրանսայի պատուիրակը, վերջ դնելու համար մթնոլորտը յուզող վրդովմունքին, խաղաղութիւն հաստատելու եւ ընտրական գործողութեանց ընթացքը չխանգարելու նպատակով, հրատարակութեան տուաւ երկու հրամանագիր, որոնց մէջ կը յայտարարուի թէ այն ընտրողները, որոնք, առանց պատճառի կը դանուին իրենց ընտրական չրջանակէն դուրս տարբեր ընտրական չրջանակի մը մէջ, պիտի ճամբուին իրենց տեղը, միաժամանակ առաջադրելով նոր թեկնած մը որ կ'արդիլուի սրեւէ թեկնի կամ այլ հրատարակութիւն լոյս ընծայել Սանճաքի հոդամասին վրայ :

Միւս կողմէ, Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովը հանդուպին կը չարունակէ իր աշխատանքները : Անտիոքի մէջ ներկայիս կը գործեն 12 ընտրական դրասենեակներ : Արձանագրութեանց ընթացքը մինչեւ վերջին պահուն թնաւ չէ փոխած երկու ընտրական չրջանակներու մէջ առացուած արդիւնքը, այսպէս Թուրքերը կը մնան 47 ու հարիւր համեմատութեան վրայ (Լը Թան) :

«Կատարուած իրողութեան առջեւ դնել Ֆրանսան»

Ինչպէս կը տեսնուի, Ֆրանսական իշխանութիւնը կ'աշխատի պատրաստով, առանց ազդուելու Թուրքերու ստեղծած մթնոլորտէն : Սակայն էնկիւրիի մարդիկը, տեսնելով որ խաղը կորսնցնելու վտանգին առջեւ կը գտնուին, սկսած են դիմել ծայրայեղութեանց : Այսպէս Ամասիոյ, Հիւանդութենէն դեռ նոր ապաքինած, Մերսին վազեց, գրօսանաւով պատրաստ ծովուն բացերը, ազդեցութիւն գործելու համար Ալէքսանդրէթի Սանճաքին բնակչութեան վրայ : Միւս կողմէ էնկիւրիի մամուլը սկսաւ կրակ փսխել, — այդ մամուլէն քաղուածքներ պիտի տրուին «Յառաջ»ի երեքշաբթի օրուան թիւով,— եւ սպառնալ Ֆրանսայի՝ մէյմէկ հիթլէր դարձած, ինչպէս կ'ըսեն այնքան լրջութեամբ :

Ահա թէ ի՞նչ կը գրեն Թուրքերը.—

« Ֆրանսայի գործակալները, տեսնելով որ Թուրքերը բացարձակ մեծամասնութիւն պիտի չունենան ընտրութեանց մէջ, կ'ուզեն ձախողեցնել ընտրութիւնները՝ այս իրողութեան հակառակ զրոյցներ տարածելով, թէ Թուրքերը ընտրութեանց մէջ պիտի կորսնցնեն եւ խորհուրդ կուտան ընտրութիւնները յետաձգել,— իրրեւ թէ առաջ գալիք խռովութեանց առաջքը առնելու համար— եւ ձգձգապիւռով լուր տարածայնեցին՝ Ամթիւրքի առողջական վիճակը ծանրացած ցոյց տալով, որպէսզի Թուրք ժողովուրդը յուսալքուի :

Ֆրանսա ո եւ է հոդատարութեան իրաւունք չունի ոչ Սուրիոյ եւ ոչ Հաթայի վրայ, այդ իրաւունքը Անգլիան է որ իրեն չնորհեց, որովհետեւ ան է որ այդ հոդամասը պէնքով գրաւեց ընդդէմ պատերազմին : Ուրեմն, պէտք է որ Ֆրանսա քաշուի այդ երկիրներէն եւ Սուրիան վերադարձնէ Սուրիացիներուն եւ Հաթայը՝ իր բուն տէրերուն, Թուրքերուն : Այլապէս Թուրքիա մտադրած է կատարուած իրողութեան առջեւ դնել Ֆրանսան, իր իրաւունքը արժեցնելու համար» :

« Ճիմհուրիյէթ»ի կը հետագրեն Անտիոքէն.—

« Հաթայի զանազան չրջանակներուն մէջ տեղի ունեցած արձանագրութեան մէջ՝ արձանագրուած են 8518 Թուրք եւ 9506 զանազան տարրեր : Այս թուականներուն համաձայն՝ Թուրքերը 988 քիւով փոքրամասնութեան մէջ մնացած են : Բայց այս թուականները ամբողջ Հաթայը չեն ներկայացներ, ուրեմն չեն կրնար ընդունիլ իրրեւ վերջնական արդիւնք : Այս արդիւնքն ալ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎՃԻՌԸ ...

Գաղափա՛ր,— առանց ասոր՝ մարդը պիտի չկարենար ըլլալ «ասուն»ը , որ կը տարբերի «անասուն»էն : Վասնզի «խօսք»ը մտածումն իսկ է,— սադմը գաղափարին :

Ազգերն ալ այդպէս են : Առանց հոգեկան ներշնչումի ու առանց մեծ իտէալներու՝ չկան մեծ ապագաներ : Չկան նոյնիսկ տեւական գոյութիւններ : Ազգի մը մեծութիւնն ու արժէքը իր թիւին մէջ չէ : Ոչ ալ՝ իր հողերուն տարածութեանը մէջ : Որեմն շատ մարդկային մեծաթիւ արջառներ եկած ու մեկնած են, առանց հետք մը ձգելու իրենց ետին...

Փոքրիկ, բայց խտէալ ունեցող ժողովուրդներ, ընդհակառակն, ջահակիրներն են եղած մարդկութեան : Ու դարերու մէջէն յաջողած են հասնիլ մինչեւ մեր կոյ օրերը՝ խլելով «ընդ հուր եւ ընդ սուր» : Հելլադան ափ մըն էր : Բայց, իր ուսերով դարե՛ր վերցուց : Հռոմը աւելի մեծ չէր : Եւ սակայն, իր խտէալը, երկաթեայ կարգապահութիւնն ու փայլուն բաղաքակրթութիւնն իր՝ գինքը դարձուցին աշխարհի տէրը :

Իտէա՛լ,— զայն կը յղանան, կը դարբնեն ու կը կրեն ազգի մը հատընտիր զաւակները : Անկա յաւիտենական է՝ թէեւ՝ փոփոխական՝ ժամանակին ու պայմաններուն համաձայն : Եւ ոլովհետեւ անկա ձգտում մըն է, թրակականացումը կը կարօտի նիգի, հատուածի, զոհաբերութեան, հերոսական խոյանքներու եւ հաւաքական թէ անհատական յամառ նուիրումներու :

« Մայիս 28»ը համազգային գաղափարականութիւնն է՝ հակադրուած անձնական դաղափարազուրկ բարօրութեան :

Ազգային ձգտումին ու պատրաստակամութեան պակասին վրայ՝ գաղափարական նուիրումին ու զոհողութեան ոգիին յաղթանակն է : Ամբողջովին ճակատագրական է՝ անհաւասարութիւնն է՝ անհաւասարութիւնը՝ *Հայութեան* գերակայութիւնը՝ *Հայուն* վրայ : Թերահաւատութեան արմատախիլ շպրտումը հայ հոգիէն, ու կարելիութեան խոր հաւատքին բանդակումը անոր մէջ : Ոչ միայն փիլիսոփայական եւ հոգեյին, այլեւ հոգեկան ու մտաւոր ազատագրութիւնը մեր,— առաջինը՝ թշնամիէն, իսկ վերջինը երկուքը՝ մեր ստրկամիտ հոգեբանութենէն :

Բայց մանաւանդ՝ *սեփական ուժին* դրական փաստը՝ *օտար ուժին* ապաւինելու սպանիչ նախապիրութեանց դէմ :

«Խորհրդայինն»— նոր ձեւափոխումն է ան՝ հին այդ նախապիրութեանց : Նոյն հոգեւոր ու մտաւոր ստրկութիւնը : Ներշնչումի չգացումը եւ պատրաստակամութեան պակասը :

« Բարեկամ Խ. Հայաստանին» — այս լկտած «բաղաքականութիւն»ը վերյայտնութիւնն է նախապատերազմեան «էֆէնտի»ին, որ «համբուրել» կը յանձնարարէր :

« Եռագոյնը թանգարանը դնել», — ահա մէկ ուրիշ յատկանիշը՝ նոյն այդ սուեստաւոր «ողջմտութեան» :

Զինական պարտութենէն վերջ՝ հոգեւոր ու մտաւոր պարտութիւն մը, որուն հետեւանքն է այսօրուան գլխատումը նոյնիսկ խորհրդային Հայաստանին, ու ճարճատումը էջմիածնի գմբէթին, որ միակ «Ամենայն Հայոց»ն էր մնացեր...

Ատոր դէմ՝ Դրօշատենչ Բազուկը ունենցաւ, մինչեւ **1918**,— իբրեւ բարձրաղաղակ ու հերոսական յայտնութիւնը դարերէն փոխանցուած գաղափարականութեան, որ նոյնիսկ իր տրկարութեանը օրերուն նախընտրեց գոչել,— «պարանոց մեր՝ սուր ձեր»...

Այսօր, նոյն այդ բազուկով բարձրացուած ու յաւատօրէն ծածանող հոգեղէնը նոր ու անվհատ վճիռ մըն է, որ տառապանքով սաղմնաւորուեցաւ, արիւնով երկնուեցաւ ու նոր Արշալոյսով մը պէտք է պսակուի ...

ՍՕՍԵԱՑ ՏՂԱՆ

ՁԵԽՕՍԼՈՎԱՔԻՈՑ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այսօր, Չեխոսլովաքիոյ մէջ, 2740 համայնքներ կը կատարեն իրենց ընտրութիւնը,— 1660 համայնքներ Պոհեմիոյ մէջ, 740 Մորավիոյ եւ Սիլեզիոյ մէջ, 22 Սլովաքիոյ մէջ : Այսօր կը կատարուին նաեւ Փրակայի Թաղապետական ընտրութիւնները :

Վարչապետ Հոցա յայտարարեց թէ չեխական խորհրդարանը պիտի բացուի յունիս 15ին, երբ պիտի ներկայացուի կառավարական նոր ծրագիրը, որ հիմնուած է, կ'ըսեն, ոչ թէ «ազգային» այլ «ազգութենական» սկզբունքի վրայ, այսինքն թէ պետութիւնը պիտի վերածուի ազգութենց ներկայացուցչական հաստատութեան մը : Այդ ծրագրին մէջ գրուած է նաեւ լեզուի հարցը, որուն լուծումը բաւական դժուարութիւն կրնայ յարուցանել :

ՄԵՐ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Մօտ չորս տասնեակ տարիներ ի - բարմէ բաժանուած երկու պատե - րազմներ, որոնք մղուեցին մեր հայրե - նիքի սահմաններուն, ճակատագրա - կան եւ բախտորոշ դեր են խաղացել մեր քաղաքական կեանքին մէջ:

Հայութիւնը քաղաքականապէս եւ ազգայնօրէն միանգամայն անպատ - րաստ վիճակի մէջ էր, երբ 1877 թուի ռուսեւթրքական պատերազմի առա - ջին փողը հնչեց:

Ցանուն Թուրքիոյ քրիստոնեաներուն ազատութեան մղուած այդ պատերազ - մը, ինչպէս յայտարարում էր ռուսա - կան զօրքի ընդհանուր հրամանատար Մեծ իշխան Նիկոլա Նիկոլայեւիչ Ռո - մանովը, վերջացաւ, ռուսական զօր - քերը թողեցին իրենց գրաւած վայրե - րը, հայութիւնը մնաց մէն մինակ իր նախկին հարստահարիչների եւ դիւա - տիչների չրջանում, բոնած ձեռքին Բերլինի դաշնագրի 61րդ· յօդուածը իրրեւ խարխս փրկութեան...

Մխիթարից յաջորդող սոսկալի եւ ան - պատմելի հարստահարութիւնները, թալանը, կոտորածները, մեծ պատու - հասների անվերջ ներքին եւ անքարո - յական քաղաքական խաղերը, որոնք, մեր ժողովրդի արիւնը անխղճօրէն վաճառքի դրած, իրենց պետական շա - հերն էին աչխատում չահել, անյուսօ - րէն մթագնել էին մեր կեանքը եւ հայ քաղաքական մանուկ միտքը, որ ար - դէն սկսել էր կազմակերպուել, կարծես լինած կախարդական չրջանակի մէջ նորանոր ուղիներ էր որոնում ելնե - լու համար այդ ահռելի կացութի - նից: Մօտ չորս տասնեակ տարիներ յաղթահարելով բազմատեսակ ներքին եւ արտաքին խոչընդոտների, կորե - լով արեան, զոհաբերութիւնների եւ հերոսական պայքարների ահռելի ճա - նապարհը, հայութիւնը արդէն աղ - գայնօրէն կազմակերպուած էր, երբ տեղի ունեցաւ համաչարհային պա - տերազմը:

Հայութիւնը այժմ խնդրոյղի դերի մէջ էջր, այլ պահանջողի եւ գիտէր իր իրաւունքները պաչտպանել արժա - նավայել կերպով ու արիաբար:

Օգտուելով պատերազմական դործո - ղութիւններից, Թուրքը իր վերջին հարուածը աչխատեց իջեցնել հայու - թեան գլխին, պատմութեան մէջ էլս - ւած ոճիրներով լցրեց մեր երկիրը, աչխուժօրէն հայութեան կազմա - կերպուած բազուկը, հնար եղած սահ - մաններում, կարողացաւ իր գոյու - թիւնը արտայայտել եւ սրբազան վրէ - ժով պատասխանել...

Ըստ երեւոյթին կարծես այդ բոլո - րը հայութեան վերջին զոհաբերու - թիւններն էին լինելու: Թուրքը պար - արւում էր, նա թողել էր համարեա հայկական բոլոր նահանգները ...

Սակայն կատարեց անսպասելին, Ռուսաստանի յաղթական զօրքը, վա - րակելով բոլչեւիկեան պրոպագան - դով եւ մոռանալով արիւնով ու մեծ զոհաբերութիւններով ձեռք բերած իր յաղթանակները, սկսեց լքել ռազմա - ճակատը եւ դէպի տուն դառնալ... :

Մարդկային պատերազմների պատ - մութեան մէջ իր նմանը չունեցող այս անօրինակ եւ անպատմելի դէպքի հե - տեւանքը այն եղաւ, որ ռազմաճակա - տի վերայ մեզկացաւ հարիւրաւոր քի - լոմեթր տարածութիւն եւ հսկայական ռազմանիւթ ու պարէն մնաց թշնա - մուն...

Կազդուրուած ու ռազմապէս ուժեղա - ցած թշնամին սկսաւ չարժիլ առաջ:

Հակառակ հայ փոքրաթիւ զօրքերի թափած հերոսական ջանքերին, նը - րանք անկարող էինկանդնեցնել հա - րիւրապատիկ աւելի վերակենդանա - ցած թուրք զօրքերի յառաջխաղացու - մը եւ թշնամին ոչ միայն կարողացաւ գրաւել իր լքած հայկական հողամա - սերը, այլ եւ մտաւ Հայաստանի սիր - տը՝ Արարատեան դաշտը:

Հայութիւնը լքւած ամէնքից, մէն մինակ ապաւինած իր բազկի վերայ, իր հերոսական պայքարներով եւ իր լաւագոյն զաւակների թափած արիւ - նով Սարդարապատի, Ղարաքլիսէի, Բաչ-Ապարանի եւ Բագրեւանդի տակ, քը - սան տարի առաջ, կարողացաւ ոչ մի - այն հիմք դնել Հայաստանի անկա - խութեան, այլ եւ պահպանել եւ ըն - դարձակել մեր փոքրիկ հայրենիքը:

Դա քսան տարի առաջ էր, այնուհե - տեւ չատ ջուրեր անցան Հայաստանի քաղաքական հորիզոնի վերայից...

Դարաւոր թշնամի թուրք եւ ռուս ժողովուրդները վերափոխուած Լենինի եւ Ռէմալի գաղափարներով, միմեանց ձեռք ձեռքի տւեցին եւ այդ եղբայ - րութեան առաջին զոհը մանուկ Հա - յաստանը եղաւ:

Մեր հայրենիքը արօրած է նորից Ռէմալի եւ Ստալինի բիրտ կրունկնե - րի տակ, սակայն հայութիւնը, որ կա - րողացաւ առասպելական փինիկի պէս մոխիրներից վերստել նոր Հայաս - տան, նորից կարող պիտի լինի նորա - նոր հնարաւորութիւններ ստեղծել, իր կորած անկախութիւնը նւաճել եւ իր փոքրիկ հայրենիքը ընդարձակել...

Նախորդ սերունդը, որ կարողա - ցաւ զարմանալի բացառիկ առնակա - նութեամբ իր զաղափարները պաչտ - պանել եւ մեծ հայրենասիրութիւն ե - րեւան բերել, արդէն անցել է քաղա - քական մեծ եւ դժուարին ճանապարհ - ներ եւ հարթել է բոլոր դժւարութիւն - ները: Գծւած է արդէն այն ուղին ո - րով պիտի ընթանան յաջորդ սերունդ - ները: Մի պատեհ առիթ, մի հերոսա - կան ճիգ հայութեան կողմից, նորից Հայաստանը կը գտնի իր անկախու - թիւնը, կ'ընդարձակուին նորա սահ - մանները եւ նա կը վերածուի հիմնա - պէս:

Ձիշդ ինչպէս գետի հոսանքը, նոյն - պէս ժողովուրդների սրտին մէջ ար - մատացած զաղափարը չի կարող դէ - պի ետ դառնալ:

Նա լուռ է այժմ ինչպէս խաղաղ ծովը, բայց հզոր ներսը եռում են կայծերը, որոնք փոթորկի եւ մրրիկի ժամին հրդեհի կը վերածուին:

Այդ պէտք է լաւ հասկանան բոլոր բռնակալները, որոնք խլում են ճնշ - ւած ժողովուրդների իրաւունքնե - րը...

Այդ բոլորը երբեք պէտք չէ մոռնայ մանաւանդ հայ մարդը, որ հետա - քրքրւած է հայութեան ապագայով:

Ա. ԳԻԻԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՁԱՆԱՊԱՐՀԻՆ

1908 Մարտ 14ին Ադաբլոյ վանքի կուիւի հերոսներէն Սէյտօ, Պօղոս, Ան - դօ եւ Զաւէն զոհ կ'երթան Ղասմ բէկի դաւադրութեան:

ԹԻԶ ԱՌ ԹԻԶ ՊԱՅՔԱՐԵԼՈՎ...

Քսան տարի առաջ, ճիշդ այս օ - րերուն, Արարատի եւ Արագածի ոտ - քերուն տակ, տեղի ունեցաւ վճռական ճակատամարտը երկու հակառակորդ բանակներու միջեւ, եւ բախտը ժպտե - ցաւ հայկական դէնքերուն:

Տեղը չէ ռազմական տեսակէտով վերլուծել այս ճակատամարտի զանա - զան փուլերը: Վերյիշենք միայն թէ հայկական երիտասարդ բանակը, չքաչուեցաւ չափուելէ իրմէ աւելի հին, կարգապահ ու փորձուած թըր - քական բանակին դէմ, ու ի վերջոյ տարաւ յաղթանակը:

Շատերը կը թերագնահատեն այդ վերջին ճիգը եւ արտաքին պայման - ներու չնորհը կը մատնանչեն: Սխալ է: Ցաջողութեան համար բաւական չէ միայն արտաքին ազդակը, ամէն բա - նէ առաջ անհրաժեչտ է ներքին բարո - յական եւ հոգեկան ոյժը, սեփական բազուկի հարուածը...

Կ'արժէ սակայն քիչ մը եռ դառնալ, աւելի ճիշդ գնահատել կարենալու հա - մար դէպքերը:

×

1917ի Հոկտեմբերին ռուս բանակը կը լքէր հայկական ռազմաբեմը:

1918ի սկիզբը այլեւս ոչ մէկ ռուս զինուոր հայկական ճակատին վրայ

Ու ամբողջ 400 քիլոմեթր Քիլկիթ - Երզնկա - Ինուս - Վան գիծը կը ըս - տանձնէին հայկական զօրամասերը: Ընդամէնը վեց հրացանաձիգ հետե - ւակ գունդ, ու նոր կազմակերպուած արեւմտահայ զօրաբաժին մը Անդրա - նիկի հրամանատարութեամբ:

Բնական է որ այս տկար ուժերով հայութիւնը չէր կրնար ունենալ չա - բունակական ճակատ: Հայկական զօրամասերը հաղիւ կը բաւէին պահե - լու գլխաւոր ուղղութիւնները եւ ռազ - մական չատ կարեւոր չինակէտները:

Իմաստութիւն էր որ հայկական հրամանատարութիւնը իր տկար ուժե - ուն վրայ առնէր այսքան մեծ պա - տասխանատուութիւն: Ռազմական տե - սակէտէն ո՛չ, ի հարկէ: Սակայն պէտք է նկատի ունենալ թէ, ճակատի վրայ, մենք ոչ միայն զօրամասեր, այլեւ բազմահազար ժողովուրդ ու - նէինք:

Կարելի՞ էր այդ ձիւն ձմրան անդամ մը եւս տեղահանել բազմիցս տեղա - հանուած ու տառապած այդ դժբախտ ժողովուրդը...

Շատ ծանրակչիռ հարց էր:

Ամէն դատ, ռազմական տեսակէտէն իւր, անհրաժեչտ էր ժամանակ չա - հել եւ ինչքան կարելի է, հեռուն պա - հել թշնամին:

Ու պատնէչի վրայ մնալով, հայ - կական տկար զօրամասերը յամառօ - րէն ամբողջ վեց ամիս դանդաղեցու - ցին թրքական յառաջխաղացութիւնը: առանց որու, Թուրքերը վաղուց հա - սած կ'ըլլային Էջմիածնի պատերու տակ, ու թերեւս Արեւելահայութիւնն ալ Արեւմտահայ հատուածի սեւ բախ - տին արժանանար...

1918ի Փետրուարի սկիզբը, Թուր - քերը առաժամայ զինադադարը խղե - լով յարձակեցան Երզնկայի վրայ: Կռիւները հեռզհեռէ սաստկացան: Երզրումը 150 քիլոմեթր հեռու, ու բոլորովին կորուած վիճակի մէջ, Երզնկայի զօրամասը հերոսական դի - մադրութեամբ, սախտեցաւ նահան - ջի ճամբան բռնել: Ճիչատակելու ար - ժանի է Մուրատի յանդուգն հակա - յարձակումը Սանասա կիրճի եւ Զորսի կուիւներու ընթացքին Թրքական եւ քրտական ուժերու դէմ(*): Այս կը - ռիւներու մէջ միայն, հայկական զօ - րամասը տուաւ 53 սպաննուած եւ 141 վիրաւոր:

Քայլ առ քայլ կռուելով, Երզնկայի զօրամասը Փետրուար 24ին հասաւ Էր - զրում:

Մարտ 11ին Վէհիպ փաչայի յառա - ջապահները արդէն Իլիճայի առջեւն էին: Այստեղ եւս Հայերը բուռն կեր - պով կը դիմադրէին, մէկ օրուան մէջ տալով 130 զոհ, սպաննուած ու վիրաւ - ուր: Նոյն օրը, դէպի ձախ, Թուրքերը գրաւ կուտան Թէքքէ - Տէրէսիի վը - րայ եւ հայկական զօրամասը սուննա - մարտի տաք կռուէ մը վերջ միայն, կը յաջողի կարին քաչուել, կորսնցնե - լով նոյնպէս 93 մարդ եւ 40 ձի, ըս - պաննուած եւ վիրաւոր:

Մարտ 12ին, կարճ բայց չատ բուռն կռիւ մը վերջ կարին կը մտնեն: Հա - յերը նոյն օրուան կռուին մէջ կ'ունե - նան 136 սպաննուած, 95 վիրաւոր ու 60 գերի(**):

Գերազանց ուժերու ճնչման տակ, Հայերը կը նահանջեն դէպի Սարըղա - միչ - Կարս:

Ու կռիւը կը փոխադրուի Արեւելա - հայ հողամասի վրայ, Ապրիլ ամսէն սկսեալ:

Աւելի բախտաւոր չեղան Ինուսի եւ Վանի զօրամասերը: Ինուսի զօրամա - սը կարնի գրաւումէն վերջ, ստիպ - ուեցաւ նահանջել դէպի Քէօփրիւ-Քէօյ եւ հոն միացաւ Կարնոյ Ջոկատին:

Աւելի դժուար եղաւ Վանի կացու - թիւնը: Ան դեռ կանգուն կը մնար կա - րնէնի գրաւումէն վերջն ալ: Սակայն բոլորովին կզգիացած եւ իր բախտին ձգուած, յուսահատական բուռն կռիւ - ներ մղեց Ոստանի եւ Առնիսի դիրքե - րուն վրայ եւ Մարտ 21ին միայն նահանջեց, մէկ մասը դէպի Բայա - զիդ - Իգդիր, այնտեղ իր խոչոր բա - ժինը բերելով Արարատեան դաշտի մեծ պայքարին: Իսկ մնացած մեծա - գոյն մասը, Իրան անցնելով, Սալ - մաստ - Ուրմի ճակատին վրայ վեց ամիսներ չարունակ մարտնչեցաւ Ալի Իհսան փաչայի զօրաբաժնին դէմ: Այս ռազմաբեմն ալ իր կարգին, չինակէտ դարձաւ Արարատեան հերոսամար - տին:

Ապրիլ 19ին Թուրքերը կը յարձակին Նօվօ-Սէլիմի վրայ: Հայերը սքանչե - լի կերպով դիմադրեցին, տալով երեք սպայ եւ 99 զինուոր սպաննուած, 11 սպայ եւ 153 զինուոր վիրաւոր, ինչ - պէս նաեւ 70 զինուոր անյայտ:

Ապրիլ 22ին Թրքական յարձակումը կը վերսկսի ամբողջ ճակատի վրայ եւ հայկական բանակը կը քաչուի դէպի

(*) Երզնկայի հայկական զօրամասը կը հաշուուէր 1800 մարտիկ: Իրեն դէմ կը գործէին թրքական 36րդ· զօրաբա - ժինը եւ հազարաւոր էրտական անկա - ռուն ուժեր:

(**) Կարինի հայկական ուժերու թի - ւը մօտ 3500 էր, ընդհանուր հրամա - նատարութեամբ Անդրանիկի: Թուր - քերը ունէին 36րդ· հետեւակ զօրաբա - ժինը, ու մօտ 3500 հեծեալ Քիւրտեր, ընդամէնը մօտ 60,000 մարդ: Պէտք չէ մոռնալ որ Կարինի շուրջ կ'ապրէին 20.000 Թուրքեր, որոնցմէ 5 առ հա - րիւրը զինուած էին կանոնաւոր զէն - քերով:

կարսի բերդը:

Տխուր է Կարսի յանձնումի պատ - մութիւնը: Այդ կողմէն չարագուչակ եղաւ մեզ համար Սէյմի կաբճատեւ իչխանութիւնը:

Ցիչե՞նք Զինկիլիի նենգ ընթացքը, որ առանց պայմանի եւ հրա - մանատարութեան գլխու վրայէն, հե - ռագրով Կարսի յանձնումը կատարեց: Տեղը չէ մանրամասնութիւնը տալու: Զինուորական տարեգրութեանց մէջ այսպիսի նուաստացուցիչ արարք քիչ անգամ տեսնուած է: Ցուր անցաւ հայ - կական հրամանատարութեան ճիգը եւ Ապրիլ 26ին, ժամը 13ին Կարս մտաւ Թրքական առաջին զօրամասի հրամա - նատար գնդապետ Քեազիմ պէյ:(*)

Մայիս 15ի արչալոյսին, Թուրքերը գնդապետը խղելով, յանկարծակի յարձակեցան Ալէքսանդրապոլի վրայ եւ Հայերը ստիպուեցան քաչուել:

Ցաջորդական կռուի գիծեր փոխ - լով հայկական զօրամասերը Մայիս 21ին հասան Ղարաքլիսէ:

Մայիս 24-25-26ին Ղարաքլիսէի զօ - րամասերը Նազարբէկեանի հրամանա - տարութեան տակ կարգ մը յաջողու - թիւններ ունեցաւ ու թշնամին չպրտեց Համամլուի եւ Մայմեխի կողմէն: Սակայն Մայիս 27-28ին Թրքական գե - րազանց ուժերու ճնչման տակ, Հայե - րը քաչուեցան Պօղիքենտ - Նիկիտին գծին վրայ, փակելով թշնամիի առաջ Դիլիճան - Երեւան ճամբան:

Ճիշդ նոյն առեներըը բուռն կռիւ - ներ տեղի կ'ունենային նաեւ Երեւանի ճակատին վրայ:

Ապրիլ 27ին Թուրքերը գիչերային յարձակում մը գործեցին Զենգիլի վը - րայ գտնուող Վանի Բ. գունդին վրայ, ուր քաջարար ինկան գունդի հրամա - նատար Զարուխչեանը եւ 80է աւելի սպաննուած ու վիրաւոր:

Մայիս 18ի գիչերը, Հայերը Կողբը ձգեցին եւ Գարա - Գալա քաչուեցան:

Մայիս 20ին Թուրքերը ուժեղ յար - ձակումով գրաւեցին Իգդիրը եւ հայ - կական զօրամասերը Մայիս 21ին հասան Ղարաքլիսէ:

Մայիս 24-25-26ին Ղարաքլիսէի զօ - րամասերը Նազարբէկեանի հրամանա - տարութեան տակ կարգ մը յաջողու - թիւններ ունեցաւ ու թշնամին չպրտեց Համամլուի եւ Մայմեխի կողմէն: Սակայն Մայիս 27-28ին Թրքական գե - րազանց ուժերու ճնչման տակ, Հայե - րը քաչուեցան Պօղիքենտ - Նիկիտին գծին վրայ, փակելով թշնամիի առաջ Դիլիճան - Երեւան ճամբան:

Ցիչե՞նք Զինկիլիի նենգ ընթացքը, որ առանց պայմանի եւ հրա - մանատարութեան գլխու վրայէն, հե - ռագրով Կարսի յանձնումը կատարեց: Տեղը չէ մանրամասնութիւնը տալու: Զինուորական տարեգրութեանց մէջ այսպիսի նուաստացուցիչ արարք քիչ անգամ տեսնուած է: Ցուր անցաւ հայ - կական հրամանատարութեան ճիգը եւ Ապրիլ 26ին, ժամը 13ին Կարս մտաւ Թրքական առաջին զօրամասի հրամա - նատար գնդապետ Քեազիմ պէյ:(*)

Մայիս 15ի արչալոյսին, Թուրքերը գնդապետը խղելով, յանկարծակի յարձակեցան Ալէքսանդրապոլի վրայ եւ Հայերը ստիպուեցան քաչուել:

Ցաջորդական կռուի գիծեր փոխ - լով հայկական զօրամասերը Մայիս 21ին հասան Ղարաքլիսէ:

Մայիս 24-25-26ին Ղարաքլիսէի զօ - րամասերը Նազարբէկեանի հրամանա - տարութեան տակ կարգ մը յաջողու - թիւններ ունեցաւ ու թշնամին չպրտեց Համամլուի եւ Մայմեխի կողմէն: Սակայն Մայիս 27-28ին Թրքական գե - րազանց ուժերու ճնչման տակ, Հայե - րը քաչուեցան Պօղիքենտ - Նիկիտին գծին վրայ, փակելով թշնամիի առաջ Դիլիճան - Երեւան ճամբան:

Ցիչե՞նք Զինկիլիի նենգ ընթացքը, որ առանց պայմանի եւ հրա - մանատարութեան գլխու վրայէն, հե - ռագրով Կարսի յանձնումը կատարեց: Տեղը չէ մանրամասնութիւնը տալու: Զինուորական տարեգրութեանց մէջ այսպիսի նուաստացուցիչ արարք քիչ անգամ տեսնուած է: Ցուր անցաւ հայ - կական հրամանատարութեան ճիգը եւ Ապրիլ 26ին, ժամը 13ին Կարս մտաւ Թրքական առաջին զօրամասի հրամա - նատար գնդապետ Քեազիմ պէյ:(*)

Մայիս 15ի արչալոյսին, Թուրքերը գնդապետը խղելով, յանկարծակի յարձակեցան Ալէքսանդրապոլի վրայ եւ Հայերը ստիպուեցան քաչուել:

Ցաջորդական կռուի գիծեր փոխ - լով հայկական զօրամասերը Մայիս 21ին հասան Ղարաքլիսէ:

Մայիս 24-25-26ին Ղարաքլիսէի զօ - րամասերը Նազարբէկեանի հրամանա - տարութեան տակ կարգ մը յաջողու - թիւններ ունեցաւ ու թշնամին չպրտեց Համամլուի եւ Մայմեխի կողմէն: Սակայն Մայիս 27-28ին Թրքական գե - րազանց ուժերու ճնչման տակ, Հայե - րը քաչուեցան Պօղիքենտ - Նիկիտին գծին վրայ, փակելով թշնամիի առաջ Դիլիճան - Երեւան ճամբան:

(*) Կարսի ճակատին վրայ գործող հայկական բանակը կը հաչուէր 36 գումարտակ, մօտ 15,000 սուին: Իսկ թրքական բանակը 3 զօրաբաժին, ու - ժեղ հրետանի եւ էրտական անհամար զօրամասեր, մեծ մասը ձիաւոր:

(**) Ամբողջ ռազմաճակատի վրայ հայկ· բանակը կը հաչուէին մօտ 17 հազար մարդ: Իսկ Թուրքերը ունէին 3րդ, 5րդ, 11րդ, 36րդ կանոնաւոր զօ - րաբաժիններ, ինչպէս նաեւ անկանոն մասեր, ընդամէնը 35,000 մարդ:

×

Նահատակնե՛ր... նահատակնե՛ր արիւնափառ, փա՛ռք ձեզ...

Ձեզ, որ արդար ըմբոստացումի, անզուսպ պայքարի հնոցը բոցավա - ռեցիք, ապրեցաք ազատատենչ ու մե - ռաք ազատելով...

Փա՛ռք ձեր կորովին, ձեր բազու - կին, ձեր արիւնին, որ սրբեց մեր ճա - կատներու արատը ստրկական ու նա - խատինքը հազարամեայ:

Փա՛ռք «իմացեալ մահով» անմահ - ներուն, որ մեր հերոսական պատմու - թիւնը քանդակեցին...

Փառք իմաստութեանն արմենական, որ մարտիրոսացաւ Ուրֆայի, Շապին-Գարահիսարի մէջ, խաչնեցաւ Սրա - բոյի բարձունքին վրայ, որ հարուա - ծեց բռնութիւնը Ատրպատականի մէջ, հերոսացաւ Վասպուրականով ու փըր - կագործեց Սարդարապատ - Բաչ ա - բարան - Ղարաքլիսեայի ահեղ ճակա - տամարտներով:

Նահատակնե՛ր...

Փա՛ռք ձեր դրօչին, ձեր բանակնե - րուն յաղթապանծ ու հրաչափառ յա - րութեան, ազատութեանը մեր...

Ա.ՁԳԻՆ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՈԳԻՆ

Վերջերս, հայ եւ դերման ընկերակ - ցութեան լոյս ընծայած Տեղեկագիր թերթին (Mitteilungsblatt) երկրորդ թիւը կարդալու պահուս, մեծ զոհունա - կութիւն զգացի, տեսնելով որ տարա - ւերը կը հիանան ոչ միայն մեր հետա - քրքիր անցեալի մշակոյթին վրայ, այլ մանաւանդ հայ ժողովուրդը կը նկա - տեն մէկին անոնցմէ, որոնք ազատ, անկախութեան ոգիի պահպանման համար ամէն զոհողութիւն յանձն կ'առնեն, եւ մինչ տասնամեակ զոհ - պղտուած են:

Եթէ բացարձակ չէ այս իրողու - թիւնը, կը խոտանչէ սակայն մեծ եւ անժխտելի ճչմարտութիւն մը, որով - հետեւ հայ ժողովուրդը քնազգիր, տարերային թափով, գերազանցօրէն ամենայն ապրելու ներքին ուժերով օժտուած է:

Դժուար չէ մեր պատմութեան էջե - րը թերթատել, վաւերական դրուագ - ներ յիչել եւ հանգիլ մինչեւ վերջին դարերուն, երբ հայ անհատին երազ եղած էր ամէն գնով իրականացնել անկախութեան անտեղիտալի ծգ - տումը:

Շատ հետեւներն երթալու պէտք չկայ: Վերջին քսանեւհինգ տարինե - րու փորձառութիւնը ուժն ալ մէջ հաստատելու այդ անժխտելի ճչ - մարտութեան երեք հիմնական փա - տարերները, որոնցմով զրուազրուած է ժա - մանակակից պատմութիւնը, եւ ո - խտացումը կարելի է նկատել մեր դա - րաւոր ղեկերգութեան:

Առաջինը այդ փաստերէն, տար - րերութեան տարրերն են: Մեծով ու պզտիկով, առանց սեռի ու տարիքի խտրութեան, երբ գատապարտուած էինք ոչնչանալու, երբ օրերը եւ տա - րիները դաժանօրէն կը ճնչէին մեր վրայ, երբ արիւնի հոտը կ'առնէինք լեռւոմի եւ աւերածութեան համատա - րած ճամբաներէն, անկախ ու անփո - խարինելի գաղափարը, անոր գոյութիւնն իսկ մեր հոգիները կը կազդուրէր, եւ մեր սիրտերը կը վա - ռէր անպատում ցնծութեամբ: Մենք կը մոռնայինք մեր անատոյգ ճակա - տագրին ահաւորութիւնը եւ ֆիզիք - կան բոլոր տառապանքներն ու կոր - ծութիւնները: Հայ մայրերն ու քոյ - րերը կրկին վառել կը փորձէին իրենց օճախները, օտար հողի վրայ, եւ կիր - ակ՝ նոր յոյսեր: Հայ պատանին ինչ մոռնար Ա. Բ. Գ.ը, մինչ վաղուան գեղեցիկ երազը գրկած եւ առիթը կ'օգտուէր մայրենի լեզուին նուիրա - կան աւանդին հետ սորվելու նաեւ ե - րգային լեզու մը: Երբ հալածական ընկերներ գաղտնի քով քովի կուգա - յինք, մեզի ուժ ու կորով ներչնչող նոյն ոգին էր, անկախութեան երա - զը, որ չէր բաժնուեր մեզմէ, էութեան, մեր արիւնին մէջ տեղ - ւորուած ըլլալով: Ձէք կրնար երե - կայել մեր անպատում ուրախութի - նը, երբ հեծանիներէն թերթի մը (այն օրերուն արգիլուած էին օտար լեզուով հրատարակութիւնները) բառ մը, նախադասութիւն մը, ա - նարկութիւն մը կը դիմաւորէինք, գատապարտութեան, կամ արդէն ա - տապրուած նահանգներուն մասին: Մեր հոգիներուն մէջ արիւն եւ ա - գռաւոր կ'ողբայինք անչէջ, զգա - ւոր եւ չարչարակոծ տարաբեդ - թեան դրուագները, որոնց ճակատա - գրուած էր բոլանդակ հայութիւնը: Ցետ էինք կարաւանները, որ - դային ու կ'անցնէին դէպի հա - րաւ արեւելք: Մտաւորականները, որոնց հետքերուն կը հետեւէինք մին - չեւ իրենց վերջին օրերը:

Այս բոլորը դիտակցութեամբ կը մոռնայինք սակայն այն օրը, որ մեծ պատերազմին մեծ զինադադարը կապուած ու կաչկանդուած թելերնիս

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐ

Քսանամեակը լրացաւ...

Ցիչատակներ կեանք կ'առնեն նո - քէն, հին վէրքերը կը կսկծան, ար - ցունքը կը պղտի մեր ակնաղբիւրնե - րուն մէջ ու մեր սիրտերը կը թըր - թռան...

Պաչտամունքի, երախտագիտու - թեան հզօր պարտքը կը խոնարհեցնէ գլուխները բոլորին:

Ցունկ չկայ, ոչ ալ օրհներգ ու տաղ - մոսներ, կոչնակները լուռ են, զանգե - րը չեն զրնգար, վասղի, թնդանօթ - ներ կ'որոտան ահեղազոռ, հրացիններ կը ճարճատին, ռազմաչունչ փողեր կ'արձագանգեն Արարատէն Արագած, Տաւրոսէն Բիւրակն, Ծովասարէն Սի - փան եւ մինչեւ Արաուզը եւ Շաքար - լաղի բարձունքները:

Սուրերը կը չողչողան ոսկեճամուկ արեւներէն:

Այսօր արիւնը կը պատարագէ...

×

Նահատակներ կ'անցնին մեր առջե - ւէն, գունդ-գունդ, կարաւան-կարա - ւան, խրոխտ ու բարձրագլուխ, վրի - ժաւոնչ հոգիներով, ցասկոտ եւ ա - ներկիւղ:

Սիրտը հուր է դարձեր, հոգին ռումբ եւ բազուկները պողպատ:

Ահա անոնք, հետեւակներ քաչակո - րով, ոմբաձիգներ արի արանց եւ հեծե - ալներ սպառազէն:

Կը չտապին, կը սուրան առաջ, ան - վհատ եւ անընկճելի, դէպի լոյսը, դէպի ազատութիւն, զոր խաւարն ու բռնութիւնն զգետնեցին:

Կ'երթան ողջունել արիւնի փրկա - գործումը, որ պիտի գայ, հրեղէն՝ ինչպէս արեւները նայիրական եւ վիթխարի՝ ինչպէս կամքը մեր ցեղին:

Ահա անոնք, այսօր մայել ու տրտ - մունակ կը նայինետ, վեհերոտ ու դասալիք բազմութիւններուն անկո - րով: Կը նային սորուկներուն անասնացած եւ ուրացողներուն իժածին:

Բայց կը քալեն անյողդողդ, հաւա - տամքովն ազատութեան, մահուամբ անմահութեան, ողջակիզումի, սա - կայն յոյսի եւ լոյսի արիւնափառ ճամբաներով...

Կը ճակատին թշնամիին դէմ բազ - մահազար, խուժաններուն հետ արիւ - նարբու, գերկընդխառն...

Կան՝ որ անդէն մնացած, թշնամիի սուրերը կը ծամեն դազգած. կան՝ որ թշնամի հրազէններու հրթիռզու փողերը կը կրծեն կատղած:

Ահա անոնք, ինկան Ինչէօն ու Քե - ռին, Վռամեանն ու Իչխանը, Մու - բան ու դեռ չատերը, հարիւրներ, հազարներ:

Կ'իյնան անկենդան, լայնաբերան վէրքերով, զուարթ ու ժպտադէմ, մարտագոռ երգը չրթներուն:

Ցաղթական ոգին կ'ընծայէ իւր, անոնք կ'ապրին, կ'ապրէին՝ նոր յոյսեր: Հայ պատանին ինչ մոռնար Ա. Բ. Գ.ը, մինչ վաղուան գեղեցիկ երազը գրկած եւ առիթը կ'օգտուէր մայրենի լեզուին նուիրա - կան տառերը սորվելու նաեւ ե - րգային լեզու մը: Երբ հալածական ընկերներ գաղտնի քով քովի կուգա - յինք, մեզի ուժ ու կորով ներչնչող նոյն ոգին էր, անկախութեան երա - զը, որ չէր բաժնուեր մեզմէ, էութեան, մեր արիւնին մէջ տեղ - ւորուած ըլլալով: Ձէք կրնար երե - կայել մեր անպատում ուրախութի - նը, երբ հեծանիներէն թերթի մը (այն օրերուն արգիլուած էին օտար լեզուով հրատարակութիւնները) բառ մը, նախադասութիւն մը, ա - նարկութիւն մը կը դիմաւորէինք, գատապարտութեան, կամ արդէն ա - տապրուած նահանգներուն մասին: Մեր հոգիներուն մէջ արիւն եւ ա - գռաւոր կ'ողբայինք անչէջ, զգա - ւոր եւ չարչարակոծ տարաբեդ - թեան դրուագները, որոնց ճակատա - գրուած էր բոլանդակ հայութիւնը: Ցետ էինք կարաւանները, որ - դային ու կ'անցնէին դէպի հա - րաւ արեւելք: Մտաւորականները, որոնց հետքերուն կը հետեւէինք մին - չեւ իրենց վերջին օրերը:

Այս բոլորը դիտակցութեամբ կը մոռնայինք սակայն այն օրը, որ մեծ պատերազմին մեծ զինադադարը կապուած ու կաչկանդուած թելերնիս

ՀՈՍՏՈՍՈՒԹՅՈՒՆ...

(ՎԵՊ ՄԸ ՊԱՏՄՎԱԾՔԻՑ)

Ե.

Ու կամ, գիշեր ու ցերեկ, իր ժամացույցի սլաքներին հետևելով, ինքնակոչ պահակի պես կանգնած էր Ռուբենի գրասենյակի դռան առջև, ու ոչ ոքի չէր թողնում ներս մտնել, մինչև որ Ռուբենը ինքը չէր կանչում նրան։

Ռուբենի մասին ասում էին, թե նա ամենահարուստ մարդն է քաղաքում, թե նրա ոսկու ահագին պաշարներ կան ինչ-որ տեղ, ծովի հատակում, թե նա ամեն տարի մի նոր նավ է ուղարկում ոսկի հանելու համար։ Ասում էին նաև, թե նա ունի ամենագեղեցիկ կինը, ամենաթանկագին ձիերը, ամենաշքեղ տունը։ Ասում էին, թե նա ամեն ինչ ունի, ինչ որ կարող է ունենալ մի մարդ, որ ոսկի ունի։

Եվ «Ոսկին» (մեր) միակ ինքն էր, որ Ռուբենի մասին ոչ մի լուր չէր տարածում։ Ընդհակառակը, նա ամեն կերպ ջանում էր, որ ոչ ոք չիմանա, թե Ռուբենը ոսկի ունի, որ ոսկու հետ գործ ունենալ ամենևին էլ հեշտ բան չէ, որ ոսկին ամենից առաջ ուժ է պահանջում, ուժ, որ ոչ ոք չունի, բացի «Ոսկուց»։

Մենք ամեն ինչ անում էինք, որ Ռուբենի անունը չհնչի, որ նրա մասին ոչ ոք ոչինչ չիմանա։ Մենք ամեն ինչ անում էինք, որ Ռուբենը մնա միայն մեր համար, որ նա մեզ համար միայն ոսկի հանի, ոսկի հանի, ոսկի հանի...

Ռուբենը մեզ համար ոսկի էր հանում, ոսկի էր հանում, ոսկի էր հանում,

Ֆրանսայի պաշտօնեաներուն ամէնօրեայ ճնշումներուն պատճառաւ յառաջ եկած է։ Ֆրանսայի գաղթային պաշտօնեաները ամէն միջոցի կը դիմեն, որպէսզի Թուրքերը մեծամասնութիւն չկազմեն։ Նոյնիսկ Թուրքերուն անունները ուրիշ ցանկերու մէջ կը գրեն։

Թուրքիայէն 100ի չափ Հայթայթիներ հասան Ալեքսանտրէթ իրենց ապրուստականութիւնը կատարելու համար»։

Ուրիշ Թրքական թերթի մը կը հեռագրեն Անտիոքէն.—

Հեծեալ ոստիկաններ եւ զինեալ պահակներ մտրակ ի ձեռին փողոցներուն մէջ կը շրջին, ընտրութեանց նախօրեակին բնակչութիւնը ահաբեկելու համար։

Ռէյհանիէի արձանագրութեանց շրջանակը եկող քիւրտ եղբայրներ(!) արձանագրութեանց դիւանին առջեւ յարձակում կրեցին։ Իթթիհատականներու կողմէ զէնքերով եւ մանաւանդ գաւազաններով զինուած 12 հոգինոց հրոսախումբ մը Թրքական ցանկին մէջ արձանագրուիլ ուզող Քիւրտերուն վրայ յարձակելով 4 հոգի ծանրապէս վիրաւորեցին։ Միւս Քիւրտերն ալ գաւազանի հարուածներով խոչտանգուեցան։ Հոն գտնուող 20 զինուորներ անտարբեր հանդիսատես եղան այս տեսարանին»։

Ամերիկայի ռուսական դեսպանին ճառը

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ ռուսական դեսպանը քաղաքական ճառ մը խօսելով, ի մէջ այլոց յայտարարեց.

— Մենք մեր սկզբունքներն ունինք եւ ամուր կապուած ենք մեր դաշնակիցներուն։ Միշտ հաւատարիմ պիտի մնանք այդ սկզբունքներուն եւ Դաշնագիրներուն։ Պատրաստ ենք, Ֆրանսայի հետ, պաշտպանելու Զեխոսլովաքիան՝ երբ յարձակում կրէ։ Պատրաստ ենք պաշտպանելու նաեւ Ֆրանսան։ Ու թերեւս հրաւիրուինք պաշտպանելու այլ մեծ պետութիւններ։ Չենք ուզեր մեկուսանալ՝ քաշուելով միջազգային վէճերէն։ Նախապարձակ պետութեանց հանդէպ կորովի դիրք մը մը բռնելով միայն կարելի է խաղաղեցնել միջազգային սպառնալից կացութիւնը։ Զեխերու կորովի ընթացքը քաջալերական ազդակ մըն է, որ ցոյց կուտայ թէ ինչպէս պէտք է չարժիլ յարձակողական տրամադրութեանց դէմ։ Երբ վերջ գտնէ կարգ մը պետութեանց թմրութիւնը կամ ջղայնութիւնը, վերջ կը գտնէ նաեւ խաղաղութեան սպառնալիքը,— մենք առաջ է որ կը ձգտինք։

Անգլիա եւ Թուրքիա շատ բարեկամացան

Լոնտոն խանգարել չպիտի կրնայ

Գրեցինք թէ Անգլիա 16 միլիոն սթերլինի փոխառութիւն մը բրաւ Թուրքիոյ։ Այս լուրը խանդավառ արտայայտութիւններու ծնունդ տուաւ Էնկլիւրիի Ագգ. Մեծ ժողովին մէջ։

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ վարչապետ Չեմպըրլէյն խորհրդարանին պաշտօնապէս հաղորդեց որ բրիտանական կառավարութիւնը, 16 միլիոն սթերլինի վարկ մը բանալով Թուրքիոյ, 6 միլիոնը երկրին սպառազինութեան յատկացուելու պայմանով, այդ առթիւ երկու համաձայնութիւն կնքեց Էնկլիւրիի կառավարութեան հետ։

Առաջին համաձայնութեամբ՝ Թրքական կառավարութիւնը կ'ընդունի Անգլիայէն գնել մարտանաւ եւ ռազմանիւթ, երկրորդ համաձայնութեամբ՝ բրիտանական ապրանքներ պիտի ներածուին դէպի Թուրքիա։

ԶԱՆԱԶԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՒ

ՍՈՒՐԻՁ, Փարիզի ռուսական դեսպանը Մոսկուա մեկնեցաւ, այս առթիւ յայտարարեց թէ պիտի վերադառնայ 15 օրէն։

ՍՊԱՆԵԻՖՐԱՆՍԱԿԱՆ սահմանին վրայ, Սէրպէր կայարանին ոմբակոծութեան հետեւանքով, Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց բոլոր ներկայացնել՝ անհրաժեշտ քննութիւնները կատարելէ վերջ։

ՕԶ - ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԵԱՆ յանձնաժողովին աշխատանքներուն մասին խօսելով, «Էօվր»ի խմբագրուհին Տիկին Ժընըվիեւ Թապուի կը գրէ թէ գերմանական եւ իտալական ներկայացուցիչները եթէ համաձայնեցան ռազմանիւթ չղրկելու մասին՝ պայմանով որ վիակուի Ֆրանսական սահմանագլուխը, պատճառն այն է որ իրենց չատ սուղի նստուածքմանիւթ ղրկելը։ Մնաց որ մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ ամբարած են Մարոքի մէջ, Ֆրանքոյի հաշուոյն։

ԱՆԳԼԻՈՑ թագաւորին եւ թագուհիին այցելութեան առթիւ, Փարիզի մէջ ոստիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առաւ ապահովութեան համար։ Փարիզի մէջ բնակութեան միջոցին, անոնց այցելութեան ճամբաներուն վրայ ամէն բնակարան ու վաճառատուն խուզարկուեցաւ, մաքրելու համար «մանրէները»։ Այցելութեան ճամբաներուն վրայ բնակարաններու բնակչութիւնը արտօնագիր պէտք է ստանայ։

ԿԱԶԼԻ ՏԸ ԼՕԶԱՆ կը գրէ թէ գերմանական թերթ մը, խօսելով Մեծաղդոյն Գերմանիոյ մասին, Զուիցերիոյ մէկ կարեւոր մասն ալ կը դնէ անոր սահմաններուն մէջ, իբրեւ գերմանական բնակավայր։

ՍՈՒՏ ԼՈՒՐԵՐ տարածուած լսելով կարգ մը օտար թերթերու կողմէ, — իբր թէ Ֆրանսայի ընդհ. սպայակոյտը պատրաստած է ծրագիր մը՝ զինուրական արշաւանք մը կատարելու համար Սպանիոյ մէջ եւ ռազմանիւթ հասցնելու համար Սպանիոյ կառավարական բանակին,— պատկան իշխանութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ նման զրոյցները։

ՖՐԱՆՔՈՑի բանակը յարձակողականի սկսաւ Թէրուէլ - Վալենսիա գծին վրայ,— ազգայնականները կը սիրապետեն իրենց օդանաւային ուժով եւ հրասայլերով։

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ նոր դահլիճը, որ, ինչպէս գրեցինք, զինուորականներէ կը բաղկանայ առաւելապէս, իր առաջին նիստին մէջ որոշեց չարունակել չինական պատերազմը մինչեւ վերջնական յաղթանակ։

ԱՆԴԼԻՈՑ թագաւորը հեռագրով շնորհաւորեց Ալթաթիւրքի ծննդեան տարեդարձը։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ զօրքը քաշուեցաւ չեխական սահմանագլուխէն։ Հէնլայն երկրորդ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Զեխոսլովաքիոյ վարչապետին հետ։ Որոշ մեղմացում մը կը նշմարուի երկու երկիրներու յարաբերութեանց մէջ։ Կէօպէլս եւս ճառ մը խօսելով խաղաղութեան մասին կը խօսի։

ՖՐԱՆՍ · ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ իր աշխատանքները կը վերսկսի այս երեքշաբթի,— հարցապնդում եւ վիճաբանութիւն տեղի պիտի չունենայ, կառավարութեան կողմէ կարճ զեկոյց մը պիտի տրուի արտաքին քաղաքականութեան եւ Ֆրանսայի օդանաւային ուժին մասին, յետոյ հաւանական կը նկատուի որ Խորհրդարանը դարձեալ արձակուրդ ստանայ մինչեւ Նոյեմբեր։

« ՍԹՐԱՋՊՈՒՐԿ » Ֆրանսական նոր եւ արդիական զրահաւոր մը ծով կ'իջնէ վաղը, Սէն-Նազէրի մէջ։

Այրի Տիկին Մ · Մանդինեանց եւ զաւակունք եւ իրենց պարագաները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն եւ հօր՝

ԲԺՇԿ ՄԻՔԱՅԵԼ ՄԱՆԴԻՆԵԱՆՑԻ

դառնակսկիծ մահը որ տեղի ունեցաւ Լոքառնոյի (Զուիցերիա) մէջ։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊՐՕՊԱԿԱՆԴԻ ցանձնախումբի ժողովը Մայիս 30 երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին ճաշասի հաւաքատեղին։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՎԱՒԱՆՍԻ ՄԷՋ.— 29 Մայիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, Ֆուայէէ տը Թէաթրի վերնայարկի սրահին մէջ։

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

×

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ.— 4 Յունիս, Շաբաթ գիշեր
ՍԷՆԹ ԷԹԻԷնի ՄԷՋ.— 5 Յունիս, կիրակի գիշեր
ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ.— 5 Յունիս, կիրակի ցերեկ
ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ.— 12 Յունիս, կիրակի ցերեկ
ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— 11 Յունիս

Այս հանդէսներուն մէջ կը խօսի

ԸՆԿ. **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ 4 Յունիս. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս։

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ.— 11 Յունիս, Շաբաթ գիշեր

ԽՆԴՈՅՔ

Իսի լէ Մուլինոյի Հայ կաթ. եւ Մարտիրներու Միութեան կողմէ 29 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Խրիմեան» սրահին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս։

Կը խօսի Դեղ. ՏԻԳՐԱՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ

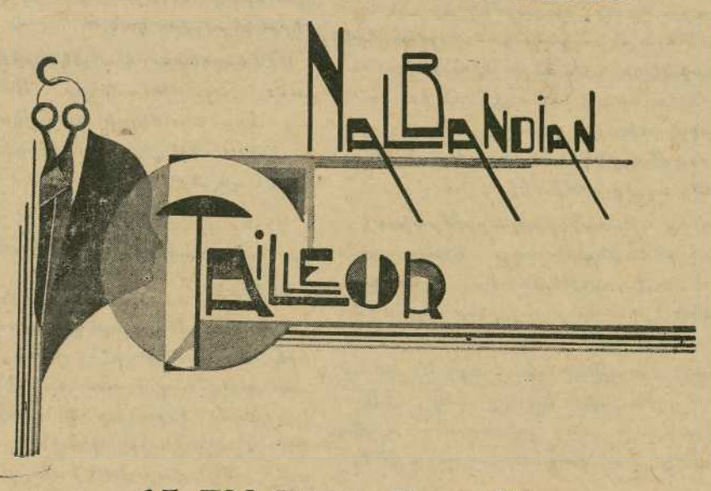
ՍՐԲ ՊԱՐԹԵԼԵՄՈՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍԸ

25 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ ՍԱՂ ԿԱԶՈՑԻ ՄԷՋ։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱՒՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՑԾ
14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՌ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։
Զբաւօտեան ժամադրութեամբ։

ՀԱՅՏԻՆԻ ՓՈՓՈԽԱԿԱՐԻՆ
ՏՕՔԹ. Ա. ՇԱԼԱՆ
120, Bld. de Clichy (Métro Place Clichy et Blanche)
Tél. Marcadet 55 — 48
Կ'ընդունի ամէն օր Չէն 8։ կիւրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ։

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ
Ա. ՓԱՓԱՂԵԱՆ
61, Rue Monsieur le Prince. Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ ՍԷՒ Միշէլ
Արեւելեան եւ Եւրոպական թեմական կերակուրներ։

“ ՇԻՐԱԿ ”
Արեւելքի միակ իսկական օղին է։
Անզուգական, Անմրցելի, Անխարդախ։
Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած գուտ չամիչի ճիւթով։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

Ս. Թորոս Սարեան (Սէօլէօղլի), Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Սարեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Օհանեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Փափաղեան եւ զաւակ, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Սարեան եւ զաւակունք (Թիլիպէ), Տէր եւ Տիկին Մինկիկ Բիլեան եւ զաւակ (Թիլիպէ), Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Վարդանեան եւ զաւակունք (Թիլիպէ) եւ պարագաները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի կնոջ, քրոջ, հարսին եւ զրկանուհիին՝

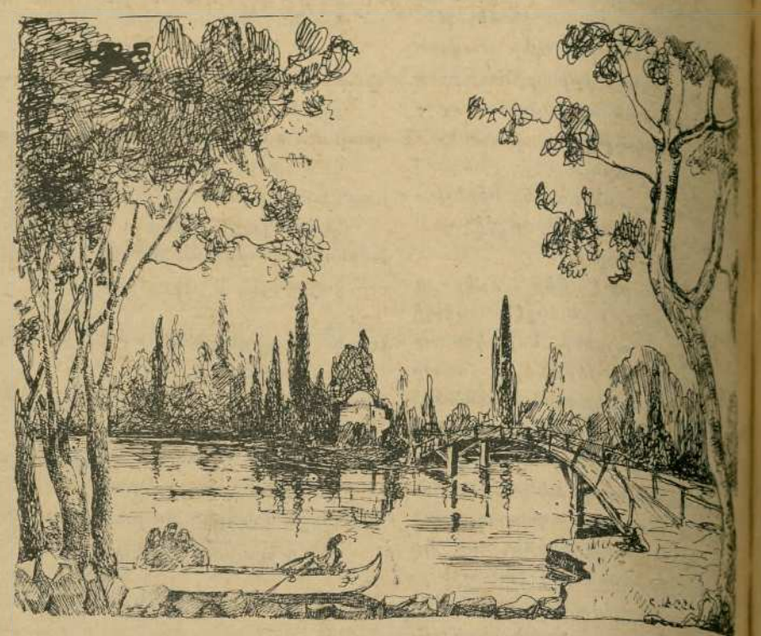
ՏԻԿԻՆ ԹԱԳՈՒՀԻ ՍԱՐԵԱՆԻ
(ԷՕՏԻՕՄԻՇԻ)

դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Մայիս 27ին, 36 տարեկան երիտասարդ հասակին։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, Կիրակի, 29 Մայիս, կէսօրէ վերջ ժամը 1.30ին Hôpital Cochinի մէջ, 12, Rue de la Santé (մէթրօ Glacière), ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Thiaisի գերեզմանատունը։

ՅԱՆՁՕՔ.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

Maison de la Mutualité
24, Rue St. Victor — Métro: Maubert-Mutualité
կիրակի 5 Յունիս, ժամը 3ին
ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՏԻԳ. ՀՈՒՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ Մեծ. Քարտուղարուհին
ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ԱԼԷՔՄՇԱՀ

ՔԱՂՐՏՀԱՆԷ

Դերակատարներ.— Պ. Ա. ԳՄԲԻԹԵԱՆ (Հօր Հօր ազա), ՕՐ. Ա. ԱԶՈՒՐԵԱՆ (Ֆաթմէ), Պ. Ժ. ՄԱՐՈՒԿԵԱՆ (Խուբլիա պէյ), Տիկին Ն. ՓՈՒՃԵԱՆ (Գամէր), Պ. Ժ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ (Սանասար Հասան), Պ. Ա. ՍԱՐԱՆԵԱՆ (Ձինկէօզ), Պ. Գ. ԼԱՔՔԱ (Ձան Եաղան), Տիկ. ԳԱՋԱՆՃԵԱՆ (Սաֆիէ), Ա. ԵԱՏԻԿԵԱՐԵԱՆ (Հայրաթ Երգան), Կ. ԹԱԳՐՄՃԵԱՆ (Պօթանպաչը)։ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՀՈՒՄԲ **60** ՀՈԳԻ

Տեղերը կանխաւ ապահովելու համար դիմել, գրասեն Չրաճ Սամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Tél. Danton 88-65։

Maison Hratchian, 6 Rue Lamartine. Tél. Trudaine 43-19, եւ կարգ մը թերպութեան կեդրոնատեղիներ M. H. Bayan, 26 Rue Troyon, Sèvres (S.-et-O.) Tél. Observatoire 18-28։ ՏՈՄԱՐՈՒ ԳԻՆ.— 25—20—15—10 եւ 8 Ֆր.

Alimentation “TRÉVISE”
Իր անմահական ուրճովը
Café “HAREM”
ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ
Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ձիրմակ պատիր եւ քաշքշուալ, սուրիական դհոլն եւ փէքմէզ։
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, թրանսպան եւ հնդկավաճ կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար։ Ձեռնպահ կը մնանք, ճերմակեղէններ եւ նպարեղէններ։ Ունտէրվուտ գրի վրայ քննայ Ձափաւոր գիներ։

Գիմել՝ **American Lloyd, Paris (9e). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77

FOURRURES DE ST. BERNARD
ՀԱՅՑԿՈՒՀԻ ԿԻԼԻՊՕՂԼԵԱՆ
Մեծաքանակ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐ ներածած ենք ուղղակի կը ծախենք գիւրամատչելի գիներով կարճ ժամանակուան համար։ VERITABLES MARTRES (սամուր) 100 Ֆր.էն սկսեալ։ VERITABLES RENARDS ARGENTÉS (արժանիք պուտուս) 500 Ֆրանքէն սկսեալ։
ՓԻՔՈՒԱ ՕՊԻՒՕՆ, 60 Ֆրէն սկսեալ։
Բաց է ԿԻՐԱԿԻ օրերը մինչեւ կէս օր։
24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ իսկապէս քաղցր եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի է։ ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, ձեր արուեստական օղիները կ'արհամարհէ։ Ձեր սառամոքը կ'արհամարհէ։ Գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ ՐԱՓԸ ՏԻՒԶը որուն ամէն տեղ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր, հաստատուած է։
Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damrémont — PARIS (18e)

ԴԱՍԵՐ ՏԱՍԵՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Caumartin, առջի Lafayette

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Chèque Postal Paris 1678 - 63
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
31
ՄԱՅԻՍ
MARDI
31 MAI
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3744

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Եթովպիոյ պատերազմը յիշատակելի անկիւնադարձ մը կազմեց Անգլիոյ եւ Թուրքիոյ յարաբերութեանց համար:

*Յեթոպատերազմեան վէճերը կարգադրուած էին արդէն Լօզանի շարաբաստիկ դաշնագրով: Մուսուլի կնճիռն ալ ի վերջոյ լուծուեցաւ ի նպաստ Անգլիոյ, որ իր արտաքին գործերու նախարարին՝ Լորտ Քըզընի բերնով հայկական արիւնը սակարկութեան դրած էր յիշեալ դաշնագրի բանակցութեանց առեն, եւ դարձուց

ԵՐԿՈՒ ԲԱՌԵՐ,— ՄԻԱՑԵԱԼ ԵՒ ԱՆԿԱԽ

1918 Մայիս 28ին Հայաստանը յայտարարուեցաւ «անկախ», իսկ 1919 Մայիս 28ին «Միացեալ եւ Անկախ»: Բառերուն իմաստ եւ բովանդակութիւն տալ գիտցող մէկու մը համար, տարբերութիւնը պարզ է եւ որոշ այս երկու յայտարարութիւններուն մէջ:

Երկու բառեր, երկու անջատ հասկացողութիւններ միացուած կը ներկայացնէն ոչ միայն Դաշնակցութեան քաղաքական հանդանակը, այլ ոեւէ Հայու որ կը հաւատայ թէ իր ժողովուրդը մէկ ազգութիւն կը ներկայացնէ երկրի մէջ թէ դուրսը եւ թէ այդ ազգութիւնը պէտք է որ ունենայ իր հայրենիքը իր սեփական հողերուն վրայ:

Քաղաքականութիւնը միայն իբրեւ վարդապետութիւն եւ տեսական ըմբռնում չնկատող մէկը երբ ուզէ գործնականօրէն պատկերացնել այդ երկու բառերով սահմանուած Հայաստանի վիճակը, անխուսափելի կերպով ինքզինքը կը դնէ սա հարցումներուն առջեւ.

Կարելի՞ է ընել Հայաստանը միաժամանակ թէ՛ անկախ եւ թէ միացեալ. եթէ կարելի չըլլայ միաժամանակ երկուքը միասին ընել, ո՞րն է աւելի կարեւորը եւ հնարաւորը. միացեա՞լը թէ անկախը: Կարելի՞ է Հայաստանը միացեալ ընել առանց անկախ ընելու կամ հակառակը՝ անկախ ընել առանց միացեալ ընելու:

Այս հարցումներուն տրուելիք պատասխանն է նաեւ որ կը ճշդէ մեր գործնական քաղաքականութեան ուղղութիւնը: Մէկը որ մեր հայրենիքի անկախութիւնը կը դնէ աւելի կենսական ու կարեւոր եւ համեմատաբար աւելի հնարաւոր, իր ամբողջ մտածողութիւնը եւ աշխատանքը կը կեդրոնացնէ այդ անկախութիւնը կազդող պետութեան դէմ. իսկ ուրիշ մը որ մեր հայրենիքը միացեալ դարձնելու գործը աւելի տիպողական եւ կարելի կ'ընդունի, ան ալ պարտաւոր է աշխատիլ այդ միացման արդելք եղող պետութեան դէմ: Կը տեսնուի ուրեմն որ այս բառերուն յարաբերական արժէքը ճշդելու պարագան բառախաղ մը չէ, այլ քաղաքական ուղեգծի մը ընտրութիւնը կը նշանակէ:

Ամէնէն առաջ պէտք է հաստատել որ Հայաստանը կրնայ հայ ժողովուրդը իր ամբողջութեան մէջ գոհացնել իբրեւ հայրենիք, եթէ ըլլայ թէ՛ միացեալ եւ թէ՛ անկախ: Այս ձեւով միայն լրիւ եւ ամբողջական կ'ըլլայ մեր քաղաքական իդէալի իրականացումը: Մենք մեզի հետ եւ դրացի կամ հեռաւոր ժողովուրդներու հետ կը դաշրէնք վէճ ու պայքար ունենալէ, միայն երբ այդ ձեւով սահմանուած հայրենիքին տէր կը դառնանք: Մինչ այդ կլ համակերպինք բողոքելով կամ անխօս, մեզ պարտադրուած պայմաններուն, առանց մեռցնելու մեր մէջ ձգտումը, հնարաւորութիւններէն օգտուելու տրամադրութիւնը:

Դժուար է նախատեսել ապագայ դէպքերու դասաւորութիւնը, բայց համար թէ Հայաստանը անկախ դարձնելը համեմատաբար աւելի դիւրին գործնական դիւրութիւններ կը ներկայացնէ քան միացեալ ընելը կամ հակառակը: Բայց ստեղծուած կացութեան մէջ կարելի է մտածել որ իր աշխարհագրական պայմաններով եւ անտեսական կառուցուածքով, արդի Հայաստանը դժուար թէ կարենայ պետական անկախութեան մը անհրաժեշտ տուրգելիները ունենալ: Արտաքին աշխարհի հետ ուղղակի հաղորդակցութեան միջոցներէն զրկուած, հողային եւ ճարտարարուեստական մեծ կարողութենէ զուրկ, այժմու սահմանափակ Հայաստանը ոչ միայն ի վիճակի չըլլար, մեզ, դուրսը գտնուող մէկ միլիոնը իր մէջ ընդունելու եւ անուցանելու, այլ եւ մեծ դժուարութիւն ներու կը բախի հիմակուան ժողովուրդը հոգալու եւ իր պետական անկաշկանդ եւ առանց ճնշումի քաղաքական եւ ընկերային աշխատանքները կատարելու:

Որեւէ պետութեան անկախութեան չափը համեմատական է իր տնտեսական կարողութեան հետ: Տնտեսութեամբ ուրիշէն կախում ունեցող պետութիւն մը չի կրնար քաղաքականօրէն կախում չունենալ. կրնայ անկախութեան ինքնախաբութիւնը ունենալ, նախապար, դեսպան, ռազիկան ունենալ, բայց սեփական քաղաքական ուղղութիւն կամ ընկերային կառուցուածք չի կրնար ունենալ: Այս տրամաբանութեամբ Հայաստանի անկախութիւնը պայմանաւորուած է միացեալ ըլլալու վիճակով: Միացեալ Հայաստանը միայն, երբ կ'ունենայ բաւարար հող, բոլոր Հայերը ապրեցնելու, երբ կ'ունենայ ծովու ճամբով դուրսի աշխարհին հետ ուղղակի հաղորդակցութեան կարելիութիւն, կրնայ ստեղծել իսկական անկախութիւնը:

Ասկէ դատ, կայ նաեւ մեր ժողովուրդի վաստակական վիճակը որ կը մղէ աւելի շատ մտածելու եւ գործելու Հայաստանը Միացեալ դարձնելու ուղղութեամբ: Իր հայրենիքը ապրելու հնարաւորութենէն զրկուած Հայու մը հասարակ մտածողութիւնը սա է: Դուրսը ապրելով զրկուած եմ անկախ հայրենիքի մը բոլոր օգուտներէն եւ առաւելութիւններէն, օտար եմ միշտ, գործի, աշխատանքի դժուարութիւններ միշտ ունիմ, բայց եթէ իմ հայրենիքիս մէջ ըլլամ, ոչ միայն այս դժուարութիւններէն կ'ազատիմ, այլեւ իմ հարապատ միջավայրին մէջ ապրելու ընդհանրապէս հաճոյքը կ'ունենամ: Այս բնական ու մարդկային պահանջը այնքան ուժեղ է, որ անհնարին կը դարձնէ որ եւ է քաղաքական կազմակերպութեան եւ գործիչի ականջ չտալ ասյս ձգտումին:

Կարեւորութեան եւ օգուտի տեսակէտով ուրեմն, միացեալ Հայաստանի ըմբռնումը աւելի տիպողական է եւ այժմէական: Հնարաւորութեան տեսակէտով, հաւասար դեռանի վրայ կը գտնուի անկախութեան ըմբռնումին հետ:

Եթէ Թուրատանի Կովկասէն հեռացումով պայմանաւորուած է Հայաստանի անկախութիւնը: Թրքահայաստանի ամայի նահանգներէն հեռացումով պայմանաւորուած է միւսը: Երկու կարելիութիւններն ալ Միջազգային դէպքերու պարտադրութեան տակ կրնան ըլլալ կամ միաժամանակ, ինչպէս պատահեցաւ Լեհաստանի համար ընդհ. պատերազմին կամ առանձինն:

Մեզ կը մնայ այս հանդիսաւոր օրուան առթիւ անգամ մըն ալ չհեռել որ հայ ժողովուրդի փրկութիւնը այս երկու բառերուն իրականութիւն դառնալովը միայն կը տեսնուի:

Լ. ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ

ՊԱՐԼՍԷՆ ԴՈՒՐԻ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Հայ Տիկին մը Զուհաճեանի եւ Քէսէճեանի Զմիւռնիա անցուցած ամիսներուն վերաբերող կարգ մը չհեկան տեղեկութիւններ ընծայեց մեզի:

Իզմիրի մեծահարուստ «տիկնայք փափկասունք»ի կողմէ (Եսայեան, Պէրկամալեան, Սպարթալեան, Սիւնէնեան, Պալասանեան, Զաքըրեան, Սիվրիհիսարեան) կը մատակարարուէր որքանոց մը.— «Հոգատար որբանոցս»:

Ամէն տարի, գարնան, որբանոցին ի նպաստ կը կազմակերպուէր հանդէս մը:

Այդ տարին հանդէսին կազմակերպութիւնը կը յանձնուի Քէսէճեանի որ որբուհիներուն կը սորվեցնէ մեներգներ, խմբերգներ եւ երգախառն պարեր:

Փորձերը կը կատարուին որբանոցին սրահին մէջ, նոր ոգեւորութիւն մը առեղծելով վարժարանին մէջ:

Փորձերը կը տարուին գիշերները, կանոնաւորապէս, հսկիչներու դիտողութիւն պատճառելով:

Վերջապէս հանդէսը տեղի կ'ունենայ նոր վայրով: Ներկայ են առաջնորդը, «բարձր դաս»ը, ընտրանին եւ իւիննները, իրենց արքանեակներով:

Մեծ յաջողութիւն կը դտնէ «Ահա Դարուն» երգը եւ «Ծաղկավաճառուհիներ» խմբերգը:

Զուհաճեանի արուեստին չունչն էր որ Քէսէճեանի աշխատանքով դեղարուեստական ինկոյզ մը կը պարզեւէր: Զուհաճեանի նուագահանդէսներուն նախատօնակն էր այդ:

Անկէ վերջ, Զուհաճեանի բուն երաժշտահանդէսին պատրաստութիւնները կը տեսնուին, Իզմիրի երկաթ ու չափահաս երիտասարդութեան մտնակցութեամբ, Հոխիսխանեանց աղջիկներու վարժարանին սրահին մէջ: Երաժշտահանդէսն ալ, համերգային եւ նուագախմբային, տեղի կ'ունենայ նոյն սրահին մէջ, խուռն բազմութեան մը ներկայութեան, յաջողութեամբ:

Ու վարպետը, քիչ վերջ, կ'իյնայ անկողին, իր վարձած միակ սենեակին մէջ, Հոխիսխանեանց վարժարանի քովնտի փողոցը:

Երկու ամիս կը տուայտի եղերական հիւանդութեամբ մը: Ունէր քաղցկեղ, դէմքին վրայ, որ կը ծաւալէր:

Միսալ են այն տեղեկութիւնները ուրոնց համաձայն Զմիւռնիոյ գաղութը անտարբեր գտնուած է վարպետին հանդէպ, իր հիւանդութեան ընթացքին:

Իզմիրի հայ տիկինները միշտ այցելած են արուեստագէտին, անշուշտ ոչ պարապ ձեռքերով:

Զուհաճեան ունէր նաեւ պահապան հրեչտակ մը՝ Քէսէճեանը, որ մին միակը ընդունակ էր ամբողջ Զմիւռնիան չարժելու, յանուն իր պաշտելի բարեկամին:

Մեծ հիւանդը, հակառակ իր տանջանքներուն, մինչեւ վերջին վայրկեանը կը տեսնուին, Իզմիրի երկաթ ուղիներուն գործակատարը— աւստրալեցի, Հոխիսխանեանց աղջիկներուն մին էր... ներկայիս դաստիարակուհի Պոսթընի մէջ— ասպարէզ կ'իջնէ մեծ փութկոտութեամբ իր կարմիր գնդիկներէն ազատելու համար...

Սրճեփը պատրաստութիւն տեսած էր արդէն հիւրերը ընդունելու համար ատեն զիտնալով որ Զուհաճեան ամէն օր կ'ընդունի իր կնոջ յարգանքները: Քէսէճեան եւ Տիրան Գասպարեան կը զբաղին վարպետին մարմինով ու անոր տրուելիք վերջին յարգանքով: Հանդուցեալ արուեստագէտին բարեկամ Վիկթոր Գալէյայի խումբը կը նուագէ վարպետին յօրինած մահերգը: «Անչուք» թաղուած ըլլալու զրոյց մը կայ: Ա. Փանոսեան ալ, ինչպէս քիչ վրը պիտի տեսնուի, իր դամբանադրին մէջ կ'ըսէ.— «Իզմիրի մէջ կնքեցիր կեանքդ անչքդէպ անչքօրէն»: Անչուշտ վաստակաւորի մը արժանի յուզարկաւորութիւն մը չէ կատարուած, սակայն այդ «անչուք»ները մեղի կը թուին ըլլալ դառնութենէն յառաջ եկած չափազանցութիւն: Ցուզարկաւորութիւն մը անչուք չէ երբ ունի... մահերդող նուագախումբ: Անչուք չէ երբ դպրոցականներն իսկ ներկայ կ'ըլլան արարողութեան: «Անչուք» թերեւս հայկական իմաստով, որովհետեւ ցեղը, այն օրերուն, փայլուն կերպով կը թաղէր իր մշակները: Վարպետը եթէ մեռնէր իր ծննդավայրին մէջ, հաւանաբար Գոլիսը չքեղ յուղարկաւորութիւն մը պիտի սարքէր, առլի ողբանուագ յօդուածներով, դամբանախօսներով, ծաղիկներով եւ խունկնամրոխ բազմութեամբ: Իր ամբողջ սէրը, պաշտումը՝ մէկ օրուան մէջ միայն ցուցադրելու համար:

1900ին, Զմիւռնիոյ Հայոց գերեզմանատան մէջ, իր հողակոյտին վրայ չիրիմ մը կանգնելու գաղափարը կ'ունենան Ս. Քէսէճեան, դաշնակահար Երուսհան Յարութիւն Սինանեան, Տիրան Գասպարեան, «Ձէրիխիէի Շարդիւմ» թերթի տնօրէն Տ. Ճիլիկեկեան, մանրանկարիչ եւ երգիչ Ստեփան Ա. Կայեան: Անոնց կ'օժանդակէ Զմիւռնիոյ առաջնորդ Եղիշէ արք. Դուրեան:

Գաղափարը կ'իրագործեն 1903ին:

Հարուստ Զմիւռնիացին ժլատ վերբերում մը ցոյց կուտայ դամբարանի կառուցման համար կատարուած հանդանակութեան: Յ. Սինանեան նուագելի կտորի մը կը վերածէ «Օլիմփիա»ն ու տալէ կուտայ 700 օրինակ, հասոյթը յատկացնելով շիրմին կառուցման:

Շիրմին բացումը կը կատարուի բանախօսութիւններով եւ Գալէյայի խումբին մասնակցութեամբ:

Մահարձանը կը ներկայացնէ վարպետին կիսանդրին: Զմիւռնիա զբոսնուած միջոցիս այցելած եմ, քանի մը երիտասարդներու հետ:

Մարմարին վրայ փորագրուած է հետեւեալ քառեակը՝ գրուած Ալիքսան դրը Փանոսեանէ.

Մեծ երգահան, պարծանք ազգին, որ տարագիր՝
Իզմիրի մէջ կնքեցիր կեանքդ անշքօրէն,
Ցուրտ ու լրտին դամբանիդ տակ խաղաղ հանգիր՝
Որ երկնից մէջ անոյշ երգերդ հոգիդ օրրեն:

Ո՞վ գիտէ ի՛նչ վիճակի մէջ է ներկայիս Զմիւռնիոյ ազգ. գերեզմանատունը եւ ինչ մնացած է Զուհաճեանի դամբարանէն: Գուցէ պոյտիւն չունի մահարձանը մէկու մը՝ որ Թուրքիոյ մէջ, այն Թուականներուն, արձակեց լոյսի եւ ներդաշնակութեան հրաշալի չարուան մը, բանալով, իր հանճարին զօրքով, երաժշտական դարագլուխ մը:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Յ. Գ.— Յաջորդով՝ կարծիքներ՝ Զուհաճեանի գործի մասին:

ԹԱՏՐՈՆ

"Բարեան կ'ուզեմ"

«Պոլսահայ Տրամաթիք»ի խաղացանկին այս գարեհչտը, որ տասնապատկի չըլլանի մը նպաստած էր անոր վերականգնումին, նախորդ կիրակի օր «Փարիզահայ Դերասաններու Միութեան» կողմէ ներկայացուեցաւ այստեղ, «Մոսիէթէ Սաւանթ»ի սրահին մէջ, խղճամիտ եւ փայլուն խաղարկութեամբ մը, որ շատ կը յիշեցնէր երջանկայիշատակ թատերախումբին բեմադրութիւնը:

Հենրիէթի այս երկը իրրեւ չրջանակ ունի տղոտական դրկակ մը, բայց իր ներկայացուցած բարքերը կը պատկանին բոլոր դասակարգերուն, ու առանց չափազանցութեան կ'ընդգրկեն սիեզերական հորիզոնը:

Ջերմարորը մթնոլորտի մը մէջ, պատկերները իրարու կը յաջորդեն յարտիպոխոս, անակնկալ չարայարուեսնով մը, զոր կացութիւնն իսկ կը ստեղծէ, խիստ յանախ կիտանչուած խօլ եւ անվկանդ ծիծաղի չղթայադերձումով մը:

Պատուն որ Թերիաք, զեղխ, եւ չըլայտ կեանքի մը յետին մրուրը քամած աղնուական մը, այլեւս յղփացած ցոփ բարքերէն, կեանքի մնացեալ տարիներուն երջանկութիւնը կ'որոնէ նոթարական եղբօրորդուհւոյն՝ Աարիէնի բարօրութեան մէջ: Ան նոյնիսկ տրամադիր կը թուի իր ամենասիրած տարփուհին՝ Օր. Անժէլ Փինթօն, այլ անուամբ Ժէժէլ, փոխանցելու իր կնամոլ բարեկամին, կոմս Ամէտէ տը Սերիքուրի:

Դէպքերը չուտով կը զգացնեն իր սխալը: Մեղրալուսնի ճամբորդութեան ընթացքին, Հարսին՝ Աենդէի մէկ քմայքը, թատերախաղին խորագիրն իսկ,— շատ բնական սմուտնա կան կեանքի մէկը, այլ հեղինակին կողմէ այնքան վարպետօրէն զուգորդուած ճամբորդական հանդրուանին եւ բարեպաշտական բազմանքի մը հետ— պատճառ կը դառնայ որ իրար իյնայ նորապսակ զոյգը: Իրողութիւնը կը ծածկուի պատուհէն, բայց այս վերջինը չուշանար վերահասու ըլլալ տխուր կացութեան, երբ ամէնէն աւելի երջանիկ կը համարէր ցանուն: Բնականաբար կը ջանայ հաշտեցնել: Երկուստեք անդիջող կը մնան:

Աենդէի դէշ խորհրդատու մը ունի, յանձին իր մօր, Տիկ. լա Թիպոթիէրի, որ արդէն կանացի տիրապետութեան փորձառութիւնը կազմած էր իր իսկ ամուսնին կռնակին վրայ: Կնոջ ձեռքին տակ քուրջի կտոր դարձած մարդուկ մը, որ իր անդորրութիւնը կը վնասէ կեղծ ընդարմացումի մը մէջ: Սակայն խորամանկ զոքանչը խոհեմութիւն կը նկատէ հաշտ ու սիրալիր ցոյց տալ ինքզինքը արտաքին աշխարհի աչքին:

Ատրիէն տը Թերիաք, արդէն իսկ վատնած հօրեղբօր կէս միլիոնի օժիտը, առանց քաշուելու իբր սեփական նատէր կը վարուի անոր ինչքերուն հետ: Եւ որ աւելին, ան անակնկալի կը դիմադրէ իր կնոջ յարձակումներուն, ինչ որ կը քաջալերէ զինք Թիպոթիէրը, որ դաշնակցած է փեսին, պայքար կը բանայ իր ինքնիշխանութեան դէմ: Վէճ, նախատինք, ծեծկռտուք Տան մէջ կը ստեղծուի անհանդուրժելի կացութիւն մը:

Այս բոլոր կռիւ ու կռիւներուն պատճառին ծառայ Թէօտիւն է որ անդին կը տուժէ, առանձնապէս մը պէս, միշտ մէկ կամ միւս կողմի քմայքներուն, սպառնալիքներուն ենթակայ:

Պատուն հրճուալին կ'ընդունի Ատժէլը, որ եկած էր նախանձոտ նոր բարեկամին կամքով եւ առնելու երբեմնի նամակները: Այս այցելութիւնը կ'ընդհատուի պատեհութեան Ժայլ Տը Թերիաքի վերյիչելու իրեն երանաւէտ կեանքը: Այն կարճատեւ Օր. Փինթոնի վերահասութենէ յետոյ նախկին բարեկամութիւնը, որ շատ դիւր կուգայ կիսալացին կնոջ...

Անդին՝ Պ. լա Թիպոթիէր, առնորոգուած իր փեսէն, անձնասպան կ'ըլլայ դեղով ու չուայտ կեանքի մը: Այս կացութիւնը խիստ ծանր կուգայ իր զօրով եւ իշխանասէր կնոջ, որ անկարող իր «գոհար»էն լուսարձակ մը ճարելու, կը հպատակի մուսնին: Աղջիկը՝ Տիկին Անդրէ Թերիաք, գրեթէ նոյն նկատումով իսկոյն իրեն կը հետեւի: Պատուն նոյնպէս կը զարմանայ, բայց չատ չի հետաքրքրուիր այս չրջափոխութեան, ուսկից հաստատ կը մնայ նախկին կենսագրական մը լլլալով, անոր կը վերսկսելու իր մտաղրութեան մէջ: Թէօտիւլի հետ անմիջապէս ճամբայ կ'իյնայ դէպի Նիս, իր սիրեցեալ բարեկամուհիին՝ Անժէլ Փինթոնի մօտ նալու համար:

Պատուն որ Թերիաքի դերին մէջ, դերասան Պ. Յ. Լաթիֆեան յաջողակ պատկերացուց յղփացած արուեստականի մը սիլուէթը, որ իր բացասական տրամադրութիւններուն մէջ յուսախաբ, կը վերադառնայ իր երբեմնի կեանքին: Իր խաղը ժուժկալ էր, առանց չեչտուած դուռնալու:

Պ. Պալասան, այս անգամ եւս արժեցուց «Հայ Փոլէ»ի իր տիպարը յատկանշականօրէն անձնաւորելով մտացիր ու կնահալած կոմս Ամէտէ տը Սերիքուրի դերը: Փողովրդային եղանակներն ու ծափերը լսապնդ գնահատութենն եղան իր յաջող խաղարկութեան:

Լա Թիպոթիէրի դերին մէջ, դերասան Պ. Ա. Սարաֆեան, ոչ նուազ կատարելութեամբ տուաւ բոնաւոր կնոջ մը կամքին տակ կռած եղկելի ամուսնի մը տիպարը, որ սակայն կը բանայ առագաստները, անմիջապէս որ նոյեակ մը կը դտնէ իր եռին: Շատ դժուարին էր իր խաղարկութիւնը երջանկութեան տեսարանին մէջ: Մտքիկելի պիտի ըլլար որ այս տեսարանի կատակերգակը հրաժարէր իր բռնավարխասութենէն, որ թէեւ կրնայ ուժանց հաճելի թուիլ, բայց նուազ թատերական է...:

Տաղանդաւոր դերասանուհի Տիկին Ե. Լաթիֆեան, իր սովորական կիրքով դանի խաղով ներկայացուց կամքի եւ կուռազան Աենդէի դերը, ան եւս յանդուգն դարձած չարսերտ մը թելադրութեամբ: Զախողանք չեր նահատելի էր իր խաղարկութիւնը ճի եւ կռուի տեսարաններուն:

Տիկին Ալիս Տիւփոն, «Տար-Պէտայի» երգեհոնի աստղերէն, որ ուած եւ վայելուչ խաղարկութեան

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Հրանտ Աֆթանդիլեան (Թաւրիզէն) յաջողութեամբ աւարտած է Մոնպելիէի բժշկական ֆաքիւլթէն, թէզ ունենալով Lymphosarcome du médiastin chez l'enfant.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀՍՀ ԿԱ Գրականության, արվեստի և ճարտարապետության ինստիտուտ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀՍՀ ԿԱ Գրականության, արվեստի և ճարտարապետության ինստիտուտ

Երևան — 2015

Երևան — 2015

ՀՀՍՀ ԿԱ Գրականության, արվեստի և ճարտարապետության ինստիտուտ

Հրատարակության է երաշխավորել ՀՀՍՀ ԿԱ Գրականության, արվեստի և ճարտարապետության ինստիտուտի գիտական խորհուրդը

Հրատարակության է երաշխավորել ՀՀՍՀ ԿԱ Գրականության, արվեստի և ճարտարապետության ինստիտուտի գիտական խորհուրդը

Պատասխանատու խմբագիր՝ Ա. Մ.

Պատասխանատու խմբագիր՝ Ա. Մ.

Խմբագիր՝ Ն. Ա.

Խմբագիր՝ Ն. Ա.

Տպագրվում է ՀՀՍՀ ԿԱ Գրականության, արվեստի և ճարտարապետության ինստիտուտի հրատարակչական խմբագրության

երկու Ալեւիներ: Անոնցմէ մէկը, Որոնդէս գետէն հանուեցաւ ղիակ մը:

Սակայն, այսպէս կամ այնպէս, խաղաղութիւնը կը պահպանուի շնորհիւ ոստիկանութեան ձեռք առած միջոցներուն եւ իշխանութեան ցոյց տուած պաղարիւնին:

Թրքական կուսակցութիւնը, որ կը չարունակէ հող կորնցնել, շնորհիւ հակառակորդ տարրերու համագործութեան եւ իրրեւ հետեւանք թաքթիքի իր սխալներուն, գալոցի ցոյց կուտայ՝ քանի կը նուազի թրքական տարրին համմասութիւնը ընտրական արձանագրութեանց մէջ,--- մինչեւ Ուրքաթ,Թուրքերը 47 առ հարիւր համեմատութեան հասած էին, Ուրքաթ այդ համեմատութիւնը իջած էր մինչեւ 46 առ հարիւր:

Մեր սեփական թղթակիցը կը գրէ Անտիոքէն.---

Սանճաքը եռուն կաթսայի մը կը նմանի: Արձանագրութիւնները կը չարունակուին տենդի մէջ, բայց կանոնաւոր, առանց ազդուելու Թրքական խռովութեանց սպառնալիքներէն: Ցունիսի վերջը կը լրանան այս գործողութիւնները: Ալեքսանդրէթի գաղային մէջ արձանագրուած են 3098 Թուրք, իսկ6048 ոչ-Թուրք: Գըրըք-Խանի գաղային մէջ՝ 3310 Թուրք եւ 1716 ոչ-Թուրք: Թուրքերուն համար այս ձեւով համեմատութիւնը կ'իյնայ 40 առ հարիւրի: Այժմ սկսած են Անտիոքի արձանագրութիւնները, աւելի փափուկ ու կարեւոր: Լուրջ խռովութիւններ պիտի ծագին այս առթիւ, կ'ըսեն Թրքական ազրիւրէ բխած զրոյցներ: Ցուսալի չէ, այդ խռովութիւնները կրնան պատահիլ Թերեւս ընտրական պայքարի ժամանակ:

Մինգազգային Ցանձնախումբի անդամներէն Սըքրէթեան, Զուիցերիացի, փրոֆ. Լօզանի իրաւաբանական համալսարանին, Ցունիսի սկիզբը կը մեկնի իր երկիրը, մասնակցելու համար համալսարանի տարեվերջի քննութեանց: Իրեն կը յաջորդէ Ռոտէսքօ, Ռումանացի: Ցանձնաժողովի բոլոր անդամները ալ գիտեն թէ ջուրը ո՞ւր կը պղտորի:

Անգլեւթրեական վերջին եւժտական դաշինքներու խաղախական ի՞նչ շահ կ'ապահովեն Անգլիոյ

Ինչպէս գրեցինք, յանուն անգլիական կառավարութեան՝ Չէմպըրլէն պաշտօնապէս հաղորդեց խորհրդարանին թէ երմտական եւ առեւտրական նոր դաշինքներ կնքուած են Թուրքիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ: Լոնտոնի մամուլը, որ շատ պոռ կը թուի այս «յաջողութենէն», տակաւին կը զբաղի այդ դաշինքներուն կարեւորութեամբ եւ նոր մանրամասնութիւններ կուտայ:

Այսպէս, կնքուած դաշինքները երեք են: Այդ դաշինքներով կը ճշդուի թէ Թուրքիա պիտի գնէ մարտանաւ, ռազմանիւթ եւ անգլիական զանազան ապրանքներ: Առեւտրական պաշտօնատան ենթակայ՝ արտածման համար վարկերու երաշխաւորութեան վարչութիւնը պիտի երաշխաւորէ մինչեւ տասը միլիոն սթերլին: Ուրիշ համաձայնագրով մը փոփոխութեան կ'ենթարկուի 1936ի անգլեւթրքական քլիրինկի համաձայնութիւնը:

Լոնտոնի հանրային կարծիքը եւս դոհ է կառավարութեան այս գործունէութենէն: Մամուլը կը շեշտէ որ քաղաքական մեծ արժէք կը ներկայացնէ անգլեւթրքական այս համաձայնութիւնը ու կը մաղթէ որ կառավարութիւնը նման համաձայնութիւններ կնքէ նաեւ այլ պետութեանց հետ, մասնաւորաբար Դանուբեան երկիրներու հետ՝ անտեսական օժանդակութիւն ընձեռելով անոնց:

« Տէյլի Թելեկրաֆ», ինչպէս պահպանողական այլ թերթեր, հասկնալի պատճառներով՝ չուզեր ըսել թէ բրիտանական կառավարութիւնը քաղաքական ի՞նչ առաւելութիւններ կը տեսնէ անգլեւթրքական ներկայ համաձայնութեան մէջ կամ քաղաքական ի՞նչ չահեր կ'ակնկալէ անկէ, բայց եւ այնպէս յայտնի զոհունակութեամբ մը դիտել կուտայ.

--- Անգլիա կը վերսկսի, այս անգամ նոր ձեւով մը, իր հին դերը, որ էր օժանդակել անտեսապէս եւս մնացած երկիրներուն: Ուրքաթ օր առաջարկուած դաշինքները կուգան զօրացնել բարեկամական կապերը, որոնք իրար կը միացնեն Անգլիան եւ Թուրքիան:

« Ֆինէնշըլ Նիւզ », իր կարգին, զոհունակութեամբ կը չեշտէ որ Թուրքիոյ նաւային սպառազինութեան համար բացուած վեց միլիոն սթերլին վարկը կուգայ «ճարտարօրէն զուգորդելու համաձայնութեան քաղաքական կողմը զուտ անտեսական կողմին հետ»:

Չեխոսլովաքիոյ ընտրութիւններ վերջացան խաղաղութեամբ

»»» • «««

Կիրակի օր, խաղաղօրէն տեղի ունեցան Չեխոսլովաքիոյ ընտրութիւնները, որոնց վերջնական արդիւնքը յայտնի չէ տակաւին: Այսուհանդերձ կ'ենթադրուի թէ հունգարական սահմանագլուխին մօտիկ չրջաններու մէջ ինքնավարութեան կուսակիցները պարտուեցան: Կարպաթեան չրջանին մէջ ազգային-ընկերվարականները եւ համայնավարները տեղ չահեցան: Ընդհանուր առումով, Հէնլայնի կուսակիցները չահեցան այնքան քուէ, որքան ընկերվարական քրիստոնեաները եւ հողագործականները միասնաբար: «Տէյլի Մէյլ» կը գրէ թէ ընտրական չրջանակներու 2375ին 823ը իրենց քուէն տուած են Հէնլայնի, ապահովելով չախչախիչ մեծամասնութիւն մը այդ համայնքներուն մէջ:

Քրակայի քաղաքապետական ընտրութիւնները եւս վերջացան: Անցեալ կիրակի կատարուեր էին կեդրոնական Թաղամասի ընտրութիւնները, որոնց մէջ Հէնլայն չահած էր 15,556 քուէ, իսկ մնացեալ Թաղամասերու ընտրութեանց մէջ, որոնք կատարուեցան առջի օր, Հէնլայն ստացաւ միայն 10,879 քուէ, որով 1935ի քուէարկութեան վրայ կը կորնցնէ հինգ հազար քուէ:

Կ'ուշքատիւ ուշադրելի չեխական տեսակէտներ

Անգլիական կառավարութեան կեդր. եւրոպայի գործերուն տեսուչը, Սթրանկ, որ Քրակա գացած էր իրրեւ տեսակ մը «դիտող», Պերլինէն անցնելով եկաւ Քարլոզ: Իր պաշտօնատեղին հասաւ նաեւ Քարլովի չեխական գեսպանը, Օսուսկի: Ու խորհրդակցութիւն մը ունեցան Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան մէջ:

Քաղաքական չրջանակներու մէջ այն տպաւորութիւնը կը տիրէ թէ Քրակայի կառավարութիւնը արդարացի է լայն ազատութիւններ չնորհել Գերմանացիներուն, այն վերապահութեամբ միայն որ, իրրեւ փոքրամասնութիւն, Գերմանացիները գերակշիռ ազդեցութիւն մը չունենան կեդրոնական կառավարութեան մէջ, մասնաւորաբար պինդորական եւ արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ ասպարէզներու մէջ: Այսպէս, Հէնլայնի կուսակիցները գոհացում պիտի ստանան հետեւեալ հարցերուն մէջ.

1· Գերմանաբնակ չրջաններու մէջ իրաւունք գերմաներէնը գործածելու իրրեւ պաշտօնական լեզու: Վարչական եւ դատական կազմակերպութիւնը պիտի հաստատուի այնպիսի ձեւով մը, որ իրր թէ ինքնօրէն կառավարութիւն մը գոյութիւն ունենար:

2· Երմտական օժանդակութիւն գերմանական դպրոցներու համար:

3· Գերմանացիներու մեծամասնութիւն չահած վայրերուն մէջ՝ կարելիութիւն նոր ընտրութիւններ կատարելու, քաղաքապետական խորհրդականներու համար:

4· Վերաքննութիւն պետութեան մէջ գործող գերմանացիներու համեմատութեան:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏԵՂՈՒԻ

ԱՆԻԷՌ-ՏՕՒԻՍՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

4 Ցունիս, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Անիէռի Քաղաքապետարանին նորակառոյց շքեղ սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Հ. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ՏԻԿ. Տ. ՄՐՄԱՔԵԱՆ

ԵՒ ԸՆԿ. Լ. ՀԱՐՄՈՒՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Օր. ԱՍՏՂԻԿ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ, Օր. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ, Օր. ՌԷԹԻՆԱ, Տիկ. ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Ընկ. ԶԱՐԵՀ ՂԱՐԻՊԵԱՆ, Թառխտ ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԿԻՆՏՕՆ:

Կէս գիշերէն վերջ պարահանդէս. ընտիր ժազ դեկավարութեամբ Թառխտ ԳԱՐԵԳԻՆԻ: Ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով:

Մուտք 5 ֆրանք

ՇԱՆՕԹ.— Հայ գինուորներուն եւ 12 տարեկանէն վար պզտիկներուն մուտքը ձրի է:

ՓԱՆԵԼՕ ՔՈՇԱՆԻ ՄԷՋ.— *«Աթթիւ» ենթակոմիտէին կողմէ*

11 Ցունիս, Շաբաթ գիշեր 22 Av. de la République, chez Boivin (Montrouge) սրահին մէջ. Նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԿՐՃՆՈՊԼԻ ՄԷՋ.— *Հ. Յ. Դ. «Թօթեղեղբայրեան» կոմիտէի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Ազգ. Միութեան, Ջ. Ո. Մ.ի եւ Ֆ. Կ. Խաչի:*

5 Ցունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին «Իտիսըն» սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ.— *4 Ցունիս, Շաբաթ գիշեր*

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ.— *12 Ցունիս, կիրակի ցերեկ*

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ.— *11 Ցունիս*

Այս հանգէսներուն մէջ կը խօսի

ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. «Ազատ» ենթակոմիտէի կողմէ, 5 Ցունիս, կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, Union des Républicaines-ներու չքեղ սրահին մէջ, 16, Rue J. B. David (Կ. Ֆաշի հանդէսին վայրը):

կը նախագահէ ԸՆԿ. Ս. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Կ. Ֆաշի անդամուհիները: Երգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն եւայլն: Ժամը 11էն մինչեւ լոյս ֆրանսական ընտիր ճաղի ընկերակցութեամբ հայկական եւ եւրոպական պարեր: Գոթիյեօն, ճոխ եւ ժամն պիւֆէ:

Ծախսերու մասնակցութեան համար 2 ֆրանք մուտք:

ՀԱՑ ԿՐԻՏՈՍԱՍՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յաւաչքիկայ դասախօսութիւնը 2 Ցունիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Rue Pasquier, փարիզ: Կը խօսի Տիկին Էվէլին Բիւզանդ: Նիւթ՝ «Հայ տիկնոջ դերը նախապատերազմեան շրջանին եւ ներկայիս գաղութի մէջ»:

ՋԱՐԴԱՆԻՔ (COCARDE)

Հ. Հ. ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿ ԱՌԹԻԻ

Հայկական եռագոյնն ու Ալբարատ 1918-1938 թիւերով կը ներկայացնէ մեր պատրաստած գունաւոր զարդանիշը:

Դրանակուած է խիստ մատչելի հետեւեալ գիները.— Մինչեւ 250 հատը 75 սանթիմ 250-500, հատը՝ 65 սթ. 500էն վեր հատը՝ 60 սանթիմ:

կը փաթաթուի ՄԱՅԻՍ 28ի տօնակատարութիւնը կազմակերպիչներուն միայն եւ կանխիկ: Ապսպրանքները կ'ընդունուին մինչեւ Մայիս 28: Դիմել S. T. Tovmassian, 12. Rue Jouy-Rouve. Paris (20).

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ· ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները:

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

28 Avenue Victor Hugo, Vanves (Seine)

(Վախ Մէթրոյէի հրապարակին վրայ)

Կ'ընդունի Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10—12 եւ երեկոները 4—7, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadetet le Peletier

Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու ճաշուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի ժաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, գոլսական օգի՝ եւ շաշլիկ, չաշարանատիրոջ անվիճելի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ ճաւաքոյթներու ճամար կը տրամադրուի սրահ, անհամեմատ ժամերի գիներով:

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

ՋԱՆԱԶԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐԸ հսկայ թափօր մը կազմած՝ կիրակի օր այցի գացին Պատրն, փէռ Լաշէզի գերեզմանատան մէջ:

ԿԻՕՊԼԻՍ, ճառ մը խօսելով ի ներկայութեան Հիթլէրի, դատապարտեց այն խաղաղութիւնը, որ թշնառութեան կը մատնէ Գերմանիան, աւելցնելով որ չաւագոյն խաղաղութիւնն է, զոր կ'ներաչխաւորէ գերմանական սրուած սուրը:

ՀՌՈՄի մէջ տեղի ունեցաւ հսկայ ցոյց մը, ի նշան իտալեւսպանիական համերաչխութեան: Ցոյցին ներկայ էր սպանիական պինդուորական պատուիրակութիւն մը: Այս առթիւ յայտարարուեցաւ դարձեալ թէ Իտալիա պիտի թոյլ չտայ որ համայնավարութիւնը դիրք գրաւէ Միջերկրականի ափերուն վրայ, թէ Իտալիա ամէն օժանդակութիւն պիտի ընծայէ Ֆրանքոյի, մինչեւ վերջնական յաղթանակ:

ԻՐԱՆի գահաժառանգը նշանուեցաւ եգիպտոսի թագաւորին քրոջ, իշխանուհի Ֆէվզիէի հետ:

Maison de la Mutualité

24, Rue St. Victor — Métro: Maubert-Mutualité

Կիրակի 5 Ցունիս, ժամը 3ին

ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ ՀՕՐ-ՀՕՐ ԱՂԱ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՈՎ

ՏԻԳ. ՁՈՒՀԱՃԵԱՆԻ Ծեւիդ. ուարիւրամեակին առթիւ

ՁԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Գ. Մ. ՍԱԼԻՄԲԵԱՆԻ

Դերակատարներ.— Պ. Ա. ԳՄԲԼԻԹԵԱՆ (Հօր Հօր աղա), Օր. Ա. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ (Ֆաթիմէ), Պ. Ժ. ՄԱՐԻԿԵԱՆ (Խուրչիտ պէյ), Տիկին Ն. ՓՈՒՃԵԱՆ (Գամէր), Պ. Ժ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ (Սանասար Հասան), Պ. Ա. ՍԱՐԱՍԵԱՆ (Ձին կէօզ), Պ. Գ. ԼԱՒՐԱ (Ձան եապան), Տիկ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ (Սաֆիէ), Ա. ԵԱՏԻԿԵԱՐԵԱՆ (Հայրաթ երգան), Կ. ԹԱՒՐԻՄՃԵԱՆ (Պօպաքանը պաչը) : ԵՐԳԱԽՕՒՄԲ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ 60 ՀՈԳԻ

Տեղերը կանխաւ ապահովելու համար դիմել, գրասեղն Չրահատ Սամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Tél. Danton 88-65:

Maison Hratchian, 6 Rue Lamartine. Tél. Trudaine 43-19. *եւ կազմակերպութեան կեդրոնատեղին՝* M. H. Bayan, 26 Rue Troyon, Sèvres (S.-et-O.) Tél. Observatoire 18-28: *ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.*— 25—20—15—10 *եւ* 8 *ֆր.:*

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

ԻՐԱԽԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Հաճեցէք դիմել իրեն, ամէն դատական եւ վարչական գործերու համար:

Ամէն օր ժամը 10էն 12 եւ 5էն 7. բացի ՇԱԲԱԹ եւ ԿԻՐԱԿԻ օրերէն:

44, Rue Lafayette. Tél. Prov. 78-38.

Maison ALEXANIAN

ՀԱՆԳԱՍՈՒԹԻՒՆ -- ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ,

ԱԼԻՔՍԱՆԴԵԱՆ ՏՕՒՆ

10 Bld. Rodin. Issy-les-Moulineaux

7 Rue du Pourtour, Meudon

Téléphone Michelet 28—79

Ամէն տեսակի լաւ ՀԱՆԳԱՍՈՒԹԻՒՆԵՐ եւ ԱՇՈՒԽ, մատչելի գիներով

Արագ սպասարկութիւն:

Ապրանքներու փոխադրութիւն: Կահկահարանիներու փոխադրութիւն՝ ամանաւոր կառքով. Զգուշաւոր դիմ:

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուսւ իսդոդ քաղաքավարի եւ անխոնջ պատրաստուած հայկական օղին է *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը, զգուշացէք արուեստական օղիներէ որոնց ստամոքսը կ'ջրդէ եւ գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առոյգութեան: Խմեցէք միայն *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը որուն անպատան, կազդուրիչ եւ անոյժ յատկութիւնները ճանաչուած է:

Dalakupeian 24 Rue St, Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՄՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ժողովրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու. Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերալիզատիոն օդինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, քննութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ դրութիւններու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութիւններ եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արձանագրութիւններ եւ ընտանիքներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մինչդեռ ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Ի'նքնուն ինամեւ ժամադրութեամբ:

Tailleur de ST. BERNARD

Pour Hommes et Dammes

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՐՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— *Կարեւոր նորութիւններ մէջ ձեռք հագուստի համար մինչեւ Ցուլիս 14:*

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (երկու փորձ, ակռայ) 350—450 ֆր.է: Նուէր կը տրուի 450 ֆր.է վեր Ֆանթէզի տարատ կամ կոպի: Հագուստ ոներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի 600 ֆր.է վեր Հայկուհի Կիւլպէնկեանի արհեստանոցին պատրաստուած, գարնան յատուկ, ամառնային ժուշտակ վերնոց մը: Ներկայանալ *ՁԱՅՆԱՐԿ* կարօնով: Վերոյիշեալ նուէրներէն չեն կրնար գրել իրենց անունները մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ իրենց ծնողքին հետ:

Բաց է Կիրակի մինչեւ կէսօր

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi